

О П И С А Н І Е

РУКОПИСНАГО ОТДѢЛЕНІЯ

ВИЛЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ.

Выпускъ четвертый.

ВИЛЬНА.

Типографія «Русскій Починъ», уг. Преображенск. и Семенск. ул., д. Мацкевича.

—
1 9 0 3.

ОГЛАВЛЕНИЕ.

	<i>Стран.</i>
Пергаменные грамоты	1
Рукописные сборники	10
Приложения	1

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Предлагаемый четвертый выпускъ «Описанія рукописнаго отдѣленія Виленской Публичной библіотеки» является результатамъ той усиленной археографической дѣятельности, которая проявлена въ Виленскомъ учебномъ округѣ за послѣдніе пять лѣтъ. Благодаря просвѣщенному содѣйствію Г. Попечителя Округа В. А. Попова и удѣленнымъ имъ же изъ скромнаго бюджета Управленія Округа средствамъ, были возобновлены оставленныя археографическія изданія, и появились новыя. Дѣятельность Виленской Комиссіи по изданію древнихъ актовъ проявила большую, чѣмъ прежде, интенсивность; ею за это время изданы томы XXVI, XXVII, XXVIII и XXIX. Сверхъ того въ текущемъ году напечатанъ, въ видѣ отдѣльнаго изданія, „Сборникъ документовъ, касающихся административнаго устройства С.-Западнаго края при Императрицѣ Екатеринѣ II“ (1792—1796 г.). Въ 1899 году, послѣ 10-лѣтняго перерыва, возобновлено изданіе „Археографическаго Сборника“ (вышли XII и XIII томы). Къ археографической работѣ, кромѣ специальной комиссіи, были призваны другія два ученые учрежденія г. Вильны: Центральный архивъ древнихъ актовыхъ книгъ и Публичная библіотека. Первый, по распоряженію г. Попечителя, приступилъ къ систематической „Описи документовъ Виленскаго центральнаго архива“ и уже издалъ два выпуска (I, 1902 и II, 1903 г.), включившіе опись 18 актовыхъ книгъ, съ 5990 актами. Кромѣ того на средства Округа въ 1902 г., по поводу исполнившагося 50-лѣтія существованія Архива, изданъ былъ историческій очеркъ архива, который, хотя не представляетъ собою археографическаго изданія, но содержитъ много цѣнныхъ данныхъ по исторіи археографіи въ С.-Западномъ краѣ. Виленская публичная библіотека въ означенный періодъ, кромѣ усиленной библиографической дѣятельности, выразившейся въ изданіи: 1, Третьяго прибавленія къ систематическому каталогу русскаго отдѣленія (1902 г.), 2, Каталога дублетовъ русскихъ книгъ, (1902 г.). 3, Отчета за 1902 г. съ приложеніемъ историческаго очерка библіотеки за 35 лѣтъ ея существованія, поработала и для мѣстной археографіи. Ею изданы: 1, Третій

выпускъ „Описанія рукописнаго отдѣленія Виленской Публичной библіотеки“, включившій описаніе 380 пергаменныхъ грамотъ, изъ которыхъ 76 всецѣло напечатаны въ приложеніи (всего 271 страница in folio 2) Тринадцатый томъ „Археографическаго Сборника“ (183 стр. in f.).

Все эти изданія Библіотеки появились въ печати благодаря средствамъ, отпущеннымъ г. Попечителемъ учебнаго округа. Тоже должно сказать и относительно выходящаго четвертаго выпуска Описанія.

I.

Настоящій выпускъ раздѣляется на три части: 1) описаніе пергаменныхъ грамотъ, 2) описаніе рукописныхъ сборниковъ и 3) приложенія.

Въ первыхъ трехъ выпускахъ предлагаемаго изданія, вышедшихъ въ 1895, 1897 и 1898 годахъ, былъ описанъ поступившій въ библіотеку архивъ Виленской Капитулы и все наличныя пергаменныя грамоты рукописнаго отдѣла Виленской Публичной библіотеки. Последняя съ тѣхъ поръ обогатилась новыми поступлениями пергаменныхъ грамотъ, описаніе которыхъ составило первую часть предлагаемаго выпуска. Здѣсь описана 121 грамота XV (2), XVI, (43) XVII (54) и XVIII (22) вв., а также одна пергаменная книга, заключающая въ себѣ собраніе привилегій г. Люблина, начиная съ древнѣйшихъ временъ. Большинство грамотъ написано на латинскомъ языкѣ (69), затѣмъ на польскомъ (23), русскомъ (23), русскомъ и польскомъ (4) и на нѣмецкомъ (3). Онѣ содержатъ въ себѣ права и привилегіи различныхъ городовъ бывшей Рѣчи Посполитой, правительственныя распоряженія, судебныя рѣшенія по общественнымъ дѣламъ, частныя юридическія сдѣлки, имущественныя и сословныя права церкви и опредѣленія духовной власти.

Большинство грамотъ описанныхъ въ настоящемъ выпускѣ относится къ городскому благоустройству. Городское населеніе Литовско-польскаго государства, представляя собою видную экономическую силу, не отличалось многочисленностью, такъ какъ среднее сословіе (мѣщане) стремилось перейти въ высшее сословіе, получить дворянство, уступая свое мѣсто пришельцамъ—евреямъ. Польское правительство и частныя крупныя владѣльцы принимали различныя мѣры, чтобы увеличить населеніе городовъ, расширить ихъ экономическую жизнеспособность. Съ этою цѣлью надѣляли ихъ *juribus, privilegiis, libertatibusque, immunitatibus, constitutionibusque*.

Однимъ изъ главныхъ средствъ для привлеченія населенія въ города было извѣстное Магдебургское право, которое давало мѣщанамъ самоуправленіе и собственный судъ подѣ предѣдательствомъ (въ дѣлахъ гражданскихъ и уголовныхъ) избраннаго ими войта, подсуднаго въ королевскихъ городахъ лишь одному королю.

Въ описанныхъ цергаменныхъ грамотахъ такое право Владиславъ Ягайло даровалъ въ 1420 г. городу *Туробину* (№ 380); въ 1557 г. король Сигизмундъ Августъ далъ ему грамоту на открытіе ежегодной ярмарки (№ 396); Сигизмундъ III въ 1598 предоставилъ городу собирать мыло со скога (№ 422). Грамоты короля Стефана Баторія въ 1576 г. (№ 400—402) служатъ подтвержденіемъ Магдебургскаго права г. *Красноставу*, съ пожалованіемъ ему 100 ланъ земли и съ дарованіемъ права собирать плату съ купцовъ за проѣздъ черезъ 3 городскіе моста. Тотъ же король подтвердилъ грамоты своихъ предшественниковъ объ освобожденіи красноставскихъ жителей отъ подводной повинности, разрѣшилъ имъ пользоваться дровами изъ старостинскихъ лѣсовъ и королевскою мельницей (№ 423, 424) и запретилъ евреямъ селиться въ Красноставѣ и его окрестностяхъ (№ 404). Сигизмундъ III въ 1589 г. подтвердилъ право православныхъ русскихъ тогоже города занимать городскія должности (№ 414), а въ послѣдующіе годы подтвердилъ право города (№ 421, 430) на пропнаціонное право (винокуреніе, продажа питей), на устройство медоваго склада, на подводную повинность за плату (№ 438). Король Владиславъ IV присоединилъ ему же право на взиманіе платы за перевозъ черезъ рѣку Вепрь (№ 458). Его преемникъ подтвердилъ право Красностава на взиманіе платы за обязательное помѣщеніе товара проѣзжихъ купцовъ въ городскомъ складѣ (№ 463). Короли Михайль, Янъ III, Августъ II подтвердили всѣ права и вольности г. Красностава (№№ 465, 466, 473, 474 и 483).

Въ 1580 года король Стефанъ Баторій даровалъ вновь основанному г. *Замостью* гербъ, Магдебургское право (№ 406) и разныя вольности, на примѣръ на учрежденіе (съ 1585) двухъ еженедѣльныхъ ярмарокъ (408 и 409). Это подтвердили: Сигизмундъ III (№№ 410, 412 и 428), Владиславъ IV (№ 445), который въ прибавку учредилъ тамъ ежегодную ярмарку (№ 457), и установилъ бруковый и мостовой сборъ съ пріѣзжающихъ купцовъ (№ 451), Король Михайль освободилъ, сверхъ того, замостскихъ купцовъ отъ пошлинъ и мыта въ пользу короля (№ 465 и 467), а Австрійскій король Францъ II въ 1790 г. снова подтвердилъ всѣ права и вольности, дарованныя раньше г. Замостью. (№ 499). Грамотою 1589 г. король Сигизмундъ III далъ епископскимъ мѣщанамъ г. *Пинска* Магдебургское право наравнѣ съ королевскими мѣщанами (№ 411). Это под-

твердилъ и въ 1633 г. Владиславъ IV' (№ 446). Грамотою короля Яна Казимира 1650 г. было подтверждено Магдебургское право городу *Кейданамъ* (№ 459). Привилегіи и вольности были даны, или подтверждены королевскими грамотами еще слѣдующимъ городамъ: *Грубешову* и *Холму* (№ 423) на освобожденіе отъ подводной повинности, г. *Томашову* на освобожденіе отъ мыта, торговыхъ и другихъ пошлинъ (№№ 449, 470, 471), и дано разрѣшеніе собирать плату съ проѣзжихъ чрезъ городской мостъ (№ 448), *Маржушову* на разныя вольности (№ 475) и то же гор. *Люблну* (пергаменная книга № 501).

Кромѣ польскихъ королей, Магдебургское право и разныя вольности городамъ давали и сами ихъ владѣльцы, имѣя въ виду тѣже экономическія цѣли, что и короли. Такъ въ 1424 г. при продажѣ г. *Туробина* его владѣльцемъ Доброгостомъ Шамотульскимъ бывшее тамъ *jus Ruthenicum* замѣнено на *jus Theutonicum, quod Maidburgense dicitur* (№ 381), что подтверждено слѣдующими владѣльцами города (№ 382, 417, 425). которые кромѣ того записали городу пропинаціонное право (№ 398), надѣлили Туробинскихъ мѣщанъ огородами и разными грунтами (№ 399, 403), и подтвердили права Туробинскихъ евреевъ (№ 433, 434). Земельные грунты даны были также г. *Томашову* его владѣльцемъ и основателемъ Ѳомою Замойскимъ (№ 439). Тѣмъ-же магнатомъ въ 1725 г. было дано Магдебургское право основанному имъ-же городу *Юзефову* (№ 485). Въ 1732 г. владѣльцемъ Михаиломъ Замойскимъ разрѣшены ситникамъ (ремесленникамъ) основаннаго имъ мѣстечка *Юзефови* свободное производство и продажа ихъ издѣлій (№ 488). Въ 1668 г. Богуславъ-Иванъ Збаскій подтвердилъ гор. *Курову* Магдебургское и другія права, дарованныя его предками (№ 464).

Имѣя въ виду поднять экономическое благосостояніе городского населенія, улучшить ремесленное производство и сбытъ его произведеній, короли и частныя владѣльцы городовъ оказывали содѣйствіе перенесенному также съ Запада учрежденію *цеховъ*. Послѣдніе въ силу дарованныхъ имъ привилегій представляли замкнутыя ремесленныя ассоціаціи, изъ которыхъ каждая занималась опредѣленнымъ ремесломъ. Въ цеховъ всякое производство ремеслъ запрещалось и продажа произведеній преслѣдовалась. 1) Короли и владѣльцы поощряя цехо-

1) Мы не считаемъ нужнымъ распространяться о цеховомъ устройствѣ, хорошо уже разработанномъ въ нашей исторической литературѣ. См. *Владимирскаго-Буданова* „Нѣмецкое право въ Польшѣ и Литвѣ“, 1868 года. *И. П. Зилитинскаго* „Витенскія финансовыя, или медовыя братства“, 1887 г. *Акты Виѣ Арх. Комисси*, томъ X, предисловіе. *Описаніе* рукописнаго отд. Виленск. Публ. Библ.; т. III, предисл. *Архивъ Юго-Зап. Россіи* V томъ. I часть. *Тарановскій*: „Обзоръ источниковъ Магдебургскаго права З.-Русскихъ городовъ Литовской эпохи“. *Кистяковский*, „Право, по которому судился малорусскій народъ“. *Довнаръ-Запольскій*, „Государственное хозяйство Великаго Княжества Литовскаго“.

вое устройство, давали имъ не только права, привилегіи, но также и самыя уставы, по своему содержанію очень сходныя, таковы: № 462,—грамота короля Яна Казимира 1664 г., утверждающая права виленскаго цеха переплетчиковъ; №№ 468 и 474 грамоты короля Михаила 1670 и 1676 г., подтверждающія эти права; грамота Станислава Дунина-Борковскаго, каштеляна полонцакаго 1671 г. подтверждающая королевскую грамоту объ учрежденіи въ г. Ополѣ ремесленнаго цеха (№ 469); уставы данныя Замойскими различнымъ цехамъ г. *Томашова* (№№ 436, 453—455). Уставъ 1695 г. и правила *Куровскаго* цеха ткачей (№ 478) отличаются наибольшею полнотою.

Кромѣ упомянутыхъ королевскихъ привилегій, жалованныхъ грамотъ и уставовъ, данныхъ цѣлымъ городамъ, или городскимъ ассоціямъ, такія же грамоты давались и отдѣльнымъ лицамъ. Въ нашемъ выпускѣ сюда относятся: грамота 1518 г. короля Сигизмунда I, съ пожалованіемъ Альбрехту Гоштовичу за вѣрную службу селъ Перетрутовичи и Колокъ (№ 381); грамота 1551 г. магистра Ливонскаго Ордена Юганна фонъ-деръ Рекке на участокъ земли (№ 392); подтвердительныя грамоты короля Августа (1556 г.) боярину Хребтовичу (№ 395) и Сигизмунда III королевскому писарю Пвану Гайко (№ 429), объ земельных владѣніяхъ; на то-же грамоты кн. Альбрехта Радзивилла (№ 405) и кардинала Георгія Радзивилла (№ 419); дарственная запись Анны Завиши на дворъ въ Вильнѣ кухмистру виленскаго бискупа (№ 389).

Во всѣ описанныя королевскія привилегіи, жалованныя и дарственные грамоты, представляя бытовомъ интересѣ, вмѣстѣ съ тѣмъ имѣютъ юридическое значеніе, служатъ источникомъ для исторіи права Литовско-русскаго государства, такъ какъ всѣ подобныя привилегіи, представляя собою исключеніе изъ существующаго порядка и общаго права, тѣмъ самымъ указываютъ на самое правило т. е. норму обычную, или уже облеченную въ законодательную форму.

Болѣе положительныя и опредѣленныя законодательныя нормы, хотя имѣющія только мѣстное значеніе, представляютъ грамоты, заключающія въ себѣ правительственныя распоряженія и судебныя рѣшенія. Они частію относятся также къ городскимъ и сельскимъ общинамъ, частію къ отдѣльнымъ лицамъ. Такова грамота короля Сигизмунда III, 1589 г. о подводной повинности жетелей деревни *Тарноуры*, приписанной къ Красноставу (№ 413). Его же утвержденіе судебного рѣшенія въ пользу г. *Красностава* сосѣдняго бора, оспариваемаго старостою Мнишкомъ (№ 415, 420). Его-же грамота (1591 г.) разрѣшающая Керножицкому взимать сборъ съ проезжающихъ черезъ мостъ, устроенный имъ въ его имѣніи

по дорогѣ изъ Клецка въ Пинскъ (№ 418). Грамота короля Яна III, 1676 г., освобождающая бояръ с. Добучина отъ обязанности быть на посылкахъ и развозить письма (№ 472). Рѣшеніе Маршалковского суда (1636 г.) по жалобѣ виленскихъ мѣщанъ на солдатъ и казаковъ, насильно занявшихъ дома обывателей и производившихъ вымогательства (№ 452).

Грамоты, относящіяся къ церковнымъ дѣламъ болѣе многочисленны и содержательны. Сюда входятъ прежде всего распоряженія свѣтской и духовной власти относительно лицъ духовнаго сана православнаго и рим.-католическаго вѣроисповѣданій. Наиболѣе древняя изъ этихъ грамотъ относится къ 1552 г. (№ 385) и представляетъ любопытный фактъ изъ исторіи отношеній свѣтской и духовной властей въ древнѣйшей западно-русской епархіи Пинско-Туровской. Золотымъ вѣкомъ этой епархіи было княженіе Θεодора Ивановича Ярославича, получившаго Пинскъ за женой своей, кн. Александрой, происходившей изъ рода кіевскихъ князей Олельковичей¹⁾. Отличаясь необычайной преданностью православію и благочестіемъ, бездѣтная княжеская чега не щадила средствъ на постройку и украшеніе церквей и монастырей и на разныя имъ пожертвованія. Усердіе ея простиралось далеко за предѣлы Пинскаго княжества: упоминаются его жалованныя грамоты Ковенскимъ и Виленскимъ церквамъ; были даже пожертвованія р.-католическимъ костеламъ. Увлечшись церковностроительствомъ и благотворительностью князь Θεодоръ началъ „повины вводити, церкви новыя безъ воли и безъ благословенія епископа закладати и будовати, также и поны до тыхъ церквей установляти и ими радити, выймуочи с послушенства владычняго“. Въ такихъ выраженіяхъ обратился епископъ пинскій Вассіанъ съ жалобой на Θεодора Ивановича къ Великому князю Александру¹⁾. Послѣдній сталъ на сторонѣ епископа

¹⁾ Олельковичи, происходивше изъ рода Ольгерда, всегда считались самыми ревностными и вѣрными охранителями русскихъ началъ и православія въ западной Руси. Когда возникалъ вопросъ о кандидатурѣ на престолъ литовскаго княжества, то всегда русская партія выдвигала одного изъ кіевскихъ князей Олельковичей, какъ это было по смерти Виговта, Сигизмунда Кейстутьевича, Казимира. Какъ на факты ихъ преданности православію, въ исторіи указываютъ во-первыхъ, что ими была предотвращена первая попытка Церковной Уніи въ 1441 г. когда былъ изгнанъ изъ Кіева главный агентъ уніи Исидоръ; затѣмъ ими была обезпечена неприкосновенность доходовъ Митрополи Кіевской, одарена имуществами Кіево-Печерская Лавра, украшены ея храмы и проч. Въ письмахъ русскихъ митрополитовъ дѣятельность Олельковичей, какъ поборниковъ православія, сравнивается съ такою же дѣятельностью князей кіевскихъ и они именуются образцовыми христіанами „Отъ многихъ про тебя великаго человѣка слышу, писалъ митрополитъ Гона князю Александру Владимировичу Олельковичу, яко же еси предней православный Христіанинъ и церкви Божіе сынъ и поборитель по Божей церкви и по законѣ“ (Подробности въ нашей статьѣ „О положеніи православія и русской народности въ Пинскомъ удѣльномъ княжествѣ до 1793 г.“ О томъ-же Ф. Н. Добрянскій въ предисловіи ко II-ому тому Описанія рукописнаго отдѣленія В. П. Б. Грушевскій „Пинско-Туровское княжество“. (Кіевск. унив. Изв. 1902 г. №№ 7, 10, 11 и 12). Дашкевичъ. Замѣтки по исторіи Лит. Государства—стр. 152)

²⁾ Грамота раньше была начатана въ Акт. З. Р. (Т. II. № 109); перепечатывается здѣсь въ виду ея важности для исторіи нашего края.

и запретилъ свѣтскимъ властямъ вступаться въ церковное управленіе. Это подтвердили короли польскіе: Сигизмундъ (№ 385) Владиславъ IV (Прилож. № 27) и Августъ III (№ 495). Но отстаивая іерархическое право церковной православной власти отъ свѣтскихъ людей, сами короли польскіе, называя и считая себя „верховными подателями столицъ духовныхъ и всѣхъ хлѣбовъ духовныхъ“, а также „подавцами и оборонцами всѣхъ костеловъ и церквей“, произвольно распоряжаются поставленіемъ православныхъ, а затѣмъ униатскихъ митрополитовъ и епископовъ, при чемъ всегда принимается во вниманіе степень ревности къ р.-католическому костелу. Такъ Сигизмундъ III по смерти еп. Пинскаго Іоны Гоголя (1602 г.) преемникомъ его назначилъ Паисія Монаха, который „о едности церковное въ повсехней вѣрѣ католицкой съ костеломъ светымъ римскимъ, чуже, дбале и працюите старатися не зансхивалъ“ (Прилож. № 19). Короли-же давали и отнимали у православныхъ и униатовъ различныя права (№ 461). Въ этомъ отношеніи интересна прилагаемая грамота (Прил. № 33) Яна Казимира, подтверждающая королевскіе привилеи, данныя униатскимъ епископамъ въ 1595 и 1633 годахъ. Первый изъ этихъ привилеевъ представляетъ своего рода договоръ Сигизмунда III съ отступниками отъ православія (митр. Рогозой, еп. Кирилломъ Тернецкимъ, Ипатіемъ Поцѣмъ) относительно правъ и положенія униатовъ и ихъ духовенства при единеніи съ костеломъ римскимъ. Униатской церкви предоставлено было тогда право выбора въ духовныя власти только изъ лицъ русскаго происхожденія униатская церковь пользуется покровительствомъ королевской власти; прежнія жалованныя грамоты, фундуши и всѣ церковныя „наданія“, даже записанныя только на свангеліяхъ, получали законную силу и оставлялись нерушимыми; въ королевскихъ имѣніяхъ русскія церкви, монастыри запрещено обращать въ католическіе: позволено существованіе утвержденныхъ патриархомъ братствъ, а также основаніе „школъ и семинарѣй греческаго и словенскаго языка“ и типографій подъ властію митрополита униатскаго, который получаетъ утвержденіе въ своемъ санѣ отъ короля. Привилей 1633 г. данъ былъ по просьбѣ митроп. Веніамина Рутскаго; имъ утверждались всѣ имѣнія, принадлежащія базилианскому виленскому св.-Троицкому монастырю, которыми управляетъ настоятель монастыря („старшій“); при монастырѣ остается утвержденное королевскимъ привилеемъ 1589 г. св.-Троицкое братство, со всѣми его правами и вольностями, а равно и всѣ существовавшія при монастырѣ медовыя церковныя братства. Въ 1783 г. королемъ Станиславомъ Августомъ былъ подтвержденъ королевскій привилей (1589 и 1623 гг.), данный Виленскому св.-Духовскому и Минскому Петропавловскому православнымъ братствамъ, при чемъ въ 1623 г. Минское братство сравне-

но было въ правахъ и вольностяхъ съ виленскимъ, что и подтверждаетъ грамота 1783 г. (№ 498). -

Къ опредѣленію имущественныхъ владѣній православныхъ и уніатскихъ церквей относятся слѣдующія пергаменныя грамоты: фундушъ Θεодора Ивановича Ярославича (1513 г.) Пречистенской церкви г. Пинска (№ 383); королевское подтвержденіе фундушей того же князя на имѣнія, наданныя той же Пречистенской церкви (№ 441). на три дворища пинской церкви св. Θεодора Тирона (№ 442), на разныя наданія. въ пользу Николаевской пинской церкви (№ 447 и 456); записи воеводы витебскаго Кишки православной церкви въ м. Холхлѣ (№ 427); виленскаго бискупа Евстафія Воловича Бездежекой уніатской церкви (№ 440); Георгія Скумина Тышкевича въ пользу Воскресенской церкви въ селѣ Сельцѣ (№ 443).

Историческій интересъ этихъ грамотъ заключается въ томъ, что онѣ опредѣляютъ объектъ „наданія“ и также указываютъ на мѣстонахожденіе и число уніатскихъ и православныхъ церквей (что важно для исторической статистики), а также на ихъ устройство и „аппараты“.

Что касается распоряженій католическихъ церковныхъ властей, то къ нимъ относятся буллы: папы Климента XI (1704 г.) о назначеніи Владимірскаго уніатскаго епископа Льва Кишки митрополитомъ Кіевскимъ и всея Руси (№ 479); папы Бенедикта XIV (1748 г.) о подчиненіи Варшавскаго и Кузницкаго базилианскихъ монастырей супрасльскому настоятелю (№ 493). Сюда же надо отнести папскія индульгенціи, т. е. грамоты объ отпущеніи грѣховъ. Онѣ даны были папами уніатскимъ монастырямъ и ревностнымъ уніатамъ за подвиги благочестія. Цѣль ихъ привлечь къ уніи православныхъ, поднять значеніе уніатскихъ (особенно базилианскихъ) монастырей. Таковы: 1650 г.—папы Иннокентія X Черейскому базилианскому монастырю (№ 460); его-же Супрасльскому монастырю (№ 476, 477); 1705 г. папы Климента XI тому-же монастырю (№№ 480—482); 1723 г. папы Иннокентія XIII съ отпущеніемъ грѣховъ веѣмъ лицамъ, выслушавшимъ уніатскую литургію въ день памяти Іосафата Кунцовича (№ 484); индульгенціи папъ: Климента XII, Бенедикта XIV, Климента XIII и XIV-го объ отпущеніи грѣховъ веѣмъ посѣтителямъ храмовъ Супрасльскаго монастыря въ день задушный (№№ 489—492, 494, 496 и 497).

Изъ описанныхъ въ этомъ выпускѣ грамотъ, упомянемъ еще о небольшой группѣ, представляющей образцы частныхъ юридическихъ сдѣлокъ. Сюда отно-

ХІІІ

сятся: продажныя записи: Яновича (1525 г.) Рамановичей (1552) и Будило (1554) на имѣніе Меречь. (№№ 386, 393, 394); Шимковичей на имѣніе Гравжишки съ подтвердительною грамотою короля Сигизмунда-Августа 1530 г. (№ 388); кн. Семена Глинскаго на дворець Мейшагольскій 1542 г. (№ 390); на плацы земли въ гор. Вильнѣ: Яна Дьяка Смиреннаго (№ 391); Яна Ясинскаго 1611 г. (№ 432); Петра Даскевича 1634 г. (№ 450).

ІІ.

Вторую часть предлагаемаго описанія составляетъ перечневая опись рукописныхъ сборниковъ. Ихъ въ Виленской Публичной библіотекѣ хранится свыше 4000 и образованіе этого собранія тѣсно связано съ исторіей самаго рукописнаго отдѣленія библіотеки. Когда въ 1864 г. по распоряженію гр. М. Н. Муравьева, изъ конфискованныхъ библіотекъ закрытыхъ р.-католическихъ монастырей, частныхъ владѣльцевъ и общественныхъ учрежденій начали свозить въ Вильну, для основанія „Виленской Центральной Публичной библіотеки“, заключавшіяся въ нихъ книжныя богатства, то среди нихъ оказалось много разнообразныхъ рукописей, начиная съ многоцѣнныхъ пергаменныхъ грамотъ и кончая малозначительными письмами частныхъ лицъ позднѣйшаго времени. Вскорѣ къ этому присоединились рукописи изъ реформированнаго Виленскаго Музеума древностей, изъ учебныхъ заведеній и добытыя во время ученыхъ археологическихъ командировокъ по сѣверо-западн. краю. Все это, собранное въ разное время и разными лицами, рукописное богатство находилось до открытія библіотеки (въ 1867) въ хаотическомъ безпорядкѣ. Когда приступили къ его разбору, то подавляющая масса рукописей, при недостаточномъ числѣ рабочихъ силъ, не дала возможности привести ее въ научную систему, сдѣлать подборъ и группировку рукописей, строго соотвѣтствующую ихъ содержанію и хронологіи. Приходилось собирать документы въ отдѣльные томы и папки, придерживаясь по возможности ихъ лишь хронологическаго однообразія, а не содержанія. Притомъ изъ нѣкоторыхъ учрежденій и отъ частныхъ лицъ поступали въ переплетахъ уже скомпанованные томы, заключавшіе сотни рукописныхъ листовъ, не сходныхъ по времени и самаго разнообразнаго содержанія.

Къ изданію описанія этихъ сборниковъ и приступаетъ теперь Управленіе Виленской Публичной библіотеки. Оно не претендуетъ на научность описанія, съ точнымъ указаніемъ количества листовъ каждаго сборника, съ подробнымъ перечнемъ всѣхъ входящихъ въ него бумагъ, опредѣленіемъ ихъ научнаго значенія и подлинности. Для такого описанія управленіе не имѣетъ ни времени,

ни средствъ. Въ видахъ быстро растущаго съ каждымъ годомъ рукописнаго богатства управленіе библиотеки. пользуясь просвѣщеннымъ содѣйствіемъ нынѣшняго г. Попечителя Виленскаго Учебнаго Округа, спѣшитъ познакомить публику съ неизвѣстнымъ ей рукописнымъ богатствомъ и своими описаніями дать руководство къ пользованію имъ.

Въ предлагаемомъ выпускѣ описано 549 рукописныхъ сборниковъ (Шкафы II-ой и III-ей). Собранные въ нихъ документы и различныя произведенія относятся къ XV—XIX вѣкамъ. Они писаны на языкахъ: польскомъ, русскомъ, латинскомъ, французскомъ, нѣмецкомъ и шведскомъ. Семнадцать изъ нихъ напечатаны въ разныхъ томахъ Виленскаго Археографическаго сборника (всѣцѣло, или въ извлеченіи), а нѣкоторые отдѣльные документы встрѣчаются въ другихъ археографическихъ изданіяхъ.

Содержаніе описанныхъ здѣсь рукописныхъ сборниковъ очень разнообразно. такъ что трудно поддается группировкѣ: иногда въ одномъ и томъ же сборникѣ, заключающемъ до 500 документовъ, можно встрѣтить королевскую привилегію, частный документъ юридическаго характера, научное и литературное произведеніе, письмо, хозяйственные рецепты и т. д. Такіе сборники (*varia*) мы отдѣляемъ въ особую группу, а остальные, по преобладающему содержанию, раздѣлимъ на слѣдующія рубрики:

1. Сборники, имѣющіе преимущественно политическое и государственное значеніе (памятники международнаго государственнаго и административнаго права). Сюда входятъ:

а) *Опредѣленіе* государственныхъ границъ Литвы (III шкафъ № 49), акты и дневники дипломатическихъ сношеній, конфедераций. (№№ III: 178, 179).

б) *Грамоты королей*, великихъ князей и государственныхъ людей, начиная съ XV в. Сюда входятъ: привилегіи, мандаты, рескрипты, листы, инструкціи, рѣчи, письма, касающіяся политики, и т. п. (II: 22—28, 202, 203. III: 129, 130, 166, 181).

в) *Сеймовыя постановленія*, универсалы (III, 1, 20). дневники сеймовъ и инструкціи сеймовымъ посламъ (III: 27, 33, 52, 59, 62, 63, 66. 136, 153, 165, 170), сеймовые декреты, рѣчи, письма въ теченіи сеймовъ (III, 174, 236).—Эти сборники почти еще не использованные историко-юридической наукой, представляютъ цѣнные матеріалы, въ когорыхъ изслѣдователи найдутъ не мало данныхъ для рѣшенія спорныхъ вопросовъ о происхожденіи, исторіи и значеніи литовско-русскаго сейма 1).

1) Разумѣемъ возраженіи Максимейко, («Сеймы Литовско-русскаго государства» 1902 г.) по поводу соч. Любавскаго «Литовско-русскій сеймъ» См. также: Барѣва, «Историческій очеркъ польскаго сейма», Жуковича, «Сеймовая борьба православнаго з.-русскаго дворянства съ церковной уней» 1901 г. и др.

г) Сюда же надо отнести *дѣловыя бумаги помѣстной администраціи С.-З. края*: переписка исправниковъ, приставовъ, казенныхъ палатъ (II: 140, 142, 172, 175, 209, 215, 216, 236); бумаги (прогоколы) депутацій и комиссій (II: 210, 277—278, 286-290; III, 32), опеку (II, 211). а также *сборники политико-литературнаго содержанія*, въ которые входятъ, кромѣ матеріаловъ по исторіи, политическіе договоры, грамоты, инструкціи (III, 12, 16, 56, 63, 437), политическія рѣчи, разсужденія, письма и политико-сатирическія стихотворенія (III: 2, 8, 13, 15, 24, 25, 36, 38, 39, 42, 55, 56, 64, 70, 71, 185, 217).

2. Сборники преимущественно юридическаго содержанія. Сюда относятся:

а) *Памятники исторіи права и кодификаціи Литовско-русскаго государства и Рѣчи посполитой*; «Устава на волоки,» Статутъ разныхъ изданій и экстракты изъ него, инструкціи о судахъ, выдержки основныхъ законоположеній, сборники указовъ, универсаловъ (II: 126, 133; III: 67, 173, 180);

б) *Юридическіе документы*, опредѣляющіе личныя и имущественныя гражданскія права, жалованныя грамоты, дарственныя записи, продажныя, замѣнныя, закладныя, завѣщанія и т. п. (II: 8, 20, 29-124, 128, 135-138, 204-207; III: 45—46, 50, 72-105, 109, 127, 131, 132, 164, 280);

в) *Бумаги процессуальнаго характера*: позовы въ судъ, апелляціи, кассачіи и дѣлыя судебныя процессы крестьянъ, мѣщанъ (III: 72-105, 108, 112), процессы евреевъ, (III: 113, 114, 118). ихъ жалобы и прошенія (III: 72-76, 79, 110, 117, 128) дѣла по уголовнымъ преступленіямъ (III, 118), декреты судовъ: трибунальнаго (III: 21, 133, 271, 271, 279), земскихъ (II, 139-брянскаго; III, 270-слонимскаго; III, 273-могилевскаго), подкоморскихъ судовъ (III, 175, 292), королевскихъ (III, 108, 275, 276), гродскихъ (III, 113-тельшевскаго, III, 116, 135-браславскаго).

г) *Сборники историко-юридическаго характера*, въ которыхъ документы подобраны примѣнительно къ нѣкоторымъ историческимъ событіямъ (III: 184, 258, 259, 261, 262), при чемъ встрѣчаются свѣдѣнія и замѣтки по теоріи и исторіи права.

Все эти сборники (какъ и актовыя книги бывшихъ судовъ, изъ которыхъ въ нихъ часто встрѣчаются выдержки) со всею ясностью рисуютъ картину юридическаго быта Литовско-русскаго государства со стороны правовой и процессуальной, а также личныя имущественныя права населенія, его экономическій бытъ.

Дополненіемъ къ такому выясненію служатъ еще сборники, заключающіе въ себѣ инвентари и разграниченія. Составленіемъ ихъ польское правительство стремилось регулировать взаимныя отношенія между подданными, королевскимъ урядомъ и частными владѣльцами. Такіе акты со всеми подробностями опредѣляютъ границы частныхъ владѣній, денежныя подати и натуральныя повинности; они уя-

сняють разнообразныя стороны западно-русской сельской общины, ея отношенія къ замку, городу, королевскому уряду и частнымъ владѣльцамъ, рисуютъ общественный бытъ крестьянина, отношенія между членами общины, управленіе, а также домашній бытъ крестьянъ и землянъ, стоимость рабочаго труда и цѣнность жизни; наконецъ, въ такихъ сборникахъ юридическо-экономическаго характера находимъ не мало матеріаловъ для топографической номенклатуры Литовско-русскаго государства. Сюда относятся: Ревизія кобринской экономіи (II: 2, 4-13, 132, 208, 212 III: 140-145), а также хозяйственныя записки и документы отдѣльныхъ имѣній (III: 34, 106, 111, 146-150).

3. Сборники историческаго содержанія.

а) *Источники исторіи*: хроники, дневники, матеріалы по исторіи Лигвы: (III, 29-31, 37, III, 152), отрывки изъ писцовой книги (II, 17).

б). *Матеріалы для исторіи городовъ*: *Вьлостокъ* (III, 169), *Вьльски* (III, 260), *Вильны*: (II 221-233 (виленскій театр), III, 134 (виленскій депаутаментъ), III, 6, 230 (виленскія тайныя общества), III, 128). *Доромишта* (III, 193). *Каменецъ-Литовска* (II, 171). *Гричева*. *Мошлева* (и Мошлевской губерніи), *Мстиславля*. *Орши* (II, 127; III 228) *Нарева* (III, 252). *Чаусъ*. *Черикова*. *Шклова* (II, 125) *Львова* (II, 250) Въ эти сборники входятъ привилегіи и жалованныя грамоты, данныя городамъ королями и владѣтельными особами, документы, относящіеся къ нѣкоторымъ городскимъ учрежденіямъ напр. *къ цехамъ* (II, 170; III, 128) и различнымъ классамъ населенія, тяжбы дѣла по имущественнымъ владѣніямъ городовъ, такъ что на основаніи ихъ есть полная возможность воспроизвести нѣкоторые отдѣльные моменты изъ исторіи каждаго города, нарисовать картину общественнаго и экономическаго быта его населенія.

в). *Матеріалы для исторіи сословій*: военнаго, дворянскаго: (III, 4, 28 (списки), III, 213 (гербовникъ польскихъ фамилій), духовнаго: (II, 247, 250; III, 253, крестьянскаго (III, 272).

г). *Матеріалы по военной исторіи*: состояніе крѣпостей (II, 1), отдѣльныя военныя событія: (II, 217, 218, III: 42, 43, 44. (осада Быховца); 54, 58 (турецкая война 1672), 249; (по отечественной войнѣ (въ предѣлахъ с.-з. края 1812-1815 г.г.): (II: 143-149, 176-201; III 51, 134. Документы военной распорядительной комисіи (III, 278, 282-284).

д) *Историко-литературныя сборники*, включающіе: историческіе рассказы и разсужденія (II, 238-245; III: 4, 5, 14, 27, 41, 61, 107, 136, 186, 219); статьи и документы по всеобщей исторіи (III, 242) по исторіи Россіи (III, 238, II; 196 Польши (III, 298, 203, 204, 224, 238) Литвы (III, 244, 246, 248-рукописи Нарбута)

XVII

Галиціи (II, 247-249), Скандинавіи (III, 200, 248). Къ исторіи отдѣльныхъ событій: 1794, (III, 65, 191), Барская конфедерація (III, 205), возстанія: глинянское (III, 227), торнское (III 209).

4), Сборники относящіеся къ исторіи церкви (православной, уніатской, римско-католической) въ предѣлахъ западныхъ губерній. Сюда входятъ:

а) *Церковно-историческіе источники*: лѣтопись сунрасельскаго православнаго монастыря (II, 134), дневникъ настоятеля какаго-то р.-католическаго монастыря (III, 188).

б). *Матеріалы по исторіи р.-католическаго епархіальнаго управленія*: распоряженія, указы р.-к. митрополитовъ (III, 163): въ частности по духовной администраціи виленской епархіи: (III, 162, 171, 255); по волынской и минской епархіямъ (III, 48, 178), акты гнезненской капитулы и свѣдѣнія по статистикѣ р.-к. костеловъ виленской губ. (III, 234-здѣсь же статистика православныхъ церквей).

в). *Матеріалы по исторіи уніатскаго епархіальнаго управленія*: сборники актовъ отдѣльныхъ консисторій (III, 157, 161), благочиній (III, 160, 280), клещельской комиссіи (III, 243), съѣздовъ уніатскаго духовенства (III, 154), отчеты объ осмотрахъ уніатскихъ церквей (III, 155, 156, 158, 159, 254).

г). *Матеріалы по исторіи р.-католическихъ монастырей*: Дрогичинскаго (францисканскаго) (III, 193) Городищенскаго (бенедиктин. мон.) (II, 129, 130, 141; III: 115, 119-124), Лысковскаго (миссіонер.) (III 265-368) Гродненскаго (доминиканскаго) (III 269); уніатскихъ монастырей: Кронскаго (II, 214), Черленскаго (III, 137-139), базилианскихъ (III, 190-списокъ ихъ); въ частности: Брестскаго (III, 47), Геліановскаго (III 151), Купятицкаго (III, 123), Новодворскаго (III, 35). Въ этихъ сборникахъ помѣщены дѣловые бумаги, касающіяся имущественныхъ владѣній монастырей, ихъ внутренней жизни, сношенія со свѣтской и духовной властями (напр. папой), но преобладаютъ процессуальныя дѣла съ сосѣдними монастырями.

д). *Фундуши* въ пользу р.-к. монастырей, (III, 189), костеловъ (III, 187, 251), плебаній (III, 192) и приходскихъ уніатскихъ церквей (III, 172).

е). Нѣсколько отдѣльно стоятъ *матеріалы по исторіи р.- католическихъ орденовъ*: бенедиктинскаго (III, 123, 126), бернардинскаго (III, 163), іезуитскаго (III, 183, 199, 206, 207, 241) кармелитскаго (III. 187), миссіонеровъ (III, 284-269).

Сюда же надо присоединить *матеріалы по исторіи франкз-масоновъ с.-з. края* III, 202, 237).

5), Сборники лигературнаго и частью философскаго содержанія.

Сюда входятъ все виды прозы, (III, 2, 195, ~~220~~, ~~222~~, 223, 228, 231), включая ораторство свѣтское (рѣчи 234, 239, ~~250~~) и духовное: ~~базилы~~, поученія (III, III

XVIII

210—212); стихотворенія различного содержанія (включая и религіозное), а также трактаты философско-политическіе (III, 17) и моральные (III, 182).

6). Сборники различного содержанія (*varia*): историческіе рассказы, стихи, по словицы, рецепты, эпитафіи, выписки изъ газетъ et varia notata: (II, 14-16, III: 5, 10, 11, 26, 57, 153, 167, 170, 201, 214, 216, 221, 225, 232, 236, 240).

7. Учебныя пособія по Закону Божию (II, 237) по географіи и космографіи (III 19,-196), словари (III, 245).

8) Письма, документы, выписки, дневники частныхъ лицъ, между прочимъ извѣстнаго дѣятеля въ Галиціи В. М. Площанскаго (II, 246-257) и другихъ (III, 3, 19, 22, 69, 229, 235, 256, 257).

III.

Третью часть предлагаемаго выпуска составляютъ приложенія 34 подлинныхъ пергаменныхъ грамотъ и двухъ извлеченій изъ рукописныхъ сборниковъ, относящихся къ городамъ Бѣльску и Бѣлостоку (XVIII в.). Нѣкоторые изъ напечатанныхъ въ приложеніи грамотъ были уже помѣщены въ другихъ археографическихъ изданіяхъ, но не съ подлинниковъ, притомъ въ польской транскрипціи, въ слѣдствіе чего въ нихъ встрѣчаются, хотя и незначительныя, отступленія отъ подлинника, что и вызвало необходимость ихъ перепечатки. По содержанію помѣщаемыя ниже приложенія можно раздѣлить на четыре группы: административныя распоряженія (№№ 4, 12, 20); частныя юридическія сдѣлки (№№ 5, 11, 13, 22) акты относящіеся къ церкви (№№ 3, 19, 23-27, 29, 34, 33) и акты, касающіеся городского благоустройства Литовской Руси (№№ 1, 2, 14-18, 21, 28, 30, а также «ревізія г. Бѣльска» и «документы относящіеся къ г. Бѣлостоку») Последняя группа болѣе другихъ занимаетъ мѣста въ приложеніяхъ (стр. 57-143) и представляетъ наибольшій историческій интересъ. Помѣщенные въ ней документы, хотя и не полно, но довольно ясно обозначаютъ, прежде всего, тотъ соціально - юридическій процессъ замѣны права русскаго и польскаго правомъ нѣмецкимъ, который имѣлъ мѣсто на всемъ обширномъ пространствѣ Литовско-русскаго и затѣмъ Польскаго государства. Изъ нихъ можно видѣть, какъ правительственная власть, даруя городамъ самосудъ и самоуправленіе (въ видахъ поднятія ихъ благоустройства и благосостоянія), жертвуетъ своими правами не сразу и не вполнѣ: привилегіи выдаются городамъ постепенно, почему они имѣютъ различныя вольности и не въ одинаковомъ количествѣ, такъ что даже наиболѣе привилегированные королевскіе города постоянно чувствуютъ на себѣ руку замка. Во владѣльческихъ же городахъ, какъ напр. въ Бѣлостокѣ, магдебургское

право было дано лишь настолько, насколько оно могло быть полезным замку¹⁾. При полномъ составѣ установленнаго этимъ правомъ муниципалитета (войтъ, бурмистры, цейхмистры и проч.), высшая власть административная и судебная принадлежитъ замку, или лучше сказать, постановленному владѣльцемъ губернатору, городскія же власти въ сущности являются исполнителями его воли. Такъ, городамъ былъ предоставленъ самосудъ, но высшая судебная инстанція принадлежала замку, куда имѣли право апеллировать всѣ недовольные судебными рѣшеніями магистрата. Городамъ также было предоставлено самоуправленіе, но на практикѣ даже выборъ магистрата зависѣлъ отъ владѣльца, который могъ его смѣнить въ полномъ составѣ. Бурмистръ могъ назначать общія городскія собранія не иначе, какъ съ разрѣшенія замка, для чего за нѣсколько дней особый парядъ изъ горожанъ, съ гербомъ замка и городскою хоругвью, ходитъ по домамъ и объявлялъ о днѣ предстоящаго собранія. Владѣльцы вѣдали городское благочиніе и благоустройство, въ своихъ инструкціяхъ они до мелочей регулировали не только общественный порядокъ, но даже и частную жизнь гражданъ: когда тушить огни, въ какой день топить баню. Замокъ опредѣлялъ величину мѣръ и вѣсовъ, образцы которыхъ хранились въ ратушѣ за клеймомъ владѣльца.

Даже и тѣ права, которыя послѣ различныхъ ограниченій доставались на долю горожанъ и составляли призракъ ихъ самоуправления, не въ одинаковой степени принадлежали всѣмъ обывателямъ. Очень важное значеніе въ этомъ случаѣ имѣли вѣроисповѣданіе и національность. Съ тѣхъ поръ какъ въ XVII в. магистраты городовъ, по преобладающему сосгаву своихъ членовъ, становятся польскими, они являются охранителями не только юридическихъ и экономическихъ началъ городского населенія, но также религіозныхъ и національныхъ. Не будучи въ состояніи отрѣшиться отъ своихъ религіозныхъ и національныхъ представленийъ, владѣльцы городовъ католики и ихъ единовѣрцы паны-рада всѣми силами стремятся ограничить права иновѣрцевъ (особенно православныхъ) и, главнымъ образомъ, не допустить ихъ до управленія, до городскихъ должностей. Русскій элементъ сильный въ магистратѣ Литовско-русскихъ городовъ XVI вѣка,¹⁾ и даже въ началѣ XVII, быстро ослабѣваетъ къ половинѣ этого столѣтія. Православныхъ обходятъ при избраніи должностныхъ лицъ въ магистратѣ и въ цехахъ. Цехи, какъ неизбѣжный спутникъ магдебургскаго права, представляли со-

¹⁾ Прил. стр. 117.

¹⁾ Конечно это было нево всемѣстно. Грамота кор. Сигизмунда III 1589 г. (прил. стр 19) предписываетъ допускать православныхъ жителей г. Красностова къ занятію городскихъ должностей (*officia civilia et artificia*), что раньше очевидно не допускалось.

бою не только промышленныя, но также религіозныя и національныя ассоціаціи, почему первоначально встрѣчаются цехи нѣмецкіе, польскіе, русскіе, армянскіе, литовскіе, но въ послѣдующее время ихъ поглотила господствующая нація, т.-е. польская, влѣдствіе чего цехи получили національно-польскую окраску и сдѣлались орудіемъ для распространенія полонизма и католицизма. Дѣлая обязательнымъ для каждаго ремесленника, безъ различія вѣроисповѣданія, участіе въ городскихъ цехахъ соответствующаго ремесла, стѣсняя его трудъ, уставы цеховъ, данные королями и владѣльцами, принуждаютъ всѣхъ (за исключеніемъ евреевъ) вносить воскъ на костель, участвовать въ костельномъ богослуженіи и процессіяхъ. вмѣстѣ съ тѣмъ иновѣрцы почти лишены возможности выдѣлиться изъ рядовыхъ членовъ цеха и попасть въ старшины. Уставъ данный Екатериной Замойской томашовскому цеху прямо предписываетъ избирать въ кандидаты старшинъ только лицъ, католическаго исповѣданія ¹⁾. Королевскіе комиссары, урегулировавшіе функціи цеховъ г. Бѣльска, въ 1779 г., допускаютъ нѣкоторыя ограниченія: они допускаютъ, что черезъ два года на третій «*może być obranym i dyzunit, ale spoliwy, trzezwy, zdatny i w rzemiesle swoim doskonały*». За ненахожденіемъ такового (а это было сдѣлать легко) долженъ быть и на третій годъ избранъ цейхмистромъ католикъ. ²⁾.

Общую картину городского управленія наиболѣе полно рисуютъ приложенные документы, относящіеся къ городамъ Бѣльску и Бѣлостоку (стр. 57-143.) Оба города принадлежатъ къ довольно раннимъ поселкамъ Подляхіи. Бѣлостокъ становится извѣстнымъ, какъ владѣльческое селеніе, въ XIV в., а о Бѣльскѣ лѣтописи впервые упоминаютъ подъ 1253 г. когда онъ былъ разоренъ Батыемъ. Въ послѣдующее время онъ испыталъ на себѣ много политическихъ бурь и перемѣнъ: онъ былъ постояннымъ предметомъ спора между галицко-волыньскими князьями, испыталъ разоренія отъ татаръ и литовцевъ, въ 1351 г. по договору Ольгерда сдѣлался достояніемъ Литвы. вмѣстѣ съ тѣмъ, начиная съ XIII в., Бѣльскъ былъ передовымъ пунктомъ, на который нахлынула волна польской колонизаціи. Но послѣдняя, при всей своей интенсивности, не скоро смыла съ лица земли Бѣльской вѣками образовавшіяся русскія наслоенія. Еще въ началѣ XVI в. Бѣльскъ не потерялъ русскую физіономію, сохранялъ свои древніе мѣстные обычаи, русскую народность и русскій языкъ. Извѣстная Бѣльская уставная грамота 1501 г. ³⁾ отличаетъ «русиновъ», (для которыхъ она и писана на

¹⁾ Тамъ же стр. 46

²⁾ Тамъ же стр. 102.

³⁾ Акты З. Р. Т. I.

русскомъ языкѣ), отъ позднѣйшихъ колонизаторовъ «землянъ» (польскихъ землевладѣльцевъ.) Но уже въ то время, какъ была издана эта грамота, мѣстный юридическій бытъ, покоившійся на древнемъ обычномъ правѣ, былъ поколебленъ въ своемъ основаніи: грамотою Великаго Князя Литовскаго Александра (1499) г. Бѣльску было дано магдебургское право. Послѣдующіе привилегіи польскихъ королей (перечисленіе ихъ заняло бы много мѣста) ¹⁾ даютъ ясное представленіе о постепенномъ развитіи муниципальнаго устройства г. Бѣльска съ начала XVI в. Но королевскіе привилегіи, со всѣми дарованными ими вольностями, оказались не въ силахъ спасти городъ отъ обѣдненія, на что несомнѣнно оказали вліяніе недостаточная опредѣленность правовыхъ нормъ чуждаго народу русскому магдебургскаго права и происходившія отсюда злоупотребленія, особенно въ опредѣленіи денежныхъ повинностей города замку, нестроенія среди магистрата и цеховъ, тяжесть городскихъ повинностей. Постоянныя жалобы жигелей понудили правительство назначить въ Бѣльскъ особую комиссію *boni ordinis*, которая въ іюль 1779 г. приступила къ ревизіи городского плана, новому размежеванію плацовъ, распредѣленію городскихъ повинностей и размогрѣнію частныхъ жалобъ. Протоколы комиссіи сообщаютъ много интереснаго о г. Бѣльскѣ и прежде всего о его расположеніи и составѣ населенія.

Центромъ Бѣльска, какъ и другихъ древнихъ Литовско-русскихъ городовъ, служила площадь-рынокъ, гдѣ номѣщалась ратуша. Отсюда, какъ радіусы изъ центра, шли въ разныя стороны улицы. Любопытно, что на рынокъ было 47 домовъ и изъ нихъ 22 шинка т.-е. питейныхъ дома. Всѣхъ заселенныхъ плацовъ въ Бѣльскѣ было 269, обработанныхъ огородовъ 438, пустырей 38. Въ составѣ населенія, кромѣ вдовъ, духовныхъ лицъ, перечислены 22 литерата ²⁾ 22 купца, торгующіе заграничнымъ товаромъ, 35 торгующихъ мѣстнымъ товаромъ, а также и винными папитками (шинкари) и 27 ремесленниковъ. Переведя на современныя намъ единицы измѣренія земельныя владѣнія города, ему принадлежало до 9890 десятинъ. Ближайшіе къ городу плацы обрабатывались мѣщанами, жившими въ фольваркахъ и деревняхъ. Послѣднихъ было шесть: Августово, Стрыки, Шасталы, Видово, Парцево, Шпички. Пригородные мѣщане вели постоянную глухую борьбу съ городомъ: они стремились освободиться отъ нѣкоторыхъ повинностей, касавшихся городского благоустрой-

2) См. Приложенія стр. 61-66.

²⁾ Слово *literat* по словарю Линде (II томъ, стр. 647) означаетъ, собственно, грамотнаго, ученаго человека, но такъ какъ здѣсь литераты ставятся самостоятельно среди людей различныхъ профессій, то можно думать, что это были писари, или канцеляристы.

ства, а также отъ платежа гиберны и шосса (szossa), требовали предоставить имъ право суда у своего войта. Всѣ эти претензіи, разсмотрѣнныя комиссіей 1779 г. не имѣли успѣха: послѣ новой распланировки пригородныхъ земель и болѣе правильнаго ихъ обложенія, комиссары рѣшили оставить прежніе порядки, дозволивъ пригородному войту съ 4-мя выборными членами производить судъ только по текущимъ дѣламъ, касающимся земельныхъ владѣній и не превышающимъ сумму 10 польскихъ злотыхъ. Судебные иски, превышающіе означенную сумму, равно и всѣ уголовныя дѣла, остались въ вѣдѣніи городского магистрата. Туда-же могутъ апеллировать недовольные рѣшеніемъ пригородной присяжной избы, въ которой обыкновенно происходили судебныя засѣданія. Комиссія отклонила также просьбу подгородныхъ обывателей о правѣ пропинаціи, оставила за ними исполненіе прежнихъ городскихъ повинностей, только военный постой былъ замѣненъ денежной платой, пропорціонально земельнымъ участкамъ каждаго домохозяина. По вычисленіи повинностей и всѣхъ статей городского дохода, сумма послѣдняго на 1779 была опредѣлена для Бѣльска въ 4191 злотъ, а расходъ (expens) въ 4448 зл. и 15 грошей. Такимъ образомъ, экономическое положеніе г. Бѣльска было не завидно: ему предстоялъ новый дефицитъ. ¹⁾

Документы, касающіеся г. Бѣлостока не даютъ намъ статистическихъ цифръ, которыя мы находимъ въ протоколахъ ревизіи г. Бѣльска, но за то они даютъ болѣе полное представленіе о внутреннемъ устройствѣ городского управленія на Литвѣ. Начнемъ съ выборовъ новаго магистрата.

Утромъ въ среду, на четвертой недѣлѣ великаго поста, по распоряженію замка, ратушный колоколь громко сзываетъ горожанъ домовладѣльцевъ, безъ различія вѣры и народности, на торжественное городское собраніе для выбора новаго магистрата. Хотя пресловутое магдебургское право вмѣстѣ съ самоуправленіемъ предоставляло и право свободнаго выбора должностныхъ лицъ, однако на дѣлѣ этотъ важный актъ совершался не безъ вліянія замка. Собравшіеся граждане встрѣчали въ ратушѣ избраннаго замкомъ депутата, который тотчасъ-же приступалъ къ ревизіи стараго магистрата, при чемъ провѣрялись счета, протоколы собраній, объявлялась денежная смѣта, предоставлялось каждому, не исключая и евреевъ, выразить свой протестъ прогивъ замѣченной ими фальши и неточности. При обнаруженіи какого-либо злоупотребленія, о немъ тотчасъ докладывалось общему собранію и бурмистръ подвергался карѣ. Если ревизія сходила удачно, безъ замедленія, то въ тотъ-же день, но большею частью на другой, происходи-

---

1) Приложение стр. 57-112.

ли самые выборы. Утромъ все общество шло въ костель и послѣ мши соби-
ралось въ ратушу, или въ другое, назначенное замкомъ, мѣсто. Тотъ-же ревизоръ-
депутатъ провѣрялъ городскую «скрыню» съ деньгами и хранящимися въ ней
документами, прикладывая къ ней печати и просилъ назвать кандидатовъ на
должность бурмистра. Называли шесть человекъ и изъ нихъ получившій боль-
шее число голосовъ (посредствомъ баллотировки шарами, или словесными заяв-
леніями) считался бурмистромъ. Другіе кандидаты становились лавниками и рай-
цами. Новому бурмистру читалась инструкция о его правахъ и обязанностяхъ, пере-
давалась упомянутая городская скрыня, которая для сохранности ставилась обыкно-
венно въ каедральный костель. Послѣ этого все общество шло въ тотъ-же костель
благодарить Бога за мирные выборы. Избранный бурмистръ въ тотъ-же день при-
нималъ присягу, при чемъ предъ нимъ клали на столѣ «Саксонъ», мечъ, законы и
распятіе, надъ которымъ и присягалъ магистратъ въ новомъ составѣ. Инструкции
королей и владѣтельныхъ особъ со всею подробностью опредѣляютъ достоинства
бурмистра и его официальную компетенцію. Онъ, какъ лицо высоко поставленное
на ступеняхъ общественной лѣстницы, долженъ быть съ безупречнымъ прош-
лымъ, и всею своею жизнью подавать хорошій примѣръ: быть богобоязненнымъ,
бережливымъ, не взяточникомъ, доступнымъ, старательнымъ для города и послу-
шнымъ требованіямъ замка; за ослушаніе замку инструкции грозятъ увольненіемъ
отъ должности до наступленія новыхъ выборовъ. Такъ какъ бурмистръ былъ
вмѣстѣ и судьей, то онъ долженъ былъ знать законы и умѣть ихъ примѣнить
на практикѣ. Обязанности бурмистра были довольно сложны, но прежде всего
онъ долженъ былъ строго слѣдить за выполненіемъ обывателями городскихъ по-
винностей ¹⁾).

Послѣднихъ быдо очень много. Судя по инструкціямъ и уставамъ, вся жизнь го-
рожанина была обставлена повинностями и штрафами за ихъ невыполненіе, или
выполненіе не съ достаточною ревностью. Повинности были натуральныя и де-
нежныя. Первые несли всѣ домохозяева, во 1-хъ, по отношенію къ замку, ког-
да несли подводную повинность, исполняли «толоку», посылая на работы двухъ
людей, нанимая сторожей для охраны владѣнія замка, и во 2-хъ, по отношенію
къ городу, когда возобновляли городскую стѣну, доставляли строительные мате-
ріалы для другихъ общественныхъ построекъ, исполняли санитарныя повинности
(очистка дворовъ и рейнштоковъ) и военныя (постой солдатъ и офицеровъ). Къ
денежнымъ повинностямъ горожанъ относились: государственная подать, плата

---

1) Тамъ же стр. 113-114.

замку (за плацъ, подымное), взносъ въ городскую скрыню на содержаніе магистрата, наемъ пастуха (въ Бѣлостоку не было городскихъ выгоновъ и пастбищъ), наемъ ночныхъ сторожей. Собственно ночная охрана ежедневно производится самими домохозяевами, которые по очереди, съ наступленіемъ ночи, выходили на дежурство съ бердышомъ и трубой, которую, передавали по окончаніи дежурства (warta) слѣдующему и рапортовали объ этомъ бурмистру. Такая стража охраняла жителей отъ грабежей, воровства и слѣдила, чтобы въ назначенный часъ тушили въ домахъ огни. Съ тою же цѣлію нанимались въ складчину евреями и христианами особые почные сторожа, которые также били тревогу въ случаѣ пожара. Въ видахъ того, что Литовскіе города даже въ XVIII в. были деревянные и пожары были въ нихъ часты и истребительны, каждый горожанинъ несъ свои, строго регламентированныя, повинности по предупрежденію и тушенію пожаровъ. Каждый домовладѣлецъ былъ обязанъ слѣдить за исправностью дымовой трубы и подъ страхомъ большого штрафа не имѣть ничего легко воспламеняющагося во дворѣ и на чердакѣ. Онъ долженъ имѣть большую лѣсницу, приставленную къ трубѣ и малую запасную. Трое домохозяевъ сосѣдей обязаны имѣть желѣзный длинный багоръ, или крюкъ, а на рынкѣ и на углу каждой улицы обывателями въ складчину содержались большія кадки, наполненныя водой. При извѣщеніи о пожарѣ начинали звонить въ колоколь, повѣшенный надъ ратушей, ему вогорилъ костельный колоколь, сторожа трубили и громко выкрикивали о мѣстѣ пожара. По этой тревогѣ все мѣщане должны собраться: христиане—къ ратушѣ, еврей—къ своей школѣ, при чемъ ремесленники являются съ принадлежностями своего ремесла, приспособленными къ тушенію пожара: кожевники захватываютъ ремни, плотники—топоры и т. д., другіе приносятъ назначенныя имъ специально пожарныя орудія. Кто не могъ явиться самъ, обязанъ былъ послать слугу, или служанку. Роль каждого на пожарѣ была опредѣлена заранее, такъ что каждая городская община представляла своего рода пожарную дружину. Кромѣ гражданъ, въ инструкціи губернатору г. Бѣлостока, къ тушенію пожара и охранѣ имущества погорѣльцевъ командировался баталіонъ солдатъ со своимъ офицеромъ; они также при первыхъ звукахъ пожарнаго колокола обязаны были собраться къ гауптвахтѣ и, взявъ изъ военнаго цейхауза насосы и другія пожарныя орудія, тотчасъ же двинуться на пожаръ. ¹⁾

Горожане несли еще судебныя повинности. За вызовъ въ судъ каждый обязанъ былъ дать писарю 6 грошей, затѣмъ суду вмѣстѣ съ позвонъ на столъ

¹⁾ Приложение стр. 127—130

положить 12 грошей, а по окончаніи дѣла, до объявленія рѣшенія, истецъ платилъ 1 злотъ. Если которая сторона была недовольна рѣшеніемъ, то она имѣла право апеллировать, уплативъ предварительно 12 грошей, за объявленіе также 12 грошей, столько же за протестъ, за запись грунтовъ, или движимаго имущества съ каждаго злота стоимости платилось по 1 грошу. 1)

Таковы были главныя городскія повинности. Послѣ нихъ надо было-бы перечислить длинный рядъ штрафовъ, которыми была обставлена вся жизнь горожанина, такъ что въ общемъ онъ былъ обремененъ непосильными городскими налогами. Съ ними можно бы было мириться, если бы вольности и привилегіи магдебургскаго права дѣйствительно содѣйствовали развигію и процвѣганію ремесель и торговли, а вмѣстѣ и благосостоянію городского населенія. Но этого не было на самомъ дѣлѣ. Цеховое устройство очень много требовало отъ ремесленниковъ расходовъ, но очень мало приносило имъ выгоды. Ремесленникъ обязанъ былъ дѣлать ежегодно взносы въ братскую скрыню, жертвовать на воскъ въ костель (хотя бы не принадлежалъ къ нему по вѣроисповѣданію), обязанъ былъ имѣть положенную парадную одежду, ружье, сумку для пороха, саблю, копьѣ и въ такой аммуниціи являгся на четыре ежегодныя записи, назначаемыя замкомъ а также на всѣ торжественныя праздники, когда цехи участвовали въ процесіяхъ, везли пушку, стрѣляли на свой счетъ изъ ружей. Конечно, все это требовало расходовъ, стѣсняло свободу рабочаго труда, огнімало много рабочаго времени. Послѣднее трагилось также на цеховыя собранія, равно на похороны братьевъ и ихъ родственниковъ. За малѣйшее уклоненіе отъ всего этого налагался штрафъ. Штрафовали также и того, кто въ собраніи велъ лишніе разговоры, кто вставалъ раньше, чѣмъ закрывалась цеховая скрыня и т. п. Если принять во вниманіе эту систему штрафовъ, а также стѣсненіе ремесленниковъ въ продажѣ ихъ произведеній (на это требовалось дозволеніе цеха), то будетъ очевидно, что цеховое устройство дѣйствительно приносило болѣе пользы замку, нежели городу. Штрафы и стѣсненія цеховъ вели къ тому, что рядомъ съ ихъ мастерами и подмастерьями въ городахъ благополучно существовали частныя мастеровыя самоучки (паргачи), которые очень успѣшно конкурировали съ цеховыми и всѣ усилія послѣднихъ къ ихъ уничтоженію не приводили ни къ какимъ результатамъ. Указанныя ненормальности цехового устройства, созданная имъ монополія произведеній каждаго ремесла, полное устраненіе конкурса и отсуствіе заботы со стороны цеховъ объ усовершенствованіи техническихъ пріемовъ были главными

1) Тамъ же стр. 114.

причинами того, что въ послѣдніе годы существованія Рѣчи Посполитой, обрабатывающая промышленность въ ней находилась въ крайнемъ упадкѣ.

Что касается торговли, то она также была обставлена многими стѣснительными условіями и пошлинами. Къ послѣднимъ прежде всего принадлежало мыто, т.-е. таможенный сборъ съ провозимыхъ товаровъ. Сборъ этотъ отдавался обыкновенно въ аренду откупщикамъ и велъ къ разнымъ злоупотребленіямъ. Освободились отъ этой пошлины лишь немногіе города и то на непродолжительное время. Кромѣ того, торговцы должны были платить мостовой сборъ (городамъ и частнымъ владѣльцамъ), за проѣздъ по частнымъ владѣніямъ, за городскіе склады, съ обязательствомъ продавать тамъ свои товары и т. д. ¹⁾ Благодаря такой дорогой доставкѣ иностранныхъ товаровъ, они были дороги, почему былъ малъ на нихъ спросъ и торговля не выгодна.

Такимъ образомъ, приложенные въ нашемъ выпускѣ акты бывшихъ Литовско-русскихъ городовъ, дополняя подобные документы другихъ археографическихъ изданій и представляя нѣкоторыя детали городской жизни, еще разъ подтверждаютъ неоднократно высказанное нашими изслѣдователями положеніе, что магдебургское право, чуждое первоначальному общинному укладу Литовско-русскихъ городовъ, вело къ ихъ обѣднѣнію и бѣгству горожанъ на землю, въ деревни. Ихъ мѣсто занимали евреи, являвшіеся со своимъ кагалнымъ устройствомъ, съ выработанными приемами эксплуатаціи христіанскаго населенія, для чего всѣ средства, въ томъ числѣ и присяга, считались дозволенными. ²⁾ Всѣ мѣры, принятія правительствомъ и частными владѣльцами къ охранѣ кореннаго населенія отъ этого иноплеменнаго нашествія и его дѣятельности не имѣли успѣха. Когда Россія приняла въ составъ своихъ владѣній бывшіе Литовско-русскіе города и магдебургское право замѣнила русскимъ Городовымъ положеніемъ, они представляли печальную картину общаго обѣднѣнія и разрушенія. «Нѣсколько столѣтій назадъ, говоритъ нашъ извѣстный историкъ, они оставили русскій міръ полные силы, правившіе собою и тянувшими къ нимъ землями, богатые гражданскими правами, равноправностью и благосостояніемъ жителей; теперь они возвращались истощенные, съ полукрѣпостнымъ населеніемъ, оторванные отъ земли и переполненные иноплеменнымъ, враждебнымъ и эксплуатирующимъ ихъ жизнь еврейскимъ народонаселеніемъ» ³⁾

А. Миловидовъ,

1). Описание грамотъ №№ 400, 401, 418 и др.

2) Приложение стр. 132-134.

3) В. Антоновичъ. Арх. Югозапад. Россіи. часть 1, томъ 1, стр. 94.

О П И С А Н І Е

рукописнаго отдѣленія Виленской Публичной Библіотеки.

ПЕРГАМЕННЫЯ ГРАМОТЫ.

Заль Б, шкафъ 1.

№№

380. 1420 г. Марта 1. Грамота короля Владислава Ягайлы о дарованіи имъ вновь основанному Доброгостомъ Шамотульскимъ городу Туробину, въ Холмскомъ повѣтѣ, Магдебургскаго права. Дана въ Сандомірѣ. На латинскомъ языкѣ. Безъ подписи, но съ привѣщенной на шнурѣ печатью.

381. 1424 г. Мая 25. Продажная запись Доброгоста Шамотульскаго на имѣніе его Павлову-Волю или Туробинъ, при чемъ вмѣсто русскаго права (*ius Ruthenicum*) введено въ немъ право Магдебургское. Дана въ Познани. На латинскомъ языкѣ. Подписи нѣтъ. Отъ печати сохранился только шнуръ.

382. 1510 г. Января 7. Грамота Андрея Шамотульскаго, познанскаго воеводы, и Викентія Шамотульскаго—Свивдовъ, подтверждающая городу Туробину, въ Красноставскомъ повѣтѣ, раньше дарованныя права и вольности. Дана въ Шамотулѣ. На латинскомъ языкѣ. Остался шнуръ отъ печати.

383. 1513 г. Апрѣля 9. Фундушова запись князя Феодора Ивановича Ярославича церкви Рождества Пресв. Богородицы въ Пинскѣ, на

№№

три съ половиною дворища въ селѣ Нинковичахъ. Дана въ Пинскѣ. На русскомъ языкѣ. Привѣщена на шолковомъ шнурѣ восковая печать.

384. 1518 г. Декабря 23. Грамота короля Сигизмунда I о пожалованіи имъ Альбрехту Мартиновичу Гаштовтовичу за его вѣрную службу сель Перетрутовичи и Колокъ, въ Мозырскомъ повѣтѣ. Дана въ Берестью. На русскомъ языкѣ. Подписъ Николая Николаевича Радивиля и восковая печать, привѣщенная на шелковомъ шнурѣ.

385. 1522 г. Февраля 9. Грамота короля Сигизмунда I, подтверждающая грамоту короля Александра о томъ, чтобы въ Пинской епархіи никто изъ свѣтскихъ людей не строилъ церквей безъ вѣдома и благословенія епископа Пинскаго и Туровскаго. Дана въ Гроднѣ. На русскомъ языкѣ. Привѣщена на шолковомъ шнурѣ печать. Грамота нѣсколько повреждена.

386. 1525 г. Іюня 30. Продажная запись Михаила Яновича Томашу Якубовичу, хоружему Рудоминскому, на имѣніе Меречь, со всѣми землями и людьми. Писана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ.

№№

387. 1529 г. Октября 11. Замѣнная запись между Иваномъ Михайловичемъ, старостою Пинскимъ и Пинскимъ епископомъ Тихономъ на дворища Малаховское и Павловщину. Писана въ Пинскѣ. На русскомъ языкѣ. Пять восковыхъ печатей на шелковыхъ шнурахъ.

388. 1530 г. Юля 8. Грамота короля Сигизмунда-Августа, подтверждающая продажу королевскими боярами Михаиломъ и Юриемъ Шимковичами имѣнія ихъ Гравяшски дворянину Николаю Ивашкевичу. Дана въ Краковѣ. На русскомъ языкѣ. Подписи короля и печати нѣтъ.

389. 1537 г. Юля 6. Дарственная запись Анны Завиши, которою она уступаетъ Войтеху Ясинскому, кухмистру Виленскаго бискупа, дворъ свой Любжинскій, лежащій за замкомъ Виленскимъ, надъ рѣкою Вилією. Писана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Подписи нѣтъ, но есть одна привѣшенная печать.

390. 1542 г. Мая 23. Продажная запись князя Семена Ивановича Глинскаго на дворець его въ повѣтъ Мейшагольскомъ, который онъ уступилъ за 200 копъ грошей литовскихъ Семену Яцковичу. Писана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Подписи нѣтъ, но сохранились три привѣшенные восковыя печати.

391. 1542 г. Юня 23. Продажная запись Яна Дьяка Смиренного Войтеху Ясинскому на плаць земли на Антоколѣ, подлѣ рѣки Виліи, за замкомъ. Значительно повреждена, но сохранились три печати на шелковыхъ шнурахъ.

392. 1551 г. Грамота магистра Ливонскаго ордена Иоганна фонъ-деръ Рекке Генриху Ребиндеру на участокъ земли въ области Розитень (Рѣжица), съ указаніемъ границъ этого участка. Дана въ Венденѣ. На нѣмецкомъ языкѣ. Привѣшена восковая печать.

393. 1552 г. Декабря 21. Продажная запись на имѣніе Меречь отъ Раклевицей и Романовичей Станиславу Якубовичу Комаровскому. Писана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Десять оттиснутыхъ частныхъ печатей.

394. 1554 г. Января 2. Грамота короля Сигизмунда-Августа, подтверждающая продажную запись дворянина Юрія Николаевича Будило на имѣніе Меречь, уступленное имъ Николаю Радивилу, воеводѣ Виленскому. Дана въ Виль-

№№

нѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

395. 1556 г. Юля 20. Грамота короля Сигизмунда-Августа, подтверждающая грамоту короля Александра, данную боярину Хребтовича Сенку Толтикгиновичу на два участка земли на рѣкѣ Гривдѣ, съ пашнею и челядью дворною. Дана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая восковая печать, привѣшенная на шнурѣ.

396. 1557 г. Января 5. Грамота короля Сигизмунда-Августа объ учрежденіи въ городѣ Туробинѣ ежегодной ярмарки въ день обращенія св. Апостола Павла. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Подписи нѣтъ, но остался шелковый шнуръ отъ печати.

397. 1562. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго), дающая жителямъ гор. Туробина право выдѣлки и продажи спиртныхъ напитковъ (пропинаціонное право) съ тѣмъ условіемъ, чтобы доходы отъ этой продажи употреблялись на постройку каменной стѣны вокругъ замка. На латинскомъ языкѣ. Значительно выцвѣла и трудно читается.

398. 1566. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго) объ учрежденіи ежегодной ярмарки въ имѣніи его Туробинѣ. Дана въ Туробинѣ. На польскомъ языкѣ. Чернила выцвѣли и грамота трудно читается. Въ числѣ свидѣтелей поименованъ Николай Рей изъ Нагловиць.

399. 1573. Января 1. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго) о надѣленіи Туробинскихъ мѣщанъ огородами. На польскомъ языкѣ. Остался красный шнуръ отъ печати.

400. 1576 г. Ноября 24. Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая грамоту Сигизмунда-Августа отъ 1558 года, о взиманіи съ купцовъ платы за проѣздъ черезъ три моста въ Красноставѣ, т. е. черезъ рѣку Вепрь, рѣку Жолкевъ и черезъ каналъ, ведущій къ мельницѣ. Дана въ Торнѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись епископа Петра Вольскаго.

401. 1576 г. Ноября 25. Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая грамоты его предшественниковъ о взиманіи платы за проѣздъ черезъ Красноставскіе мосты. Дана въ

№№

Торнѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Яна Замойскаго. Правая сторона пергамена во всю ширину оторвана.

402. 1576 г. Ноября 26. Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая грамоты королей Владислава Ягайлы отъ 1394, Казимира отъ 1462 и Сигизмунда отъ 1524 года, данная городу Красноставу (раньше—Щекарову) на 100 лановъ земли и на Магдебургское право. Дана въ Торнѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Яна Замойскаго и остатки восковой печати на шелковомъ шнурѣ.

403. 1578 г. Февраля 26. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго) о пожалованіи Туробинскимъ мѣщанамъ разныхъ грунтовъ. Дана въ Варшавѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись Станислава Гурки и привѣшенная на шнурѣ печать. Ветка.

404. 1578 г. Грамота короля Стефана Баторія, воспрещающая евреямъ селиться въ Красноставѣ и еіо окрестностяхъ. На латинскомъ языкѣ. Лѣвая сторона пергаменнаго листа оторвана.

405. 1578 г. Сентября 12. Жалованная грамота князя Альбрехта Радивиля служебнику своему Лаврину Михайловичу Керножицкому на шесть уделовъ земли въ имѣніи Остръвъ Дейлидскій. Дана въ Клецкѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись и двѣ печати на шелковомъ шнурѣ, въ деревянныхъ коробкахъ.

406. 1580 г. Июня 12. Грамота короля Стефана Баторія о дарованіи имъ вновь основанному канцлеромъ Яномъ Замойскимъ городу Замостью на Вепричѣ (прежде Скоковѣ) особаго герба (св. апостолъ Ѳома), Магдебургскаго права и разныхъ вольностей. Дана въ Вильнѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая восковая печать, привѣшенная на красномъ шнурѣ.

407. 1580 г. Июня 12. Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая фундушную запись канцлера Яна Замойскаго городу Замостью надъ Вепричемъ. Дана въ Вильнѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и восковая печать, привѣшенная на красномъ шнурѣ.

№№

408. 1585 г. Февраля 28. Грамота короля Стефана Баторія, дарующая городу Замостью Магдебургское право, три ярмарки въ годъ и другія права. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

409. 1585 г. Февраля 28. Грамота короля Стефана Баторія, совершенно тождественная по содержанию съ предыдущей. Эта копія подписана собственноручно королемъ.

410. 1588 г. Января 27. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая грамоту короля Стефана отъ 1585 года, данную городу Замостью. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

411. 1589 г. Января 20. Грамота короля Сигизмунда III, разрешающая Пинскимъ мѣщанамъ, живущимъ на «грунтехъ» епископіи Пинской, пользоваться Магдебургскимъ правомъ наравнѣ съ королевскими мѣщанами. Дана въ Гроднѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

412. 1589 г. Апрѣля 12. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая грамоту короля Стефана отъ 1585 г. городу Замостью на Магдебургское право. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

413. 1589 г. Апрѣля 13. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая грамоту короля Стефана отъ 1582 г. о подводной повинности жителей Тарногуры, приписанныхъ къ Красноставу. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Альбрета Барановскаго, епископа Перемышльскаго.

414. 1589 г. Апрѣля 15. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая грамоты королей Сигизмунда I отъ 1523 и Стефана Баторія отъ 1578 года о допущеніи православныхъ русскихъ жителей Красностава къ занятію городскихъ должностей. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

415. 1589 г. Апрѣля . . . Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая рѣшеніе короля Стефана Баторія отъ 1582 г. по спору города Красностава съ старостою Иваномъ Мнишкомъ о правѣ на соседній боръ. На латинскомъ язы-

№№

кѣ. Собственноручная подпись Альберта Барановскаго, епископа Перемышльскаго. Пергамень частью испорченъ и неудобочитаемъ.

416. 1589. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго), подтверждающая жителямъ города Туробина прежде дарованныя имъ права и вольности. Дана въ Щебрешинѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Гурки и привѣщенная на шнурѣ печать.

417. 1589 г. Октября 2. Грамота графа Станислава Гурки (Горскаго) о дарованіи имъ г. Туробину 15 поль-лановъ земли въ селѣ Осмилянахъ, на рѣкѣ Поръ. Дана въ Щебрешинѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись Гурки и печать на шнурѣ.

418. 1591 г. Юля 22. Грамота короля Сигизмунда III, разрѣшающая Лаврину Керножицкому взимать сборъ съ проѣзжающихъ черезъ устроенный имъ мостъ въ имѣніи его Островъ Дойлидскій, въ землѣ Новгородской, по дорогѣ изъ Клецка въ Пинскъ. Дана въ Краковѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣщенная на шнурѣ восковая печать.

419. 1595 г. Февраля 11. Дарственная записъ кардинала Георгія Радивиля госпиталю въ г. Казимірѣ на десятину съ имѣнія Трцянки въ Люблинскомъ воеводствѣ. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Георгія Радивиля и двѣ печати въ желѣзной оправѣ, на шнурѣ.

420. 1595 г. Марта 2. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая рѣшеніе короля Стефана отъ 1580 г. по спору города Красностава съ старостою Мнишкомъ о правахъ на лѣсъ въ урочищѣ Любанка. Дана въ Краковѣ, на латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

421. 1596 г. Апрѣля 1. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая привилегіи прежнихъ королей городу Красноставу на право винокуренія и продажи питей (такъ называемое пропинаціонное право). Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

422. 1598 г. Апрѣля 13. Грамота короля Сигизмунда III, разрѣшающая г. Туробину взимать

№№

мыто съ пригоняемаго въ городъ скота и расходовать его на починку дорогъ. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣщенная на шелковомъ шнурѣ печать.

423. 15.. Грамота короля Стефана Баторія, подтверждающая грамоты короля Сигизмунда-Августа, Сигизмунда I (отъ 1540 г.) и Генриха Ватуа объ освобожденіи жителей городовъ Красностава, Грубешова и Холма (Люблин. губ.) отъ подводной повинности. Дана въ Торѣ. На латинскомъ языкѣ; годъ даты неизвѣстенъ, такъ какъ лѣвый уголь пергамента оторванъ.

424. 15.. Грамота короля Стефана Баторія городу Красноставу (Люблин. губ.), подтверждающая грамоту короля Сигизмунда отъ 1537 г. о разрѣшеніи Красноставскимъ мѣщанамъ пользоваться дровами изъ старостинскихъ лѣсовъ и королевскую мельницу въ Красноставѣ. Дана въ Торѣ. На латинскомъ языкѣ; правая сторона пергаменнаго листа во всю ширину отрѣзана, такъ что точный годъ даты не можетъ быть восстановленъ.

425. 1600 г. Юля 19. Грамота канцлера Яна Замойскаго о подтвержденіи имъ всѣхъ правъ и вольностей г. Туробину, дарованныхъ ему прежними его владѣльцами. Дана въ Белзѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Яна Замойскаго и привѣщенная на шнурѣ печать.

426. 1602 г. Ноября 29. Грамота короля Сигизмунда III, утверждающая въ званіи епископа Пинскаго, по смерти Іуны Гоголя, Паисія Мономонаха, архимандрита Минскаго, который «о едности церковное въ повсехней вѣрѣ католической съ костеломъ светымъ римскимъ, чуле, дбате и працовите старатися не занехивалъ». Дана въ Краковѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

427. 1608. Юня 23. Выпись изъ книгъ Главнаго Литовскаго Трибунала фондушовой записи Станислава Станиславовича Кишки, воеводича Витебскаго, православной церкви въ м. Холхлѣ. Писана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручныя подписи маршала и депутатовъ Трибунала и привѣщенная на шнурѣ

№№

печать въ деревянной коробкѣ. Самый оттискъ печати не сохранился.

428. 1609. Марта 2. Грамота короля Сигизмунда Ш, подтверждающая всѣ прежнія грамоты, данныя г. Замостью имъ самимъ и королемъ Стефаномъ. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Подпись епископа Яна Гембицкаго. Большая восковая печать на шнурѣ. Пергаменная тетрадь въ 4 листа.

429. 1611 г. Августа 4. Грамота короля Сигизмунда Ш, подтверждающая грамоту короля Сигизмунда-Августа 1561 года о пожалованіи королевскому писарю Ивану Пиколаевичу Гайко десяти волокъ земли въ Рачунахъ, въ Ошмянскомъ повѣтѣ. Подлинная грамота сгорѣла во время пожара въ Вильнѣ въ 1610 году и подстольй Янъ Величко, владѣлецъ пожалованной Гайку земли, проситъ о возобновленіи и подтвержденіи сгорѣвшей грамоты. Дана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

430. 1611 г. Ноября 2. Грамота короля Сигизмунда Ш, дарующая г. Красноставу право выдѣлки и продажи питей (пропиаціонное право). Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

431. 1611 г. Ноября 4. Грамота короля Сигизмунда Ш, разрѣшающая жителямъ г. Красностава устроить медовый складъ. На латинскомъ языкѣ. Лѣвая сторона пергаменнаго листа оторвана.

432. 1611. Продажная запись Яна Ясинскаго брату Николаю Ясинскому, кантору Виленскаго кафедральнаго костела, на плацъ земли на Антоколѣ, по рѣкамъ Виліи и Вилейкѣ. Значительно повреждена, но сохранилась печать на шелковомъ шнурѣ.

433. 1618 г. Юня 1. Грамота Оомы Замойскаго, воеводы Подольскаго, подтверждающая Туробинскимъ евреямъ разныя права, дарованныя имъ Яномъ Замойскимъ. Дана въ Замостьѣ. На латинскомъ языкѣ. Подпись Оомы Замойскаго; печати нѣтъ.

434. 1618 г. Юня 1. Грамота Оомы Замойскаго, подтверждающая грамоту Яна Замойскаго отъ 19 Юня 1600 года о дарованіи г. Туробину разныхъ правъ и вольностей. Дана въ

№№

Замостьи. На латинскомъ языкѣ. Подпись Оомы Замойскаго; печати нѣтъ.

435. 1618 г. Юня 2. Грамота Оомы Замойскаго, воспреещающая жителямъ Новаго Туробина варить пиво и медъ, такъ какъ это право предоставлено Старому Туробину, гдѣ и дозволяется покупать эти напитки. Дана въ Замостьѣ. На латинскомъ языкѣ. Подпись Оомы Замойскаго; печати нѣтъ.

436. 1618 г. Августа 3. Грамота Оомы Замойскаго, воеводы Подольскаго, подтверждающая уставъ Томашовскаго цеха столяровъ, токарей, бондарей и каретниковъ. Дана въ Замостьѣ. На польскомъ языкѣ.

437. 1618 г. Декабря 12. Продажная запись Виленскаго мѣщанина Петра Даскевича Яну Якубовскому на плацъ на Антоколѣ, за замкомъ. Писана въ Вильнѣ. На польскомъ языкѣ. Печати нѣтъ. Нижняя часть повреждена.

438. 1619 г. Марта 6. Грамота короля Сигизмунда Ш о томъ, чтобы жители Красностава давали лошадей проѣзжающимъ не иначе, какъ по предъявленіи подорожной и за установленную плату. Дана въ Варшавѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

439. 1621 г. Мая 25. Грамота Оомы Замойскаго, Кіевскаго воеводы, о дарованіи имъ вновь основанному въ Белзскомъ повѣтѣ городу Томашову нѣкоторыхъ грунтовъ, съ показаніемъ границъ Томашовскихъ владѣній и объ учрежденіи городского самоуправленія. Дана въ Замостьѣ. На латинскомъ и польскомъ языкахъ. Подпись, но печати нѣтъ.

440. 1622 г. Юля 30. Фундушова запись Виленскаго бискупа Евстафія Воловича Бездѣжской униатской церкви на три волоки земли. Дана въ Вильнѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись бискупа Евстафія Воловича.

441. 1627 г. Марта 3. Грамота короля Сигизмунда Ш, подтверждающая фундушовую запись князя Феодора Ивановича Ярославича отъ 1518 года, которою онъ утверждаетъ за Пречистенскою церковью въ Пинскѣ имѣнія, пожалованныя великими князьями Витовтомъ и Казимиромъ. Дана въ Варшавѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣ-

№№

шенная на шнурѣ печать въ жестяной коробкѣ.

442. 1627 г. Марта 3. Грамота короля Сигизмунда III, подтверждающая фундушовую запись князя Феодора Ярославича, которою онъ жалуетъ церкви св. Феодора Тирона въ Пинскѣ три дворища въ селѣ Купятичахъ: Деревовщину, Кулаковщину и Якимовщину. Дана въ Варшавѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

443. 1631 г. Декабря 9. Фундушовая запись Георгия Дмитріевича Скумина Тышкевича, старосты Браславскаго и жены его Марины Оникіевны Униховской въ пользу Воскресенской церкви въ с. Сельцѣ, въ Минскомъ воеводствѣ, при которой основывается общежительный монастырь для православныхъ иноковъ. Дана въ Минскѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Тышкевича и пять привѣшенныхъ на шнурахъ печатей.

444. 1633 г. Марта 15. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая грамоту короля Сигизмунда отъ 1522 г. о томъ, что никто изъ свѣтскихъ людей не имѣетъ права основывать и строить церкви и назначать священниковъ къ нимъ во всей Пинской епархіи, безъ вѣдома и благословія епископа Пинскаго и Туровскаго. Дана въ Краковѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая привѣшенная на шнурѣ печать въ жестяной коробкѣ.

445. 1633 г. Марта 15. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая грамоты его предшественниковъ, данныя городу Замостью. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Пергаменная тетрадь въ 4 листа.

446. 1633 г. Юля 9. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая грамоты королей Сигизмунда отъ 1522 года и Стефана Баторія отъ 1585 г., которыми Пинскіе мѣщане, живущіе на епископской землѣ, освобождаются отъ торговыхъ платежей и всякихъ другихъ повинностей. Дана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая, привѣшенная на шелковомъ шнурѣ, печать въ деревянной коробкѣ.

№№

447. 1633 г. Юля 18. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая фундушовую запись князя Феодора Ивановича Ярославича отъ 1511 года, которою онъ жалуетъ церкви св. Николая въ Пинскѣ островъ Ховмичовъ, неподалеку отъ села Кужеличъ, за рѣкою Пиною. Дана въ Вильнѣ. На русскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая печать на шелковомъ шнурѣ въ деревянной коробкѣ.

448. 1634 г. Ноября 1. Грамота короля Владислава IV, разрешающая городу Томашову взимать съ проѣзжающихъ черезъ мостъ и плотину при городѣ особую плату. Дана въ Туробинѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печать оторвана.

449. 1634 г. Грамота короля Владислава IV, освобождающая жителей города Томашова отъ платы торговыхъ и другихъ пошлинъ. Дана въ Туробинѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ. Грамота повреждена.

450. 1634 г. Продажная запись Николая Ясинскаго Симону Доринку на участокъ земли на Антоколѣ, по рѣкѣ Вилии. Совершенно поврежденная и изорванная, но сохранились три печати на шелковыхъ шнурахъ.

451. 1635 г. Марта 17. Грамота короля Владислава IV, о взиманіи съ проѣзжающихъ въ Замостье кушцовъ бруковаго и мостоваго сбора. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать, въ мѣдной коробкѣ.

452. 1636 г. Рѣшеніе Маршалковскаго суда по жалобѣ Виленскихъ мѣщанъ на солдатъ и казаковъ, насильно занявшихъ квартиры въ домахъ мѣщанъ и учинявшихъ разныя вымогательства у нихъ. Печать на шелковомъ шнурѣ. Писана на польскомъ языкѣ. Значительно попорчена.

453. 1641 г. Января 17. Грамота Екатерины Замойской, урожденной княжны Острожской, утверждающая уставъ Томашовскаго ткацкаго цеха. Дана въ Замостьѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись Замойской. Печати нѣтъ.

454. 1642 г. Января 24. Грамота Екатерины Замойской, утверждающая правила Томашов-

№№

скаго цеха слесарей, кузнецовъ, мечниковъ, пушкарей и т. п. Дана въ Замостьѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись Замойской. Печати нѣтъ.

455. 1642 г. Апрѣля 12. Грамота Екатерины Замойской, утверждающая правила Томашовскаго гончарнаго цеха. Дана въ Замостьѣ. На польскомъ языкѣ. Подпись Замойской. Печати нѣтъ.

456. 1646 г. Апрѣля 17. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая фундушовую запись князя Теодора Ивановича Ярославича Пинской церкви св. Николая, представленную пинскимъ епископомъ Пахоміемъ Оранскимъ. Дана въ Варшавѣ. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ жестяная коробка, безъ печати.

457. 1646 г. Ноября 29. Грамота короля Владислава IV, объ учрежденіи въ гор. Замостьѣ ежегодной ярмарки въ день св. Екатерины. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и печать на сивемъ шнурѣ (осталась только желѣзная коробка).

458. 1649 г. Юля 20. Грамота короля Яна-Казимира городу Красноставу о взиманіи въ пользу города платы за перевозъ черезъ р. Вепрь. Дана въ Красноставѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и печать.

459. 1650 г. Января 15. Грамота короля Яна-Казимира, подтверждающая грамоту короля Владислава IV отъ 1648 г. о дарованіи городу Кейданамъ Магдебургскаго права и другихъ правъ и вольностей. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать въ желѣзной коробкѣ.

460. 1650 г. Апрѣля 13. Индульгенція папы Иннокентія X Черейскому базилианскому монастырю, на устройство особаго алтаря (altare privilegiatum).

461. 1661. Юня 3. Грамота короля Яна-Казимира, подтверждающая грамоту короля Сигизмунда III, отъ 1595 г., данную русскому духовенству, принявшему унію, относительно

№№

устройства церковныхъ дѣлъ, и грамоту короля Владислава IV, данную Виленскому св. Троицкому монастырю, относительно подчиненія ему разныхъ Виленскихъ цеховыхъ братствъ. Дана въ Варшавѣ. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать въ жестяной коробкѣ.

462. 1664 г. Юля 8. Грамота короля Яна-Казимира, утверждающая правила Виленскаго цеха переплетчиковъ. Дана въ Вильнѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать въ желѣзной коробкѣ.

463. 1667 г. Августа 2. Грамота короля Яна-Казимира, подтверждающая грамоту короля Сигизмунда III отъ 1611 года объ учрежденіи въ гор. Красноставѣ склада для меда, воска, кожъ, сала и соленой рыбы и объ обязательствѣ всѣхъ проѣзжающихъ черезъ городъ купцовъ выставлять эти товары въ теченіи 4-хъ дней въ этомъ складѣ, для продажи. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

464. 1668 г. Декабря 3. Грамота Богуслава-Ивана Збаскаго (изъ Башина), хоружія Люблинскаго, о подтвержденіи имъ Магдебургскаго и другихъ правъ, дарованныхъ его предками вотчинному его городу Курову. Дана въ Великомъ (Wielkie). На латинскомъ языкѣ. Подпись и привѣшенная на шнурѣ печать въ желѣзной коробкѣ.

465. 1669 г. Октября 30. Грамота короля Михаила, подтверждающая всѣ права и вольности, дарованныя гор. Замостью его предшественниками. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Пергаменная тетрадь въ 4 листа.

466. 1669 г. Октября 31. Грамота короля Михаила, подтверждающая данныя городу Красноставу его предшественниками права и вольности. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Правый нижній уголь пергаменнаго листа оторванъ.

467. 1669 г. Ноября 23. Грамота короля Михаила, освобождающая Замостскихъ купцовъ отъ платежа пошлинъ и мыта въ пользу ко-

№№

роля. Дана въ Краковѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая печать въ желѣзной коробкѣ, на красномъ шнурѣ.

468. 1670 г. Апрѣля 12. Грамота короля Михаила, подтверждающая грамоту короля Яна-Казимира отъ 1664 года, данную Виленскому цеху переплетчиковъ. Дана въ Варшавѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля; печати нѣтъ.

469. 1671 г. Января 10. Грамота Станислава Дувина-Борковского, каштеляна Полоненскаго, подтверждающая грамоту короля Сигизмунда Августа отъ 8 Марта 1569 г. объ учрежденіи въ г. Ополѣ (Люблинскаго воеводства) ремесленнаго цеха. Дана въ Ополѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись Борковского и печать.

470. 1671 г. Октября 29. Грамота короля Михаила, разрѣшающая городу Томашову взиманіе мѣстоваго сбора. Дана въ Львовѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

471. 1671 г. Октября 29. Грамота короля Михаила, подтверждающая грамоту Владислава IV отъ 1634 г., объ освобожденіи Томашовскихъ мѣщанъ отъ уплаты торговыхъ пошлинъ (мыта). Дана въ Львовѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печати нѣтъ.

472. 1676 г. Января 10. Грамота короля Яна III (Собѣскаго), подтверждающая грамоты его предшественниковъ, объ освобожденіи бояръ села Добучина, Кобринской экономіи, отъ обязанности быть на посылкахъ и развозить письма. Дана въ Гроднѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля. Печать не сохранилась. Документъ значительно поврежденъ.

473. 1676 г. Марта 11. Грамота короля Яна Собѣскаго, подтверждающая грамоту короля Михаила отъ 1669 года, на разныя права и вольности городу Красноставу. Дана въ Краковѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

474. 1676 г. Апрѣля 12. Грамота короля Яна III (Собѣскаго), подтверждающая грамоты королей Яна Казимира отъ 1664 г. и Михаила 1670 г., данныя Виленскому цеху переплетчиковъ. Дана

№№

въ Краковѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣщенная на шнурѣ печать въ жестяной коробкѣ. Пергаменная тетрадь въ 4 листа.

475. 1686 г. Февраля 25. Грамота короля Яна III (Собѣскаго) о подтвержденіи прежнихъ и дарованіи нѣкоторыхъ новыхъ правъ королевскому городу Маркушеву. Дана въ Жолквѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и притиснутая печать.

476. 1695. Юня 28. Индульгенція папы Иннокентія XII Супрасльскому монастырю на устройство сеобаго алтаря (altare privilegiatum).

477. 1695 г. Юня 30. Индульгенція папы Иннокентія XII Супрасльскому монастырю на отпустить въ день св. Іоанна Богослова, на 10 лѣтъ.

478. 1695 г. Августа 21. Уставъ и правила Куровскаго цеха ткачей, составленные старшинами этого цеха по образцу цеховъ Ходельскаго и Урендовскаго. Писаны въ Ходелѣ. На латинскомъ языкѣ.

479. 1704 г. Булла папы Климента XI о назначеніи Владимірскаго уніятскаго епископа Льва Кишки митрополитомъ Кіевскимъ и всея Руси. Дана въ Римѣ. На латинскомъ языкѣ. Привѣщена на шнурѣ оловяная печать.

480. 1705 г. Мая 5. Индульгенція папы Климента XI Супрасльскому монастырю на отпустить въ день св. Іоанна Богослова, на 10 лѣтъ.

481. 1705 г. Мая 5. Индульгенція папы Климента XI Супрасльскому монастырю на на отпущеніе грѣховъ въ задушный день, на 10 лѣтъ.

482. 1715 г. Марта 1. Индульгенція папы Климента XI Супрасльскому монастырю на отпущеніе грѣховъ въ день задушный, на 10 лѣтъ.

483. 1720 г. Марта 11. Грамота короля Августа II, подтверждающая двѣ грамоты его предшественниковъ—Михаила отъ 1669 г. и Яна Собѣскаго отъ 1676 года, данныя г. Красноставу. Дана въ Варшавѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля.

484. 1723 г. Августа 7. Индульгенція папы Иннокентія XIII о совершенномъ отпущеніи грѣховъ тѣмъ лицамъ, которыя въ любой уніатской церкви выслушаютъ литургію и будутъ у исповѣди 16 Сентября (день Іосафата Кунцевича).

№№

485. 1725 г. Декабря 3. Грамота Ёомы Йосифа Замойскаго о дарованіи вновь основанному имъ городу Юзефову магдебургскаго права и разныхъ вольностей. Дана въ Замостьѣ. На латинскомъ языкѣ. Собственноручная подпись и привѣшенная печать въ желѣзной оправѣ.

486. 1726 г. Января 21. Индульгенція папы Бенедикта XIII Супрасльскому монастырю на отпущеніе грѣховъ въ день задушный, на 10 лѣтъ.

487. 1728 г. Мая 10. Индульгенція папы Бенедикта XIII Супрасльскому монастырю на отпущеніе грѣховъ, на 10 лѣтъ.

488. 1732 г. Сентября 10. Грамота Михаила Замойскаго, воеводы Смоленскаго, разрѣшающая ситникамъ, проживающимъ въ основанномъ имъ мѣстечкѣ Юзефовѣ (Красноставскаго повѣта) производить свои издѣлія (сита) въ лѣсахъ Замойской ординаціи и свободно продавать какъ въ самомъ мѣстечкѣ, такъ и въ другихъ мѣстахъ. Дана въ Замостьѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись; печати нѣтъ.

489. 1737 г. Іюля 24. Индульгенція папы Климента XII о полномъ отпущеніи грѣховъ, на десять лѣтъ, всеѣмъ посѣщающимъ храмъ св. Іоанна Богослова въ Супраслѣ.

490. 1737 г. Августа 22. Индульгенція папы Климента XII о полномъ отпущеніи грѣховъ на десять лѣтъ, посѣщающимъ 25 марта Супрасльскую Благовѣщенскую церковь.

491. 1745 г. Января 27. Индульгенція папы Бенедикта XIV Супрасльскому монастырю о полномъ отпущеніи грѣховъ въ день св. Іоанна Богослова, на 10 лѣтъ.

492. 1747 г. Іюля 24. Индульгенція папы Бенедикта XIV Супрасльскому монастырю объ отпущеніи грѣховъ въ день задушный, на 10 лѣтъ.

493. 1748 г. Булла папы Бенедикта XIV о подчиненіи Варшавскаго и Кузницкаго базилианскихъ монастырей Супрасльскому настоятелю. Дана въ Римѣ. Привѣшена на шелковомъ шнурѣ оловянная печать.

494. 1758 г. Августа 11. Индульгенція папы Климента XIII Супрасльскому монастырю объ отпущеніи грѣховъ въ день задушный, на 10 лѣтъ.

495. 1762 г. Декабря 24. Грамота короля Августа III, подтверждающая грамоты королей Сигизмунда I отъ 1522 г., Владислава IV отъ

№№

1633 г. и Яна III (Собѣскаго) отъ 1695 года, данныя въ пользу Пинской и Туровской епархій. Дана въ Варшавѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и привѣшенная на шнурѣ печать въ желѣзной коробкѣ.

496. 1772 г. Марта 21. Индульгенція папы Климента XIV о полномъ отпущеніи грѣховъ посѣщающимъ 25 марта Супрасльскую Благовѣщенскую церковь.

497. 1773 г. Января 27. Индульгенція папы Климента XIV о полномъ отпущеніи грѣховъ посѣщающимъ 26 сентября церковь св. Іоанна Богослова, въ Супраслѣ.

498. 1783 г. Марта 26. Грамота короля Станислава-Августа, подтверждающая грамоту короля Владислава IV о дарованіи Минскому Петропавловскому братству всеѣхъ тѣхъ правъ, какими пользовалось Виленское Св.-Духовское братство. Дана въ Варшавѣ. На польскомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая, привѣшенная на шнурѣ, королевская печать въ желѣзной коробкѣ.

499. 1790 г. Ноября 19. Грамота Германскаго императора, австрійскаго короля Франца II, дарующая г. Замостью разные права и вольности и утверждающая для него гербъ (св. апостольскій Ёома), раскрашенное изображеніе котораго помѣщено въ самой грамотѣ. Дана въ Вѣнѣ. На нѣмецкомъ языкѣ. Собственноручная подпись короля и большая императорская печать въ деревянной оправѣ.

500. 1806 г. Іюня 15. Свидѣтельство кухмистра графа Погоцкаго Антона Полле помощнику своему Матѣю Шютлиеру въ удостовѣреніе его познаній въ поварскомъ искусствѣ. Выдано въ Тульчинѣ. На нѣмецкомъ языкѣ. Съ подписями и печатями свидѣтелей.

501. Пергаменная книга въ переплетѣ, состоящая изъ 11+97 листовъ большого формата, заключающая въ себѣ копии королевскихъ привилегій и другихъ документовъ, служащихъ городу Люблину, съ 1317 по 1755 годъ. Писана разными почерками на латинскомъ и польскомъ языкахъ. На 1-мъ листѣ надпись: Jura et Privilegia Civitatis Lublinsensis. На л. 2—6 Index et Connotatio contentorum, составленное безпорядочно и не могущее служить для пользованія. Переплетъ древній, въ доскахъ.

РУКОПИСНЫЕ СБОРНИКИ.

Залъ Б, шкафъ 2.

№№

1. Сборникъ XVII вѣка, заключающій въ себѣ слѣдующіе документы: 1) инвентарь Друцкаго замка, безъ обозначенія года, 2) реестръ захваченнаго русскими зернового хлѣба при взятіи Смоленскаго замка и другихъ городовъ, пис. въ 1634 г., 3) такой же реестръ 1634 г., 4) реестръ оружія и военныхъ припасовъ въ замкѣ Горскомъ, 5) реестръ расходовъ на содержаніе роты Юрія Зеновича 1625 г. Въ листъ, 22 листа.

2. Инвентарь имѣнія Дубровны 1560 г. съ обозначеніемъ количества дымовъ и службъ, съ описаніемъ владѣній и угодій и перечисленіемъ разныхъ повинностей по каждому селу этой волости. Въ листъ, 76 листовъ. *Напечатанъ въ Арх. Сборн. т. III, стр. 245—281.*

3. Мытная книга 1583 года, или реестръ мыта новаго, взимавшагося съ товаровъ въ Брестской таможенѣ въ теченіе первой половины 1583 г. Въ листъ, 100 листовъ. *Напечатана въ III т. Арх. Сборн., стр. 289 и въ IV т. стр. 252.*

4. Сборникъ XVI вѣка, содержащій въ себѣ ограниченія, инвентари, раздѣлы имѣній, вводы во владѣніе и др. Въ листъ, 25 листовъ.

5. Раздѣлъ Косовскаго имѣнія между Сангушкою и Кишкой и инвентарь этого имѣнія 1597 г. Въ листъ. 24 листа. *Напечатанъ въ I т. Арх. Сборн., стр. 205—214.*

6. Сборникъ XVI в., содержащій въ себѣ инвентари, ограниченія, расчеты съ прислугою. Въ листъ, 18 листовъ.

7. Перечень вещей домашняго скарба, оставшихся по смерти какого-то «пана Константина». Писанъ на русскомъ языкѣ въ XVI в. Въ листъ, 64 листа.

8. Присяжное показаніе предъ королевскими комиссарами крестьянъ имѣнія Шклова, принадлежавшаго Ходкевичу, о побояхъ, грабежахъ, нарушеніи границъ и другихъ обидахъ, причиненныхъ имъ крестьянами князя Ярослава Матѣевича. Писано въ 1551 г. Въ листъ, 40 листовъ.

9. Опись имущества, оставшагося по смерти Ульяны Богушовны Горностаевой, 1575 г. Въ листъ, 8 листовъ.

№№

10. Сборникъ XVI вѣка, заключающій въ себѣ инвентари, замѣнные записи, списокъ людей роты Филона Кмиты, съ показаніемъ ихъ вооруженія и описаніемъ лошадей. Въ листъ, 16 листовъ.

11. Инвентарь имѣній Гатово и Поваго Двора, пановъ Слушковыхъ, 1590 года. Въ листъ, 14 лист. *Напечатанъ въ т. XIV Актовъ Виленской Коммиссіи, стр. 355.*

12. Сборникъ инвентарей, ограниченной, измѣренной грунтовъ, описаній пущъ и т. п., относящихся къ XVI и XVII столѣтіямъ, но по большей части въ позднѣйшихъ копіяхъ и въ польской транскрипціи. Въ листъ, 90 листовъ.

13. Сборникъ инвентарей, ограниченной, раздѣловъ и другихъ юридическихъ документовъ XVI и XVII столѣтій. Въ листъ, 164 листа. *Нѣкоторые изъ инвентарей напечатаны въ XIV томъ Акт. Ком.*

14. Сборникъ документовъ XV, XVI и XVII столѣтій. *Напечат. въ I томъ «Археографическаго Сборника».* Въ листъ, 152 л.

15. Сборникъ документовъ XV—XVIII столѣтій. *Напечат. въ III томъ «Археограф. Сборника».* Въ листъ, 242 листа.

16. Сборникъ документовъ XVI столѣтія. *Напечат. въ IV томъ «Археограф. Сборника».* Въ листъ, 148 листовъ.

17. Отрывокъ изъ писцовой книги 1611 г., писанъ великорусскимъ почеркомъ того времени. Начинается такъ: Лѣта 7119, ноября 19 по государеву цареву і великаго князя Владислава Жигимонтовича всея Руси указу, Иванъ Стромиловъ ѣздилъ въ Казанскій уѣздъ, по Зюрейской дорогѣ, въ помѣстное село Шигалѣво, для того билъ челомъ Государю царю і великому князю Владиславу Жигимонтовичу всея Руси князь Ондрѣй, князь Ѳеодоръ сынъ Болховской, да Осипъ Биреевъ, да Истома Хвостовъ, да Семень Биреевъ, а сказали: дано дей имъ государево жалованье помѣстье въ селѣ Шигалѣвѣ и то помѣстье ихъ не раздѣлено и т. д. In 4°, 44 листа. Въ концѣ рукописи на л. 30 такой-же отрывокъ изъ писцовой книги временъ Михаила Ѳеодоровича.

№№

18. Книга жалобъ и разбора разныхъ дѣлъ пограничныхъ жителей Великолуцкаго, Люцинскаго и Опочецкаго уѣздовъ съ зарубежными людьми, отъ 1669 по 1676 годъ. Писана великорусскимъ почеркомъ. Въ листъ, 104 листа. Начала и конца нѣтъ.

19. Сборникъ документовъ, касающихся имѣнія Глускъ князей Жеславскихъ (Заславскихъ), находящагося въ Новогрудскомъ уѣздѣ. Большая часть ихъ напечатана въ «Арх. Сборникѣ» и въ «Вит. Губ. Вѣд.», о чемъ есть отмѣтки на самыхъ документахъ. При сборникѣ есть опись документовъ, съ изложеніемъ ихъ содержанія. Документы собраны И. П. Корниловымъ въ 1866 году. Въ листъ, 69 листовъ.

20. Сборникъ документовъ юридическаго характера XVI и XVII столѣтій. Собраны И. Я. Шульгинымъ въ 1865 г. Въ листъ, 44 листа.

21. Протокольная книга Лидскаго градскаго суда за 1630 и 1631 годы, съ краткими записями производившихся въ судѣ дѣлъ. На русскомъ языкѣ. Въ листъ, 97 листовъ.

22. Сборникъ королевскихъ и великокняжескихъ грамотъ, съ 1493 г. по 1550-й, въ листъ, 116 листовъ.

23. Тоже съ 1551 г. по 1560 г. въ листъ, 60 листовъ.

24. Тоже, съ 1561 г. по 1573 г., въ листъ, 134 листа.

25. Тоже, съ 1574 г. по 1586 г., въ листъ, 124 листа.

26. Сборникъ черновыхъ копій грамотъ и распоряженій короля Стефана Баторія, за 1584 годъ, въ листъ, 42 листа.

27. Сборникъ королевскихъ грамотъ съ 1588 г. по 1600 г. въ листъ, 128 листовъ.

28. Сборникъ королевскихъ грамотъ съ 1601 года по 1693 г. въ листъ, 192 листа.

29. Сборникъ разныхъ документовъ юридическаго содержанія, какъ-то: жалованныхъ грамотъ частныхъ лицъ, продажныхъ записей, заемныхъ, закладныхъ и т. п. съ 1452 г. по 1530 годъ, писанъ на русскомъ языкѣ, въ листъ, 19 лист.

30. Тоже, съ 1531 г. по 1540 г., въ л. 25 л.

31. Тоже, съ 1541 по 1550 г., въ л., 72 л.

32. Тоже, съ 1550 по 1551 г., въ л., 35 л.

33. Тоже, съ 1552 по 1553 г., въ л., 35 л.

№№

34. Тоже, съ 1554 по 1555 г., въ л., 34 л.

35. Тоже, съ 1556 по 1557 г., въ л., 32 л.

36. Тоже, съ 1556 по 1558 г., въ л., 37 л.

37. Тоже, съ 1559 по 1560 г., въ л., 26 л.

38. Тоже, съ 1560 по 1561 г., въ л., 29 л.

39. Тоже, съ 1562 по 1565 г., въ л., 40 л.

40. Тоже, съ 1565 по 1569 г., въ л., 42 л.

41. Тоже, за 1570 г., въ листъ, 52 листа.

42. Тоже, съ 1570 по 1573 г., въ л., 69 л.

43. Тоже, за 1574 г., въ л., 26 листовъ.

44. Тоже, съ 1575 по 1576 г., въ л., 28 л.

45. Тоже, съ 1577 по 1579 г., въ л., 70 л.

46. Тоже, за 1580 г., въ л., 31 л.

47. Тоже, съ 1581 по 1582 г., въ л., 62 л.

48. Тоже, за 1583 г., въ л., 39 л.

49. Тоже, съ 1584 по 1585 г., въ л., 57 л.

50. Тоже, съ 1586 по 1589 г., въ л., 66 л.

51. Тоже, съ 1590 по 1591 г., въ л., 29 л.

52. Тоже, съ 1591 по 1592 г., въ л., 41 л.

53. Тоже, съ 1592 по 1593 г., въ л., 40 л.

54. Тоже, за 1594 г., въ л., 21 л.

55. Тоже, за 1595 г., въ л., 32 л.

56. Тоже, за 1596 г., въ л., 48 л.

57. Тоже, за 1596—1598 годы, въ л., 34 л.

58. Тоже, за 1598 г., въ л., 57 л.

59. Тоже, за 1599 г., въ л., 56 л.

60. Тоже, за 1600 г., въ л., 25 л.

61. Тоже, за 1601 г., въ л., 37 л.

62. Тоже, за 1602 г., въ л., 49 л.

63. Тоже, за 1603 г., въ л., 34 л.

64. Тоже, за 1604 г., въ л., 37 л.

65. Тоже, съ 1605 по 1607 г., въ л., 40 л.

66. Тоже, съ 1608 по 1610 г., въ л., 65 л.

67. Тоже, съ 1611 по 1612 г., въ л., 57 л.

68. Тоже, съ 1613 по 1617 г., въ л., 59 л.

69. Тоже, съ 1618 по 1627 г., въ л., 63 л.

70. Тоже, съ 1628 по 1680 г., въ л., 52 л.

71. Сборникъ разныхъ документовъ юридическаго содержанія, какъ-то: вышисей, повзовъ, жалобъ, продажныхъ и заемныхъ записей, дѣльчихъ листовъ, духовныхъ завѣщаній и т. п. съ 1531 по 1561 г., писанныхъ на русскомъ языкѣ. Въ листъ, 90 листовъ.

72. Тоже, съ 1562 по 1570 г., въ л., 206 л.

73. Тоже, съ 1571 по 1574 г., въ л., 97 л.

74. Тоже, съ 1575 по 1580 г., въ л., 148 л.

№№

75. Тоже, съ 1581 по 1582 г., въ л., 120 л.
76. Тоже, съ 1583 по 1584 г., въ л., 187 л.
77. Тоже, съ 1585 по 1586 г., въ л., 165 л.
78. Тоже, съ 1587 по 1588 г., въ л., 182 л.
79. Тоже, съ 1589 по 1591 г., въ л., 267 л.
80. Тоже, съ 1592 по 1593 г., въ л., 127 л.
81. Тоже, съ 1594 по 1595 г., въ л., 219 л.
82. Тоже, съ 1595 по 1596 г., въ л., 205 л.
83. Тоже, за 1596 г., въ листъ, 186 л.
84. Тоже, за 1597 г., въ листъ, 119 л.
85. Тоже, за 1598 г., въ листъ, 245 л.
86. Тоже, за 1599 г., въ листъ, 208 л.
87. Тоже, за 1600 г., въ листъ, 282 л.
88. Тоже, за 1601 г., въ листъ, 299 л.
89. Тоже, за 1602 г., въ листъ, 295 л.
90. Тоже, за 1603 г., въ листъ, 249 л.
91. Тоже, за 1603 г., въ листъ, 115 л.
92. Тоже, за 1604 г., въ листъ, 171 л.
93. Тоже, за 1605 и 1606 гг., въ л., 275 л.
94. Тоже, за 1607 и 1608 гг., въ л., 157 л.
95. Тоже, за 1609 и 1610 гг., въ л., 138 л.
96. Тоже, за 1611 г., въ листъ, 188 л.
97. Тоже, за 1611 и 1613 гг., въ л., 277 л.
98. Тоже, за 1614 и 1615 гг., въ л., 233 л.
99. Тоже, за 1616 и 1617 гг., въ л., 206 л.
100. Тоже, за 1618 и 1619 гг., въ л., 194 л.
101. Тоже, за 1620 и 1621 гг., въ л., 289 л.
102. Тоже, за 1622 г., въ листъ, 222 л.
103. Тоже, за 1623 и 1624 гг., въ л., 214 л.
104. Тоже, за 1625—1627 гг., въ л., 207 л.
105. Тоже, за 1628 и 1629 гг., въ л., 268 л.
106. Тоже, за 1630—1633 гг., въ л., 247 л.
107. Тоже, за 1634—1636 гг., въ л., 312 л.
108. Тоже, за 1637—1640 гг., въ л., 316 л.
109. Тоже, за 1646—1645 гг., въ л., 213 л.
110. Тоже, за 1646—1657 гг., въ л., 328 л.
111. Тоже, за 1661—1668 гг., въ л., 112 л.
112. Тоже, за 1669—1675 гг., въ л., 171 л.
113. Тоже, за 1676—1686 гг., въ л., 172 л.
114. Тоже, за 1687—1696 гг., въ л., 131 л.
115. Процессъ о невыдачѣ Метиславскими прихожанами на Жеславскую церковь медовой дани 1616—1620 гг., въ листъ, 64 л.
116. Дѣло Ходкевичей о наслѣдствѣ 1578—1579 гг., 77 листовъ.
117. Сборникъ документовъ, относящихся къ процессу Любельскихъ съ Корсаками, съ 1559

№№

- по 1630 годъ. Документы доставлены изъ Городицкаго монастыря, 172 листа.
118. Сборникъ документовъ по дѣлу между Жуковецкимъ и Глѣбовичемъ, 1617—1627 гг. Въ листъ, 72 листа.
  119. Описаніе границъ великаго княжества Литовскаго и королевства Польскаго, въ листъ, 97 листовъ. *Напечатано въ I т. «Археографич. Сборн.» Стр. 46.*
  120. Сборникъ декретовъ и квитанцій на замятъя грунтовъ, за 1571 и 1584 гг., въ л., 48 л.
  121. Сборникъ декретовъ и дарственныхъ записей за 1650—1728 гг., въ л., 102 л.
  122. Процессъ игумена Городицкаго Бенедиктинскаго монастыря съ Францисканами Пинскаго монастыря и Стефаномъ Терлецкимъ съ 1671 по 1811 годъ, въ листъ, 113 листовъ.
  123. Реестръ князей, земянъ и бояръ Виленскаго воеводства, съ указаніемъ, какую общественную повинность каждый изъ нихъ долженъ отбывать, составленный въ 1601 году марта 5 дня. Въ листъ, 22 листа.
  124. Реестръ всѣхъ платежей и доходовъ государственныхъ съ земли Жмудской, составленный въ 1537 году, октября 28 дня, Андреемъ Мацковичемъ. Въ листъ, 213 л.
  125. Копія привиллегій и другихъ документовъ, относящихся къ исторіи городовъ Орши, Вильны, Могилева, Метиславля, Шклова, Чаусъ, Кричева, Черикова, въ переводѣ на русскій языкъ, сдѣланномъ въ концѣ XVIII столѣтія. Въ концѣ помѣщенъ реестръ прихода и расхода Могилевской Братской Богоявленской церкви за 1791, 1792 и 1793 годы. Въ листъ, 162 листа. Отъ проф. Могилевской дух. семинаріи Соколова.
  126. Копія «уставы на волоки», учрежденной 1 апрѣля 1557 года, изъ метрики Великаго княжества Литовскаго, данная 26 января 1790 г. Въ листъ, 55 листовъ.
  127. Сборникъ матеріаловъ, касающихся топографическаго описанія уѣздовъ Могилевской губерніи, составленный въ 1784 году, по распоряженію русскаго правительства, вскорѣ послѣ присоединенія края къ Россіи. Много весьма любопытныхъ свѣдѣній. Въ листъ, 279 листовъ. Доставленъ проф. Могилев. сем. Соколовымъ.

№№

128. Сборникъ вышисей, протестовъ, декретовъ и другихъ документовъ юридическаго содержания за 1559—1696 годы. Въ листъ, 172 л.

129. Сборникъ документовъ по дѣлу о замѣнѣ принадлежавшаго Городищскому римско-католическому монастырю села Малышчицъ пинскаго пов. на село Сошно и о землѣ, предоставленной въ пользованіе священнослужителей Сошпенской греко-уніатской церкви, съ 1522 г. по 1839 годъ. Въ листъ, 59 листовъ. Изъ Городищскаго монастыря.

130. Сборникъ документовъ по дѣлу о занятіи Любанскимъ принадлежащаго Городищскому Бенедиктинскому монастырю имѣнія Цюлкевичи, а также о занятіи земель и сѣнокосовъ, принадлежащихъ тому-же монастырю, Герздорфовою, статскимъ совѣтникомъ Филатьевымъ, помѣщикомъ Ширмою и о захватѣ Бенедиктинскимъ монастыремъ Сошанской церковной земли и принадлежащаго Купятицкой церкви острова Высокаго. Съ 1793 по 1837 г. Въ листъ, 193 л.

131. Сборникъ грамотъ, привиллегій, вышисей, писемъ и разныхъ другихъ документовъ съ 1568 по 1789 г., относящихся большею частью къ Могилевской епархіи. *Большая часть ихъ напечатана во II т. «Археограф. Сборника»* что и помѣчено на документахъ. Въ листъ, 404 листа.

132. Инвентарь Упитской волости въ Жмудской землѣ, составленный въ 1554 году. Въ листъ, 296 листовъ. *Напечатанъ въ VIII томъ «Археографич. Сборника», но съ значительными сокращеніями.*

133. Сборникъ XVIII столѣтія, южнорусскаго письма, заключающій въ себѣ: 1) Экстрактъ зъ статута третьяго Жигимонта короля 1588 справленнаго, въ 1701 году кратко списанній (4 л.), 2) Списокъ с писма билорусскаго статей какковы прислали Запорожскіе посланники Самойло Богдановъ да Павелъ Тетера, марта 14, 162 г. (65 л.), 3) Форму о судахъ. Указъ Е. И. В. Императора и Самодержца Всероссійскаго отъ 11 ноября 1723 года (73 л.), 4) Рѣшеніе, учиненное по Е. И. В. указу въ верховномъ тайномъ совѣтѣ на поданое прошеніе войска Запорозкого обоихъ сторонъ Днепра гетмана Ивана Апостола (78 л.), 5) Инструкцію о судахъ (86

№№

л.). Кромѣ того нѣсколько указовъ Императрицъ Анны и Елизаветы. Въ листъ, 119 л.

134. Лѣтопись Супрасльскаго монастыря, Гродненской губерніи, отъ 1498 года до 1685 года. Въ листъ, 92 листа. *Напечатана въ IX томъ «Археограф. Сборника».*

135. Сборникъ дарственныхъ записей, декретовъ, позвовъ, ограниченій и другихъ документовъ, касающихся имѣнія Окнисты, съ 1542 г. по 1559 г. Въ листъ, 71 листъ.

136. Тоже, съ 1603 по 1645 г., въ л., 128 л.

137. Тоже, съ 1646 по 1810 г., въ л., 135 л.

138. Тоже, съ 1643 по 1646 г., въ л., 23 л.

139. Сборникъ бумагъ Брянскаго земскаго суда по дѣлу о доставленіи въ 1795 году фуража войскамъ слѣдующихъ полковъ: Кіевскаго конноегерскаго, Украинскаго легко-коннаго, Софійскаго карабинернаго, Донскаго полковника Грекова и пѣхотныхъ полковъ Тульского и Углицкаго. Подлинная переписка этихъ полковъ, съ подписями командировъ и печатами. Въ листъ, 160 листовъ.

140. Переписка Слонимскаго уѣзднаго исправника за 1814 и 1815 гг. Въ л., 230 л.

141. Дѣло объ отобраніи коллежскимъ совѣтникомъ Филатьевымъ принадлежащихъ Городищскому Бенедиктинскому монастырю сѣнокосныхъ болотъ за 1804 и 1805 гг. Въ листъ, 241 листъ.

142. Секретная переписка Слонимскаго земскаго исправника по разнымъ дѣламъ за 1810 и 1811 годы. Въ листъ, 115 листовъ.

143. Сборникъ приказовъ по арміи за августъ—ноябрь 1812 г. Въ листъ, 53 л.

144. Сборникъ, заключающій въ себѣ бумаги о войнѣ 1812 года: приказы, распоряженія по движенію войскъ, списки отличившихся въ сраженіяхъ, донесенія командировъ отдѣльныхъ частей и т. п. Въ листъ, 449 листовъ.

145. Такой-же сборникъ за 1813 г. Въ листъ, 332 листовъ.

146. Такой-же сборникъ за 1814 г. Въ листъ, 240 листа.

147. Тоже, за 1814 г. Въ листъ, 376 листовъ.

148. Оффиціальная переписка Слонимскаго военнаго коменданта Калмыкова о проходив-

№№

шихъ чрезъ г. Слонимъ войскахъ за 1813 г. Въ листъ, 160 листовъ.

149. Переписка того-же коменданта о проходящихъ командахъ за 1813 и 1814 гг. Въ л., 67 листовъ.

150. Переписка того-же коменданта о дезертирахъ и проходящихъ командахъ за 1813 годъ. Въ листъ, 43 листа.

151. Переписка того-же коменданта о проходящихъ командахъ за 1813 годъ. Въ л., 181 л.

152. Переписка того-же коменданта о больныхъ воинскихъ чинахъ, содержавшихся въ Слонимскомъ госпиталѣ, за 1813 г. Въ листъ, 100 листовъ.

153. Журналъ исходящимъ бумагамъ того-же коменданта, съ 18 декабря 1812 года по 1 августа 1813 г. Въ л., 97 листовъ.

154. Тоже, съ 1 августа 1813 г. по 1 января 1814 г. Въ листъ, 115 листъ.

155. Тоже, объ оставшихся и заболѣвшихъ казенныхъ лошадяхъ, проходившихъ чрезъ г. Слонимъ въ 1813 и 1814 годахъ командъ. Въ листъ, 21 листъ.

156. Тоже, о больныхъ воинскихъ чинахъ, проходившихъ чрезъ г. Слонимъ въ 1813 году командъ. Въ листъ, 54 листа.

157. Тоже, за 1813 годъ. Въ листъ, 41 л.

158. Тоже, о проходившихъ въ 1813 году чрезъ г. Слонимъ командахъ, рекрутахъ, больныхъ воинскихъ чинахъ и о дезертирахъ. Въ листъ, 123 листа.

159. Тоже, за 1813 г. Въ листъ, 108 л.

160. Тоже, за 1813 и 1814 гг. Въ л., 61 л.

161. Журналъ исходящ. бумагамъ Слонимскаго коменданта, съ 1 января по 16 октября 1814 г. Въ листъ, 284 листа.

162. Сборникъ, заключающій въ себѣ переписку того-же коменданта о проходившихъ чрезъ г. Слонимъ въ 1814 году командахъ. Въ листъ, 184 листа.

163. Сборникъ вѣдомостей о полученномъ провiантѣ и фуражѣ въ управленіи Слонимскаго коменданта за 1814 годъ. Въ л., 123 листа.

164. Переписка Слонимскаго коменданта о ремонтныхъ лошадяхъ и рекрутахъ за 1814 г. Въ листъ, 171 листъ.

165. Переписка Слонимскаго коменданта о

№№

военныхъ транспортахъ и о прогонныхъ деньгахъ офицерамъ, проѣзжавшимъ чрезъ г. Слонимъ за 1814 годъ. Въ листъ, 120 листовъ.

166. Тоже, о ремонтныхъ командахъ, проходившихъ чрезъ г. Слонимъ и о прогонныхъ деньгахъ офицерамъ этихъ командъ за 1814 г. Въ листъ, 67 листовъ.

167. Тоже, о ремонтныхъ командахъ, проходившихъ чрезъ г. Слонимъ въ 1814 году и о продовольствіи ихъ. Въ листъ, 72 л.

168. Переписка того-же коменданта и вѣдомости Слонимскаго госпиталя о больныхъ и выздоровѣвшихъ воинскихъ чинахъ за 1814 г. Въ листъ, 138 листовъ.

169. Сборникъ бумагъ Слонимскаго коменданта о ремонтныхъ лошадяхъ и рекрутскихъ партияхъ, проходившихъ чрезъ г. Слонимъ въ 1814 году. Въ листъ, 135 листовъ.

170. Сборникъ документовъ, касающихся виленскаго цеха переплетчиковъ и коробочниковъ, за 1807—1892 годы. Въ папкѣ, безъ переплета и безъ нумераціи.

171. Сборникъ документовъ, касающихся исторіи Каменца Литовскаго, собранныхъ священникомъ Александромъ Будиловичемъ и переданныхъ въ бібліотеку черезъ г. попечителя вил. учеб. округа. Всѣхъ документовъ 120. Въ началѣ есть подробная опись ихъ. Въ папкѣ, безъ переплета.

172. Сборникъ, заключающій въ себѣ секретную переписку Слонимскаго земскаго комиссара съ 1797 по 1803 годъ. Въ листъ, 155 листовъ.

173. Тоже, за 1806—1808 годы. Въ листъ, 84 л.

174. Тоже, за 1809 г. Въ листъ, 62 листа.

175. Приходорасходная книга канцеляріи Слонимскаго исправника, а также прихода и расхода бланковъ подорожныхъ за 1810 годъ, 62 листа.

176. Сборникъ, заключающій въ себѣ секретную переписку Слонимскаго земскаго исправника за 1812 годъ. Въ листъ, 54 листа.

177. Сборникъ бумагъ Слонимскаго земскаго исправника по разнымъ предметамъ съ января по май мѣсяцъ 1813 г. Въ листъ, 198 листъ.

178. Тоже, за май и іюнь мѣсяцы 1813 года. Въ листъ, 202 листа.

№№

179. Тоже, за июль мѣсяць 1813 года. Въ л. 152 листа.

180. Тоже, за августъ мѣсяць 1813 года. Въ листъ, 199 листовъ.

181. Тоже, за сентябрь и октябрь мѣсяцы 1813 года. Въ листъ, 208 листовъ.

182. Тоже, за ноябрь мѣсяць 1813 года. Въ листъ, 125 листовъ.

183. Тоже, за декабрь 1813 года. Въ листъ, 135 листовъ.

184. Тоже, съ 22 іюля по 30 октября 1813 г. Въ листъ, 305 листовъ.

185. Сборникъ журналовъ входящимъ бумагамъ Слонимскаго Городническаго Правленія, съ 24 іюня по 30 декабря 1813 г. и Слонимскаго земскаго исправника, съ 1 января по 29 декабря 1814 г. Въ листъ, 64 листа.

186. Журналъ исходящимъ бумагамъ Слонимскаго земскаго исправника, съ 21 іюня по 31 декабря 1813 г. Въ листъ, 44 листа.

187. Сборникъ бумагъ Слонимскаго земскаго исправника за январь и февраль 1814 года. Въ листъ, 187 листовъ.

188. Тоже, за мартъ и апрѣль мѣсяцы 1814 года. Въ листъ, 147 листовъ.

189. Тоже, за май 1814 г. Въ л., 112 л.

190. Тоже, съ іюня 1814 г. по январь 1815 года. Въ листъ, 202 листа.

191. Переписка Слонимскаго исправника по жалобѣ помѣщицы Косциной на засѣдателей Слонимскаго земскаго суда и о другихъ предметахъ, за 1814 г. Въ листъ, 34 листа.

192. Сборникъ бумагъ Слонимскаго земскаго исправника по разнымъ предметамъ за 1812 г. Въ листъ, 108 листовъ.

193. Тоже, за январь, февраль и мартъ мѣсяцы 1815 года. Въ листъ, 171 листъ.

194. Тоже, за мартъ мѣсяць 1815 года. Въ листъ, 137 листовъ.

195. Тоже, за апрѣль мѣсяць 1815 года. Въ листъ, 138 листовъ.

196. Тоже, за май и іюнь 1813 года. Въ л. 132 листа.

197. Тоже, за июль 1812 года. Въ л. 168 л.

198. Тоже, за августъ 1815 г. Въ л. 166 л.

199. Тоже, за сентябрь 1815 г. Въ л. 126 л.

№№

200. Тоже, за октябрь, ноябрь и декабрь 1815 года. Въ листъ, 140 листовъ.

201. Тоже, за ноябрь и декабрь 1815 года. Въ листъ, 146 листовъ.

202. Сборникъ документовъ XVI столѣтія, заключающій въ себѣ королевскія и частныя грамоты, привиллегіи, декреты, продажныя записи, ограниченія, позы и т. п. Есть много документовъ, относящихся къ исторіи Вильны и Виленскихъ церквей. Въ папкѣ, безъ переплета. Документы расположены въ хронологическомъ порядкѣ. Всѣхъ 315.

203. Сборникъ документовъ XVII столѣтія, заключающій въ себѣ королевскія и частныя грамоты, декреты, продажныя записи, оригинальныя и выписи, и т. п. Въ папкѣ, безъ переплета. Расположены въ хронологическомъ порядкѣ. Всѣхъ 363.

204. Сборникъ документовъ XVII и XVIII столѣтій, заключающій въ себѣ разные юридическіе акты. Въ концѣ нѣсколько документовъ Петровскихъ временъ, съ автографами современныхъ генераловъ и другихъ лицъ. Въ папкѣ, безъ переплета, расположены въ хронологическомъ порядкѣ.

205. Сборникъ записей запродажныхъ, закладныхъ и другихъ, а также грамотъ, раздѣльныхъ актовъ, жалобъ, росписокъ и проч., въ папкѣ, безъ переплета, съ 1529 по 1793 годъ, числомъ 30 документовъ, расположенныхъ въ хронологическомъ порядкѣ.

206. Сборникъ документовъ и бумагъ самаго разнообразнаго содержанія и разныхъ столѣтій, начиная съ XVI и до XIX. Въ немъ, между прочимъ, заключается слѣдующее: а) старинные документы фамиліи Буковскихъ, начиная съ 1550 по 1755 годъ, б) реестръ книгъ бібліотеки Лысковскаго миссіонерскаго монастыря за 1801 годъ, в) бумаги и письма разныхъ лицъ начала XIX столѣтія, г) документы XVI столѣтія юридическаго характера и многое другое. Въ папкѣ, безъ переплета. Всѣхъ документовъ 254.

207. Сборникъ грамотъ, декретовъ, рескриптовъ, позвовъ, дарственныхъ записей и проч., съ 1526 по 1697 г., въ корешковомъ переплетѣ.

№№

Въ листъ, 96 листовъ. Расположены въ хронологическомъ порядкѣ.

208. Ревизская добавочная сказка имѣнія Рожаны, Слонимскаго уѣзда, Гродненской губернии, помѣщика князя Франца Сапѣги, составленная 27 іюня 1827 года. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 20 листовъ.

209. Бумаги изъ канцеляріи Слонимскаго земскаго исправника за 1813, 1814 и 1825 годы, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 55 лист.

210. Протоколъ занятій въ Петербургѣ дворянской депутаціи Виленской губернии, въ бытность Сулистровскаго губернскимъ предводителемъ дворянства, съ 16 іюня по октябрь 1810 года, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 40 листовъ.

211. Сборникъ разныхъ бумагъ Докшицкой дворянской опеки, Минской губернии, и списки дворянъ Докшицкаго уѣзда, за 1795 г., въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 70 листовъ.

212. Ревизія Кобринской экономіи Дмитрія Сапѣги, составленная въ 1563 году. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 275 листовъ. *Напечатана Вил. Арлеор. Ком. въ 1876 году.*

213. Дѣло о Еввинскомъ монастырѣ и о фольваркахъ къ нему принадлежащихъ, съ 1807 по 1842 годъ. Въ листъ, 866 листовъ. Безъ переплета.

214. Дѣло о Кронскомъ Троицкомъ монастырѣ и о фольваркахъ ему принадлежащихъ съ 1809 по 1842 г. Въ л., безъ переплета, 848 л.

215. Дѣло Гродненской Казенной Палаты о конфискованномъ имѣніи Здзіенціолы, принадлежавшемъ помѣщику Солтану, съ 31 октября 1833 по 16 февраля 1837 г. Въ листъ, безъ переплета, 123 листа.

216. Дѣло Гродненской Палаты Государственныхъ имуществъ объ учрежденіи при оной музеума разныхъ предметовъ лѣсного хозяйства съ 1859 по 1867 годъ. Въ листъ, безъ переплета, 128 листовъ.

217. Приказы 1 эскадрона драгунскаго полка, бывшаго подъ командою Чичерина, за 1795 и 1796 годы. Въ листъ, въ холщевомъ переплетѣ, 350 листовъ.

218. Сборникъ заключающій въ себѣ переписку Смоленскаго драгунскаго полка за 1808

№№

годъ, въ холщевомъ переплетѣ. Въ листъ, безъ пагинаціи. Начинается рапортомъ капитана Радожицкаго отъ 1-го іюля 1808 года, за № 3.

219. Сборникъ бумагъ въ папкѣ, безъ переплета, заключающій въ себѣ документы изъ канцеляріи пристава 2 стана, Волковыскаго уѣзда, за 1852 годъ, изъ канцеляріи Слонимскаго уѣзднаго исправника за 1813 годъ, инвентарь Кронскаго монастыря за 1807 годъ, нѣсколько старинныхъ грамотъ въ русскомъ, засвидѣтельствовавномъ переводѣ. Всего 118 листовъ.

220. Переписка 7-й драгунской дивизіи, съ 1806 по 1812 годъ, въ холщевомъ переплетѣ. Въ листъ, безъ нумераціи листовъ.

221. Книга о приходѣ и расходѣ суммы, выручаемой за представленія въ Виленскомъ городскомъ театрѣ за 1847 годъ, въ корешковомъ переплетѣ, 140 листовъ.

222. Тоже, за 1848 годъ. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 94 листа.

223. Книга о приходѣ и расходѣ казенныхъ денегъ по тому-же театру, за 1847 и 1848 гг. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 137 л.

224. Книга того-же театра о приходѣ и расходѣ суммы, выручаемой за театральныя представленія на 1849 годъ. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 186 листовъ.

225. Книга того-же театра о приходѣ и расходѣ суммы, опредѣленной изъ городскихъ доходовъ на содержаніе театра, за 1852 г., въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 58 листовъ.

226. Книга того-же театра о приходѣ и расходѣ суммъ, вырученныхъ за театральныя представленія, за 1853 годъ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 226 листовъ.

227. Тоже, за 1854 годъ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 198 листовъ.

228. Книга 7-го театральнаго курса того-же театра, съ 2 октября 1855 г. по 9 іюня 1856 г., въ корешковомъ переплетѣ, 114 листовъ.

229. Тоже, 8-го театральнаго курса, съ 7-го октября 1856 г. по 1 іюня 1857 года, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 139 листовъ.

230. Книга того-же театра о приходѣ и расходѣ суммы, выручаемой за театральныя представленія на 1856 г., въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 177 листовъ.

№№

231. Тоже, съ 4 октября 1856 г. по 1 октября 1857 г., въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 250 листовъ.

232. Тоже, на 1851 годъ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 270 листовъ.

233. Тоже, за 18^{57/58} годъ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 194 листа.

234. Статистическія свѣдѣнія о приходахъ православныхъ и римско-католическихъ Виленской губерніи за 1850 годъ. Въ папкѣ, 178 л.

235. Опись документамъ и разнымъ бумагамъ, относящимся къ графству Здвѣнциольскому, конфискованнымъ у мятежника Адама Солтана. Составлена 1838 года. Въ листъ, въ бумажномъ переплетѣ, 56 листовъ.

236. Тетрадь канцеляріи Слонимскаго исправника, съ отмѣтками о происшествіяхъ въ городѣ за июнь и июль 1813 года, свѣдѣнія о родившихся, умершихъ, пріѣхавшихъ и выѣхавшихъ и т. п. Въ 4^о, въ переплетѣ, 46 лист.

237. Пространный православный катихизисъ. Составленъ іеромонахомъ Владиміромъ Терлецкимъ, докторомъ богословія и медицины. Литографія. 114 страницъ.

238. Очеркъ русской исторіи. Тетрадь въ 57 страницъ. Въ листъ.

239. О славянищѣ. Отд. I. Вопросъ польскій. Отд. II. Вопросъ есславянскій. Отд. III. Задачи племени славянскаго. Сочинилъ священникъ Іосифъ Грабовичъ, бывший засѣдатель капеляніи Балучинъ, теперь законоучитель въ Вѣльскихъ педагогическихъ курсахъ. Это сочиненіе написано въ началѣ 1866 года, когда еще о съѣздѣ славянъ на выставку этнографическую въ Москву не было ничего извѣстно. Въ листъ, 24 листа.

240. Преважное и весьма занимательное изображеніе ума Полови Галицкой за свѣтлымъ проводомъ намѣстника Галичины графа Агенора Голуховскаго. Сочинилъ Іосифъ Андреевъ Грабовичъ. Балучинъ 1866 г. Въ листъ, 6 л.

241. Еденъ русскій народъ, еденъ русскій языкъ, едная святая Русь. Сочинилъ Іосифъ Андреевъ Грабовичъ. Балучинъ 1866 года. Въ листъ, 10 листовъ.

242. Отвѣтъ нѣмецкимъ, австрійскимъ часонисямъ, особенно-же Вѣдѣвской министераль-

№№

ной часониси Дебатте ~~на~~ ~~се~~ ~~въ~~ «Инвалидови Русскому» касательно номинаціи графа Голуховскаго намѣстникомъ Галичины. Сочинилъ Іосифъ Андреевъ Грабовичъ. Балучинъ 1866 г. Въ листъ, 7 листовъ.

243. Общественный строй въ княжескій періодъ и положеніе нешляхетскаго сословія во времена польскаго владычества. Ист. очеркъ И. Е. Левицкаго. Въ листъ, 13 листовъ.

244. Статуты общества покровителей русско-народной сцены. Извѣщеніе объ утвержденіи общества. Въ листъ, 5 листовъ.

245. *Historya prawa Rzymskiego*. Литографія. In 4^о, 275 страницъ.

246. Сборникъ официальныхъ документовъ, какъ-то: судебныхъ повѣстокъ, обвинительныхъ актовъ, рѣшеній суда присяжныхъ, распоряженій полицейскихъ и т. п. по поводу привлеченія къ суду В. М. Площанскаго, какъ редактора газеты «Слово», за нарушеніе якобы законовъ о печати. Всѣхъ документовъ 177; они обнимаютъ время съ 1870 по 1887 годъ и между ними есть очень замѣчательные, важные для исторіи злосчастной газеты «Слово», упорно борющейся съ польскою партіею и погибшей отъ неустанныхъ преслѣдованій.

247. Списки учениковъ бурсы Ставропигійской въ Львовѣ за 1873—76 годы и другія бумаги, относящіяся къ содержанію учениковъ въ бурсѣ. Есть свѣдѣнія объ извѣстномъ пѣвцѣ Мышугѣ, бывшемъ ученикѣ Львовской бурсы.

248. Связка бумагъ, представляющихъ собою матеріалы для историческаго и статистическаго описанія Галиціи. Расположены матеріалы по названіямъ городовъ, сель, монастырей. На основаніи ихъ составлено было В. М. Площанскимъ нѣсколько очерковъ, помѣщенныхъ въ разныхъ Галицкихъ изданіяхъ.

249. Матеріалы для исторіи Галицкой Руси. Выписки изъ лѣтописей, разныхъ историческихъ сочиненій, замѣтки и т. п. In 4^о. Шестъ тетрадей.

250. Матеріалы для исторіи города Львова и для исторіи монашества въ Галиціи. Выписки изъ актовъ, лѣтописей и историческихъ сочиненій. In 4^о. Четыре тетради.

251. Выписки, извлеченія и вымѣтки изъ

№№

актовых книг Люблинскаго, Холмскаго, Красноставскаго, Дрогичинскаго, Городельскаго, Грабовецкаго и др. судовъ, начиная съ 1419 г. по 1750 годъ. На основаніи этихъ матеріаловъ составлена В. М. Площанскимъ его книга «Прошлое Холмской Руси Т. 1—2, 1899—1901 г. г.». Всѣхъ тетрадей шесть, изъ нихъ четыре въ переплетѣ.

252. Историческіе и юридическіе матеріалы, извлеченія изъ разныхъ сочиненій, замѣтки разнаго рода, содержаніе разныхъ сочиненій, родословія, біографическія замѣтки о разныхъ лицахъ и т. п. Въ замѣткахъ этихъ много любопытныхъ и важныхъ свѣдѣній и фактовъ. Всѣхъ тетрадей пять.

253. Матеріалы для біографіи епископовъ Холмской епархіи и для исторіи духовенства этой епархіи. Списки епископовъ, выдержки изъ актовъ и разныхъ печатныхъ изданій, генеалогія дворянскихъ фамилій Холмщины и т. п. Всѣхъ тетрадей шесть.

254. Небольшая связка разнаго рода бумагъ, въ которой заключаются слѣдующія статьи В. Площанскаго: 1) Золотыя зерна, собранныя В. М. Пл. Это сборникъ изреченій, заимствованныхъ изъ разныхъ авторовъ. 2) Холмскій земскій статутъ 1477 г. Напечатанъ въ «Холм. Епарх. Вѣдом.» 1898 г. № 12; 3) Краткое содержаніе томовъ Актовъ Виленской Комиссіи и Археографическаго Сборника; 4) Разныя мелкія замѣтки.

255. Пакетъ съ автобіографическими данными самого В. М. Площанскаго. Здѣсь находятся между прочимъ: Curriculum vitae В. М. Пло-

№№

щанскаго, списокъ обществъ и учреждений, въ которыхъ Площанскій состоялъ членомъ, письмо Б. Дѣдицкаго къ В. Площанскому по поводу смерти Я. О. Головацкаго и др.

256. Стихотворенія генеральши Софьи Левицкой, извѣстной подъ именемъ «Русской Солдатки». По большей части это посланія въ стихахъ къ извѣстнымъ русскимъ дѣятелямъ. Всѣхъ стихотвореній 86: Аксакову И. С. (3 стихотв.), Апраксину Н. П., Барсовой Е. П., Бѣлоусу М., Головацкому Я. О., Горчакову А. М. (4 стих.), Гошевскому І., Дринову М. С. (4 стих.), Иванову Н. П., Лезберѣ О. И. (2 стих.), Кулачковскому Д. М., Колѣнковскому Н. И., Костромитинову А. Н., Ливчаку І. Н., Макову Л. С. (2 стих.), Макушеву В. В. (7 стих.), Меруновичу К. А., Меллеръ-Закомельской (2 стих.), Михаилу, митр. сербскому (2 стих.), Наумовичу Ив., Площанскому А. В., Палюха А. А., Радецкому О. О. (2 стих.), Срезневскому И. И., Ситницкому А., Толстому Д. А. графу, Хорошевскимъ (2 стих.), Цыбикамъ (2 стих.), Черкасскому кн., Штундеру И. Кроме того нѣсколько стихотвореній на разные случаи изъ политической и общественной жизни. Въ числѣ стихотвореній есть и стих. И. С. Аксакова, писанное въ селѣ Е. О. Тютчевой Варварино, послѣ высылки его изъ Москвы за его рѣчь въ Славянскомъ обществѣ.

257. Дѣловыя редакціонныя книги по изданію «Слова» за 1862—1882 годы: подписчики, пожертвованія на разные цѣли, разосланныя подписчикамъ книги и т. п. Всего 17 тетрадей въ листъ, нѣкоторыя изъ нихъ въ переплетѣ.

Залъ Б, шкафъ 3.

№№

1. Сборникъ сеймовыхъ конституцій съ 1550 года по 1576 г. Потомъ слѣдуетъ конфедерация 1655 г.; далѣе оглавленіе сеймовыхъ конституцій отъ 1632 года. Подъ особою пагинаціей помѣщены: 1) Съѣздъ въ Вильнѣ 1615 г., 2) Конституціи Варшавскаго сейма 1593 года, 1613 г., 1621 г., универсалы 1622 года, кон-

№№

ституціи 1629 г. и 1627 г. Всѣ на польскомъ языкѣ, частію рукописныя, а частію печатныя. Корешковый переплетъ, разбитый.

2. Черновая записная книга неизвѣстнаго лица, заключающая въ себѣ статьи историко-политическаго и литературнаго содержанія, начинается словами: Encyklopedya. O rosztaku

№№

Polski... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 252 стр.

3. Notata interesow domowych od roku 1720. Въ листъ. На польскомъ языкѣ, въ кожаномъ переплетѣ, 571 стран. «Notata» заключаютъ въ себѣ запись прихода и расхода денегъ по разнымъ закупкамъ и продажѣмъ и списокъ контрактовъ по поставкамъ за 1722 и 1723 г. г. Далѣ слѣдуетъ дневникъ разныхъ хозяйственныхъ распоряженій и событій домашней жизни (состояніе здоровья, о выдачѣ дочери замужъ...) неизвѣстнаго лица за 1729, 1728, 1722, 1723, 1726 и 1727 гг. Въ такомъ порядкѣ годы помѣщены въ самомъ оригиналѣ.

4. Dzieje Polskie czyli przypadki znaczniejsze od czasu interregnum. po śmierci Augusta III, Króla Polskiego, za panowania... Stanisława Augusta, króla Polskiego, Wielkiego Xięcia Litewskiego w kraju Polskim zdarzone. Четыре тома, въ 4-хъ отдѣльныхъ переплетахъ. Въ листъ, на первыхъ трехъ томахъ другою рукою написано: «Samuel Kostrowicki». Т. I, стр. 1—362, обнимаетъ событія съ 1763 по 1767. Т. II, стр. 1—284, обнимаетъ событія съ 1768 по 1770. Т. III, 178 лист., обнимаетъ событія съ 1771 г. по 1773 г. Т. IV, 176 лист., носитъ заглавіе: Kontynuacja dziejów Polskich, czyli przypadków znaczniejszych w roku 1773, 1774, 1775 и 1776 zdarzonych.

5. Сборникъ различныхъ историческихъ документовъ, стихотвореній, рѣчей, проповѣдей, вссыащихъ заглавіе: Manuscript różnych tranzakcyj nastalych w roku 1792 y 1793. Въ листъ, въ переплетѣ, 91 стр.

6. Протоколы засѣданій и уставы тайныхъ обществъ бывшихъ въ Вильнѣ между студентами университета, (общества филаретовъ и филломатовъ). Въ л., 46 л. На польскомъ языкѣ. Въ прибавленіи помѣщены: 15 правилъ для членовъ общества «друзей полезныхъ развлеченій»; рѣчь ректора университета о Твардовскаго, при закрытіи Кейданскаго училища; письмо Франца Малевскаго къ отцу своему и указъ по дѣлу филаретовъ и филломатовъ.

7. Списокъ лицъ, коимъ пожалованы были Императрицею Екатериною II конфискованныя въ Царствѣ Польскомъ имѣнія. Въ началѣ книги помѣщена приписка гр. Евстафія Тышкевича,

№№

подарившаго публичной бібліотекѣ этотъ документъ. Въ листъ, 14 листовъ.

8. Сборникъ политическаго содержанія, заключающій въ себѣ копии съ разныхъ манифестовъ, завѣщаній, писемъ; также стихотворенія и эпитаграммы; въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 48 листовъ. Особаго заглавія не имѣеть.

9. Сборникъ, заключающій въ себѣ отвѣтныя грамоты капитула Гнѣзненскаго относительно церковныхъ имуществъ, также разные меморіалы, акты и инструкціи, относящіяся къ 1783 и 1790 гг. Корешковый переплетъ. Въ листъ, 188 л.

10. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Zbiór coroczney pracy y przepis różnych wiadomości z różnych excerptow y listow, z różnych wierszow, własnych i cudzych mow y statystow przez mnie Ignacego Celestyna Święcickiego, koniuszego y sędziego grodowego woiewodstwa Mińskiego wykonnutowany y wypisany od roku 1758 meca Marca 16 dnia, aż do daty niniejszey roku 1766». Въ листъ, стр. 714. Въ концѣ находится подробное оглавленіе содержанія сборника.

11. Сборникъ весьма разнообразнаго содержанія, писанный въ XVII и XVIII столѣтіяхъ, на польскомъ и латинскомъ языкахъ. Заключаетъ въ себѣ рассказы изъ исторіи разныхъ государствъ, естественно-историческія и географическія свѣдѣнія, также стихотворенія, разные рецепты, анекдоты, пословицы и т. п. Украшенъ портретами знаменитыхъ дѣятелей и разными рисунками перомъ. Въ листъ; всѣхъ листовъ 365.

12. Сборникъ содержащій въ себѣ а) переписку въ Москвѣ Викентія Корвина-Гонсѣвскаго съ бывшимъ тамъ-же Австрійскимъ посломъ съ 1660 г. по 1662 г., по дѣлу о заключеніи мира между Польшею и Россіей, б) егоже предостереженіе польскому правительству объ опасностяхъ со стороны Москвы, в) рѣчь короля Стефана и письмо Яна-Казимира, г) дневники сеймовъ 1664, 1666 и 1668 гг. д) рѣчи и письма разныхъ лицъ, въ томъ числѣ нѣкоторыхъ папъ, е) разные стихотворенія. На польскомъ и латинскомъ языкахъ. Переплетъ въ листъ, всего листовъ 363.

13. Историко-политическій сборникъ, заключающій въ себѣ: 1) донесенія польскихъ по-

№№

словъ правительству и документы, относящіяся къ веденію переговоровъ Руси съ Польшею о заключеніи мира въ 1656 г. (стр. 1—74), въ 1666 и 1667 гг. (74—146 стр.), въ 1670, 1672, 1674—1675 гг. (146—175 стр.), 2) Королевскія грамоты къ царю Московскому за 1658 и 1668 годы, и проекты мирнаго трактата Руси и Польши съ замѣчаніями послѣдовъ на эти проекты (стр. 176—267). 3) Грамоты Владислава IV различнаго содержанія (268—284). 4) Жалоба Императрицѣ Екатеринѣ II отъ членовъ конфедераціи Радомской (285—301). 5) Религіозно-политическое разсужденіе съ разборомъ и опроверженіемъ сочиненія Млодзейскаго—«Process» (302—333). 6) Универсалы Барской конфедераціи противъ Коссаковскаго (339—347). 7) Опроверженіе постановленій Варшавской патріотической Рады (347—360). Въ листъ, кожаный переплетъ. На корешкѣ надпись: «Zbiór polityki Polskiej».

14. Описаніе путешествія по разнымъ городамъ Европы (Прагъ, Венеціи), безъ означенія автора и года. На заглавномъ листѣ написано карандашомъ: Rok 1779/80. Начинается книга словами: «Po wysłuchaney mszy Świętey...». Оканчивается: «wyiechali w dalszą drogę». Въ листъ, корешковый переплетъ, листовъ 161.

15. Сборникъ рѣчей, стихотвореній, газетныхъ выписокъ политико-литературнаго содержанія, относящихся къ войнѣ русскихъ съ французами, 1808—1813 года; сообщаются нѣкоторыя свѣдѣнія объ образованіи Варшавскаго королевства въ 1815 году; сеймовыя рѣчи 1818 и 1820 годовъ; мысли о Вѣнскомъ конгрессѣ въ 1815 году; нѣкоторыя мелкія замѣтки, большею частью на польскомъ языкѣ. Сборникъ начинается рѣчью къ войску Яна-Карла Ходкевича и кончается словами: «Reyterada woysk francuzskich i polskich z Rossyi». Въ листъ, корешковый переплетъ, листовъ 116.

16. Сборникъ актовъ политическаго содержанія, частныхъ писемъ, стихотвореній, рѣчей на языкѣ польскомъ и латинскомъ. Начинается сборникъ словами: «Confederatia Stanow koronnych z woyskiem koronnym w roku 1656. Въ листъ, корешковый переплетъ, лист. 130.

17. Философско-политическій трактатъ неиз-

№№

вѣстнаго автора, обсуждающаго причины упадка Польши и средства къ восстановленію ея политическаго значенія и внутренняго благоустройства. Годъ сочиненія не обозначенъ. На заглавномъ листѣ нарисованъ орелъ съ надписью: «Alimentum meum libertas.» Въ листъ, кожаный переплетъ, 103 листа.

18. Географія и космографія, а также генеалогія знатнѣйшихъ польскихъ фамилій, составленная И. Яблоновскимъ. На польскомъ языкѣ. Безъ начала. Начинается словами:—«zumiem, że każda ta nauka sama...» Имя автора написано въ посвященіи Θεодору Потоцкому, епископу Вармійскому (стр. 4). Заглавіе опредѣлено по стр. 7-й. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 158 листовъ.

19. Книга подъ заглавіемъ: «Diariusz... codziennic... pisany u corrigowany przez ze mnie Antoniego Kazimierza Sapiehy, starosty Mereckiego, z specyfikatyą doskonałą wszystkich interesow domowych, dla pewnieyszej wiadomości successorum moim do moich fortun należącym... за 1730—1731 годы. Заглавіе см. на стр. 181. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 385 стр.

20. Рукопись заключающая въ себѣ: Compendium praw i constitucyi Seymowych oraz artykulow Statutowych w różnych sprawach. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 42 лис. Въ концѣ есть подробное оглавленіе.

21. Декретъ трибунальнаго суда В. К. Литовскаго по тяжбному дѣлу между Яномъ Соллогубомъ и Яномъ Пожарскимъ объ имѣнни Москалевщина 1744 г. февр. 15. На польскомъ языкѣ. Въ листъ, 21 листъ.

22. Сборникъ озаглавленный: Zbiór różnych pism. Въ листъ. Корешковый переплетъ, стр. 82. Начинается проповѣдью: Kazanie na Wielki Piątek.

23. Рукопись подъ заглавіемъ: «Rękopism ciekawą, czyli zbiór pism różnych publicznych, z przyłączeniem diaryusza seymu 1773 zaczętego u różnych mów od roku 1767 aż do roku 1775 mianych, Iasnie Wielmożnemu Panu Michalowi Oginskiemu ofiarowany». Кожаный переплетъ. Въ листъ, 143 листа.

24. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Listy I. W. W. Ich Msciow XX. Brzostowskiego Wilenskie-

№№

go, Gosiewskiego Smolenskiego biskupow o materyach publicznych y w interesach duchownych pisane, także mowu y listy różnych znacznych ludzi, ostatnimi laty życia króla Augusta II et stante interregno post fata tegoż Króla Imści in lucem wyszle, osobliwie ex occasione dissidiorum między domem Sapieżynskim y Radziwilowskim o dobra Neuburskie. Przydane też są na końcu listy różnych znacznych osob pisane podczas rebelly Chmielnickiego. Въ листъ. Корешковый переплетъ, 220 листовъ.

25. Рукопись подъ заглавіемъ: «Naturalna remonstracya prawdy», или опроверженіе изданной въ 1757 г. Пруссіей реляціи о сношеніяхъ дворовъ Вѣнскаго и Дрезденскаго. Тутъ-же помѣщено собраніе писемъ короля и другихъ знатнѣйшихъ государственныхъ особъ отъ 1756 г. Письмо Русини, писанное въ 1758 г., по возвращеніи отъ вѣмцевъ, къ одному офицеру російской арміи и письмо польскаго генерала Соболевскаго къ Императрицѣ російской въ 1757 году; копія писемъ російскаго канцлера гр. Воронцова къ польскимъ сенаторамъ въ томъ-же году. Юмористическій разговоръ монарховъ по поводу тогдашнихъ политическихъ событій и сатирическія изрѣченія противъ разныхъ европейскихъ дворовъ. Діариушъ Варшавскаго сейма 1758 года. Въ листъ, всего листовъ 216. Кожаный переплетъ.

26. Сборникъ заключающій статьи, касающіяся медицины, разные процессы, письма лицъ духовныхъ и свѣтскихъ. Помѣченъ годомъ 1771. Начинается статьею: «Sposoby prosto i latwe pisane od doktorow dla mieszkających po wsiach na ustrzeżenie się morowey zarazy». Въ концѣ сборника помѣщенъ реестръ статей. Въ листъ, корешковый переплетъ, 348 листовъ.

27. Сборникъ историко-политическій разныхъ документовъ: писемъ, рѣчей, различныхъ постановленій, относящихся ко времени царствованія Сигизмунда Августа, Генриха (Валуа), Стефана Баторія, Сигизмунда III и Владислава IV, королей польскихъ. Въ сборникѣ находится описаніе нѣкоторыхъ сеймовъ и особенно подробно описанъ сеймъ 1585 г. по дѣлу Христофора Зборовскаго, также реляціи о разныхъ посольствахъ (1623 и 1635 гг.), описаніе жизни

№№

графа Тарновскаго, нѣкоторыя данныя о князьяхъ Слуцкихъ и другія историческія статьи. Въ книгѣ содержится 269 листовъ. Въ листъ; корешковый переплетъ; въ концѣ приложенъ алфавитный указатель содержанія статей.

28. Списокъ сенаторовъ, пословъ, министровъ и представителей разныхъ уѣздовъ и воеводствъ. Рукопись обозначена 1793 годомъ. Въ листъ, корешковый переплетъ, листовъ 85.

29. Рукопись подъ заглавіемъ: Wielkiego Xięstwa Litewskiego y Żmudzkiego kronika; вкратцѣ обнимаетъ событія отъ образованія Литовскаго княжества и заканчивается 1757 г. Въ листъ, корешковый переплетъ, 53 листа.

30. Dyaryusz podróży xiędza Michała Bohusza prelata Katedry Wilenskiej do krajów zagranicznych, z konnotacją osobliwości tam postrzeżonych, zaczęty roku 1777 dnia 3 Iuly. Въ концѣ книги надпись жертвователя рукописи—Яна Юндзилла. Въ листъ, корешковый переплетъ, 466 л.

31. Хроника ордена Ливонскаго подъ заглавіемъ: Cronica Wiganda nova prutenica, sed in multis superfluis verbis descisa, inchoataque anno 1293 et terminata anno 1394. Первая часть книги заканчивается стр. 176. Слѣдующая затѣмъ часть, озаглавленная: «Wegweiser czyli drożniki Krzyżackie po Litwie» (на вѣмецкомъ языкѣ), начинается страницей 225 и оканчивается 356, такъ что между первой и второй частью недостаетъ еще одного отдѣла въ 49 страницъ, о чемъ есть замѣтка неизвѣстнаго лица, помѣщенная въ концѣ книги. Въ листъ, корешковый переплетъ.

32. Рукопись заключающая: Protokół do wpiśywania rekwiżyciow, od Rady Naywyższej, Deputacyi Centralney Litewskiej y od generalow komenderujących dnia 9 Mai 1794 roku. Въ листъ, корешковый переплетъ, 118 листовъ.

33. Рукопись подъ заглавіемъ: Dyaryusz seymu ordynaryjnego Warszawskiego 1746 г. Въ листъ, корешковый переплетъ, 28 листовъ.

34. Инвентарь имущества Михаила Сапѣги, съ обозначеніемъ взносовъ и издержекъ на дворъ его въ Слонимѣ, около 1746 года. Озаглавлена рукопись такъ: Xięga § № 6. Notata et manuscripta varia miscellanea ab anno 1746. Въ листъ, кожаный переплетъ, 288 стр.

№№

35. Dyaryusz klasztoru Nowodworskiego Bazylianskiego, zaczęty pisać za przelożenia X. Antoniego Ardeckiego zakonu S. Bazylego W. R. 1795 Maja 22 dnia. Въ листъ, корешковый переплетъ, листовъ 52.

36. Собрание разныхъ рукописей историко-политическаго содержания отъ 1689 г. до 1705 года. Сюда входятъ манифесты, трактаты, письма, королевскія завѣщанія, сеймовыя рѣчи и постановленія, инструкціи и реляціи посольствъ, а именно: 1) Реляція о неудавшейся экспедиціи въ Москву 1689 года посланныхъ отъ римскаго императора отцовъ іезуитовъ Георгія Давида и Тобіи Тыховскаго, съ описаніемъ стрѣлецкаго бунта, изображеніемъ важнѣйшихъ дѣйствовавшихъ въ немъ лицъ по отношенію къ отцамъ іезуитамъ, и съ объясненіемъ причинъ внезапнаго удаленія послѣднихъ. 2) Посланіе папы Климента IX къ королю Яну-Казимиру, по поводу отреченія послѣдняго, рѣчь короля въ сенатѣ при самомъ отреченіи и о писаніе элекціи въ Варшавѣ 13 мая 1609 года. 3) Реляція о выѣздѣ въ Петербургъ 8 марта 1720 года великаго посла короны Польской, воеводы Мазовецкаго, пана Хомонтовскаго. 4) Описаніе дѣйствій польскаго посольства въ Москвѣ отъ 1685 г. до 3 мая 1686 г. и подробное изложеніе девяти бывшихъ аудіенцій или разговоровъ (стр. 135—146). 5) Постановленіе Виленскаго съѣзда отъ 5 марта 1703 г. Инструкція, данная отъ этого съѣзда посламъ, отправленнымъ къ Московскому Царю, и отвѣтъ на эту инструкцію московскаго двора (стр. 171—183), 6) Трактатъ между Россіею и Польшей 1703 г.; трактатъ между Австріей, Англіей и Польшей 1719 г.; Трактатъ между Римскою имперіею, Швеціею и Польшей 1705 г. 7) Здѣсь-же находятся завѣщанія короля Михаила, кардинала Родзівскаго. 8) Изъ частныхъ манускриптовъ достойны вниманія: Разговоръ между крестьяниномъ-землевладельцемъ и политикомъ о свойствѣ мирныхъ отношеній съ Турціей (стр. 164) и политическіе памфлеты: *Symbolum reformatum* и *Consilium medicum* тогдашнихъ коронованныхъ особъ по поводу болѣзни Августа III. Кожаный пе-

№№

реплетъ. Въ листъ, 134 листа. Въ началѣ недостаетъ 77 полулистовъ.

37. Рукопись: *Braunschweigische Lüneburgische und Göttingische Chronica*. Das fünfte Buch, durch *Johannem Letznerum*. Въ листъ, бумажный переплетъ, страницъ 1031. Въ концѣ помѣщено оглавленіе.

38. Сборникъ заключающій въ себѣ: Діаріушъ сейма 1740 года, содержащій въ себѣ постановленія 29 сессій отъ 3-го до 12-го октября; тутъ-же собраніе разныхъ политическихъ статей: длинное разсужденіе, изложенное въ видѣ 15-ти писемъ изъ разныхъ столичныхъ городовъ, епископа Плоцкаго Антонія Дубовскаго, на тему: *quid est libertas?*, представляющее наблюденіе надъ политическимъ устройствомъ европейскихъ государствъ въ 1739 г., въ сравненіи съ Польскимъ; далѣе помѣщено довольно подробное повѣствованіе о домѣ Сапѣговъ, и затѣмъ собраніе писемъ разныхъ извѣстныхъ особъ отъ 1665—1686 г.; размышленія по поводу комиссіи, назначенной въ Варшавѣ по дѣлу о дизунитахъ, или схизматикахъ, написанныя епископомъ Іосифомъ Сапѣгою; письмо благороднаго шляхтича къ своему другу отъ 1748 г.; меморіаль города Вильны, по данному Іосифу Сапѣгѣ, коадьютору Виленскому, и діаріушъ элекціи Варшавской 1648 г.; тутъ-же приложенъ діаріушъ ординарнаго Городенскаго сейма 1730 года, и въ концѣ книги постановленія относительно торговли евреевъ, а также собраніе разныхъ сеймовыхъ рѣчей. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ; 256 листовъ. Въ срединѣ ссть нѣсколько печатныхъ рѣчей.

39. Литературно-политическій сборникъ разныхъ статей, по преимуществу рѣчи и письма королей и государственныхъ людей б. Рѣчи Посполитой; разныхъ годовъ XVII и XVIII столѣтія. Сборникъ начинается статьею: «*Votum Xcia Kanclerza W. X. L. na senatus consilium w r. 1758 w senacie miane*». Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 202 листа.

40. Историко-политическій сборникъ подъ заглавіемъ: «*Silva rerum variarum*», составленный Мозырскимъ регентомъ Константиномъ Еленскимъ и начатый въ 1757 году. Рукопись

№№

эта представляет собраніе копій разнаго рода политических документов: инструкцій, универсаловъ, посольскихъ и сеймовыхъ рѣчей, договоровъ и трактатовъ. Въ началѣ книги находится краткій діаріушъ Хотинской экспедиціи и переговоровъ поляковъ съ турками въ 1621 году, съ перечисленіемъ полковъ, бывшихъ подъ Хотиномъ; далѣе слѣдуютъ рѣчи польскаго посла царю Алексѣю Михайловичу 1674 и 1678 годовъ и копія съ письма великаго канцлера Л. къ королю о посольствѣ въ Москву. Затѣмъ слѣдуетъ политическая отвѣдь нѣмцамъ и русскимъ въ защиту короля Станислава (54 стр.) и другая, написанная въ предостереженіе противъ французскихъ притязаній, съ присоединеніемъ къ нимъ длинныхъ политическихъ размышленій, касающихся по преимуществу Москвы и опроверженіемъ разныхъ насквилей, писанныхъ противъ короля Станислава. Далѣе нѣсколько историческихъ документовъ, касающихся сношеній съ Прусскимъ и Петербургскимъ дворами въ 1754, 1755 и 1756 гг. и универсалы къ войскамъ Михаила Корибута Вишневецкаго. Потомъ идетъ рядъ процессовъ, сеймовыхъ инструкцій, манифестовъ и писемъ, діаріушъ генеральныхъ сеймиковъ, собиравшихся въ Вильнѣ, и протоколы конференцій, происходившихъ въ Варшавѣ 1763 г. во дворцѣ примаса. Въ концѣ приложены акты Острожской ординаціи и компендіумъ разныхъ частныхъ писемъ политическаго характера изъ послѣдней половины XVIII столѣтія.

41. Сборникъ историко-литературный подъ заглавіемъ: *Scarbies rozmaitych scyencyi splendorami... ubogaconu... Roku Pańskiego 1759*. Сборникъ этотъ заключаетъ въ себѣ 1) свѣдѣнія по преимуществу историческія о разныхъ государствахъ, городахъ, горахъ и т. п.; свѣдѣнія эти расположены въ алфавитномъ порядкѣ, 2) историческія свѣдѣнія о короляхъ польскихъ и великихъ князьяхъ Литовскихъ, 3) о крестовыхъ походахъ, 4) о язычествѣ, 5) о поэтическихъ вымыслахъ и фабулахъ. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 1326 стр.

42. Сборникъ политическій подъ заглавіемъ: *Pisma ciekawe w różnyh materyach zebrane. Tom drugi*, составленный Самуиломъ Костро-

№№

вицкимъ. Въ началѣ рукописи діаріушъ пребыванія русскихъ войскъ подъ Ченстоховомъ въ 1771 г.; далѣе—копія писемъ разныхъ государственныхъ лицъ, деклараций, инструкцій, манифестовъ и т. п. XVIII в. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 374 стр. На страницахъ 333—344 подробное оглавленіе содержания.

43. Сборникъ, заключающій въ себѣ свѣдѣнія о капитуляціи г. Быхова въ 1707 г. іюня 25. (*Kopia punktow kapitulacyi Bychowskiey г. 1707 мса Іуніј 21*). Въ листъ, 8 листовъ.

44. Діаріушъ осады Быхова въ 1702 г. (*Dyaryusz obiecیا fortecy Bychowskiey*). Въ листъ, 8 листовъ.

45. Декретъ нунціатуры въ Польшѣ и В. К. Литовскомъ по дѣлу о недействительности брачнаго договора, заключеннаго между княземъ Флемингомъ съ одной и княгинею Сапѣжанкою съ другой стороны. *Voix decisive de l'illustre... Auditeur general et Juge de la Sainte Nonciatur en Pologne et en Lithuanie pour la nullité du mariage contracté entre le tres illustre comte de Flemming et la tres illustr. dame la comtesse de Sapieha*. 1 сентября 1699 года. Безъ подписей и безъ скрѣпы. Въ листъ, 33 листа.

46. Другой экземпляръ той-же рукописи заключаетъ въ себѣ подлинный переводъ декрета нунціатуры съ латинскаго на французскій. Подлинность и вѣрность перевода удостовѣрена подписью и печатью секретаря нунціатуры. Въ листъ, 38 листовъ.

47. Лѣтопись Брестскаго Базилианскаго монастыря (*Dzieje klasztoru Brzeskiego X. X. Bazylianow*), съ 1628 по 1788 и съ 1792 по 1802 г. Въ листъ, 50 листовъ.

48. Описаніе заупокойнаго богослуженія, совершеннаго въ Минской римско-католической церкви, 22 января 1825 года, по случаю кончины Императора Александра I-го. *Opisanie załobnego obchodu po nieodżalowanym zgonie wiekopomncy slawy Najjas. Imperatora i oycy naszego Alexandra I, iaki się w Minskicy rzymsko-katolickiey katedrze odbył dnia 22 Grudnia w 1825*. Въ листъ, 6 листовъ.

49. Описаніе границъ Великаго княжества Литовскаго и короны Польской, произведенное

№№

въ 1546 г., по повелѣнію короля Сигизмунда-Августа, Василиюмъ Тишкевичемъ (Cziskiewicz) и Войтехомъ Ленартовичемъ. Копія, на польскомъ языкѣ. Въ листъ, 216 стр. Въ началѣ рукописи: 1) *Extrakt z metryki Wielkiej koronnej Spisania granic...* 2) Три факсимиле.

50. Сборникъ разныхъ документовъ юридическаго содержанія XVII и XVIII столѣтія на польскомъ языкѣ. Рукопись начинается словами: «*Ian Mikolaj Stankiewicz*», оканчивается документомъ, начинающимся словами: «*Pomieważ król Imsć...*». Въ листъ, 28 лист.

51. Сборникъ разныхъ официальныхъ бумагъ, имѣющихъ отношеніе къ исторіи 1812 г., по преимуществу военныхъ, между прочимъ—распоряженія, приказы, квитанціи и т. п. начальниковъ польскихъ и французскихъ войскъ. Въ листъ, 22 листа.

52. Сборникъ документовъ политическаго содержанія, по преимуществу—инструкціи посламъ на сеймики и сеймы польскіе, разныхъ годовъ XVIII столѣтія (1712—1764). Начинается словами: «*Puncta do konfederacyi*»,—оканчивается документомъ: «*Actum in curia regia Varsoviensi*»... ап. 1764. Въ листъ, 73 листа.

53. Сборникъ документовъ политическаго характера XVII и XVIII ст. Начинается: «*Subsidium Regi publica generalis contributionis od stanow koronnych y W. X. L. na seymie wolnym Warszawskim*»... 20 Lutego 1662 г. Окончивается словами: «*Kopia listu sub ignato nomine do przyciaciela*». Въ листъ, 31 листъ.

54. Сборникъ документовъ, заключающихъ въ себѣ нѣкоторыя свѣдѣнія о польскихъ войскахъ съ 1683 по 1690 годъ. Въ листъ, 9 листовъ. Рукопись начинается словами: «*Compt woyska*»; оканчивается документомъ: «*Deductio z rat dwoch podymnego*».

55. Сборникъ, заключающій въ себѣ статьи политическаго и литературнаго характера. Начинается словами: «*...skiey ugrazie Pana i wielkim urzednikiem Rptey....*» Оканчивается словами: «*Michala Wacława*». Въ листъ, 142 листа.

56. Сборникъ политическій, начинается словами: «*Informatia ratione czwartego milliona na komissyji 1679 die 3 Novemr. w Grodnie od skarbu rodana*». Оканчивается словами: «*zgodno z*

№№

oryginalem y z k-iagami». Разныя статьи политическаго и юридическаго характера XVII и XVIII ст. Въ листъ, 97 листовъ.

57. Сборникъ выписей, записей, инструкцій, манифестовъ и т. п. 1675—1676. Рукопись начинается словами: «*Выпись съ книгъ кгродскихъ повету Слонимскаго 1676 г. Генваря 3*», оканчивается словами: «*Instrukcyja od nas Senatorow*». Въ листъ, 79 листовъ.

58. Сборникъ, заключающій въ себѣ постановленія о сборѣ денегъ на войска во время Турецкой войны 1676. На польскомъ языкѣ. Въ листъ, 31 листъ.

59. Сборникъ, заключающій въ себѣ инструкціи посламъ на сеймы и сеймики, діаріуши сеймовъ и сеймиковъ и т. п. XVIII ст. Сборникъ начинается словами: «*Ponderatia usurpatione manifestu*»... Оканчивается документомъ: «*Reskrypt na sądy pograniczne*». На языкахъ—польскомъ, латинскомъ, нѣмецкомъ и французскомъ. Въ листъ, 117 листовъ.

60. Рукопись подъ заглавіемъ: «*Relatio particularis congressus*». Послѣ этого заглавія другою рукою сдѣлана приписка: «*Ze szwedami. Test to relacya Janu-za Tyszkiewicza Woy. Mscislawskiego, ktory z Seymu 1623 byl nazn. Komisarzem*». Въ листъ, 13 л.

61. Рукопись подъ заглавіемъ: «*Uwagi nad panowaniem N. Stan. Augusta, krola Polk. W. X. Lit. Ks. Przez obywatela y zolnierza tegoż księcia*. Написано стихами. Въ листъ, 24 страницы.

62. Рукопись подъ заглавіемъ: «*Projecta do korektury sprawiedliwosci ac subselliorum przy instrukcyi od nas senatorow... poslom naszym na seym wolny g. 1758*. Подлинный, съ подписью собственноручною маршала Слонимскаго. Въ листъ, 11 листовъ.

63. Рукопись, заключающая въ себѣ нѣсколько заявленій и инструкцій посламъ на сеймы. На польскомъ языкѣ. 1572—1704. Начинается словами: «*My radcy Coronu Polskiey*», оканчивается словами рѣчи Ромера по Костюшкѣ: «*gdzie zadnego wiecey rozlaczzenia nie doznawamy*». Въ листъ, 14 листовъ.

64. Сборникъ, заключающій въ себѣ нѣсколько меморіаловъ, декларацій и т. п. Начинается

№№

словами: «Konfederacya Barska straszy nas przybyciem więcey Moskwy?» Оканчивается декларацией Императрицы Екатерины II 1776 года июня 15. На польскомъ языкѣ. Въ л., 23 л.

65. Сборникъ разныхъ документовъ, относящихся къ исторіи 1794 г. Начинается словами: *Dzialo się w Grodnie na sessyi w zamku Nowym 9 Augusta 1794 г.*; оканчивается документомъ: *Regestr srebra zabranego w konwencie XX. Bernardynow Grodzienskich 31 Iulij 1794 г.* Въ листъ, 36 листовъ.

66. Сборникъ, заключающій въ себѣ по преимуществу инструкціи посламъ на сеймы, универсалы и т. п. 1611—1756 г. Начинается словами: «*Actum in curia Regina Varsaviae, an. 1611*». Въ листъ, 82 листа.

67. Сборникъ юридическій, заключающій въ себѣ выдержки основныхъ законоположеній б. Рѣчи Посполитой, въ видѣ черновыхъ замѣтокъ. Въ листъ, 47 листовъ.

68. Сборникъ, заключающій въ себѣ по преимуществу инструкціи посламъ на сеймъ и постановленія нѣкоторыхъ сеймовъ 1661—1793 гг. Сборникъ начинается словами: «*Zastawa ekonomiey Szawelskiey*,»—оканчивается: «*Specyfikacya pretensyi do skarbu Rzpteuy*». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 78 листовъ.

69. Сборникъ, заключающій въ себѣ нѣсколько копій писемъ политическаго характера, писанныхъ одною рукою, на французскомъ языкѣ, 1746 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 21 л.

70. Сборникъ политическій, заключающій въ себѣ статьи и документы разнаго характера. Начинается словами: *Reflexye nad komisją naznaczoną w Warszawie z okazji quares dyzunitow*; оканчивается дѣловою бумагою: «*A Son Excellence M. Generale de B. Semiatkowski. 1753—1830*. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 68 листовъ.

71. Сборникъ литературно - политическій, заключающій въ себѣ извлеченія изъ постановленій конфедераций, кантаты, оды, памфлеты и т. п. Начинается сборникъ словами: «*Konfederacya woyska W. X. L. i Rzeczy P.*», оканчивается стихотвореніемъ подъ заглавіемъ: «*Ode sur l'invasion Du roy de Prussdaen l'ele-*

№№

ctorat de Saxe». На польскомъ и французскомъ языкахъ XVII и XVIII столѣтія. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 37 листовъ.

72. Сборникъ, заключающій въ себѣ личныя просьбы къ Сапѣгѣ евреевъ и мѣщанъ г. Мыши и другихъ. На польскомъ и французскомъ языкахъ, начинается словами: «*Jaśnie Oświeconu Xiążę*»... 1824—1829 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 114 листовъ.

73. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы кагала м. Зельвы на гмину и гмины на кагалъ. На польскомъ языкѣ; начинается словами: «*Wielmożny Panie*»... 1795—1824 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 16 листовъ.

74. Сборникъ, заключающій въ себѣ прошенія евреевъ, мѣщанъ и отставныхъ военныхъ Деречинскихъ, Селецкихъ, Рожанскихъ, Новой Мыши и др., поданныя Франциску Сапѣгѣ. На польскомъ языкѣ 1823 г. Въ корешковомъ переплетѣ. въ листъ, 55 листовъ.

75. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы мѣщанъ, бояръ, крестьянъ и евреевъ Деречинскихъ, Селецкихъ, Рожанскихъ, Зельвлинскихъ, поданныя Франциску Сапѣгѣ. 1793—1798 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 79 л.

76. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы крестьянъ и евреевъ корчмарей, поданныя князю Сапѣгѣ 1825 года. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 29 л.

77. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы мѣщанъ, крестьянъ и др. поданная князю Сапѣгѣ. На польскомъ языкѣ 1734—1830 гг. Начинается сборникъ словами: *Punkta nas braci Marka*... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 46 листовъ.

78. Сборникъ, заключающій въ себѣ тяжбы дѣла Шкудскихъ крестьянъ. На польскомъ языкѣ 1817—1825 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 19 листовъ.

79. Сборникъ, заключающій въ себѣ прошенія крестьянъ, мѣщанъ и евреевъ Высоцкихъ, поданныя князю Александру Сапѣгѣ о пособіи на постройку и т. п. На польскомъ языкѣ, 1779—1787. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 17 листовъ.

80. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ Рожанскаго графства на управляю-

№№

щихъ объ отнятіи пастбища, увеличеніи барщины, разныхъ сборовъ и повинностей. На польскомъ языкѣ, 1776—1791 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 44 листа.

81. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ фольварка Букитовскаго на Адольфа Остроменскаго и Шабанскихъ о разныхъ насиліяхъ и т. п., 1827 года. На польскомъ языкѣ. Сборникъ начинается: «Pretensye włosciąn folwarku Buksztowa do A. Ostromeckiego». Въ корешковомъ переплетѣ, 11 листовъ.

82. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы разныхъ лицъ, поданныя князю Сапѣгѣ и его повѣреннымъ по разнымъ частнымъ дѣламъ. На польскомъ языкѣ. 1808—1827 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 10 листовъ.

83. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы разныхъ лицъ, по преимуществу Друйскихъ евреевъ и крестьянъ г. Высокаго, поданныхъ Сапѣгѣ и Потоцкому. Начинается словами: «Iaśnie Wilmożny Mił. Panie». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 45 листовъ.

84. Сборникъ позвовъ, декретовъ и т. п. по дѣлу объ избіеніи шляхты крестьянами Евлашевскаго. На русскомъ и польскомъ языкахъ, 1652—1653 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 33 листа. Начинается словами: «Wielmożny Miłościwy Panie... Umyslnie wysyłam»...

85. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы евреевъ и крестьянъ Шкудскихъ на разные притѣсненія и злоупотребленія управляющихъ, 1795—1796 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 62 листа.

86. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ разныхъ волостей и графствъ на неслыханныя притѣсненія ихъ, поборы и разные злоупотребленія управляющихъ. Безъ означенія годовъ, на польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 42 листа.

87. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ Зельвенскаго и другихъ имѣній князя Сапѣги на чрезмѣрную паницину и поборы. На польскомъ языкѣ, 1793—1797 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 23 листа. Начинается словами: «Iaśnie Wielmożny Panie. My cała wieś Iaczewicze»...

№№

88. Сборникъ документовъ, заключающихъ въ себѣ свѣдѣнія о возмущеніи Шавельскихъ мѣщанъ по поводу тяжелыхъ поборовъ на войска. На польскомъ и латинскомъ языкахъ, 1694—1698 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 27 листовъ.

89. Сборникъ документовъ, относящихся къ дѣлу Сапѣги съ Юшкевичами о порубкѣ лѣса въ имѣніи Зельвянскомъ. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Mikołaj Chodkiewicz, starosta Sądowy», 1819—1822 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 29 листовъ.

90. Сборникъ, заключающій въ себѣ личныя просьбы и жалобы крестьянъ, мѣщанъ и евреевъ Деречинскихъ, Зельвянскихъ и другихъ, поданныя Сапѣгѣ и его повѣреннымъ. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Iaśnie oświecony Mei Xiaze... Ucisk i pędza»... 1794—1798 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 101 листъ.

91. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ Сядскаго округа, поданныя князю Сапѣгѣ на злоупотребленія управляющихъ его имѣніями. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Do I. O. M. Xcia Sapiehy. 1825 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 31 листъ.

92. Сборникъ, заключающій въ себѣ личныя просьбы и жалобы евреевъ-арендаторовъ и др. кн. Сапѣгѣ. На польскомъ языкѣ, 1676—1760. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 37 лист.

93. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы крестьянъ Дубровенскихъ и другихъ имѣній Сапѣги на управляющихъ. На польскомъ языкѣ, 1733—1737 гг. Начинается словами: «Iaśnie Wielmożny... Ia ubogi poddany. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 24 л,

94. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы крестьянъ разныхъ имѣній кн. Сапѣги. На польскомъ языкѣ. Конца XVIII и начала XIX столѣтія; большая часть безъ года. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 84 л.

95. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ Заславскаго графства на арендаторовъ и управляющихъ, поданныя кн. Сапѣжанкѣ. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Iaśnie Wielmożna... Już po tak ciężkich»...,

№№

Годы 1715—1718. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 49 листовъ.

96. Сборникъ, заключающій въ себѣ нѣсколь-ко подлинныхъ и черновыхъ счетовъ, отчетовъ и т. п. управляющаго Черлѣнскаго двора кн. Сапѣги, XVIII ст.; большая часть безъ года, на польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 20 листовъ.

97. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы евреевъ и крестьянъ графства Черейскаго, кн. Сапѣги. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Jaśnie Wielmożny... Ja ubogi, a więznu poddany»..., 1726—1727 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 103 листа.

98. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ, арендные контракты, разные счета и отчеты и т. п. документы, относящіеся къ имѣнію Рожанскому и др. кн. Сапѣги. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Jaśnie Wielmożny... Mu ubogie żydkowie»... 1744—1749 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 19 листовъ.

99. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ и мѣщанъ разныхъ имѣній кн. Сапѣги на управляющихъ. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Najjasniejszy królu... Doposimy to do wiadomości»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 54 листа.

100. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы крестьянъ на управляющаго им. Деречинскимъ кн. Сапѣги, разные счета, отчеты, реестры и т. п. 1797—1798 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 68 листовъ.

101. Сборникъ, заключающій въ себѣ разные документы по дѣлу о бунтѣ Шкудскихъ мѣщанъ противъ администраторовъ Шкудской волости и счета расходовъ на войска и чиновниковъ, усмиравшихъ этотъ бунтъ. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Specyfika-cya ogólna intrat.» 1798—1803. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 142 листа.

102. Сборникъ документовъ по дѣлу между Вольскимъ и Полубинскими о наѣздѣ съ солдатами на имѣніе Островъ. На польскомъ языкѣ, 1710—1715 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 62 листа.

103. Сборникъ, заключающій въ себѣ жалобы крестьянъ войтовства Дубровицкаго на управ-

№№

ляющаго и реестръ убытковъ, причиненныхъ имъ крестьянамъ. На польскомъ языкѣ, 1739—1743. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 63 л.

104. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы крестьянъ разныхъ деревень и волостей кн. Сапѣги. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «Милостивые панове». 1619—1667 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 63 листа.

105. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы по процессу администратора Рожанскаго графства съ Овсяниною о кражѣ, произведенной ея крестьянами, разнаго имущества у Рожанскихъ крестьянъ. На польскомъ языкѣ. 1648—1652 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 29 л.

106. Рукопись, заключающая въ себѣ разные квитанціи, счета, отчеты, смѣты и т. п. кн. Льва Сапѣги. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Quitacia P. Skarbnego» 1592—1593. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 102 листа.

107. Сборникъ историко-литературный. На польскомъ языкѣ. Въ началѣ помѣщена въ переводѣ «Mowa psześciw naukom» (1—12). Далѣе слѣдуетъ «Przedmowa do mojej kochanej Ouczułny» (13—22). Въ заключеніе (23—32) помѣщены политико-сатирическія стихотворенія. Въ корешковомъ переплетѣ.

108. Сборникъ, заключающій въ себѣ просьбы и жалобы Быховскихъ крестьянъ и рѣшенія по нимъ князя Казимира Сапѣги. На польскомъ языкѣ, начинается словами: Władysław IV. Commisarzom naszym. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 26 листовъ.

109. Сборникъ, заключающій въ себѣ завѣщанія и разные документы на имѣнія Гонсѣвскихъ въ воеводствѣ Смоленскомъ, 1623—1671. Начинается словами: «Informacya około praw na majątności ziemskie». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 87 листовъ.

110. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы, относящіеся къ процессу Сапѣги съ Виленскими евреями, завѣдывавшими собираніемъ мыта на соль. На русскомъ и польскомъ языкахъ. 1688—1690 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 17 листовъ.

№№

111. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы, относящіеся къ имѣнію Горы-Горки, купленному кн. Меншиковымъ у Александра Сапѣги. На польскомъ и русскомъ языкахъ. Начинается словами: «Выпись съ книгъ трибунальскихъ у Минску отправованныхъ 1685 г. ноября 21». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 54 листа.

112. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы, относящіеся къ процессу ксендза, мѣщанъ и евреевъ Черейскихъ о чинимыхъ ксендозомъ всему городу насиліяхъ. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Iaśnie Wielmożny... Że mi nie przyszło podczas bytności». 1723—1724. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 45 листовъ.

113. Сборникъ, заключающій въ себѣ дѣло о шляхтичахъ, пойманныхъ на воровствѣ съ цыганами. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Wypis z Xiąg Grodzkich X. Żmudskiego w Telszach expedowanuych r. 1770 Marca 7». 1770—1774. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 26 листовъ.

114. Дѣло объ убійствѣ Опшнянскаго кравчаго Вышемирскаго. 1713—1714 гг. На польскомъ языкѣ. Въ листъ, 38 листовъ.

115. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы Городицкаго монастыря. На русскомъ и польскомъ языкахъ. 1591—1723 гг. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 57 листовъ.

116. Дѣло о грабежахъ казацкихъ въ Браславскомъ повѣтѣ. На русскомъ и польскомъ языкахъ, 1653 г. Начинается словами: «Выпись съ книгъ гродскихъ замку... Браславскаго». 1653 г. Генваря 10». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 23 листа.

117. Тяжебное дѣло еврея Лазаря Зельмановича съ мѣщанами Головчинскими. 1651—1652 гг. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «Выпись съ книгъ справъ кгородскихъ староства Опшнянскаго, лѣта 1651 марта 18». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 16 л.

118. Дѣло объ убійствѣ и грабежахъ, произведенныхъ Буконтомъ. 1672—1679 гг. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 25 листовъ.

119. Дѣло Городицкихъ бенедиктинцевъ съ Виленскими дизунитами 1628 — 1755. На

№№

русскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «Status causae, niektóre punkta»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 34 л.

120. Тяжебное дѣло Городицкихъ бенедиктинцевъ съ Новодворскими и Цеперскими базилианами. 1720—1792 г. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Wypis z ksiąg grodzkich powiatu Pińskiego, r. 1720 Nowembra 14». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 24 листа.

121. Тяжебное дѣло Городицкихъ бенедиктинцевъ съ приходскимъ священникомъ Купятицкой церкви. 1759—1786. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «W Bogu przewielebny... Że szlachta jedzie dla uczynienia obdukcya»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 58 л.

122. Сборникъ, заключающій въ себѣ разные документы по тяжбымъ дѣламъ Городицкихъ бенедиктинцевъ съ разными лицами. 1512—1834 гг. На польскомъ, русскомъ и вѣмецкомъ языкахъ. Начинается словами: «Wyjaśnienie dokumentow I. X. X. Benedyktyuow Horodyskich». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 51 листъ.

123. Сборникъ, заключающій въ себѣ разные документы по тяжбымъ дѣламъ Городицкихъ бенедиктинцевъ съ базилианами Купятицкими и Новодворскими. На польскомъ и латинскомъ языкахъ. 1730—1809 гг. Въ томъ же сборникѣ, въ концѣ, находится дѣло о сумѣ записанной Купятицкому монастырю. На русскомъ языкѣ, 1641—1650. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 201 листъ. Начинается сборникъ словами: «Widymus z xiąg grodzkich powiatu Pińskiego R. 1730 Septembra 6».

124. Дѣло Городицкихъ бенедиктинцевъ съ базилианами Тороканскими объ избіеніи крестьянъ. 1690—1785. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «Widymus z xiąg grodzkich pow. Pińskiego. Leta 1690 meca Iula 31». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 29 листовъ.

125. Тяжебное дѣло Виленскаго св.-Духовскаго монастыря съ Городицкими бенедиктинцами. 1722—1794. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Widymus z xiąg grodzkich powiatu Pińskiego. R. 1722 Nowembra 8». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 41 листъ.

№№

126. Сборникъ, заключающій въ себѣ акты и постановленія генеральныхъ конгрегацій бенедиктинскаго ордена Литовской провинціи. 1717—1790. На латинскомъ языкѣ. Начинается словами: «In nomine Domini Amen. Quoniam ex ordine examinandum»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 77 листовъ.

127. Сборникъ заключающій въ себѣ разные документы землянина Рѣчицкаго повѣта Фаща: королевскія грамоты, позвы, декреты, духовное завѣщаніе и т. п. На русскомъ и польскомъ языкахъ: Начинается словами: «August III z Bożę łaski»... 1569—1760. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 92 л.

128. Сборникъ, заключающій въ себѣ документы, относящіеся къ процессу Гродненскаго магистрата съ кагаломъ, Виленскаго рупниковаго цеха съ слесарскимъ и др. 1700—1811. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Jaśnie oświecony Sedziowie»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 150 л.

129. Сборникъ, заключающій въ себѣ позвы, грамоты, мандаты, привилей и т. п. польскихъ королей и нѣкоторыхъ государственныхъ людей, какъ напр. Льва Сапѣги, Корсака и др. 1631—1660 г. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Zygmunt III... król Polski»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 162 л.

130. Сборникъ, заключающій въ себѣ подлинныя грамоты, листы и т. п. королей польскихъ и разныхъ государственныхъ лицъ 1545—1598 гг. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «Ja Cherubyn Mikołaeiewicz wuznawam»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 204 листа.

131. Сборникъ квитанцій, декретовъ, универсаловъ, продажныхъ актовъ, контрактныхъ позвовъ и пр. съ 1600 по 1631 годъ. Въ листъ, 285 листовъ. Начинается документомъ на польскомъ языкѣ: «Andrzej Zawisza na Balusztach. 1600 г. 9 февраля», оканчивается: «Таха маіетноѣси»... Есть подписи Льва Сапѣги, Павла Сапѣги, Альбрехта Радивилла по русски.

132. Сборникъ правъ на владѣніе имѣніями, записей прихода съ мостовъ на р. Вилии и расхода по этимъ мостамъ, декретовъ, записей расхода на постройку ратуши въ Вильнѣ, на содержаніе проходившихъ чрезъ Вильну рус-

№№

скихъ войскъ, описаніе домовъ г. Вильны и пр. Въ листъ, 253 листа. Начинается документомъ: «Vidimus ex actis nobilis»... и оканчивается печатнымъ листомъ о нахожденіи въ землѣ ртуту при постройкѣ зданія ратуши въ г. Вильнѣ. Много документовъ для исторіи Вильны.

133. Сборникъ декретовъ, закладныхъ, протестовъ, привилей, завѣщаній и проч. Въ л., 412 листовъ, начинается документомъ на польскомъ языкѣ: «Выпись съ книгъ главныхъ трибунальныхъ въ г. Минскѣ составленныхъ 1700 г. 15 ноября» и оканчивается письмомъ Остроменскаго къ землемѣру Кобринскаго уѣзда Малевичу.

134. Сборникъ бумагъ администраціонной комиссіи Виленскаго департамента, распоряженій этой комиссіи, протоколовъ и пр. за 1812 годъ, 401 листъ.

135. Сборникъ декретовъ, реляцій, процессовъ, кассаций, дарственныхъ записей, привилей и проч. съ 1662 по 1700 годъ. Въ листъ, 334 листа. Начинается документомъ: «Выпись съ книгъ справъ кгородскихъ замку Браславскаго, 1662 г. 3 февраля» и оканчивается документомъ: «Poniważ mieszkanie»... 30 декабря 1699 года.

136. Сборникъ постановленій сейма 1734 г., рѣчей, писемъ, латинскихъ надписей и мелкихъ историческо-сатирическихъ произведеній съ 1734 по 1756 годъ. Въ листъ, начинается словами: «Trybunał W. X. Lit.» и оканчивается документомъ: «Roku 1756 w sprawie za niżej wuzazonemi»... 69 листовъ.

137. Сборникъ инвентарей, закладныхъ, протестовъ, декретовъ, апелляцій Черлѣнскаго монастыря, Гродненской губерніи, съ 1637 по 1700 годъ. Въ листъ, 171 листъ, начинается документомъ: «Fundusz od Frydrycha Sapiechy» 1637 г. 31 октября и оканчивается документомъ: «Wypis z ksiąg Grodzkich powiatu Grodzieńskiego». 1699 г. 10 ноября.

138. Сборникъ дарственныхъ записей, протестовъ, квитанцій, декретовъ, инвентарей Черлѣнскаго монастыря, Гродненскаго уѣзда, съ 1700 по 1800 годъ. Въ листъ, 303 листа; начинается документомъ: «Wypis z ksiąg grodzkich powiatu Grodzieńskiego» 1700 г. февраля 5 дня

№№

и оканчивается инвентаремъ Черленскаго монастыря, составленнымъ 20 октября 1799 г.

139. Сборникъ дѣлъ Черленскаго монастыря съ 1801 по 1834 годъ. Въ листъ, 78 листовъ, начинается печатнымъ документомъ: «Ludwik Pancerzyski, choronży ziemski powiatu Grodzien-skiego» 1801 года 1 марта и оканчивается про-шениемъ настоятеля Черленскаго монастыря въ Гродненское Губернское правленіе.

140. Сборникъ квитанцій, закладныхъ, инвентарей, дарственныхъ записей, купчихъ крѣпостей и проч. съ 1546 по 1636 г. Въ листъ, 129 листовъ. Начинается докумен-томъ: «Woysiech Dziewiatkowski Podkomorzy Kowieński»... 1546 г. 23 іюня и оканчивается документомъ: «Выпись съ книгъ головныхъ трибунальныхъ въ Вильнѣ отпращованныхъ 1636 года 19 Мая.

141. Тоже, съ 1648 по 1700 годъ. Въ листъ, 232 листа, начинается документомъ: «Inwentarz majątności Dunajczyc»... 1648 года 10 мая.

142. Тоже, съ 1700 по 1740 годъ. Въ листъ, 252 листа. Начинается документомъ: «Wypis z xiąg grodzkich powiatu Wilkomirskiego»... 1700 года 8 мая и оканчивается документомъ: «Re-gestr expensu w roku 1739».

143. Тоже, съ 1740 по 1750 годъ. Въ листъ, 201 листъ, начинается документомъ: «Wypis z xiąg grodzkich powiatu Wilkomirskiego 1740 г. 4 января и оканчивается документомъ: «August III z Bożey łaski król Polski»... 1749 года 14-го августа.

144. Тоже, съ 1751 по 1770 годъ. Въ листъ, 290 листовъ, начинается документомъ: 1751 г. miesiąca Sept. 19 dnia. Regestr dekretow... и оканчивается документомъ: Remanenta siana od roku 1768 w roku 1769.

145. Тоже, съ 1770 по 1798 годъ. Въ листъ, 90 листовъ, начинается документомъ: «Regestr zpisaney ruchomości wszelkiej oraz bydła roga-tego»... 1770 г. 17 марта и оканчивается доку-ментомъ: »Status causae».

146. Сборникъ контрактовъ, квитанцій и пе-реписки по имѣнію Окнисты помѣщика Елен-скаго съ 1808 по 1853 годъ. Въ листъ, 194 ли-ста, начинается документомъ: «Roku 1808 apr. 22/23 d. Romuald Elenski sędzia ziemski Mozyrski»

№№

и оканчивается письмомъ Микульскаго 30 но-ября 1853 года.

147. Сборникъ декретовъ, уполномочій, измѣ-реній границъ имѣнія Окнисты, купчихъ крѣ-постей, плановъ, заемныхъ писемъ, квитанцій, инвентарей, реверсовъ и проч. по имѣнію Ок-нисты помѣщика Еленскаго съ 1750 по 1833 годъ. Въ листъ, въ папкѣ, безъ переплета, 293 документа, расположенные въ хронологи-ческомъ порядкѣ. Начинается документомъ: «Export z rejestrow Powiatowych Trybunalu... Kadencyi Wilenskiey»... 1750 г. 2 января и окан-чивается документомъ: «Romuald Elenski b. as-sesor 1-go Departamentu»... 1853 г., 30 апрѣля.

148. Сборникъ документовъ, принадлежащихъ фамиліи Еленскихъ на имѣніе ихъ. Въ папкѣ, безъ переплета, числомъ 551 документъ, распо-ложенные въ хронологическомъ порядкѣ, съ 1430 по 1745 годъ; начинается документомъ: «In nomine Domini Amen и оканчивается доку-ментомъ: «Wypis z xiąg Trybunalnych ...spraw wieczystych w Wilnie»... 1745 г. Іюня 26.

149. Тоже, въ папкѣ, безъ переплета, чи-сломъ 133 документа: начинается документомъ: «Meritum Sprawy... Iozefa z Rogala Iwanowskie-go... z Rafalem Elenskim» и оканчивается доку-ментомъ: «Roku 1752 meca Septembra 2 dnia».

150. Сборникъ переписки по имѣнію Окнисты помѣщика Еленскаго съ 1648 по 1757 г. Въ листъ, 101 листъ. Начинается документомъ: «Regestr spisania granic i korcow, wypisany z listu poieczdzego» и оканчивается документомъ: «Renedykt Paweł... Sapięha Podskarbi».

151. Akta klasztoru Helianowskiego za powin-сyalstwa X. Porfirego Skarbka Wazynskiego ex-generala у opata Żydyczyńskiego, roku 1796 sporządzone, a w roku 1787 zapisywać zaczęte. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 111 ли-стовъ, начинается такъ: «Roku 1787 Kopia In-dukту od stolicy Apostolskiej» и оканчивается: Kopia. Ukaz Iego Imperatarskiej Mości... 1813... 8 bra 13 dnia Assesor. Ks. Skatyński». Акты ба-зилянскаго Геліановскаго монастыря съ 1787 по 1812 годъ касаются частію внутренней жизни монастыря, частію его сношеній съ Римомъ и съ разными другими монастырями. Здѣсь со-браны разнаго рода завѣщанія въ пользу мо-

№№

настыря, различныя административныя распоряженія и Высочайше указы, касающіеся базилянъ послѣдняго времени; въ концѣ помѣщены разнаго рода воззванія и увѣщанія высшей униатской власти въ виду угрожавшаго нашествія французовъ.

152. Сборникъ матеріаловъ, относящихся къ литовской исторіи, писанныхъ въ Попорцкомъ монастырѣ. Здѣсь-же помѣщено разсужденіе «o duchu wieku naszego». Въ кожаномъ переплетѣ, въ листъ, 166 листовъ. Начинается: «Litewskiey Historji część II § 1. Trudno się przedrzeć przez zasłone».

153. Сборникъ рѣчей на сеймахъ, писемъ Волловича, маршалка Слонимскаго и другихъ, отвѣтовъ на эти письма, манифестовъ, пѣсенъ и разныхъ мелкихъ сочиненій, списанныхъ сыномъ Волловича и оконченныхъ 13 марта 1793 года, относящихся къ событіямъ съ 1748 по 1793 годъ. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 382 страницы. Начинается словами: «Manuskrypt ojca pojego Wollowicza» и оканчивается оглавленіемъ содержания книги. Есть между прочимъ весьма любопытный политическій памфлетъ, подъ заглавіемъ: «Тарговицкая библия».

154. Сборникъ постановленій съѣздовъ Новогрудскаго униатскаго духовенства въ 1756 году распоряженій Гродненской Митрополитальной Консисторіи съ 19 октября 1773 года по 17-е іюня 1785 года. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 88 листовъ. Начинается словами: «Instrumentum konvocationis... Florian Hrebnicki».

155. Сборникъ отчетовъ осмотра церквей Подляскаго благочинія, составленныхъ благочиннымъ Васиіемъ Гуторскимъ съ 1773 по 1788 годъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 54 листа, начинается: «Wizyta cerkwi Grodkowej roku 1773 m. 9 bra 18 dnia» и оканчивается ревизіей Кнышинской церкви, 11 января 1788 г;

156. Сборникъ ревизіонныхъ отчетовъ церквей Цыринскаго и Новогрудскаго благочиній, осмотрѣнныхъ Оомою Воцелловичемъ за 1798 годъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 254 страницы, начинается словами: «Maciey von Zegierd Korn opat Grodzieński» и оканчивается оглавленіемъ осмотрѣнныхъ церквей. *Напеч. въ XIII т. Археограф. Сборника.*

№№

157. Сборникъ актовъ Гродненской Митрополитальной Консисторіи съ 1794 по 1799 годъ, за печатью и подписью Гродненскаго архимандрита Матвѣя Корна. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 92 листа. Начинается: «Roku Panskiego 1794, miesiąca Grudnia 28 w Grodnie и оканчивается словами: «Dan w Grodnie 1799, Maja 15 dnia przy stwierdzeniu metropolitalna pieczęcią. *Напеч. въ XIII т. Археограф. Сборника.*

158. Сборникъ ревизіонныхъ отчетовъ церквей Гродненскаго благочинія, осмотрѣнныхъ Оомою Воцелловичемъ съ 1814 по 1817 годъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 54 листа. Начинается: Wizytata Dekanalna cerkwi Malo-Brzostowieckiey 25 Febr. 1814 г. и оканчивается ревизіей Губинской церкви.

159. Сборникъ ревизіонныхъ отчетовъ церквей Гродненскаго благочинія за 1818 годъ того-же Воцелловича; въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 76 листовъ. Начинается: «Instrument. Ignacy Iozafat Bulhak» и оканчивается словами: Trebnik; wyklad nauk ewangeliey autora X. Korzeniewskiego».

160. Сборникъ копій съ представленій суда благочинническаго Волковыскаго уѣзда съ 1692 по 1752 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 40 листовъ.

161. Сборникъ актовъ Гродненской Митрополитальной Консисторіи съ 1790 по 1797 годъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 118 л. Начинается: «Roku 1790, meca Apryla 35 dnia. Przed urzędem i aktami niniejszemi»... и оканчивается постановленіемъ 1797 г. Марта 9 дня.

162. Сборникъ протоколовъ духовной администраціи Виленской р.-католической епархіи съ 1789 по 1791 годъ. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 464 страницы. Начинается: Protocol potoczny czynności Administracyi Duchownej Dycezyi Wilenskiey Roku 1789 Decembra 13 и оканчивается: «Sessya 299 dnia 28 Stycznia».

163. Книга, содержащая въ себѣ разные указы латинскихъ митрополитовъ, епископовъ, консисторій съ 1831 по 1839 годъ. Вильно. Księga pism urzędowych metropolitalnych, biskupich, ukazow z Kollegium i Konsystorium. Roku 1839. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «По указу Его Император-

№№

скаго Величества»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, безъ пагинаціи.

Содержаніе: 1) о построеніи въ м. Хотинцѣ Могилевской г., Климовицкаго уѣзда, латинской церкви и содержаніи при оной трехъ монаховъ бернардинскаго ордена, 2) о запрещеніи бѣлому и монашествующему р.-католическому духовенству отлучаться въ другой уѣздъ безъ вида, 3) о присоединеніи главнаго управленія духовныхъ дѣлъ иностранныхъ исповѣданій къ мин. внутр. дѣлъ, 4) о закрытіи учебныхъ заведеній, содержимыхъ латинскимъ духовенствомъ въ Кіевской, Волынской и Подольской губ., 5) о настоятелѣ Могилевскаго бернардинскаго монастыря, удаленномъ отъ должности провинціаломъ ордена за приверженность правительству 6) о монахахъ, принимавшихъ участіе въ польскомъ мятежѣ, 7) о крайнемъ упадкѣ католическихъ монастырей въ зап. Россіи въ нравственномъ и матеріальномъ отношеніи, о подчиненіи ихъ власти епархіальной и упраздненіи лишнихъ монастырей (л. 54), 8) рѣшеніе по жалобѣ прихожанъ Иркутской латинской церкви на ксендза за растрату церковныхъ денегъ (л. 74), 9) о размѣщеніи монаховъ упраздненныхъ католическихъ монастырей (л. 84), 10) о мѣрахъ предупрежденія принятія бѣглыхъ въ латинскіе монастыри (л. 91), 11) о прогонныхъ деньгахъ лицамъ духовнымъ инославныхъ исповѣданій (л. 113), 12) о прекращеніи сбора съ монастырей на содержаніе главн. католич. семинаріи въ Вильнѣ и о передачѣ 3-й части недоимочной суммы этого сбора на р.-католическую академию въ С.-Петербургѣ, 13) о содержаніи армейскихъ католическихъ ксендзовъ (л. 128), 14) о ксендзахъ, принимавшихъ участіе въ мятежѣ (л. 148), 15) объ упраздненіи должности провинціала ордена Кармелитовъ босыхъ, 16) о безпорядкахъ, произведенныхъ ксендзомъ Томской церкви, 17) списокъ училищъ, содержимыхъ р.-католическимъ духовенствомъ въ Волынской, Кіевской и Подольской губ., кои по Высочайшему повелѣнію предположено уничтожить (л. 198), 18) объ удаленіи отъ управленія Томскою р.-католич. церковью двухъ монаховъ бернардинскаго ордена, по сильному подозрѣнію въ участіи въ возмутительныхъ замыслахъ

№№

(л. 219), 19) объясненіе бернардинскаго ксендза-монаха ушедшаго изъ подъ ареста, 20) о монахахъ Бернардинскаго ордена, участвовавшихъ въ польскомъ мятежѣ, 21) о дракѣ клириковъ и монаховъ Слонимскаго бернардинскаго монастыря, 22) о неправильномъ повѣнчаніи монахомъ бернардинскаго ордена православнаго съ латинянкою, 23) Дѣло по жалобѣ колонистовъ нѣмецкихъ Малаго и Великаго Вердера на ксендза Марцинкевича.—Разные дѣловыя запросы, отвѣты, сообщенія и т. п.

164. Жалобы крестьянъ Деречинскихъ, Грабовецкихъ, Рожанскихъ и другихъ волостей на злоупотребленія управляющихъ. 1732—1825 г. На польскомъ языкѣ, въ папкѣ, всѣхъ документовъ—94.

165. Дневникъ Варшавскаго сейма 1788 г. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 154 листа.

166. Сборникъ, заключающій въ себѣ письма, инструкціи, рѣчи и т. п., подлинныя и копіи, польскихъ королей и разныхъ государственныхъ людей. Разныхъ годовъ XVIII ст. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 146 листовъ, Начинается словами: «Iaśnie oświecony... Między innymi niezliczonemi»... Важенъ для исторіи Польши 1773—5 гг.

167. Сборникъ разныхъ документовъ на польскомъ языкѣ. Въ папкѣ. 1575—1804. Всѣхъ документовъ—21.

168. Декретъ задворнаго королевскаго суда по тяжбному дѣлу между ксендзомъ Рожанскимъ Вишневымъ и судьей Бронскимъ о мельницѣ и лугахъ 1778 г. Февраля 23. На польскомъ языкѣ. Въ листъ, въ бумажной оберткѣ. Подлинный съ гербовою печатью и подписями судей. 49 листовъ.

169. Сборникъ, заключающій съ себѣ копіи разныхъ документовъ, касающихся г. Бѣлостока: привилегіи, тарифы, подымное и т. п. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Kopia dawnego instruktarza poczynaјасemu się miastu Białemustokowi» 1745. Въ бумажномъ переплетѣ. Въ л. 24 л.

170. Сборникъ, заключающій въ себѣ разные статьи политическаго, юридическаго и литературнаго содержанія: мовы, декреты, постановленія сеймовъ, письма, трагедіи, привѣтствія и

№№

т. п. На польскомъ и латинскомъ языкахъ. Начинается словами: «Mowa na seymie koronationis». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 140 листовъ. Есть важныя вещи: Konfederacya Slucka и др.

171. Сборникъ курсорій, указовъ, отношеній и т. п. епископа и благочинныхъ Виленской р.-католической епархіи. На русскомъ и польскомъ языкахъ. 1799—1849 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 175 листовъ.

172. Рукопись, заключающая въ себѣ свѣдѣнія о фундаціи и фундушяхъ нѣкоторыхъ приходскихъ церквей въ Западной Россіи, а именно: въ Слонимѣ, въ м. Деревнѣ, Вязовцѣ, Дятловѣ, въ д. Яворѣ, въ м. Козловщинѣ, Хоробровичахъ, Высоцкомъ, Молчади и др. Свѣдѣнія составлены въ 1773 г. Начинается словами: «Miasto Słonim»... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 63 листа.

173. Рукопись подо заглавіемъ: Zbior różnych uniwersalow, ukazow i wiadomosci od R. 1764 za panowania Rosyyi do r. 1839. Przez X. Antoniego Niewiarowskiego... Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 341 листъ.

174. Декретъ сеймовый по дѣлу между Селявскимъ, старостой Львовскимъ и иезуитами Мышскими (Residentii Myskiej) 1690, Февраля 1-го. На польскомъ языкѣ, въ кожаномъ переплетѣ. Въ л. 9 л.

175. Декретъ подкоморскаго суда Ковенскаго повѣта по тяжбному дѣлу между подскарбіемъ Саллогубомъ и Михаиломъ Зенковичемъ, Виленскимъ бискупомъ и друг. о границахъ смежныхъ имѣній Подгорье (Podgorze), Москалевщина, Юришки, Абрамовщина, Воськовщина и др. 1744 г. Іюля 4. На польскомъ языкѣ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ л. 40 л.

176. Liber epistolarum episcoporum et mandatorum, inseruiens Capucinis, ab anno 1795. Сборникъ этотъ заключаетъ въ себѣ пастырскія посланія, указы и письма Минскаго и Волынскаго римско-католическаго епископа Казимира Цецишовскаго, указы главной духовной Коллегии и нѣкоторыя правительственныя распоряженія по дѣламъ римско-католическаго духовенства въ Западной Россіи. 1795—1805 г. На польскомъ и русскомъ языкахъ. Начинается

№№

словами: «Ukaz Iego Imperatorskiey Mości z Senatu Rządzącego... Tutolminowi»... Въ листъ, 129 листовъ.

177. Сборникъ, заключающій въ себѣ копии декретовъ, мандатовъ, листовъ и т. п. разныхъ государственныхъ людей б. Рѣчи Посполитой. 1693—1724. Начинается словами: «Chorągwie przeno zas... iuż dobra dożywoćnie»... На польскомъ языкѣ; въ кожаномъ переплетѣ. Въ л., безъ пагинаціи. Есть очень много интереснаго—о борьбѣ еп. Бржостовскаго съ Санѣгою, о пребываніи Петра Великаго въ Вильнѣ, дипломатическая переписка времени Петра Великаго и т. п.

178. Акты Московской конфедераціи на польскомъ языкѣ. 1612 г. Начинается словами: «Zamysłow zażiwac chcąc»... Въ пергаменномъ переплетѣ. Въ листъ, 117 листовъ.

179. Рукопись подъ заглавіемъ: Relatia poselstwa Moskiewskiego... nas Alexandra Piaseczyńskiego... Kazimierza Leona Sapiehy... i Piotra Wiaziewiczza... poslow wielkich od Najasn. K. I. M. Polskiego Wladyslawa IV do Wielkiego Hospodarza Cara Moskiewskiego Michala Fiedorowicza odprawowana r. 1635. Здѣсь-же—Dyariusz—дневникъ, веденный тѣми-же послами во время пребыванія ихъ въ Москвѣ. На польскомъ языкѣ. Въ коленкоромъ черномъ переплетѣ. Въ листъ, 83 листа. *Нанечатана въ IV т. Археогр. Сборника.*

180. Рукопись подъ заглавіемъ: Statut W. X. Litewskiego. Начинается словами: «Artykuł pierwszy ma w sobie».. Въ л., въ кожаномъ перепл.

181. Сборникъ, заключающій въ себѣ копии писемъ королей и разныхъ государственныхъ людей б. Рѣчи Посполитой, мовы и разные статьи, относящіяся къ исторіи Польши второй половины XVIII ст. На польскомъ языкѣ, начинается словами: «List I. O. Xcia Imci Lubinskiego Arcybiskupa Gnieznienskigo. Въ листъ, въ корешковомъ переплетѣ, 122 листа.

182. Рукопись морально-философскаго содержания, подъ заглавіемъ: «Krogu duchowny». Заглавной листъ этой рукописи вырванъ, заглавіе указано въ концѣ: «Krogu Duchowny—Koniec». Начальные листы повреждены мышами. Характеръ и отчасти предметъ рукописи авторъ объясняетъ въ предисло-

№№

віи къ читателю. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Przyganisz podobno łaskawy czytelniku dzikiemu tej książeczki tytułowi»... Въ кожаномъ переплетѣ. Въ л., 92 л.

183. *Historia residentiae Bobruiscensis Societatis Iesu*. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 45 л. Есть подробное изложеніе содержанія рукописи.

184. Сборникъ историко-юридическій, подъ заглавіемъ: «Rękopisma niektóre, zebrane z czasow dawniejszych. Daley Konstytucye... Начинается словами: «Admodum Reverende Dne». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 122 л.

185. Сборникъ историко-политическаго содержанія. На заглавномъ листѣ сдѣлана слѣдующая замѣтка объ этой рукописи: «Rękopism ten jest kopią z takowegoż, znajdującego się w Cesarskiej Publicznej Bibliotece w Petersburgu, stojący w katalogu Rękopis. Pols. pod następnym znakiem». F. IV. 21. 1857 г. 25 października. Petersburg. W. Kalinowski. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, форматъ большого почтового листа. 296 страницъ. Рукопись эта заключаетъ въ себѣ копии важнѣйшихъ историческихъ документовъ, относящихся къ исторіи Польши. Есть подробное оглавленіе статей.

186. Историко-литературный сборникъ на латинскомъ, польскомъ и французскомъ языкахъ. На корешкѣ слѣдующее заглавіе: *Manuscripta Caroli Kreni, collecta in varias materias*. Въ четырехъ томахъ. Въ листъ. Томъ I стр. 584, т. VI стр. 732, т. VIII стр. 560, т. IX—стр. 644. Есть много польск. стихотвореній и много относящагося къ 1698—1700 гг.

187. Рукопись подъ заглавіемъ: *Wizyta calego funduszu Klasztoru Wilenskiego Ostrobramskiego zakonu karmelitow bosych roku 1820*. На польскомъ языкѣ, въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ.

188. Дневникъ какого-то монастыря (базилианскаго), начинающійся 24 числомъ января 1770 года и оканчивающійся 19 января 1776 года. На латинскомъ и польскомъ языкахъ. Въ л., 274 листа.

189. *Księga dokumentow funduszu Pruzanskiego od roku 1525 do r. 1766*. На польскомъ, ла-

№№

тинскомъ и русскомъ языкахъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 81 л.

190. Сборникъ церковно-историческій, принадлежавшій униатскому архіепископу Ираклію Лисовскому; заключаетъ въ себѣ списокъ базилианскихъ монастырей, разные указы и т. п. по дѣламъ униі 1796—1798. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Въ корешковомъ перепл. Въ л., 71 л.

191 Сборникъ политическій, заключающій въ себѣ разныя свѣдѣнія о событіяхъ 1794 года. Много свѣдѣній о возстаніи Костюшко, объ импер. Павлѣ Петровичѣ, катихизисъ Екатерины II; Тарговицкая библія и масса разныхъ стихотвореній. Начинается словами: «Akt powstania obywatelow mieszkancow woiewodstwa Krakowskiego 1794 г.» Въ кожаномъ переплетѣ. Въ л. 328 л.

192. *Księga praw i przywilejow na fundusz plebanii Pruzanskiej służących, na językach—польскомъ, латинскомъ и русскомъ*. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 49 листовъ. Много подлинныхъ на русскомъ языкѣ документовъ о Пружанахъ.

193. Поменникъ Францисканскаго Дрогичинскаго монастыря, подъ заглавіемъ: «*Phenix*», составленный ксендзомъ Каролемъ Гаудентомъ около 1797 года и заключающій въ себѣ краткое описаніе г. Дрогичина, исторію этого города, исторію Дрогичинскаго монастыря и т. п. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 28 л.

194. Рукопись: *Erectio fundationis ecclesiae parochialis in Granne sitae, juriumque ejusdem ecclesiae et altaris approbatio*. 1723 г. Въ листъ, 18 л.

195. Сборникъ подъ заглавіемъ: *Zbiór rękopismow s. p. x. Iozefa Tomaszewicza w przedmiocie literackim*. R. 1827. Część I. Въ корешковомъ переплетѣ, въ 4-ю долю, 328 листовъ.

196. Тетрадь подъ заглавіемъ: *Wypis z rękopismu (od roku 1613). Zdanie o narodzie Ruskim*. Въ 4°, 6 лист.

197. Рукопись: *Polonia geografice, quo ad originem, situm et provincias historice, quo ad pacem et bella, regnum—politice, quo ad statum reipublice descripta an. 1690*. Въ кожаномъ переплетѣ, in 8°, 337 л. Имѣется подробное оглавленіе.

№№

198. Краткая история Польши и польскихъ королей, на латинскомъ языкѣ, безъ заглавнаго листа. Начинается словами: «Caput I de origine et nomine Polonorum». Тетрадь, in 4°, 36 л.

199. Рукопись подъ заглавіемъ: *Drews Soc. Iesu fasti de viris illustribus Societ. ejusd. ab Anselmo Eckart transcripti in carcere ad S. Iulianum prope Ulyssiponem. Tomus I. Fasti о знаменитыхъ мужахъ общества іезуитовъ. 1757 г., in 8°, стр. 282. Имѣется подробное оглавление.*

200. Рукопись, содержащая въ себѣ описаніе нравовъ и обычаевъ Швеціи, Даніи, Норвегіи; съ 40-го листа начинается описаніе Московскаго государства. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Nim w róbnospuch krajach»... Въ 16-ю долю листа, корешковый переплетъ, 119 л.

201. Сборникъ, заключающій въ себѣ выписки изъ газетъ, отъ 1765 до 1789 года, содержащія частныя свѣдѣнія изъ Варшавы, Вильны. Начинается сборникъ словами: «Partykularne wiadomości z Warszawy die Decembris 16, 1765 г. In 4°, въ корешковомъ переплетѣ, 155 лист.

202. Сборникъ, заключающій въ себѣ уставы франкмасонскаго общества, списки «namiesnikow Chri tusowuch», съ обозначеніемъ года ихъ вступленія на престолъ и смерти, писемъ и рѣчей. Начинается сборникъ словами: «Adnotacya I, należąca do przymowania ucznia w Frankmassonii zwyszajnej»... Последній въ сборникѣ документъ подъ заглавіемъ: «Pro festo Annuntiationis B. V. Mariae»—помѣченъ годомъ 1793. In 4°, въ корешковомъ переплетѣ, 85 листовъ.

203. Рукопись: *Zbiog różnych manuscriptow historycznych, sciagających się do kraju naszego. Первые письма помѣчены годомъ 1743. Вторая половина сборника заключаетъ въ себѣ разныя стихотворенія. In 4°, 76 листовъ.*

204. Сборникъ историческихъ статей, касающихся исторіи Польши со временъ Августа III, комедій и стихотвореній. Начинается статьею: *Uwagi nad stanem Polskim. In 4°, въ корешковомъ переплетѣ, 87 листовъ.*

205. Сборникъ документовъ, касающихся Барской конфедераціи. Начинается такъ: «Puncta essentialne konfederacyi Barskiej anno 1768. In 4°, въ корешковомъ переплетѣ, 230 листовъ. Важенъ для исторіи Польши XVIII стол.

№№

206. *Memoryal katolicki ojeu Swietemu Piusowi VI podany. Въ началѣ рукописи приложены два портрета; подъ первымъ подписано: Laurentius Ricci, а кругомъ второго: «Iacobus Lainez Hispanus praepositus Generalis II Societ. Iesu». In 4°, въ корешковомъ переплетѣ, стран. 114.*

207. *Memoryal katolicki ktury ma bydz оуcu Swietemu podany (въ защиту іезуитовъ). Годъ и имя папы не обозначены. In 4°, кожаный переплетъ, стр. 272. Этотъ и предыдущій №№ очень важны для исторіи іезуитовъ.*

208. Сборникъ, имѣющій на корешкѣ заглавіе: «Кроника Витебская». Представляетъ собою собраніе королевскихъ грамотъ, универсаловъ и другихъ документовъ, касающихся правъ и преимуществъ жителей г. Витебска. Написанъ отчасти на польскомъ языкѣ, отчасти на русскомъ, но польскими буквами. Въ концѣ приложено оглавленіе, но не полное. Въ 4°, въ корешковомъ переплетѣ, 326 лист. *Выдержки изъ этой хроники напеч. въ Витебской Старинѣ А. Сапунова.*

209. Сборникъ, коего первая часть озаглавлена: «Rokosz Toruński». Начинается сборникъ письмомъ короля Августа II: «Kopia responsiarum Serenissimi Augusti II ad literas Serenissimi Brandeburgici». Вторая половина сборника занята словаремъ подъ заглавіемъ: «Alphabetum eruditum tam sacrae, quam profanae eloquentiae usui deserviens». Кожаный переплетъ, in 4°. 262 страницы.

210. Сборникъ проповѣдей, произнесенныхъ въ Борунахъ и въ Бытенѣ ксендзомъ Никодимомъ Гриневичемъ. Проповѣди относятся къ 1744 и 1746 г.г., расположены по недѣлямъ. In 4°, корешковый переплетъ, 382 листа. Проповѣди на польскомъ языкѣ, но самыя названія праздниковъ на русскомъ.

211. Сборникъ, заключающій въ себѣ а) описаніе каждаго мѣсяца въ стихахъ, б) нѣсколько главъ «Пѣсни Пѣсней» Соломона и в) собраніе проповѣдей подъ заглавіемъ: «Гласъ вопіющаго въ пустынѣ Борунской, сирѣчь казаня или проповѣди недѣлямъ всего лѣта, яже во храмѣ Покрова Пресвятыя Богородицы глаголахъ. Въ 1745 г. Никодимъ Гриневичъ, чину св. Василия монахъ. In 4°, корешковый переплетъ, 231 л.

№№

212. Объясненія и бесѣды на всѣ недѣльные и праздничныя Евангелія монаха Никодима Гриневича, проповѣдника Бытенскаго монастыря. Проповѣди на польскомъ языкѣ, а названія праздниковъ на славянскомъ. In 4°, корешковый переплетъ, 257 листовъ.

213. Сборникъ, заключающій въ себѣ гербовникъ польскихъ фамилій и «Constitutiones regni Serenissimae eloquentiae reginae, animorum, collectae, atque in Radiviliano Athaenco collegii Nesvisiensis Soc. Iesu eloquentiae auditoribus traditae anno 1696. In 4°, кожаный переплетъ, 184 листа. Очень важенъ для генеалогіи и геральдики.

214. Рукописный сборникъ частныхъ газетныхъ корреспонденцій изъ Варшавы, Вильны и нѣкоторыхъ другихъ городовъ съ 1767 по 1779 годъ. Въ срединѣ сборника встрѣчаются и печатныя листы изъ Варшавскихъ газетъ: «Wiadomości Warszawskie» (1770 г.) и «Gazeta Warszawska» (1777 г.). Начинается: «Najiasn. krol nasz»... In 4°, корешковой переплетъ, 260 листовъ.

215. Рукописный сборникъ частныхъ газетныхъ корреспонденцій изъ Варшавы съ 1784 по 1794 годъ. На нѣкоторыхъ корреспонденціяхъ годъ не обозначенъ. Внутри помѣщено нѣсколько печатныхъ листовъ подъ заглавіемъ: «Supplement do Gazety Warszawskiej». Начальные слова: «Dzień nowego roku»... In 4°, 310 листовъ.

216. Рукописный сборникъ частныхъ газетныхъ корреспонденцій изъ Варшавы и другихъ городовъ съ 1781 по 1784 годъ (заканчивается 1783). Внутри вклеено нѣсколько печатныхъ листовъ изъ «Gazety Warszawskiej». In 4°, корешковый переплетъ, 303 листа.

217. Рукопись подъ заглавіемъ «Meine Reisen» на нѣмецкомъ языкѣ. Авторъ касается въ ней политическихъ событій съ 1771 по 1785 годы, бывшихъ въ Россіи и Польшѣ. In 4°. Въ корешковомъ переплетѣ, 25 листовъ.

218. Рукописный сборникъ частныхъ газетныхъ корреспонденцій изъ Варшавы, имѣющихъ по преимуществу политическій характеръ, съ 1779 по 1781 годъ (заканчивается 1780 го-

№№

домъ). Начинается сборникъ корреспонденцій изъ Варшавы отъ 4 Января 1779 года. In 4°, корешковой переплетъ, 233 листа.

219. Историко-литературный сборникъ подъ заглавіемъ: «Kassandra Europeyska, z Trojanskiego grobu przez Kaspara Jana Ryze na rok ranski 1707 wskrzeszona». На латинскомъ языкѣ. In 4°. Въ корешковомъ переплетѣ. 197 листовъ.

220. Литературный сборникъ, заключающій въ себѣ философскія разсужденія на разныя сентенціи и стихотворенія религіознаго содержания. Сентенціи на латинскомъ языкѣ, а самыя разсужденія и стихотворенія на польскомъ. Авторъ и годъ сборника не обозначены. Начинается разсужденіемъ на тему: «Sapiens uno minor Iove est.» In 4°, стр. 2—235.

221. Сборникъ подъ заглавіемъ: Notata miscellanea in quibus ritus prisca, epitaphia, descriptiones, contingentia rara, admiranda, nova veteraque adnotantur. Имя составителя сборника и годъ не обозначены. In 4°, корешковый переплетъ. 272 листа.

222. Zbior rozmaitych wyimkow 1819 roku. W Krzemieńcu. Эпиграфъ: «Nihil sine magno mortalibus natura dedit labore». Заключаетъ въ себѣ выдержки изъ разныхъ авторовъ, большею частью философскаго и юридическаго содержания. На польскомъ языкѣ, in 4°, корешковый переплетъ.

223. Литературный сборникъ, заключающій въ себѣ собраніе рѣчей (рѣчь Филиппа, царя Македонскаго, Цицерона), эпиграммъ и стихотвореній на латинскомъ и польскомъ языкахъ. Нѣкоторыя рѣчи обозначены годомъ 1768-мъ. In 4°, корешковый переплетъ, 99 листовъ.

224. Рукописный сборникъ, подъ заглавіемъ: Czary, gusla i zabobony, кою первая часть начинается исторической замѣткой: «Obraz wieku panowania Zygmunta III. Tom I przez X. F. Siarczynskiego. Poznań 1843 г. Вторая половина озаглавляется такъ: «Zabytki pogaństwa: 1) Czary 2) Pierw-za czarownica» и т. п. На польскомъ языкѣ. In 4°, корешковый переплетъ, 37 листовъ.

225. Сборникъ писемъ и стихотвореній. Начинается письмомъ «Jana Sobieskiego do Zygmunta III», обозначеннымъ 1788 годомъ. Имя

№№

составителя сборника и годъ не обозначены. На польскомъ языкѣ, in 4°, корешковый переплетъ, 9 листовъ.

226. Литературный сборникъ подъ заглавиемъ: «Minutiae varii generis collectae 1832 г. (Drobnostki literackie)». Неизвѣстно кому принадлежитъ сборникъ, но на страницѣ, заключающей въ себѣ обращеніе къ читателю, внизу находится позднѣйшая надпись: «Stankiewicz Ordinis Minoris de Obs.» In 4°, корешковый переплетъ, 114 страницъ.

227. Историко-литературный сборникъ, начинающійся историческою замѣткою: «Rokosz pod Glinianami, roku panskiego 1379. Wypisany z biblioteki Jana Zamoyskiego Kanclerza у Hetmana W. X. L. На польскомъ языкѣ, in 4°. Корешковый переплетъ новый, стр. 222. Въ концѣ сборника есть оглавление.

228. Рукопись подъ заглавиемъ: «Krotkie dawniejsze opisanie miasta Mohilewa. На 3 листѣ болѣе точное заглавие: Wypisy zdarzeń miasta Mohilewa tyczących się. Z kroniki rękopisanej P. Trubnickiego. Въ листъ, 45 листовъ. Эта рукопись почти цѣликомъ вошла въ *Записки шумена Ореста, напечатанная во II и V т. Археогр. Сборника*.

229. Рукопись подъ заглавиемъ: Dyaryusz compendiose zebrany od początku służby wojskowej Alexandra Dyonizego Woyszka Skorobogatego, Horodniczego Grodenskiego towarzysza chorągwie Usarskiej. Начинается рукопись годомъ 1639 и заканчивается 1699. In 4°, въ кожаномъ переплетѣ, 51 листъ.

230. Правила шувровского общества «шубравцевъ», состоявшаго изъ студентовъ Виленскаго университета. Kodex szubrawski, zawierający prawidła wedle kturých szubrawcowie odbywają obowiązki w szczególności, i całe towarzystwo szubrawskie w ogóle. Составленъ въ 1817 году. In 4°, въ бумажномъ переплетѣ, стр. 6+35. Есть подробное оглавление.

231. Сборникъ рѣчей, изъ коихъ нѣкоторыя обозначены годомъ 1678. Рѣчи эти были произнесены при встрѣчѣ короля и въ другихъ подобныхъ торжественныхъ случаяхъ. Вторая половина сборника занята стихотвореніями духовнаго и свѣтскаго содержанія. Имя автора не

№№

указано, но въ концѣ первой части есть такая приписка: Tu się kończą mowy, zaczynają się wiersze duchowne. I. M. Podkomorzego Lwowskiego. Начинается сборникъ словами: «Etiam regna fata sua habent». In 4°, корешковый переплетъ, 302 л.

232. Сборникъ: Varia notata per Fr. Gedeonem Grabowski Ord. Minoris Observantiae ab initio Noviciatus Vilnae scilicet die 3 Septembris Anno 1748 scribere incepto. In 4°. Въ корешковомъ переплетѣ, стр. 213. Въ концѣ приложенъ реестръ въ алфавитномъ порядкѣ.

233. Литературный сборникъ стихотвореній, комедій и писемъ. Одно изъ стихотвореній: «Spi moje zloto» обозначено 1643 годомъ. Начинается сборникъ словами: «List Turecki Mehmeta Ali do O-mana Effendi». Кончается статью: «Powinszowanie na imieniny». На польскомъ языкѣ. In 4°. Въ корешковомъ переплетѣ, 48 л.

234. Сборникъ рѣчей, стихотвореній, какъ древнѣйшихъ, такъ и новѣйшихъ писателей. На польскомъ, латинскомъ и французскомъ языкахъ. Начинается сборникъ такъ: «Mowa przed rozproznieniem szkół powiatowych Wilenskich przez Szpyrkowicza profesora miana г. 1798, dnia 27 Augusta. In 4°, безъ переплета, 91 листъ.

235. Рукопись: Dyaryusz Samuela Maskiewicza. Początek swoy bierze od roku 1594». Заканчивается 1620 годомъ. Вторая часть книги (съ л. 142) озаглавливается такъ: «Cursus vitae illustrissimi principis Boguslaj Radziwill. In 8°, кожаный переплетъ, 187 листовъ.

236. Сборникъ, заключающій въ себѣ: Fragment biblie Targowickiey. Księgi Szczęsnowe. Вторая половина рукописи: Zbiór różnych pism ciekawych, wychodzących w ciągu Sejmu pod konfederacją roku 1788. На польскомъ языкѣ. In 8°, корешковый переплетъ, 51 л.

237. Трактатъ Якова Шимкевича о значеніи общества вольныхъ каменьщиковъ и обязанностяхъ членовъ этого общества. Двѣ книжки въ восьмую долю листа, подъ однимъ № и въ одной папкѣ. Первая начинается такъ: Deska D. B. Якова Szymkiewicza... на польскомъ языкѣ. Страницъ 66. Вторая книжка начинается

№№

словами: Wiadomość historyczna o następnosciach. Deski D. B. Страницъ 42.

238. Сборникъ разныхъ матеріаловъ, касающихся исторіи Польши. Относится къ 1764 г. и содержитъ въ себѣ историческіе мемуары, письма королей и рѣчи политическаго содержания. Заглавія не имѣетъ. На первой страницѣ можно разобрать 1-е слово: kla-ztorach. In 8°, корешковый переплетъ, 229 листовъ.

239. Рукопись: Stemmata nobilium Polonorum sexaginta poetarum, fragmentis exornata, materiis panegyricis genethliacis, nuptialibus, funebribus accomodata. На латинскомъ языкѣ. Въ концѣ книги приложена печатная брошюра: Utilissimum prosodiae supplementum. In 4°, кожаный перепл., 93 листа.

240. Рукописный сборникъ, начинающійся такъ: «Apollogi curiosi et grati atque responsiones argutae». Заключаетъ въ себѣ также notata ex annalibus P. Kwiatkowicz съ 1198 по 1210 годы. Списокъ папъ. In 4°, въ бумажномъ переплетѣ, 21 листъ.

241. Рукопись, заключающая въ себѣ перечисленіе всѣхъ іезуитскихъ провинцій въ Европѣ, Азій и Америкѣ, съ указаніемъ коллегій, резиденцій или миссій, находившихся въ каждой провинціи. Начинается словами: Societatis Iesu assistentiae VI. In 4°, корешковый переплетъ, 127 лист. Есть подробное оглавленіе рукописи.

242. Краткая всеобщая исторія, начинающаяся исторіей народа еврейскаго и оканчивающаяся 1731 годомъ. На польскомъ языкѣ. На корешкѣ написано: Introdukcya do uniwersalney historyi. Въ концѣ книги, на внутренней сторонѣ переплета, замѣтка: Ex libris Francisci Antonii Iozef Kosciukiewicz. Въ началѣ книги на внутренней же сторонѣ переплета обозначенъ годъ 1751. In 8°, въ бумажномъ переплетѣ 348 листовъ.

243. Рукопись подъ заглавіемъ: «Do przeswiecney Kommissyi Sledzstwienney o dziesięcinie, agitującej się w Kleszczelach. Od Wice Prezydenta Konsystorza Brzeskiego X. Antoniego Sosnowskiego objasnienie. Относится къ 1824 году. Въ началѣ книги есть подпись протоіерея Іосифа Маркевича, подарившаго эту рукопись г. Рачин-

№№

скому въ 1867 году. In 8°, корешковый переплетъ, 210 страницъ. *Напеч. въ XVI т. Актовъ Вил. Арх. Коммиссиі.*

244. Dzieje starożytne narodu Litewskiego, Teodora Narbutta. Wilno. 1835. 1—9 томы. Печатный экземпляръ, съ многочисленными собственноручными замѣтками и дополненіями автора, писанными на отдѣльныхъ бѣлыхъ листахъ.

245. Словарь литовско-польскій, составленный Доминикомъ Суткевичемъ (Zodinikas Letowiszkaulenki-zkas) 4 части въ отдѣльныхъ книгахъ. Ч. 1 стр. 322; ч. 2 стр. 323—664; ч. 3 стр. 665—1096; ч. 4 1097—1529.

246. Исторія Литовскаго народа Теодора Нарбута, переведенная съ польскаго языка на русскій самимъ авторомъ. Т. 1 стр. 862. Т. 2 стр. 602. Въ двухъ отдѣльныхъ книгахъ. На начальномъ бѣломъ листѣ т. 1-го сдѣлана собственноручная помѣтка автора: Литовская мѣологія. Соч. Теодора Нарбута, переводъ съ польскаго самимъ сочинителемъ.

247. Dzieje narodu Litewskiego. Th. Narbutta. Черновыя тетради, замѣтки, матеріалы для исторіи Литовскаго народа, писанные большею частью рукою автора, въ 7-ми отдѣлн. книгахъ.

248. Historia krótka Karola VII, króla Szwedzkiego. Въ корешковомъ переплетѣ. In 4°, стр. 342.

249. Рукопись: Księgi o gotowości wojennej sławnego a wieczney pamięci godnego pana Jana Tarnowskiego, kasztelana Krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, starosty Sedomirskiego, tak z cwiczenia, iako z doswiadczenia iego samego spisane y w domu zasneuy familii iego zostawione. In 4°, стр. 202.

250. Сборникъ литературный, заключающій въ себѣ избранныя стихотворенія изъ древнихъ и новѣйшихъ авторовъ. Есть нѣсколько прозаическихъ статей философскаго содержания. На французскомъ и частью на польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Recueil des sonets». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 144 листа.

251. Сборникъ, заключающій въ себѣ три фундуша, служащихъ римско-католической приходской церкви въ м. Высокомъ, Брестскаго повѣта, 1603—1799. На латинскомъ и польскомъ языкахъ. Начинается словами: «Anno Domini 1603. Venerabilis Petrus Grochowski, ple-

№№

banus Wycocensis». Въ переплетѣ. Въ листѣ, 74 страницы.

252. Сборникъ, заключающій въ себѣ нѣсколько копій и подлинныхъ документовъ, служащихъ заштатному городу Нареву, Гродненской губ., Бѣльскаго уѣзда. При сборникѣ находится приговоръ Наревского мѣщанскаго общества объ отсылкѣ этой рукописи въ Бѣльскую городскую думу для храненія. На польскомъ языкѣ, въ переплетѣ, 79 лист., прошнурованныхъ, за печатью. Начинается словами: «August III, z Bożey łaski król Polski». Очень важенъ для исторіи гор. Наревы и вообще для характеристики тогдашняго экономического состоянія польскаго государства.

253. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Księga komunikacyow utwierdzających aspirantow do stanu duchownego, od roku 1837 do 1841». На русскомъ, польскомъ и латинскомъ языкахъ. Въ бумажномъ переплетѣ, 66 листовъ.

254. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Akt wizyty czterech klasztorow Żmudzkich (Бернардинскаго ордена) w r. 1817 przez Henryka Skaczkowskiego prowincjała spełnioną». На польскомъ языкѣ. Въ листѣ, 68 листовъ. Начинается словами: «Akt wizyty Datnowskiego Bernardynskiego klasztoru».

255. Сборникъ правительственныхъ распоряженій по дѣламъ римско-католическаго духовенства Виленской епархіи: указы, отношенія, рапорты и т. п. 1803—1810. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листѣ, 99 листовъ. Начинается словами: «Administrator dyecezyi Wilenskiej».

256. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Kopie powodowych pozwow od różnych Subseliow I. O. X. Franciszku Sapiezie generalowi artyleryi W. X. L. 1793—1811 г. На польскомъ языкѣ, въ л., въ переплетѣ, отъ 69 до 704 страницы.

257. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Xięga do zapisywania pozwow, proźb, plenipotencjow etc. (Фр. Сапѣги) съ 1825 по 1831 г. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листѣ, 1—306 стр. Начинается словами «Rok 1825. Kopia pozwu przed sąd grodzki ptu Słonimskiego».

258. Книга, заключающая въ себѣ свѣдѣнія о торговлѣ, производимой г. Ригой, и копию

№№

указа Императрицы Екатерины II (безъ года) объ исправленіи тарифа по торговлѣ въ г. Ригѣ. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листѣ 41 листѣ. Начинается словами: «Najiasnieyszey Imperatorowey... caley Rosyi rozkaz»...

259. Книга подъ заглавіемъ: «Sposob prawowania się czyli dochodzenia krzywd, prawem narodowym opisany. Въ концѣ книги: Mowy polskie, sposob robienia mów. Wiersze w roznych materjach; стр. 38+38+34+19 лист. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ, въ л.

260. Книга, заключающая въ себѣ: Актъ Комиссии, назначенной королемъ польскимъ Станиславомъ-Августомъ для ревизіи городовъ и мѣстечекъ земли Бѣльской 1779 г. На польскомъ языкѣ, въ кор. переплетѣ, въ листѣ, 88 стр. Начинается словами: «Działo się na Ratuszu w miescie... Bielsku dnia 3 Lipca 1779 г. Очень важно для исторіи г. Бѣльска.

261. Сборникъ юридическій и литературный; включаетъ въ себѣ а) копиі королевскихъ листовъ, привилеевъ и т. п. разнымъ учрежденіямъ государственнымъ и должностямъ, б) разные стихотворенія. На польскомъ и латинскомъ языкахъ. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листѣ, 88 листовъ. На польскомъ языкѣ. Начинается словами: «Et agnoscant eique de loco juribus»...

262. Книга подъ заглавіемъ: «Processus iudiciarius inter partes litigantes w różnych subseliach W. X. Lit. zachowujący y praktykujący 1752, breviter compendio cum distinctione causarum konnotowany». Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листѣ, 34 листа.

263. Книга, заключающая въ себѣ некрологи умершихъ отцовъ и братій какого-то латинскаго монашескаго ордена съ 1775 по 1820 годъ. Начинается словами: «Vitae mortuorum, tum sacerdotum quam laicorum, Congregationis nostrae in unum collectae et huic libro adscriptae».

Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 73 листа.

264. Книга подъ заглавіемъ: «Epistolae circulares». Заключаетъ въ себѣ копиі циркулярныхъ писемъ генераловъ миссіонерскаго ордена 1655—1780 г. На польскомъ и латинскомъ языкахъ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ л., 70 л. Начинается словами: «Responsiones factae

№№

ab A. R. D. Vincentio Institute Nostro et primo superiore»...

265. Сборникъ подъ заглавіемъ: «Xiega do zapisywania ukazow, zaleceń... przychodzących do proboszcza Lyskowskiego I. I. X. X. Missionarzu, alias do Prefekta kościoła. 1810—1822. На польскомъ языкѣ, въ листъ; въ бумажномъ переплетѣ, 48 листовъ.

266. Сборникъ указовъ, отношеній и т. п., поступившихъ въ управление Лысковскаго миссіонерскаго монастыря 1801—1818 годовъ. На русскомъ и польскомъ языкахъ. Въ бумажномъ переплетѣ, въ листъ, 105 листовъ.

267. Тоже, съ 1790 по 1808 г. 226 листовъ.

268. Тоже, съ 1744 по 1808 г. 93 листа.

269. Сборникъ, заключающій въ себѣ пять подлинныхъ документовъ, относящихся къ тяжбымъ дѣламъ Гродненскихъ доминикановъ съ іезуитами, кармелитами босыми и др. 1653—1745 г. На польскомъ языкѣ. Въ листъ, 132 страницы. Начинается словами: «Roku 1721 Nowembra 5 przed nami kommissarzami»...

270. Декретъ Слонимскаго земскаго суда по дѣлу между Лисскимъ и Сапѣгою и др. объ имѣніи Голынкѣ, 1778 года, Февраля 14. На польскомъ языкѣ, въ листъ, корешковый переплетъ, 173 страницы.

271. Декретъ трибунальнаго суда по дѣлу Антона Красовскаго съ Полубинскимъ объ имѣніи Голынкѣ. 1731 г. Февраля 17. На польскомъ языкѣ. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 47 страницъ. Подлинный съ печатью и подписями. Начинается словами: «Wypis z ksiąg głównych Trybunalnych W. X. Lit. w Nowogrudku ekspedyowanych».

272. Рукопись подъ заглавіемъ: «Powinność włoscian Bouslawskich». Начинается словами: «Zjechałszy my kommissarze pod dniem 8 meca Julij 1794 r. dla postanowienia panszczyny w hrabstwie Sieleckim... takowe prawidła adnotujemy». Въ листъ, на польскомъ языкѣ, въ бумажномъ переплетѣ, 1 листъ.

273. Декретъ земскаго Могилевскаго суда по тяжбному дѣлу между Шеметой и Александромъ Сапѣгой о денежной суммѣ. 1775 г. января 16. Начинается словами: «Wypis z ksiąg

№№

ziemskich głównych gubernii Mohilewskiej». Въ листъ. Въ корешковомъ переплетѣ, 28 листовъ.

274. Декретъ трибунальнаго суда (въ Новогрудкѣ) по дѣлу между Сапѣгами и кредиторами Казимира-Яна Сапѣги 1723 г. Въ корешковомъ переплетѣ. Въ листъ, 63 стр.

275. Сборникъ черновыхъ протоколовъ королевскаго суда съ 1732 по 1752 г. Въ листъ. Безъ начала и конца, на польскомъ языкѣ, страницы не нумерованы. Начинается словами: «Porzysiadz też pretensyi swej nie chce»... Оканчивается словами: «Impetycyi strony aktor-skiej wolnymi czyni»...

276. Тоже, съ 1650 по 1663 г. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ.

277. Protokół dziennych czynności Deputacyi Generalney W. X. Litewskiego od dnia 21 Augusta 1794 roku w Grodnie. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 56 листовъ.

278. Protokół rezolucyi wszelkich, względem rekrutow wypadłych u wojskowych dnia 13 meca Maja 1794 r. uformowany. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ. Безъ пагинации. Этотъ и предыдущій документы важны для обрисовки 1794 года.

279. Декретъ трибунальнаго (въ Вильнѣ) суда по дѣлу Могилевскихъ іезуитовъ съ Петровскимъ, Сапѣгами и др. 1750 г. Мая 14-го. На польскомъ языкѣ, въ листъ, 79 стр.

280. Protokół zapisow u protestacj abo opowiadania, takze innych spraw mieszczan u poddanych do altariey Moniwidowskiej należących, za dzierzania mnie Thomasza Karłowskiego, kanonika Wilenskigo. R. 1623. Въ кожаномъ переплетѣ. Въ листъ, 141 листъ.

281. Протоколы разныхъ записей, жалобъ, протестацій и т. п. благочиннаго (dziekana) и прокуратора Виленской Капитулы 1580—1606. Въ листъ, на польскомъ языкѣ, 255 листовъ. Начинается словами: «Die 7 Augusti Marcin»...

282. Сборникъ разныхъ бумагъ и дѣловой переписки Военской-Распорядительной комиссіи (Cywilno-Wojskowa i Porządkowa Kommissia), 1791 года. На польскомъ языкѣ, въ л., 200 л. Начинается словами: «Wypis z ksiąg Żurłaowych Kommissyi Gubernskiej».

283. Тоже, 1790 года, начинается словами:

№№

«Kommissya Woyskowa obozga narow... Majac w pilney baszności»... Въ корешковомъ переплетѣ, всѣхъ документовъ 126. Этотъ и предыдущій № важны для исторіи 1790 года.

284. Протоколы ежедневныхъ занятій Военской Распорядительной Коммиссіи 1790—1792 г. (Protokul codzienney czynności). Начинается словами: «Działo się w mieście I. K. M. Drogiczyńie». Въ корешковомъ переплетѣ, въ л., 272 л.

285. Termina dekretow oczewistych. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 99 листовъ. Начинается словами: «Porządek iako przy królu Imci w senacie rada korony Pol. i W. X. Lit. mieysce swe zasiada»...

286. Protokul jurydyczny spraw cywilno-woyskowych. 1790—1793 года. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 107 листовъ.

287. Protokul Kommissyi Opatrzienia a die 25 Kwietnia R. 1794. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 212 страницъ.

288. Декретъ по исковому дѣлу Забѣльскихъ доминиканцевъ съ Зеновичами, 1756 г. Юля 16. Въ кожаномъ переплетѣ, въ листъ, отъ 386 по 505 стр.

289. Protokul czynności Kommissyi Porządko-

№№

wey woiewodstwa Podlaskiego ziemi Bielskiej 1794 г. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 144 страницы. Очень важенъ для исторіи возстанія Костюшки.

290. Protokul requizycyi do kommissyow porządkowych od wydziału opatrzienia potrzeb woyskowych z deputacyi Centralney Litewskiej R. 1794 Junii 11. Въ корешковомъ переплетѣ, въ листъ, 28 листовъ.

291. Protokul ordynansow różnych Antoniego Chlewinskiego Generala-Mojora kawaleryi komenderującego dywizya 1-a woyska W. X. Litewskiego wydawanych, 1793 roku sproządzony. Здѣсь-же, въ одной папкѣ, протоколы входящихъ бумагъ на имя того-же генерала. Въ папкѣ, въ листъ 110 листовъ. Этотъ и предыдущій № важны для исторіи 1793—4 года.

292. Декретъ подкоморскаго суда по дѣлу Варвары Радзвильовой съ ея сыновьями ксендзомъ Здзенціольскимъ и Фелиціаномъ Завишею и плебаномъ Дворжецкимъ Волловичемъ. 1766 года Октября 14 дня. Подлинный съ гербовою печатью и подписями судей. На польскомъ языкѣ. Въ листъ. Въ кожаномъ переплетѣ. 24 листа.

ПРИЛОЖЕНИЯ.

ПРИЛОЖЕНІЯ.

№ 1.—1420. Марта 1.

Грамота короля Владислава Ягайлы о дарованіи г. Туробину Магдебургскаго права.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Ne error oblivionis, gestis sub tempore versantibus, in posterum pariat detrimenta, alta regum consilia decreverunt ea litterarum annotatione perhennari. Proinde Nos Wladislaus Dei gracia Rex Polonie, nec non Terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyavie, Luttvanieque Princeps Suppremus Pomeranie Russieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium, quibus expedit universis presentibus et futuris presencium noticiam habituris. Quomodo ad petitiones Magnifici et Nobilis Dobrogostij de Schamotuly et Elizabeth consortis eius, quas nobis cum debita obtulerunt instancias: ipsis de Villa sua Turobin in Terra Russie et districtu Chelmensi sita civitatem locandi et sive predicto nomine Turobin, sive alio quocunque vocandi et nominandi plenam damus et omnimodam facultatem. Concedentes eidem civitati omnibus juribus, privilegijs, libertatibusque immunitatibus, consvetudinibus, quibus alie civitates Regni nostri potiuntur, utifrui perpetue et gaudere. Quam eciam exnunc de jure Polonico Ruthenico et quovis alio in jus Theutunicum quod Maidburgense dicitur transferimus perpetuo duraturum, removentes ibidem omnia jura Polonica, Ruthenicalia ac alia, que ipsum jus Theutunicum plerique consveverunt perturbare. Eximimus insuper absolvimus et perpetue liberamus omnes

et singulos cives et incolas prefate civitatis, seismaticis duntaxat et aliis perfidis ac gentilibus exceptis, ab omni juridicione et potestate omni Regni necnon Pallatinorum, Castellanorum, Iudicum, Subiudicum et Officialium eorundem ut coram ipsis vel ipsorum aliquo pro causis tam magnis, quam parvis citati minime respondebunt, nec aliquas penas solvere teneantur. Sed tum cives predictae civitatis et incole coram suo Advocato aut consulibus, qui protempore fuerint, Advocatus vero coram domino suo aut coram nobis, dum per nostram litteram nostro sigillo sigillatam fuerit evocatus, si in reddenda iusticia negligens fuerit et remissus, de se querulantibus tenebitur respondere; in causis autem superius expressis Advocato predictae civitatis puta furti, homicidii, incendii, sanguinis, membrorum mutillacionis et aliis enormibus excessibus iudicandi, sententiandi, promovendi, dampnandi et plectendi ac mulctandi . . . . . randi plenam ac omnimodam concedimus facultatem . . . . . hoc ipsum jus Theutunicum in omnibus suis punctis, clausulis, condicionibus ac sentenciis postulat et requirit, juriibus tam nostris regalibus in omnibus semper salvis ut aue . . . . . civitate ampliora valeat gracia liberalitatis nostri incrementa recipere in ipsam forum septimanale singulis feriis terciis constituimus, ponimus et indicimus perpetuo celebrandum. Concedentes omnibus et singulis Mercatoribus Negociatoribus ac aliis quibuscunque hominibus plenam et omnimodam facultatem cum omnibus rebus ipsorum cuiuscunque generis speciei vel valoris existant ad dictum Opidum Turobin secure ve-

niendi et res suas ibidem libere vendendi seu alias forisandi, emendi vel cum eis ad propria sub nostra securitate Regali redeundi ac iuxta beneplacitum ipsorum cum eisdem disponendi, ordinandi prout ipsis melius et utilius videbitur expedire. Harum quibus Sigillum nostrum presentibus appensum est testimonium litterarum. Actum Sandomirie, feria sexta ante dominicam Reminiscere, Anno Domini Millesimo quadringentesimo vicesimo, Presentibus ibidem Magnificis et Nobilibus Cristino de Ostrow Castellano Cracoviensi, Iohanne de Tarnow Cracoviensi, Nicolao de Michalow Sandomiriensi, Palatinis Iohanne de Sczekoczyn Lublinensi, Ianussio de Colischcow Calisiensi et Grottone de Iankovicze Zavichostensi, Castellanis et aliis quamplurimis fide dignis fidelibus nostris dilectis. Datum per manus Reverendi in Xto patris domini Alberti Episcopi Cracoviensis Regni Polonie Cancellarii et Venerabilis domini Iohannis decani Cracoviensis Regni Polonie Vicecancellarii sincere nobis dilectorum.

(См. № 380 Описание).

№ 2.—1510. Января 7.

Грамота Андрея и Викентія Шомотульскихъ, подтверждающая городу Туробину раньше дарованныя права и вольности.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Andreas palatinus Poznaniensis et Vincencius Szuidna heredes de Schamothuli. Ne facta hominum aut lapsu temporis, quod obliuionem inducit, aut obitu testium intereant. Iuris dispositione prouisum est ut literis perpetue memorie commendentur. Proinde significamus tenore presencium quibus expedit uniuersis. Quomodo ad nostram venientes presenciam oppidani nostri de Thurobyn coram nobis exposuerunt, quod dum ipsum oppidum Thurobyn in terra Chelmensi et districtu Crasnostaiensi situm crebris Thartarorum incursionibus vastaretur et exureretur, etiam tunc cremate essent litere, in quibus iura ipsorum continebantur proptereaque rogauerunt nos, ut denuo literas eis concedere, ac articulos infrascriptos quos etiam in dictis eorum privilegijs exustis contineri dicebant, literis inseri facere eosdemque con-

firmare approbare et ratificare dignaremur. Nos vero qui cupimus omnes juribus suis gaudere ac generosius in subditos pro utilitatis et commodi eorum amplificacione munera benigniora fundere, cognito prius ex sufficienti documento et testimonio, quod articuli infrascripti per nostros predecessores dicti videlicet oppidi heredes et possessores fuerant eisdem oppidanis nostris in Thurobyn concessi et in privilegijs eorum exustis contenti presertim tamen intelligentes eos articulos in alijs ciuitatibus et oppidis vicem obseruari et teneri, dictas petitiones ipsorum ad exaudicionis gratiam admissimus, articulosque infrascriptos denuo ipsis in modo iurium concessimus, statuimus et ordinauimus concedimusque statuimus et ordinamus ac eosdem confirmamus et ratificamus per presentes quorum tenor sequitur in hec verba. Imprimis oppidani predicti nostri in Thurobyn omnes controuersias, iniurias, violencias et excessus quicunque inter ipsos seu alias quocunque et ex quacunque causa in oppido eorum emerint, iuxta dispositionem et ordinacionem juris Theutonici alias Maydemburgensis de grauioris iniurijs, controuersiis, violencijs et excessibus decidere et cognoscere et generaliter omnia iudicia ad ipsos . . . . . modo pertinencia complanare debebunt discutere et iudicare salva tamen pena que ad nos pertinet. In quo jure Theutonico et non in alio eosdem oppidanos manere perpetuo et perseuerare volumus tenore presencium mediante. Ad quod quidem jus adiungimus villas . . . . . zowa wolia Olschankas octo laneos et suburbium quarum incole suas causas et actiones coram iudice ciuili disponere tenebuntur et sunt astricti. Salua tamen, etiam pena ad nos pertinente. Item eidem oppido nostro Thurobyn pro pascendis pecoribus et pecudibus damus duo propulsoria, alias wygony, unum quod est penes agrum domini Swydwa ex una parte et agros ciuiles ex alia et aliud propulsorium, alias wygon, in fine agrorum suburbaorum penes piscinam dictum Cleparz, quibusquidem propulsorijs predicti oppidani nostri uti et frui libere absque quouis impedimento debent neque aucupes pecora ipsorum et pecudes impedire audeant nec etiam quoquo nocere. Damus insuper dictis incolis eiusdem oppidi nostri ortos in octo laneis, qui orti sunt siti in fine agrorum prefatorum octo la-

laneorum incipiendo a via usque ad fluvium, qui dicitur Por, de quibus ipsi octo laneis per octo grossos soluere tenebuntur ab integro orto, integri lanei de medio orti medij lanei quatuor grossos a quarta parte orti duos grossos, incipiendo ab orto Czwykowskj inclusiue usque ad ortum Skorczynsky. Addidimus etiam predictis incolis iam dicti oppidi nostri ortos ex alia parte fluuij Por, ubi balneum commune oppidi locatum est, qui orti inchoantur ab orto Andree mercatoris cuius medietas preposito hospitalis correspondet in censu et medietas oppido usque ad ortum plebani exclusiue, de quibus ortis quilibet eosdem tenerit, quatuor grossos soluere tenebitur in subsidium oppidi. Admittimus etiam prefatis incolis oppidi nostri Thurobyn exigere bwodne (podwodne?) per unum grossum a quolibet curru de quo mercancie exponuntur tempore nundinarum, que bis per annum celebrantur videlicet ad festum sancte Hedwigis et festum Petri et Pauli Apostolorum, exceptis tamen curribus in quibus vasa sunt reclusa. Item sepius iam dictis incolis admittimus libere prandere pisces in fluuio et piscini-, tantummodo cum rethe alias zabrodziża sine watha nuncupato et non alio absque tamen dampno nostro. Et ipsi oppidani cum inquilinis tenebuntur aggerem reformare alias scharwarkie, kmethones vero de . . . . . szowawolia reformabunt aggerem in Cleparz. Item pastori pro tempore existenti, gregem ciuitatis pascente, damus et deputamus locum pro domicule edificio post oraclum Ruthenorum. Item eisdem incolis oppidi nostri predicti admisimus exigere a quolibet curriculo salis, si quis ex oppidanis sal deposuerit, per unum grossum et a thelaega per duos grossos. Nichilominus tamen ipsi oppidani nostri libertate e pirata tenebuntur nobis dare et soluere daciā ciuilem, alias myeysky schos, singulis annis pro quolibet festo sancti Martini. Item in omni bellica expeditione etiam tenebuntur nobis expedire unum currum cum victualibus oneratum videlicet carnibus, piscibus, farina, butyro, caseis, et alijs ad victum necessarijs cum quatuor equis et auriga unoque pedestri. Cumque e contra de bello reuertemur currus cum equis et armis e contra illis restituendus erit. Volumus et decernimus omnia premissa ita in plena et efficacie firmitate subsistere debere et perinde valere, ut similes priores literas quae per

predictam Thartarorum et ignis violenciam delete sunt et obsumpte. Et ut in premissis omnibus et singulis indubia fides adhibeatur iussimus et fecimus presentes literas et omnes articulos per modum priuilegij in se continentes sigillorum nostrorum appensione communire. Actum et datum Schamotuli, feria secunda in crastino Epiphaniarum Domini, anno Domini millesimo quingentesimo decimo.

(См. № 382 Описани).

№ 3.—1513. Апрель 9.

Фундушова запись кн. Феодора Ивановича Ярославича церкви Рождества Пр. Богородицы въ Пинскѣ.

Я князь Феодор Иванович Ярославич со княгинею своею Оленою чиним знакомито сим нашим листом кому будетъ потреб его видети а любо чтучи слышати, придали есмо на црковъ Божю на Рожество Пречистой Брцы Владычичну полчварта дворища в селе Пинковичах, дворище Горошковиц, дворище Костиц, дворище Невирович, полдворища Сермановскаго и Рогозное з Стыричом и з людми на тых дворищах седячими, з данми медовыми и поплатами грошовыми и з их службою Ивана Омелковича, Опанаса Гапоновича, Яцка Манича, Лучку Селивоновича, Хому Сидоровича, Марка Федоровича, Гацка Першутича, Федка Савчич з детми и оцадками их, су всеми их землями пашными и не пашными, сеножатми, болотами, з озеры и гаты на рецѣ Припети и по всехъ речищах, з ловами рыбными, уюнными, птапинными, зверинными, з лесами, борами и з деревом бортным и со всякими входми и пожитками ихъ как мы сами уживали з оддѣленными их борами, лесами и островами и остров наш Свидно со всем на все как ся в соб мает; по томуж мает его милост гднѣ отец влдка Васиян и по нем будучии того всего уживати, как мы сами, а надали есмо тые все дворища на црков Божю которые дворища прилеглы къ дворищам его Мороченским и тыми дворищами дворищем Русанович, дворищем Нешковщиною люде его Мороченскии за граню своею Моро-

ченскою з давныхъ часовъ маюгъ свои сумесныи земли и проробки в борахъ, лесахъ Нинковскихъ со всякими входами и пожитками и з деревомъ бортнымъ, а дворища Пядчинского за гранью Мороченскою Нинковскою только въ кольбу местцахъ Старыи нивки были, а входовъ не было; ино мы со княгиною своею позволили есмо натоу дворищу его Пядчинскому сумесно с тыми людьми его всюды проробки земельныи и дерево бортное чинити и всякий входы мети и симъ листомъ нашимъ надали есмо то на церковъ Божию верху писанную вечными часы, а хтобы сее надане нше смел от тое церкви Боже порушити, тотъ з нашими душами разсудитца передъ милосердымъ Богомъ ча страшномъ суде. И на то дали есмо сес нашъ листъ и печати есмо наши привесли к сему нашему листу. Писанъ въ Пинску в лѣто по семой тисе ка году индикта к м-ца Априля 4 ден.

(См. № 383 Описание).

№ 4.—1518. Декабря 23.

Грамота короля Сигизмунда I о пожалованіи Альбрехту Гаштовтовичу сель Перетрутовичи и Колки въ Мозырскомъ повѣтѣ.

Жикгимонтъ Бюжию млстью королъ Польскій великій князь Литвскій, Русскій князь Прусское Жомонтскій и иныхъ.

Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ хто на него посмотритъ або чтучи его въслышитъ нѣшнимъ и потомъ будучимъ кому будетъ потребъ того вѣдати. Билъ намъ чоломъ воевода Полоцкскій державца Мозырскій панъ Олбрахтъ Мартиновичъ Кваштовтовича и просилъ в насъ села з людьми в Мозырскомъ повѣтѣ на имя Перетрутовичъ и с Колкомъ, ино мы памятаючи на егъ высокии заслуги ку отцу и брату нашему королеми ихъ млсти и к намъ и з ласки наше на егъ чоломъ битѣ то вчинили, тое село Перетрутовичи и с Колкомъ ему дали и подтверждаемъ то симъ нашимъ привилиемъ вѣчно и на вѣки непорушно ему самому и его паней и ихъ дѣтемъ и на потомъ будучимъ ихъ щадкомъ со всеми людьми того сѣла Перетрутовичъ и Колка и зъ ихъ всеми землями пашными и бортными и съ

сеножатми и з боры и лесы и гаи и з дубровами и з ловы звериными и пташыными и с озеры и з реками и з речками и съ ставы и съ ставици и з млыны и ихъ вымелки и з бобровыми гоны и съ службами всеми тыхъ людей и з данми грошовыми и медовыми бобровыми и куничными и житными и со всеми иными платы и доходы, которымъ колѣе именемъ могутъ званы албо мѣнявы быти и со всемъ с тымъ какъ тое село Перетрутовичи и съ Колкомъ и люди тыхъ сель и ихъ земли здавна и нне сами в собѣ и в границахъ ся своихъ маюгъ и какъ на насъ держаны были, ничогъ намъ не выимуючи, а с подводами пословъ гонцовъ нашихъ свое не дѣли какъ передъ тымъ стерегивали стереги не маюгъ и тежъ стацѣи некоторыхъ посломъ и гонцомъ нашимъ тымъ люди не маюгъ давати и воленъ панъ Олбрахтъ и его справедливыи наслѣдки тамъ прибавити, розширити и къ своему лѣшному и вжиточному обернути какъ сами на лепей разумѣючи. Нижли билъ намъ чоломъ панъ Олбрахтъ обыхмо дозволили ему которую часть дани медовое с тыхъ людей записати на его капицу у Вилни, ино естли бы его воля на то была, мы на его чоломъ битѣ дозволили ему тое дани медовое, которую часть што будетъ его воля на тыхъ людехъ дати и записати на тую капицу его у Вилни. А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсити к сему нашему листу. При томъ были пановѣ рада князь Войтѣхъ бискупъ Виленскій, воевода Виленскій, канцлѣръ панъ Миколай Миколаевичъ Радивиловича панъ Виленскій, гетманъ навышшій староста Луцкскій Бряславскій и Вѣницкскій, маршалокъ Волинское земли князь Костантинъ Ивановичъ Острозьскскій воевода Троцкскій, маршалокъ дворный панъ Григорей Станиславовичъ Остиковича, маршалокъ земскскій державца Слонимскскій панъ Янъ Миколаевичъ Радивиловича воевода Новгородскскій державца Марковскскій и Довгговскскій, панъ Янъ Яновичъ Заберезынскскій староста Берестейскскій, маршалокъ Юрьи Ивановичъ Илинича. Писанъ у Берестыи Лѣта Божетъ тисеча пятсотъ осмогонадцатъ м-ца Декабря двадцать третьего дня индикта сегого. Nicolaus latinus et can. mpr.

(См. № 384 Описание).

№ 5.—1525. Июня 30.

Продажная запись Михаила Яновича Томашу Якубовичу на имѣние Меречь.

Я Михайло Янович визнаваю сам на себе сим моим листом каждому доброму хто на него посмотрит, або чтучи его услышитъ нѣшним и потом будучим кому того будет потреб вѣдати, штож продал есми двор свой властный отчизный никому ничимъ не ценный на Мѣречи мою дѣлницу двор с хоромы и з дворными паробками и з Юшком а и з Пекрашом и землю дворную пашную поля и нивы з сѣлищи теж и з сѣножатми и с поплавами теж и з лѣсы з гай и з заросльми и с кустовем теж з водами, з реками з Мѣречю и з Крошию и з ставы и з ставищи и з иными речками и з ручьями и с крыницами и з всеми потоки и з болоты теж и з людьми моими властными отчизными не похожими тяглыми, никому ничим не ценными, которияж здавна прислухають и служат к тому моему двору на имя Станели Обола а Миколая Олферовича а Андрейца Рекутевича и з их дѣтми и з домовыми их статки и з их землями пашными и з сѣножатми и з лѣсы, и з пустощиною и з Степановщиною Подрезовича, ле пак тот пререченый мой двор и з людьми и с паробки и з всеми вышей мянеными речми так широко и долго и округло яко я сам дѣржал и вживалъ ничего того на себе не оставляючи а ни на ближних своих, продал есми пану Томасу Якубовичу хоружому Рудоминскому за полтора ста коп грошей Литвекое монѣты и его жене и его дѣтем и потом будучим ихъ сцадком . . . . и непорушно, волен пан Томас и потомковѣ его тот двор со всеми людьми и з паробки и со всеми выше реченым . . . . и продати и замѣнити и ку всякому своему лѣпному и вжиточному обѣрнути и розширити яко сами на . . . . а мнѣ Михайлу и моей матце и моим . . . . м . . . м . . . вже того ничого не потреб поискивати а . . . . уступатис, а хто бы ся чим мел у во што колвек уступати або поискивати то я Михайло маю то . . . . и боронити своим накладомъ без пана Томасового шкюдного. Пакли бых я сам або matka моя або д . . . . и ниши на потом мѣли бых мо того поискивати або чим колвѣк у во

што уступатися хтос з нас то . . . з . . . . . королю его млсти сто рублей грошей а пану воеводѣ виленскому его млсти пятьдесят рублей грошей . . . . у и потомкомъ его вси его шкюды и наклады которыи бы ся им для того стали, то маеть тотъ заплатити не уступуючи в право, а купля пана Томасова пред ся мает одержана быти; якож я Михайло Янович вѣрху писаный на твѣрдость того дѣла дал есми пану Томасу сес мой листъ и з моею печатю. И при том были шляхетнии пановѣ пан Кмита Кунцович Соколовича намѣстник виленский а пан Война Бумонтович а Иван Перфурьевич Копотъ а Бартоломей Волчкович а Васко Нацкевич а Петръ Михайлович кравец мѣста виленского и налѣвшного свѣдоцтва а Михайло просил есми пана Кмиты Кунцовича и при его млсти тых пререченых добрых шляхетных людей абы на мою прозбу рачили их млсть и свои печати приложити к сему моему листу, якож то их млст на мою прозбу покорну вчинили, печати свои приложили к сему моему листу. Псан у Вилни лѣт Божего на роужныхъ дѣф ке июн 30 днь индик 71.

(См. № 386 Описаня).

№ 6.—1529. Октября 11.

Замѣнная запись между Иваномъ Михайловичемъ и Пинскимъ епископомъ Тихономъ на дворища Малоховское и Павловщину.

Я Иван Михайлович староста Пинский, Клецкий, Городецкий и Рогачовский, писар гдрыни королевой ей млти и великой книги Боны, визнаваю сам на себѣ сим моим листом кому будет потреб того вѣдати або чтучи его слышати ннешним и напотом будучим, мовил мнѣ влдка Туровский и Пинский гднѣ отць его млсть Тихон и повѣдил иж мает дворище црковное епкпии Пинской в ымени пана Юря Завишича у в Оснежицох на имя Молаховское, которомуж дей дворищу великая кривда и втиски от людей Оснежицких и от вриадников в чом же дей шкюда великая цркви Божей и просил мене абых менял и з его млстью на тое дворище Малаховское дворищем своим которое

есми выслужил на гдрыни королевой ей млти въ селе в Полкотичох на имя Павловщиною, которое дворище мое прилегло и к дворищу црковному в том же селе в Полкотичох на имя Пашковщине и я то на его млти прозбу вчинил, зычачи то цркви Божей на тое дворище Малаховское што у в Оснежичох дворцом своим Павловщиною, што мел есми в Полкотичох и з его млстью есми менял а променил есми его млсти тое дворище мое Павловщину и с полми и з сеножатми и з лесы и з гаи и з дубравами и з землями пашными и со всим на все ничого на себѣ не оставляючи ани выймаючи, так широко и долго как ся тое дворище Павловщина здавна само в собѣ ся мает и как я выслужил на гдрыни королевой ей млсти, так потому его млсть и по его млсти будучии влдки мают и к цркви Божей держати и вживати; а променил есми его млсти тое мое дворище Павловщину обел вѣчно цркви Божей и его млсти и потом будучим влдкам, а мнѣ и моей жене и нашим детем не надобе ся в тое дворище Павловщину ничим уступати, волен его млсть влдка и по нем боуочии влдки как сами належѣи рзумеючи так тое дворище Павловщину и к цркви Божей обернути и расширити, а его млсть мнѣ также променил дворище црковное Малаховское со всим на все, окром поля Каменици, которое есть не того Оснежичкого дворища, але на пашню его дворную отдѣльнее на штож его млсть и лист свой меновный млѣ дал. А при том были люди добрыи пан Семен Тур дворянин геря короля его млсти, а пан Иван Велятицкий мостовничий Пинский, а пан Иван Курейша, а пан Семен Велятицкий. И на томъ есми его млсти дал сес мой листъ и з моею печатю, а для лепшой твердости просил есми тых панов верху писаныхъ, абы печати свои приложили и к сему моему листу и их млсть на мою прозбу то вчинили и печати свои приложили и к сему моему листу. Псан у Пинску Лѣта Божего нароженя за ф к о-го году мсаца ок. 7: день индик третего.

(См. № 387 Описаня).

№ 7.—1530. Июля 8.

Грамота короля Сигизмунда Августа, подтверждающая продажную запись Шимковичей на имѣние ихъ Гравжишки.

Жиктмонть Божю млстью корол полский великий князь Литовский, Руский, Пруский, Жо-моитский, Мавовецкий и иныхъ.

Чинимъ знаменито симъ ншим листомъ хто на него посмотрит або чтучи его услышитъ ннѣшнимъ и на потомъ будучимъ кому будетъ потребъ того вѣдати, билъ намъ чоломъ дворянин нашъ Миколай Иванковичъ и повѣдилъ передъ нами штож онъ купилъ у бояръ нашихъ Рудоминскаго повѣту в Михайла а въ Юрья Шимковичов дворець ихъ отчизный на имя Кровжишки, который они мѣли у водѣле брата своего хожака Шимковича з людьми таглыми и не похожими на имя з Гринелемъ Хотковичомъ и зъ его братьею Янелемъ а Станелемъ и ихъ дѣтми, а з Некрашомъ и з его сынми Миткелемъ и Юрьгелемъ и з детми ихъ а с Петрелемъ и зъ его дѣтми и потомки и со всеми землями и з службами тыхъ людей и с пашнею дворною, с полми и сеножатми и з селищи з гаи з лесы и з будованьемъ и з землями прикупными Лукашевое дядины ихъ и зъ Глебовщиною и со всимъ как ся в собѣ тотъ дворець маеть, ничого не выймаючи обел вѣчно, за сто коп грошей литовское монѣты, а в болрина Рудоминскаго повѣту Миколая Мартиновича купил пашню всю дворную у Кровжишкахъ и з землею пустовскою Костевщиною з гаи з лесы з дубравами и зъ сеножатми з водами с криницами со всимъ как ся тая дворная земля в собѣ маеть и с тою землею пустовскою с Костевщиною, ничого не выймаючи обел вѣчно за дванадцать коп грошей литовское монѣты и на то онъ листы купчии перед нами вказывал, в которыхъ же выписуетъ ижъ тыи бояре и жоны и дѣти и потомки ихъ не маются в тот дворець и земли ничим уступатися, а если бы хто инший мѣл ся в то вступати и они мают то ему очищати. И бил нам чоломъ Миколай абыхмо на то дали ему нашъ листъ и потвердили то ншим листом на вѣчность ино мы выслушавши листов купчих з ласки наше на его чолом битье то вчинили, на то дали ему

сесь ннѣ листь и тот дворець въ Кровжиш-кахъ подтверждаемъ симъ ншим листомъ вѣчно и на вѣки не порушино ему самому и его жонѣ и дѣтемъ и на потомъ будущимъ ихъ счадкомъ со всеми людми, верху писаными и зъ землями и полми и селищи и зъ сѣножатми зъ гаи зъ лесеы зъ дубровами зъ ловы звериными и пташими зъ реками и со всеми тымъ какъ ся тот дворець в Кровжишкахъ и земли купля его здавна и ннѣ сами в собѣ и в границахъ ся своихъ маютъ, волен он и его дѣти и потомки тамъ собѣ прибавити и разширити и ку своему лѣпшому и вжиточному обернути, какъ самъ налепей разумѣючи, водле купли своее и листовъ купчихъ а вже тыи бояре сами и потомки ихъ и ближнии не маютъ ся в то ни во што уступатися, а пакли бы хто иншій хотелъ ся в то уступати, они то все маютъ очищати водле описаня листовъ своихъ. А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсити къ сему ншому листу. Псан у Краковѣ под лѣты Божего нароженя тысяча пятсотъ тридцатый, мца июля осмый днь, индикта третий. Иванко Горностай, маршалк и писар на Дорсун...

(См. № 388 Описаня)..

№ 8.—1537. Июля 6.

Дарственная запись Анны Завиши на дворъ Любжинскій, въ Вильнѣ, на берегу Вили.

Я Ганна, небошица пана Андрея Завишича дочка, чиню знакомито тымъ моимъ листомъ кому будетъ того потр . . . . . взяла себе за брата шляхетъне врожноного пана Войтеха Ясинского, кyxмистра его млсти князя Павла бискупа Виленского . . . . . повиноватыми учинити дароваламъ его млсть третью частью селища и зъ домъ и зъ садомъ и зъ огороды посполу и зъ б . . . . . зъ братомъ моимъ паномъ Николаемъ у двори Любжинскимъ, который лежит за замькомъ Виленскимъ над рекою Велею . . . моею ничего на себе ани на потомки свои не заставуючи, гдежъ вжо отъ того часу верху писаныи панъ Войтехъ Ясински . . . . . маетъ того двора Любжинского продати, даровати, заменити, записати и ку всему своему пожитку обернути

. . . . . Войтехомъ Ясинскимъ кyxмистромъ его млсти князя Павла бискупа Виленского княжати Голшанского и продаламъ его мл . . . . . садомъ и зъ огороды двора Любжинского посполу и зъ будованемъ надъ рекою Велею который дворъ альбо пляць верху опи . . . . . Николаемъ по небошицы матце ншой гдежъ я своей половицы две части продаламъ верху писаному пану Войтеху . . . . . личачи по десяти пенязей в грошъ ничогъ на себе ани на блискихъ своихъ в томъ двори не заставуючи, где жемъ я вжо отъ . . . . . и личбы, а коли ми его млсть другую пятнадцатъ копъ отдасть грошей тогда я его млсти на тотъ часъ того пляцу маю поступити . . . . . есмо сего двора половицу даровала и продала за добровольную пи-кому ничимъ не виновато ани пенно и на себе жадной бл . . . . . комъ своимъ гдежъ на тотъ часъ коли ми его млсть останокъ пенязей отдасть, тогда его млсть будетъ воленъ тотъ пляцъ который . . . . . даровати, отписати и ку всему своему пожитку обернути такъ якъ ся его млсти налепей будетъ видети . . . . . ижъ естли бы некоторыи трудности на потомъ его млсть мелъ уживати отъ блискихъ албо отъ кривныхъ моихъ о тотъ . . . . . и накладомъ своимъ тотъ пляць его млсти хочу очистити а естли бы его млсть мелъ на томъ што шкоровати то . . . . . грошомъ навязати. А при томъ были шляхетъне врожонныи панове панъ Семенъ Михайловичъ дворянинъ гдрьск . . . . . Виленского а панъ Еремьяшъ Волский ключникъ и войтъ его млсти князя бискупа Виленского а я Ганна верхъ . . . . . печать свою приложила къ сему моему листу и надъ то просиламъ тыхъ верху писаныхъ пановъ . . . . . то на мою прозбу вчинили и печати свои приложили къ тому листу моему. Псан у Вилни подл . . . . . мца юл 3 ден.

(См. № 389 Описаня).

№ 9.—1542. Мая 23.

Продажная запись кн. Семена Глинского на дворець его въ повѣтъ Мейшагольскомъ.

Я князь Семенъ Ивановичъ Глинский чиню явно самъ на себе тымъ то моимъ листомъ кож-

дому доброму хто коли на него посмотреть албо чгучи его услышнить кому потреб того ведати, штож продал есми дворец свой влосность купленины своее а никаму ничим не пенною Мойшепголского повету у Подберези, што был купилъ есми у Марка Петровича у рядци места Виленского з людьми тяглыми и не похожими и зъ хоромы и съ статки домовыми з быдломъ и с житомъ не молочоным и з сеяным и зъ яривом сеяным и не сеянымъ и со всеми землями . . . . . и з селищи и зъ навозы и з сеножатъми малыми и великими и з лесы и з гаи и зъ заросльми и с кустовьемъ и зъ огороды и зъ сады и з водами и з реками и з крыницами и з потоки и з ставищами и зъ сажовками и озеры малыми и великими и теж з людьми тяглыми и не похожими отчизными, которые предком и отчичом служивали ку тому дворцу тяглою службою и подачки давали то ест люди на имя Яна Юрьевича и з отцем и зъ его детми Андреем и з Станиславом и з Петромъ и з Григорьем и Ондreja Михновича Крвопуска а Томка Юрькгелевича и зъ его братом Матеем и зъ сыном его Станиславом а Войтка Ковлевича а к тому Марка Микулича и зъ его детми и зъ Степанцом и зъ Юркгелем а Сотюса Декгутевича и зъ его детми и зъ Ондреем и зъ сномъ его Симонцом и з Петром а Павла Блажеевича а Петелиса Михновича менсника тылъ всех вышей писаных и мененыхъ людей и зъ ихъ детми и на потом будущимъ и зъ ихъ щадками и зъ ихъ землями и пашнями и зъ сеножатми и зъ гаи и зъ лесы и зъ зарослями и з болоты и з . . . . . и зъ быдлами ихъ и со всякими статьяи ихъ и с подачками грошовы и медовыми зъ дяклы житными и овсяными и санными и со всякими пожитки того имения, якими колве названы и мѣнены мают быти, со всемъ с тым как ся в себе тот дворець з люди и люди и земли в себе мают в межахъ и въ границах подлуг купли и листов купчих моих и водле держаня и вживанья моего як я сам от колконадцать лет в держаню и в . . . . . мел и вживал ничего на себе ани на близкихъ и кривных моих не оставуючи ани от того дворца не отдаляючи продал есми пану Семену Яцковичу тот дворець . . . . со всем с тым яко вышей описано с тыми мене-

ными речми вечне и не порушне ему самому и если будет мети жону и дети ино его жоне и детем и на потом будущимъ ихъ щадкомъ за двесте коп грошей литовское монеты. личачи по десяти пенезей в грош, волон будет пан Семен и его жона и дети и на потомъ будущи их щадки тот дворець свой со всеми людьми расширяти и вживати, одати, продати и заменити и на костель записати и куды всхочет ку своему налешному а вжиточному обернути, яко сам налешей зрозумеючи, а я князь Семен естли быхъ мел кнжно и с нею дети ино ни кнжня а не дети ниши ани близкии ани кривныи ани потомки ихъ не мают тог дворца купти моее окупати а ни подъ ниъмъ поискивати не мают на вечный часы зъ его самого и в жоны и в детей и потом у будущихъ его щадков. А которые листы купчих предков того дворца в себе есми мелъ и прикупил и прибавил тые листы вси купчин на паркгомехъ и на поперп писаныи, которые к тому дворцу на земли и на люди прислухають тыи есми вси листы купчих пану Семену с тым моимъ нынешним листомъ по отдавалъ, а если быхъ я кнзь Семен Глинский або кнгина або дети и потомъки и близкии ниши мели того дворца поискивати и тот им листъ и торгъ мели чим колве нарушати, тот мает гедрю королю его млети вины заплатити двесте рублев гроши, а пану воеводе Виленскому сто рублев грошей, а пану Семену тую суму верху описаную двесте коп грошей грош грошом навезати и шкodu его ему совито оправити без жадног права, а заплативши то пред се тот мой записъ при моци маеть оставен быти. А при том были и той справе добре зведоми кнзь Иван Иванович Горский а пан Войтель Андреевич Держкович а пан Михайло Богданович Лозовицкий, дворанинъ гедрьский а землянин гедрьский повету Вилкомницкого Андрей Водоряцкий а для лешное справедливости и большое звердости того то моего листу я кнзь Семен Иванович Глинский и печать есми свою привесил к тому моему листу и просил есми их млети тых верху описаныхъ кнзей а пановъ о печати и их млеть на мою прозбу то вчинили и печати свои привесили к тому моему листу. И на то есми дал пану Семену себъ мой листъ з моею печатю и зъ ихъ млет тыа

верху описаныхъ князей и пановъ печатями привесястыми. Псан у Вилни подь леты Божя Нарож на ф м к. меца Мая к г для индикта 1 е.
(См. № 390 Описанія).

№ 10.—1552. Декабря 21.

Продажная запись Раклевичей на имѣніе Меречь.

Я Катерина Щасновна Свирская, поспол и з мужем своим паном Шимкомъ Романовичом, а я Настасья Якубовна Раклевича, поспол и з мужем своим паном Матеем Нелюбовичом, а я Станислав а Миколай Якубовичи Раклевича чиним явно сим нашим листом, нинешним и напотом будущим всем посполито, иж которое имене на Меречи Монкгирдовской у Туркгеля двор, подде двора брата напог пана Юря Гардыны, з будованемъ дворнымъ и з землями и зъ сеножатями, зъ гайми и зъ лесы, съ челядью неволною, съ слугами путными и з людьми тяглыми и зъ ихъ службами и з землями пришло и спало на нас правом приржоннымъ, дедизным, по матце нашой небощицы паней Палоней Станковне Монкгирдовича, а так я Катерина Шимъковая Романовича, а я Настасья Матеевая Нелюбовича, поспол з мужми своими вышей речеными, а я Станислав а Миколай Якубовичи Раклевича вышей описаные, взявши есмо тое имене на Меречи у Туркгеля по смерти матки нашое небощицы пани Палоней Станковны Монкгирдовича, водде права ншго приржонного яко властную материзну нашу в моц, въ справу и в держане свое, а потом потребуючи пенезей, так на заплату долгов, которыми матка нша многим некоторым людям добрымъ винна была зостала, яко теж и на иные некоторые потребности наши, окупуючи оные именя свои, продали есмо тое имсне наше на Меречи у Туркгеля, нашу властную материзну, съ третее части всех иных именей наших отчизных, материстых, купных и якож колвек набытых, пану Станиславу Якубовичу Коморовскому, писару гедря короля его млсти и великог квзя Жижгимонта Августа державцы Жижморскому, Глушскому и Быховскому и его млсти жоне и их детям и потомком и щадком их, обель вечно и на веки непорушно, за триста коп готовых рукоданных

грошей литовских, с подаванемъ костелнымъ костела тамошнего Меречского у Туркгеля, з двором и со всем будованемъ дворным и з гуменым и з житом, на пришлое лето засеяным и со всеми землями пашными, дворными и зъ двема пустовщивами, зъ Бельзовщиною и зъ Блажеевщиною, с польми, зъ гай, зъ лесы, с кустовемъ, зъ заросльми, съ сеножатями, з болоты *) . . . ами, з водами и со всем с тым, што з давна к тому двору прислухало, ничог не выимуючи, так яко матка наша пани Полоней за живота своего держала и яко ся нам по смерти ее достало и теж . . . . . и землями которые матка наша к томуж имену и двору Меречскому на вечность прикупила, а иншия закупила, на штож есмо пану Коморовскому и тые листы купчие и заставные пода . . . . и с челядью неволною тогож двора ншго Меречского, с тою на имя зъ Ленартом Михновичом и зъ его сыном Адамом а съ Павлюком Субочвичом и зъ его сыном Блажеем, съ Павлюком Кожоном и зъ его сыном . . . . тромеем а зъ Андреем а зъ Войтехом Блажевичи и зъ их жонами и теж з двема службами, не похожими путными на имя Станислав и Гринь Яновичи служба, Шимко Станкович и зъ двема сынами с Петром а з Мартином служба, и з людьми тяглыми непохожими на имя Петръ Тимошевич зъ двема сынами зъ Николаем а зъ Матеем служба, Балтроем Янович з братомъ Матеем и зъ сыном Юремъ служба, Петръ Лавринович з братею зъ Андреем зъ Якубом зъ Яном и зъ сыном Станиславом служба, Ян Ганцович и зъ сынами зъ Матеем съ Томком а зъ Мартином служба, Балтроем Михнович зъ двема браты зъ Яном а зъ Шимком и зъ сыномъ Шимочком служба, Матей Янович зъ двема сынами зъ Лаврином а зъ Николаем служба, Павел Янович зъ двема браты съ Станиславом а съ Петром служба, а Павел Нарейкович съ сынами съ Станиславом, зъ Якубом съ Степаном, зъ Балтроем а зъ Яном служба, и зъ их жонами, зъ детми, зъ домами и со всеми их статки и зъ землями и съ службами с подачками и со всеми пошлинами и с потути и со всем на все, ничого на себе и на дети и

*) Мѣста обозначенныя точками выцвѣли и неразобраны.

на потомки и на близкие наши в той продажи нашей не оставяючи, бо есмо то все яко вышей описано есть продали съ третее части всех именеи наших отчизных, материстых, купных и всех иных которым колвек правом набытых. Маеть то все пан Станислав Коморовский его жона их дети и потомки вечно держати и того всего яко своего властного доброволне вживати и волен отдати, продати, заменить, розширити прибавити и кому хотя записати и ку своему ленному пожиточному, яко сам наленей разумючи обернути, а еслиж бы хто з детей, або зъ близких и с кровных наших, або хто колвекъ иный хотел тое продажи наше яким колвек правом под паном Коморовским самим, або под его жоною и детьми и под потомки их поискивати, або ся в то которым колвек обычаем вступовати и в том им трудност и шкоду задавати, тогда мы вси вышей именеи описаные маем и подвязуемся тую продажу нашу пану Коморовскому самому и его жоне и их де . . м . . . . . ихъ во всемъ том заступовати нашим властным накладом, а еслиж бых мо того не уистили и в том их не заступовали колко . . . . .

одно словомъ рекуть вси инкоды и наклады отправовати, а паклиж бых мо себе о то им д . . . . или тогда вко вси шкоды и наклады их маем . . . . .

тити и тым же теж обычасм по нас дети и потомки ниш тую продажу нашу им и потомком ихъ очинцати мають, на штож детей и потомков наших симъ нашим листом обовязуем. Нижли што ся дотычет людей Свирских, Рачунских и Якинтанских, которые за живота небощицы пани матки нише пани Полоней к тому ж двору ее Мереческому служили, тых есмо пану Коморовскому не продали, але есмо межн собою на ровные части розделили и разобрали, до тых вко людей пан Коморовский ничого мети не мает. Што ся теж дотычет статков домовых быдла так великого яко и малог, того есмо также не продали, але есмо то все сами межн собою разделивши розобрали. А на твердесть сег я Катерина з мужем своим паном Шимком Романовичом а я Пастасья з мужем своим паном Матеем Нелюбовичом а я Ста-

нислав . . . . .
. . . . .
з нашими печатьями. А при том были маршалки гедьрские старост Минский державца Волковийский пан Василей . . . . .
. . . . .
а державца Коневский и Дубицкий пан Ян Шимкович, а братъ нашъ пан Юри Гардына, якож их млсть за нашими прозбами и печати свои ку сему нашему продажному листу для ленного сведомя приложили. Писан у Вильни лѣта Божего тысяча пятьсотъ пятьдесят второго, месеца Декабра двадцать первого дня. (Цесять оттиснутыхъ печатей).

(См. № 393 Описанія).

№ 11.—1554. Января 2.

Грамота короля Сигизмунда Августа, подтверждающая продажную запись дворянина Будило на имѣние Меречь.

Жикгимонт Август Божее млстью корол Полский, великий княз Литовский, Руский, Пруский, Жомойский, Мазовецкий и иных.

Чиним знакомито симъ нашимъ листомъ хто на него посмотритъ, або чтучи его услышитъ, нинешнимъ и на потом будучим. кому будет потреб того вѣдати, пришедши перед нас обличне дворянинъ нашъ Юри Николаевичъ Будило объявилъ и вызнал перед нами, што же которое именье свое отчизное и дедизное на Меречи, подле костела мурованого Панны Марии Моньгирдовъского, з двором и зо всим заставилъ он кухмистру иному, державцы Кгерановаскому, пану Войтеху Ясенскому в петисотъ копах грошей личбы и монеты литовское, а Явору Будаевичу шесть служобъ людей того же именья Мерецкого у петидесят и в пети копах грошей литовское ж личбы и монеты и не маючи того именья чимъ в них выкупити, дозволилъ за него пнзи отложить воеводе Виленскому, маршалку земскому, канцлеру великого князства Литовского, старосте Берестейскому, державцы Борисовскому и Шовленскому, пану Николаю Радивилу и еще надто потребуочи пнзей большее сумы, взялъ на тоеж

именье свое у пна воеводы Виленского шестьсот сорок пять коп грошей монеты и личбы литовское, за которую всю суму выше мененую, што пан воевода заставу окупуючи дасть и што вже рук его дошло, то есть за дванадцать сотъ кошь грошей монеты и личбы литовское, личачи у грошь по десети пнзей, спустиль и продал на вечност тое именье свое Мерецкое его млсти пану Николаю Радивилу, воеводе Виленскому, с подаваньем оногo костела Панны Марии Монькирдовьского, з будованьем дворным и с пашнею дворною, с челядью невольною, и с паробками, з бояры и з слугами путными и з людьми тяглыми и з их землями и з службами и с подачками, з лесы, з гаи, з боры, с кустовьем с пруды, съ сажавками, зь млыны и з их вымелками, с пустовщинами, зь озеры, з реками, з речками, з ловы зверинными и пташиными и з бобровыми гоны и з данми грошовыми и медовыми и со всеми иными пожитки, якимъ кольвекъ именованъ могутъ названы або менованы быти, яко ся тое именье широкостью само в себе въ границах и обыходех своих здавна маеть и яко сам Будило по отцы своем и по розделе от брата своего вземши уживаль части свое, ничего на себе, на жону и на дети, потомки и близких своих не оставуючи и не выймуючи, здалъ и спустиль право свое продажным обычаем за суму помененую пану воеводе самому и его млсти пней и детем и на потом будучимъ их млсти щатком, даючи вольность того именья держати и вживати и людьми его осаживати и што хотя в нем прибавити, розширити, яко сами налпей розумючи, а жоне, детем и потомкомъ близким и прирочным своим до того именья каждое право умориль, так иж вечне до него ничего мсти немают, а хто бы в тое именье продажу его уступовати мелъ, тогды обьявзался от всех таких оное именье пану воеводе и хто бы правом его млсти держаль, властным накладом своим очищати и того докладаючи моцю права своего прирочного допустиль, иж пан воевода вже его млсть отложивши тую суму пнзей, верху описаную, на заставу того именья пану Войтеху Ясенскому и Явору Будаевичу пятсотъ пятдесятъ и пять копъ грошей, в которой суме тое именье от него есть заведено, кром жадно-

го права и позыванья, не беручи от него листовъ иныхъ никоторых, в тое именье Мерецкое въехати и в моц и поживанье свое его взяти и яко властность и куплю свою держати и вживати вечно, якож затым обличным оповеданьем и вызнаньем своим и сам очевисто билъ нам чолом, абыхмо то ку ведомости пншой гедрьской припустивши, листом нашим подтвердили и умоцнили тую куплю пану воеводе. Мы на чолом бите его то вчинили и за таковым добровольным сознаньем и оповеданем его даем пану воеводе Виленскому сес нашъ листь, до которого и печат пна привешона на твердост тое речи. Писанъ у Вилни. Лета Божего нароженья тысяча пятсотъ пятдесятъ четвертого году, меца Генъвара второго дня.

Sigismundus Augustus Rex.

Остафей маршалок, писарь.

(См. № 394 Описания).

№ 12.—1556. Июля 20.

Грамота короля Сигизмунда Августа боярину Толтигиновичу на два участка земли на р. Гривдѣ.

Жикгимонт Август Божю млстью корол Полский, великий князь Литовский, Руский, Пруский, Жомойтский, Мазовецкий и иных.

Чинимъ явно симъ листом нашимъ хто на него посмотреть, або чтучи его услышитъ, нынешним и на потом будучим, кому будетъ потреба того ведати. Билъ нам чоломъ дворяннъ нашъ Иван Олехнович Хребтовича и поведил перед нами иж року теперешнего пятдесятъ шостого, зиме, едучи ему в потребах своих до нас гедря, здеся, до Вилни, пригодне з ледом на реце Ясолде обломилися сани и многии речи его в тот час помокли, а пншыя потонули, якож и листь деда напог короля его млсти Казимира, писаный до наместника Слонимского Солтана Александровича, дозволяючи землю одну на Гривде, а другую землю пустовскую на имя Пилиповщину, боярину Слонимскому Сенку Толтигиновичу дати и теж листь дяди нашего Александра, короля его млсти, подтвержене на тыеж земли оному ж Сенку даное, на цапе-

ри писаное, розмокло и розпалося и оба два тые листы в нивеч ся обернули и в тот же часъ листъ Александра короля его млсти на паркгамене писаный, которым его млсть оныезь земли вышей помененые отцу его Олехну Василевичу Хребтовича, кгдаы его тот Сенко Толтикгинович за сына оземши, выслугу свою дворец на Гривде и тую землю пустовскую Пилиповщину ему записал, подтвердити рачил, змокъ и на многих местцах сказился и тот листъ подтверженье он перед нами вказывал, на котором знать же был у воде, вед же писмо значно и достачноче его вычести можетъ, нижли обовяючися, иж бы часу потом пришлого писмо на оном листе не вытерлося, билъ нам чолом, абыхмо тот листъ до книг канцлерее нпное вписати и препис ему на листе нашом дати казали, о чом и воевода Виленский, маршалок земскый, канцлер великого князства литовского, староста Берестейский, державца Борисовский и Шовленский пан Миколай Радивил насъ за ним у причине жадал. Мы з ласки нашео гдрское на жадање его млсти и на чолом битъе того Ивана Хребтовича то вчинили, оный листъ у книги канцлерейские и в сесь наш листъ слово от слова описати велели, и так ся в себе маеть: Самъ Александръ Божю млстыю великий князь Литовский, Рускый, Жомейтский и иных. Билъ намъ чолом дворянин наш Олехно Василевич Хребтовича и поведил перед нами, штож боярин Слонимский Сенко Толтикгинович, будучи при своей старости, для нашео службы взял его себе за сына место и записал ему дворецъ выслугу свою на Гривде и землю пустовскую на имя Пилиповщину, со всею землею пашною и дворною и з людьми, со всем тымъ какъ сам держал, которую ж землю дал ему с призволенъемъ . . . . . нашего короля его млсти маршалокъ наместник Слонимский, небожчикъ пан Солтан Александрович по Ярутицкий верхъ, а по Микулич дорогу и он на тых землях дворец себе справиль, а потом и мы Сенку тые земли дали, подтвердили нашимъ листом на вечность и тот он его запис и листъ наш, которым же есмо подтвердили тые земли Сенку, перед нами вказывалъ и билъ намъ чолом абыхмо ему тот дворецъ, вышей писаный и тую землю Пилиповщину подтвердили нашим ли-

стомъ и мы ему тот дворец на Гривде Сенку и тую землю Пилиповщину подтверждаемъ симъ нашимъ листом . . . . . ему самому и его жоне и их детем и на потом будучим их щадком, со всеми тыми людьми и землями пашными, з дубровами, з сеножатми . . . . . так широко и долго, как Сенко держал, волен он то отдати и продати и заменить, на церков записати и ку своему лепшому и вжиточному обернути, как самъ на лепей розумеючи и на том д . . . . . нашу казали есмо приложити к сему ншному листу. Писан у Вилни, в лето семос тысячи, девятого мца первого дня, индикта четвертого . . . . . воевода Троцкий маршалок земскый . . . . . а маршалокъ наместник Лидский пан Юри Иванович Ильинича и кгдаж будетъ он оного дворца на Гривде и земли Пилиповщины до того часу быти в супоксойномъ держанью, тогда и тепер . . . . . што за ты . . . . . подтверждаем по воли его млсти Александра, за листом записным от оного Сенка отцу его даном, до сего часу он спокоем держал, маеть он самъ и его жона, дети и потомки их держати и вживати вечне, во всем потому, яко в подтверженьи короля его милости Александра и в листе записномъ оного Сенка описано, на штож есмо ему дали сесь наш листъ, которыйся называетъ видымус, до которого на твердость того и печать нашу привесити казали. Писанъ у Вилни, лѣта Божего нароженья тысяча пятсотъ пятьдесятъ шестог, мца июля двадцатого дня. Sigismundus Augustus Rex. Nicolaus Radzywyl palatnus Vilnen et cancelarius. Остафей маршалок писарь.

(См. № 395 Описанія).

№ 13.—1578. Сентября 12.

Грамота кн. Альбрехта Радивила Лаврину Керножицкому на имѣние Островъ Дойлидскый.

Мы Альбрехтъ Радивил зъ Олыки и з Несвижа княжа, чыним явно и визнаваем то тым ншимъ листом кождому, кому того потреба будетъ вѣдати, нинешним и на потомъ будучим,

и ж маючи есмо взгляд на упреймые и на всем зычливые, а велице пожиточные и почстивые службы старог служебника дому ншого пна Вавринца Михайловича Кирножицкого, которые он перед тым еще славной памяти его княжачей млсти пну отцу ншому, а потом по смерти его млсти нам всим брати, через колькодесять лет, значне, а працювите, з нелитованем здоровья и маестности свое чинилъ и показовал, а такъ нагорожаючи то з ласки ншого тому, впрод помененному служебнику дому ншого, пну Вавринцу Михайловичу Кирножицкому дали есмо и сямъ листом ншимъ на вечность даруем от замку ншого Клецкого, з моцы з владзы и всякого держаня и уживаня ншого в присудъ и под хоругов повѣту Новгородского, выпустивши и вылучивши кгрунту шести волокъ, меновите островъ названный Дойлидский, на которомъ теперъ мешкал земенин ншъ Клецкий Иван Ждановичъ, которого острова всего огулом, со всимъ на все, ест вымерено волок моркгованыхъ три, моркговъ двадцать пять, а ку тому докладючи сполна шести волок ку тому острову Дойлидскому, ку волокамъ тромъ и моркгамъ дватцатма и петьма, дали есмо двѣ волоце и моркговъ пять, унявши кгрунту ншого, Клецкого жъ, татар ншихъ села Малыщицкого, поля их крайнего, то ест рѣзовъ шесть, моркговъ пять, того всего так острову оног помененного Дойлидского, яко и уняты кгрунту нашегожъ села татар нашихъ Малыщицкого, поля их крайнего, чивит волокъ сполна шесть, которая жъ вся тая шесть волок в одномъ мейстцу лежить, с одного боку з кгрунтами ншими Клецкими ж, того ж села ншого татарского Малыщицкими, вдолжъ ку полудню, почавши отъ первого конца нарожного, который ест всыпан на рогу, дѣлячи з кгрунтами пна Геронима Маковецкого, села его Соловевъ альбо Нового села, по копцы там всыпаные, а далее на болоте троха влѣво заломивши, по копцы тых же волок села ншого татарского Малыщицкого, тогож поля их крайнего, по копецъ другой нарожный, в которого конца коньчитсе тое поле крайнее татарское, а граничитъ копцы волок поля также крайнего села ншого Лысковскаго, там с того конца нарожного стеною на трибъ, в которую стену всехъ трехъ полъ копцы волок того села ншого Лы-

сковского прилегли, аж в болото Дикое, полѣве по тую стену копцы волок того села ншого Лысковскогожъ ся кончатъ, а по праве тое стены тот остров Дойлидский пану Кирножицкому от насъ данный, по которой стене всехъ копцовъ от нарожника первого, аж в болото Дикое, всею стеною всыпано дватцат и два, до которогожъ болота села нши Клецкие, над тым болотомъ мешкающие, вольный погон быдлу своему мають. А з другого боку, по стену з кгрунтами тогожъ пна Геронима Маковецкого островскими и вдолжъ ку полночи и далее з кгрунтами пна Маковецкогожъ Кирножицкими, немного не на трибъ, то ест з сеножатыми его Елинскими, отменою пней Синевской даными, а концемъ другимъ также по кгрунты пна Геронима Маковецкого, села его Соловевъ альбо Нового села, по тот же первый копецъ нарожный. Маест пан Вавринецъ Михайлович Кирножицкий, а по немъ жона его, а по нихъ дѣти и потомки близкие, крвные их, тую выше помененую, в тымъ обрубѣ ограничено ему от насъ даную шесть волок, на вѣчност на себе держати и вживати, будучи вольни то кому хотя от себе на вѣчностъ отдати, продати, записати, заменить и тымъ водле воли и налешного подобаня своего, яко хотечи и яко налешней розумѣючи, шафовати яко властною своею, служечи с того службу земскую военную, на сеймехъ вальныхъ уфаленую, не в почете нашомъ, але гедрю королю его млсти под хоруговую и в присудѣ совету воеводства Новгородского будучи, а уживаючи на томъ всехъ вольностей и свободъ шляхетскихъ, какъ яко иншие всѣ обыватели великого князства Литовского, земляне гедрьские шляхта, зыменей своихъ служатъ и вольностей правъ и всякихъ свободъ шляхетскихъ уживають, а намъ с того и потомкамъ ншимъ некоторое повинности онъ самъ, жона, дети и потомки его николи полнити не будутъ повинни. Кдыжъ есмо тую шесть волокъ ему за службы его почстивые от насъ даную, яко се ширей поменило з моцы, з владзы и з держаня и з всякого уживаня ншого выпустивши под присудъ и под хоруговъ совету воеводства Новгородского, ему в держане и во всякое спокойное уживанье подали и поступили на вечные часы. И на то есмо пану Вавринцу Михайловичу Кирножицкому дали сесь

ншъ листъ подъ нашою печатю и съ подписомъ руки нашею. А при томъ былъ и будучи того добре свѣдомъ, за очевидною прозбою нашою, до того листу ншого печатъ свою приложити рачиль его княжатская млость панъ Миколайъ Криштофъ Радивилъ зъ Олыки, на Несвижу княже, маршалокъ дворный великого князства Литовскаго панъ братъ нашъ млстивый. Писанъ у Клецку, лета отъ нароженя Сына Божего тисеча пятьсотъ семьдесятъ осмога, мца Сентября дванатцатого дня, Albricht Radziwil. На властное росказане его княжачое млсти Войтехъ Першко рукою властною.

(См. № 405 Описаня).

№ 14.—1580. Юня 12

Грамота короля Стефана Баторія. подтверждающая фондущъ Яна Замойскаго городу Замостью.

Stephanus Dei gratia Re. Poloniae, magnus Dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kiouiae, Volinae, Podlachiae, Liuaniaeque etc. Princeps Transyluaniae. Significamus nostris hisce literis uniuersis et singulis quorum interest. Exhibitas esse apud nos per illustrem et magnificum Ioannem de Zamosczie, cancellarium Regni nostri Belzensem, Knischinensemque capitaneum suas ipsius literas pargameneas, sigillo authentico pensili communitas et manu itidem sua subscriptas, continentes foundationem seu locationem noui oppidi, dicti Zamosczie ad Wieprzez ad nouam itidem arcem, quam in locum veteris et auitae eodemque et oppidum nomine ex lapidibus et cocto latere erigere caepisset. Quae quidem foundationis literae quoniam et immunitates certas et ordinis in eo oppido seruandi rationem complectuntur, quo ea omnia robur suum debitum in perpetuum obtineant neque infringi deinceps aut labefactari possint ab aliquo, pecijt ille a nobis ut easdem foundationemque et immunitates ac ordinationem quae illis continetur Regia nostra autoritate approbaremus et confirmaremus in perpetuum, earum vero literarum tenor is sequitur. Ioannes de Zamosczie Regni Poloniae supremus cancellarius Belzensis, Knissinensis etc capitaneus. Significo hisce literis quorum interest uniuersis et singulis, quia cum in

locum auitae arcis Skokowka, in insula inter fluuios Wieprzez et Kalinowicze, in terra Chelmeni ac districtu Crasnostaiensi sitae, commoditatis maioris causa, aliam nouam arcem ex lapide ac cocto latere in continenti terra ex aduerso eius arcis veteris circa aggerem piscinae erigere orsus fuisset, ibidemque propter cultum diuinum templum extruere ac dotare instituissem, habens non solum meae, sed et amicorum meorum ac totius vicinitatis, subditorumque vicinarum villarum mearum securitatis ac commoditatis rationem. oppidum etiam hinc eidem arci ac templo adiungendum illudque errigendum putauit, quod quidem oppidum vallo ac fossa sumptibus meis muniam eique, nomen cum ipsa arce Zamosczie ad Wieprzez ad differentiam vicinae maiorum meorum haereditatis Zamosczie non longe a fluuio Wieprz in terra Belzensi et districtu Grabowiecensi consistentis impono; ut autem oppidum hoc eo facilius locari et ad cultum humanitatemque perducere possit promitto me eiusdem oppidi incolis assignaturum nunc ab inicio aduocatum, seu locatorem, virum prudentem, industrium ac verum urbanarum mercimoniorumque tractandorum peritum et eum aliqua pecuniae summa adiuturum; ut illo in oppido eo facilius mercimonia ac artificia institui et deinceps tractari possint cum omnium urbanarum hominum functio in ijs magis, quam in agricultura qua agrestium est consistat, nihilominus tamen pro faciliore ipsorum victu reddendo ut et hortos habere et aliquid sementis facere possint, singulis ciuibus qui intra maenia oppidi continebuntur. alijs per medium laneum agri cum prato suae proportionis, alijs per quadrante pro cuiusque personae ratione assignabo ac iam assigno et dono praesentibus; cum autem et omnes actiones meas et hoc etiam institutum ad laudem diuinam veramque pietatem propagandam referre debeam et secundum meam fragilitatem refferam imprimis eo in oppido unam tantum religionem catholicam et apostolicam Romanam coli volo; deinde vero eidem oppido jus Theutonicum maydemburgense, quo ciuitates Regni utuntur concedo, uniuersosque ciues ac incolas eius eximo ratione iudiciorum inter ipsos a iurisdictione mea meorumque haeredum ac successorum ita, ut iudicia in eo more ciuitatum regalium exercentur, a magistratu vero et

judicibus ipsius oppidi prouocatio et appellatio non ad me tanquam dominum haereditarium meumque locum tenentem vel haeredes ac successores meos eorumque officiales, sed ad ius supremum maydemburgense Leopoli interponatur et fiat, a qua tamen ciuitate Leopoliensi cautionem obtinebo ne praedicti oppidani ab illa sumptibus iudicialibus grauentur; mortuo aduocato, quem ad praesens creabo, deinceps ipsi ciues, aduocatum perpetuis temporibus sibi creabunt, itidem proconsulem, consules scabinos post eos, quos prima vice ipsis assignauiero ipsi ciues sibi eligent et creabunt, in praesentia tamen domini haereditarij vel eius delegati, cui praedicti omnes ac singuli proconsules, aduocatus, scabini creati statim fidelitatem et quod eum in necessitate pro officio bonorum vasalorum ac subditorum in casibus, in iure feudorum expressis, non deserent, sed pro posse iuuabunt iuramento se obstringent; omnes vero eiusdem oppidi ac suburbij ciues ac incolae uni jurisdictioni parebunt sine exemptionibus aliquarum personarum vel domorum. Artifices sua contubernia habebunt et obseruabunt ne sit in artificijs aliqua confusio eorum czechmagistri mihi atque haeredibus et successoribus meis, iuxta formulam supra scriptam, iurabunt; spondeo item me sacrae Regiae maiestati domino nostro clementissimo supplicaturum ac ab eius maiestate dicto oppido impetraturum et intra octo septimanas missurum esse donationem praedicti iuris maydemburgensis, cum exemptione a iuribus et iurisdictionibus quibusuis, quae praedictum jus Teutonicum maydemburgense turbare possint, ac item impetraturum fora septimanalia pro singulis ferijs quartis celebranda item ternos annuos mercatus unum a Dominica exaudi, alterum a festo sancti Marci Papae et confessoris tenendos, tertium a festo Conuersionis sancti Pauli in Januario; excipio item et liberos facio praedicto, oppidanos perpetuis temporibus ab omnibus laboribus et operibus rusticis subuectionibusque ac poduodis et alijs omnibus angarijs et praeangarijs; do vero dictis oppidanis ac eius suburbij incolis libertatem ac immunitatem a censibus et contributionibus quibusuis mihi ac haeredibus meis pendendis ad spatium annorum viginti quinque a data praesentium literarum immediate se subsequentium, qua expirata ex quolibet medio laneo agri per viginti gros-

sos domino haereditario; ad ecclesiam vero per sex de quadrante agri domino grossos decem ad ecclesiam tres, de domibus singulis in oppido per sex domino ad ecclesiam per duos, in suburbio per quatuor domino ad ecclesiam per duos dare, pro quolibet festo sancti Martini erunt in perpetuum obligati et obstricti; quod vero attinet ad contributiones regales et publicas ab ijs me quoque a sacra Regia maiestate immunitatem ipsis ad temporis statutis permissi decursum impetraturum esse promitto, ac cum hac immunitate immunitatem perpetuam a soluendis Theloneis quibusuis intra Regnum, praeter capitalia et finitima Regiae maiestatis, ac etiam immunitatem ad aliquod certum tempus certamque summam pro gratia ipsius Regiae maiestatis a praedictis maioribus et finitimis Theloneis una cum depositoryo salis et mercium in eodem oppido iuxta iuris publici dispositionem; obligo item me certum aliquem prouentum in reparationem ciuitatis perpetuo iure ipsis esse donaturum, postremo vero ut iuribus ac libertatibus de iure reddendo ac immunitate ab oneribus, dictae ciuitati a me concessis, eo melius caueri possit, ne haeredibus et successoribus meis ac eorum . . . . . libus quod absit iusticiam turbandi et dictam ciuitatem premendi facultas ulla praebeat; promitto me ac obligo modum aliquem decidendarum controuersiarum inter me, haeredes ac successores meos et dictum oppidum occasione dictae iurisdictionis et exemptionis ab oneribus in quem praedicti oppidani consenciant constituendo, eoque modo sic instituto ipsis me responsurum esse ac haeredes et successores meos non excipiendo nos ad terram districtum et iurisdictionem nostram propriam, quem modum si necesse erit personali etiam mea recognitione coram actis authenticis perpetuis firmabo, spondeo denique me hoc praesens priuilegium illis deinceps pro potiori ordine in dicto oppido tenendo melioraturum esse ac tam tam privilegij, quam meliorationis confirmationem a sacra Regia maiestate impetraturum et ipsis missurum esse, in cuius rei fidem praesentes literas manu mea subscripsi, easque sigillo meo munivi. Datum in praedio meo Jarosławiecz, die Dominica Conductus Paschae, anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo, praesentibus generosis ac nobilibus dominis Petro Czecziszowski de Ornatowicze, capitaneo Grabowiecensi

Stanislao Żółkiewski, surrogato capitaneatus Belzensis et tenentario Medicensi, Venceslao Uchrowiczki et Stanislao Żółkiewski secretarijs, Nicolao Uchrowiczki Rotmagistro sacrae Regiae maiestatis, Paulo Rudowski exactore Palatinatus Belzensis, Ambrozio Żulinski subiudice Chelmensi et alijs fide dignis circa praemissa existentibus. Nos igitur Rex Stephanus cum animadvertissemus institutum hoc illustris et magnifici Regni cancellarij in fundando eo oppido, quod ille etiam vallo atque fossa munire decrevisset non modo ad suam ipsius utilitatem atque commodum pertinere, sed etiam non parum inde emolumenti rei publicae ac vicinis illi loco populis accessurum esse, facile atque libenter adeo huic suae petitioni, cuius est superius facta mentio, acquievimus atque propterea easdem hic insertas literas in omnibus earum punctis et clausulis, nihil excipiendo approbamus, ratificamus et confirmamus, decernentes easdem et quaecumque in illis continentur immunitates, exemptiones, ordinationes, obligationesque accedente hoc nostro consensu atque confirmatione robur perpetuum obtinere debere, nec unquam a cuiusvis conditionis hominibus praefatique cancellarij haeredibus ulla in re infringi, aut labefactari posse, in quorum omnium fidem hasce manu nostra subscripsimus. Datum Vilnae die duodecima mensis Junij anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo Regni vero nostri anno quinto. Stephanus Rex.

(См. № 407 Описанія).

№ 15.—1589. Января 20.

Грамота короля Сигизмунда III, разрѣшающая Пинскимъ епископскимъ мѣщанамъ пользоваться Магдебургскимъ правомъ, наравнѣ съ королевскими мѣщанами.

Жикгимонт третій Божю милостью король Польскій, Великій князь Литовскій, Русскій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, тоюжь Божю милостью назначеный король Швецкій, Кготскій, Вангдалскій и великое княжа Финляндское.

Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ всеимъ в обещъ и каждому з особна, кому бы то ведати

належало, нынешнимъ и на потомъ будущимъ. Били намъ чоломъ мещане места нашего Пинского, которые на кгрунътех церковныхъ епископии Пинское домами своими мешкають, а под владностью и присудомъ владыкъ тамошнихъ Пинскихъ бывали и покладали передъ нами листъ владыки Пинского и Туровского, велебного въ Бозе Леонътея Зеновьевича Пельчицкого. с печатью и с подписомъ властное руки его, и тежъ с печатми и с подписами рукъ людей добрыхъ. В томъ листе меновите имены описанныхъ, подъ датою року теперъ прошлого тисеча пятьсотъ осмьдесятъ осмого мца Декабра осмогонадцать дня, в которомъ описано есть, ижъ онъ, звышъ помененый епископъ Пинскій, маючи отъ тыхъ мещанъ своихъ владычества пинского частое набегане и жалобы, же мещане наши Пинские ихъ мещанъ церковныхъ до всякихъ подачогъ и повинностей местьскпхъ, водле звыклости давное, притегали и листы право свое на то ему оказовали, ижъ мещане церьковные третюю часть серебьщизны, пожичокъ и якая бы кольвекъ сума пнзей отъ насъ господара на мещанъ Пинскихъ вложена была, спольне з ними повинни платити, а они мещане церьковные для великого убозьства и знищенья своего и для того же . . . . . некоторые опустошивши дома свои не мало се прочъ розышло, таковое сумы пнзей посполу з мещаны нашими платити не могутъ, такъже и зъ стороны довоженья межъ собою справедливости в крывдахъ своихъ великое трудности на обе стороне заживають, за прозбою и частымъ набеганьемъ тыхъ мещанъ своихъ епископскихъ, а обачивши в томъ речъ слышную и пристойную, звашьча безъ шкоды церкви Божое кгдажь тые мещане его церьковные мешкаючи в месте Пинскомъ сполне с подьдаными нашими торговъ, шиньковъ, ремесль и инъшихъ всякихъ ганъдлевъ за ровно уживають, абы тежъ и под правомъ однимъ мешкаючи и во всемъ однако вольности з мешьчаны нашими заживаючи, тымъ снадней до запоможенья прийти и пожитокъ, оздобу тому месту учинити могъли, преречоныхъ мещанъ владычныхъ всехъ, в месте Пинскомъ мешкаючихъ, подъ владностью его будучи, зъ ихъ дворами, домами, с пляцами селидебными, людьми оселыми и въ пуге будущими,

в огородах их овощными и зъ садами в месте Пиньскомъ лежачими, и зо всеми их маетностями, с присуду своего владычного и зо всею над ними владности росказованья, такъ же от толокъ, коледы, отъ ральцу, отъ резничого, отъ померного и от о всех иньших повинностей вызволил и выпустил подъ право местьское майдеборское и всякие волности местьские подданым нашимъ мещаномъ Пиньскимъ отъ продковъ наших и от насъ гсдра наданые, и някое иньшое влады так себе и повемъ будущимъ епископамъ Пиньскимъ, надъ тыми то мещанами, на кгрунътехъ церковныхъ мешкающими, не оставилъ, кромъ справъ суду его духовному належачихъ; вед же што се дотычетъ властныхъ ожитковъ церкви Божое владычества Пиньского, то есть подачокъ роковых, которые они ещане церковные з дворовъ, с пляцовъ и зо ихъ кгрунътовъ своихъ повинни ему платити, къ же што се приходило з нихъ резничого, порного, ральцу, коледы и толокъ, за што все всего порохованья и за пустовские дворы и яцы не чинить большей одно сорокъ копъ шей, личбы литовское. Ино и в томъ певное становене з урядомъ местьскимъ Пиньскимъ ними самими мещаны церковными, учинилъ, врьдъ местьский Пиньский тые платы поеные роковые, тежъ померное и месничое на нихъ завъжды самъ выбирать, а ему зрешнему епископу и по немъ будущимъ епископомъ Пиньскимъ в каждый годъ за тое все зороку копъ грошей литовьскихъ спольна давати, и на певный часъ и день Роже-Пречистое Богородицы, свето руское, ничимъ грошей не задерживаючи выплачати, яко о всемъ ширей, а достаточней въ листе влады Пиньского описано естъ. И просили насъ увижене звышь помененые мещане Пинь-на кгрунътехъ церковныхъ мешкающие, мо ихъ водлугъ постановенья и листу влады Пиньского заховали, и то имъ листомъ на вечные часы потвердили. А такъ на ласки наше господарское чинечи, то на зъ битье звышь помененыхъ мещанъ Пинь-скихъ, кддыжъ тое застановене з ними отъ влады Пиньского учиненое не естъ зъ шкодою зною того владычества, листъ тотъ влады Пиньского во всемъ при моцы заставу-

емъ, и симъ листомъ написанъ на вечные часы то имъ утверждаемъ, такъ ижъ мещане вси на кгрунътехъ церковныхъ владычества Пиньского мешкающие, они сами, дети, потомки и щадки ихъ мають подъ тымъ правомъ местьскимъ майдеборскимъ мешкати, и во всемъ волности местьское вживати и однако такъ сами, яко и маетности ихъ, дворы и кгрунты з мещаны нашими Пиньскими и маетностями ихъ за ровно розумены и почитаны быти мають, и вжо отъ сего часу и даты сего листу нашего владыка теперешний Пиньский, велебный Леоптей Пельчицкий и на потомъ будущие владыки, а по зойстью которого владыки, староста нашъ Пиньский и врьдъ замъковый не мають и не будуть мочи въ тыхъ мещанъ Пиньскихъ, на кгрунътехъ церковныхъ мешкающихъ, вступатися и оныхъ подъ присуд свой приворочати и звирхность свою якую надъ ними ростегати, окромъ владыка в справахъ суду его духовному належачихъ, але естли бы до нихъ дело якое мелъ, тогды вправе ихъ належномъ майдеборскомъ справедливости з ними доходити маеть. Вед же врьдъ местьский и они мещане, водлугъ застановеня своего, повинни будутъ завъжды тую сорокъ копъ грошей до владыки Пиньского теперешнего и на потомъ будущихъ николи не задерживаючи, на каждый годъ отдавати и тому всему досыть чинити. А судечисе и справуючи правомъ майдеборскимъ, гдебы се которому з нихъ кривда якая у суду местьского видела, апеляция, такъ яко и мещаномъ нашимъ Пиньскимъ, волна быти маеть до старосты тамошнего Пиньского, а отъ старосты, естли бы се и тамъ с кривдою видело, ино до насъ гсдра, яко до звирхнего судии; а естли бы тежъ межи тыми мещаны, на кгрунътехъ церковныхъ мешкающими, были люди до справъ судовыхъ годные, ино за обраньемъ ихъ на то, в раде суду местьского заседати, справы судовые отпраовати и всякое учтивости и влады в томъ уживати мають заровно зынъшими врьдниками местскими, з мещанъ нашихъ на то обраными. То тежъ имъ за чоломъ битьемъ ихъ особливе симъ листомъ нашимъ варуемъ, ижъ и в томъ великую кривду отъ мещанъ нашихъ Пиньскихъ мели, же подачокъ всякихъ на место Пиньское вложонныхъ третью часть на нихъ вытегали и до

даванья примушали, што было водлугъ уваженья кгрунтьтовъ и маетностей их з великою кривдою и шкодою их, ино такъ застановляемъ, и на вечные часы то мещаном на кгрунтьтехъ церковныхъ мешкаючимъ утвержаемъ, ижъ если бы якие кольвекъ податки на место Пинъское отъ насъ господара и от речи посполитое вкладаны были, же они не третью часть тых сумъ, але водле слушного порахованя и уваженя кгрунтьтовъ и маетностей своихъ спольне з мещавы нашими платити будутъ. Покладали тежъ перед нами тые мещане Пинъские другой листь от помененого владыки Пинъского имъ даный, на дома и кгрунты их, на которыхъ они тепер, вызволены будучи с присуду его, мешкають, такъ отъчизные яко и ново оселые, же некоторые передъ тымъ мещане владычные, не чинечи досыть повинностямъ своимъ, з кгрунтьтовъ церковныхъ розынлися и впусе то лежало, за чимъ, яко першие епископы и онъ самъ упатруючи в томъ лепший пожитокъ церкви Божой, абы то впусе не лежало, тые дома и кгрунты пустые инъшимъ людемъ роздать и листомъ своимъ то имъ вароваль же вечне при тыхъ кгрунтьтехъ и домехъ зостати мають, ино и мы господар за чоломъ битьемъ тыхъ мещанъ симъ листомъ нашимъ то имъ утвержаемъ и при томъ ихъ зоставуемъ, такъ ижъ они сами, жоны дети и потомки ихъ тые дома и кгрунты тепер подъ собою, водле листу и реестру на то имъ от владыки даного, маючие, вечными часы держати и уживати мають, чинечи з нихъ досыть всимъ повинностямъ своимъ. И на то дали есмо мещаномъ Пинъскимъ, всимъ на кгрунтьтехъ церковныхъ мешкаючимъ, сесь нашъ листь, с подписомъ руки ваше гедрское и з нашою печатью привесистою. Писан в Городне лета Божего нароженя мѣ осмьдесятъ девятого мѣца Генъвара двадцатого дня. Sigismundus Rex. Кгабриель Война писарь.

(См. № 411 Описанія).

№ 16.—1589. Апрель 15.

Грамота короля Сигизмунда III о допущеніи православныхъ русскихъ жителей г. Красностава къ занятію городскихъ должностей.

Sigismundus Tertius Dei gratia Rex Poloniae, magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Ma-

souiae, Samogitiae, Liuaniaeque etc. nec non Regni Sueciae proximus haeres et futurus Rex. Significamus praesentibus literis nostris, quorum interest, universis et singulis, oblatas nobis esse literas, pergamenaeas, infrascriptas civium nostrorum Krasnostauensium serenissimi olim Stephani Regis Poloniae, praedecessoris nostri manu subscriptas ac sigillo Regni consignatas, continentis in se tenorem infrascriptum, quas ut auctoritate nostra Regia approbare et confirmare dignemur nobis est supplicatum, quarum series sequitur in hunc modum. Stephanus Dei gratia Rex Poloniae, magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae Samogitiae, Kijouiae, Wolhiniae, Podlachiae, Liouoniae etc. princeps Transilvaniae. Significamus praesentibus literis nostris, quorum interest, universis et singulis, earum noticiam habituris; exhibitas esse nobis per certos consiliarios nostros nomine civitatis Krasnostauensis serenissimi olim principis Domini Sigismundi Poloniae Regis, piae memoriae praedecessoris nostri, literas infrascriptas, ex actis Krasnostauensibus sub sigillo autentice et sine ulla suspicione emanatas, actus commissarialis confirmationem in se continentis, quarum quidem literarum, quamvis originale privilegium per ignis incendium cum ipso oppido sit conflagratum, cum tum relatum esset nobis ciues praedictos omnium in illis contentorum in usu fuisse et etiam nunc esse, simulque nobis esset supplicatum ut easdem auctoritate nostra Regia confirmare, approbare et ratificare in formaque autentica extradere dignemur, quarum quidem literarum rescriptum, ex actis praenominatis extractum, sequitur et est tale de verbo ad verbum. Actum in castro Krasnostouensi, feria quarta ipso die festo Sancti Adalberti Pontificis, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo. Coram officio surrogatorio et actis praesentibus surrogatorialibus castrensibus Krasnostauensibus oblatae et exhibitae sunt literae pergamenae sacrae Regiae majestatis titulo et sigillo eiusdem majestatis Regiae communitae et obsignatae, per famatum Iwaskonem Heliaszowicz civem Krasnostauensem, petens illas hisce actis praesentibus inscribendas admitti, quas officium surrogatorium salvas et integras, omnique suspicionis nota prorsus carentes animadvertendas, easdem pro oblatas suscepit et actis surrogatorialibus ingrossari deman-

dauit ac iniunxit, quarum quidem literarum ea sunt verba et tenor: Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae, magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoniae Samogitiaequae etc. etc. Dominus et haeres. Significamus tenore praesentium, quibus expedit, uniuersis et singulis, quia cum intellexissemus motam fuisse grauem controuersiam et dissensionem inter ciues nostros Krasnostaienses designaueramus in commissarios nostros ad sopiendam et complanandam eandem controuersiam et dissensionem generosos Andream et Stanislaum Rzeszowskie, aduocatos haereditarios illius ciuitatis nostrae Krasnistaw, qui commissionem nostram exequentes et cognoscentes, dissensionem ipsam, maxime propter hoc inter ciues praefatos subortam fuisse, quod Ruteni, quorum non exigua pars ibi est, ne dum ab officiis consulatus et scabinatus uerum etiam ab omnibus artificijs, eorumque usu et contubernijs prohiberentur, ad eaque non admitterentur, non absque magno illorum praeiudicio damnoque et contemptu; considerantes etiam commissarij praefati alteram partem ritus catholici nullis priuilegijs aut alijs literis ualidis, uel causis aut rationibus legitimis fulcitos ipsos Rutenos ad obeunda illic officia ciuilia et artificia exercenda non admittere, declarauerunt per suam sententiam ciues ipsos ritus Ruthenici esse idoneos et habiles ad omnia et singula officia ciuilia per eos obeunda et artificia exercenda, ad illaque ipsos assumi et admitti posse ac debere, sub ratihabitione tunc et beneplacito nostro Regio; cum igitur utraque pars praedicta huiusmodi sententia commissariorum nostrorum praedictorum ad nostram praesentiam in conuentionem huc generalem detulissent, Nos uisa et mature perpensa eadem sententia inscripta, coram nobis exhibita ac etiam, perpensis his quae utrinque, per dictas partes fuerunt coram nobis prolucuta, seu allegata ac certo per quosdam consiliarios nostros edocti in alijs quoque ciuitatibus nostris terrarum nostrarum Russiae, non tantum earum incolas fidem Romanam profitentes, sed etiam homines ritus graeci, seu ruthenici ad officia ciuilia et artificia, eorumque contubernia assumi solere esseque, plerosque ciues ritus praedicti ruthenici in praefata ciuitate nostra Krasnystaw facultatibus ac industria bonisque moribus et uirtutibus praedictos, quod fide conseruatione et obseruantia sua erga nos se nobis commendatos red-

dirunt et onera ciuilia aequaliter una cum alijs ciuibus praefatae ciuitatis Krasnystaw incolentibus ferrunt, uolentesque illos propterea speciali gratia et praerogatiua prosequi, ac eorum exemplo alios ad complectendas uirtutes efficere promptiores, sententiam commissariorum nostrorum praedictorum ratam et gratam habentes, pronuntiamus etiam et declaramus ciues Krasnostaienses ritus ruthenici ad ipsa officia ciuilia, hoc est ad consulatum et scabinatum eligi et assumi posse. qui posteaque fuerint electi, cum alijs consulibus et scabinis aequali auctoritate consulari uel scabinatus fungentur et si in consules designabuntur, ipsam ciuitatem Krasnistaw ac eius omnes et singulos prouentus redditus et quaslibet obuentiones, pro communi bono statu ac utilitate eiusdem ciuitatis, una cum alijs consulibus administrabunt et administrare tenebuntur. Verum, quod attinet ad prouisionem ecclesiae Krasnostaiensis, uolumus, ut soli consules ritus Romani curam illius ita, ut par est habeant, utque ipsi consules et scabini ruthenici simul et semel cum alijs consulibus et scabinis ritus Romani et sub eadem formula iuramentum corporale faciant et non alio modo neque seorsim id praestent. Decernimus etiam, quod dicti ciues Ruthenici uti praemissum est passim et indifferenter ad quouis artificia ac eorum contubernia, quae uulgo *cechy* dicuntur, more aliorum ciuium ritus catholici suscipiantur, ipsaque artificia exercere, discipulos et alios familiares eis necessarios suscipere, docere, tenere et fouere permittantur, et ex illis sufficienter edocti ad magisterium promoueantur, iuxta consuetudinem aliorum magistrorum ritus Romani, si ad praemissa aliquod aliud, quam fidei illis uel alicui ipsorum legitime non obstabit impedimentum, quod uobis proconsuli et consulibus modernis et protempore existentibus totique communitati praefatae ciuitatis Krasnystaw notificamus, mandantes et ita omnino habere uolentes, ut cum ille uel illi, quorum interest ad officium consulatus, uel scabinatus aliquem ciuem ritus Ruthenici elegerint et alijs consulibus, uel scabinis ritus catholici adiunxerint, numerum solitum non excedendo, illum suscipiendo libere officium eius, ad quod fuerit electus conulare uel scabinatus exercere permittatis, absque ulla contradictione et impedimento nullique illorum usum artificiorum et ne ad contubernia suscipiantur

prohibere praesumatis, nec aliquis vestrum . . . .
praeumat, sub paenis nostris regalibus et gratia nostra non aliter facturi. Harum quibus sigillum nostrum est appensum testimonio literarum. Datum in conuentione generali Petricouensi, sabbato proximo ante festum sancti Nicolai episcopi et confessoris, anno Domini millesimo quingentesimo uigesimo tertio, Regni nostri anno septimo decimo. Relatio Reuerendi in Christo Patris . . . Domini Petri episcopi Poznaniensis et Regni Poloniae vicecancellarij. Petrus episcopus et vicecancellarius S. Cat. . . Ex actis capitanealibus castrensibus Krasnostaniensibus extractum. Nos itaque Stephanus Rex praenominatus huic supplicationi, uti iustae, benigne annuentes, literas praeinsertas, ex actis praedictis desumptas, quatenus earum ciues praenominati Krasnostanienses in usu fuerunt et nunc sunt, non suntque iuri communi contrariae ac etiam legitime emanarunt, in omnibus earum punctis, clausulis et conditionibus confirmandas, approbandas, ratificandas in formaque autentica extradendas esse duximus, uti quidem confirmamus approbamus, ratificamus in formaque autentica e tradimus praesentibus literis nostris, easque nunc et robur debitae ac perpetuae firmitatis, tanquam a nobis ipsis fuissent concessae, habere debere decernimus. In cuius rei fidem et testimonium praesentes manu nostra subscripsimus ipsisque sigillum nostrum appendi iussimus. Datum Warsaviae, in conuentione Regni generali, praesentibus omnibus Regni Poloniae et magni Ducatus Lithuaniae senatoribus, die vigesima, mensis Februarij, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo octavo, regni vero nostri anno secundo. Stephanus Rex. Nos igitur Sigismundus Rex praenominatus supplicati huic praedictae benigne annuentes, literas praeinsertas earumque omnia et singula contenta, in quantum de iure est, in omnibus articulis et conditionibus approbandas, confirmandas et ratificandas esse duximus, approbamusque, confirmamus et ratificamus literis hisce nostris, easdemque nunc et robur debitae firmitatis debere, obtinere uolumus. In cuius rei fidem praesentes, manu nostra subscriptas, sigillo Regni nostri communiri mandauimus. Datum Warsaviae, in comitijs Regni generalibus, die quindecima mensis Aprilis, anno Domini millesimo

quingentesimo octuagesimo nono, regni vero nostri anno secundo.

Sigismundus Rex. Geor. Braniczki.

(См. № 414 Описание).

№ 17.—1589.

Грамота графа Станислава Гурки (а Górka) подтверждающая городу Туробину прежде дарованные права и вольности.

W Jmie Panskie amen. Ku wiecznei pamieci. Poniewa z pamiecludzka iest krotka, tak ze rzeczy te, ktore maia byc trwale, od ludzi dlugo pamietane byc nie moga, iestli pismem, ktore dla zachowania rzeczy potrzebnych mądrzy oni przodkowie nasi wynalezli, opatrzone nie beda, a tak my Stanislaw grabia z Gorki woewoda Poznanski. Buski, Kolski, Usczki etc. starosta, a na Turobinie dziedzic, wszem w obec y iednemu kaszdemu z osobna, komu to wiedziec bedzie nalezalo, terazniejszym y na potym bedaczym, tym listem naszym oznajmujemy, isz mayacz to na pilnym baczeniu, iakobyszmy nie tilko pozytkow swych w imionach y mienosciach na zych, ktore nam Pan Bóg dać raczył przymnazali, ale tesz o dobre y pozyteczne poddanych naszych, nad ktoremi zwierzchnosc z wolei Bozey mamy, s pilno-czia się starali, za proszba pospolstwa wsziztkiego mieszczen Turobinskich poddanych nam wiernie milych, ktore do nas czynili, abysmy im prawa ich, ktore od prodkow naszych, a panow swych nadaue maya y ktorych zawsze w uzywaniu byli, potwierdzili, niektore tesz obiasnili, a niektorych ku lepszemu y pozytecznemu wsziztkiego pospolstwa y ku ozdobie, a poprawieniu miasta Turobina przyczynili, a onym ie na iednym liscie naszym spisane podali. Przychylaiac się tedy do tey proszby ich, iako sluszney, wsziztkie prawa, przywileye y wolnosc prerzeczonemu miastu y wsziztkim obywatelom iego od zacnych przodkow naszych y od nas tesz nadane, ktorych zawsze w uzywaniu byli, y ktore tu za wyrazone miecz chcemy, potwierdzamy y umaczamy czasy wiecznemi, k temu artyculy nizei opisane niektore deklarujemy y niektore przydawamy, tym sposobem: naprod isz zagrodcnicy, ktorzy siedza na gruncie mieiszkim

nie będą powinni do zamku zaciegacz, ale miastu tylko powinności swe oddawać mają; k temu przerzeczni mieszczanie, wedle starodawnego prawa y przywileju swego, będą mieli wolność w stawiech zamkowych y w rzeczce łowić ryby zabrodnią zawsze. oprócz tego czasu, kiedy z zamku staw spuszcza; wolno też będzie tymże mieszczanom Turobinskim wybierać na miasto budne, w iarmarki, od kaszdego kramarza, który na plachcie y za plachtą przedawa s . . . mieszczki powinni będą tak płacić. iako do tego czasu płacili, y płaczą, to iest z kaszdego domu w rynkach po grosy pięci, a z domow w uliczach po grosy czterech; będą też mieli czisz mieszczanie Turobinscy wolną paszę bydłu z inszemi w iami przyległemi, oprócz tej paszey, gdzie bydło zamkowe albo folwarkowe paszą y bez szkody drugich wsi, a też tam nad miastem bydłu paszę mają. Piwowarowie albo szynkarze wymierne tilko słody koleją brać będą powinni. a do brania zboż folwarkowych y kupnych nie mają być przymuszeni, a kaszdy słod, choć w tani. choć w drogi czas, płacić mają po grzywnach czterech. Piwa. miody. wina, gorzalki, chleb, urząd zamkowy z urzędem mieszczkim spolecznie ma na kaszdy rok stanowić, według drogosci zboża. Karczmarze we wsiach, którzy do tych czasow od nas prawa y wolności żadnej nie mieli ani mają na wolne warzenie piwa. aby go nie warzeli, albo nie robili nigdy, ale aby ie od mieszczan brali, pod winą grzywien dziesięci, czego urzędniczy zamkowi doirzec y bronić mają. Przedmieszczanie nie mają piwa robić, ale wolno ie będzie kaszdemu. kto będzie chciał, szynkować z miasta ie biorąc, oprócz nowego rynku ku zamkowi. którzy takowes prawo mają iako staromieszczanie; wolnemi też czyniemy często mianowane mieszczany od placzenia do zamku czynszu sp . . . y kapłunow z lanu Zbierskiego, który oni sobie ukupili dla passei bydłu y część go zalano stawem Kleparskim, który iednak czynsz mają obierać na poprawę, albo murowanie okolo miasta; dawamy im też wszystkim mieszczanom y obywatelom Turobinskim wolne rąbanie drew w lesiech y w puszczy Turobinskiej, według zwyczaj dawnego, na własne potrzeby, wszakże aby . . . drew nie przedawali y borow y lasow na przedawanie drew nie pustoszyli. Drogi złe na Kleparze, ku Sczebrzeszynu iadąc, będą powinni Guzowianie

y Żabnianie naprawowacz na kaszdy rok, pod winą panską, wyimuiąc s tego Joska poddanego naszego z Żabna y szyny iego. Urzędnik zamkowy niema sądzić żadnej sprawy, . . . ieno te która per appellationem cum praefixione termini od urzędu mieiskiego przypadnie y żaden mieszczanin niema być gdzie indziej za wystempek swoi sadzan, ieno do kaznici mieszczkiej. Żydowie. którzy domy w Turobinu mają, powinni będą wszystkie porządki według inszych mieszczan na sobie niesć y dosyć im czynić, a mianowicie powinni będą mieć dla ognia haki, drabiny, wody w beczkach, a drogi też będą powinni naprawiać chrosty, dylami, iako y inszy mieszczanie naprawują, a iestli by sie który żyd upornym być znalazł, a temu czynicz nie chciał dosyć, ma go urząd mieszczki o to sądzić y karać, salva appellatione do zamku. W święta y dni świętych uroczystych nie mają żydowie publice, oprócz nieznaicznie, w domiech swych robić, pod winą panską sta grzywien. Piekarze nie będą powinni brać zboża, ieno wymierne na wypiek, dwiema groszami kaszdy korzec drożej nizli będzie w targu, a do brania zboża folwarkowego, albo przekupnego nie mają być czynieni. Przekupniowie nie mają w targ zboża skupować asz znak z Ratusza zdeima, a poki znak na Ratuszu będzie wytkniony, nie mają nie skupować, tylko obywatele Turobinscy. W obieraniu urzędu mieiskiego, tak do rady, iako do ławicze y do czechow, cheze my y osobliwie to warujemy, aby dla różney wiary y nabożenstwa dobrimi y godnemi ludzmi nie brakowano, ale aby do urzędow wszelakich mieiskich y do czechow sine discrimine ewangelikowie y papieżniczy zawsze obierani byli; będą też powinni przerzeczni mieszczanie Turobinscy, albo urząd mieszczki, z procentow wszystkich y wszelakich mieszczkich lidzbę czynić na kaszdy rok przed urzędem zamkowym. Ktore to prawa, przywileje y wolności przerzeczonego miasta naszego Turobina, także y te wszystkie artyculy wyszey mianowane tym listem naszym utwierdzamy y umaczniamy in omnibus condicionibus et clausulis, mieszczany Turobinskie zachowacz wiecznemi czaszy sami za się y za potomki nasze obiecuiemy y przyrzekamy, prawu iednak xiążęcia Je-o mezi Słuczkiego Alexandra, ktore od nas na majątnosć Turobinską na ten czas miecz raczy, tym listem na-

szym in derogacionem et praeiudicium nic nie czyniacz. U ktorego xiazęcia Je-o mczci Aleandra o consens na ten list nasz staracz się miezczanie Turobinsczy będą powinni. A na swiadcztwo y istote tego pieczęcz naszę kazaliszny zawieszcz y ręką swą podpisuiemy. Datum w Szebrzeszynie, we Szrodę po niedzieli szrodopostney bliska, roku Panskiego tysiacznego pięćsetnego osmdziesiątego dziewiątego, przy bytnosci wielbnego xieżdza Stanisława Dziegielowskiego canonika Lowiczkiego, economa naszego, Sebastiana Kiczkiego, plebana Szebrzeskiego, Stanisława Zdrowskiego, woita naszego Szebrzeskiego, Stanisława Dłuskiego, Henricha Girka z Litomyśla secretarza y podwoiewodziego naszego Poznanskiego, Stanisława Potoczkiego, Andrzejia Niegolewskiego Piotra Palczewskiego, Marczina Broniewskiego, Andrzejia Gostkowskiego. Jana Boglewskiego, Stanisława Obiezińskiego, Thomasza Przeborowskiego, y wiele inszych slug naszych y swiadkow wiary godnych. Stanislaus comes A. Górka Palatinus Posnaniensis manu pr.

(См. № 416 Описание).

№ 18.—1591. Июля 22.

Грамота короля Сигизмунда III, разрѣшающая Керножицкому взимать мостовой сборъ въ имѣнїи Островъ Дойлидскїй.

Жикгимонтъ третїй, Божю млстю король Полскїй, великїй князъ Литовскїй, Рускїй, Прусскїй, Жомойтскїй, Мазовецкїй, Инфлянтскїй и королевства Шведского наблизшїй дедичъ и пришлїй король.

Ознаймуемъ сямъ нашимъ листомъ всимъ в обець и кождому в особна, кому бы то ведати належало, нивешнимъ и на потомъ будучимъ, иж што перво сего за чолобитемъ земенина ншго земли Новгородское, вроженого Лавърина Керножицкого, высылали есмо ревизорми мостовничого нашего Новгородского Федора Евлашевского и землянъ нших Павла Вировского, а Войтеха Першка на кгрунтъ имения его Керножицкого, прозываемого Островъ Дойлидскїй, лежачого в земли Новгородской, для уваженъя накладу и кошту его, которїи онъ в направованью дороги, всыпанью гребли и будованью

мосту для людей переездных, на местьцу топком и трудномъ до переезду, на гостивцу, которїй черезъ тот кгрунтъ его идет с Клеца до Пиньска, подыймовати мусит. А такъ мы гедръ, за ознайменьемъ нам черезъ листъ от помененныхъ особъ, к уваженью того накладу, заховуючисе в том водлугъ права посполитого и статуту великого княства Литского, взглядомъ того кошту ему Лаврину Михайловичу Керножицкому по усыпаню от него на помененомъ местьцу гребли и збудованю мосту, мыто в людей переездных, также с купями и товари едучихъ брати позволили есмо, якож и сямъ листомъ нашимъ позволяемъ, а меновите от воза с конемъ однимъ по четвертаку, а в двама конми от воза по грошу ледкому. од верхового по два пенези, од животины рогатое по два пнзи. од скоту малого по одному пнзю. Которое мыто мает он самъ Керножицкїй, также жона, дети и потомки ихъ на вси потомные часы на себе брати и его уживати, не будучи повинъни намъ гедру и до скарбу ншго, также и потомкомъ нашимъ с того ничего давати, только за тое мыто маеть помененный Керножицкїй, жона, дети и потомки ихъ людемъ подорожнымъ мость и греблю направовати, якобы добрый и беспечный черезъ тое местце пореездъ мели. Вызволяемъ однакъ и воляными чиним от плаченъя того мыта всихъ тых, которїе водле права посполитого даванью мыта не подлежатю. И на то дали есмо Лаврину Керножицкому, жоне, детемъ и потомкомъ его сес нашъ листъ, с подписомъ руки нашею гедръское, до которого на твердость и печать нашу великого княства Литовского привесити есмо велели. Писанъ у Кракове Меса Божого нароженья 14ф деветьдесятъ первого, мца июля двадцать второго дня. Sigismundus Rex. Ярошъ Воловичъ Писарь м. р.

(См. № 418 Описание).

№ 19.—1602. Ноября 29.

Грамота короля Сигизмунда III, утверждающая Паисїя Мономонаха въ званїи Пинскаго епископа, по смерти Іоны Гоголя.

Жикгимонтъ третїй Божю млстю король Полскїй, великїй князъ Литовскїй, Рускїй, Прус-

кий, Жомойтский, Мазовецкий, Ифлянтъский а Шведский, Клотский, Ванъдальский дедичный король.

Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ всимъ в обецъ и кождому з особна, кому бы то ведати належало, иже по зейстью зъ сего света владыки Пинского небощыка Иона Гоголя, тое владыцтво и з монастыромъ Кобрынскимъ на шафунок нашъ прышло и спало, ино мы постерегаючы того, абы хвала Божия не уставала, але овшемъ от часу болшь о розшыренье оное стараючысе, а маючы залецоную от некоторыхъ панов рад и вранниковъ нашихъ, а особливе от велебного в Бозе Гипатея Потея, митрополита Киевского и Галицкого, особу на то годную велебного Паисея мономонаха, архимандрыта Менъского, который вжо от часу немалого, будучы на архимандрыцтво Менъское преложонный, о множенъе хвалы Божое и едности церковное в повсехней вере католицкой с костеломъ светымъ рымъскимъ чуле, дбале и працовите старатисе не занехивал, и тепер по томуж працы, накладовъ и старанья чыннити не переставаетъ, хочеты то ему ласкою нашою гедрьскою осветчыти и на потом тымъ болшь ку службе Божой охотнейшимъ учынити, тое владыцтво Пинское з монастыромъ Кобрынскимъ и зо всимъ на все, што до него здавна и тепер належыть, з ласки наше гедрьское ему даемъ и симъ листомъ привилеемъ нашимъ утвержаемъ, так, ижъ мает преречонный, в Бозе велебный отецъ Паисей мономонахъ, владыка Пинский, тое владыцтво и монастыр Кобрынский зъ церквями до него належачыми, з священъниками, з дворы, фолварками, селы, людми, добрами пожытками всякими владыцтву и монастыру тому належачыми, ничого ни на кого не зоставуючы, на себе держати, ужывати, не будучы с того ничого иного повиненъ, только отъправованьемъ набоженства и науки людемъ веры греческое и хованьемъ на то священъниковъ, альбо чернцовъ, годныхъ хвалу Божую тамъ въ едности и згоде с костеломъ рымъскимъ помнажати, ажъ до живота своего. И на то дали есмо преречоному Паисею мономонаху сеь нашълисть, с подыписомъ руки наше гедрьское, до которого есмо и печать нашу великого князства Литовского прывесити велели. Писанъ у Кракове, лета Божого

нароченья тисеча шестьсотъ второго, меца Ноябра двадцать девятого дня. Sigismundus Rex Матей Война писар м. рг.

(См. № 426 *Описанье*).

№ 20.—1611. Августа 4.

Грамота короля Сигизмунда III, выданная подстолю Яну Величко на десять волокъ земли, въ подтвержденіе прежней грамоты на тѣ же волоки, данной Сигизмундомъ-Августомъ королевскому писарю Гайко и сгорѣвшей во время пожара въ Вильнѣ въ 1610 году.

Жикгимонтъ третій, Божою милостию Король Польский, Великий князь Литовский, Русский, Прусский, лифлянтъский, а шведский, коготъский вандалъский дедичный король.

Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ всимъ вобец, кому бы то ведати належало, оповедаль перед нами государемъ подстолий нашъ повету . . . . . урожонный Янъ Величко, ижъ кгда дей зъ допущеня Божого, году прошлого, место наше Виленское мало не все погорело, в тотъ дей часъи каменца мещанина и райцы места Виленского, славутного Якуба Кгибля Андрысовская, на улицы Замковой лежащая, где онъ справы свое и маетность рухомую въ склепе въ захованю мель, згорела, и муры отъ квалтовного огня розгорелые обаляючисе зверху в той каменцы склепъ пробилы, в котромъ дей справы и маетность его зложоная вся погорела, а межи иншими речами згорела дей скринка зо всеми справами и привилеями его, такъ ижъ жадного знаку не зостало, межи которыми згорель дей привилей продка и вуя нашего светобливое памети Короля его милости Жикгимонта Августа небожчику пану Яну Миколаевичу Гайку, писару великаго князства Литовскаго, на десять волокъ земли у волости двора нашего Ошменского, в Рачунахъ, вечностью данный, которую дей десять волокъ онъ, подстолий Ошменский, купилъ на вечность у потомка того преречоного Гайка и билъ намъ чоломъ, жебы есмо того привилею продка нашего въ метрикахъ канцеляриі наше доискатисе и ему з него видымусъ выдати велели, который

за найденемъ его въ метрикахъ, в сес нашъ листъ вписуючи слово отъ слова такъ се в себе маеть. Жикгимонтъ Августъ, Божю милостию Король Польскій, Великий Князь Литовскій, Русскій, Прускій, Жомойтскій, Мозовецкій и пныхъ. Чивимъ явно симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотрѣть, або чтучи его услышитъ, винешнимъ и на потомъ будучимъ, кому будетъ потреба того ведати. Билъ намъ чоломъ писарь нашъ Конюшій Городенскій, державца Ошменскій, Утенскій и Красносельскій, панъ Янъ Николаевичъ Гайко, о томъ, што первой сего за чоломбитемъ его, зъ ласки нашое Господарское, дали есмо ему десеть волокъ земли несельхъ, волости двора нашого Ошменского, войтовства Рачунскаго, въ селе Рачунахъ, въ держане его, якожь за росказанемъ и листомъ нашимъ въ тую десеть волокъ земли его увезалъ и в держане ему подалъ дворенинъ нашъ Янъ Стецкевичъ, который у дворе нашомъ Ошменскимъ ревизоромъ отъ насъ посланымъ есть и тыи волоки его подавши и в то его увезавши, по которымъ местцамъ и врочищамъ тотъ кгрунтъ земли лежить, на то Янъ Стецковичъ листъ свой увяжчій подъ печатю и с подписомъ руки своее ему далъ, якожь тотъ листъ его увяжчій панъ Янъ Гайко передъ нами покладалъ и билъ намъ чоломъ, абыхмо ласку нашу вчинили и тую десеть волокъ земли листомъ нашимъ на вечность ему подтвердили, а такъ мы Господаръ, маючи ласкавый взглядъ на службы его, которыми онъ, будучи обещне на дворе нашомъ, ласку нашу верне и пишне службами своими заслугуетъ и на передъ хотечи его къ службамъ нашимъ охотнейшого учинити, на то есмо ласкаве призволили и того листу увяжчого Яна Стецковича огледавши, казали есмо его слово отъ слова в сес нашъ листъ уписати, который такъся себе маеть: За росказанемъ листовнымъ Господара его Королевское милости пана пана нашого милостивого. Я Янъ Станиславовичъ Стецковича, наменшій слуга его королевское милости, а на тотъ часъ ревизоръ Ошменскій, ознаймую тымъ моимъ листомъ, ижъ што его королевская милость, черезъ листъ свой Господарскій, рачилъ мне росказати, абыхъ я, ограничивши десеть волокъ кгрунту пустого у войтовствѣ Рачунскомъ

и в селе Рачунахъ, подалъ писару Господарскому Конюшому Городенскому, державцы Ошменскому, Утенскому и Красносельскому пану Яну Николаевичу Гайку, а такъ я, водле листу и росказаня его Королевское милости, тую десеть волокъ ограничивши и коньцами засыпавши, его милости пану писару в держане подалъ и в тыи волоки увезалъ, на врочищу в Рачунахъ, то есть гранца тыхъ десети волокъ починается бокомъ однимъ отъ границы подданныхъ его Королевское милости села Рачунского, стены боцное, концами одними отъ границы его милости пана Яропа Сенявского, воеводича руского, подькоморого Каменецкого, именья его милости Солского и къ границы земенина его Королевское милости повету Виленского Криштофа Богупевича, бокомъ другимъ тежь къ границы его милости пана воеводича руского, тогожь его милости именья Солского и къ границы землянъ его Королевское милости повету виленского пановъ Петрашковичовъ, концами другими къ границы тогожь Криштофа Богупевича и къ границы села его Королевское милости подданныхъ Ошменскихъ (вирчанъ. къ стене головной, и на томъ его милости пану писару далъ тотъ мой листъ увяжчій, подъ моею печатю, съ подписаньемъ руки моее властное. Писанъ ув Ошмене, подъ лето Божого нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ первого, месеца Мая осьмого дня. И зъ ласки нашое Господарское на чоломбитье пана Яна Гайка то есмо вчинили и тую десеть волокъ неоседлыхъ земли у волости двора нашого Ошменского, в селе Рачунахъ, в тыхъ границахъ врочищахъ лежачие, яко меновите в листе увяжчомъ Яна Стецковича вышей стоить описано, ему дали и симъ листомъ нашимъ на вечность у вотчизну даемъ, маеть панъ Янъ Гайко самъ и его жона, и ихъ дети и потомки тую десеть волокъ земли у волости двора нашого Ошменского, въ селе Рачунахъ, на себе держати и того вживати вечными часы, и волни они тамъ себе на тыхъ десети волокахъ пожитки водле воли своее прыбавляти и розмножати, а намъ съ того службу земскую военную мають они служити и на то есмо пану Яну Гайку дали сес нашъ листъ, зъ нашою печатю и подьписане руки нашое Господарское. Писанъ у Вильни,

лета Божого нарoженья тысяча пятасть шестьдесятъ первого, мѣсяца Мая двадцать девятого дня. Подпись руки Господарское. Остафей маршалокъ писарь. А поуписанью того привилею продка нашего сесь видымуеъ з метрыкъ с подписомъ руки наше Господарское и с печатью великого Князства Литовскаго урожоному Яну Величку, подстолему нашему повету Ошменского, дати есмо казали, хочемы то мети абы на кождомъ местцу и у кождого права яко самый привилей продка нашего при зуполной mocy держанъ и хованъ былъ. Писанъ у Вильни, лета отъ нарoженья сына Божого тисеча шестьсотъ одинадцатаго, месеца Августа четвертого дня.

Sigismundus Rex. Остафей Воловичъ Троицкий писарь и референдарь.

(См. № 429 *Описаня*).

№ 21. — 1618. Августа 3.

Грамота **Тома** Замойскаго, подтверждающая уставъ Томашовскаго ремесленнаго цеха.

Thomasz Zamoyski aa Zamosciu, woiewoda Podolski. Knyszynski, Goniądzenski etc. etc. starosta.

Significo presentibus literis meis uniuersis et singulis, harum notitiam habituris; oblatas mihi fuisse literas papyreas nomine magistrorum contubernaliu artificii Mensatorum, Doliatorum, Currificum, Rotificum, Thorneatorum aliorumque ibidem pertinentium, ciuium meorum Thomasouiensium, certos articulos contubernii illorum in se continentis, sigillo officii cons . . . munitas, supplicatumque mihi fuit, ut eosdem illorum articulos auctoritate mea approbarem et confirmarem, quorum quidem articulorum tenor sequitur estque talis. W Jmie Panskie Amen. Ku chwale Boga Wszzechmogącego y świętych iego, ku wieczney pamięci rzeczy, dla pomnożenia cnot y rządow przystoynnych, artykuły do cechu rzemiosła stal-maskiego y stolarskiego, bednarskiego, kolodzieyskiego, tokarskiego należace y ku wiecznemu zachowaniu postanowione.

Naprzod artykuł pierwszy. Po elekcyey urzędu mieyskiego, rzemieśnicy cechu tego, ktorzy by byli wszystkie religiey rzymskiej katolickiey, dla dobrego rządu y spraw cechu tego, mają, według zwyczaju inszych miast koronnych, z posrodku starszych dwu na urząd cechmistrzowski mistrzow uczciwych y godnych, ktorzy by w miescie osiedli byli, mianowicie obrać, y tak obranych zgodnie urzędowi radzieckiemu praesentować, z ktorych urząd radziecki starszego potwierdzić ma; ktorzi tak obrani y potwierdzeni przysiege na urząd swoy, w sposob w prawie Maddlebarskim opisany, Jego msci pannu dziedzicznemu y urzędowi radzieckiemu uczynić, a tym zas insi mistrze, według opisanja artykułow niżej wyrazonych, przystoyną ucciwość y posłuszeństwo oddawać mają. Z tych cechmistrzow u starszego, mieszkaiącego w murze, skrzynka, w ktorey przywileie y insze sprawy y skarb braterski ma bydz chowany, a u młodszego klucz do niey będzie.

Wtóry artykuł. Na każde cztery niedziele cechy do schadzki z czeladzią mają odsyłać; przy tey ze schadzce sprawy swe cechowe ucciwie y cicho, przez wszelakich poswarkow y zwady y szkody rzeczy pospolitey, będą odprawować, do ktorey, gdyby brat zdrowy, będący w domu obecnym nie przyszedł, ani się opowiedział, winą groszy trzy ma bydz karany, ilekroć by nieprzybył, a iezeliby po zagaieniu spraw y cechy przyszedł, tedy mistrz starszy winą grosza iednego, a młodszy pulgroszkem ma bydz karany. W tych schadzkach, dla potrzeb cechowych y koscielnych, będą kładać po groszu iednemu y tamże o porządku cechowym namawiać się, ucznie y młode mistrze przyjmować y stanowić, wyuczone w rzemiesle wyzwolać y przemianki, iako w innych miastach, dawać, złe, nieposłuszne y występne karać, według występku ych y win opisanych. Przy tychże sprawach cechowych iesliby się ktory na cechmistrza słowem uszczypliwym targnął, winą pulkamienia wosku, a iezeliby ręką gwałtowną, winą dwoiaką y siedzeniem w Ratuszu przez miesiąc, a ktory by takimże sposobem przeciwko bratu inszemu wystąpił, połowicą winy pomienioney karany ma bydz, wszakże żaden do schadzki z bronią nie ma chodzić, pod winą funta wosku czystego. Cechmistrz zaś, ktory by mieysca swego, skrzynki y klucza niezleciwszy odiechał, albo czasu zwykłego cechy

nie obesłał, także y brat, któryby upornie wstał od sprawy, mieysca nie zasadziwszy, winą funta wosku czystego ma bydz karany. Ciz mistrzowie wszyscy na każde suchedni kwartalne do skrzynki po gro-zu iednemu, a towarzysze po pułgrosza, dla potrzeb y przygod towarzyskich, powinni dawać będa, także na załomszach, na każde suchyhdni tak mistrze iako y towarzysze, y przez wszystkie octawę Bożego ciała na processiach, według zwyczajow inszych cechow, pod winą wzwysz opisaną bywać powinni.

Trzeci artykuł. Gdyby który towarzysz przywedrowawszy do Tomaszowa chciał mistrzem zostać, tedy naprzod ma przerobić u mistrza iednego, nie odchodząc, rok y niedziel sześć, potym prawo mieyskie ma przyiąć według zwyczajui, w cechu zas cechmistrzom pokłonnego, abo wstepnego złotych dwa, a do skrzynki braterskiej, na potrzeby cechowe, złotych dwanasć; do tego pułhak nowy za złotych sześć ze dwiema funty prochu oddać y listy od ucziwego urodzenia y wyczenia swego pokazać y to wszystko odprawić w wysciu roku y niedziel szesciu; tenże młody mistrz niema chować tak towarzysza iako y chłopca dotąd, poki nie odda powinności. *Sztuki stolarskie.* Trzy mają bydz robione z drzewa jaworowego, dębina gierowane, żeby też nie były klinkami globione, ani gwozdmi przybiiane. Naprzod. Skrzynia ma bydz robiona na trzy łokcie wzdłuż, na łokieć y trzy cale wszierz. Zwysz na pięć cwierei, z lożem pułtora łokcia, w ktorey ma bydz wieko fasowane o dwu filankach; w niey będą dwa pułskrzynki, ieden przez wszystką skrzynię na dłuź, drugi przy iedney głównej y pod iednym pułskrzynkiem ma bydz ladysarnia, w ktorey ladysarnie ma bydz dwanasć szufladek pod iedną miare zrobione, y ktore szufladki mają się zamknąć iednem szperem: pod drugim pułskrzynkiem ma bydz szafeczka chędogą robotą zrobiona; ta skrzynia ma bydz o dwu dnach. Druga sztuka tegoż rzemiosła. Stoł na pułtrzecia łokcia długi, szeroki na dwa łokcia bez trzech cale, który stoł ma bydz o trzech filonkach flisowane fladrem fornerowany. Trzecia sztuka tegoż rzemiosła. Olmana na trzy łokcie wysoka, na dwa łokcia szeroka, w ktorey ma bydz dwanasć szuflad, pod iedne miarę zrobione, dembowemi kalstusami ogierowane; u tey olmaney mają bydz dwoie drzwi, każde drzwi

o dwu filankach. sztuki fornerowane, ktore sztuki powinien oddać według wydania miary z starszych mistrzow y mają bydz wydane według cerkla y miary własney; też sztuki powinien oddać do roku y niedziel szesciu. Jesliby tych sztuk nie chciał robić, a chciałby ich opłacić, powinien za nie odłożyć do skrzynki braterskiej grzywien polskiej monety pietnascie. Towarzysze tego rzemiosła nie mają robić tak w klasztorze iako y u orgarmistrzow i sniezerow, którzy by mieszkali przy tymże mieyscie; iezeliby też snyczyrze albo orgarmistrzowie, którzy organy robią, albo wszelakie muzyki, chcieli czeladz stolarską chować do robienia swego rzemiosła, tedy mają cech trzymać wespuł z stolarzami, iednak nie przeszkadzając nic w rzemiesle stolarskim, tak sami mistrze iako y czeladz. To też warując żeby sobie po czeladz stolarską do inszych miast nie posyłali, nie tym robote dawać, którzy by do miasta przywedrowali, oprócz żeby u stolarzow roboty nie mieli. W tym też rzemiesle stolarskim nie mają ciesle żadną bydz przeszkodą do ich robot robienia wszelakich, którym własnie domy należy budować. Tegoż rzemiosła mistrzom wolno będzie listy wydawać tak mistrzom, którzy by chcieli żadać o list na magisteria, którzy by byli niesprawni, iako y towarzyszom, ato dla chłopcow wyzwolenia y towarzyszow chowania, według zwyczajui miast krolewskich. Sztuka bednarska ma bydz robiona według miary Lwowskiej czworaka, to iest kadz dębowa do browaru na pięć łokci wszierz we dnie. do tego wannę dębowa z iesionowemi obęczami. nad to garszow sosnowy ze czteroma karboma obęczy iesionowych cztery maiace, ley na trzy piędzi wzwysz y wszierz; te robote oddać powinien będzie do dwoch niedziel. A iezeliby tey sztuki robić niechciał, tedy powinien będzie dać do skrzynki braterskiej złotych pię nascie monety polskiej y szesć funtow wosku czystego. Sztuka stalmaska. Rydwan na łokci pięć wzdłuż, wesrodku dno szerokie pułtrzecia łokcia, na przedzie w rycambli między dragami w łokieć szeroki, u wierzchu, według wydania miary, ma bydz deszkowy, niepleciony, w który mistrzowie tego rzemiosła mają nalać wody, gdy wody przez się nie pusci, ma bydz przyięty za sztukę. Te sztukę ma oddać za niedziel cztery, a iezeliby chciał takową sztukę opłacać, powinien za nie odłożyć do

skrzynki braterskiej złotych dwadzieścia monety polskiej. Przytym wolno będzie stalmachom iucht zakupować na rynku, który ma należeć do ich rzemiosła. Cisz przecie stalmaczy mogą dawać tak karecy, iako też y koteze y kolasy rymarzom ob-szywać z swego iuchtu. Sztuka kołodziejska.— Kol sześć dwie za osmią koni, piasty do nich mają bydz robione po trzy cwierci wzmiesz bez cała, we srodku sprycha od piasty nad wzwysz na łokieć y na dwa cała dzwona, u tych kol na wzwysz ewiere namiesz pułpieta cała pod szyną. Cztery koła za szescią koni według wydania miary mistrzow starszych. Ta sztuka ma bydz wydana do miary y do cerkla, niema też ich zagłabiać z wierzchu jeno jednym klinem; po oddaniu tych kol do cechmistrza, będą powinni bracia tegoż rzemiosła, ile ich będzie, każdy uderzyć perlikiem tymże, którym ich nabiał, w kuźde dzwona, tak zwierzchu iako y ze-podu, aby się żadne nie ruszyło z piasty, a kiedy się ruszy w piastcie albo w sprysze, niema bydz przyjęte za sztukę; iesliby się też ktore dzwona spadało zatym sprobowaniem, tedy nie ma bydz przyjęte za sztukę, a ta sztuka ma bydz oddana za niedziel dwie; jezeliby niechciał tej sztuki robić, a chciał by ją opłacić, powinien za nie odłożyć złotych dziesięć monety polskiej; a jezeliby który w takich rzemiosłach wyżey pomienionych sztukę własnie miał zrobić, a dosyć iey nie uczynił, takowy kuźdy powinien będzie wędrować znowu rok y niedziel sześć, a potym zechceli wrociwszy się poprawić ręki swey, wolno to mu będzie. Sztuka tokarska. Ma bydz —szkatuła, w cerkel toczona, z wiekiem jednego drzewa; w tey szkatule sztuładek toczonych w jednę miarę z wiekami dwana cie, tak żeby jedna drugiey większa niebyła, ani mnieysza; do tego prochownica z rurką nie wsadzana, ani wkljana, ma bydz z jednego drzewa chędogą toczona, a ta rurka ma bydz przy jednym brzegu, a nie wesrodku, a iesliby tej sztuki niechciał robić, powinien dać do skrzynki braterskiej złotych dziesięć monety polskiej.

Czwarty artykuł. Tenże młody mistrz nowo przyjęty zaraz powinien będzie wszelakie posługi, tak cechowe, iako y koscielne odprawować do roku y niedziel szesciu y do tąd pokiby drugi po nim nie nastąpił, a ilekroć by omieszkał, abo więc na swoje miejsce nie posłał drugiego, tyle kroć funtom wosku winy braterskiej karan bydz

ma, a jezeliby ich dway, abo trzech młodszych bylo, tedy ten, ktury pierwey powinność y podatki cechowe wszelakie wzwysz opisane odprawi, od posług wolen będzie. A ow, który by temu dosyć niuczynił, służbe tę odprawować (poki inszy młodszy nie nastąpi) powinien będzie.

Piąty artykuł. Tenże młody mistrz, gdy udaw-szy się do cechu nie ożeniłby się w wysciu roku y niedziel szesciu. wine cztery funty wosku do skrzynki braterskiej y braci achtel piwa dać powinien będzie.

Szesty artykuł. Iesliby towarzysz, albo mistrz rzemiosł wzwysz pomienionych był synem rzemiosł tych, albo wiec nie będąc wziął corkę mistrzowską w małzenstwo, według rzemiosła sobie należącego, a cech chciał przyjąć, takowy połowice podatkow wzwysz opisanych oddawać y odprawować będzie. Wstepne jednak, abo poklonne cechmistrzom zupełnie oddać y posługi zupełne iako inszy młodszy mistrz odprawować będzie powinien. A iesliby y sam był syn mistrzowski y rzemiosła tego y mistrzowską corkę w stan małżeski wziął, tedy od wszystkich podatkow y sztuk robienia wolen będzie, iednak przecie kołacją y poklonne cechmistrzom zupełnie powinien oddać będzie y służby wszelakie odprawować.

Siodmy artykuł. Iesliby brat rzemiosła pomienionego z tego swiata zszedł, małżaka po smierci iego przez syna pozostała będzie miała wolność robienia rzemiosła przez rok y niedziel sześć, daley nie; do ktorego robienia rzemiosła mają iey mistrze towarzysza, by snadz y jeden był w miescie, przydać, a jezeliby syna abo kilku miała, wolno iey będzie rzemiosło robić do wzrostu dziecinnego; tenże mistrz syna swego v na smiertelney poscieli może wyzwolić y będzie miany za wyzwolonego.

Osmy artykuł.—Gdyby który brat cechu tego z tego miasta do inszego się wyprowadziwszy, a nie odsyłałby powinności wszelakiey cechowi przez rok y niedziel sześć, takowy wszystko traci.

Dziewiąty artykuł. Nie wolno też będzie rzemie-snikom postronnym na rzemiosła wzwysz pomienione tak przekupniom, iako też rzemiesnikom inszym robot wszelakich nawozić, okrom iarmarkuw uprzywileiowanych, z tą iednak conditia, aby pomienieni rzemiesnicy cechowi robot swych na wszelaki czas y potrzebę dostatek do-

dawali y na targi wszelakie wykładali. do których zabierania urząd mieyski ma sług przydać, a ci co z inszych miast na iarmarki z robotą będą przyjeżdżać, nie pierwey ią będą wykladać na przedasz, aż koždy z nich opowie sie cechowi y da opowiednego groszy pięć.

Dziesiąty artykuł. Partacze zas rzemiosł pomienionych, tak w tym mieyscie, iako też na mile od miasta w panstwie tym, w robocie nie mają przeszkadzać mistrzom pomienionym cechowym, ani też od takowych roboty do miasta nawożone bydz nie mają. pod utraceniem robot tych, do których zabierania ma im bydz pomocny urząd.

Jedynasty artykuł. Zeby też przemiankuw z panskich miast. to iest iegomosci pana y dobrodzicia naszego, niesmieli brać rzemie nicy tych rzemiosł, tak w królewskich iako y innych miastach, oprócz miasta Zamoscia, a iezeliby niemi wzgardzili. tedy mają za nie odłożyć tak, iakoby ich gdzie indziej kosztowało.

Dwunasty artykuł. Gdy by który mistrz cechu tego chciał przyiąć chłopca na naukę do rzemiosła, takowy chłopiec ma bydz na upodobanie w mistrza dwie niedzieli; tenże chłopiec, gdy mu sie upodoba rzemiosło, będzie powinien położyć w cechu przed mistrzami groszy dwanascie. Iezeliby też który brat chował chłopca nad dwie niedzieli, takowego karać dwiema funty wosku; a który chłopiec, uczyniwszy za lata y za rzemiosło dosyć maistrowi swemu nieodchodząc, takowemu chłopcu albo uczennikowi rzemiosł wzwyż pomienionych powinien dać iemu gazywnę piędzney przy wyzwoleniu, ktorem to mistrzowie wzwyż pomienieni uczennikom, tak swoim iako też y postronnym, będą mieli taką władzą przemianki dawać, ktore mają bydz takiej władzy y mocy, iako w inszych głównych miastach zachowuje się; kory by zaś uczeń wzgardziwszy odszedł, nie wiawszy przemianku, a gdzie indziej by go wiał, takowy każdy ma bydz karany toz sumaa, co dal kędę indziej y za przemianek.

Trzynasty artykuł. Mistrzowie pomienieni będą też mieli moc y władzą zupełną nieuczone, albo iaką zowią partacze, do rzemiosła swego przynować, według uznania starszych mistrzow, także uczennikom, którzy by zinađ przywędrowali, przemianki dawać, onych pomnazać y tym tak władać, iako by w inszych miesciech głównych królewskich były ważne.

Czternasty artykuł. Ciż mistrze cechu tego tak chłopca na naukę, iako też towarzysza do roboty y cechu swego przyjmować nie mają, który nie był religiey rzymskiey katolieckiey y uciwego urodzenia, zachowawszy w tym całą wolą y beneficium iegomosci panu dziedzicznemu, gdyby komu za przywileiem swym mieszkac tu pozwoлил.

Piętnasty artykuł. Niema też ieden drugiemu tak mieszkania, iako chłopca. towarzysza y roboty wszelakiey podnawmować y odmawiać, pod winą pulkamentu wosku do skrzynki braterske y panom raycom winy kopy iedney.

Szesnasty artykuł. Materiey do rzemiosł wzwyż pomienionych, ktora by należała na przedasz y byla przywożona. żaden sie niema ważyć potajemnie, tak za miastem, iako po ulicach y przedmiesciach. zakupować, tylko w miescie, w rynku, a iezeliby który z braciey drugi, abo więc y wszystkiey potrzebowali. tedy ma bydz równo między potrzebuiaće rozdzielona y u starszego cechmistrza zapłacona, pod winą czterech funtow wosku czystego.

Siedmiasty artykuł. Spraw y tajemnie cechowych żaden mistrz niema wynosić przez prog, oprócz iezeliby co w cechu przeciwko magistratowi króla iegomosci, przeciwko iegomosci panu dziedzicznemu, także urzędowi radzieckiemu y Rzeczy Pospolitey dobremu mowiono y sprawowano było, to koždy powinien ziawić.

Osmnasty artykuł. Od dekretow cechowych, ktore by sie mistrzowi ktoremu zdaly bydz obciążone. wolna appellatia ma bydz dopuszczona do urzędu radzieckiego, wszakże od rzeczy małej, która by groszy piętnastu nie wyniosła, niema bydz appellatia żadnemu z cechu dopuszczona: która appellatia przez dwóch mistrzów, którzy by dostateczną o wszystkim sprawie dać mieli, do urzędu radzieckiego ma bydz odsyłana; a iezeliby urząd dekret cechowy approbowal. tedy appealingcy cechowi winy groszy sześć, a pp. raycom groszy sześć dać y stronie szkody nagrodzić powinien będzie.

Dziewiętnasty artykuł. Jesliby też który mistrz z towarzyszem karty grał, albo towarzysz z chłopcem, tedy mistrz ma bydz karany groszy trzydziestą, a towarzysz z chłopcem grający groszy piętnastą; iezeliby też który mistrz, albo towarzysz żupan, abo delią, albo co swego

własnego z siebie przegrał, takowy każdy ma być karany pulkamieniem wosku przez miłosierdzia wszelakiego.

Dwudziesty artykuł. Jesliby się też przydało, żeby towarzysze rzemiosł wyżej pomienionych odszedł z miasta nieopowiednie y bez obyczaju ich należącego, takowy ma być w rejestr trybownych wpisany y według uznania mistrzów karany.

Dwudziesty pierwszy artykuł. Powinni też być z cechu tego dwóch mężów zbrojnych na potrzeby miasta y rozkazanie wszelakie panów radziec stawić czasu wszelakiego — Ego itaque Thomas Zamoyski de Zamoscie Palatinus Podoliae etc. visis praesertis praefatorum magistrorum articulis, cum nihil nisi ordinem alibi etiam receptum quo singuli intra officii mei que continentur praescriptos esse perspiciam, ideo praefatos articulos in omnibus eorum punctis, clausulis et conditionibus, quatenus juri communi non repugnant, praesentium vigore approbo, confirmo et ratifico juribus supremi Domini mei antecessorumque et successorum meorum manentibus semper saluis, fidei gratia praesentes manu mea subscriptas sigillo meo pensili muniri feci. Datum Zamoscii, die 3 mensis Augusti, Anno Domini 1618.

(См. № 436 Онуцанин).

№ 22.—1618. Декабря 12.

Продажная запись виленскаго мѣщанина Петра Даскевича Яну Якубовскому на плацъ на Антоколь.

Wypis z ksiąg urzędu mieszczan Antokolskich.

Roku tysiąc szescset osmnaestego, miesiąca Decembra dwunastego dnia.

Przedemną Mikołaiem Pawłem Jaszynskim sekretarzem kro. Je-o mci, can-nikiem, cantorem, pralatem catedry kościoła świętego Stanisława etc. etc. postanowiwszy się oświadczono na urządzie uczciwy Piotr Daskiewicz mieszczanin moy Antokolski, z żoną swoją Lucyją Pyskowną, oboje wspólnie y dobrowolnie, ustnie zeznali, iż oni dom swoy własny pod jurisdycją moją na gruncie y placu moim, który idzie miedzą aż do pulmili, za zamkiem leżący, nikomu niepienny, niezawiedziony, ktorego on sam prawem wiecznym nabył, ze wszt-

kim prawem swoim nabytem kupnem przedali na wieczność, tak iako się zdawna w pewnych granicach swoich ten dom teraz sam w sobie ma y zamierony jest uczciwie na panu Janowi Jakubowskiemu, mieszczaninowi Wilenskiemu, y żenie jego Hannie Grzegorzownie, za pewną sumę pieniędzy, za złotych trzysta polskich gotowych, które od niego gotowe za razem ystotnie wzięli y w intromissyia, zrekając się prawa swego wiecznego, na osoby tych dwu osob wyz pomienionych kupców swych puszcili, podali y postąpili, nie zostawiając ani weymniąc nie na siebie samych, dzieci, bliskich krewnych y powinowatych swoich prawa ani przystępu żadnego y na nikogo obcego, obiecując y zapisując się żadny trudności ani przenagabania panu Janowi Jakubowskiemu, żenie jego Hannie Grzegorzownie y potomkom ich, pod zarukami niżej dołożonemi, sami przez się, dzieci y potomki swoje czynić nie mają y męzmi nie będą; a iesliby się kto kolwiek w ten dom wstępował y w dzierżeniu panu Janowi Jakubowskiemu, żenie jego Hannie Grzegorzownie y potomkom ich trudność iaką czynił y zadawał, tedy obowiązali się Piotr Daskiewicz y z żoną swoją Lucyją Pyskowną zawse zastępować swym własnym kostym y nakładem, tylekroć tylekroć by tego potrzeba okazowała, ocyścić y oswobodzać, czego iesliby uczynić y tego domu ocyścić by się zbraniali, tedy zaruki na urząd nas kop dwadziescia gr. listt., a stronie swej uczciwy złotych trzysta pol. zapłacić y y skutecznie oddać powinni będą, które zaruki popłaciwszy przecie ta wieczysta przedaża ma zostawać przy zupełney mocy wiecznymi czasy, iakosz y prawo Piotr Daskiewicz, które na ten dom miał, do rąk pana Jana Jakubowskiego mieszczanina Wilenskiego y żony jego Hanny Grzegorzowney oddał y wwiązania dobrowolnego przez urząd moy w ten dom dopuścił, ktoremu w wwiązaniu nikt się nie przeciwil, przeto ten przyrzeczoney dom wolno będzie panu Janowi Jakubowskiemu, mieszczaninowi Wilenskiemu, żenie jego Hannie Grzegorzownie y potomkom ich iako swoje własność dzierżać y spokojnie uziwać komu chcą dacz, przedacz, darowacz, zamieniacz, testamentem zapisacz . . . . . roznych obracacz y w onym handlować, targowacz, przedawacz, kupowacz, szynkowacz, napoi wszelaki to tesz onemu wolno będzie w . . . . . ze za wolą y

wiadomością urzędu moiego, a iako sam Piotr Daskiewicz, także żona iego Łucyia Pyskowna. potomki ich y wszelki dzierzacy iego. tedy powinni będą wszelakie podatki do skarbu y urzędu moiego s tego domu s placu na koždy rok po kop cztery litt. na dzień świętego Marczyzna plażie y posluszenstwa pełnicz wiecznie . . . . . miescanie czynią y posługi wypelniaią. Ktore to wieczystey przedazy zeznanie domu pomienionego iest do xiąg moich . . . . . mieszan Antokolskich zapisan . . . . . wypis pod pieczęcią moią y s podpisem ręki panu Janowi Jakubowskiemu miescaninowi Wilenskiemu.

(См. № 437 Описание).

№ 23.—1622. Июля 30.

Фундушовая запись Виленскаго епископа Евстафія Воловича въ пользу Бездѣжской униатской церкви.

Eustachius Wołowicz z łaski Bożey biskup Wilenski, proboszcz Trocki. Oznaymuie tym listem moim, komu by kolwiek teraz y na potym będącym wiedzieć należało, isz s powinności moiey zycząc y usilnie staraiąc sie o to, żeby chwala Boża iako naywięcey się wszędzie rozszerzała, y aby zbawienie dusz ludzkich. droga męką Zbawiciela naszego odkupione, iako naypilniey się pomnażało, a pogotowiu w tych majątnosciach, które są od ludzi pobożnych na kościoły Boże nadane, powinna rzecz iest abychmy sie o to tym barziewy starali; przetosz ia, trzymaiąc probostwo Trockie y majątność Bezdzieską na to probostwo nadana, a chcąc aby poddani moi w tey majątnosci, którzy są religiey greckiey, mieli duchownych swoich pasterzow, którzy by około zbawienia dusz ich pracowali, y aby swoje przystoynne obescie y wychowanie mieli. tedy ia wlok trzy gruntu. które po te czasy swieszczeniocy cerkwi Bezdzieskiey w possessiey swoiey spokoynie za przodkow moich trzymali, y ich w używaniu byli, które w takich granicach tu opisanych leżą, to iest pierwsze dwie włoce, który się na szesć sznurów na różnych miejscach dziela, s których pierwsze dwa sznury są za kościołem ob miedze gruntow dwornych, drugie dwa sznury u Łoszkowa. na uroczyszczu, do nich naddatek za błotem, trze-

cie dwa sznury u Zamiencu. podle sciany Zawierskiey, włoca zaś zosobna obrebna pod siołem Mikitskim u Hicza, którą od sioła Mikitskiego w okrag zrzódló obchodzi. y z drugiego boku także od morgow Zawierskich, a s trzeciego boku leży ob miedze sznura Paswicza Bielenskiego; do tego placow trzy, na których ciż swieszczennikowie przy cerkwi Bezdzieskiey z domami swemi y z ogrodami siedzą. Tedy te trzy włoki pomienione y te trzy place przy cerkwi leżące z ich przynależnościami iako się w sobie maia, y z domami y z ogrodami ich. wiecznymi czasy na swieszczenniki teraznieysze y na potym dedące daie. daruie. y fundnie, takową iednak condicią . . . . . swieszczennikowie w uniey S. s kościołem rzymskim zawsze byli y posluszenstwie wielebnego oycy metropolity Kiowskiego y wszystkiey Rusi teraznieyszego y na potym będących. którzy w tey uniey s kościołem S. rzymskim trwać będą. aby zawsze podlegali, słowo Boże, krzty, małženstwa, pogrzeby y insze święte sacramenta, aby s pilnoscią y nieleniwie poddanym moim odprawować. według powołania swoiego, powinni byli, a za mię y za successory moie aby Pana Boga prosili. Co wszystko swoim y następcow moich ichmci . . . proboszczow Trockich inieniem utwierdzaiąc, także mocą y władzą moiey biskupiey zwierzelnosci. którey probostwo Trockie y proboszczowi Troccy podlegaia, to wszystko na wieczn' czasy znacniaiąc, dałem y daie ten moy list y fundusz teraznieyszym y na potym będącym swieszczennikom Bezdzieskim, s podpisem ręki moey własney y z moią pieczęcią biskupią. Pisan w Wilnie dnia XXX miesiaca Czerwca, roku Pańskiego MDCXXII. Eustachi Wołowicz biskup Wilenski, proboszcz Trocki.

(См. № 440 Описание).

№ 24.—1627. Марта 3.

Грамота короля Сигизмунда III. подтверждающая фундушовую запись кн. Феодора Ярославовича Пинской Пречистенской церкви отъ 1518 года.

Жыкгимонтъ третій, Божю млыстю король Польскый, Великий княз Литовьски, Руский Прускый, Жомойтски, Мазовецки, Инфлянтскый а Шведскый, Кротекый, Ваньдальскый дедицьный король

Ознаймуемъ сим листомъ нашимъ всимъ в обещ и кожъдому з особна, кому то ведать належить, икъ покладаль передъ нами велебны в Бозе отецъ Грыгорей Михайловичъ. епископъ Пинъскый и Туровъскый. листъ князя Федора Ивановича Ярославовича и самое кнегини Олены. на певны добра, до епископии Пинское и Туровъское от Великого князя Витолда и короля Казимера, фунъдованые отъцу спископу Пинъскому и Туровъскому Иони даны. на партаmine писаны, просечы абысмо тот лист особливимъ привилемъ нашимъ подтвердили, и пры зупольной моцы заховали, которы в сес листъ привилей конъфирмацыи нашею вписати есмо велели и вписуючы слово въ слово такъ се в собе маеть: Я князь Федоръ Ивановичъ Ярославовичъ и со кнегню своею Оленою. чынимъ знакомито симъ нашимъ листомъ. кому будетъ потреба его ведати, або чтучи слышать. Указоваль передъ нами его млетъ господин и отецъ нашъ епископъ Туровъскый и Пинъскый владыка Иона листы и твердости наданя добръ на тую епископию Туровъскую и Пинъскую волостей и сель до нее належачыхъ, то естъ всихъ добр Туровъскихъ третую часть в пущахъ, и в лесахъ, и озерахъ и где кольвекъ естъ обходъ границъ Туровскихъ, яко се в обыкодахъ своихъ маеть. зо всякогъ дерева бортного третая часть, дани медовое, такъ тежъ волости и села до владычества належачые, село Огомле, село Радивилловчы, село Симоновичы, село Вялче зо всеми людьми и кгрунътами, такъ тежъ озера и пущами и з деревомъ бортнымъ з данъми медовыми, и грошовыми, и всякими повинностями, и пожытъками в моцъ, и владность, в держане, и вжыване вечное на церковъ, Прчстое Богоматеры Туровъской, надано вечне ку владычеству Туровъскому и Пинъскому отъ великого господара князя Витольта, и отъ великого короля Казимера надано естъ десятая неделя мыта Туровъского, и зо всихъ млыновъ нашихъ десятая мерка, а о Петре светомъ в каждый срокъ две недели мыта на его млетъ отъца владыку належачыхъ, такъ же в городе столномъ дворъ и монастырь его млети наданы и корчмы волные на Заятехю мещаномъ его млети отъца владыки, водлугъ данины великого господара Витольта и великого короля Казиме-

ра наданыи. Мовиль намъ его млетъ отецъ владыка отецъ нашъ Иона, абыхмо мы во всихъ тыхъ наданяхъ великихъ гедрей. безъ жадного нарушеня заховали, и прырекаемъ сами за себе за всихъ потомковъ, щадковъ нашихъ, же в тые надане ни во што не маемъ увступоватисе и то Господу Богу во Тройцы Одыному шлубуемъ и хто бы то з насъ, або по насъ будущый дерзнулъ на церковъ Божую и столецъ тотъ светый епископии кривдыты, нехайъ будетъ клатый и проклатый отъ светыхъ Апостоль Петра и Павла, и отъ светыхъ Богоносныхъ отецъ седми вселенъскихъ соборовъ, и Боже его забий на душе и на теле, и да мучытисе душа его во аде со демонами на веки вечныи. На што дали есмо сей нашъ листъ его млети и отцу Ионе и по немъ будущимъ епископомъ Туровъскимъ и Пинъскимъ на веки вечныи и для вечное твердости и печати привесили есмо къ сему нашему листу на веки вечныи сесъ листъ нашъ и не порушно. Писанъ в Турове. в лето по семой тисечы двадцать шестого году. индикта шостый. мца февръля двадцати день. Мы тогда гдръ бачечы бытъ в томъ прозбу его слышную, а хотечы, жебы в добрахъ, церковимъ наданыхъ, жадная уйма не деела се, якобы хвала Божая в церкви вселенной релии греческой, в унии костела католицкого рымского будучой, тымъ се болнъ помнажала, тотъ листъ передъ нами покладаны во всихъ пунъктахъ и паракграфахъ. вышей выражоныхъ, симъ листомъ нашимъ конфирмацыйнымъ ствержаемъ, умоцняемъ и преречоному в Бозе велебному отцу Грыгорию Михайловичу епископови Пинскому и Туровскому и наступъцомъ его тые добра, в листе самомъ орынале менованые, во владзу и держане вечне поддаемъ, на што для лепъшого твердости дали есмо ему сесъ нашъ листъ с подписомъ руки нашею, до которого и печать нашу великого князства Литовъского привесити есмо казали. Писанъ у Варшаве лета Божего нароженя тисеча шестсотъ двадцать семого, мца Маръца третего дня, панованья нашего Польского чотырдесятого, а Шведского трыдцать пятого. Sigismundus Rex. Крышътофъ Коръвинъ Кюсевьскый писаръ.

(Смъ № 441 Описаня).

№ 25. - 1627. Марта 3.

Грамота короля Сигизмунда III. подтверждающая фундушовую запись к. Феодора Ярославича Пинской Феодоровской церкви.

Жыггимонт третий. Божю млстью король Польскый, великий князь Литовскый, Русскый, Прускый, Жомойтски, Мазовецки, Ифлянтски а Шведски Кюдски, Ваньдальскый дедичны король

Ознаймусь симъ листомъ нашимъ, иже покладалъ передъ нами велебны в Бозе отецъ Грегорей Михайловичъ листъ князя Федора Ивановича Ярославича и самое кнегини Олены на певные добра, до церкви епископии Пиньское наданые, велебному в Бозе епископу Пиньскому и Туровскому даный, на паркгамине писанный. просечы, абысмо тотъ листъ особливимъ привилеємъ нашимъ подтвердили и пры моцы заховали, которы в сесь листъ привилей конфирмацыи нашею вписать есмо велели и вписуючы слово въ слово такъ се в себе маеть: Я князь Федор Ивановичъ Ярославичъ и с кнегиною своею Оленою чинимъ знакомито симъ нашимъ листомъ, кому будеть потребъ его видети. або чтучы слышати. жадали есмо господина и отца нашего епископа Туровского и Пиньского владыки Ионы, штобъ его млсть далъ храмъ в нашу опеку в месте нашемъ Пиньском, стого великомчнка Хва Федора Тирона, и его млсть на наше жадаие вчинилъ, далъ тотъ храмъ в наше надане, а которыи, земли были къ тому храму аныгелу нашему, стому великомученьнику Хва Федору, и тыи земли его млсти от того храму вземшы, надалъ на храмъ стого преподобного отца Андрея, а тотъ вже попъ Федоровьскый не маецца в тыи земли вступати ничымъ, а мы напротивку тыхъ земель надали на тотъ храмъ аныгела нашего стого великомчнка Хва Федора Тирона тры дворыща в селе нашемъ в Купатычохъ, одно дворыщъ Деревовьщына, а другое дворыщъ Кулаковьщына, а третее дворыщъ на име Якимовьщына и зъ сеножатми зо всемъ с тым. какъ си здавна тыи дворыща мели в себе, а тотъ храмъ надали есмо тыи дворыща верху писанныи на тотъ храмъ верху писанныи вечно и непорушно на

веки вечныи А если б кто мельъ нашею надане от того храму порушныти, тотъ розсудится з нашими душами передъ млрдымъ Богомъ на странномъ суде. И надъ то дали есмо сесь нашъ листъ, а для лепышой твердости и печати есмо правесили къ сему нашему листу. Писанъ у Пиньску в летъ по семомъ тисечи двадцать третего году иньдикьта трети. мца Мая чотырнадцаты день. У того листу печать завешона одна, а подписъ руки тыми словы написанныи Федко дыякъ. Мы тогды гедръ бачечы быт в томъ прозбу его слышную, а хочечы жебы в добрахъ церквямъ наданыхъ жадная уйма не деела се, якобы хвала Божая в церкви всходней релыи греческой, в унии костела католицкого рымьского будучой. тымъ се большъ помнажала, тотъ листъ, перодъ нами покладанный, во всеихъ пуньктахъ и парактрафахъ в немъ выражоных, симъ листомъ нашимъ конфирмацыйнымъ ствержаемъ. умоцняемъ и пререченого велебного в Бозе и отца Грегора Михайловича епископа Пинского и Туровьского и наступьцовъ его пры держанью всеихъ добръ верху помененыхъ вечно зоставуемъ. На што для лепышой твердости дали есмо ему сесь нашъ листъ с подписомъ руки нашею, до которого и печать нашу великого князства Литовского привесити есмо розказали. Писанъ у Варшаве лета от нароженья сына Божого тисеча шестсотъ двадцать семог, мца Марьца третего дня, панования нашего Польскогъ чотырдесятого а Шведскогъ трыдцать пятог. Sigismundus Rex Крышьтофъ Корьвинъ Кросевьски писарь.

(См. № 442 Описания).

№ 26.—1631. Декабря 9.

Фундушовая запись Георгія Дмитріевича Скуминъ Тышкевича въ пользу Воскресенской церкви въ селѣ Сельцѣ минскаго воеводства.

Георгій Дмитровичъ Скуминъ Тышкевичъ-староста Браславскый, а я Марина Оникиевна Униховская, малжонка его млстии, обою сполне, вечно, явне, чинимъ и сознаваемъ симъ нашимъ листомъ добровольнымъ вечистымъ фундуш-

нымъ записомъ всимъ в обець и каждому з особна, хтобы о томъ теперь и на потомъ завжды вѣдати хотель до ведомости приведечи, ижъ мы, маючи предъ очима нашими повинность христианскую, которая то по насъ вымагаетъ, абысмо впродъ всихъ ивнихъ речей царствия Божия и правды Его искали и в доброй памяти обносечи побожность прѣдковъ нашихъ, а яко оныхъ самихъ, такъ многихъ князей и пановъ народу старовѣчного руского короны Польское и Великого Князства Литовского обывателей, людей побожныхъ старожитного набоженства христианского, греческого, подъ благословениемъ и послушенствомъ церкви светое, восточное, соборное, апостольское будучихъ, идучи прикладомъ сами по своей доброй воли, заживаючи в томъ свободъ и вольностей нашихъ шляхетскихъ, правомъ посполитымъ варованыхъ, звлаца з повинности наше христианское хочечи, абы по животехъ нашихъ хвала Божая взглядомъ насъ не уставала в несмертельную и вѣчную память и богомольство прѣдкомъ нашимъ, намъ самимъ и потомкомъ нашимъ за молитвами и предстательствомъ Преблагословенное Богородицы, приснодѣвы Марии и всихъ святыхъ, иже отъ вѣка, церковь заложенемъ Воскресения Господа нашего Исуса Христа названую, в именью нашемъ, здавна зовемомъ Сельцу, в воеводствѣ Минскомъ лежачомъ, черезъ прѣдковъ нашихъ збудованую, з кгрунтами всеми церковными, по животехъ нашихъ, симъ листомъ нашимъ на монастырь общежительный Инокеский фундуемъ, и за разомъ на тую жъ церковь Воскресения Христова в именью нашемъ Селецкомъ, и на тотъ монастырь тоежъ самое именье даемъ и село наше Селець, у воеводстве Минскомъ лежачое, надаемъ и вечнымъ а не отзовнымъ правомъ, отдаливши отъ потомковъ, братии, сестеръ, близкихъ, кривныхъ и повинныхъ нашихъ, записуемъ, то есть самый дворъ з будованемъ дворнымъ и гумненнымъ, с пашнею дворною, село Селець з людьми, поддаными и боярами, кгрунтами всякими оселыми и не оселыми, пашными и не пашными, з селлищами, погоями, з сады, огороды овощовыми, з ставами, з млыномъ, з реками, речками, сажовками, сѣвожатями, болотами, мхами, мшиarinaми, зарослями, проробками, з лесеми, гайми, дуб-

ровами, з повинностями подданныхъ, платы, доходми и всякими якимъ кольвекъ именьемъ названными, меноваными и не меноваными, земными, лесными и водными, теперь будучими, и на потомъ знайтисе могучими, и названными пожитками, ничего на себе и ни на кого не оставяючи, и не уймуючи, обель вѣчне и на вѣки непорушне, в моць, владзу, вечность и дедицтво зо всимъ на все, яко сами держимъ и уживаемъ и яко се тое именье Селець з церковью, дворомъ и з селомъ в кгрунтахъ, широкостяхъ, долгостяхъ, околичностяхъ, межахъ, границахъ, уходахъ и обходахъ своихъ здавна первой сего и теперь маеть, на монастырь, который се в томъ же именью нашемъ Сельцу, нижеи помеченымъ способомъ, по животехъ нашихъ фундовати, и вечне трвати маеть, симъ листомъ нашимъ надаемъ, записуемъ и вѣчне подаемъ, и заразомъ подъ владзу, и цале зуполное послушенство общежительного монастыря братского Виленского, церкви Сшествия Светого Духа православия греческого, в благословении и послушенстве церкви святое восточное и святѣйшого патрнарха Константинопольского, статечне а не отменне трваючого, поддаемъ и тотъ монастырь нашъ Селецкий вышъ реченому монастыреви Братскому Виленскому втвляемъ, и на вси потомные часы непорушнымъ и не отзовнымъ правомъ даемъ и записуемъ таковымъ способомъ, ижъ за разомъ по животехъ насъ обудвухъ особъ, Братство вышей реченого монастыря Виленского, церкви Светого Духа, духовные и свѣтские, хто на тотъ часъ въ томъ монастыри архимандритомъ, альбо старшимъ и в Братствѣ старостою, альбо преложонимъ будетъ, з повинности и обовяску своего Братского, христианского, для розшырена хвалы Божее, мають и повинни будутъ вравовне черезъ снера ла тое Именье наше село Селець з церковью, з дворомъ, з поддаными, з пожитками и зовсимъ на все, яко се вышей поменило, до держанья своего презъ интромиссию урадовне взяти, онымъ обладати и тамъ заразомъ монастырь фундовати, братию в немъ законную, общежительную священно-иноковъ честного жития, водлугъ здольности приходу и пожитковъ, в порадномъ и повседневномъ отправованью хвалы Божое метъ, давши имъ игумена с того жъ своего монасты-

ря Братского Виленского, альбо откуль розумети будуть, только мужа побожного, светобливого, прикладного, который то игуменъ з братьею своею и ихъ сукцессорове тотъ монастырь, церковь, дворъ и село Селець фундацыи наше, з удиванемъ всякихъ пожитк въ, кромъ всякого нарушеня, в спокойномъ держанью и уживанью своемъ мети маеть, и моцень будетъ стараючисе о то, яко бы и онъ самъ и братия при немъ общежительно и водлугъ порядковъ, з Виленского монастыра имъ поданныхъ, дивучи, мѣли пристойное выховане и осмотренье себе в нужныхъ потребахъ церковныхъ и монастырскихъ, а што бы надѣто за ласкою и помощью Божою, а ильнымъ промысломъ ихъ знайдовалосе, тое все не кривнымъ и повиннымъ своимъ, але до общежительного монастыра Братского Виленского, которому вѣчность той фундацыи служить отдавано и пресылаю быти маеть, в чомъ имъ и ихъ сукцессоромъ никто з потомковъ, братьи, сестрь, блискихъ кривныхъ и повинныхъ нашихъ никоторое перешкоды чынити и в тое жаднымъ способомъ, ани ново якимъ выниклымъ вымысломъ вѣчными часы вступовать, з моцы и держанья игумена и братии отнимати не мають и мочи не будутъ. Варуемъ тежъ то симъ фундушомъ нашимъ и на вси потомные часы такъ мѣти хочемъ, абы кондицыи и паракграфы, в семъ листе записе фундушу нашимъ вечнымъ нижей описаные, вцале, а не нарушене захованы и здержаны были; межи иными, абы игуменъ, который в томъ монастыре фундацыи нашей Селецкой отъ архимандрита, альбо старшого вышъ реченого монастыра Братства Виленского поданы будетъ, такъ онъ самъ яко у братья его иноцы и ихъ сукцессорове прикладомъ тогожъ монастыра Братского Виленского общежительного и иныхъ манастырей . . . . .

набоженство в церкви, где и тѣла наши погребенные дасть Богъ мѣти хочемъ, отправовали и водлугъ звычаю, а порадку церковного до поминнику имена наши вписавши, якъ сорокоусты заразъ скоро по потребѣ тѣлъ нашихъ отправили, такъ и в потомныи часы на литургияхъ заупокойныхъ Господа Бога о спасении душъ нашихъ просили. До того што есть наибольшая

и найважнейшая речъ, абы игуменъ и братия в томъ монастыры, кромъ всякого нарушенья православной христианской вѣры и благочестия подъ послушенствомъ, а благословениемъ святое Соборное и апостольское церкви, трону святѣйшого патриархи Константинопольского, яко господина, отца и пастыра нашего всесестнейшого, в тыхъ панствахъ его королевской милости правами духовными и свѣтскими належного и упривилеованого статечне, а не отменне жили и имя его в молитвахъ церковныхъ и в первымъ помян . . . . . церковномъ, а потомъ, водлугъ порадку церковного, митрополита православного, подъ тымъ же послушенствомъ патриаршимъ будучого, а по нихъ тежъ игумена сего нашего монастыра. а за оказаньемъ потребы впродѣ архимандрита, альбо старшого . . . . . ского православного припоминать. поневажъ не . . . . . за нашихъ вѣковъ выниклое послушенство, подъ которымъ братия наша отступная, новымъ именемъ названыи унпатове, теперъ найдуются, але подъ владзу, благословение и послушенство церкви восточное святѣйшого патриархи Константинопольского, тотъ нишъ вышей названный монастырь вѣчне, а непоручне фундуемъ и поддаемъ. А при томъ заразомъ и то тежъ варуемъ, ижъ если бы, уховай Боже, отступство якое по архимандрите, або по старшомъ. либо и по Братствѣ церкви Сошества Светого Духа будъ тежъ по наступцахъ ихъ отъ послушенства святѣйшого патриархи Константинопольского показалосе, або зневолене якое, чого не дай Боже, на архимандрита старшого, иноковъ и Братство церкви Сошества Светого Духа отъ противныхъ хвалы Божее, которые звыкли старатисе о зневолене веруючихъ правдиве людей подъ послушенствомъ патриархи Константинопольского будучихъ, тогда тотъ монастырь нашъ Селецкий, зо всимъ наданьемъ нашимъ таковымъ архимандритомъ, або старшимъ инокомъ и Братству, которые бы, отступивши послушенства патриархи Константинопольского, иного за старшого признавали, належати не маеть, але подъ иного благочестивого, а меновите Нечерского Киевского, если подъ послушенствомъ и благословениемъ патриархи Константинопольского стали знайдоватисе и трвати,

будеть. подпадати масть. При томъ еще для задержанья порядку иноческаго, в общежительныхъ монастырахъ знайдуючогосе, моцно гаруемъ и мѣти хотимъ, ижъ братия того монастыра фундацыи нашее, иноцы на тотъ часъ будучие и по нихъ наступуючие, игумена поданого мѣвати будутъ, такимъ способомъ мають в томъ монастыры нашомъ межн собою честного и побожного брата и сожителя и што найспособнейшого на то vybrati . . . . . и писати занимъ до помененого братства Виленского церкви Светого Духа, которос, гды его способного на игуменство и радъ обачить, подати имъ масть, а если бы подавый игумень на томъ игуменствѣ, либо вѣри православной и послушенства патриаршого отступилъ, и в послушенствѣ церкви восточное зменпикомъ сталъсе, альбо в побожности ослабѣть, либо тежъ доживотье, якое на игуменстве себе привлащать важилъсе, и ведлугъ порядковъ монастыра Виленского, которому онъ сов . . . . . подлѣгаеть, не заховалъсе, тогда мають о нимъ вси братия згодне до тогожъ братства Виленского написать, а онъ моцно рукгованъ быти маеть за листомъ архимандрита, альбо старшого монастыра Виленского и на тыхъ мѣсть, если бы либо в монастыри Селецкомъ способного Братство Виленское не унатрвало, либо з иншихъ причинъ великоважныхъ з монастыра Виленского до монастыра Селецкого иншого игумена подало и послало, тогда такому во венмъ цале послушными мають быти иноцы того монастыра отъ насъ фундованого, а каждый игумень повиненъ того постерегать, абы для таковыхъ же причынъ з преложенства своего не былъ рукгованный. Наконецъ и того докладаемъ, и подъ сумненемъ, а збавенемъ души его каждого обовязуемъ, якого кольвекъ стану и преложенства будеть, ижъ, если бы хто кольвекъ се надане наше все, альбо который в семь листе и фундушю нашимъ описачый и найнейший паракграфъ и пунктъ в чомъ кольвекъ нарушилъ, такового каждого на страшный судъ предъ маестать Бога живаго позываемъ, и везде до права посполитого в дохоженю справедливости отсылаемъ. Якожъ и сесь листъ нашъ добровольный фундацыи нашей запись у каждого суду и права, за каждымъ разомъ при зуполной мо-

цы держанъ, примованъ и заховывапъ быти маеть вѣчными часы. И на томъ я Георгий Типшкевичъ, староста Браславский и а Маргна Улиховская, малжонка его милости, дали есмо Братству Виленскому, церкви Сошествя Светого Духа, православия греческого духовнымъ и свѣтскимъ сесь нашъ добровольный фундушъ и вечистый листъ и зписъ, з печатями нашими, и з подписами рукъ нашихъ, до которого за устною и очеристою прозьбою нашою ихъ милость, манове причтеле наши, печати свои приложити и руками се власными подписати рачили, его милость панъ Янъ Стеткевичъ Заверский, хоружий Оршанский, его милость панъ Миколай Вяжевичъ, писаръ земский Минский и его милость панъ Адамъ Савичъ Кортский, хоружичъ Минский. Писанъ в Минску, лета Божого нарожени тысяча шестьсотъ тридцать первого, мца Декабра девятого дня ведлугъ старожитного Духомъ (Святимъ в Никеи постановленного календара. Jerzy Skumin Tyszkiewicz Braslawski starosta reka, Maryna Unichowska Jerzyna Skuminowa Tyszkiewiczowa staroscina Braslawka reka swa J. Stetkiewicz Zawierski chorazy Jego kr. mosci powiatu Orszanckiego reka swa, Mikołaj Wiazewicz pisarz ziemski Minski mp. Adam Sawicz Korsak chorazycz Minski reka swa. (Пять на инурахъ висящихъ по чатеи).

(См. № 443 Описани).

№ 27.—1633. Марта 15.

Грамота короля Владислава IV. подтверждающая грамоту Сигизмунда отъ 1522, о воспрещеніи строить церкви безъ вѣдома Пинского епископа.

Владыславъ четвертый, млетию Божю король Польский, Великий князъ Литовский, Руский, Прусский, Жомойтский, Мазовецкый, Инфлянтский, а Шведский, Гюдский Вандальский дедичный корол, обраный Великий Цар Московский.

Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому бы о томъ ведать належало. Покладанный былъ передъ нами листъ парктаменовый, автентичный, вижей выражоный, целый, зупелтый и

ни в чомъ не подеизраный, столбное памяти продка и прадеда нашего короля его млсти Польского и великого князя Литовьского Жыкгимонта першого, подь датою на вальномъ сейме у Городьне, лета Божого тысяча пятьсотъ двадцать второго, мца февраля девятого дня, индикта десятого, подь печатью завесистою. И донесена намъ есть прозба от пановъ радъ и врадъниковъ нашихъ, на тотъ часъ при насъ будущихъ, именовъ в Бозе велебного отца Рафаила Кюрсакъ, епископа нашего Пиньского и Туровьского, сослужителя митрополии Клевьское, абысмо оный дия старелости вписати казали, который такъ се в себе маеть: Жыкгимонтъ Божью млстю король Польский, великий князь Литовьский, Руский, князь Пруское, Жомоитъский и иныхъ. Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотритъ, або чтучи его слышитъ, нынъшнимъ и на потомъ будущимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Билъ намъ чоломъ влдка Туровьский и Пиньский Иова и повѣдиль передъ нами, штожь братъ нашъ славное памеги Александро король его млсть и великий князь судиль продька его влдку Туровьского и Пиньского Васианъ с княземъ Иваномъ Ярославичемъ и княземъ Федоромъ Ивановичемъ Ярославича, ижь они почали были ему кривды чинити и новины уводити, церкви новые без воли и без благо словения его в местахъ нашихъ и по волостяхъ закладати и будовати, такъже и поны до тыхъ церквей уставляти и ими радити, выимуючи ихъ с послушеньства владычного, а того дей здавна не бывало и в томъ его млсть влдку правого наполь, а тые всѣ церкви, которые князь Ярославичъ, без воли и безъ благословения его, п будоваль, с понами и со всякими наданьями в послушенство ему влдце присудит рачиль, на што его млсть и лист свой судовой ему на то дать, в которомъ листе доложно, же уже люде светские, князи, бояре и иные подданые наши, во всей паравии его Туровьской и Пиньской, безъ воли и безъ благословения его влдчного церквей и монастырей закладати и будовати и до нихъ поповъ от себе подавати и з mocy и послушеньства его выимовати и ему в дозору церкви Бжеи перешкоды чинити, або протопопе и вы-

еждьчимъ его порадьку перестерегати и поповъ выступныхъ по именьяхъ своихъ карати и в меньшыя sprawy духовные вступоватися не мають. подь закладомъ заруки на насъ гедра трехъ тысячей копъ литовьскихъ; но только самъ влдка по всей парафии своей Туровьской и Пиньской, подлугъ стародавнего обычая, до церквей попы уставляти и со всѣмъ имъ подавати и радити ими маеть вѣчвыми часы. Который листъ короля его млсти онъ перед нами вказоваль и билъ намъ чоломъ абыхмо мы ему на то дали нашъ листъ и то подтвердили церкви Божой ншимъ листомъ на вечность, какъ же и панъ Виленьский гетманъ нашъ найвышшый, староста Луцкий, Браславьский, Вѣницкий, маршалокъ Волинское земли князь Константинъ Ивановичъ Острозьский о томъ насъ за нимъ жадалъ, ино мы вглянувши в листъ судовой брата нашего Александро короля его млсти, на жадање князя Константина и на чоломъ битъ владычино, з особливо ласки наше господарское то есмо вчинили, на то дали есмо ему сес нашъ листъ и подтверждаемъ то церкви Бжой тымъ то нашимъ листомъ вечно и на веки нешорунно. А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсити к сему нашему листу. При томъ были князь Янъ бискупъ Виленьский, князь Павелъ бискупъ Луцкий и Берестейский, панъ Виленьский гетманъ нашъ найвышшый, староста Луцкий, Браславьский, Вѣницкий, маршалокъ Волинское земли князь Константинъ Ивановичъ Острозьский, воевода Троцкий, державца Мозырекий, панъ Ольбрихтъ Мартиновичъ Кваштововича панъ Троцкий, староста Жомоитский, панъ Станиславъ Яновичъ, маршалокъ земьский, староста Дорогичький и Слонимьский, панъ Янъ Николаевичъ Радзивиловича и иные панове рады. Писанъ на вальномъ сойми у Городни, Лѣта Божого тысяча пятьсотъ двадцать второго, мца февраля, день индикта десятого. У того листу печать привесистая на шпуре едваномъ, червономъ, а подписы рукъ тыми словы Sigismundus Rex. Богушь мар. и писаръ. Мы теды Владыславъ четвертый король Польский до прозбы таковое. именовъ в Бозе велебного отца епископа Пиньского и Туровьского помененое

до нас внесеное, ласкаве се склонивъшы. тотъ листъ и вагою нашего королевскаго ствержамъ и умоцняемъ и при вечной моцы воставуемъ. И на тосмы дали сес привилей нашъ, с подписомъ руки нашею и с печатью великого князства Литовскаго. Писанъ у Кракове. на сейме вальномъ щаслив с к ронации нашею, лета Божого нароженья иссча шестьсотъ трыдцать третего. мца Марга пятнадцатого дня, панования королевствъ нашихъ Польского и Шведскаго первшого року. Vladislaus Rex. Confirmatio przywilejii K. J. M. Zygmunta 1-o na wladcytwo Pinskié sluzasce. Марция Тривна писар м. р.

(См. № 444 Описание).

№ 28. — 1633. Юля 9.

Грамота короля Владислава IV. подтверждающая грамоты его предшественниковъ о дарованіи Пинскимъ мѣщанамъ разныхъ вольностей.

Владиславъ четвертый, млетью Божю король Польскій, великий князь Литовскій, Русскій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Инфлянтскій, а Шведскій, Кюдскій, Вандальскій дедичный король, обраный великий Цар Московскій.

Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому бы о томъ ведать належало. Покладаныи были перед нами листъ парктаменовый, автентичный, видей выражоный, целый, зупелный и ни в чомъ не подейзраный, етобливое памети короля его млети Польского и великого князя Литовскаго Стефана, подъ датою в Варшаве. на сейме вальномъ, лета Божого нароженья тисеча пятьсотъ осмъдесятъ пятого, мца Феврала двадцать пятого дня, под печатью завесного на шнуре едваномъ и донесена намъ естъ прозба през панов ради врадъниковъ нашихъ, при насъ на тотъ часъ будучыи, именемъ в Бозе велебного отца Рафаила Корсака, еписпа нашего Пиньского и Туровскаго, сослужителя митрополии Киевское, абысмо оный для тверости вписати казали, который такъ се в себе маеть: Стефанъ Божю млетью король Польскій, великий князь Литовскій, Русскій, Прус-

кій, Жомойтскій, Мазовецкій, Инфлянтскій, Седмикгородскій и иныхъ. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ всимъ в обець и каждому з особна, кому бы потреба того была ведати, нынешнимъ и на потомъ будучымъ. Билъ намъ господару чоломъ епископъ Пинскій и Туровскій Кирилъ Терлецкій и покладаль перед нами гедремъ привилей предка нашего славное памети короля его млети Жыкгимонта. которимъ его королевская млетъ, водлугъ листу судового брата своего короля его млети и великого князя Александра, подданныхъ своихъ парафли владычества Пиньского (вызвоилтъ) от даванья подводъ под послы, подгонцы наши гедреские и теж под слуги старостинские. сухимъ путемъ и в дою, такъже в месте Пиньскомъ и иныхъ местахъ людемъ торговымъ, владычеству Пиньскому належачимъ, торгу вольного допустивъшы, от плаченья торгового и иныхъ всякихъ платовъ на старосту и на место волными учынити рачытъ. вечными часы. и просилъ нас гедра епископъ Пинскій, абысмо тотъ привилей предка нашего слово отъ слова такъ ся в себе маеть. Жыкгимонтъ Божю млетью король Польскій, великий князь Литовскій Русскій, князь Пруское, Жомойтскій и иныхъ. Чынимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотритъ, або чтучи его вельшыитъ, нынешнимъ и на потомъ будучимъ, кому будетъ потреба того ведати. Билъ нам чоломъ влдка Туровскій и Пинскій Иона и поведилъ перед нами, штожъ братъ нашъ славное памети Александро король его млетъ и великий князь судилъ предка его влдку Туровскаго и Пиньского Васяна с княземъ Иваномъ Ярославовичомъ и княземъ Федоромъ Иоановичомъ Ярославича, ижъ они начали были церкви Божие кривды чыниги и новины уводити, у людей его подводы бирали и самыхъ людей у проводники и давали под пословъ и под гонцовъ его млети и теж под своихъ слугъ, коли до его млети шлючы, або инде где, а к тому людемъ его тым, которые ся торгомъ обходять, по своимъ местамъ торговати не давали. а того здавна не бывало и в томъ его млети влдку правого знашолъ и в тыхъ людехъ его

под пословъ и гонцовъ его мсти, сухимъ путемъ и водою, и под слугъ ихъ подвѣдъ брата не велелъ и тымъ людемъ его по тымъ торгомамъ ихъ торговати забороняти не казал, на штожъ его мсти и листъ свой судовой ему дал, который же листъ его мсти онъ передъ нами въказывалъ и былъ намъ чоломъ, абыхмо и мы ему на то дали нашъ листъ и то подтвердили церкви Божей и нашимъ листомъ на вечность, какъ же и панъ Виленскій Гетманъ нашъ найвышшій староста Луцкій Браславскій, Вѣницкій маршалокъ Волинское земли, князь Костентинъ Ивановичъ Острожскій о томъ насъ за нимъ жадали, ино мы вглянувши въ листъ судовой брата нашего Александра короля его мсти, на жадаше князя Костентина его мсти, з особливое ласки наше гедрское и на чоломъ битъе вѣчно то есмо вчынили, и на то дали есмо ему сесъ нашъ листъ и подтверждаемъ то церкви Божей тымъ то нашимъ листомъ вечно и на веки непорушно, вжо тые люди церковные под пословъ и под гонцовъ нашихъ и под князыхъ слугъ, сухимъ путемъ и водою, подвѣдъ давати не мають, а тые люди его, которые ся торгомамъ обыходять в месте Пинскомъ и по инымъ местамъ въ его парафии, мають добровольно торговати и в некоторыхъ платовъ на князя и на место давати не мають, ни жили коли мы гедръ которые платы полѣжимъ на место дѣя потребы наше земское, они тые платы на насъ поспол з местомъ мають давати. водле того листу судового брата нашего Александра короля и великого князя его мсти, а на твердостъ того и печать нашу казали есмо привесити къ сему нашему листу. При томъ были князь Янъ бискупъ Виленскій, князь Павелъ бискупъ Луцкій и Берестейскій, панъ Виленскій гетманъ нашъ найвышшій, староста Луцкій, Браславскій, Вѣницкій маршалокъ Волинское земли, князь Костантинъ Ивановичъ Острожскій, воевода Троцкій державца Мозырскій панъ Альбрахтъ Мартиновичъ Кваштовича, панъ Троцкій староста Жомойтекий панъ Станиславъ Яновичъ, маршалокъ земскій староста Дорогицкій и Слоновскій панъ Янъ Николаевичъ Радивиловича и иншыя панове рады. Писанъ на вальномъ сойме у Городне лета Божего тисеча пятьсотъ двадцать второго,

мца Февраля двадцатого дня, индикта десятого. У того привилею, на паркаммене писаного, печать привесистая и подпись руки власное короля его мсти Жыкгимонта, Латинскимъ писемомъ, тыми словами: Sigismundus Rex и къ тому подпись руки писарекъ е по руску: Богунъ маршалокъ и писар. А такъ мы гедръ того привилею продка нашего короля его мсти Жыкгимонта передъ нами гедремъ покладаного и в сесъ нашъ листъ уписаного огледавши и то все, што в немъ есть описано, къ ведомости нашей припустившы, а видечи бытъ слушний и ни в чомъ ненарушный, во всемъ его примоцы заставляемъ и симъ листомъ привилею нашимъ на вечность подтверждаемъ. Мають вси подданные владычества Пинского отъ давня подвѣдъ под послы, под гонцы наши гедрские и тежъ под слуги князские Панские и старостинские вольными быти, такъ же менцане Пинские владычеству Пинскому належачыи и выншихъ местехъ, которые се торгомамъ бавять, мають добровольно торговати, а отъ того на старость и менцанъ Пинскихъ торгового и вяжихъ платовъ давати и огъ того вольными быти мають вечными часы, на што и сесъ листъ, с подписомъ руки наше гедрское и под печатью нашею привесистою, епископу Пинскому и Туровскому велебному Кирилу Терлецкому выдати есмо велели. Писанъ у Варшаве на сейме вальномъ, лета Божого нароженья тисеча пятьсотъ осмьдесятъ пятого, мца Февраля двадцать пятого дня. У того листу печать привесистая на шнуре едвабномъ негромъ, а подписы рукъ тыми словами: Stephanus Rex. Левъ Санега подканцлерий великого князства Литовского. Мы теде Владиславъ четвертый король Польскій до прозбы таковое, именовъ в Бозе велебного отца еписпа нашего Пинского и Туровского поменого до насъ внесеное, ласкаве се склонившы, тотъ листъ повагою нашею королевскою во всехъ пунктахъ и параграфехъ, в немъ описаныхъ, ствержамъ и умоцваемъ и при вечной моцы заставляемъ и на тосмы дали сесъ привилей нашъ с подписомъ руки наше гедрское и с печатью великого князства Литовского. Писанъ в Вилню дня девятого мца Июля, лета Божого нароженья тисеча шестьсотъ трыдцать третого,

панованья королевѣствъ нашихъ Польского и Шведского перваго року. Vladislaus Rex. Confirmacia przywileiow dawnychъ na wyzwolenie poddanychъ wladystwa Piskiego od dawania podwod. Марциянъ Тривна писаръ т. р.

(См. № 446 Описанія).

№ 29.—1633. Юля 18.

Грамота короля Владислава IV, подтверждающая фундушовую запись кн. Феодора Ярославича Пинской Николаевской церкви.

Владиславъ четвертый, млстѣю Божію королъ Польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Инфлянтскій а Шведскій, Кюдоскій, Ваньдальскій дедичный король, обраный великій цар Московскій.

Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому бы о томъ ведати належало. Покладаный былъ передъ нами листъ фундушъ на царькамѣне писаный, автенътичный, нижей выражоный, целый зупелный и ни в чомъ не подеызраный князя Федора Ивановича Ярославича и княгини его Олены Семеновны, подъ датою в Пиньску. в лето по семей тисечи девятонадцать году индикта чотырнадцатого. мѣца Юля пятого дня. И донесена намъ естъ прозба презъ пановъ рад и врадъвиковъ нашихъ, на тотъ часъ при насъ будущыхъ, именемъ в Бозе велебнаго отца Рафаила Корьсака епископа Пиньского и Туровьского, сослужителя митрополии Киевьское. абысмо оный для лепшого твердости вписати казали, который такъ се в себе маеть: Я князь Федоръ Ивановичъ Ярославичъ со кнегинею своею Оленою Семеновною, чынимъ знакомито симъ нашимъ листомъ, кому будетъ потребъ того видети, альбо чтучы слышати, Іакъ есмо надали вечне и на веки не порушне, на церковь стого Чудотворьца Николу в Пиньску, к дворищу церковному Заньковьскому Прикладъницкому островокъ увес Ховьмячовъ Пристави, не подалеку села нашего Кужеличъ за рекою Пиною, проробивъши на немъ для знаку и поселенья людей на церковь чотыре нивы, а тотъ островъ маеть священникъ Никольскій Пинь-

скій и з людьми своими, которые посадить на томъ островѣ, вечне ужывати и розчыпати поля и сеножати по реку Пину, а по речку Млинице и зо млынъкомъ нашимъ и его собе ужывати и поправовати маеть, и коло обеюхъ речокъ сыножати косити. и в тыхъ рекахъ рыбу ловити и уюны маеть, а иж священникъ Никольскій дворъ церковный звечистый, который маеть подте церкви стого Николы в Пиньску, озле двора Коштя, в поперекъ земли сажень тринадесять, а у должъ до рова сажень шеснадесять, тое вечне и не порушне такъже ужывати маеть, а в селе Черньсевичахъ две дворища боярину нашому Венедикту Фурсовичу, а Никольскому третее з человекомъ и причинки посполито кгрунту земли причинити мають: Фурсовичу две доли, а третя Никольскому, а кгрунту земли Никольскому под местомъ Пиньскимъ край Берестейское дороги от Везовни до Лешной, аж долиною по Глубокую Лозу до дороги Гоховьское, в бору шесть нивъ великихъ а две малыхъ церковныхъ посполито з Михайловскимъ Никольскій ужывати маеть, а бору и кустовья не рушыги. Попасы всему месту Пиньскому. А иж есмо преже сего дали боярину нашому Данилу Ирѣтищу село Польшкотичи и Достоевъ і част свою межи тыми селы половицу острова Кротова . . . . . в которомъ островѣ з веку мель священникъ Никольскій Пиньскій, другую половицу теж и з знаменемъ, которого Кротова маеть Никольскій и з Даниломъ Ирѣтищемъ и з счадки его . . . . . ужывати. що есмо и в листѣ привилею Ирѣтищу от насъ даномъ, тотъ Кротовъ поменили поцу, а где бы деревъ бортьное за бчолами выгибло, ино маеть собе тотъ Кротовъ земьлю з Ирѣтищемъ на полы поделити и робити на поле, и вечне ни от кого непорушне ужывати у во всехъ троухъ кутахъ. І над то дали есмо все тое верху мененое на церковь стого Николу в Пиньску вечне и непорушне на веки вечные. До которого сего листа нашего и печати есмо свои привесли и руку свою власную я князь Федоръ подписалъ. Писанъ у Пиньску в лето по семей тисечи девятонадцать году, индикта чотырнадцатого, мѣца Юля пятого дня. У того листу печати завесистые на шнурахъ едвабныхъ

чирвоных две, а подписе руки рускимъ писмомъ тыми словы: Я самъ князъ Федоръ Ивановичъ Ярославичъ власною рукою своею сие подписалъ. Мы теды Владиславъ четвертый король Польский и великий князъ Литовский до прозбы таковоє, именовемъ в Бозе велебного отца епископа нашего Пиньского и Туровского помееного, до насъ внесеное, ласкаве се склонивъшы, тотъ листъ фундунгъ моцью и повагою нашою королевскою во всехъ пунктахъ, паракграфехъ, клявуляхъ ствержаемъ, умоцвняемъ и при вечной моцы оставуемъ, и помененую церковь стога Николы в месте и в ривку Пинскомъ стоячую, зо всеми добрами здавна и тепер до нее належачыми, велебному отцу епископу теперешнему Пиньскому и Туровьскому и наступнику его епископомъ Пинскимъ, въ единости з стымъ костеломъ римьскимъ будучымъ, до епископии Пинское прилучывшы, даемо, такъ, же он самъ епископъ Пинский теперешний и по немъ будучыє о отправованьє набоженства в церкви стога Николы помененой стараючысе, безъ жадное перешкоды всехъ а всехъ добръ заживати и на свой власный церковный пожитокъ оныє оборочати масть вечне и не порушнє. И на тосмы дали сєє привилей нашъ, с подписомъ руки нашею гдрскою и с печатью великого князства Литовьского. Писанъ в Вильне, дня осмьнадцотого мца Июля. лета от нароженья Сна Божого тисеча шестеотъ тридцать третего, панованья королевствъ нашихъ Польского первшого, а Шведского второго року. Vladislaus Rex. Confirmacia fundacy князя Федора Явановича на церкiewъ свьтєго Миколая в Пинску. Marcian Tryzna referendarz y pisarz W-o X-a Lto Mр.

(См. № 447 Описание).

№ 30.—1641. Января 17.

Грамота Екатерины Замойской, утверждающая уставъ Томашовскаго ткацкаго цеха.

Cathaerina Zamoiska Ducis-sa Ostrogiensis com. in Tarnov et Jaroslaw. cancel. mag. Polon. gener. Cracovien. Kniszynen. Sokalien. etc. etc. capitanea.

Significo praesentibus hisce literis quorum interest universis et singulis, oblatas mihi fuisse literas pargamineas nomine textorum telae, ciuim meorum Thomaszouiensium, Polonico idiomate scriptas, articulos certos contubernii illius in se continentes, supplicatumque ut ea autoritate mea confirmarem, approbarem et ratificarem, earum porro literarum tenor sequitur talis.

W Jmie Panskie Amen.

Artykuly porzadkow cechowych rzemiosla plociennego, miasta Thomaszowa, z porzadkow miast y cechow rzemiosla tegosz wypisane w taki sposob. *Pierwszy.* Ktory by chcial wdac do cechu tego. ma bydz wiary katolickiey rzymskiey, do tego ma bydz wyuczony y porzadnie wyzwolony w tym rzemiesle y ma sie stawic starszym w schadzce, a tam list swiadeczny dobrego urodzenia y uciwego zachowania swego okazac, zacyz ma starszych mistrzow o przyczynie do rady mieyskiey, zeby byl przypuszczony y przyiety do prawa y wolnosci mieyskich, gdzie gdy przypuszczony bedzie, tedy tesz do cechu y robienia rzemiosla przypuszczony bydz ma. *Wtóry.* Odprawiwszy mieyskie prawo ma sie stawic do cechu, gdy mu starszy czas naznacza; naprzod ma dac do skrzynki braterskiey groszy dwanascie, potym za magisteria do cechu wosku pulkamina y zlotych piec monety liczby polskiey y pulhak, albo muszkiet porzadny y rysztykiem, a to wszystko ma wyplicac do roku y szesci niedziel. Powinien tesz collatia sprawic dla braciey y siostr wedlug przemozenia, zwyczaiem inszych tego rzemiosla porzadkow. Maslek zas tego rzemiosla, oycowie przymiac cech, polowice tego wszystkiego odprawowac powinien; takze tesz y ten, kotoryby wdowę lub panne tegosz rzemiosla, sam tesz tego budac, poial. *Trzeci.* Bracia cechu tegosz w pierwsza niedziele po electiey urzedu mieyskiego maia miec schadzke swoie, w kotorey schadzce obiora sobie s posrzodku na cechmistrzowstwo czterech braciey, z kotorych urzad Radziecki iednego starszym, kotoryby maial osiadlosc w miescie. to iest w dziedzin-cu wlasna, u kotorego ma bydz skrzynka braterska z przywileiem, regestrami y inszym zbiorem braterskim; drugiego mlodszy, przy kotorym klucz od tey skrzynki bydz ma; ci potwierdzeni przisięge powinni oddac beda panom raycom sposobem inszych cechow. *Czwarty.* Wdowa pozostala tegosz

rzemiosła, mając syny, wolno będzie iey robić rzemiosło do śmierci, wszakże powinności wszelakie y posłuszeństwa cechowi powinna będzie oddawać; a iesliby szła za męża inszego rzemiosła, wolność wszystkę cechową tracić ma. *Piąty.* Cisz będą miewać bracia schadzki swoje co cztery niedziele, przy których schadzkach będą się namawiać o porządkach cechowych y o tym, co by im od rady mieyskiej było poruczono. Nieposłusznym bratow, także y siostr nieprzystoynie zyciące karać, zachowawszy appellatią wolną do panow radziec, iesliby się który zdał bydz braterskim dekretem obciążony, a nieukaranych panom raycom oddawać. *Szósty.* Przy tych schadzkach powinni będą mistrzowie dawać do skrzynki braterskiej po groszu iednemu, a czeladź po dwa szelągi na potrzeby braterskie; a któryby za cechą nie prziszedł bez słuszney przyczyny, ani się opowiedział, winą iednego grosza będzie karan y powinność oddać będzie powinien; zaś który by się opowiedział za słuszną przyczyną, powinność tylko odprawować będzie; a iesli by opowiedzenie niesłuszne było, dwoiaką karan bydz ma. Także który by na pogrzebach, na żałomszach, na processiach przez octave swiat Ciąła Pańskiego nie byli, ilekroć by omieszkali, takąż winą mają bydz karani; przy których processiach wszyscy mistrze y towarzysze powinni będą mieć w cechu swiece woskowe, zapalone przez wszystkę processią. *Siodmy.* Bracia młodzy przy schadzce nie mają zasiadać rowno z inszą bracią stołową dotąd, asz s prawa przypadnie, a ich zdania starzyzy potrzebować będą. Tajemnice cechowe wszyscy mają zachowywać pod karaniem. *Ośmy.* Iesliby który mistrz, bądź tesz towarzysz, w schadzce, bez dozwolenia starszych, co choćby y potrzebnego mowil, dwa grosza winy dać powinien; a iesliby co popędliwie, albo nieu ciwie smiał mówić, tedy troiaką winę, to iest groszy sześć popada nie opustnie. *Dziewiąty.* Gdyby za potrzebą urzędu cechę obesłać kazano, bądź by tesz przez młodszego brata obesłano, który by się nicstawił, groszy sześć winy nie odpustney do cechu przepada. *Dziesiąty.* Przy schadzkach wolno będzie braciey bądź brata, bądź czeladnika w cechu występnego, sądzić y karać, także y o dług rowny pozwanego, zwłaszcza między bracią, wolną appellatią, iako się wyszey dotknelo, do panow radziec zachowawszy;

a który by się do długu przyznał y na czas naznaczony nie zapłacił za trzecim razem, ma mu bydz zabroniono rzemiosło dotąd, aż by stromie dosić u zynił, albo iako przeiednał. *Jedynasty.* Który by mistrz pierchliwością swoia albo uporem czeladź z miasta cechową poturhował, albo rozegnał, tak żeby przeń czeladź isć musiała, pułkamenia wosku do skrzynki braterskiej będzie karan y czeladź rozproszoną szukać y zgromadzić, zgromadzoną przeprosić, także y mistrzow samych będzie powinien pod takowasz winą. *Dwunasty.* Który by mistrz przedze albo insze rzeczy temu rzemiosłu należące, wazył się w mieście albo okolo miasta skupować y z miasta na przedasz dla zysku wywozić, pierwszy raz przeswiadczony pułkamenia wosku do skrzynki braterskiej będzie karan, a za drugim razem rzemiosło y cech traci. *Trzynasty.* Żaden mistrz nie ma się przedze wazyć na przekup kupować y choć by gdzie indziey kupił, niema tu nanosić, albo nawozić y na zysk przedawać, pod utraceniem oney wszystkicy przedze, oprocz iesliby który obywatel, albo mieszanin tuteczny na dorobienie swego postawu potrzebował, a niemogłby zinađ dostać, na ten czas wolno rzemieślnikowi swoje przedać y u inszego kupić. *Czternasty.* Iesliby się u którego znalazła fałszywa przedza albo robota, ma bydz przez starszych zabrana y do panow radziec odniesiona, a takowy pokonany ma bydz tak cechową, iako y radziecką winą karan według uznania. *Piętnasty.* Przy przedawaniu płót na gdyby który mistrz albo żona iego swary zaczął albo zaczęła, albo kogo zelżył albo zelżyła, czterma funty wosku do skrzynki cechowej ma bydz karan, albo karana y stromie zelżywość przystoynie nagrodzić. A gdyby się tknelo w tey mierze u ciwego naruszenia, pułkamenia wosku, a strzesz Boże ranienia—kami niem wosku ma bydz karan y panom raycom złotych dwa winy, zachowawszy obrażonemu o rany zdrowe prawo. Thosz się ma y przy schadzkach zachować y na towarzysze ma się sćiagać, zaś głównieysze sprawy do panow radziec mają bydz odylane. *Szesnasty.* Iesliby mistrz ktory, albo żona iego przeswiadczeni w cudzoloście ktory kolwiek z nich byli, za pierwszym razem dwiema kamienmi wosku do skrzynki rzezoney, a za drugim przeswiadczeniem z rzemiosła zrzuceniem karan bydz ma; a zaś

ktory by nie był w małżeństwie, połowica, to iest kamień wosku ma bydź karan. Towarzysz albo y takię robiąc gdyby wiedział o takim występku, a zamilezał by, trzema funty wosku ma bydź karan. *Siedmnasty.* Młodszy brat gdy przy-
mie cech, ma służyć tak w cechu iako w kościele we dni święte na mszach, a ie li by omieszkał do Ewangeliey świecę zapalić, grosz ieden winy, a přes wszystkę mszą dwa grosza winy do skrzynki braterskiej powinien dać. Te-
gosz powinność będzie z drugim, przed nim be-
dącym, zmarłemu bratu dol wykopać, mary, odzie-
wadło, swiece y insze potrzeby pod winą wzwysz opisana nagotować. *Osmnasty.* Nie mają bracia tego cechu przyjmować roboty na arszyn, ani na ruski łokiec, tylko na krotki y na tenże łokieć robotę oddawać, pod winą puł kamienia wosku y achtel piwa braciey, ktory by był pize wiadezony. *Dziewiętnasty.* Aby żaden przed drugim nie wa-
żył się zabiegać roboty, a do siebie obracać, albo drugiego zganić a sobie s . . . . . yć także ani czeladzi odmawiać ieden drugiemu, pod winą puł kamienia wosku, gdyby był przeświadczony. *Dwu-
dziesty.* Wszyscy pod iedną ceną powinni roboty robić y pobożnie, oprocz ktory by legumina so-
bie wymowił, temu wolno iako mogąc stargować. *Dwudziesty pierwszy.* Żadnemu bądź by się mi-
strzem, bądź towarzyszem mianował, także y bia-
łym głowom tak w mieście, iako y koło miasta na milę wszyrz y wzdłusz nie wolno będzie tego rzemiosła robić, ktory by nie wdał się do cechu tego, a gdzieby go zastano, wolno będzie cecho-
wym z płotnem, z naczyniem do robienia tego rzemiosła należącym zabrać, do czego mają im dać pomocy urzędnicy, pod których by władzą takowy się nalazł, wyiawszy domy szlacheckie y woytowstwa sobie wolne, ktorzy by tego na swą potrzebę zazywać chcieli. *Dwudziesty wtory.* Czeladnik gdy przywędruie, powinien naprzód u
cehmistrza starszego na robocie sieść, zas u młod-
szego, a potym u mistrzow stołecznych, a u młod-
szych na samym ostatku. *Dwudziesty trzeci.* Cze-
ladź nie powinna robić, iedno od stołu zwyczajem starożytnym. *Dwudziesty czwarty.* Czeladnik od-
prawiając się od mistrza ma wziąć odpuszczenie, a iesli by z roboty zszedł niedorobiwszy postawu do inszego mi-
trza na robotę, takowy ma bydź karan winą do skrzynki braterskiej groszy dwu-

nastą. *Dwudziesty piąty.* Ktory by towarzysz z poranku do nieszporu w dzień poniedziałkowy nie robił, winy powinien odłożyć do skrzynki braterskiej groszy trzy. *Dwudziesty szosty.* To-
warzysz, ktory by bez pozwolenia mistrzowskiego z warsztatu odszedł precz, a potym by sie wro-
cić chciał, moze mieć czas poki czwierć roku nie wynidzie y dać wywod o sobie przystoyny, a gdzieby sie słusnie nie wywiódł, ma bydź kara-
ny według uznania braterskiego. *Dwudziesty sied-
my.* Ktory by towarzysz w domu mistrza swego albo w gospodzie nieucciwie się zachował, bądź potrzezwiu, bądź po piianu co niewstydliwie po-
czynął, albo sie zapił asz do womitu, także ktory by potaiemnie, nie popłaciwszy co powinien albo z gospodynią, albo komu by co należało nie po-
stanowiwszy odszedł, za kazdy występki złotym pienięzney winy ma bydź karan do skrzynki bra-
terskiej. *Dwudziesty osmy.* Chłopiec gdy sie ied-
na na naukę na trzy lata, ma dać groszy piet-
naście y ma sie wystugować w rzemiosle trzy lata ucząc się, a iesli by w rok, bądź we
dwa, bądź w trzecim roku, niewypelniwszy lat, upornie od mistrza odszedł y nie wrocilby
się w miesiąc w kilka dni, takowy lata swoje y rzemiosło traci; a iesli by sie potym udał
w rzemiosło, drugie, trzy lata ma się uczyć, wszakze mistrz iego přes one lata powinien go będzie
podług możności prziodziewać, to iest kamizelką albo sukienką, koszule, ubranie, trzewiki, fartuch,
czapkę, aby nago nie chodził. *Dwudziesty dzie-
wiąty.* Tenże uczeń gdy będzie chciał bydź wy-
zwolony przy wysciu roku trzeciego, powinien be-
dzie list urodzenia swego według kosciola po-
wszechnego rzymskiego pokazać, inaczey wyzwo-
lony bydź nie może; a gdy towarzyszem zostanie,
powinien dać do czeladzi groszy cztery, a do ce-
chu ieden. *Trzidzesty.* Mistrz tego rzemiosła gdy-
by zubozał a chciał za towarzysz robić, powinien także dać do cechu grosz ieden, a do czeladzi
groszy cztery. *Trzidzesty pierwszy.* Chłopiec
kiedy się iusz wyzwoli, tedy powinien wędrować rok, a iesli by tu chciał magistrem bydź nie wē-
drowawszy, tedy powinien kope dać do skrzynki za wēdrowkę.

Ego igitur articulis diligenter reuisis et
perpensis, cum nihil nisi ordinem alibi etiam
usu receptum quo singuli intra officij me-

tas contineantur. praescriptum esse perspicerem. praefatam ordinationem in omnibus eius punctis. clausulis, articulis et conditionibus approbo, confirmo et ratifico. decernendo eum ipsam ordinationem et eius contenta debitum robur suum obtinere debere. Juribus domini mei et successorum meorum saluis manentibus. In cuius rei fidem praesentes manu propria subscripsi et sigillo meo muniri mandavi. Actum Zamosei die 17 mensis Ianuarii A. D. 1641. Catarzyna Zamoyska z Ostroga. Tesh y ja potwierdzam we. Zwierzyncu 25 Iullij 1654. Zamoysky podstoli.

См. № 453 Онуцин.

№ 31.—1642. Января 24.

Грамота Екатерины Замойской. утверждающая правила Томашовскаго цеха слесарей. кузнецовъ, пушкарей и т. п.

Katharzyna z Ostroga Zamoyska. hrabina na Tarnowie, kancelrzyna wielka koronna. Knyszynska. Sokalska etc. staroscina. Wszem w obec y kazdemu z osobna komu to wiedziec będzie nalezalo, ossobliwie iednak dziedzicom y następcom moim Tomaszowskim oznaymuie. Ukazany mi iest list papirowy imieniem slosarzów, kowalów. kotlarzów, mieczników y innych do tegoż cechu nalezających mieszczen moich Tomaszowskich. polskim ięzykiem pisany. pewne artykuły porzadku cechu ich przes urząd mieyski Tomaszowski aprobowane y od tychże cechowych zdawna w używaniu będące, zwyczajem inszych miast koronnych przyięte w sobie zamykaiący. pieczę ią tegoż urzędu mieyskiego Tomaszowskiego zapieczetowany, cały y wszelakiego podeyrzenia prózny, ktury abym władzą moią panska utwierdziła y umocniła. prózba iest do mnie wniesiona. A tego listu takie słowa są. W Imie Panskie Amen. Ku chwale Boga Wszehmogącego y swiętych iego, ku wieczney pamięci rzeczy dla pomnożenia cnoty y rządów przystoynnych artykuły rzemiosł do tego cechu nalezających, zwlasz. za rzemiosł slosarskiego. kowalskiego. kotlarskiego. mieczniczego, złotniczego. rymarskiego. zegarmistrzówskiego, iglarskiego, błonarskiego. nożowniczego y inszych ku wiecznemu zachowaniu postanowione. A na-

przód. Towarzysz tu przy mieście robiący bądź też mistrz. ktury by z inszego miasta przybył rzemiosł zwyż opisanych, ktury by za mistrza chciał rzemiosło swoje robić, ma naprzód mieyskie przyięć. a potym się wdać do cechu, a tam opowiedzianego dać groszy dwanaście. które mają nalezeć cechmistrzóm; tamże ma żadać o posrzedek między bracią y pokazanie sztuki, którey póki by nie dosyć uczynił, nie ma bydź za mistrza przyięty. A towarzysz. który nowo przywędruie, nie ma bydź do tego przypuszczony. ażby niedziel dwanaście u mistrza w tym mieście przerobił. Sztuki tych rzemiosł. Sztuka slosarska, na zamcznictwo: zamek sklepiony urobic, ze trzema ryglami y ze dwiema klamkami, z antrygłem. dyla ingyrychtowa o dwadzieścia ref y czterech. na kazdey refie galka okragła okolo. przes wszystko klucz ma otwierac y rygle y klamki podnosić, studel przedni y z czubem dla antrygla z iednei sztuki wyfasowany, tak rygłom tak klamkom y listwy mają bydź u tegoż studla wykowane po krajach blachy. a zamek z skrzyniami o czterech folach z glowami sledziowemi; dyla ma bydź o tizech gwiazdach w srzedniej resaybie sześć ref krzyżowych. a w kraynych po cztery, k temu kłotka na cztery granie, nie lutowana, o trzech ryglach. a ingyrycht szayref. Sztuka na ostroznictwo. Ostrogi rostrucharskie, drugie kaplanskie z kapićcami, trzecie woznicze. Sztuka na pogracyczarstwo. Wędzidło swieciste, drugie goneze. strzemiona wołoskie zawarwane. Sztuka na puszkarstwo. Naprzód ma sam rurę na siedm piędzi ukować y wywiercieć, aby plan nie było, y wygwintować, k temu zamek urobic o pułtoru walcu y osadzić koscia. co by w robocie przygany nie było. Takze też zegarmistrze mają sztukę robić. Zegarmistrz ma robić zegar na cztery granie, a cały zegar ma bydź y pułzegarze y kwadransy y minuty ma ukazować ma bydź w nim excitarz biały. a gdy takową sztuke postawi. wolno będzie mu slosarską chwac wszelaka. Sztuka miecznicza ma bydź mieczo czterech faldach urobiony, a sam go kować ma y wytoczyć zaartowa przy mistrzach y wyprawic iako przynalezny, co by w nim plany nie było. Angiel ma bydź polerowany. co by się w nim przeyrzał, głowica ma bydź siekana w karpiowa luskę, na drugiey stronie ma bydź siekany herb mieyski, w rękoięsci ma bydź cztery a dwadzieścia

okienek, ma bydz wiązana drotem przez one okienka białym y złotem w rycerski węzeł, krzysz ma bydz mosiądzem nabliany. pochwa ma bydz dwiema niciami szyta iedwabiem, o dwu szwach y ma bydz taka urobiona. yż gdy ią obwinie około reki y zaś ią odwinie, ma prosto stanąć bes naruszenia żadnego, a ma bydz taka, gdy położy miecz na stole z pochwami, aby wymuiąc żelazo nie pomykały się za nim namniey pochwy. Taszka ma bydz urobiona do tego miecza ywe troie oblamowana około kraiów skórą czerwoną, żółtą y zieloną. Sztuka kowska tym sposobem ma bydz robiona: dwie siekierze, iedna stalmaska, druga kołodziejska; stalmaska ma bydz z iedney sztuki żelaza, bes szrubla, na obie stronie fałd maiać; kołodziejska z iedney sztuki żelaza y oxa w obie poszesci szyn, podkowa ma bydz wygrzana z dziesiaci szyn, a ma bydz dwiema hycoma stoczona. Kotlarze miasto sztuki dawaia złotych tszydziesci, także też y inszych rzemiosł do tego cechu należących, iako się w nich zachowuje, maia bydz robione, albo oplacane. Do kturzych sztuk odprawowania maia bydz przydani dwa mistrzowie według rzemiosła, kturzych on robia y sztuke, wedle możności swojej, podęymować będzie. Kolacyą też według zwyczajn starodawnego sprawić będzie braciey, albo więc na miejsce kolacyey do skrzynki braterskiej złotych sześć odłożyć powinien. Po tym pułhaków dwa dać, prochu pułhaczego cztery funty, na ratusz do schowania cechowego y szafunku wosku cztery ma oddać funty, a to ma wypłacić do roku y szesci niedziel, a po oddaniu sztuki maia mu pokazać postęпки y powinności cechowe według przywileiu, a on też ma pokazać listy od urodzenia y wyzwolenia. Maslek rzemiosł pomienionych iésliby z tego cechu bądź wdowe bądź masłkowne poiał od wszystkiego ma bydz wolen. pułhak telko, dwa funty prochu, dwa funty wosku wdawanego połowica oddać y służbe odprawować będzie powinien; a iésliby zkad inąd zone poiał, połowice przecie sztuki y wszystkiego ma odprawować y posługi zupełne iako insi. I iésliby ktury brat odiechał gdzie indziej na mieszkanie, tam rok y szesć niedziel mieszkaiąc nie odsełał by powinności cechowych, potym wruciwszy się chciiał tu rzemiosło robić, powinien będzie znowu wszystkie postęпки odprawować, iako mistrz nowy, oprócz sztuki.

Młodszy brat posługi przystoynie tak cechowe, iako y koscielne odprawować powinien będzie porządkiem zwykłym dotąd, poki inszy młodszy nie nastąpi, pod winą, iaką bracia ustawiają naysłuszniejszą. Na załomszach kwartalnych, także ku doprowadzeniu ciała umarłego brata albo siostry do grobu, powinni wszyscy bydz, pod winą półfunta wosku, także na processiach przez octave Bożego Ciała, pod winą grosza iednego ilekroć by nie był. Cechmistrze co rok obrani maia bydz y oddawać przysięgę przy urządzie mieyskim wszyscy bracia bydz powinni, pod winą urzędową groszy piętnascie y cechową takową drugą, a urząd ma im potwierdzenie starszego, ktury ma mieć osiadłość w miescie y u niego ma bydz skrzynka braterska. Po elekcyey przeszley cechmistrze winni będą rachunek uczynić wszytkiey braciey z rządu swego. Do schadzki co cztery niedziele, a bes oręża, dla odprawowania spraw braterskich y porządkow przybywać będą powinni, pod winą grosza iednego y dawać po pułgroszku iednemu do skrzynki braterskiej. Także na każde suchedni będą składać się po groszu iednemu, a towarzysze po pułgroszku, przy schadzkach y sprawach gadek maia zaniechać niepotrzebnych, pod winą cechmistrzowska grosza iednego. A gdyby brat na brata tamże porwał słowem nsczypliwym, dwa funty wosku, a iésli na cechmistrza, pułkamenia wosku winy ma przepadać. Brat młody, kturykolwiek ma pilną potrzebę braterską albo urzędową, obesłany gdyby oproc główney iakiey przyczyny z uporu swego nie przybył, winę popada funt wosku. Także ktury by cechę zatrzymał albo ią odmienił. Cechmistrz gdyby ktory do cechu omieszkał dwoiaką winą ma bydz karany, oproc główney przyczyny. Przy tych schadzkach żadnych umow dla pożytkow swoich, a obciążenia pospolitego, bes pozwolenia urzędowego, niemaia czynić, pod srogą winą urzędową. Różność też robot kowalskich y slosarskich ta ma bydz: kowal, ktory by siekiere niestaloną urobił, przepada winę funt wosku y siekiere znowu swym kosztem zrobić powinien. Ciż kowale nie maia pobiełać, lutować, pilować pod winą kamienia wosku, nie maia też robić okowu do błon, ani okowu, ani zawias, ani zamkow do skrzyń, ani pretow zakowanych, ani przybiianych, iedno z kielkami szmelczowano, czarno ani zawias podkładanych z kwia-

tami ani ryglowanych, ani roboty do pobielania do kareth szliskakow, ani zawias, ani hakow do muru, ktore ołowem bywają osadzone, ankrow ryglowanych, ani tego, co do szrub należy, krat w ramy, ani puklowanych y inszych rzemio lu slosarskiemu należących, pod winą wyzey opisana. Slosarze zaś niemają robić kowalskiej roboty, to jest ankrow, kleber do kamienia, krat prostych, zawias, hakow y klamek prostych, wrzeciadzow prostych, ani hakow do muru, krzyżowych bratnalow, obręczy do kadzi, do wiader y do korcow, skrzydeł do kotezych y inszych robot czarnych, grubych, ktore im nie należą, pod winą takowasz. Żaden z kowalów niemają przyjmować roboty ku kowaniu, ktoreby kowanie rymarz albo stalmach ziednał, albo żeby na przedanie swym zelazem stelmach okowywać żadał, pod winą cechmistrzowską gro zy pietnastu, a do skrzynki trzy funty wosku. Slosarze nie mają na wydrukowanie woskowe kluczew nikomu robić, pod utraceniem swego rzemiosła. Także towarzysze niema z wytrychem chodźić otwierac bes rozkazania mistrza swego, a gdy będzie zadany na otwieranie mistrz, albo towarzysz, ma to czynić przy bytnosei, albo z wiedzeniem gospodarskim. W robotę żadną, którą brat ieden stargnie, albo pocznie robić, nie ma sie drugi wdzierać, ani iey przyjmować bez pozwolenia tego, który ją pocznie pod winą, pulkamienia wosku. Kramarze ani inszi przekupnie, bądź tuteczni bądź obcy, także ani rzemieślnicy z inszych miast, nie mają nawozić ani przedawać roboty tych rzemiosł, telko w iarmark uprzywileiowany, pod utraceniem towaru, oproc szterskiej roboty, którą zawsze wolno przedawać. Także rzemieślnicy tych pomienionych rzemiosł nie mają roboty wykładać, aż pierwey do cechu mają się opowiedzieć y ma dać każdy z nich po groszy sześć iarmarcznego. Partacza, który by za milę od tego miasta rzemiosło parolil, we włosci icymosci, a cechu by w miescie nie trzymał, ani powinności cechowych nie oddawał, tedy wolno go będzie zabrać, a to z pomocą dzierzawce tamecznego, także urzędu radzieckiego. Wdowa pozostała po smierci męża swego bes potomka wolna będzie rzemiosło robić rok y sześć niedziel, iesli się będzie cnotliwie rządzila; a iesliby miała syna, tedy do wzrostu synowego, albo póki by chciała, zwłaszcza iesliby syn toż rzemiosło robił; a iesliby syn, to rzemio-

sło porzuciwszy, inszego się wyuczyl, tedy nie będzie miała tey wolności robienia, iedno rok y sześć niedziel. Chłopca na uczenie nie godzi sie iey przyjmować, ani odumarłego douczać, ale go inszy mistrz ma douczać y wyzwolić. Do tego cechu nie mają bydz przyjmowani ludzie różney religiey, ale telko w iedności kosciola rzymskiego będący. Partacze także w miescie nie mają przeskadzać w rzemiosle cechowym, pod winą cechową y zabranie roboty, a to z pomocą urzędu zwierzchnego. Tychże partaczow y inszych, którzy by za jakim występkiem utracili rzemiosło, wolno będzie do rzemiosła przyiąć, wszakże za rozsądkiem y pozwoleniem urzędu mieyskiego radzieckiego. Żaden mistrz nie ma towarzysza przyjmować od drugiego mistrza, bez wiedzenia onego drugiego pierwszego mistrza, ani też ma przyjmować insz go rzemiosła, iedno którego się sam uczył, ani nowo przyszłego namawiać, pod winą pulkamienia wosku. Żaden też drugiego nie ma podnawmować w mieszkaniu, ani ieden drugiego poniżać w rzemieśle, pod taką winą. A który by czeladnika albo chłopca przemówił, achteł piwa y pulkamienia wosku przepada. Chłopca także uiednanego, swowolnie odchodzącego, albo mu też w insze rzemiosło wolno isć, iesli się przystoynie odprawi, albo iesli swowolnie odeydzie, żaden go przyjmować nie ma proc tego pierwszego. Chłopiec u kowalów za pieniądze może bydz uczony, a w rok wyzwolony; a na wysługę ma dwie lecie. Slosarzow y miecznikow za pieniądze nie telko na wysługę, a we trzy lata ma bydz wyzwolony. Chłopca przyiętego na uczenie powinien mistrz we dwie niedziel do cechu opowiedzieć, a gdzie by nie opowiedział, a chłopiec by potym odszedł, powini n zaś odprawić, co miał chłopiec odprawować do cechu. Towarzysze tych rzemiosł będą mieć wolność y moc robienice tak przychodnie iako tuteczne za towarzysze czynić y przemianki im dawać obyczaiem swych rzemiosł. Czeladnikowi przychodniowi powinna czeladz na ten czas będąca roboty na pustym warstacie patrzeć, a gdzieby tam nie była, tedy u starszych mistrzow ma mu bydz robota dana, oproc który by miał dwu albo trzech towarzyszow. A robieniec gdyby chciał za towarzysza zostać, ma pierwey tu w miescie niedzi l dwanascie przerobić. A każdego rzemiosła czeladz nie ma inszych zwyczaiow w

robocie wymyślać, jedno jako się w inszych mie-
sciech zachowuje. Mistrz w nieucciwey sprawie
obwiniony y przeswiadczony powinien rzemiosła
zanie hać, ani czeladzi chować, ani chłopea uczyć
mu godzi się do tąd, poki się sprawi. Sprawy ce-
chowe mają bydz w milczeniu, oproc które by się
tknęły pana dziedzicznego, albo urzędu mieyskiego
albo pospolitego dobra, te powinien każdy ziawić
pod winami na takich opisanemi. Od spraw swo-
ich appellacyą mają mieć wolną do urzędu ra-
dzieckiego, a ztąd y do wyszego, a przy appelluia-
cym dwa bracia będą posyłani, a appelluicy nie
słusznie, ma przepadać winy radzieckiey groszy
dwanascie, a cechowej groszy sześć y nakłady
stronie; wszakże o rzeczy małe, gdy o kilka groszy,
albo o poswarki idzie, niema bydz dopuszczona ap-
pellacya. Niema żaden z kazniey schodzić swo-
wolnie pod winą czterech funtow wosku. Na miey-
ską potrzebę powinni dwu wyprawić, gdy przy-
padnie, z orężem przystojnym, albo jako potrzeba
okaże, pod winą urzędową. W kupowaniu węgla
albo inszey materiey niema ieden drugiemu prze-
szkadzać, albo którzy będą przytym powinni się
onym kupnem dzielić, także węglarza do tlenia
węgla odmówić, pod winą pułkamenia wosku.
Puskarz, który rury y zamki nowe do rusnic robi,
choć też łoża koscia osadza, gdy się tego wyu-
czył, ma wolność czeladź słosarską chować. Szych-
terz zaś, który się telko uczył szychterstwa, też
telko szychterstwo ma robić y czeladź tegoż rze-
miosła, nie słosarską, chować. Pusznicy też nie
mają robić okowu do szabel, pod winą pułkame-
nia wosku. Ja tedy Katharzyna z Ostroga Zamojska
hrabina na Tharnowie, kanclerzyna wielka koronna,
Knyszynska, Sokalska etc. staroscina. W
artykuły postanowienia pomienionego pilnie wey-
rzawszy, gdy, nie inszego telko rząd dobry, indziej
także przyięty y w używaniu będący opisany
bydź uznawam, bronić im tego nie rozumiałam, y
owszem tę ich ordynacyą we wszystkich iey puuk-
tach, clausulach, artykułach y condyciach, ile pra-
wu pospolitemu nie przeciwnych, mocą tego pisma
utwierdzam y umacniam, stanowiąc, aby jako ona
tak w niey zawierające się opisania wieczną y
słuszną moc y wagę otrzymywały, na co dla wię-
kszey wiary ręką się swą podpisuję y pieczęć
przyłożyć kazałam. Dan w Zamosciu, dnia dwu-

dziesiątego czwartego, miesiąca Stycznia, roku
Panskiego tysiącznego szescsetnego czterdziestego
wtórego. Katarzyna Zamojska z Ostroga.

(См. № 454 Описанія).

№ 32. - 1642. Апрель 12.

Грамота Екатерины Замойской, утверждающая пра-
вила Томашовскаго гончарнаго цеха.

Katharzyna z Ostroga Zamoyska, hrabina na
Tharnowie, kanclerzyna wielka koronna. Knyszynska,
Sokalska etc. staroscina.

Wszem w obec y każdemu z ossobna, komu
to wiedzieć będzie należało, oznaymuie. Ukazany
mi iest list papirowy, imieniem garnczarzow miesz-
czan moich Tomaszowskich polskim ięzykiem pi-
sany, artykuły pewne cechu ich w sobie zamyka-
jący, pieczęcia tegoż miasta zapieczętowany, cały,
nienaruszony y wszelakiego podeyrzenia próżny,
ktory abym władzą moją panską utwierdziła y
umocniła, prozba iest do mnie wniesiona, a tego
listu takie słowa są. W Imie Panskie Amen. Ku
chwale Boga Wszechmogącego y swietych iego.
Artykuły porządnie zebrane z przywileiow miast
głownych koronnych jako Lwowa, Przemysla etc.
etc. wybrane rzemiosła garncarskiego, braciey y
cechowi ich należące. Naprzod wybierać mają z
poszrodku siebie starszych w pierwszą niedziele
po electiey mieyskiego urzędu, czechmistrzow z
braciey nowo dwoch caudidatow do tych, którzy
byli roku przeszłego, a ci żeby byli professiey
katholickiey rzymskiey, tych czasu pierwszej ses-
siey radzieckiey na ratusz przed ich urząd praes-
entować będą, z ktorych rada miasta sposobniey-
szych na urząd dwoch potwierdzić według zdania
swego mają y starszego naznaczyć, u którego
skrzynka y inne obrzędy cechowe bydz mają, a
ten żeby w miescie swe mieszkanie miał, a młod-
szemu czechmistrzowi ma bydz oddany klucz od
skrzynki, w ktorey przywilej y skarb swoy cho-
wiał. Ciż powinni przy urzędzie radzieckim przy-
sięgę według zwyczaju y prawa maydeburskiego
uczynić, przy ktorey powinni bydz bracia cechu
tego wszyscy, pod winą groszy dwunastu panom

raycom. a do skrzynki braterskiej groszy sześć na funt wosku. Nie ma też bydz obrany cechmistrzem, który by nie odprawił powinności cechowej, to jest wdawnego, sztuk, wysługi. ani ten który by na sobie miał notam infamiae, także nieosiadły, zwłaszcza starszy cechmistrz. Przy pierwszej schadzce po electyey cechmistrze przeszli powinni braciey liebę uczynić z dochodow dorocznych, które marnie aby nie były obracane y owszem przymnażane bydz maia. Te schadzki mieć co cztery niedziele z czeladzią swą w cechu będą, przy ktorej bracia po groszu, towarzysze ich po szelągu do skrzynki na cechowe potrzeby powinni będą dawać. W sprawach urzędu radzieckiego, ileby tego potrzeba była, także y w cechowej, powinni cechę obesłać zawždy, pod winą gdy sprawa urzędowa groszy dwanastie temuż urzędowi przepadaia, a co cechowej groszy dwa do skrzynki; też winą ma bydz karany brat, który by na takowe obesłanie nie stanął, a który by doma nie był ma się przez czeladz domową cechmistrzowi opowiedziec, a inaczey winę przepada; a cechmistrz każdy gdy odieżdża powinien na swe miejsce z braciey starszey innego zostawić, którego też wszyscy słuchać powinni pod winami tu opisanymi. Jesliby brat który na swą potrzebę chciał dać cechę obesłać w powszedni dzień, od tego powinien dać cechmistrzom groszy cztery, a w święto dwa; obcy ma dwojako płacić. A ktoby cechę zatrzymał, przepada tak wiele, iako sprawa waży o którą idzie, a ktoby ją odmienił, to jest gdy idzie pod radziecką winą, a powiedział pod braterską, groszy dwa przepada, a ktoby ją zgubił, powinien insza dać urobic y winę na funt wosku do skrzynki zapłacić; też winą karany bydz ma który by klucz cechowy zgubił. Przy których schadzkach ucciwie, z odkrytą głową maia siedzieć, bez żadney broni. Tamże młodsze mistrze do poyrzodku swego przyjmować ucznie na naukę rzemiosła, iednak wyuczone wyzwalać, przemianki ucciwie dawać, występne według występku karać y win w przywileiu opisanych y wynalasku braterskiego. Tamże ze złego dobrego, z niesprawnego sprawnego, za karaniem, uczynić maia, a iesliby kto na kogo skarzył, pod winą puł funta wosku powinni stac spor wiodący. A ktoby od ktorej kolwiek wstał poki skrzynka na stole, a miejscu nie zasadził,

iesli cechmistrz, grosz ieden, a inszy puł grosza przepada. A iesliby im było co od urzędu radzieckiego poruczono, o tym z pilnością radzić maia. Także w rzeczach cechowych rozsadek y rząd czynić co by do służby Bożey y do chędostwa, także na obrone miasta, na zachowanie praw swych pożyteczno było, na każde suchedni maia odprawować żałomsze za zmarłą bracią y siostry y czeladkę, do czego maia się starać, aby zawždy odziewadła, swiece y insze potrzeby ochędożne mieli, przy których mszach z małżonkami, towarzyszami bydz maia, y powinni ofiarę przystoynie odprawić, a ktoby nie był, takowy brat przepada groszy dwa do skrzynki, a towarzysz grosz. Takąż winą karany ma bydz kto by na pogrzebie nie był. A iesliby komu obcejmu pogrzeb z apparatusy odprawowali, ile kroć by się to trafilo, maia brać po groszy dwanastie. Przed świętem Bożego ciała swiece robic każdego roku będą, z ktoremi przez oktawę Bożego ciała na kozdey processiey służyć będą. A kto by z braciey omieszkał ktorej processiey, za każdym razem przepada grosz ieden, czego młodszy doglądać ma, pod takąż winą. A który by swiece złamał winien funt wosku. Także przed świętem Bożego Ciała powinni młodszy oręże chędożyć, drugi raz przed electią y kiedy tego potrzeba z rozkazania urzędowego będzie, z którą armatą bracia w processiach Bożego ciała wielkich, także przy przenoszeniu skrzynki y czasu rozkazania urzędowego służyć będą, pod winą urzędową złotych dwu. Partacza, który by tu cechu nie trzymał, a chciałby tu rzemiosło robić, albo temu rzemiosłu przeszkadzać tak tu w mieście, iako y w okolo miasta na milę w panstwie Jeimeci pana dziedzicznego, wolno będzie takowego zabrac z robotą do cechu, także tego, który by pierwszy robotę temu rzemiosłu należąca chciał pojedynkiem przedawać, albo się ważył piecze robić, takowego z pomocą y pozwoleniem urzędowym y starszych tego miejsca, gdzie by się to działo, zabrawszy według baczenia swego karać będą. A iesliby się y drugi raz tego ważył, za każdym razem takim robotą przystoynie zabrana do szpytała przepada. A ten ktoby takiego partacza przechowywał, albo mu pomocy dawał, albo go bronił, przepada grzywien dwie, połowica urzędowi radzieckiemu, a połowica do skrzynki cechowej; do czego w

miescie urząd mieyski, a we wsiach urzędnicy pomocy dodawać powinni będą. W jarmarki uprzywilejowane y to telko poki przywilejy opiewa. daley nie, kazdemu y postronnemu robote rzemiosła tego przedawać wolno, iednakże takowy, który przedawać będzie chciał, ma się pierwey czechmistrzom opowiedzieć y robotę dla fałszu ukazać, a pamiętnego za kożdym razem po groszy cztery dać do ich skrzynki powinien y robotę swą telko na tym rynku, gdzie cechowie iatki swe mają, wykładać ma. A iesliby tez sami miastu roboty takiej nie dostarczyl, albo drogoscia kogo uciskali, albo lada jaką robotę robili y przedawali, ile kroc oskarzeni do urzędu radzieckiego, cechmistrze ich żeby pod świadectwem ktorzy tego zawsze przestrzegać powinni, przepadaiają urzędowi kope winy. wszakże robotę cudzoziemską wszelaką y tę, która tu nie może bydz robiona, kazdemu przywozić y przedawać wolno. W tymże cechu braciey ilekolwiek będzie, kramnice swe mieć mają, w ktorych robotę swą przedawać będą, ale mają bydz dziedziczne, od ktorych kramnie mają dawać soszu na rok do skrzynki Je-o mei pana dziedzicznego po groszy piętnascie, przed ktoremi, daley kresu zamierzonego, roboty wystawiać się nie godzi, oproc jarmarku, pod winą funta prochu. Nie ma też brat brata w przyiętey robocie podsiadać, ani w targowaiu kupca odmawiać, pod winą puł kamienia prochu, z nagrodą szkod. Tąż winą ma bydz karan, który by ktoremu bratu czeladnika albo chłopca przewabił z nagrodą szkod y czeladnika wrocić. A iezeliby czeladnik nazad do swego mistrza niechciał, takowy ma bydz karan winą, albo więzieniem, na co iezeli by niedbał, takowemu u siebie żaden roboty dać niema, ale ma od mistrza wędrować. Tąż winą ma bydz karan kto by drugiego w mieszkaniu podnajał. Poswarki przy towarze siedzący e eladzi albo żon bratnich mężowie karać powinni, czego iezeli się daley ważyć będą samego brata za nie pochamowanie żony, albo chłopca, bracia karał będą funtem prochu y drugim wosku, a iezeli się tego więcey ważyć będą, większą też winą karani bydz mają. Gdyby się też brat na brata przy sprawie cechowej albo skrzynce porwał słowy zelżywemi funtem wosku z nagrodą ukrzywdzonego szkody, a iesli orężem albo iakim prostem uderzeniem, pięcią funtow, z nagrodą

ukrzywdzonego. A gdy na czechmistrza dwoiako ma bydz karan, a P. P. raycom za każdą razą winy po groszy trzydziestu przepada. A który by się nalazł w nierządzie ziący, albo go w domu dopuszczaiący, albo się w rostyrku kochaiący, takowy ma bydz podług przysięgi czechmistrzow karany bes folgi, co większa cudzołostwo namniey nie ma bydz cierpiane, ale według prawa urzędowi podawszy karać, także turbatory przeciw panu dziedzicznemu albo urzędowi, albo pospolitemu dobremu, urzędowi oddawać na pokaranie na sprawę główną, na branie przemianku z miast panstwa Zamoyskiego tego rzemiosła bracia y towarzysze ich należeć będą do cechu ich czasy wiec nemi. A kto by tym pogardziwszy indziej się udał, takowy przebydz do cechu tego pułkamienia wosku, prochu także pułkamienia y o to poki się nie sprawi ma bydz wypisan y ruszon z liuszora, który by w panstwie tym był, aż się sprawi braciey cechu tego, wymuiąc tych, ktorzy by niespodzianie, ani na wzgardę miastu, gdzie indziej przemianki wzięli, albo się występkow sprawili. Jesli by się materia iaka znalazła w panstwie Zamoyskim potrzebna do rzemiosła ich, wolno im będzie brać za wiadomością tego mieysca dzierzawce. Spraw cechowych żaden wynosić nie ma daley prog, pod winą funta prochu, oproc gdzie by się co działo przeciw maiestatowi K. J. M. albo Je-o mei pana dziedzicznego, albo rady miasta y pospolitego dobrego, to każdy powinien zeznać pod winami w prawach opisanemi. A iesli by się kto zdał bydz obciążony decretem braterskim, ile kroc by się trafiło, ma mu bydz dopuszczona do pp. radziec appellacya, zwłaszcza gdyby się trafiła sprawa o groszy dziesięć, mniey nic, z kożdą appellacyą mają bydz posłani dway bracia do urzędu dla dania sprawy przystoyney, a iesliby decret cechowy był approbowany, appelluiący niesłusznie przepada do skrzynki na pułfunta prochu y pp. raycom groszy dwanascie winy y szkodę stronie. A iesliby w pierwszey sessey radzieckiey appellaciey na termin naznaczoney niewniosł, takowy w sprawie swoiey upada, saluo legali impedimento. A iesliby który towarzysz, albo z innego miasta brat rzemiosła tego chciał żadać o poszodek przyięcia do cechu tego, ten ma bydz powszechney wiary katolickiey y kosciola rzymskiego, zachowawszy w tym weale

wola y beneficium Je-m. pana dziedzicznego, komu by za przywileiem swoim mieszkać tu pozwolili. Do tego ma bydź w rzemiosle doskonale wyuczony y wyzwolony, dla czego wprzód powinien przerobić przy mieście u mistrza niedziel sześć z wochlonem, a iesliby niechciał przerobić dla iakiey słuszney przyczyny, ma odłożyć funt prochu do skrzynki, wprzód toż powinien brat z gotowymi warstatami z innego miasta tu się prowadzący, co się ma odprawować przy schadzce braterskiej. A iesliby niechciał czekać schadzki, ma zażądać czechmistrza o cechę (co niema bydź nikomu brouiono za iego nagrodą, iako wyzey). Przy której braciey powinien zażądać o przyięcie do cechu; tamże iesliby nie odrobil niedziel sześć, wprzód odłożyć powinien, potym dać wstępny czechmistrzom groszy piętnaście, pisarzowi groszy dwa. a ma się zareczyć iako się wszędy dobrze zachował y wyuczyl y iako ma wszystkiemu dosyć uczynić, co mu wedle tego przywileiu będzie nakazano, pod winą pułkamenia prochu. Przy tym mu bracia powinność mają przepowiedzieć, czemu on powinien dosyć czynić pod przepadkiem tegoż wstępnego, a powinność iego ta: Naprzód aby robił sztukę, którą mu bracia powinni przepowiedzieć y częścią gotową pokazać, przy której robieniu mają z braciey dway alternatim poki iey nie urobi bydź, których on obiadem y piwem podeymować ma. Którey sztuce iesliby nie mógł sprostać dla iakiey ułomności, powinien za sztukę zapłacić złotych piętnaście do skrzynki. Do tego pułhak z krzosem dobry y prochu funtow dwa, także wosku chędogiego funtow dwa y kolacyą sprawić na bracią, czemu wszystkiemu powinien dosyć uczynić do roku y sześciu niedziel. Niż pocznie robić, powinien dać wdawnego złotych pięć; potym od blisko przyszley schadzki powinien sztukę począć robić y robić ją, aż iey dosyć uczyni, która iezeli się braciey spodoba. takowy daley wdawnego nie ma płacić, telko na bracią kolacyą w pułroka sprawić powinien po oddaniu sztuk, a pułhak, wosk, proch, listy z zupełną oddać powinien. A iezeli iey dosyć nie uczyni albo urobiona braciey się nie podoba, powinien od wstępnego w pułroka listy pokazać od wyuczenia rzemiosła y od uciwego urodzenia, przy których powinien dać wdawnego drugą złotych pięć. Potym w drugie pułroka powinien oddać kolacyą, przy której

powinien oddać wstępny złotych pięć y tak się ma w rok ze wszystkiego wyplacić. Czemu iesliby dosyć nie uczynil, ma łaski braterskiej zażywać o pomknienie czasu, która łaskę iesliby bracia uczynili, daley temu niedziel sześć czasu odwłoczyć nie mają, a iesliby temu dosyć czynić nie chciał, ma mu bydź zabronione rzemiosło y przedawanie roboty. Sztuka tedy garncarska taka ma bydź: garniec na trzy piędzi wzwyż z iedney sztuki do kształtu; dunica na trzy piędzi wszereż, wzwyż na pułlockcia także do kształtu; dzban na trzy piędzi proszyie wzwyż do kształtu: którą sztukę gdy bracia odbierać będą, mają w tym wiernie postępować nie za pochlebstwem ani za dary. Taż sztuka aby w święto nie była robiona pod winą pułkamenia wosku. Taż winą karan ma bydź koždy brat, który by robil w dni święte, także w niedziele: w wielką mszą zaden niema kramnic otwierać pod takąsz winą. Po kolaciey odprawieniu na pierwszey schadzce suchedniowey powinni będą nowemu mistrzowi y bratu przywilej przeczytać, potym mają mu decretem nakazać, aby nim wyidzie rok od wstępnego y sześć niedziel, pokazał listy tak od urodzenia, iako od wyuczenia rzemiosła pod utraceniem cechu; których iesliby niemógł mieć potym za iaką pewną przeszkodą, tedy będzie powinien do skrzynki braterskiej odkładać na kamień prochu. Za którą powinnością czasu pomknąć dotąd, azby ona przeszkoda ustala y to takiemu, któryby był w rzemiosle biegłym tak do piecow iako y do garcow y miastu pożyteczny, które listy mają bydź godne z pieczęciami wyraźnymi nie zmysłone. Gdyby się też tuteczny mistrzowicz postanowić chciał, ten choć by y inszego rzemiosła pojął żonę, takowy do cechu połowice telko powinien oddać, a wstępne zapłaci. A gdyby będąc mistrzowiczem tutecznym tegoż cechu pannę albo wdowę, która ieszcze w porządku pojął, takowy telko wstępne, a kolaciey połowice powinien oddać, a posługa tak kościelna iako y ceebowa iednaka kożdego. Wdowa która by została po mężu sierotą bes potomstwa, wolno iey rzemiosło robić y iatki używać do roku sześci niedziel, daley nie; y to tey, która się ucciwie rządzić będzie, bo inaczey wszystko traci. A która by z dziećkami została, wolno iey będzie rzemiosło robić do wychowania dziećek, a iesliby zamaż szła za tegoż rzemiosła rzemieslnika, a był by z

innego miasta, powinien będzie wsępnego polowice oddać, a wstępne spełna, także y ten, który córkę mistrzowską poymnie. Ciż bracia powinni będą czeladzi swoiey na piśmie porządek podać, który aby nie był nic miastu ani pospolitemu dobremu szkodliwy pod pieczęcią radziecka. Kożdy brat syna swego wyzwolić od uczenia może, choć by był posthumus, gdy to telko za żywota uczyni. Gdyby który mistrz przyjął chłopca na uczenie rzemiasła, tego albo na cejt, ma go opowiedzieć przed bracią na dwie niedziele, który iesli by się na wysługę uiednał, ma dać wpisanego cechmistrzom groszy sześć, pisarzowi groszy dwa, a braciey wszystkiewy piwa szankow telko cztery; a iesliby na pieniądze, tedy pp. cechmistrzom groszy dwanaście, pisarzowi trzy, a braciey wszystkiewy piwa szankow ośm. Toż przy wyzwoleniu płacić powinni. A który się na cejt uiedna, tak ma płacić iako y na wysługę; toz y mistrzowicz. A który się na wysługę uiedna nie ma się uczyć więcey lath trzech. A który by się chciął z wysługi wykupić, za kożdy rok powinien mistrzowi swemu płacić po złotych trzy. Jesliby który mistrz cechu tego, wyprowadziwszy się z tego miasta gdziekolwiek na robotę, przes rok y niedziel sześć powinności cechowych nie oddawał ani odselał, a potym w wysciu roku y niedziel sześci tu się wrociwszy rzemiasło chciął robić, tedy nie wprzod pocnie robić rzemiasło, az cech tak iako nowo przystaiący mistrz z laską braterską przeprowi. Ten tedy przywilej aby był przeczytany na kożde suchedni braciey należącey w cechu, kturzy już kolatją oddali, bo insi w ten czas ustąpić muszą, ktorego summa przystoynie żyć, nikomu nie szkodzić, każdemu co czyie iest oddać. Ja tedy Katarzyna z Ostroga Zamoyska, hrabina na Tharnowie, kanclerzyna wielka koronna, Knyszynska, Sokalska etc. staroscina, w artykuly pomienionego postanowienia pilnie weyrzawszy y one uważywszy, gdy nie inszego, telko rząd dobry w którym by zostawali, w inszych także miastach koronnych przyięty y w uzywaniu będący opisany bydz uznawam, bronieć im tego nierozumiałam, y owszem te ich ordynatją we wszystkich iey punktach, clausulach y artykułach, ile prawu pospolitemu nie przeciwnych, tym pismem moim utwierdzam, chcąc aby słuszną moc y wagę wiecznemi czasy otrzymywała, prawo iednak zwierzchności swoiey y

potomkom moim weale zachowując, na co dla lepszey wiary ręką się swą przy zwykley pieczęci podpisnę. Dan w Zamosciu dnia dwunas'ego miesiaca Kwietnia, roku panskiego tysiacznego szesetsnetego czterdziestego wtorego. Katarzyna Zamoyska z Ostroga.

(См. № 455 Описания).

№ 33.—1661. Юня 3.

Грамота короля Яна Казимира относительно устройства церковных дѣлъ и подчиненія Виленскому Троицкому монастырю цеховыхъ братствъ.

Jan Kazimierz. Oznaymujemy tym listem naszym komu to wiedzieć należy. Pokładane były przed nami dwa przywileja, ieden swiętobliwey pamięci króla iegomości Zygmonta Trzeciego pana oycy naszego de data w Krakowie roku tysiac piecset dziewiędziesiąt piątego, miesiaca Augusta wtorego dnia wielebnym niedy zeszłym Michalowi Rahozie, metropolicie Kiiowskiemu, Halickiemu y wszystkiewy Rusi, Adamowi Hypacemu Poicieowi, protothroniemu wladyce Wlodzimierskiemu y Brzeskiemu, Cyrillowi Terleckiemu, exarsie wladyce Luckiemu, Ostrogskiemu, tak też y wszystkim przełożonym starszym episkopom, archimandrytom, ihumenom y wszystkiemu duchowienstwu zakonu graeckiego ruskiego dany, iako w electey wszystkich starszych, tak w potrzebach pewnych y sprawach religiey ich okolo ziednoczenia z kosciolem powszechnym rzymskim y porzadkow pewnych postanowienia, ktore do stanu y powolania ich należą; a drugi confirmatynny przywilej swiętobliwey pamięci króla iegomości Władysława Czwartego, pana brata naszego de data w Wilnie roku tysiac szesets trzydziestego trzeciego, miesiaca Jula dziewiątego dnia na monastyr Wilenski S. Tróycy unitom zakonnikom na electią wolną czteroletnią, albo ad arbitrium onych; także na bractwo S. Tróycy y na bractwa miodowe, to iest panskie, kupieckie, kusznierzskie y Roskie nazwane dane, ruskim pismem pisane. Wnicsona tedy do nas imieniem duchowienstwa zakonu S. B. W. w uniey s. z kosciolem rzymskim będącego przez niektorych panow rad y urzędnikow naszych dwornych, przy boku naszym na ten czas

bedących prozba, abyśmy te przywileia wyżej mianowane we wszystkich opisanych w nich punktach mocą y powagą naszą królewską stwierdzili y zmocnili, które wpisując słowo do słowa tak się w sobie mają. Жикгимонтъ Третий, Божию млістю королъ Полекій, великий князь Литовский, Руский, Пруский, Мазовецкий, Жомоитский, Ифлянтский, а Шведский, Кготский, Вандалский дѣдичный король. Ознаймуемъ тым листом нашим всѣм в обець и каждому з особна кому то вѣдати належит дховного и свѣцкаго стану людем, нжѣ доносили до насъ унижовые прозбы велебные Адам Ипатей прототроний влдка Володимерский и Берестийский а Курил Терлецкий ексархъ влдка Луцкий и Острозский именовъ велебного в Бозе Михаила Рагозы, архієпска, митрополита Киевського, Галицкого и всея Руси, также теж именовъ всѣхъ преложонныхъ старшихъ епископов, архімандритовъ, Игуменов и всего дховенства закону греческаго рускаго в потребахъ певныхъ и справахъ реліи ихъ около зедночепи ихъ с костеломъ повшехнымъ и порядковъ певныхъ постановенія, которые до стверженія стану и поволанія ихъ належатъ обычаемъ ниже описанымъ. Напередъ просили, абы митрополіи, владычества и иншыя релѣи греческаго дховенства не были даваны, толко людемъ рускаго народа и ихъ власное релѣи, также абы одъ нхъ были чотыри особы годные до таково владычства обираны, с которыхъ абы одинъ на таково владычство черезъ насъ былъ подаванъ, а тотъ абы на далей до трехъ мѣсецей на станъ дховный светитисе былъ повиненъ, чого мы имъ позволимо и потвердимъ, коли до едності костела повшехнаго римскаго и до послушенства его пристають и трвати в немъ не одмѣняне и стало будуть: такъ же и о посвещеніи преложонныхъ на звѣрхности вышей менованые дховные на далей до трехъ мѣсецей здаются намъ быти рѣчь повинная и утвержаетъ о томъ постановеніи предковъ нашихъ. О мѣстце в раце, о томъ коли тая едностъ дастъ Панъ Бгъ статечне се заветъ, хочемо и обецуемо на сойме с паны радами нашими и з станы речи посполитое до того належачими трактовати, кгда жъ то естъ рѣчь власне сеймови належачая. На то, абы владыча жадная иншая такъ дховная яко и свѣцкая за тымъ зедноченемъ не была надъ ними:

абы они люди, а звлача з Греції и одкул колвекъ, которые бы оныхъ одрывать отъ того стго сполку альбо якимъ колвекъ способомъ труднити хотѣли, не были до панствъ тое речи посполитое припуцоны: абы и домовые, которые бы се звѣрхности ихъ в той мѣри противили. а до едності костела стго римскаго, альбо не хотѣли се дати привести альбо и пересказали тому всему, абы се з владычства нашего забѣгло, роскажемъ противъ таковымъ унѣверсалы и мандаты с канцеллярія нашего выдати и на потомъ абы таковыя розницы, которые бы едностайное ихъ у вѣри повшехной розумене замешати могли одъ обчихъ людей упошоны и розсѣваны не были хочемо, яко гдѣ потреба укажетъ ратовати и того не доущатъ, тожъ и вядомъ нашимъ, абы того постерегали пилне поручимо. Што з стороны добръ церковныхъ, которые одъ предковъ ихъ рознымъ особамъ розданы и заведены суть, на которые бы тые посессорове права не мѣли, абы были до церкви привернены; а тые которые бы право яко мѣли, аренды нѣшто с тыхъ добръ которые держати платили; а по зейстю ихъ з свѣта абы таковыя маестности на церкви припадали. Также и о захованіи церковѣи при давномъ наданіи ихъ в добрахъ на которые хотъ бы привилея жадные не были, бы се одно в Евангеліяхъ вписаные найдовали, позволяемо, абы о таковыя добра одъ церкви отнятыя, которые бы не слушне хто держалъ, волно было позывати и правомъ ихъ доходити. До плаченія аренды не здастся намъ никого примунати, лечъ таковыя добра, которые бы за правомъ своимъ посессорове теперешные содержали до живота своего, по смерти ихъ до церковей ворочатися мають, а мы ихъ никому другому отдавати ани потвержати не маемо. Также и наданія добръ церковныхъ такъ тыхъ, на которые права суть, яко тежъ тыхъ, на которые бы права не было, а толко в Евангеліяхъ старыхъ найдовали, вцале заховати хочемъ добра и маестности церковные, абы по смерти митрополита и иншыхъ преложонныхъ дховныхъ в моцы и шафунку капитулы закону греческаго дотуль зоставали, ажъ одъ насъ урядъ вакующій кому поданный будеть привилей который отъ насъ уже на то даный мають хочемо имъ вцале заховати и за позволениемъ всехъ становъ речи посполитое на сойме

валном волно то им будет конституцією собѣ варовать; до судовъ трибунальскихъ абы дѣти перестерегания справ своихъ с посредку себе двухъ особъ яко и иные дховные релѣи римское высажали позволяемо, о чом однакъ с преложными и дховенствомъ вѣры наше католицкое зыйтисе и порозумѣти мают. Преложные ихъ дховные почавши от звѣрхнего и которые колвек и на яком колвек стопню дховенства будучые хочемо абы у пошанованю и поваженію такомъ яко и дховные вѣры католицкое были: кгда се под звѣрхность столицы римское и под послушенство отца стго Панажа поддадут и прилучат, о чом также з дховными нашими зыйтисе и порозумевати мають. Штося дотычет абы монастырѣ и церкви рускіе на костелы ошрочаны не были того в добрах наших королевскихъ закажемо: лечь в маетностяхъ шляхетскихъ того учинити не можемо. Брацтва дховные, церковные такъ яко от патріарховъ постановены суть и от насъ потвержены, абы под послушенствомъ митрополита и иныхъ преложныхъ своихъ дховныхъ вцале зоставали, однакъ кгда се первой под звѣрхность костела римского прилучат позволяемо и оныхъ при праве которе од насъ на то мают заховати хочемо. З стороны зокладая школ и семинарѣй Греческого и словенского языка также абы им было волно друкарни свое мѣти под владзею митрополита и владыковъ позволяемо тымъ способомъ. абы ничего тамъ противного костелови повшехному не друковано, але все розсудкови его подлегало. А што се дотычет абы збытки и не послушенства, которые се от поновъ нѣкоторыхъ релѣи ихъ греческое по мѣстечкахъ нашихъ и шляхетскихъ под заслоною и обороною нѣкоторыхъ урядниковъ нашихъ и иныхъ шляхетского стану людей дѣють, каратисе и гамовати могли, того митрополитомъ владыкомъ и инымъ преложнымъ релѣи ихъ не толко не боронимо, жебы в маетностяхъ столу нашего того перестерегали и порядокъ добрый чинили, але теж и урядомъ нашимъ мейсець оныхъ, кгда потреба будет, абы им в томъ помощи были прикажемъ и иныхъ абы тому противни не были напомнимо. Рядъ и владыка ихъ дховная хочемо абы была цале захована, то ест абы в мѣстехъ королевскихъ церкви якиезъ колвекъ набоженства ихъ влады митропо-

литу епископовъ своихъ подлегали, а никто се иный в тое не вдавал што теж и урядомъ нашимъ роскажемо, коли будет потреба, абы того владыкомъ и инымъ преложнымъ ихъ помагали. То наконецъ онымъ варуемо абы жаден иный обчий человекъ, опрочъ который от насъ на то обратъ и потверконъ будет, жадное собѣ откуль инудъ звѣрхности надъ ними не привлащалъ ани дховенствомъ ихъ радилъ и справовати могль, овшемъ, абы таковые до панствъ нашихъ прыщоны не были, нилне того постерегати роскажемо; абы тежъ до фундованя капитулы при церквахъ греческое релѣи прийти могло, жебы се тымъ болшей хвала Пна Бга помнажала и рядъ церковный тымъ лепей задерживал, коли се што такового з добръ ихъ же монастыровъ подастъ, ради хочемо быти до того прихилими, внакже такъ, абы и фундацыи старые слушною якою частю доходовъ были захованы, до чого тымъ болшей и нилней хочемо се хутливими и ласкавыми показати онымъ, коли едность повшехная утвержена и вцале захована будет и послушенство столицы стое апостольское римской отдано од нихъ и заховано будет. Што все на тотъ часъ утвержаючи, рукою нашою подписались и печатъ такъ коронную, яко и великого князства Литовского притиснути росказали есмо. Писанъ у Кракове Мѣта Божого нароженя тысяча пятсотъ деведесятъ пятого, мца Августа второго дня, а панованя королевствъ нашихъ Польского осмого, а Шведского второго року. U tego przywileju przy pieczęci podpis ręki króla Jemci temi słowy: Sigismundus Rex. Zacharia z Jelowicki etc. Przytymъ drugi confirmatiyny przywilej w te słowa pisany: Владиславъ Четвертый, Милостю Божю королъ Польский, великий князь Литовский, Руский, Пруский, Жомойтский, Мазовецкий, Инфлянтский, а Шведский, Кюдский. Вандальский дедичный королъ, обраный великий царь Московский. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ кому бы о томъ ведати належало. Далъ намъ справу в Бозе велебный отецъ Юсифъ Велямин Рутский, архієпископъ, митрополитъ Киевский, Галицкий и всея Руси, иже монастырь Виленский стое Живоначалное Троицы отъ многихъ летъ в держаню законниковъ рекгулы стго Василя, з святымъ костеломъ римскимъ соединенныхъ будучы, што разъ болшое помножене в порядку своемъ

законном и в самых особах законных берет, а то з ласки ялмужны и наданя разных особъ так духовных яко и свѣцких, за котормъ законники при той церкви мешкаючые разных добръ лежащих так в месте нашем Виленском, яко и по иных местцах певные добра и матерности набыли. И просил нас, абысмо тот монастыр Стое Живоначалное Троици Виленский при законниках помененых рекулы стро Василія, в единности з святым костелом римским будущый, так теж при брацтве Стое Троици от столблив е памяти короля его млсти Жикгимонта Третего, пана отца нашего, при той же церкви Стое Троици фундованым и упривилеваным з брацтвами медовыми, панскими, купецким, кушнерским и роским названными и фундовавыми вечно зоставившы особливим листом нашим ствердили. В том теж помененным законником ласку нашу гспдарскую показали, абысмы вси добра през них набытые и людей побожных легкованые, яко власне самымъ законником и монастырови менованому належачые и належати маючые, мццю и повагою нашою королевскою ствердили и ведлугъ устав ихъ законных монастыром Стое Живоначалное Троици и всѣми добрами до него належачыми радит имъ допустили. Мы гспдаръ, жычачы того, абы за щасливого панованя нашего хвала се Божая розмножала и шырыла, прозбу до нас внесеную видечы быт слушную и с пожитком церкви Божое, за причыною пановъ радъ и врадников наших при нас на тот час будущих тым листом привилеем нашим то имъ варуемъ. На прод, же тые вси добра лежачые и рухомые, которых они тепер в уживаню суть, або на которые право мают так в мѣсте нашем Виленском, яко и по иных местцах, вечно при монастыре Стое Живоначалное Троици в заведованю законников зоставити и на общий пожиток самых оборочатисе мают. Которые с посродку себе и згромаженя своего законного и з законников по розных местцахъ и монастырях будущих, а в одном згромаженю законном в единности святой живучых, старшого обирати мают, а тот старший титулуючысе архимандритом Виленским ведлугъ устав ихъ законныхъ в чотыри лета або якосе им будет видедело отменяти се мает, заживаючы тых добръ сполне з

иными в посполитости на свой пожиток приватный болшъ надъ иныхъ ничего не оборочаючы, а всѣмъ монастыром и добрами до него належачыми так яко власный преложоный спорачаючы. Повторе тыеж законники маютъ завѣдовати брацтвом Стое Живоначалное Троици, заживаючы волностей и добръ на тое брацтво наданых и упривилееваных так которые держат яко на которые право мают. а меновите привилея на брацтво Стое Живоначалное Троици од стое памяти короля его млсти пана отца нашего наданые под датую у Вилни року тысеча пятсот осмдесят девятого мца Юля пятого дня, и под датую также у Варшаве на сейме валвом року тысеча пятсотъ деведсят второго, мца Октебра девятого дня, якъ бы тут слово до слова вписаные были во всих пунктах, артикулах, замкненях, наданях, уживаню и справованю со всѣми добрами, кгрунтами и каменницами, фолварками, приходами, чыншами яким колвек способом албо правом до того монастыря их и брацтва менованого здавна и тепер наданых приспособеными належачыми и которые належати се здадутъ и водлугъ правъ и привилеевъ их так тежъ декретов давных и стое памяти короля его млсти пана отца нашего вцале и при зупелной мцци оные зоставуючы ствержаемъ и на вечность умоцняем и иж вечно и непорупно самым тылко брагям тым, которые толко при церкви и монастыру Стое Троици суть и будутъ, служат и служити мают декляруемо и тым листом привилеем нашим то все держати, заживати и справовати; одешлые от того монастыря и брацтва албо яким колвек способом от кого колвек затрыманые албо задержаные одыскивати и правомъ доходити: процесса, на яком колвек бы стопню и термине были, кончити и до екзекуции и досконалого skutku приводити такъ, абы в жадной речы в жадным пункте артикуле над . . . и належитности правом и привилеюмъ монастыря и брацтва менованого ничего се не дерокговало ани умнейшало, позволяем, мцць даем и зоставуем, а жадному им в том перешкажати трудности албо пренакгабана якое чынити не позволяемо и боронимо. Третяя: Брацтва вси медовые помененные на общий пожиток самых законников оборочатися вѣчне маютъ

яко на власный монастыр Стое Живоначалное Троици належачые водлугъ привилеевъ от столбное памяти кор. его млсти пана отца и добродей нашего на то ямъ данных под датою у Вилни лета Божого нарочени тысяча шестсотъ одиннадцатого мца Августа первого дня и под датою у Варшаве, року тысяча шестсот чотырнадцатого мца Августа семого дня, которые теж во всех паракграфах и лунктах ихъ сим привилеем нашим ствержаем и на вечност рефундуемо и даруемо. И на то дали есмо тот листъ привилей нашъ законником регулы стго Василія в единости стой с костелом римскым будучым и монастырови Стое Живоначалное Троици вечно и не порушно. Писан у Вилне дня девятого мца Юли, лета от нарочения Сна Бжого тысяча шестсотъ тридцат третего, панования королевствъ наших первого року. У tego przywileiu przy pieczęci podpis ręki króla Ie-mci tymi słowy: Vladislaus Rex. Марциян Тризна писар mp. Мы tedy król do tey prozby starszych religey graeckey duchowienstwa y zakonu S. B. W. w uniey S. z kosciołem rzymskim będącego łaskawie się skloniw-zy, wysz pomienione przywileia tak swiętobliwey pamięci królow ichmci Zygmunta Trzeciego pana oycy naszego y Władysława Czwartego pana brata naszego na pewne porządki y postanowienia w tych przywileiach szerzey opisane onym dane y służące we wszytkich onych punctach clausulach y paragraphach mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, zmacniamy. approbujemy y przy tych porządkach y postanowieniach od antecessorow naszych królow Ieh mci nadanych pomienione duchowienstwo cale wiecznie nienaruszenie zachowuiemy y zostawuiemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć W-o X-a Litt-o przycisnąć rosказалиśmy. Dan w Warszawie na seymie walnym dnia III msca Iunij roku Pańskiego MDCLXI, panowania naszego polskiego y szwedzkiego XIII roku. Jan Kazimierz król. Cyprian Paweł Brzostowski referendarz y pisarz W-o X-a L-o mp.

См. № 461 Описания.

№ 34.—1783. Марта 26.

Грамота короля Станислава Августа о подтверждении Минскому Петропавловскому братству разныхъ правъ и вольностей.

Stanisław August z Bożey łaski król Polski, wielki xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski.

Oznajmuiemy tym listem confirmacyjnym przywileiem naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż pokładany był przed nami przywilej na pergaminie pisany, ręką nayiasniejszego poprzednika naszego Augusta Trzeciego króla Polskiego podpisany y pieczęcią mnieyszą W-o X-a Litt-o stwierdzony. zamykający w sobie confirmacją praw, wolności y swobod bractwom cerkiewnym Wilenskiemu przy S. Duchu y Minskiemu przy pierwo-wezwanych ss. Apostołach Pietrze y Pawle zakonu graeco-ruskiego nadanych. Suplikowano nam z tym przez panow rad y urzędnikow przy boku naszym mieszkających, abyśmy pomieniony przywilej powagą naszą królewską stwierdzić y approbować raczyli, ktory słowo do słowa wypisując tak się w sobie ma. August III z Bożey łaski król Polski, wielki xiążę Litewski. Ru-ki, Pruski, Żmudzki, Mazowiecki, Kijowski, Wołyński Podolski, Podlaski, Inflantski. Smolenski, Siewierski y Czerniechowski, a dziedziczny xiążę Saski y elektor. Oznajmuiemy tym listem naszym confirmacyjnym wszem w obec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, iż produkowany jest przed nami oryginalny list przywilej nayiasniejszego Władysława Czwartego krola Polskiego predecссора naszego ręką podpisany y pieczęcią wiszącą W-o X-a Litt-o stwierdzony graeco idiomate pisany, zdrowy, cały nienaruszony ani żadnego w sobie podeyrzenia nie mający, zawierający w sobie prawa y nadania różnych wolności y swobod bractwom cerkiewnym Wilenskiemu przy s. Duchu y Minskiemu przy pierwo-wezwanych ss. apostołach Pietrze y Pawle zakonu graeco-ruskiego nie zuniowanych, y suplikowano nam jest przez panow rad naszych imieniem przelożonych tychże bractw y duchownych osob, abyśmy mocą y powagą naszą krolewską przywilej tenże

stwierdzić y zmocnić raczyli, ktorego to przywileiu izecz od słowa do słowa tak się zaczyna. Władysław Czwarty z Bożey łaski król Polski. wielki książę Litewski. Ruski, Pruski, Zmudzki. Mazowiecki. Inflantski, a Szwedzki, Gocki. Wandaliski dziedziczny król, obrany wielki car Moskiewski. Oznajmujem tym listem przywileiem naszym komu tego wiedzieć będzie potrzeba niniejszym y na potym będącym, iż my król za doniesieniem nam prozb y instancji niektórych panow rad y urzędnikow naszych tak tez y kola rycerskiego. a za supliką braci duchownych y świeckich ludzi narodu ruskiego zakonu graeco-ruskiego bractwa cerkwi założenia ss. Apostołów Piotra y Pawła nie zuniowanych monasteru miasta naszego Minskiego, w wielkim księstwie Litewskim będącego, ufundowanego przez urodzoną Bogdanową Statkiewiczową marszałkową naszą w roku 1613 miesiąca Nowembra 6 dnia, a przed tym ieszcze od obywatelow wojewodztwa Minskiego y inszych wojewodztw y powiatow w roku 1612 indykta 10 założonego y podpisami rak stwierdzonego, a potym w roku 1614 y 1620 od przelożonych w duchowienstwie ich błogosławionego, a teraz zwierzchnością naszą krolewską na seymie szesliwej koronacyi naszej według punktow na elekcyi podanych y poprzysiężonych, chcąc do skutku przywieść łaskawie im pozwoliwszy dla swobodnego y spokojnego używania wszelkich obrzędow cerkiewnych y rozszerzenia chwały Bożey według artykułow y porządkow bractwu Wilenskiemu przy cerkwi s. Ducha będącym od zwierzchności w religij ich pasterza patriarchy Konstantynopolskiego oycy Jeremiasza podanych, a od s. p. Zygmunta Trzeciego krola Polskiego pana oycy naszego w roku 1589 miesiąca Julia 21 dnia stwierdzonych, a że w tym pomienionym przywileiu przed nami pokładanym między inszemi artykułami, wolnościami y swobodami bractwu cerkiewnemu Wilenskiemu przy cerkwi s. Ducha będącemu iest nadana y opisana, aby od wszelkich przysadow Trybunałskich, marszałkowskich, ziemskich, grodzkich y mieyskich ich oddalono, szesgulnie nam krolowi do sądu y obrony zostawiono, także domy ich brackie y ludzi w nich iak duchownych tak y świeckich mieszkających od czynszu, podatkow y płaceń, od wszelakich powinności mieyskich tak tez y od stajania gosci

uwolniono. Szkoły dla nauki ludzi chrzescianskich y dziatek ich budowania według przemożenia; do tego drukarnia dla drukowania wszelkich ksiąg y zachowania w nich ludzi godnych iak duchownych tak y świeckich pozwolono. z ktorych iezli komu iakowa krzywda dzieć się będzie, tedy sprawiedliwość powinien będzie przelożony z starostami rocznemi według statutu ziemskiego czynić, a appellacya do sądu ziemskiego ma bydz dopuszczona: a ktoby co z dobrej woli swoiey na to bractwo cerkiewne nadal albo testamentem zapisał y zapisze z majątności ruchomych y leżących, to wiecznemi czasy przy tym bractwie zostawać ma y że wszystkie zwyż pomienione wolności mianowicie w przywileiu tym opisane y nowo od nas na seymie terazniejszym szesliwej koronacyi naszej nadane z łaski naszej krolewskiej y temu bractwu cerkiewnemu Minskiemu ss. pierwo Apostołów Piotra y Pawła wiecznemi czasy nadaiem. tak tez dobrowolne nadanie folwarku nazwanego Perespa w roku 1623. miesiąca Junij 22 dnia ze wszelkimi przywileiami pod prawem ziemskim urodzonego Marcina Wołodkiewicza sędziego ziemskiego wojewodztwa Minskiego, w którym ten przywilej na młyn s. p. pana oycy naszego Wasilemu Masłance w roku 1601, miesiąca Julij 26 dnia dany o. o. zakonnikom stwierdzamy. Do tego tym przywileiem naszym warujem to, iż iak cerkiew Narodzenia Przczystey Bogorodzicy zdawna z szpitalem w possessyi ich będąca, tak y monaster panienski z gruntami, budowaniem y ze wszystkimi przynależytosciami pod władzą od nich zgodnie obranego ihumena przy tym bractwie w spokojnym dzierzeniu używaniu ich zostawać ma wiecznemi czasy. A że tez urodzona a w Bogu zesła Ewa Borkołabowna Korsakowna księżna Salomecka, staroscina Krzyczewska y Ołuczycka do tego monasteru y bractwa ss. Apostołów Piotra y Pawła dwa placy—ieden nazwany Jasinski a drugi Setczynski w pewnych miedzach granicach leżący wieczystym funduszom prawami na te swoje grunta y ze wszelkimi przynależytosciami darowała w roku 1626 miesiąca Aprila 20 dnia, a to dla tego, aby cerkiew Przemienienia Panskiego zbudowana bydz mogła, ktorego y pozostałe dwie córki jey z małżonkami swemi stanowszy u sądu głównego Trybunalnego w roku 1631 miesiąca

Novembra 29 dnia przyznaniem swoim ponowili y te zwyż pomienione fundusze przed nami królem pokładali. Przeto my król dla pomnożenia chwały Boskiej te fundusze y przy inszych y ten fundusz potwierdzając we wszelkich paragrafach, na pomienionych placach cerkiew Przemienienia Panskiego oycu ihumenowi wespół y z bractwem świeckim iakim zmożą kosztem lub drzewem lub murem y szpital dla ubogich y chorych ludzi przy ktorey kolwiek cerkwi z pomienionych budować y fundować kiedy zechcą pozwalamy. Y nato daliśmy pomienionemu bractwu Minskiemu cerkwi świętych apostołów Piotra i Pawła ten przywilej nasz z podpisem ręki naszej, do ktorego y pieczęć naszą wielkiego xięstwa Litewskiego przywiesić rozkazaliśmy. Dan w Krakowie na seymie walnym koronacyi naszej roku 1633 miesiąca Marca 18 dnia, panowania krolestw naszych polskiego y szwedzkiego pierwszego roku. Vladislaus Rex. Mieysce pieczęci wiszący wielkiego xięstwa Litewskiego. Stanisław Naruszewicz pi arz wielkiego X-wa Litt-o. My tedy August Trzeci król do pomienioney supliki imieniem wyżey wyrażonych przełożonych bractw cerkiewnych świeckich y duchownych łaskawie skłoniwszy się, wyżey de actu wyrażony przywilej we wszystkich punktach, klauzulach, obowiązkach y kondycyach (w czym prawu pospolitemu nie są przeciwne) mocą y powaga naszą krolewską stwierdzić y zmocnić umyśliliśmy, jakoż niniejszym listem przywilejem naszym wiecznemi czasy trwać powinnym stwierdzamy y umocniamy. Na co dla lepszey wa-

gi, wiary y pewności ten list przywilej nasz ręką własną podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego zawiesić rozkazaliśmy. Dan w Grodnie dnia XX miesiąca Listopada, roku Panskiego MDCCXLIV, panowania naszego XII roku. Augustus Rex. Mieysce pieczęci wiszący W-o X-a Litt-o. Konfirmacya praw, wolności y swobod bractwom cerkiewnym Wilenskiemu przy s. Duchu y Minskiemu przy pierwo wezwanych ss. Apostołach Pietrze y Pawle zakonu graeco-ruskiego. Stefan z Głogowy Kossowski, czesnik Brzeski Kujawski, J. k-msci pieczęci mnieyszey W-o X-o L. Sekretarz. My tedy Stanisław August król do zamiesioney nam prozby łaskawie się skłoniwszy, rzeczony przywilej ze wszystką tu wyrażoną rzeczą, punktami, klauzulami y kondyciami (w czym prawu y ustawom narodowym, a mianowicie konstitucyom o nie oddalaniu dobr od stanu świeckiego do duchownego napisanym przeciwne nie są), powagą naszą krolewską stwierdzamy, umacniamy y approbujemy. Na, co dla lepszey wiary y wagi ręką naszą podpisawszy się pieczęć, W-o X-a Litt-o zawiesić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie roku Panskiego MDCCLXXXIII, miesiąca Marca dnia XXVI, panowania naszego XIX roku. Stanisław August król. Potwierdzenie konfirmacyi praw, wolności y swobod bractwom cerkiewnym Wilenskiemu przy s. Duchu y Minskiemu przy ss. Apostołach Pietrze y Pawle zakonu graeco-ruskiego. Jan Zarzycki Je-o Kr. Mci y pieczęci wielkiej W-go Xtt-a Litt-o sekretarz m. p.

(См. № 498 Описаніи).

Ревизія города Бѣльска 1779 года.

Działo się na Ratuszu w mieście Jego Królewskiej mości Bielsku dnia trzeciego Lipca. roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, w przytomności wielu zgromadzonych przeswietney ziemi Bielskiej obywatelow, tudzież Jana Hurynowicza generała woznego autentycznego.

My kommissarze niżej wyrażeni z mocy restrytu Najiasnieyszego króla Imci pana naszego miłościwego, który jest pisany w te słowa: Stanisław-August z Bożey łaski król Polski, wielki książę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflancki, Smoleński, Siewierski i Czernichowski. Wielmożnym Iozefowi Ossolinskiemu wojewodzie, Iozefowi Wilczewskiemu kasztelanowi Podlaskim, wielbnemu w Bogu Janowi Szykowskiemu biskupowi Synopenskiemu, proboszczowi Bielskiemu, urodzonym Andrzejowi Mokronowskiemu generałowi lieutenantowi i generałowi inspektorowi wojsk koronnych, Iozefowi Mikorskiemu ziemi Gostynskiej, Pawłowi Karwowskiemu ziemi Bielskiej podkomorzemu, Janowi Kruszewskiemu chorążemu, Pawłowi Hryniewickiemu sędziemu ziemskiemu, Stanisławowi Karwowskiemu sołnikowi, Pawłowi Roszkowskiemu podsędkowi, Stanisławowi Bartochowskiemu podstolemu, Tomaszowi Kurzenieckiemu łowczemu, Iozefowi Karwowskiemu wojskiemu większemu, Serwacemu Zalewskiemu pisarzowi ziemskiemu, Maciełowi Wnorowskiemu miecznikowi ziemi Bielskiej, Ludwikowi Kruszewskiemu staroscie Wasilkowskiemu, Iozefowi Wybickiemu Poznanskiemu, Jakubowi Dragowskiemu ziemi Bielskiej, Stanisławowi Kochnowskiemu Branskiemu podwojewódzemu i Felixowi Troiaowskiemu, tudzież W. W. starostom każdego starostwa grodowego i nie grodowego possesserom, lub od nich umocowanym przez substytucją w grodowych podstarostom lub sędziom, w niegrodowych któremu

kolwiek urzędnikowi ziem. uprzeymie i wiernie nam miłym łaskę na za królewską. Wielmożni, wielebny, urodzeni, uprzeymie nam mili. Przełożono nam mając przez panów rad przy boku naszym byłych, że miasta większe i mniejsze celem nie tylko pomnożenia obywatelstwa, ale i dla wygody powszechney handlow i innych rękodziel od przodków naszych założone siedliskami i włościami mieyskimi opatrzone, do ostatecznego prawie przychodzą upadku, a te gdy w zamierze instytucyi swey początkowej zostawały, iako w nich dla wojska w werbunkach konsystencyi i rysztunkach woiennych, jaka dla szlachty i ich kmieci w konsumpcyi produktow, jaka nad to w publiczności wygoda i ozdoba z ich jestestwa doznanwane były, dawnieysze dziecie są w tym zupełnym przeswiadczeniem, staraniem było naszym od początku panowania takie pożytki z miast porządných wynikające od czasu znacznego z różnych przyczyn przytłumione w pierwszym postawie stanie i dla tego przez uchwałę publiczną roku 1768 i w poslednieyszych seymach kommissyie boni ordinis do tychże miast z mocą nawet odmianny dawnych praw mieyskich, gdyby te na czas teraznieyszy znalazły się mniej użyteczne wyznaczyć umyśliliśmy. Z powodu więc potrzeby tey poprawy i podzwiguienia miast upadłych, a z mocy samowładney nad miastami zwierzchnosci i oswiadczeń seymowych uprzeymoci i wiernosci wasze z enot przymiotow zaleconych, a wraz i o dobra powszechnosci gorliwych, do tey kommissyie boni ordinis po miastach większych i mnieyszych w wojewodztwie Podlaskim, a ziemi Bielskiej będących zachodzić mianey za kommissarzow obrać i wyznaczyć umyśliliśmy, iakoż nineyszym listem naszym obieramy, postanawiamy i wyznaczamy, dając moc i władzę w nineyszym instrumencie zawartą, aby uprzeymoci i wiernosci wasze umo-

wiwszy między sobą czas sposobny, za poprzedzającymi innotescencyami swemi na niedziel cztery przed terminem zjazdu zachodzić mianem. do miasta większego Bielska, jako teyże ziemi stołecznego ziechali i tam nie zważając na nieprzytomność z pomiędzy siebie niektórych, aby tylko w liczbie trzech, rachując w tę liczbę i starostę miejscowego, lub na miejscu jego zasiadającego, aby tylko w kategoriach, które nie dotykaia się samego starosty, albo w których przez miasto promowowana do niego nie sięga się pretensya, w tych albowiem ani kreski, ani miejsca w liczbie sędziow mieć nie powinien, na miejscu Ratusza lub które im się wygodniejsze zdawać będzie zasiadszy, jurisdycyą swą zafundowali, po zafundowaniu magistratowi i od kogo należeć będzie komportacyą przywilejow, reskryptow, ordynacyi, uniwersalow, rezolucyi rady nieustaięcy i innych wszelkich praw miastu służących pod przysięgą na rzetelność komportowanych przez kogo zachodzić będzie potrzeba nakazali, tak komportowane względem daty swych treści, co w sobie zawieraia. w akt swóy sposobem summaryuszu dostatecznie wpisali; po opisanii tych dokumentów do wizyi placow, ogrodow zabudowanych i pustuiących, tudzież rol miejskich osiadłych i pustuiących przystąpili; tych wszystkich domow, ratusza, oraz pustuiących placow, ogrodow, także pola i rol, iakie są, w czyiey possessyi zostaia, które zarosłe, a które orne i używane inwentarz z wymienieniem possessorow porządnie opisali i wezwawszy ku temu geometrę przysięgłego mappe z wymiarem pola miejskiego z wyrażeniem pozycyi miasta, przedmieść i ulic, w nich domow tudzież dyfferencyi granicznych. jeżeli jakie w polach zachodzić będą, geometrycznie delineować kazali; te zweryfikowawszy podpisali, a mając inwentarz i mappe dopiero z przywilejow funduszowych i innych dokumentow całosci funduszow dawnych miasta dochodzili i o takie avulsa bądź to wsie miejskie, bądź grunta, bądź domy, place, bądź role przez osoby duchowne lub stanu szlacheckiego iakim kolwiek tytułem posiadane, miastu do sądu swego possessorow przypozwać kazali. z tak przypozwanemi sprawy wspomniane graniczne lub o oderwanie, lub przywłaszczenie dobr miejskich, a nawet i te, które już do sądow naszych assessorskich zostały

wprowadzone, z mocą poznawania i rezolwowania przywilejow i dokumentow wszelakich, nie dopuszczaiąc żadnych wybiegow ani na mandaty zważaiąc, ostatecznie z wolną iednak appellacyą i to od finalnego dekretu do sądow assessorskich każdemu pokrzywdzenia mieć żadaiącemu rozsądzi: a nie appellowane dekreta w tey okolicznosci do exekucyi przyprowadzili i one skuteczzniali. Zaś po rezolucyi praw wspomnionych possessorskich i granicznych do indagacyi dochodow i prowentow miejskich iakie tylko z przywilejow i praw wszelkich od nayiasniejszych antecessorow naszych lub przez konstytucyę maia nadane, przystapia, tych z przywilejow i innych dokumentow dochodzić będą, iak są też prowenta miejskie oraz z propinacyi prawem 1776 roku po mniejszych miastach na pożytek publiczny każdego miasta rozrządzone, wybierane i na co obracane roztrząsna; kontrakty lub inne dyspozycyę miejskie względem dochodow publicznych miejskich. gdy się z pokrzywdzeniem kassy publiczney miejskieyskiej pokażą, uchyla, przez kogo które iak są odiete miastu opiszą, odebrane i przez kogoż kolwiek odiete za przypozwe m o to wydanym nazad miastu iako funduszowe przysądzą i do nich miasto przywróca; każdy rodzaj prowentow i onego tabelle ułożą, sposob na potym administracyi i wybierania tych że prowentow przepiszą, a gdy się co z tych prowentow u którego, lub ktorych officialistow miejskich albo obcych osob pozostalego lub ukrytego bydź pokaże, wrócić do kassy publiczney nakażą, summy jeżeli miasto iakie i od kogo zaciagnęło zlikwidnia, na co zaś zaciagnione były dochodzić będą i wydatek z tych za poprzedzaiącą przysięgą przez kogo należyć będzie w akcie swym wyrażą. Gospodarzow z osobna osiadłych, z osobna nie osiadłych, który z nich literat, a który nie, który z rzemiosła, który z handlow, który z rolnictwa, który z propinacyi po miastach większych szczegulney, a po mniejszych ogulney sposobow do utrzymania się używa w liczbie swey w jakiey się znayduia tabelle ułożą. jeżeli jakie zaskarżenie od pospolstwa przeciwko magistratowi lub mieszczanina przeciwko mieszczanowi także przeciwko innemu stanu gruntow miejskich possessorom et é conver-o o jakieżkolwiek pokrzywdzenia, bądź to osobiste bądź publiczne

mieyskie zachodzić będą, w te wnida, wyexaminu-ia, inkwizycyi gdzie potrzeba będzie wysluchaia, satysfakcyą iaka i od kogo uznana będzie czynić nakaza, nad to czynsze, spy, zgoła wszystkie daininy i powinności iakie sobie funduszami nayiasnieysi przodkowie nasi zo-tawili i iakie dotąd z szafunku lask possessorom miasto oplaca roztrząsna i każdy rodzaj takowych datkow i powinności szczegulnie wyraża; sposobność odbywania tych albo większych lub uciążliwość w nich examinaować będą i zdanie swe w tym wyraża. Pozycyą mieysc, traktow, gatunek ziemi, zdatność handlow i rzemioł tudzież miennosci borow, lasow, rzek i strumykow lub ieziow opiszą. Przywileja także szczegulne cechom i bractwom od nayiasnieyszych przodkow naszych nadane przeyrzą i w dziele swoim kontenta onych umieszczą, a ieżeli się bezprawia iakie w te towarzystwa z krzywdą miast lub kogożkolwiek weisnely, takowe bezprawia zniosą i uchyla, niemniej pakta iakie między miastem i żydami nastąpiły względem daty ich i istoty wyraża. pokrzywdzeń wszelakich między mieszczany katolikami i żydami zachodzących wysluchaia, tych podług punktow od miasta et é converso mających bydz podanych przez inkwizycye dochodzić będą, i ieżeli żydzi podług praw swych i paktow są miastu do powstania na zawadzie lub osiadania przez chrzescian prze zkoda, zdanie swe na piśmie w osobnym rotule od inkwizycyi zapieczetowanym wyraziwszy, do sądow naszych assessorskich odeszła. A tak skończywszy wzwyż wspomnione zlecone czynności w przerzeczonym mieście pryncypalnym, do innych miast mnieyszych teyże ziemi krolewskich jurisdycyą swą przenosić będą, gdzie podobniez funkcyą kommissarską, iak i w pryncypalnym mieście odbywać mają, po czym do pryncypalnego miasta powróciwszy, z miast pomnieyszych burmistrzom tamże na czas determinowany stawac nakazawszy, projekt ordynacyi w tych miastach, które przez swieże dekreta za panowania naszego przepisaney nie mają względem sprawowania sądow w każdym mieście tudzież zachowania rządow i porządkow mieyskich podług zdania swego conformiter iednak z ordynacyami iuz przez dekreta nasze wzwyż wspomnione sprawionemi ułoża, a takowe dzieła swego dwa exempla-rze ieden przy mieście zostawia, drugi quo ad

judiciaria do sądow naszych zadwornych dla stwierdzenia lub poprawy, a do Departamentu policyi rapport dokładny czyli dyaryusz czynności swoich przeszła. Uczynicie to uprzymości i wierności wasze dla łaski naszej krolewskiej i z powinności włożoney na siebie funkcyi. Na co dla lepszey wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazalismy. Dan w Warszawie dnia XXVIII miesiaca Kwietnia, roku Panskiego MDCCLXXIX, panowania naszego XV roku. Stanisław August król, do miasta Jego krolewskiej mości Bielska za poprzedzonymi przez nas kommissarzow wydanemi innotescencyami, ktore tak brzmią: My kommissarze kommissyji boni ordinis do miast większych i mnieyszych ziemi Bielskiej wojewodztwa Podlaskiego od Jego krolewskiej mości szczegulnym reskrypsem wyznaczeni. Wam zanie sławetnym burmistrzom, woytom, radcom, ławnikom i całym magistratom, oraz pospolstwow i innym wszelkim obywatelom miast większych i mnieyszych krolewskich w ziemi Bielskiej wojewodztwa Podlaskiego leżących, iako też tym wszystkim, kogo interess dobrego rządu tychże miast tyczy się, oznaymujemy i do wiadomości powszechney donosimy, iz my będąc od Jego krolewskiej mości przez szczegulny reskrypt kommissyją boni ordinis w miastach większych y mnieyszych ziemi Bielskiej wojewodztwa Podlaskiego ustanawiający, pod datą w Warszawie dnia 28 miesiaca Kwietnia, roku teraz bieżącego z kancelaryi większey koronney wyszły, do odprawienia teyże kommissyji wyznaczeni, a stosuiac się do opisu tegoż reskryptu w porządku zafundowania jurisdycyji naszej kommissarskiej w mieście Bielsku stołecznym rzeczoney ziemi, iako też w porządku wykonania czynności tymże reskrypsem nam zleconych, dzień trzeci miesiaca Lipca roku teraz bieżącego wspólnie między nami unowiony wyznaczyć i determinować przed się wziełismy, iakoż ninieyszym listem naszym wyznaczamy i determinujemy. Dla czego was wyżey wymienionych w szczegulności zaś zanie sławetnych burmistrza, woyta, radcow, ławnikow i cały magistrat oraz pospolstwo i innych wszelkich obywatelow miasta Jego krolewskiej mości Bielska tymże listem naszym wyraznie obwieszczamy i powagą nam w wyżey rzeczonym reskrypcie nadaną rozkazujemy, abyście

przed nami i sądem naszym kommissarskim na dniu i miejscu wyżej wymienionych w tymże mieście Bielsku i w miejscu ratusza jego osobiscie prawnie i zawicie stawili się, oraz zafundowania jurysdykcyi naszej kommissarskiej attentowali i po iey zafundowaniu prawa, przywileje, reskrypta, ordynacye, uniwersały, rezolucye rady nieustaiącey i inne wszelkie papiery tak co do całości miasta, dobr iego, rozległości, osiadłości, granic, swobod, jako też co do prowentow, przychodow i wydatkow onegoż, niemniej partykularnych cechow w tymże mieście będących ściągające się za poprzedzającą przez kogo przypadać będzie przysięgą przed nami złożyli, po złożeniu zaś ich exekucyi opisu rzeczonego reskryptu i ustanowienia dobrego porządku dopilnowali, oraz na termin teyże kommissyi kogo interess wyciągać będzie zapozwali, ostrzegając was, iż czyli na termin rzeczoney kommissyi stawiać się lub nie, my wszelako na niestawienie się kogożkolwiek mniej zwazając, jurysdykcyą naszą kommissarską zafundujemy i do uskutecznienia rzeczonego reskryptu podług reguły nam przepisaney przystapiemy, a po zakonczeniu dzieła naszego w mieście stołecznym Bielsku jurysdykcyą naszą do innych miast teyże ziemi przeniesiemy. Dan w Warszawie dnia 27 miesiąca Maja roku 1779. Jozef Salezy z Tęczyna Ossolinski wojewoda Podlaski C. Stta. Xiądz Jan Szykowski biskup Synopeński kommissarz, Andrzej Mokronowski generał Jego królewskiey mości kommissarz. Jozef Mikorski podkomorzy Gostynski kommissarz. Paweł Hryniewicki sędzia ziemski ziemi Bielskiey kommissarz, Felix Trojanowski kommissarz, na dzien dzisieyszy w akcie wymieniony ziechawszy, jurysdykcyą naszą kommissarską z obwołaniem przez generała woznego wszelkiego bezpieczeństwa ufundowawszy stronom do rozprawy i stawienia się nakazaliśmy. Na którym terminie jasnie oswiecony Stanisław xiąże Poniatowski generał lieutenant woysk koronnych ordrow Białego orla i S. Stanisława kawaler starosta i wojt Bielski przez urodzonego Kazimierza Krassowskiego sędziego surrogata miasta Bielska, szlachetnie sławetny magistrat miasta Jego królewskiey mości Bielska przez szlachetnie sławetnych Michała Leniewicza teraznieyszey, Krzysztofa Witerskiego, Ben dykta Dołęgowskiego dawniey-

szey rezydencyi burmistrzow, tudzież Jakuba Szuieckiego, Tomasza Tokarewicza radcow, cech garbarski i szewski przez sławetnych Mi hała Prokopowicza cechmistrza i Grzegorza Borowskiego, cech kowalski przez sławetnych Jana Czarniawskiego i Jana Krysiwicza, cech kuszniarski i krawiecki przez sławetnego Jana Spieszynskiego, jurydyka Podzamecka przez sławetnych Grzegorza Szafranowicza wojta i Jana Mickiewicza urzędnika, swoim i całego zgromadzenia pomienoney jurydyki Podzameckiey imieniem; osobiscie przedmiescia, czyli folwarki do tegoż miasta Bielska należące, a najpizod gromada Augustowska przez uczciwych Iwana Weremiika, Leona Onyskiewicza, gromada Strykowska przez uczciwych Michała Suchodolskiego, Wasila Zabrodzkiego, gromada Szastałowska przez uczciwych Leona Zięka, Iwana Puhacza, gromada Widowska przez uczciwy h Jana Biłokożę, Jana Kozłuka, gromada Parcewska przez uczciwych Chilimona Ozimiuka, Jakuba Fryza, gromada Spieczkowska przez uczciwych Teodora Onopiuka, Iwana Sobiesiuka; Wielebny Imc xiądz Walenty Korzeniewski podproboszczy kościoła farnego Bielskiego osobiscie; konwent WW. OO. Karmelitow dawney obserwancyi Bielski przez Imci xiędza Fuktuozege Mitkiewicza przeora tegoż konwentu imieniem całego zgromadzenia, xiądz Eustachi Nowicewicz cerkwi święto Troieckiey prezbyter, osobiscie xiądz Grzegorz Bielawski, cerkwi Woskrzeszenskiey prezbyter osobiscie, xiądz Bazyli Meleszkiewicz, cerkwi Święto Przeczyskiey prezbyter przez xiędza Grzegorza Bielawskiego, xiądz Piotr Korytynski cerkwi Soborney prezbyter przez tegoż, monaster cerkwi S. Mikołaja oycow Bazyljanow nieunitow przez oycę Porfiryusza tegoż monasteru zakonnika swym i zgromadzenia całego imieniem osobiscie, szlachetnie sławetna pani Anastazya z Kossowiczow Kozłowska sekretarzo-wa poczty Jego królewskiey mości stacyi Bielskiey matka, Paweł syn swoim i Woyciecha brata swego imieniem stawiający osobiscie, sławetny Grzegorz Szafranowicz, Jakub Czerewacki, Grzegorz Szymonowicz, Niczypor Petrowicz, Andrzej Waleskiewicz, Paweł Artysiewicz osobiscie stawiający, stosując się do reskryptu Jego królewskiey mości pana naszego miłościwego wyżej wyrażonego, przywileje, reskrypta, ordynacye, uni-

wersały, rezolucye Rady nieustaiący, tudzież wszelakie dokumenta i papiery miastu służące aby szlachetnie sławetni burmistrz i pisarz magistratu tudzież cechmistrze i woyt Podzamecki komportowali, a to na tych miast nakazujemy. A ponieważ szlachetnie sławetni Michał Leniewicz burmistrz, Teodor Gotowicki pisarz magistratu, tudzież Michał Prokopowicz garbarskiego i szewskiego, Jan Czarniaski—kowskiego, Jan Spieszynski—kuszniarskiego i krawieckiego cechów cechmistrze, niemniej Grzegorz Szafranowicz woyt Podzamecki ku zadosyć uczynieniu zasłemu nakazaniu komportacyi tak summaryusz przywilejów praw i wszelkich dokumentow spisany i podpisany, iako też i w istocie też przywileja z podpisem najjasniejszych królów i pieczęciami wiszącymi, także i inne dokumenta pokładaia i że więcey komportować niemaią oswiadczaia się i na to do wykonania przysięgi zabieraią się; że iednak i od innych ieszcze w komparycyą wchodzących jest żądana komportacya, którey teraz uczynić nie są sposobnemi. przeto tak zaprzysiężenie iuz komportowanych dokumentow, iako i dalszą komportacya, iezeliby od kogoż kolwiek potrzebną być się uzna do terminu kommissyi z limity przypasć maiącego, zawieszamy, a teraz do wpisania w niniejsze dzieło treści komportowanych przywilejow i dokumentow przystępujemy. A nayprzed roku 1499 we czwartek w sam dzień S. Arnolfa w Wilnie datowany przywilei oryginalny z podpisem i pieczęcią wiszącą Najiasniejszego Alexandra xiążęcia Litewskiego, którym powiększaiąc szczupłość prowentow do zamku należących postanawia, aby miasto Bielsk corocznie na święto Narodzenia Pańskiego dwanaście kop do zamku wypłacało, miasto zaś i całe zgromadzenie w mieście i okolo miasta mieszkaiące od jurisdikcyi zamkowej i starosty terazniejszego i następnego wymuie i całe uwalnia tak, aby sami oni z woytem swoim wszystkie sądy mieyskie odprawiali i dwa pieniądze, denary zwane, kary na poprawę miasta odkładali i aby nikt przy tych onych sądach z zamkowych nie znaydował się. Uwalnia także miasto od straży zamku i nocnego czuwania, kliku zwanego, oprócz czasu potrzeby i zbliżania się nieprzyaciela, także od zniwa, alias tłoki uwalnia, wagę i miary zbożne nie mniej i miodową na Ratuszu chować, wystawienie skłepu

do topienia i wybijania wosku i tegoż wosku pieczęcią znaczenia, a od tego wybierania pożytku pozwala. Targowe od soli zwyczajne i czasu jarmarkow budne i wozowe na Ratusz wybierać i na pożytek miasta obracać stanowi. Z jatek zaś rzezników dwunastu sługa staroscinski z sługą mieyskim loy podług dawnego zwyczaju do zamku zbierać powinni i iezeli więcey jak dwunastu bydź by mogło. ci na użytek miasta należeć będą, resztę co by dla wygody i lepszego miasta przysposobić się mogło. bez wszelkiej od starosty i woyta przeszkody uczynić wolno. Ziemie przy tym i role, które mieszczenie posiadaią i na potom aby wolnie posiadali oznaczył. Pastwiska i drwa podług dawnego zwyczaju bez uszczerbku królewskiego pozwolono. Nakoniec podwoy pod rzeczy pod bytność królewską od mieszczen ostrzeżono, a zaś pod kuchnie i piekarzow wiesniacy podwoy przystawiać powinni. Roku 1520 w Poniedzialek po święcie Nayswiętszey Trócy Najjasniejszego Zygmunta króla Polskiego po rusku pisany przywilei, którym predaż mlyna i gruntow Studziwoy Janowi Sehenewiczowi potwierdza. Roku 1526 dnia 26 xbra indykta 15 w Krakowie od najiasniejszego Zygmunta Pierwszego króla Polskiego i wielkiego xiążęcia Litewskiego na okupienie woytowstwa Bielskiego miastu i za mieyskie pieniądze i obierania z pomiędzy siebie woyta zdanego pozwolenie, którego z Metryki Litewskiej dnia 4 Februarii 1777 roku wydany ekstrakt. Roku 1542 we czwartek po święcie Wniebowzięcia Nayswiętszey Maryi Panny w Krakowie między woytem Bielskim i radą miasta Bielska względem spraw iakie się w sądzie radzieckim, a iakie w sądzie woytowskim sądzić maią i powinny, moderacya i ustanowienie, którey z kancelaryi więkzey wielkiego xięstwa Litewskiego dnia 15 Czerwca roku 1769 wydany ekstrakt. Roku 1546 w sobotę po święcie Nawiedzenia Nayahwałebniey zey Panny Maryi, w Krakowie między pospolstwem miasta Bielska aktorami a Twoszowickim Iakimem Ozarowiczem Fedorem Liskim, Tym szem Kuczewiczem i innemi mieszczenami Bielskimi kletek na rynku miasta Bielska będącymi possessorami pozwanymi Najjasniejszey Bony królowey Polskiej dekret, którym zatrzymany przez lat siedm od pozwanych podatek z kletek miastu należący zapłacić kazano, z któ-

rego prowentu dwie części miastu, a trzecia na stoł królewski należeć ma ustanowiono. Roku 1558 dnia 8—bra w Węgrowie Zygmunt August król Polski od najjasniejszych królów i ich successorów wszystkie ziemie i grunta w swoim dawnym ograniczeniu i obmiedzowaniu podług rozmiaru uczynionego nadane i przez mieszczan spokojnie dzierżane z folwarkami do tegoż miasta należącymi tymże mieszczanom Bielskim spokojnie i wolnie dzierżeć przywilejem swoim po rusku piisanym pozwala i potwirdza. Roku 1575 dnia 3—bra w Wilnie Zygmunta Augusta króla Polskiego po rusku pisany przywilej, którym miastu Bielskowi prawo magdeburskie nadaie, tudzież wszystkie inne wolności i ordynacye od nayiasniejszych przodków swoich królów Polskich nadane potwierdza. Roku 1569 dnia przed ostatniego Marca w Lublinie na seymie walnym koronnym Zygmunt August król Polski wszelkie wolności, ordynacye i artykuły miastu Bielsku służące potwierdza. Tegoż roku 1569 dnia 5 X—bra w Knyszynie tegoż Zygmunta Augusta króla Polskiego po pol ku pisany przywilej, którym od placenia czynszu prętowego z siedlisk i ogrodów mieszczan Bielskich na wieczne czasy uwalnia. Roku 1573 dnia 22 Kwietnia pod Warszawą pod czas elekcyi rady koronne duchowne i świeckie listem swoim napominalnym za przelożeniem skarg mieszczan Bielskich starostom, pisarzom, poborcom zalecaia, aby żadnych czynszow, poborow, cel, myt zwyczajem starym Litewskim przeciw prawu koronnemu, tudzież przywilejom i wolnościom miasta Bielska od najjasniejszych królów polskich nadanym (procz tych, które w przywilejach swoich podług zwyczajui innych miast koronnych ustanowione maia) nie wyciągali ani się więcey odbierać wazyli. Roku 1576 dnia 29 Czerwca w Warszawie przywilej początkowy Alexandra xiążęcia Litewskiego od najjasniejszych królów polskich potwierdzony swoim przywileiem umacnia i potwierdza. Tegoż roku 1576 dnia 29 Nowembra tenże Stefan król Polski w Toruniu na suplikowanie mieszczan Bielskich takową stanowi ordynacyą: nayprzod, aby miasto Bielsk podatku szos pojedynczy zwanego złotych piędziesiąt, a jezeliby rady koronne szos podwójny naznaczyły, tedy złotych sto z domów, a nie z gruntow płacić ma. Powtore—od warzenia piwa po groszy cztery, a

jezeliby dupla, czyli dwoynasobny uchwalony był, tedy dwoie tego dawać obligowany; na koronacya zaś najjasniejszych królów złotych piędziesiąt, a pod imieniem podwodnego trzy części podatku szos pojedynczy zwanego miasto te wyliczać powinno. Postanawia przytym, aby podatki nie poborca, ale urząd radziecki wybierał, radni zaś wyzna zonemu poborcy wydawać powiuni. Podatek zaś pod imieniem koronacyi i podwodnego wielmożnemu podskarbiemu ciż mieszczanie do skarbu odważyć maia. Roku 1584 dnia 3 Listopada w Warszawie królowey Anny dekret, którym miasto Bielsk przy przywilejach i wszelkich od najjasniejszych królów Polskich nadanych zupełnie zachowuie, a szlachetnemu Macieiovi Szymanowskiemu woytowi Bielskiemu i Narewskiemu od wszelkich czynienia krzywđ, wioleneyi i innych inkonweniencyi wstrzymać się nakazuie. Roku 1588 dnia 28 Maia w Krakowie Zygmund Trzeci król Polski sposobi ordynacyą wyplacaniu podatkow uchwalonych przez najjasniejszego Stefana krola miastu Bielsku ustanowioną potwierdza. Tegoż roku i dnia tamże w Krakowie tenże Zygmunt Trzeci król Polski list najiasniejszey Anny królowey Polskiej względem zamiany gruntu pewnego kont lasa zwanego za inny grunt miastu Bielskowi odebrany danego wzmacnia i potwierdza. Roku 1590 dnia 12 Kwietnia w Warszawie przywilej Zygmunta Trzeciego krola Polskiego, którym cło grobelne i mostowe od kupcow przeiezdzaiających od każdego konia w wozie towarem naladowanym idącego po groszu jednym na naprawę grobel i mostow brać pozwala i postanawia. Roku 1616, dnia 20 Kwietnia w Warszawie Zygmund Trzeci przywilej Alexandra xiążęcia Litewskiego miastu Bielsku dany, a przez najjasniejszych krolow Polskich approbowany na wieczne czasy potwierdza. Roku 1633 dnia 3 Kwietnia w Krakowie Władysław Czwartý król Polski wszystkie prawa, przywileja, dekreta, wolności, uchwały, plebiscita, ustawy, zwyczaie i prerogatywy mieszczanom Bielskim od najiasniejszych antecessorow swoich pozwolone i nadane we wszystkich punktach przywilejem swoim potwierdza. Roku 1635 dnia 9 Maja na polu sprzecznym między magistratem i całym pospółstwem miasta Bielska z jedney, a poddanemi ze wsi Borek do lesnictwa Bielskiego należącey z drugiey strony za roska-

zaniem najjasniejszego króla Imci rewizorski dekret, którym między gruntami i puszcza międzyką a gruntami wsi Borka przez usypanie kopcow i wymierzenie ścian dzielących stało rozgraniczenie. Tegoż roku 1635 dnia 6 Grudnia w Warszawie Władysław Czwarty król Polski dekret dopiero wspomniany umacnia. Roku 1637 w poniedziałek nazajutrz po niedzieli Remniscere zwanej w Warszawie między przewielebnym proboszczem Bielskim z jednej, a mieszczan Bielskiewi z drugiej strony w sądach relacyjnych Jego królewskiej mości dekret, którym niedostatecznie uznawszy dowody do pretendowania dziecięcin, od oney mieszczan Bielskich uwalnia. Roku 1646 dnia 28 Kwietnia w Warszawie Najjasniejszego Władysława Czwartego króla ekstraktem z kancelaryi koronnej wypisanym ręką jasnie wielmożnego Ossolińskiego kanclerza wielkiego koronnego podpisany uniwersał, którym zakazuje, aby listy podwodne z kancelaryi wychodzące żadnego waloru nie miały, posłów moskiewskich, tureckich, tatarskich przy zwyczajnym dawnym dawania im podwod zachowuie, względem zaś podwodnych pieniędzy te podług zwyczajui miast każdych płacone być powinny, które za osobliwą króla imci specyfikacją w wyznaczeniu quantitatis z podpisem ręki Jego poczmajstrowi z miast, wiosek i innych miayse corocznie oddawane być mają; przyrzeka także, iż ani sekretarzom, ani żadnym osobom podwod dawać nie powinni, ale poczty na to ustanowić zamysła. Roku 1649 dnia 16 Marca w Warszawie Najjasniejszego Jana Kazimierza króla Polskiego przywilej, którym trzy razy na rok jarmarki po niedziel cztery bawić się mające, jako to na dzień Najświętszey Trojcy pierwszy, na święto Narodzenia Maryi Panny drugi, a trzeci na święto Trzech Królów miastu Bielskowi nadaie. Tegoż roku 1649 i dnia 16 Marca także w Warszawie tenże król Jan Kazimierz prawa wszystkie przywileja, wolności od najjaśniejszych królów i książąt antecessorow swoich nadane nie nie excypuiać na wieczne czasy potwierdza. Roku 1650, dnia 29 Grudnia w Warszawie tenże król Jan Kazimierz uniwersał Władysława Czwartego względem płacenia podatku i podwod wydany na prozbę pokorną mieszczan Bielskich potwierdza. Roku 1669 dnia 29 Pazdziernika na seymie coro-

nationis przez najjaśniejszego Michała króla Polskiego wszelkich praw, przywilejow, wolności i zwyczajów, których używali potwierdzenie. Tegoż roku 1669 a dnia 24 Pazdziernika także w Krakowie tenże król przywilej Zygmunta Augusta uwalniający mieszczan Bielskich od płacenia czynszu prętowego z siedlisk i ogrodow nazawsze przywilejem swoim osobliwym wzmacnia. Roku 1676, dnia 12 Marca w Krakowie na seymie coronationis najjaśniejszy Jan Trzeci król Polski prawa, przywileja, dekreta, wolności i wszelkie listy częścią pargaminowe częścią papierowe miastu Bielsku służące przez sławetnych Franciszka Janowskiego burmistrza i Jana Sattflebena pisarza tegoż miasta Bielska autentycznie produkowane od najjasniejszych królów i książąt laskawie daie swoim także przywilejem utwierdza. Roku 1680 dnia 27 Stycznia w Warszawie króla Imci Jana Trzeciego uniwersał, którym aby wszyscy tak duchowni, jako i szlachta dobra i grunta miasta Bielska trzymający, wszelkie podatki, pobory, hyberny, stacye żołnierskie i podymne, tudzież wszelkie kontrybucye tak publiczne jako prywatne podług proporcji tenuty z mieszczan Bielskimi płacili postanawia i nakazuje, a w niedosyć uczynieniu daie moc burmistrzom, raycom, woytom i ławnikom na dobrach i gruntach czynienia exekucyi. Roku 1700 dnia 22 Czerwca w Warszawie król Imc August Drugi wszystkie prawa i przywileja, dekreta, wolności, plebiscita, zwyczaje używane i wszystkie miastu Bielsku służące listy pargaminowe i papierowe przez sławetnych Kazimierza Santflebenta i Luciana Hromowicza swoim i spólmieszczan swoich imieniem autentycznie pokazane, od najjaśniejszych królów i książąt pozwolone i od ich sukcesorow potwierdzone i swoim także przywilejem w mocy zachowuie. Roku 1744 dnia 4 Września w Warszawie król Imc August Trzeci wszystkie przywileja miastu Bielsku wyżej wyrażone datę każdego w swoim przywileju wyraziwszy potwierdza i umacnia i też miastu Bielsk tudzież przedmiescia i folwarki do niego należące, jako to Augustow, Stryki, Szastały, Parcewo Szpiezki, Widowo przy possessyi gruntow lasu ograniczonego, także łąk Siedmiowłoki nazwanych między Jahodnikiem i Kominem leżących iak się zdawna w swoich granicach i obmiedzowaniu mają zachowuie.

Roku 1754 dnia 11 Grudnia w Warszawie król Imc August Trzeci przywilej bractwu piwowarow miasta Bielska dany potwierdza i dwa punkta nowej ordynacyi przydaie. Roku 1757 dnia 7 Wrzesnia na gruncie spornym wsi Orzeszkowa między mieszczanami Bielskimi i strażnikami puszczy Jego królewskiej mości Białowieżkiej i gromadą wsi Orzeszkowa przez kommissarzow od Jego królewskiej mości wyznaczonych dyfferencyę zaspakający ferowany dekret. Roku 1759 dnia 29 Sierpnia w Wars. awie przez kamerę Jego królewskiej mości dekretu kommissarskiego dopiro wspomnionego approbata. Roku 1767 dnia 24 Stycznia w Warszawie najjasniejszy król Imc Stanisław Augnst łaskawie teraz panujący wszystkie prawa. przywileja miastu Bielsku służące umacnia i potwierdza. W tym mieyscu pokładano lustracye w latach 1563, 1660, 1663 i 1664 przez ichm. panow Dziewałtowskiego, Dyboskiego, Adama Nowomieyskiego, Pawła Koczorowskiego do tego dzieła wyznaczonych sporządzone, w których specyfikowane są przywileja z opisaniem i wymiarem w niektórych placow, gruntow mieyskich i folwarcznych osiadłości. liczby osob. tudzież wyrażeniem podatkow podług praw i przywileiow. Przytym pokładano akta radzieckie z różnych lat spisane i susceptą tranzakcyi zapisowych na kilku sexternach, także sekstern dekretow tudzież dawniejszey suscepty xięga oprawna moderacyina to iest względem u hwał podatkow tak publicznych iako na prywatne potrzeby miasta, xięga oprawna. Do tego rejestra rewizyine pol mieyskich i folwarcznych in ordine ułożenia podatkow zwyczajnych z pol, nadto z przyłączonych dokumentow następuią te. Roku 1576 dnia 29 Czerwca w Warszawie list napominalny króla Imci Stefana do Mikołaja Kiszki wojewody Podlaskiego, starosty Bielskiego, aby się nieważyl od mieszczan Bielskich sposobem Litewskim poborow Litewskich czynszow kapi od szynkow i myt, od których są uwolnieni. Roku 1582 dnia 7 Wrzesnia w Warszawie królowey Jeymci Anny uwalniający mieszczan Bielskich od naruwney soli skarbowey, a wolność dający używania i przedawania inney soli dobrej. Przywilej roku 1585 dnia 19 Lutego w Warszawie między Radą y całym pospolstwem miasta Bielska z iedney, a szlachetnym Maciejem Szymanowskim woylem Bielskim z drugiey stro-

ny assessorski Jego królewskiej mości dekret, którym aby strona pozwana powodowey stronie złotych sto zapłaciła i żeby tak dawniejszym iako i terazniejszemu dekretowi zadosie uczyniła nakazano. Roku 1610, dnia 15 Wrzesnia list królowey Jeymci Konstancyi, którym, aby szlachta posiadający grunta mieyskie podatki wszelkie płacili i powinności do miasta pełnili nakaznie. Roku 1628 dnia 20 Lipca mandat królowey Jeymci Konstancyi, aby wszyscy wszelkiej kondycyi ludzie szlacheckiego i innego stanu dobra mieyskie posiadający zarowno z drugimi wszelkie ciężary ponosili do magistratu Bielskiego wydany. Roku 1633 z obozu za Smolenskiem mandat króla Imci Władysława Czwartego do Imci pana Lesniowskiego, starosty Branskiego, zakazujący pociąganie mieszczan Bielskich do sądow grodzkich Branskich iako forum im nie przyzwoitego. Roku 1637, dnia 30 Czerwca, w Warszawie, mandat króla Imci Władysława Czwartego urodzonemu Piaseckiemu woylem i sławetnemu magistratowi Bielskiemu wydany, rozkazujący, aby przestrzegali tego, izby szlachta mieyskie grunta zażywający wszelkie ciężary ponosili i opłacali. Roku 1661, dnia 22 Czerwca królowey Jeymci Ludowiki napomnienie. aby duchowni i szlachta, zażywający gruntow mieyskich równie z mieszczanami wszelkim ciężarom i opłaceniu podatkow podlegali. Roku 1670 Regestr podatkow mieyskich przez Ichmościow panow szlachtę possessorow dobr i gruntow mieyskich przez lat kilku nieopła anych, za których miasto opłaciło. Roku 1680 kopia uniwersalu króla Imci Jana Trzeciego, aby podatki uniwersalne tak duchowni, iako i swiececy którzy grunta mieyskie posiadają płacili. Roku 1690 dnia 1 Lutego w Warszawie Attestacya od I. W. xięcia Małachowskiego biskupa Krakowskiego o uchwaleniu przez miasto opłacania kontrybucyi, którą uchwałę z J. W. Osyżewskim biskupem Kamienieckim, jako kommissarze królowey Jeymci Ludowiki approbowali. Roku 1747 dnia 11 Lipca w Bielsku dekret kommissarski za instrumentem J. W. Branickiego woiewody Krakowskiego, hetmaua polnego koronnego, starosty Bielskiego, między choragwią Hussarską, a miastem Bielskiem względem uzurpowania łak Bielskich mieyskich i innych krzywd ferowany, którym dekretem pastwiska na ten czas dla pa-

sienia koni chorągwianych oznaczone, ale, za dobrowolnym przyzwoleniem miasta. Roku 1753 zaczęty, a 1754 skończony dekret kommissarski to jest expedyowany kalkulacyi burmistrzów Bielskich z dochodów i expensow tegoż miasta oraz z postanowieniem niektórych ordynacyi. Roku 1779 dnia 7 Maja w Warszawie rezolucya rady nieustaiacey do miasta Bielska względem licytacyi dochodów z propinacyi za lat dwie, to jest 1777 y 1778 na domurowanie Ratusza Bielskiego obrócić pozwalaiaca. Po skończonych takowych od magistratu komportowanych dokumentach wojt też Podzamecki osobnym spisane summaryuszem następuiace okazał prawa. A to Roku 1595 dnia 7 Czerwca na Ratuszu Bielskim w przytomności wojta i ławników wypisu z xiąg rewizorskich starostwa Bielskiego w roku 1576 oblata, w którym wyraża, że przy jezierce albo folwarku na grobli rzeki Białey albo na ulicy Zamkowej było placow część zabudowanych, część pustych № 38, z których posługę czynili zamkowi, z każdego placu winni byli płacić złoty 1. Roku 1610 dnia 15 Grudnia w Warszawie od królowey Iieymci Konstancyi przywilej dany, którym wolność obywatelom Podzameckim od Mikołaja Daniłowicza starosty Bielskiego do lat trzech nadane, a po trzech latach do praw obywatelów na grobli rzeki Białey mieszkaiących przyłącza. Roku 1655 dnia 4 Sierpnia w Hołowiesku Instrukcyja i postanowienie przez kommissarzow, którym uwolnieni Podzameczanie od prac zamkowych pod niebytność królowey. Roku 1681 dnia 27 Kwietnia w Warszawie od króla Jmci Jana Trzeciego przywilej Podzameczanom dany, którym wyłącza i ubezpiecza od wszelkich impetycyi i nakładow extraordinarynych z miasta nakazywanych. Roku 1714 dnia piątego Listopada na Ratuszu miasta Bielska dekret kommissarski z mocy instrumentu od J. W. Katarzyny Branickiey, starościny Bielskiey i wojtowey danego, między juridyką Podzamecką, a magistratem Bielskim wypadły, którym pretensye o podatki nakładane, o stawienie żołnierza, o zaciąganie długow i inne rozsądzono, przy tym, aby rewizya gruntow Podzameckich przez pisarzow mieyskiego i Podzameckiego czyniona była postanowiono po założoney appellacyi przez magistrat od I. W. starościny Bielskiey approbata nastąpiła. Tu produkowa-

wano akta przyimowania tranzakcyi i dekretow. A po położeniu przez Podzameczan wyżej dopiero wyrażonych dokumentow, cechy swoje pokladały prawa. A nayprzod cech szewski roku 1549 w poniedziałek przed swietem s. Elzbiety w Bielsku od magistratu Bielskiego cechu szewskiego z pewnymi artykułami instytucya. Roku 1584 dnia 20 Sierpnia w Lublinie król Imc Stefan instytucya cechu szewskiego przez króla Imci Zygmunta Augusta w roku 1565 potwierdzoną umacnia. Cech zaś garbarski roku 1584 dnia 20 Sierpnia w Lublinie król Imc Stefan instytucya cechu garbarskiego przez magistrat miasta Bielska uczynioną przywilejem swoim approbuje. Roku 1609 w Krakowie król Imc Zygmunt Trzeci tenże cech garbarski w mieście Bielsku przez króla Imci Stefana potwierdzony zmacnia. Roku 1634 10 Sierpnia w Warszawie król Imc Władysław Czwartý cech garbarski w mieście Bielsku przez nayiasniejszych królów antecessorow swoich approbowany przywilejem swoim potwierdza. Roku 1666 dnia 15 Kwietnia w Warszawie od króla Imci Jana Kazimierza cechu garbarskiego podobneż potwierdzenie. Roku 1778 dnia 23 Listopada w Warszawie od Nayiasniejszego króla Stanisława Augusta cechowi garbarskiemu służący przywilej potwierdzenia. Cech zatym kusznierski w piątek w wilią s. Tomasza apostoła roku zaś niewiadomego, ponieważ przez dawność zatarty, list instytucyi cechu swego od magistratu miasta Bielska dany. Roku 1581 w Warszawie królowey Iemci Anny teyże instytucyi cechu kusznierskiego w mieście Bielsku przywilejem umocnienie. Nakoniec cech kowalski. Roku 1611 dnia 26 Listopada w Warszawie przywilej króla Imci Zygmunta Trzeciego, którym cech kowalski, slosarski, szabelniczy przez magistrat miasta Bielska ustanowiony potwierdza oraz do tegoż cechu złotników, szklarzow, czapników, kołodzielow i bednarzow przyłącza. Roku 1650 dnia 15 Stycznia w Warszawie króla Imci Jana Kazimierza tegoż cechu przywilej potwierdzenia. Na ostatku cechow słodowniczego i rzeznickiego, które iuz ustały i nie znajduią się, a to roku 1649 dnia 15 Marca w Warszawie od króla Imci Jana Kazimierza artykułow cechu słodowniczego potwierdzenie. Roku 1754 dnia 2 Grudnia w Warszawie od króla Imci Augusta Trzeciego takoweż tego cechu po-

twierdzenie. Cechu zaś rzeźnickiego roku 1588 dnia 2 Grudnia w Brzesciu Litewskim od króla Incei Zygmunta Trzeciego cechu rzeźnickiego od magistratu miasta Bielska w roku 1516 ustanowionego przywilej potwierdzenia. Roku 1754 dnia 2 Grudnia w Warszawie od króla Incei Augusta Trzeciego podobne potwierdzenie. Po położeniu przez magistrat i cechy takowych wyzwy wzmiankowanych praw i przywilejow, a po

prze czytaniu onych i w niniejsze dzieło co do daty i treści umieszczonych, uskuteczniając dalszą czynność reskryptem Jego Królewskiej mości przepisana do wizyi placow, ogrodow zabudowanych i pustuiących mieyskich i folwarcznych czyli wieyskich. a do miasta nalezących przystępujemy. a po uczynieniu przez nas kommissarzow takowej wizyi i zlustrowania inwentarz tego wszystkiego spisaliśmy, który jest taki.

	Place osiadle.	Ogrody zarobne.	Place puste
<i>Miasto Bielsk Rynek.</i>			
W poszrod rynku ratusz nowo wymurowany.	—	—	—
1-sza polać rynku czołem na południe	—	—	—
Austerya woytowska	1	1	—
Anastazyja Kozłowska poczmajstrowa Bielska	1	1	—
Jakub Szuiecki literat i szynk trzymający	1	1	—
Zuzanna Korzeniewska wdowa	—	1	1
Łobanowszczyzna w possessyi Krzysztofa Witorskiego	—	—	1
2-ga polać rynku czołem na wschod	—	—	—
Krzysztof Witerski literat	1	1	—
Dom drugi tegoż szynk	1	1	—
Marcin Gorkowski	1	1	—
Sukcessorowie Sztejera.	—	—	1
3-cia polać rynku czołem na północ	—	—	—
Szpital farny przeciw kościoła tegoż	1	1	—
Terentowiczowa wdowa	1	1	—
Tomasz Markowicz szewe	—	1	1
Harbacewiczowa wdowa	—	1	1
Michał Dęblewski szynk	1	—	1
Andrzej Niwinski szlachcie szynkarza trzymający	1	—	—
Jakub Radkiewicz szewe	—	1	1
Tomasz Artyszewicz szynk.	1	—	—
4-ta polać rynku na zachod zaczyna się od ulicy Hrycowskiej.	—	1	—
Jan Makacewicz poczmayster Woyszkowski.	1	1	—
Paweł Niwinski szlachcie szynkarza trzymający literat	1	1	—
Dom Krzysztofa Witorskiego w którym szynkarz	1	1	—
Józef Kozłowski literat szynk	1	1	—
Andrzej Niwinski szlachcie szynkarza trzymający	1	1	—
Benedykt Dołagowski literat	1	1	—
Michałowa Kossowiczowa wdowa szynk.	1	1	—
Jan Mackiewicz literat szynk	1	1	—
Dominik Wołosowicz literat towarem zagranicznym handlujący i szynk	1	1	—
Benedykt Dołagowski szynk.	1	1	—

Anastazyja Kozłowska.	1	1	—
Dom chorągwiany	1	1	—
Szymonowiczowa wdowa szynk	1	1	—
Sukcessorowie Piotrowskiego szynk	1	1	—
Piotr Jarmarkowicz garbarz.	1	1	—
Teodr Artymowicz garbaz	1	1	—
Dom Anastazyi Kozłowskiej	1	1	—
Teyże karczma i szynk	1	1	—
Przez ulicę Brzeską przestąpiwszy ciągnie się też połąć mimo cerkiew S. Michała do ulicy Zamkowej.			
Szymonowiczowa wdowa.	—	1	1
Franciszek Lisiukiewicz	—	1	1
Ignacy Inoiewicz kuszniarz.	1	1	—
Plac mieyski dawniey iatki teraz.	—	1	1
Iózef Simonowicz	—	1	1
Teodor Piotrowicz	—	1	1
Tu cerkiew soborna S. Michała, plebania i trzy budyneczki na gruncie cerkiewnym z ogrodami. Dokonczenie prawey połąci tey- że ulicy Rynkowej do ulicy Zamkowej.			
Franciszek Lesiukiewicz literat i szynk.	1	1	—
Michał Leniewicz burmistrz literat	1	1	—
Jędrzey Szyszkiwicz literat towar zagranicznuy i szynk	1	1	—
Kossowiczowa wdowa szynk	1	1	—
Ruzyczka ogrodnik literat szynk.	1	1	—
Teodor Gutowicki pisarz radziecki literat szynk	1	1	—
Dom tegoż	1	1	—
Jurkowska wdowa szlachcianka	1	1	—
Plac Wielki na Koński rynek obrócony.			
Jablonska wdowa	—	1	—
Bartłomiej Borkowski	1	1	—
Jan Czarniawski stolarz	1	1	—
Teodor Jacewicki	—	1	—
Jakub Demianowicz	1	1	—
Prezbyter cerkwi S. Michała plac kupił.	—	1	—
Marcin Żukowski	1	1	—
Michał Szabałowicz szewc.	1	1	—
Piotr Markowicz krawiec	1	1	—
Prezbyter cerkwi S. Michała	1	1	—
Iwan Kowalczuk	1	1	—
Hawtarzowa wdowa	1	1	—
W rynku i ulicy tey Rynkowej znajduje się literatów 10, to- warem zagranicznym handlujących 2, domow szynkowych 22, szewcow 3, garbarzow 2, krawiec 1, kuszniarz 1, stolarz 1. placow zabudowanych 47, ogrodów zarob. 56, placów pustych 7.			
Ulica Zalubocka z ulicy Rynkowej połąć prawa.			
Sukcessorowie Antonowicza.	—	1	1
Terentiewiczowa wdowa	—	1	1

Jacenty Lewikoski krawie	1	1	—
Jan Spieszynski kuszniierz	1	1	—
Szymon Koziakiewicz	—	1	—
Roman Symonowi z krawiec	1	1	—
Stefan Wasilewski garbarz	—	1	—
Szymona Koziakiewicza	—	1	—
Michala Leniewicza	—	1	—
Józefa Michniakiewicza	—	1	—
Wawrzynca Szramkoskiego	—	1	—
Jan Klim	1	1	—
Mikołaj Szramkoski	1	1	—
Michala Leniewi za	—	1	—
Łąka bokiem do rzeki Lubki leżąca oo. Czercow.			
Lewa połać teyże ulicy Zalubockiey do rzeki Lubki i mostku na niey.			
Michala Leniewicza	—	1	—
Szymonowiczowey wdowy	—	1	—
Szymon Koziakiewicz szewc.	1	1	—
Jakub Harasimowicz ciesla	1	1	—
Jakub Czerewacki szewc	1	1	—
Teodor Szyszkiewicz szynk.	1	1	—
Michal Prokopowicz literat garbarz szynk	1	1	—
Tegoż	—	1	—
Jan Hredelewicz garbarz	1	1	—
Bazyli Tolwinski	1	1	—
Sukcessorow Meleszkiewicza	—	—	—
Sukcessorow Kaczanowskiego	—	—	—
Antoni Fedorowicz garbarz.	1	1	—
Michala Leniewicza łąka z placu	—	—	—
W tey ulicy Zalubockiey literat 1, krawcow 2, szewcow 2, garbarzow 4, kuszniierz 1, domow szynkownych 2, placow zabu- dowanych 13, ogrodow zarobionych 25, placow pustych 5, ciesla 1.			
Ulica Litewska. która leży nad goscincem Wileńskim ku miastu Narwi, prawa iey połać poczyna się od ulicy Hrycowskiey.			
Morzycz plac	—	—	1
Cmentarz S. Marcina do kościoła farnego należacy.			
Dom przy mostku do kościoła farnego należacy	1	1	—
Item do tegoż kościoła	—	1	—
Antoni Marciszewski cerulik	1	1	—
Sukcessorowie Jędrzeja Kaczanowskiego Litt. szynk kowal.	1	1	—
Szefana Wasilewskiego	—	1	—
Jana Zaturskiego	—	1	—
Bunczewska wdowa	1	1	—
Morzyna wdowa	1	1	—
Dąbrowska z zięciem slosarzem literat szynk.	1	1	—
Stefana Iwanickiego	—	1	1

Antoni Mielnowski szlachcic literat	1	1	—
Marcin Chorzewski literat	1	1	—
Jakubowskiego slosarza	—	1	—
Antoniego Zebronskiego	—	1	—
Jan Kupraszewicz szewe	1	1	—
Wawrzyniec Tomaszewski szewe	1	1	—
Stefan Małowski szewe	1	1	—
Jana Masłowskiego	—	1	—
Prokopa Cudnego	—	1	—
Prezbytera Troieckiego	—	1	—
Przestąpiwszy uliczkę wypustową.			
Szpital do cerkwi S. Trócy.			
Plac cerkiewny.	—	1	—
Plac, na którym cerkiew S. Trócy stała i przez starosc wywóciła się, w tyłach tych placow plebania z zabudowaniem, ogrodami i sianożeciami aż do wypustow Klementynowskich.			
Thorzewizna z sianożecią.			
Chwedor Hacıuk	1	1	—
Maciej Sobeski.	1	1	—
Teodor Markowicz	1	1	—
Józef Cieszkiewicz krawiec.	1	1	—
Maciej Kulaczkowski literat	1	1	—
Stefana Hapanowicza.	—	1	—
Michała Prokopowicza	—	1	—
Piotr Sokolowski szlachcic.	1	1	—
Antoni Hapanowicz szewe	1	1	—
Sylwester Strzelczuk	1	1	—
Grzegorz Markowicz	1	1	—
Połąc lewa teyże ulicy Litewskiej zaczyna się od austeryi woytowskiej.			
Plac do zajazdu do austeryi.			
Jatki.			
Mostek na rynsztoku od sadzawek			
Za mostkiem Walenty Borowski krawiec	1	1	—
Franciszka Lisukiewiczza	—	1	—
Maciej Chilkievicz	1	1	—
Wawrzynca Kozłowskiego i Antoniego Tysmanowicza			
Tu podług Instrukcyi dawnych wypada uliczka Kondratowska			
Kaplica S. Jana murowana.			
Kościół Karmelitański wielkim oltarzem do ulicy.			
Klasztor stary tychże XX karmelitow z ogrodem bokiem do tey ulicy.			
Dobrowolska wdowa	1	1	—
Jozefa Minkiewiczza	—	1	—
Stefana Iwanickiego	—	1	—
Andrzeja Niwinskiego	—	1	—
Bunczewskiej wdowy	—	1	—

Wańkowski krawiec	1	1	—
Butkiewicza	—	1	—
Antoni Sosnowski szynk	1	1	—
Konstanty Sakoski	1	1	—
Antoni Sadoski	1	1	—
Jozefa Kozłowskiego	—	1	—
Stefana Iwanickiego	—	1	—
Mikołaj Garcarz	1	1	—
W tej ulicy Litewskiej literatów 5, szynkujących 3, placow zabudowanych 28, placow pustych 2, ogrodow zarobn. 50, szewcow 4, krawcow 3, kowal 1, slusarz 1, cerulik 1, garcarz 1.			
Ulica Hrycowska z ulicy Rynkowej na prawą rękę do wypustow ku młynom przed tym Sikinińskim, a teraz Klementynowski zwanym. Połąć prawa uliczka do zatyłkow Rynkowych placow			
Grzegorz Borowski szewc	1	1	—
Marcina Sadowskiego	—	1	—
Jozef Szymonowicz kuszniierz	1	1	—
Stanisław Łapinski	1	1	—
Maxym Sakowski grabarz	1	1	—
Połąć lewa ulicy Hrycoskiej.			
Jana Makacicwicza	—	1	1
Stefana Iwanickiego	—	1	1
Grzegorz Zawadzki	1	1	—
Anastazyi Kozłowskiej	—	1	—
Mikołaj Zwolski	1	1	—
Marcin Bogdanowicz	1	1	—
Anastazyi Kozłowskiej	—	1	—
Sukcessorow po Piotrowskim	—	1	—
Jana Rozyczki	—	1	—
Andrzeja Niwinskiego	—	1	—
Na tej ulicy podług lustracyi droga była do młynow teraz zarzucona.			
W tej ulicy placow osiadłych 7, ogrodow zarobnych 15. placow pustych 2, szewc 1, kuszniierz 1. grabarz 1.			
Z ulicy Litewskiej na prawą rękę z Rynku idąc goscincem Wilenskim koło placow cerkwi S. Trojcy ulica brukowana do wypustow mieyckich i młyna teraz zowiącego się Klementynowski, a dawniej Sikiniński. Połąć prawa.			
Gumna prezbitera Troieckiego na placach dziedzicznych.			
Tomasz Brukarz	1	1	—
Maciej Hładko	1	1	—
Anastazyi Kozłowskiej	—	3	—
Michał Lepieszynski garcarz	1	1	—
Lewa połąć tej ulicy placami prezbitera S. Trojcy i innych do wypustu wychodzi. iako się w ciągu ulicy Litewskiej zatyłkami wyraziło. W tej ulicy placow osiadłych 3, ogrodow za-			

robnych 6, brukarz 1, garcarz 1. W koncu tey ulicy, wychodząc na wypusty porzuciwszy drogę do Klementynowa przykro wprawą.			
Nowa osada.			
Jan Halicki Pacholek	1	1	—
Tomaszeska wdowa z synem szewcem	1	1	—
Omelan Lis	1	1	—
Silwester Cudny	1	1	—
Piotr Szyszkiewicz	1	1	—
Jozef Krupicki	1	1	—
Jan Hurynonowicz wozny	1	1	—
Adamowa Lepetyńska	1	1	—
Jan Kolaszewski	1	1	—
Grzegorz Hockowicz	1	1	—
Jan Sztejer	1	1	—
W tey ulicy placow osiadlych 11, ogrodow zarobnych 11, szewc 1. Uliczka Kondratowska z ulicy Litewskiej w lewo. Lewa połać.			
Szpital XX Karmelitow	1	1	—
Budynkow 2 na jurisdice XX. karmelitow	2	2	—
Jan Wakulski	1	1	—
Piotra Zdziechowskiego	—	1	—
Anastazyi Kozłowskiej	1	1	—
Wawrzyniec Tułosi	1	1	—
Kalistrata Kaliszewicza	—	1	—
Łosiewiczowa i Koscianski wraz	—	1	—
Ogrod karmelitanski w tyle i sadzawka	—	1	—
Teyze ulicy Kondratowskiej połać prawa Plac klinem wycho- dzący w possessyi.			
Tomasz Tokarewicz	1	—	—
Omelan Chrabola	1	1	—
W tey ulicy znajdujesię placow osiadlych 9, ogrodow zarob- nych 11, plac pus y 1.			
Ulica Knyszynska. Połać prawa od kosciola karmelitanskiego bramy i dzwonicy zaczyna sie klasztor murowany.			
Folwark tychże zabudowaniem	1	—	—
Tomasz Artyszewicz	—	1	—
Anastazyi Kozłowskiej gumnami	1	1	—
Antoniego Sadoskiego	—	1	—
Teyze ulicy Knyszynskiej połać lewa.			
Omelana Chrabola	—	1	—
Trojanowa wdowa	1	1	—
Jana Zaturskiego	—	—	1
Z tey ulicy uliczka Swinia dawniey i teraz nazywaiąca się do ulicy Kondratowskiej przypiera i powinna bydz aż do kosciola farnego otwarta. Za tą uliczka:			
Pawel Zieniewicz i Iłaszewiczowa wdowa	1	1	—
Pawel Trusiewicz	1	1	—

XX. Karmelitow	—	1	—
P. Jędrzey Butkiewicz szlachcic w ulicy Knyszynskiej znacznie rozciągle trzyma place po nad ulicą Knyszynską ciągnące się do ciągłych giuntow Strokoskich literat	1	1	—
W tej ulicy placow osiadlych 6, ogrodow zarobn. 9, plac pusty 1. Kwadratu rynkowego na południe leżacego, ulica między kościołem a probostwem na poswiątne idąca. Prawa polać.			
Szkoła farska dla dzieci	1	—	—
Probostwo z swoim całym zabudowaniem.			
Na poswiątym Janowa stolarka	1	1	—
Austerya farska dokola obiezna	1	—	—
Andrzej Gaiewski szewe	1	1	—
Za mostkiem Wawrzyniec Onaniewicz literat	1	1	—
Po tej stronie ogrody funduszowe farskie, na których gumna i inne zabudowania.			
Item ogrod proboski na nim stodoła stoi.			
Za poswiątym Benedykta Dołęgowskiego	—	1	—
Ignacego Inoiewicza	—	1	—
Jana Maciejuka	—	—	—
Ogrody p. Butkiewicza od ulicy Knyszynskiej ciągnące się. Lewa polać teżyze ulicy.			
Stefanowa Nowicka na mieyskim	—	1	—
Za mostkiem Jan Maciejewski na mieyskim	1	1	—
W lewo przykro biorąc uliczka przypierająca do rowu z goscincem Branskim ztykającego się, dzielącego place ulicy Kłopotowskiej od placow idących do poł Strokowskich. Row ten zalazły wszędzie; przy tymże rowie do mostku goscinea Branskiego ciągnącym się place koncami do poł Strokowskich zaczynając od Waca Pu zynskiego na południe.			
Krzysztofa Witorskiego	—	—	1
Grzegorza Bulowicza.	—	—	1
Anastazyi Kozłowskiej	—	—	1
Jana Rożyczki	—	—	1
Woyciecha Starczynskiego	—	—	1
Tu Gliniski mieyskie przy goscincu Branskim	—	—	—
Kontynuacja ulicy na poswiątne idącey lewey strony.			
Wawrzyniec Puczynski na mieyskim	1	1	—
Ogrod do Poswiątneho	—	1	—
Rzepnicka wdowa na poswiątanskim	1	1	—
Ogrod poswiątanski	—	1	—
Benedykta Dołęgowskiego na mieyskim	—	1	—
Ignacego Inoiewicza na mieyskim	—	—	1
Jana Maciejowskiego na mieyskim	—	—	1
Daley pole Strokowskie i droga do Stołowacza	—	—	—
W tej ulicy placow osiadlych 8, ogrodow zarobn. 13, placow pustych 7, literat 1, szewe 1.			

Ulica Kłopotowska z rynku koło kościoła farnego po prawey iecy stojącego do goscinea Branskiego idaca. Prawa Połać.			
Iczewska wdowa	1	1	—
Leniewiczowa wdowa	1	1	—
Jana Hackowea	—	1	—
Plac pusty na drozke do stodoł mieyskich obrocony	—	—	—
Jan Kraskiewicz	1	1	—
Piotr Urbanowicz tkacz	1	1	—
Teodor Jacewicz literat	1	1	—
Mateusz Niwinski szlachcie	1	1	—
Michał Maleszewski kuszniierz	1	1	—
Jana Kryszewicza	—	1	—
Mikolaja Wiszniewskiego	1	1	—
Mikolajowa Parfinowiczowa	—	1	—
Kaminska wdowa	1	1	—
Stefan Kalinowski	1	1	—
Hornoska wdowa	1	1	—
Walenty Henemanowski szynk szewe	1	1	—
Burzyna wdowa	1	1	—
Michala Prokopowicza	—	1	—
Woyciecha Starczynskiego	—	1	—
Jozefa Sitkiewicza	—	1	—
Połać lewa teyże ulicy.			
Jakub Zawadzki literat stolarz	1	1	—
Stefan Minkiewicz literat	1	1	—
Gutowicki	—	1	—
Buzyli Zakrzewski pisarz woytowski	1	1	—
Targowisko Końskie	—	—	—
Jan Kryszewicz stolarz.	1	1	—
Bukoiemska wdowa szynk	1	1	—
Sylwester Zubrowicz powroznik	1	1	—
Jozefowa Juszewiczowa	—	1	—
Prezbytera sobornego	—	1	—
Benedykta Dołęgowskiego	1	1	—
Jana Sietkiewicza	—	1	—
Sukcessorow Stanisława Monkiewicza	—	1	—
<p>W tey ulicy znajduie się placow osiadłych 20, ogrodow zarob- nych 32, literatow 3, szynkuiących 2, tkacz 1, stolarzow 2, szewe 1, kuszniierz 1, powroznik 1. Z tey ulicy Kłopotowskiej gosciniee wprawo do Branska, wlewo ulica Zarynek zwana do ulicy Zamkowej y Zalubockiej ciagnąca, w ciagu ktorey podług lustracyi dawney znajdowaly się gumna i teraz sie znajduia. W tey ze ulicy Zarynek zwaney znajduie się placow cztery, z tych ieden pusty, a trzy w ogrody obrocone. Z ulicy Rynkowej przeciw konskiego targowiska wlewo.</p>			

ULICA BRZESKA.			
Połać lewa.			
Przeszedłszy mostek Krupicka wdowa	1	1	—
Anastazyi Kozłowskiej	—	1	—
Olszewska wdowa	1	1	—
Sitkiewicza	—	1	—
Połać prawa tej ulicy podłużnymi placami rynkowemi zajęta. Z ulicy teyże Brzeskiej przykro w prawo połać prawa ku cerkwi s. Mikołaja monasterskiej.			
Grzegorza Busłowicza	—	1	—
Tegoż	1	1	—
Lukaszowa Ła-zczewska wdowa	1	1	—
Z teyże Brzeskiej ulicy ulica Staromiejska w lewo połać prawa			
Michałowa Kossowiczowa wdowa	1	1	—
Helena Szafranowiczowa wdowa	1	1	—
Cerkiew s. Przczystey z placami, ogrodami, sianożeciami w tyle plebania do teyże cerkwi	1	1	—
Ignacy Minkiewicz	1	1	—
Michałowej Kossowiczowej wdowy	—	1	—
Czarniakowiczowa wdowa	1	1	—
Grzegorza Symonowicza	—	1	—
Jan Gielantowski	1	1	—
Jozefa Sitkiewicza	—	1	—
Jakuba Czerowackiego	—	1	—
Stanisława Łoknickiego	—	1	—
Jerzyny Kossowiczowej.	—	1	—
Michała Leniewicza.	—	1	—
Tomasz Morz.	1	—	—
Mostek do przejazdu na ulicę Hrycowską. Połać lewa ulicy Staromiejskiej.			
Józef Sitkiewicz literat krawiec.	1	1	—
Gabryelowa Sakowiczowa wdowa	1	1	—
Borysławska wdowa	—	1	1
Marcin Busłowicz.	—	1	1
Michałowej Kossowiczowej	—	1	—
Prezbytera Przczyskiego.	—	1	—
Mikołaiowa Parfinowiczowa wdowa szynk.	1	1	—
Jakim Kornilowicz.	1	1	—
Jurkowskiej wdowy.	—	1	—
Iózef Drozdowski kowal.	1	1	—
Sukcessorow Jana Antonowicza	—	1	—
Sukcessorow Eliasza Antonowicza	—	1	—
Franciszka Lisiukiewicza	—	1	—
Piotra Urbanowicza.	—	1	—

Benedykta Dolegowskiego gumnami.	1	1	—
Bazylego Zakrzewskiego.	—	1	—
Benedykta Dolegowskiego pastewnik.	—	1	—
Z tey ulicy Staromiejskiej biie uliczka na staw lewa polacia, która do przysądu zamkowego należy. Lewa Połać			
Adam Suchodolski cieśla.	1	1	—
Onisim Naucik garbarz	1	1	—
Prawa Połać.			
Stanisław Loknicki kucharz	1	1	—
Powracając z tey uliczki po lewey rece ulicy Brzeskiej do ulicy Staromiejskiej ku cerkwi S. Mikołaja			
Dmiter Zacharczuk.	—	1	—
Marcina Busłowicza.	—	1	—
Jan Oleniewicz zegarmistrz literat	1	1	—
Jan Mickiewicz tkacz	1	1	—
Jakub Hornostaiewicz	1	1	—
Jedrzey Morze	1	1	—
Z tey ulicy wychodząc przykro wlewo od cerkwi S. Mikołaja monasterskiej zaczynając podług dawniejszey lustracji Hrebel- na przed tym zwana, a teraz brukowana przez trzy mosty na rzec Białey będące ku Hołowieskowi. Lewa Połać.			
Michała Wrzecionki.	—	1	—
Jgnacy Wołosowicz garbarz	1	1	—
Michał Wrzecionko garbarz	1	1	—
Jana Spieszynskiego	—	1	—
Daniela Sawickiego	—	1	—
Sukcessorow Franciszka Brzezki	—	—	1
Lukasz Parfinowicz szewc	—	1	—
Krokoska wdowa	1	1	—
Pierwszy most minowszy za drugim między mostami sukceso- rowie Teodora Dmitrowicza	—	—	1
Po prawey rece przy trzecim moscie od miasta Maciey Za- rzecki.	1	1	—
Za trzecim po teyże rece Jan Dmitrowicz literat	1	1	—
Ci wszyscy mieszkańcy zaczawszy od uliczki wyżej wspomnio- ney z starego miasta do stawu przypierającej nazywając się Stara Przysada Podzamecką i należa do przysądu zamkowego podług dawnych lustracji.			
W tych ulicach znajduie się placow osiadłych 29, ogrodow za- robnych 55, placow pustych 4, literatow 3, szynkujący 1, szewc 1, garbarzow 3, krawiec 1, cieśla 1, kowal 1, tkacz 1. Z ulicy Rynkowej porzuciwszy naprost ulicę Zalubocką do- Bockow idącą w lewo się biorąc ulica Zamkowa.			
Prawa Połać od placu rogowego Michała Leniewicza zaczyna się.			
Parfinowiczowey wdowy.	—	1	—
Michała Szabałtowicza	—	1	—

Marcin Terentewicz siodlarz	1	1	—
Lewa połać teyże ulicy Zamkowej od jurisdyki przezbytera S. Michała zaczyna się.			
Wańkowska wdowa plac rogowy, szynk	1	1	—
Jan Terentewicz siodlarz	1	1	—
Plac o. o. czterech dyzunitow po nad ulicę Zamkową wypadający na ulicę Brzeską, na którym ciekiew S. Mikołaja, monaster szpital i inne zabudowania z ogrodami.			
Z ulicy Zamkowej uliczka jurisdykę Podzamecką dzieląca. Lewa połać do zamku, prawa połać do miasta należy.			
Prawa teyże uliczki połać poczyna się od domu Marcina Terentewicza.			
Sukcessorowie Jana Mitrochonowicza	1	1	—
Jędrzey Waliszkiewicz szewe	1	1	—
Wysocka wdowa	1	1	—
Józef Onacewicz szynk garbarz	1	1	—
Jan Onacewicz garbarz	1	1	—
Józefa Minkiewicza	—	1	—
Michała Prokopowicza	—	1	—
Stefan Hredelwicz garbarz	1	1	—
Lewa połać ulicy teyże Podzameckiej.			
Plac rogowy.			
Teodor Szymanski	1	1	—
Jędrzeja Waliszkiewicza	—	1	—
Jana Spieszynskiego	—	1	—
Jan Łaszewicz garbarz	1	1	—
Józefa Onacewicza	—	1	—
Grzegorza Szafranowicza	—	1	—
Jana Onacewicza	—	1	—
Łukasza Ostasewicza	—	1	—
Ławnika Podzameckiego	—	1	—
Bazylego Tołwinskigo	—	1	—
Jana Hredelowicza	—	1	—
Tu się kaczą place Podzameckie przypieraia do nich place męskie z ulicy Zalubockiej.			
Wyszędłszy z tey uliczki na ulicę Zamkową prawa strona Podzamecza od placu rogowego Teodora Szymaunowskiego poczyna się			
Oniskiewiczowey wdowy	—	1	1
Piotra Sycewskiego	—	1	1
Wysocka wdowa	1	1	—
Bazyli Biłokozowicz szewe	1	1	—
Stefan Wasilewski garbarz	1	1	—
Jakuba Krukowskiego	1	1	—
Józef Michniakiewicz budynek rogowy, szynk	1	1	—
Ztapiwszy nadół ku rzece Lubce mostek na przeciw cerkwi S. Mikołaja monasterskiej. Wprawo za mostkiem nowa osada Podzamecka zaczyna się.			

Prawa polać.			
Jana Busłowicza w ogrodzie laka	—	1	—
Onufi Minkiewicz garbarz	1	1	—
Benedykta Dołęgowskiego	—	1	—
Grzegorza Szafranowicza	—	1	—
Trochim Jackiewicz garbarz	1	1	—
Grzegorz Symonowicz kuszniierz	1	1	—
Szymborska wdowa	1	1	—
Józef Dąbrowski garbarz	1	1	—
Sukcessorow Antonowicza		1	—
Józefa Minkiewicza		1	—
Gutowickiego pisarza	—	1	—
Tu sadzawka błotem zalazła, za która dwie chaty, w nich mieszkaia ludzie z pozwolenia zamku Hołowieskiego i ci nie należą do jurisdyki Podzameckiej, lecz do administr. Hołowieskich. Za temi chalupkami olszyna, ogrody i laki zamkowe po prawey ręce, a po lewey ręce tych chałupek wypust Podzamecki ogrodzony, za wypustem place Podzameckie zamkowe i meyskie do jurisdyki Podzameckiej należące.			
Polać lewa teyze ulicy Podzameckiej od cerkwi S. Mikołaja.			
Michala Prokopowicza	—	1	—
Tegoz	1	1	—
Monasterski S. Mikołaja	—	1	—
Michala Wizecionki		1	—
Lugasz Onyszkiewicz garbarz	1	1	—
Teodor Kaliszowicz	1	1	—
Grzegorz Szafranowicz garbarz	1	1	—
Piotr Dacewicz garbarz	1	1	—
Szymona Czerkoskiego		1	—
Poskiobczyna wdowa	1	1	—
Szymon Czerkoski garbarz	1	1	—
Janowa Oniskiewiczowa	1	1	—
Trochima Jackiewicza	—	1	—
Kupkowy wdowy	—	1	—
Jozef Kuczka	1	1	—
Ta cala polać tyłem lezy do rzeki Bialej. W tey ulicy znajduje sie placów osiadłych 29, ogrodów zarobn. 57, placow pustych 2, szynkuiących 3, szewców 2, garbarzów 13, siodlarz 1, kuszniierz 1.			
Idac z ulicy Rynkowej ulicą Brzeską koło cerkwi S. Mikołaja przeszedszy brukowaną groble i mostow trzy pominowszy budynek Jana Dmitrowicza z placem do jurisdyki Podzameckiej należący.			
Prawa polać ulicy Brzeskiej pod Hołowiesk.			
Tychon Telentewicz garbarz	1	1	—
Sabestyan Kupraszewicz szewc	1	1	—
Marcin Busłowicz siodlarz	1	1	—

Prawo ręce teyże ulicy Brzeskiej po mimo Hołowiesk ukazującej.			
Kulaczkowska wdowa	1	1	—
Jan Stocki Szewc	1	1	—
Niczypor Piotrowicz garbarz	1	1	—
Jana Mickiewicza	—	1	—
Grzegorz Lipski gancarz	1	1	—
Plac Anastazyi Kozłowskiej	—	1	—
Plac od miasta kupiony. na którym pisarz prowontowy mieszka Daley Hołowiesk zamek			
Lewa połać teyże ulicy pomiędzy domy nowe			
Plac rogowy między drożny. na którym cerkiew Woskrzeszenska Plebania i inne zabudowania cerkiewne, ogrod	1	1	—
Józef Zubrowicz powroźnik	1	1	—
Sylwester Zubrowicz powroźnik	1	1	—
Stefan Mironowicz szewc	1	1	—
Anastazyi Kozłowskiej	—	1	—
Place kupne od miasta. na których murowane sa domy skarbowe. W koncu tey ulicy austerya na gruncie staroscinskim po prawey ręce gościńca Brzeskiego			
Lewa połać ulicy Brzeskiej. idąc z miasta od ostatniego mostu. pominowszy ulice Zastawecką na gościńcu Orleńskim wychodząca			
Plac rogowy Dmitrowicza	—	—	1
Piotra Zahszkiewicza	—	—	1
Andrzeja Morze	—	—	1
Szymon Kossowicz szynk	1	1	—
Tu sie rozdzielaia ulice Brzeska pod Hołowiesk, a zaczyna się Orleńska.			
Jan Petrowicz literat garbarz	1	1	—
Woyciech Starczynski literat	1	1	—
Jędrzey Buczko	1	1	—
Ta uliczka maleka była przed tym aż do pola Chmelewo, teraz zabudowana y wgrodzona.			
Ulicy Orleńskiej połać lewa			
Plac pusty klinem między uliczką a gościńcem Orleńskim	—	—	1
Walentego Kuryłowicza	—	—	1
Za tym placem pustym nad uliczką Rzeczna			
Teodor Szeszko	1	1	—
Michałowey Kossowiczowey	—	1	—
Paweł Terentiewicz siedlarz	1	1	—
Przy placu pustym Kuryłowiczoskim Kuryłowiczowa wdowa	1	1	—
Michałowey Kossowiczowey z placu ogrod	—	1	—
Anastazyi Kozłowskiej z placu ogrod	—	1	—
Teodora Gutowickiego	—	1	—
Tu granica dzieląca place od pol Chmieloskich. Ta cała ulica połaci lewey od ulicy Zostaweckiej zaczowszy,			

az do granicy Chmieloskiej tyłem leży do wypustu. Prawa połączyć też ulicę Orleńską od Brzeskiej ulicy pomimo cerkiew Woskreszeńską.

Plac między drożną cerkiew etc., jako wyżej

Jana Rożyczki	—	1	—
Benedykta Dołęgowskiego plac wskroźny	—	1	—
Marcina Busłowicza plac wskroźny	—	1	—
Jana Busłowicza plac wskroźny	—	1	—

W tych ulicach znajduje się placów osiadłych 18, ogrodów zarobnych 29, placów pustych 5, literatów 2, szynkujących 1. szewców 3, garbarzów 3, siedlarzów 2, powroźników 2, garcarz 1. Idąc ulicą z miasta przez groble i mosty, porzuć ulicę Brzeską wprost zaczyna się Zastawiecka ulica w lewo połączyć lewa.

Daniel Sawicki garbarz	1	1	—
Paweł Artyszewicz garbarz	1	1	—
Artyszewiczowa wdowa syn iey garbarz	1	1	—

Wypust tej połączenia dalej grobla brukowana

Połączyć prawa tej ulicy po groble tyłem do wypustów, a czołem do ulicy Brzeskiej jako się w opisaną lewą połączenia ulicy Brzeskiej, a dalej Orleńską wyraziło.

Zstępując z grobli kamiennej lewa połączyć na piaski pomimo figurę murowaną do ulicy Łoknickiej w dawnych lustracjach zwanej na tej lewej połączenia

Jan Ostasiewicz garbarz	1	1	—
Benedykta Dołęgowskiego	—	1	—
Macieja Kaliszewicz garbarz	1	1	—
Teodor Piotrowicz szewc	1	1	—
Macieja Kaliszewicza	—	1	—
Paweł Krosiey garbarz	1	1	—

Tu uliczka w lewą do rzeczki Białej w tej uliczce

Jan Woyszkowicz garbarz	1	1	—
Kalistrata Kaliszewicza	—	1	—
Piotra Serey	—	1	—
Jan Woyszkowicz	1	1	—
Łukasz Ostasiewicz garbarz	1	1	—
Ostasiewiczowa wdowa	1	1	—

Prawa połączyć też ulicę Piaskową niby krągłem nazad się wracającym z swymi placami przypiera do wypustów przy kamiennej grobli wspomnianych

Paweł Artyszewicz	1	1	—
Teodora Piotrowicza	—	1	—
Jakuba Demianowicza	—	1	—
Jacenty Lewikoski	1	1	—
Sylwestra Zubrowicza plac	—	1	—
Jana Dmitrowicza	—	1	—
Jana Busłowicza	—	1	—

Te wszystkie place przypieraia do scianki Kisielowki i do wypustu. Pominowszy ulice Łoknicka zaczyna się			
Ulica Dubicka, prawa iey polać.			
Stefana Seheninka	—	1	—
Teodora Artyszewicza	—	1	—
Michala Artyszewicza	—	1	—
Tadeusza Jarmakiewicza	—	1	—
Michala Prokopowicza	—	1	—
Sylwester Tokarewicz	1	1	—
Tomasza Wrzeciaka i Macieia Zarze kiego	—	1	—
Lukian Czykier	1	1	—
Jan Tokarewicz literat i szynk	1	1	—
Jan Busłowicz garbarz	1	1	—
Eliasz Laszkiewicz	1	1	—
Jan Nancik garbarz	1	1	—
Karp Korniluk	1	1	—
Samus Jakonowicz	1	1	—
Kalistrat Kaliszewicz	1	1	—
Jan Wierzbicki garbarz	1	1	—
Pawla Artyszewicza	—	1	—
Jacenta Lewikowskiego.	—	1	—
Roman Puhaczewicz garbarz	1	1	—
Tomasz Morze	—	1	—
Benedykt Waszkiewicz garbarz	1	1	—
Polać lewa teyze ulicy Dubickiey poczyna sie od uleczki blizszej wyżej opisaney od placow Ostasewiczowey wdowy.			
Tomasz Morze Pastewnik.	—	1	—
Tomasz Wrzecionko garbarz	1	1	—
Michalowej Kossowiczowey wdowy.	—	1	—
Daniela Ławickiego.	—	1	—
Andrzeja Waliskiewicza.	—	1	—
Muszynskicy wdowy	—	1	—
Prokop Wrzecionko.	1	1	—
Pawla Artyszewicza	—	1	—
Pawel Wierzbicki ciesla	1	1	—
Leon Szeszkiewicz	1	1	—
Teodor Kaliszewicz garbarz	1	1	—
Leon Kaliszewicz garbarz	1	1	—
Mikołay Bielski garbarz	1	1	—
Antoniego Antychowicza	—	1	—
Antychowiczowa wdowa	1	—	—
Antoni Antychowicz	1	1	—
Teodor Artyszewicz garbarz	1	1	—
Jana Busłowicza	—	1	—
Kalistrat Kaliszewicz garbarz	1	1	—
Pawla Artyszewicza	—	1	—
Trochim Harasimowicz	1	1	—

Jakub Michalewicz garbarz	—	—	—
Andrzej Harasimowicz	1	1	—
Jan Marchewicz garbarz	1	1	—
Koniec ulicy Dubickiej, której prawa i lewa połąć przypiera do wypustow od granicy Chmielowki do rzeki Białej te ulice przecinających. Przeszedłszy przez groble po prawey reze wypustow Jana Busłowiela place.	—	1	—

Podle tegoż placu za zyuania sie place do karczmy Klementynowskiej teraz, a przed tym podług lustracyi Sikinińskiej zwanemu w koncu ulicy Dubickiej między rozchodzącemi się drogami w prawo teraz do Widowa, a dawniej Stanisławowa zwanego, wlewo do miasta Bielska postępując rzeźnik w budynku żyd w karczmi, młynarz przy młynie także w budynku za droga z miasta Bielska do Widowa idącą po lewey na gruncie staroscinskim mieszkaią w tych ulicach Zastawockiej Piaskowej i Dubickiej znajdnie się placow ośiadłych 41, ogrodow zarobnych 66, placow pustych 1, literatow 1, szynkujących 1, garbarzow 21, szewe 1, ciesla 1. W ogół zas w całym mieście znajdnie się placow ośiadłych 269, ogrodow zarobnych w kore poprzemieniano i place puste 438, placow pustych 38, literatow 22, towarem zagranicznym handlujących 2, towarem krajowym handlujących szynkujących trunki 35, stolarzow 3, cieslow 3, slosarzow 1, kowalow 1, krawcow 7, kuszniarzow 4, gubarzow 47, szew-

cow 20, tkaczow 2, siedlarzow 3, powroznikow 3, garczarzow 3.

Miasto to leży nad rzeką Białą, do której wpada i rzeczka Łubka, więcej rzek i jezior żadnych niema. Boru kawałek i lasu szmat ma przy granicy puszczy J. K. mści Białowieskiej, tamże łąki czyli błota Siedmiowłoki nazwane, trakt przez te miasto idzie z Warszawy do Litwy, a mianowicie Grodna, Wilna i daley. Gatunek ziemi mianowicie w ogrodach mieyskich mieyscami wyborny, mieyscami mierny. W polach zaś zbozem zasiewających się będzie obowiązkiem geometry wymierzając gatunkować. Handel towarami tak krajowemi iako i zagranicznymi tudzież sposobność do wszelkich rzemiosł ze sie obywatele miasta tego naybarzicy do szynka i rolnictwa przywiązali cale są zaniedbane, ztąd poszło że placow barzo wiele we wszystkich ulicach do zabudowania przyzwoitych w ogrody zarobne są zamienione.

<i>Wsie do miasta Bielska należące na gruncie tegoż miasta zasadzone.</i>						
WIEŚ AUGUSTOWO.						
Andrzej Wołosowicz na siedlisku prezbytera Rzczyckiego ma chatę własną	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Antoni Kozieł	$\frac{10}{4}$	—	—	—	—	—
Filip Ostasewicz	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—	—
Sukcessorowie po Hryorze Ostasewiczu	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Bartłomiej Ostasewicz	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Maryanna Eliaszewiczowa wdowa	$\frac{13}{4}$	—	—	—	—	—
Andrzej Demianiuk	$\frac{11}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jakon Pluta	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—

Andrzej Huryn	$\frac{3}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Jakub Eliaszewicz	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Bielecki	$\frac{7}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Karp Bielecki	$\frac{6}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	—	—
Jan Onyskiewicz	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Leon Onyskiewicz	$\frac{14}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{48}$	—	—
Demian Konach Parfaniuk	$\frac{6}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Jan Konach Parfaniuk	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Piotr Dun ki	$\frac{1}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Wasil Konach Prokopczuk	$\frac{11}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Piotr Konach Prokopczuk	$\frac{11}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Trochim Ostasewicz	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Stepan Patyanik	$\frac{2}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Teodor Weremiejuk Andrzejuk	$\frac{1}{4}$	—	$\frac{1}{12}$	—	$3\frac{1}{2}$	—
Grzegorz Weremiejuk Andrzejuk	$\frac{1}{4}$	—	—	—	$3\frac{1}{2}$	—
Anna Onacikowa wdowa	$\frac{14}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Andrzej Weremiejuk Michaluk	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—
Anna Weremiejukowa wdowa	$\frac{9}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—
Dmiter Busłowicz	$\frac{17}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Teodor Weremiejuk Iwanow	$\frac{5}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Iwan Ostasewicz	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—	—
Stefan Ostrowski	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—	—
Przy nim brat Roman Weremiejuk	$\frac{12}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Maxym Weremiejuk	$\frac{8}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Anna Daniłowa Osimiekowa	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	$\frac{1}{2}$	—
Daniło Onacko	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Stepan Onaciuk i przy nim brat	$\frac{10}{7}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Walenty Maliszewski	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Jan Busioł	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—
Lukian Busłowicz	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Antoni Ostasewicz	$\frac{12}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Hryhor Nowik	$\frac{12}{4}$	—	—	—	—	—
Bartłomiej Sidoreczuk	$\frac{13}{4}$	—	—	—	—	—
Jakub Busłowicz	$\frac{10}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Iwan Suk	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Piotr Suk	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jakim Weremiejuk Markow	$\frac{12}{4}$	—	—	—	—	—
Andrzej Busłowicz	$\frac{7}{4}$	—	—	$\frac{1}{32}$	—	—
Anna Jacewicka	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Tatiana Ostasewiczowa wdowa	$\frac{11}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Daniło Lewociuk	$\frac{17}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	—	—
Lukian Skorbilo	$\frac{2}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Demian Konach	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	$\frac{1}{32}$	—	—
Mateusz Urbaniuk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Jozef Urbaniuk	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	—	—
Andrzej Lichtowicz	$\frac{10}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—

Jakon Wyszowski	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—
Antoni Busłowicz	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Mateusz Szeszko z macocha	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{32}$	—
Dmiter Kasperuk	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Polać lewa teyze wsi Augustowa					
Szymon Maleszewski	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Chwedor Krupicki	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—
Wasil Demianiuk	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Jakub Kasperuk	$\frac{10}{4}$	—	—	—	—
Wasil Nowik	$\frac{5}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—
Filimon Nowik	$\frac{6}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—
Alexander Konach	$\frac{11}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	$\frac{1}{32}$	—
Serhey Skorbilo z bratem	$\frac{18}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Piotr Demianiuk	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—
Kondrat Skorbilo	$\frac{18}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Iwan Szeszko z bratem	$\frac{7}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—
Regma Lewociukowa	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Wawryn Czeczuga	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Omelan Gurski	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Józef Stachowicki	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—
Jan Suk	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—
Bazyli Sak	$\frac{6}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—
Sylwester Woyszko z bratem	$\frac{13}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Krzyztof Zieko	$\frac{8}{4}$	—	—	—	—
Hrehor Magosiewicz	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Jedrzey Magosiewicz	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—
Stefan Osinnik	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	$\frac{1}{32}$	—
Wasil Pluta	$\frac{3}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	—
Iwan Partiniuk Konach	$\frac{9}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Andrzej Czyzeski	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—
Lewko Czyzeski z bratem	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—
Lukian Jacewicki	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Jan Buszma	$\frac{8}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—
Jedrzey Weremiejuk	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Marcin Onaciuk	$\frac{15}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—
Jaudokima Kopsiuczka	$\frac{8}{4}$	—	—	—	—
Jan Weremi plac tylko na którym chata					
Franka Demianiukowa	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Pawel Tur	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Iwan Weremiuk	$\frac{15}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—
Wasil Busion	$\frac{23}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Iwan Zabrodzki	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—
Kirylo Zabrodzki	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—
Maryanna Marchelowa	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—
Dawid Makusiewicz	$\frac{8}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—
Jasko Charaluk	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—

Alexander Laszewicz	10/4	1/8	—	—	—	—
Jan Laszewicz	11/4	—	1/16	—	—	—
Iwan Moskaluk	10/4	—	—	—	—	—
Jan Radecki	6/4	1/8	—	—	1	2
Józef Jankiewicz	7/4	—	—	—	—	—
Hrehor Zielkiewicz	3/4	—	—	—	—	—
Paweł Moncewicz	3/4	1/8	—	—	—	—
Andrzej Ostasewicz	5/4	1/8	—	—	—	—
Postronni, którzy kupili grunta na Augustowie albo przez legacyą trzymaia						
XX Karmelici z Bielska w srodku wsi plac 1	6/4	—	—	—	—	—
Prezbytera sobornego legacyine	18/4	—	—	—	—	—
Prezbytera Przeczyskiego po zenie	2/4	1/8	—	—	—	—
Prezbytera Troieckiego po zenie	3/4	—	—	—	—	—
OO. Dyzunitow legacyine	6/4	—	—	—	—	—
Bunczeska	4/4	—	—	—	—	—
Teodor Jacewicz	3/4	—	—	—	—	—
Jędrzey Morze	4/4	—	1/16	—	—	—
Paweł Trysiewicz	4/4	—	—	—	—	—
Teodor Piotrowicz	1/4	1/8	1/16	—	—	—
Bazyli Zakrzewski pisarz	1/4	—	—	—	—	—
Paweł Zięka	1/4	1/4	—	—	—	—
Maciey Kaliszewicz	3/4	—	—	—	—	—
Szymon Czyka	4/4	—	—	—	—	—
Michałowa Kossowiczowa	2/4	—	—	—	—	—
Mikołaj Kossowicz	1/4	—	—	—	—	—
Jablonska wdowa	1/4	—	—	—	—	—
Grzegorz Szafranowicz	1/4	—	—	—	—	—
Mikołaj Wiszniewski	1/4	—	—	—	—	—
Anastazyja Kozłowska	5/4	—	—	—	—	—
Jan Rozyczka	3/4	—	—	—	—	—
Onufy Minkiewicz	2/4	—	—	—	—	—
Trochim wojt Podzamecki	1/4	—	—	—	—	—
Piotł Kuszmerz	2/4	—	—	—	—	—
Piotr Szyszko	2/4	1/8	—	—	—	—
Benedykt Waszkiewicz	1/4	—	1/16	—	—	—
Leniewicz bu mistrz	1/4	1/8	—	—	—	—
Marcin Busłowicz	1/4	—	—	—	—	—
Jan Macieieski	1/4	—	—	—	—	—
Grzegorz Macieieski	1/4	—	—	—	—	—
Stefan Wasileski	2/4	—	—	—	—	—
Maciey Chilkiewicz	2/4	—	—	—	—	—
Wawrzyniec Pieczynski	1/4	—	—	—	—	—
Maciey Bunczeski	1/4	—	—	—	—	—
Bukoiemska wdowa	3/4	—	—	—	—	—
Wawrzyniec Machmatiora	2/4	—	—	—	—	—

Szymanski krawiec	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Spieszynski	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Nowicka wdowa	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Teodor Kasisiewicz	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Michał Prokopowicz	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Andrzej Waliszkiewicz	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jan Wyszkwicz	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Maciej Sobieski	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Tomasz Artyszewicz	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Sylwester Tokarewicz	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Józef Eliaszewicz	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Eliaszewiczowa wdowa	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Onyszkiewiczowa wdowa	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Michał Ihorewicz	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Stefanowa wdowa	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Jan Jakubowski	$\frac{1}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Jakub Demianowicz	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Teodor Petrowicz	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Bartłomiej Grabalż	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Strzylecki	$\frac{1}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Jakub Busiol	$\frac{3}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Ci wszyscy dopi ro wyrażeni z miasta są i dziedzicza specyfikowane grunta na Augustowie						
Komornicy chat nie mający.						
Andrzej Peczynski	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Wasił Lichtowicz	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Pietrzykoska wdowa	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Radecka wdowa	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Ostapko Holopozy	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Hryhor Jarosz	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Andryiecha wdowa	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Jasko Kaipieczuk	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	—	—
Postionni z różnych wsiow						
Chwedoi Jacewicki z Parcewa	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Osim Fedorowicz z Haikow	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Jan Krasowski z Grabowca	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Zaleski z Widowa	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Robula z Widowa	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jasicha wdowa z Widowa	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Michał Pozniak z Grabowca	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Ciwun Supromuk	—	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	—	$\frac{1}{32}$
Sobesicha wdowa	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Lewko Robula Szpiczkow	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Stepan Portianka	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Jan Tymoszuk	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
P. Bonifacy Malinowski z Malinowa	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—

Mieszkańcy wsi Stryków mający na Augustowie.

Michał Suchodola	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Szymon Kordiuł	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Wasił Zabrodzki	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Chwedor Szyi	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—
Iwan Kordiuł	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Torkacz	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jozef Wahelski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Wasił Krawczuk	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Mikita Waczkiewicz	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Grzegorz Waszkiewicz	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Józef Porozoski	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jan Zabrodzki	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Stefan Nikiel	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Antoni Szye	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Józef Niemczuk	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Paweł Waszkiewicz	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jędrzey Jaroszuk	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Daniło Kasperuk	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Stanisław Nauc z bratem	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	4
Adam Kul	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Czerniawski	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Mikołay Zarzecki	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Filip Zarzecki	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Paweł Olexiewicz	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Jozef Kordiuł	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Michał Waszkiewicz	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Daniło Waszkiewicz	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Hapka Hawrylukowa wdowa	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jan Krawczuk	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Paweł Lapinski	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Jan Sotka	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Roman Buryło	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—

Ta wieś Augustowo ma osiadłych chałup 106. pole we trzy rece to jest na oziminę, jarzynę i ugor, a ze tak gospodarze osiadli w Augustowie iako i postronni nie wszyscy w kazdym polu i nie równo każdy trzyma grunta tu jednak który siła we wszystkich polach ma podług kazdego z osobna ustney powiesci wyraża się. Podatki tak publiczne jako staroscinskie i mieyskie płacą z gruntu zasianego, przeto rewizya co rok bywa, a podług włożoney przez miasto moderacyi wybierane bywają podatki. Podatku szosie płaci ta wieś na rok złotych 160, kapszczyzny złotych . . . . Ta wieś podług wymiaru P. Dybowskiego powinna zawierać w sobie włok 164.

WIEŚ SRYIKI ALBO MŁODZIANOWO.

Piotr Czeezko.	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Woyciech Dolinski .	$\frac{3}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Walko Dyrniuk .	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	$\frac{1}{24}$	—	—
Silwester Dyrniuk .	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Mikołay Szum.	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
Andrzej Godziuk .	$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{3}$	—	—	—	—
Józef Porozoski .	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{2}{12}$	—	—	—
Michał Kordziuk .	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Daniło Czeezko .	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Stefanowa Hawryluczka wdowa	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Jakubowa Maleczukowa wdowa .	—	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—
Andrzejowa Hawryluczka wdowa	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—
Mikita Zarzycki .	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Szujowa wdowa .	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Józef Trochun .	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{24}$	—	—
Szymon Nimczuk .	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{24}$	—	—
Wawryn Szczurko .	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{24}$	—	—
Antoni Szye .	$\frac{11}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Szye .	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Stanisław Nowicek .	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Fedor Nowik .	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Michał Waszkiewicz .	$\frac{13}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{12}$	—	—
Fedor Szye .	$\frac{11}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{24}$	—	—
Daniło Waszkiewicz.	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Iozef Zabrodzki .	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{12}$	—	—
Mikita Waszkiewicz.	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Hryhor Waszkiewicz .	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Iwan Wa zkiewicz .	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
Paweł Lapinski .	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{18}$	—	—	—
Jakub Stelmach .	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{2}{12}$	—	—	—
Tymosz Waszkiewicz .	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
Iózef Kordiuk .	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{24}$	—	—
Stefan Szczuryk .	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—
Simon Kordiuk .	$\frac{14}{4}$	$\frac{1}{24}$	—	—	—	—
Stefan Kozluk .	$\frac{10}{4}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{48}$	—	—	—
Iwan Puhacz Andrzejuk .	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Wasil Krawczuk .	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Iwancza Krawczuczka wdowa .	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Stefan Kasperuk .	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
Paweł Prokopczuk .	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Michał Suchodolski .	$\frac{12}{4}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{24}$	—	—	—
Kupryian Zabrodzki .	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{48}$	—	—
Wasil Zabrodzki .	$\frac{12}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{48}$	—	—
Kondrat Zabrodzki .	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—

Nieczypor Torkaczuk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Anna Loposzanka	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{48}$	—	—
Andrzej Jaroszuk	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Jakub Zabrodzki	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Połać lewa teyze wsi Strykow.						
Hrygor Szczuk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Paweł Waszkiewicz	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Iwan Puhacz Czarniawski	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{24}$	—	—	—
Dmiter Szum	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Marcinowa Kordziukowa wdowa	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{16}$	—	—
Semen Szymczuk	$\frac{10}{4}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
Jasko Nimczuk	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Józef Nimczuk	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Roman Buryło	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
Komornicy w teyze wsi Strykach						
Maxim Waszkiewicz	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Nestor Malko	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
Adam Koyło	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Paweł Kasparuk	—	—	$\frac{1}{12}$	—	—	—
Iwan Łopacz	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—
Wasił Stelmach	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Jakon Stelmach	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Jakim Trochimeczuk	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—
Hryhor Trochimeczuk	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Stefan Szeszko	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Pilip Zarzycki	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—	—
Wasił Czezko	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Sukcessorowie Stachowickich	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Denis Zabrodzki	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{18}$	—	—	—
Postronni dziedziczący grunta w Strykach.						
Andrzej Kordiuk z Malesz	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Iwan Torkaczuk z Malesz	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{32}$	—	—	—
P. Józef Niwinski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
P. Jan Koziewicz Malinowski	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
P. Andrzej Malinowski	—	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
P. Franciszek Malinowski	—	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
P. Maciej Malinowski	—	—	$\frac{1}{12}$	—	—	—
P. Michał Malinowski	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{24}$	—	—
P. Grzegorz Malinowski Sobota	—	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{32}$	—	—	—
P. Krzysz'ow Malinowski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—
P. Wawrzyniec Malinowski	—	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	—	—	—
P. Bartłomiej Malinowski	—	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	—	—	—
P. Paweł Zalewski	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	$\frac{1}{64}$	—	—

P. Michał Malinowski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{24}$	—	—	—	—
P. Stanisław Malinowski	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—
P. Józef Malinowski Chud	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
P. Andrzej Borowski	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
P. Walenty Malinowski	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
P. Franciszek Olszanski	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
Panna Anna Malinowska	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—
P. Woyciech Malinowski	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—	—
P. Ignacy Niwinski	—	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
P. Józef Malinowski Sobota	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
P. Szymon Niwinski	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
P. Michał Malinowski	—	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	—	—
P. Mateusz Malinowski	—	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
P. Walenty Kudelski	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
P. Krzysztof Malinowski	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
P. Józef Malinowski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{24}$	—	—	—	—
P. Jan Malinowski	—	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{192}$	—	—	—
P. Woyciech Malinowski	—	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{192}$	—	—	—
P. Woyciech Blizniuk	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—
P. Ignacy Malinowski	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
P. Walenty Malinowski	—	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{24}$	—	—	—
P. Szymon Malinowski	—	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
P. Tomasz Malinowski	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—
P. Paweł Malinowski Sobota	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—
P. Stanisław Niwinski klin w siedzibnym .	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
P. Szymon Malinowski tamże	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—
P. Alexander Malinowski Sobota	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
Bednarskich	$\frac{64}{4}$	—	—	—	—	—

Popowskich
 Ta wies Stryki ma osiadłych chałup 57, pole we trzy ręce to iest na oziminę, iarzyne i ugor; a że tak gospodarze osiadli, iako i postromni nie wszyscy w każdym polu i nierowno każdy trzyma grunta, tu iednak który siła we wszystkich polach ma podług każdego z osobna ustney powiesci wyraża się. Podatki tak publi zne, iako staroscinskie i mieyskie płacą z gruntu zasianego przeto rewizya corok bywa i podług ułożoney przez miasto moderacyi wybierane bywają. Podatku szosu płaci ta wies na rok złotych 70, kapszczyzny złotych 9. Ta wies podług wymiaru P. Dybowskiego powinna zawierać w sobie włok 43.

WIEŚ SZASTAŁY albo KOSZCZYNO

Tomasz Koziol	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Wawrzyniec Kowalczuk	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Michał Polecik	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Szymon Puhacz Tarasiuk	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—

Maryanna Sobechowa	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{8}$	1	—	—	—	—
Kazimierz Debowski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	1	24	$\frac{1}{48}$	—	—
Stepan Wawulski	$\frac{6}{4}$	5	24	—	—	—	—
Lewa polać:							
Tomasz Krynicki	$\frac{4}{4}$	3	24	—	—	—	—
Semen Sak	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—	—
Roman Wawulski	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Krzysztof Faszczewski	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Hawryło Puhacz Dmitruk	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—	—
Bartosz Sak	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—	—	—
Hryhor Puhacz	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	1	12	—	—	—
Piotr Sak	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Alexander Czyłka	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—	—
Hryhor Sak	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—	—	—
Marcin Terechowicz	$\frac{10}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Paweł Tymoszuł Puhacz	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—	—	—
Lukian Niemczuk	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—	—
Pilip Buryło	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—	—
Hryhor Puhacz Andrzejuk	$\frac{9}{4}$	—	—	—	—	—	—
Kondrat Terechowicz	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Semen Puhacz Ułasiuk	$\frac{10}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Iwan Puhacz Tarasiuk	$\frac{13}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Stefan Puhacz Hawryluk	$\frac{8}{4}$	—	—	—	—	—	—
Bazyli Zawadzki	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—	—	—
Wasił Puhacz	$\frac{13}{4}$	—	—	—	—	—	—
Semen Puhacz Dmitruk z bratem	$\frac{11}{4}$	—	—	—	—	—	—
Leon Zięko	$\frac{10}{4}$	—	—	—	—	—	—
Wasił Zięko	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{24}$	$\frac{1}{48}$	—	—	—	—
Krzyszyna Poliołkowa wdowa	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Nicifor Ostrowski	$\frac{9}{4}$	—	—	—	—	—	—
Michał Zięko	$\frac{9}{4}$	—	—	—	—	—	—
Iwan Puhacz Łukianiuk	$\frac{16}{4}$	—	—	—	—	—	—
Semen Zięko	$\frac{9}{4}$	$\frac{1}{24}$	$\frac{1}{48}$	—	—	—	—
Fedor Czerka	$\frac{8}{4}$	—	—	—	—	—	—
Hryhor Puhacz Łukianiuk	$\frac{10}{4}$	—	—	—	—	—	—
Jan Gurski	$\frac{9}{4}$	—	—	—	—	—	—
Jakim Terechowicz	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Stepan Krasiey	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—	—
Komoinicy w Szastałach.							
Marcella Wawulanka z Anną Wawulanka	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{24}$	—	—	—	—	—
Andrzej Puhacz Jakubiuk	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Czerczyna wdowa	$\frac{4}{4}$	—	$\frac{1}{64}$	—	—	—	—
Józef Januszyk	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—	—
Stefan Czerka Dąbczuk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—
Grzegorz Krynicki	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—

Postronni:

Stepanowa Chwaszczykowa z Grabowca	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Hryhor Puchalski z Grabowca	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Adam Andruszuk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Onufry Hryhoruk	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Iwan Puhacz z Strykow	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Paweł Lapinski z Strykow	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Michał Waszkiewicz z Strykow	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Andrzej Lichtowicz z Augustowa	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Krzysztof Zięko z Augustowa	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
OO. Karmelitow legacyjne	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—
Paweł Truchowicz	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Pustych na wygon w kazdym polu poiedney	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—

Wieś ta Szastały ma osiadłych chałup 41, pole także we trzy ręce ze tak osiadli gospodarze, iako: postronni nie rowno we wszystkich trzech polach trzymają rolę, tu iednak razem sie specyfikowało siła który we wszystkich trzech polach ma gruntu.

Podatki tak publiczne, iako staroscinskie i mieyskie płacą z gruntu zasianego, przeto rewizya co rocznie bywa, a podług ułożoney przez miasto modelacyi wybierane bywają Szosu podatku płaci ta wieś złotych 50, kapszczyzny złotych 4, włok ta wieś podług wymiaru p. Dybowskiego powinna mizé w sobie 29.

WIEŚ WIDOWO ALBO STANISŁAWOWO.

Lukian Hawrylewicz	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$	—	—	—
Iwał Myszka	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Chata Anny Sawczychi bez gruntu.						
Chimka Buszczycha wdowa	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Karp Hawrylik	$\frac{4}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Hryhor Biłokoz	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Iwan Michalski	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Marcin Szokalski	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—
Michał Mackiewicz	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Stefan Buzko	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Lukacz Redczuk	$\frac{5}{1}$	—	—	—	—	—
Sobech Sobesiewicz	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Andrzej Bobula	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Harasim Bobula	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Maryanna Chuticha	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Maxym Kudrewicz	$\frac{2}{4}$	$\frac{2}{3}$	—	—	—	—
Stefan Bilokoz	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Konstanty Kaliszuk	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Onop Kaliszuk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—
Onop Hawryluk	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—

Mikołaj Sobol	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Katarzyna Wasilicha wdowa	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Piotr Pawluczuk	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—
Jhnat Boroski	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
Lewa połąć.						
Andrzej Sereda	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Cwedor Krutil	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Harasim Sereda	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Daniło Ostapczuk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Niczypor Michaluk	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—
Chwedor Misiejuk	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Katarzyna Bazylicha wdowa	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Mikołaj buy	—	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—
Chwedor Czeimak	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Hryhor Szypniewski	—	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Iwan Sobol	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Omelan Bilokoz	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—	—
Maryanna Wyszkoska wdowa	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Samko Kiernoz	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Harasim Ihnatowicz	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Wasil Masluk	$\frac{9}{4}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—
Matfiej Czwoiko	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
Olesia Kondratowa wdowa	$\frac{9}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Elias Bilokoz	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
Iwan Waleszko	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Michał Owerko	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Pauas Bilokoz	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
Semen Sereda	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Pawel Bobula	$\frac{8}{4}$	—	—	—	—	—
Nastucha Bobulowa wdowa	$\frac{9}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Iwan Bobula	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Stepan Kaliszuk	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Katarzyna Hawrysiuczka wdowa	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Marcin Baginski	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Iwan Misiejuk	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{4}$	—	—	—
Chwedor Zaliski	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Wasil Frys	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—	—
Iwan Bilokoz	$\frac{10}{4}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Mikołaj Sobesiuk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Prokop Cudny	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Jan Kozluk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Sak Lubka	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Maryanna Ihatiukowa wdowa	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Semen Waleszko	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Iwan Baginski	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—

Pawel Sereda	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	---	---	---	---
Iwan Bilokoz	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	---	---	---
Olexey Iurczuk	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---	---
Michal Bilokoz bez chaty Postroni i.	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	---	---	---
Mikolay Wyszkoski z Szewelow	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{6}$	---	---	---	---
Sachoni Kaliszuk z Szewelow	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{6}$	---	---	---
Maxim i Mikita z Uzyk	$\frac{2}{4}$	---	---	---	---	---
Wasil Kaipijuk z Uzyk	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---	---
Sylwester Ostapczuk z miasta	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{6}$	---	---	---	---
Stefan Lastoski	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---	---
Hryhor Kaliszuk z kotlow	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{3}$	---	---	---	---
Jan Waliszko z kotlow	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	---	---	---	---
Józef Krasiecki z miasta	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---	---
Sylwester Cudny z miasta	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---	---
Kowalicha Kozowiczowa	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	---	---	---	---
Prokopowa Harbaczewiczowa z miasta	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{3}$	---	---	---	---
Sitkiewicz z miasta	$\frac{1}{4}$	---	$\frac{1}{8}$	---	---	---
Kulaczkoski z miasta	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{3}$	---	---	---	---
Szafranowicz z Podzamca	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---	---
Jan Piotrowicz z miasta	$\frac{6}{4}$	---	---	---	---	---
Monaster dyzunitow z miasta legacyinych	$\frac{10}{4}$	---	---	---	---	---
Prezbyter Woskresenski z miasta legacyinych	$\frac{6}{4}$	---	---	---	---	---
Prezbyter soborny legacyinych	$\frac{4}{4}$	---	---	---	---	---
XX karmelici legacyinych	$\frac{2}{4}$	---	---	---	---	---
Michal Wrzecionko z miasta	$\frac{2}{4}$	---	---	---	---	---
Szymon Parfinowicz	$\frac{1}{3}$	---	---	---	---	---
Sylwester Zubrowicz	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{3}$	---	---	---	---
Jan Terentiewicz	$\frac{3}{4}$	---	---	---	---	---
Pawel Terenkiewicz	$\frac{3}{4}$	---	$\frac{1}{8}$	---	---	---
Daniło Sawicki	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---
Antoni Chwederowicz	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---	---
Bartłomiej Grabarz	$\frac{1}{3}$	---	---	---	---	---
Wawrzyniec Kozloski	$\frac{1}{3}$	---	---	---	---	---
Bunczuka	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---	---
Omelan Lis	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---	---
Tadeusz Jarmarkowicz	$\frac{1}{4}$	---	---	---	---	---
Wierzbicki	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	---	---	---	---
Iędrzey Kosianski	$\frac{3}{4}$	---	---	---	---	---
Benedykt Waszkiewicz	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	---	---	---	---
Bazyli Tomaszewski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{3}$	---	---	---	---
Iędrzey Waleszkiewicz	$\frac{2}{4}$	---	---	---	---	---
Żukoski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	---	---	---	---
Jan Woyszkowicz	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	---	---	---	---
Pawel Artyszewicz	$\frac{2}{4}$	---	---	---	---	---
Jan Naucik	$\frac{4}{4}$	---	---	---	---	---

Karp Korniluk	1/4	1/6	—	—	—	—
Janowa Kosowiczowa	4/4	1/8	—	—	—	—
Szymon Kosowicz	1/4	1/6	—	—	—	—
Szymon Kozakiewicz	1/4	—	—	—	—	—
Benedykt Dołęgowski	1/4	—	—	—	—	—
Teodor Gotowicki z miasta	2/4	—	—	—	—	—
Hryher Simonowicz	2/4	—	—	—	—	—
Lub majerowizna Anastazyi Kozłowskiej włok 12	1/4	—	—	—	—	—
Woyciech Starczynski	4/4	—	—	—	—	—
Prezbyter Przeczyski	2/4	—	—	—	—	—
Józef Kozłowski	1/4	—	—	—	—	—
Michaila Kosowiczowa	4/4	—	—	—	—	—
Jan Kupraszewicz	1/4	—	—	—	—	—
Piotr Urbanowicz tkacz	1/4	—	—	—	—	—
Iwan Szmiłowicz z Parcewa	1/4	—	—	—	—	—
Józef Zubrowicz z miasta	—	1/8	—	—	—	—
Sylwester Tokarewicz z miasta	2/4	—	—	—	—	—
Marcin Bochdanowicz	1/3	—	—	—	—	—
Tomasz Tokarewicz	1/3	—	—	—	—	—
Andrzej Morze	1/3	—	—	—	—	—
Jakub Szuecki	1/3	—	—	—	—	—
Jan Busłowicz	1/4	—	—	—	—	—
Mateusz Dąbrowski	1/4	—	—	—	—	—
Sobestyan Kupraszewicz	1/4	—	—	—	—	—
Józef Symonowicz	1/4	—	—	—	—	—
Teodor Szewko	1/4	—	—	—	—	—
Lukasz Ostasewicz	1/4	—	—	—	—	—
Kalistrat Kaliszewicz	1/4	—	—	—	—	—
Bielecka wdowa	1/4	1/8	—	—	—	—
Hryhor Antykowicz	2/3	—	—	—	—	—
Jan Ostasewicz	2/4	1/8	—	—	—	—
Niczypor Petrowicz	1/3	1/4	—	—	—	—
Tomasz Wrzecionko	2/4	1/8	—	—	—	—
Grzegorzowa Artysiewiczowa wdowa z miasta	2/4	—	—	—	—	—
Adam Suchodolski z miasta	—	1/8	—	—	—	—
Jukon Wyszowski z Augustowa	1/3	1/4	1/6	1/8	—	—
Jacenty Lewikowski z miasta	1/3	1/8	—	—	—	—
Pawłowa Fryzowa wdowa z Parcewa	—	1/8	—	—	—	—
Jakon Fryz z Parcewa	1/4	—	—	—	—	—
Michał Artysiewicz	2/4	—	—	—	—	—
Maciey Kaliszewicz	1/8	—	—	—	—	—
Sidor Ostasewicz	—	1/8	—	—	—	—
Antoni Misieuk z Szpiczkow	—	1/8	—	—	—	—
Maciey Zarzycki z Podzdamca	1/8	1/8	—	—	—	—
Iwan Fryz Trochimiuk z Parcewa	—	1/8	—	—	—	—
Michał Ludkowicz z miasta	2/4	—	—	—	—	—

Sakowiczowa wdowa . . . . .
 Iwan Srochimiuk z Szpiezkow . . . . .
 Michał Polonianiuk z Parcewa . . . . .
 Anastazyi Kozłowskiej poczmajstrowey . . . . .
 Jan makacewicz z Woyszkow . . . . .
 Jakub Demianiuk . . . . .
 Andrzej Ostapczuk . . . . .
 Mikołay Sobiesiuk . . . . .
 Hryhor Syheniuk . . . . .
 Stefan Bilokoz . . . . .

$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—

Wies ta Widowa ma osiadlach chalup 68, pole we trzy, a w tych trzech polach sila ktory, czy to osiadly, czy postromny ma gruntu podlug powiesci ustney specyfikuje sie. Podatki rownie iako i tamte wyzey wzmiankowane wsie z gruntu zasianego. Podatku szosu na rok placi ta wies zlotych 60, wlok wszystkich tey wsi podlug wymiaru p. Dybowskiego powinno bydz 74, z ktsrych wojtowskich 6, a szpitalnych 3, wolnych od wszelkiej platy.

Wies Parcewo albo Piotrowo.

Maxym Szarko . . . . .
 Chilimon Osinnik . . . . .
 Piotr Koziuk . . . . .
 Nastucha Karpicha wdowa . . . . .
 Mikołay Sakowicz . . . . .
 Chwedorowa wdowa przy Sakowiczu . . . . .
 Demian Poliszewicz . . . . .
 Chwedor Tymoszuk . . . . .
 Chwedor Jasiewicki . . . . .
 Anna Klimiukowa wdowa . . . . .
 Jaroma Chomanczuk . . . . .
 Piotr Hołodko . . . . .
 Józef Predko . . . . .
 Iwan Moskaluk . . . . .
 Iwan Szuszcz. . . . .
 Iwan Fienik . . . . .
 Matfiej Tarnowski . . . . .
 Matfiej Czyrak . . . . .
 Chwedor Fryz . . . . .
 Daniło Fryz . . . . .
 Jakon Fryz . . . . .
 Maxim Szuszcz . . . . .
 Maryanna Lipniezanka . . . . .
 Lewko Sacharczuk . . . . .
 Semen Woysik . . . . .
 Tomasz Turuk . . . . .

$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{2}{4}$	$\frac{2}{3}$	—	—	—	—
$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{12}$	—	—	—
$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{3}$	—	—	—	—
$\frac{3}{4}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
$\frac{1}{4}$	$\frac{7}{9}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—
$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
$\frac{5}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{2}{4}$	—	$\frac{13}{16}$	—	—	—
$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{11}{4}$	—	—	—	—	—
$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{2}{3}$	—	—	—
—	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—

Jan Owsiany	$\frac{5}{4}$	—	—	$5\frac{1}{2}$	—
Onchim Brzeczka	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	$5\frac{1}{2}$	—
Anna Brzeczycha	$\frac{4}{4}$	—	—	$2\frac{1}{2}$	—
Wawryn Brzeczka	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—
Eufrozyna Suchezycha wdowa .	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Hryhor Kowal	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—
Miron Woyda	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Eliasz Szewko	$\frac{6}{4}$	—	—	$5\frac{1}{2}$	—
Panas Moysik	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—
Harasim Patyanik	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Lewa połać:					
Barbara Stepanowa wdowa	$\frac{1}{4}$	—	—	$3\frac{1}{2}$	—
Nastucha Demiancza wdowa	$\frac{4}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Jan Szewko	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{3}$	2	—
Woyerech Polian	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—
Iwan Omelaniuk	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—
Iwan Woyda	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	$4\frac{1}{2}$	—
Michał Denisiuk	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—
Stepan Denisiuk	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—
Filip Burko	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—
Iwan Burko	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Kornilo Osinnik	$\frac{1}{4}$	—	—	1	—
Jasko Połyan	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	$1\frac{1}{2}$	—
Mikita Owsiany	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—
Pałazka Stepańcza wdowa	$\frac{5}{4}$	—	—	$2\frac{1}{2}$	—
Tymosz Olichwiruk	$\frac{6}{4}$	$\frac{3}{6}$	—	—	—
Sylwester Rubacha	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—
Wawryn Kwiatkowski	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Hryhor Omelanink	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—
Ni zypor Denisiuk	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—
Iwan Szumski	$\frac{3}{4}$	—	—	6	—
Iwan Martyniuk	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	2	—
Iwan Zabrodzki	$\frac{8}{4}$	—	—	1	—
Kiryło Omelaniuk	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—
Hryhor Niczyporuk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—
Stepan Połyan	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—
Michał Połyanik	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	3	—
Maryanna Warzyniowa wdowa	$\frac{5}{4}$	—	—	3	—
Daniło Moysik	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—
Dmiter Kowalczuk	$\frac{1}{4}$	—	—	$3\frac{1}{2}$	—
Hryhor Naucik	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	5	—
Paweł Woyda	$\frac{8}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	1	—
Tymosz Sakowicz	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—
Iwan Szmiłowicz	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	—
Antoni Romanczuk	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	3	—
Prokop Polijan	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	1	—

Matfiej Polijan	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Miron Osinnik	$\frac{6}{4}$	—	—	—	$3\frac{1}{2}$	—
Kornilo Jurczuk	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	—	$2\frac{1}{2}$	—
Eufrozyna Matfiejczya wdowa	$\frac{5}{4}$	—	$\frac{6}{7}$	—	—	—
Prokop Fionik	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Michał Fionik	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Tymosz Szmilowicz	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Onop Hryhoreczuk	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Maxim Halaszuk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{2}{3}$	—	—	—
Hryhor Szeszko	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Andrzej Waszkiewicz	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Stepan Szeszko	$\frac{3}{4}$	—	—	—	4	—
Mikołaj Wierzbicki	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—
Chwedor Predko	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	$3\frac{1}{2}$	—
Daniło Osinnik	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{6}{7}$	—	—	—
Daniło Osinnik	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	$1\frac{1}{2}$	—
Klim Szarko	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Iwan Szyrocki	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Anton Szarko	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	3	—
Iwan Redka	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Komornicy w Parcewie:						
Demian Szarko	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Lasz Szarko	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Jakon Inoik	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{8}$	—	3	—
Hryhor Petruczuk	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—
Maryanna Dmitruczanka	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jakon Matryniuk	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Andrzej Poliszewicz	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	$1\frac{1}{2}$	—
Michał Sakowicz	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Hanna Inoicha	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Andrzej Naucik	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{12}$	—	—	3	—
Harka Zabrodzka	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Pauluk Puszczyk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Chwedor Woyda	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	3	—
Denis po Rubasie	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Trochim Burko	$\frac{2}{4}$	$\frac{2}{3}$	—	—	—	—
Daniło Woyda	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Maryna Kownacka	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Wołczyk	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Marcin Głowaszuk	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Filip Predko	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
Wasil Predko	$\frac{1}{4}$	—	—	—	1	—
Hawryło Osinnik	—	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Paweł Daniluk	$\frac{1}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Postronni						
Niczypor i Chwedor Bobule z Szpiczkow	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—

Onsim Naucik z Podzamca	—	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{3}$	—	1	—
Chwedor Szyszkievicz z miasta	—	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Kornilo Trochimiuk z Szpiezkow	—	—	—	—	3	—
Omelancza wdowa z Szpiezkow	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Chwedor Hawryluk z Szpiezkow	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Maxim Koczaluk z Szpiezkow	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Pietr Holonka z Szpiezkow	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Nester Myszka z Szpiezkow	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Anton Kazimieruk z Szpiezkow	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Lewko Bobula z Szpiezkow	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Josip Hawryluk z Szpiezkow	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Anton Tywoniuk z Hołodow	—	$\frac{3}{6}$	—	—	—	—
Oles Lukianczuk z Hołodow	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Filip Lukianczuk z Hołodow	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Mikołaj Sobol z Widowa	—	$\frac{3}{12}$	—	—	—	—
Demian Kuna z Augustowa	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Hryhor Puhacz z Szastal	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Ihnat Woyda z Szpiezkow	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Romianiuk z miasta	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Andrzej Hałaszk z Szpiezkow	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Galuch z Szpiezkow	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Andrzej Hałaszk z Augustowa	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Daniło Marczuk z Kozłow	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Marcin z miasta	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—
Sacharko Kolesnik z Szpiezkow	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Marko Haponowicz z Szpiezkow	—	$\frac{1}{6}$	—	—	—	—
Mikołaj Werko z Szpiezkow	—	$\frac{1}{12}$	—	—	—	—
OO. Czercow z miasta	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Denis Koptyl z Jachodnika	$\frac{5}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwanca wdowa z siedmiu wlok	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Piotr Markowicz z miasta	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Paweł Rab zeski strycharz	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Daniło Sawicki z miasta	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jan Wysocki z miasta	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jąsko Haponowicz z miasta	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—

Wieś ta Parcewo ma osiadłych chałup 91, pole we trzy ręce, czyli trzy polutki, a w tych trzech polach razem biorąc siła ma który gruntu podług każdego ustney powiesci wyraża się. Podatki równie, iako i tamte wsie z gruntu zasianego podług moderacyi włożony i rewizyi opłacania; podatku zaś szosu płaci ta wieś na rok złotych sto kapszczyzny złotych 9. Włok w tej wsi podług wymiaru Dypowskiego bydź ma 45, zascianku morgow 9, pietow 10, drugiego zascianku morgow 7.

WIEŚ SZPICZKI.						
Paweł Chomanczuk	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Anton Kazimiruk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Andrzej Czarnoski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Marcin Trochimeczuk	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Hrehoruk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Hryhor Andrusiuk	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—	—
Jaśko Olexiuk	—	$\frac{3}{12}$	—	—	—	—
Andrzej Jakoniuk	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—	—
Weremko Suproniuk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Lewko Maxymiuk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Petro Kaczaluk	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Marko Haponowicz	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jasko Haponowicz	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—
Chwedor Artemczuk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Nastucha Wasilicha wdowa	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Stanisław Godlewski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jacicha wdowa	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Lewa polać.						
Nestor Jwaniuk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Iwan Korniluk	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jozef Holonka	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Iwan Kosterowa	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Jwan Maciuka	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Sacharko Karpijuk	$\frac{6}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Maxim Kaczaluk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Andrzej Hałasik	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{3}$	—	—	—	—
Onop Hreczka	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—
Wasil Maksimiuk	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Josyp Onopiuk	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Zien Kruczuk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Chwedor Onopiuk	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Mikołaj Owerczuk	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Jwan Chomanczuk	$\frac{10}{4}$	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Anna Olexieycza wdowa	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—
Mikita Zezula	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Maryanna Jwancza wdowa	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Jasko Zakorzeski	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Andrzej Niczyporuk	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Anton Misiejuk	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Olexa Woyda	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Semeniuk	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Iwan Sobesiuk	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—	—
Hryhor Omelaniuk	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—	—

Nieczpor Bobula	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Chwedor Bobula	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	—
Chwedor Kazimieruk	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Matfiej Kruk	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Komornicy:						
Nastucha Kutezycha	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—
Iaudokima Kornilanka	—	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Nestor Myszka	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Petro Macalski	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Postronni:						
Harasim z Parcewa	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Tomasz Turuk z Parcewa	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Tymosz Olichwiruk	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—
Lewko Sacharczuk	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—
Iwan Szuszczyk	—	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	—	—	—
Hryhor Chwedoruk z Topczykał	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—

Ta wieś Szpiczki ma osiadłych chałup 46, pola równie jako i tamte wsie we trzy poletki czyli zmiany i, który w tych trzech polach siła gruntu ma, razem podług powiesci ustney każdego wykażą się. Podatki z gruntu zasianego podług moderacyi i rewizyi opłacana. Szosu podatku płaci ta wieś złotych 60, a kapszczyzny złotych 9, groszy 15. Włok tej wsi według wymiaru p. Dębowskiemu bydz ma 16, przy tym morgow 11 i zascianek morgow 4.

Ludzie w puszczy mieyskiej mieszkający i teyże puszczy pilnujący.

Patyi krasko ma gruntu morgow 17, pszczoł 50.

Konstanty Holonka ma gruntu morgow 30, pszczoł 20 w barciach 2.

Olexy Holonka ma gruntu morgow 12 i $\frac{3}{4}$, pszczoł 40 w barci 1.

Denis Koptyl ma gruntu morgow $7\frac{1}{2}$.

Hryhor Holonka ma gruntu morgow $9\frac{1}{2}$, pszczoł 20.

Sukcessorowie Piotra Holonki gruntu morgow 12, pszczoł 4.

Ludzie przy łąkach siedmiowluki nazwanych mieszkający.

Sukcessorowie Maxyma Kraska

Kornilo Iwaniuk pszczoł 4.

Ci ludzie tak w puszczy, iako przy łąkach mieszkający, placili dotąd do miasta sumę razem zniesioną złotych polskich 410, tudzież miodu i wosku część od pszczoł mianych.

Wszystkich więc ludzi, czyli gospodarzow osiadłych po wsiach wyzey wyrażonych tudzież w puszczy i przy łąkach mieszkających, a do miasta należących najduie się 417.

Po uczynioney takowey miasta Bielska i wsiow do niego należących lustracyi czyli rewizyi, ponieważ tak przez dawność wiekami zaszlego wymiaru gruntow, iako przez podział na dosyć drobne czastki między posiadających tez gruntu possessorow zweryfikować z dawnym wymiarem nie podobna i regularności w podatkowaniu uczynić, przeto, stosując się do reskryptu I. K. msci tak ku dochodzeniu całości funduszow miasta tego, iako ku ułożeniu na dalszy czas regularnego procentu miastu temu nakazujemy, aby magistrat geometre kosztem kassy sprowadził, który geometra nayprzod miasto same, place w nim zabudowane i puste, tudzież ogrody zarobne i nie zarobne rozmierzy, każdego possessora wymieni, mapę odrysnie, w której położenie miasta względem linii południowey z nakłonienia igły magnesowey, także wielkość angułow obserwować będzie

i wyrazi; każdy plac zabudowany i pusty, tudzież ogrody wszystkie, pastwiska, wypusty z wyrażeniem gatunku gruntu i siła prętów kwadratowych mieć będzie oznaczy, a zaś miasto skonczywszy, tymże sposobem i wsie do miasta należące rozmierzać będzie, ścian graniczących od innych dobr nie tylko anguły wszystkie siła który gradusow mieć będzie, ale też kopce gdziekolwiek i w jakiej dystancji od siebie będą wymieni; rzeki, strugi, łąki, błota, bagna, położenie onych i wielkość, dobroć, mierność i podłość gruntu zgoła użyteczność albo nie użyteczność na osobnej każdej wsi mappie wyrazi, miejsca sprzeczne jeżeliby gdzie zachodziły odznaczy i nie co do zupełności doskonałości mappy należec będącnie opuści, a dzieło swoje w jak najprędzszym czasie ile być może skńczyć starać się będzie. A że dochody i procenta miasta tak na wypłacenie podatkow Rzeczy Pospolitey, iako i na potrzeby miasta z gruntow zasianych ozimną i iarzyną połową mniej od domowych, a połową więcej od postronnych podług ułożoney moderacyi od magistratu i czynioney rewizyi zasiewania tychże gruntow wybierane były, czego z indagacyi mieszkańców wsiow (ze onym kwitow nie dawano) doysć nie można, przeto registra procentow wszelakich aby magistrat złożył natychmiast nakazujemy, z których położonych registrow tudzież księgi zapisywanych moderacyi, czyli uchwalenia placy z cwierci zasianych pokazuje się, że w roku przeszłym 1778 potraciwszy defalkowane urzędnikom i zasłużonym cwierci z każdej zasianej od domowych cwierci po złotych 4 wyniosło summę złotych polskich 5105, od kościoła farnego podymnego złotych 52, z lasu mieyskiego od ludzi tamże mieszkających czynszu z podymnym złotych 410, z łąk Siedmiowłuki nazwanych przez Krzysztofa Witerskiego arędownych złotych 200, od oo. Karmelitow złotych 50, z Lubmajorowizny złotych 15, z teyże podług dawney ugody złotych 80, z dymow bez gruntowych w mieście złotych 107, od postronnych mieyskie grunta zasiewających na wsiach złotych 885, groszy 15¹/₂, propinacyi z miasta za licytacyą podług kontraktu złotych 1000, szosu z wsiow złotych 500. Z takowych tedy rodzajow wynikający procent miasta do summy złotych 8404, groszy 15¹/₂ wynalazło się. a że propinacya czyli procent z niey nie był

używany po wsiach mieyskich, tylko prywatne niektóre osoby szynki na też wsie dawaly, przez co publiczny dochod miasta pokrzywdzał się, którą takową zniosłszy na zawsze nie przywoitość, nakazujemy, aby magistrat wraz z ławnikami i gminnemi tak aręde propinacyi po wsiach do miasta należących, iako i procent z łąk Siedmiowłuki nazwanych na aukcyą publiczną podał i z więcej dającym kontrakt uczynił; a ponieważ propinacyą po wsiach do miasta należących tylko iako to w Augustowie, Strykach, Szastałach, Widowie, Parcewie i Szpiczkach przez postąpienie większey kwoty urodzony Stefan Hryniewicki kommissarz dobr I. O. Imci pani Krakowskiej to jest za summę złotych 1500 na rok, a kontrakt dwuletni otrzymał. Sławetny zaś Andrzej Szyszkiewicz na tenntę Siedmiowłuk z dwoma tamże mieszkańcami złotych 400 co rok wypłacać się mających a na trzy lata summę złotych 1200 postąpił; więc kontrakty w tey mierze między miastem a urodzonym Hryniewickim o aręde propinacyi, a z sławetnym Szyszkiewiczem o łąki Siedmiowłockie do terminu expiracyi onychże approbujemy i takowe arędownie przez aukcyą publiczną po wyszłym czasie kontraktow aby zawsze w następujące czasy dla powiększenia procentów mieyskich odprawowano nakazujemy, aby oraz na rok terazniejszy, mając wzgląd z powiększenia procentu magistrat nie uchwalał więcej ani mniej podatku z czwierci zasianej ozimną od domowego złotych 3, groszy 15, a od postronnego tyle dwoie nie mniej; ze jurdyka kościelna farska wszystkie z miastem rownie ponosi ciężary przeto, aby procent dawny do miasta od kościoła farnego, to jest złotych 52 placony przez połowę był zmniejszony zalecamy. A gdy przed rozmierzeniem geometrycznym naypryncypalnicszego procentu uregulować niemożna, że od zasiania gruntow zależy, przeto w następującej tabelli kładną się te tylko procenta, które regularnie do kassy mieyskiej wchodzić mają, nim powiększone przez aukcyą publiczną nie będą.

Tabela procentow miasta Bielska:

- 1-mo. Z czwierci zasianych, ile się z rewizyi pokaże przez ekonomow i pisarza radzieckiego uczynić się mającey, z każdej czwierci nie mniej ani więcej na przyszły rok

	tylko od domowych po złotych 3, groszy 15.	
2-do.	Z cwierci zasianych od postronnych ile się z rewizyi pokaze z iedney po złotych	7
3-tio.	Od kosciola farnego regularnie na rok złotych	26
4-to.	Od XX Karmelitow takze na rok złotych	59
5-to.	Od kmieciow 8 z Strykow podymnego na rok złotych	60
6-to.	Od mieszkancow lasu mieyskiego czynszu i podymnego, tudziez za miód i wosk przed tym burmistrzom dawany ogulney od wszystkich summy teraz przez nich aukeyonowancy złotych	460
7-mo.	Z Siedmiuwłok czyli łak z dwoma tam ze mieszkancami przez sławetnego Szyszkiewicza teraz zaarendowanych na rok złotych	400
8-ro.	Z Lubmajorowizny podług dawney ugody złotych	80
9-no.	Z teyze Lubmajorowizny złotych	15
10-mo.	Z dymow bezgruntowych w miescie iak teraz złotych	107
11-mo.	Propinacyi z miasta podług kontraktu i licytacyi na rok złotych	1000
12-do.	Propinacyi z wsiow z aukeyi postapioney na rok złotych	1500
13-tio.	Szосу z wsiow na rok złotych	500
	Summa przychodow złotych	4191

Tabella expensy.

Podymnego z polpodymnym do skarbu Rzeczy Pospolitey złotych	3306 gr. 15
Na pensye podług wymienienia nizey w ordynacyi wyrażonego złotych	1142
Ordynaryney więc expensy roczney wynika summa złotych	4448 gr. 15

Tych iednak i takowych prowentow i expensy poprawę i zupełniejszy rozrządzenie do skonczenia rozmiaru geometrycznego zachowujemy, a

teraz do słuchania i rozrządzenia zaskarżeń prywatnych przeciwko magistratowi i nawzajem przystępujemy i one wnosie porządnie i kategoriami nakazujemy. A nayprzod, załatwiając wniesienie braci cechowych każdego cechu przeciwko cechmistrzom tak względem obierania zawsze dyzunitow na cechmistrzowstwo a przez nich nakazywania unitom do procesyow dyzunickich tudziez przymuszania tychze unitow do dawania swiec woskowych do cerkwi dyzunickiey. Znosząc więc wszelkie złe użycia władzy, a przychyłając się do przywilejow cechom nadanych i sprawiedliwosci nakazujemy, aby odtąd cechmistrze wszelkich w tym miescie znajdujących się cechow wybierani byli przez dwa lata z rzymskiego lub greckiego unickiego obrządku, trzeciego zaś roku może być obranym i dyzunit, ale cnotliwy, trzezwý, zdalny i w rzemiesle swoim doskonały; a jeżeliby między dyzunitami nie mógł się znaleść zdalny, tedy i trzeciego roku może być obranym z łacinskiego, lub unitow obrządku. A że w przywilejach cechom nadanych dawanie swiec woskowych do kosciola farnego łacinskiego i cerkwi unickiey S. Michała jest oznaczono, przeto uskuteczniając obowiązki przywilejow, aby cechmistrze nie przymuszali braci cechowych do dawania swiec cerkwi dyzunickiey zakazujemy, w czym zaniesioną mimo niniejszego zakazu skargę magistrat załatwi i cechmistrzow przestępujących zakaz niniejszych ukarać będzie powinien. Kalkulacją przytym ciż cechmistrze z prowentow do kassy cechowej wchodzących i już weszłych przed J. O. Xięciem starostą swoim, lub od niego wyznaczonym pod przysięgą uczynią i zawsze na potym czynić obowiązani będą. Którą to kalkulacją uczynioną na przyszłym terminie kommissyi z limity przypadającym nam kommissarzom do roztrząszenia poprawienia i potwierdzenia podadzą. A że i magistrat dawniejszy z intrat wszelkich miastu należących za lata przeszłe wybranych dla różnych zaszkłych trudnosci dotąd kalkulacyi z weszłych do kassy dochodow i czynionych rozchodow nie uczynił, nakazujemy więc, aby tenże magistrat albo raczey szlachetnie sławetni burmistrze dawnieysi dopełniając wyrazy prawa przed J. O. Xięciem Imcią starostą, lub od niego wyznaczonym kalkulacją uczynili i podobnie nam kommissarzom na

przyszłym terminie z limity przypadającym do roztrząszenia, poprawienia i potwierdzenia podali. A co się tćnie pretendowanej od woyta Podzameckiego osobney i nie dependującey od magistratu jurisdycyey, ponieważ w tey kategorii urodzony surrogator I. O. Xiążęcia Imci starosty Bielskiego, magistrat mieyski i tenże woyt podzamecki ugodzili się na to, aby woyt Podzamecki z czterema radnemi swemi sprawy potoczne, z gruntu Podzameckiego tylko wynikające i kwoty dziesiąćmi złotych polskich nie przechodzące miał moc sądzenia, kryminalnych zaś spraw żadnych choćby na Podzameczu trafić się mogących nie miał mocy sądzenia; w sprawach zaś o większą kwotę iak złotych dziesiąć, appellacyi do magistratu dopuszczać ma i miejsce do zasiadania w izbie ławniczey po ławnikach otrzymał, więc te ugodzenie się approbujemy. Co się zaś tycze kategorii przez plenipotentą J. O. Xiążęcia Imci starosty tuteyszego o żądanie propinacyi na juridyce Podzameckiey wniesioney, ponieważ dokumentow probujących żądania swego nie pokłada, więc rozsądzenie tey kategorii zawiesiwszy, miasto przy dawney possessyi teyże propinacyi i na Podzameczu zostawujemy, chcąc przy tym w mieście tuteyszym pospolitego dla wszystkich mieszczan użytku ostrzeżenie uczynić. Ponieważ od urodzonego plenipotentą zachodzi zaskarżenie o zaorywanie i zatykanie przez niektórych mieszkańców wypustow i pastwisk, w rewizyach i lustracyach dawniejszych i poznieyszych wzmiankowanych i ku pospolitey całego miasta wygodzie wyznaczonych i od opłatu wziętych, przeto nakazujemy, aby odtąd takowych wypustow i pastwisk nikt zaorywać i zasiewać, ani na łąki zatykać nie ważył się; a kto by teraz na tych wypustach miał co zaoranego i zasianego, po zebraniu zboż nigdy na potym nie zaorywał i nie zasiewał pod animadwersyą zwierzchnosci staroscinskiej za czyio/okolwiek delacyą. A co się tycze wniesienia od sławetney Ostaszewskiej przeciwko sławetnemu Michałowi Prokopowiczowi, także pracowitey Szypniewskiej prze iwko mieszkańcom wsi Widowa o poczynienie krzywd, zwazając spoźnioną dla tychże osob sprawiedliwość, nakazujemy, aby magistrat radziecki sprawy onych z terminu *liowego* albo taktowego iak nayspędzey osądził, dopuszczając od finalnego osą-

dzenia swego appellacyi do sądu naszego kommissarskiego stronie uciążenie czuiącey. Na wniesienie zaś sławetnego Ostasewicza przeciwko sławetnym Grzegorzowi Szafranowiczowi woytowi Podzameckiemu, Jakubowi Czerewackiemu, Grzegorzowi Szymonowiczowi, Niceforowi Petrowiczowi, Andrzejowi Waleszkiewiczowi, Pawłowi Artysiewiczowi osobiscie stawiającym i innym nieunitom zadawające onym kryminalne zarzuty przeciwko Bogu i religij łacinskiego i ruskiego unickiego obrządku popełnione, znając powinność strzeżenia pilnego honoru Boskiego i poszanowania panującey religij delegniemy z pomiędzy siebie J. W. Szykowskiego biskupa Synopenkiego I. W. Pawła Hryniewickiego sędziego seymowego i ziemskiego ziemi Bielskiej J. W. Stanisława Karwowskiego starostę Augustowskiego, którzy J. WWni delegowani lub innych w legalności tych w reskrypcie iednak J. K msci obrani tyle dwoch było, wydawszy obwieszczenie czterema niedzielami dzień zjazdu swego podług sposobności obrany uprzedzające, tu do Bielska ziada i jurisdycyą swią ufundowawszy inkwizycyi w sprawie tey przez dwunastu swiadkow od kaźdey strony wyprować mianych wysłuchaia i też inkwizycyę zawarte i zapieczetowane do przyszłego terminu kommissyji z limity przypaść i w komplecie sądzić się mającey do rozsądzenia odłożą i zachowaią, na którym tymże terminie słuchania wspomnionych inkwizycyi eiz J. WWni Kommissarze delegowani, ale w komplecie trzech, sprawę mieszkańców wsi Widowa z szlachetnie sławetną Anastazyą Kozłowską poczmaystrowo stacyi tuteyszey Bielskiej i synami jey o poczynione gwałtownosci i zabranie sukmanow i kozuchow tymże mieszkańcom Widowa z poprzedzonych wysłuchania inkwizycyi finalnie rozsądzą. A ponieważ woyt Podzamecki Grzegorz Szafranowicz nie iest potwierdzony od J. O. Xiążęcia starosty i porządku należytego w protukule nie utrzymuie, a nadto że iest w zarzutach o różne występki, przeto kommissya znioszzy się z zwierzchnością staroscinską Jana Mickiewicza tkacza czytać umiejącego na trzy lata woytem Podzameckim postanawia, po których wypłynieniu i na potym zawsze co trzy lata mieszkańcy Podzameccy czterech kandydatow obrawszy, do potwierdzenia iednego z tych uro-

dzonemu staroscie podawać będą. Mieszkancow wsi Strykow rezolwując wniesienie przeciwko urodzonym Malinowskim i innym grunta na teyże wsi posiadaiącym, potrzebne bydz przypozwanie onych na przyszły termin kommissyi z limity przypodaiący uznaiemy; na który termin wszyscy obywatele tak miasta, iako i wsiow pokrzywdzenie od kogożkolwiek czuiący przypozwać maia. A teraz do ułożenia ordynacyi przystępujemy, która następuje takowa ordynacya Bielska ze jest drukowana nie wpisuje się.

Działo się na Ratuszu w mieście Jego Królewskiej mosci Bielsku dnia dwudziestego siódmego miesiąca Pazdziernika, roku 1783 w przytomności wielu zgromadzonych obywatelów przeswietney ziemi Bielskiej y Jana Hurynowicza generała woznego awtentycznego.

My kommissarze Jego królewskiej mosci dobrego porządku niżej wyrażeni tak reskryptem Jego Królewskiej mosci w dawniejszym akcie wyrażonym, iako y powtórnym, który jest w te słowa: Stanisław August z Bożej łaski Król Polski, wielki xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmuydzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Jnflanski, Siewierski, Smolenski y Czerniechowski. Wielmożnym Jozefowi Ossolinskiemu Podlaskiemu, Andrzejowi Mokronowskiemu Mazowieckiemu wojewodom, wielbnemu Janowi Szykowskiemu biskupowi Synopeńskiemu proboszczowi Bielskiemu, Jozefowi Mikorskiemu Gostyńskiemu, Pawłowi Karwowskiemu Bielskiemu podkomorzym, Janowi Kruszewskiemu chorążemu, Pawłowi Hryniewickiemu sędziemu ziemskiemu, Stanisławowi Karwowskiemu stolnikowi, Pawłowi Roszkowskiemu podsędkowi, Stanisławowi Bartochowskiemu podstolemu, Tomaszowi Kurzenieckiemu łowczemu, Jozefowi Karnowskiemu woyskiemu większemu, Serwacemu Zalewskiemu pisarzowi ziemskiemu, Maciejowi Wnorowskiemu miecznikowi Bielskiemu, Stanisławowi Kochnowskiemu Brańskiemu podwoiewodzemu, Felixowi Trojanowskiemu, tudzież urodzonym starostom każdego starostwa grodowego y nie grodowego possessorom, lub od nich umocowanym przez substytucyą w grodowych podstarostom lub sędziom, w niegrodowych któremu kolwiek urzędnikowi ziemskiemu, uprzeymie y wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Wiel-

możni y urodzeni, uprzeymie nam mili. Doniesiono nam iest przez panow rad naszych, przy boku naszym będących, że kommissya boni ordinis do miast y miasteczek naszych królewskich w ziemi Bielskiej leżących dnia 28 miesiąca Kwietnia, roku 1779 reskryptem naszym wyznaczona, iuż iest zaczęta, oraz supplikowano nam iest przez tychże rady naszej, abyśmy końcem upewnienia kompletu, gdyby z uprzeymosci y wiernosci waszych który na też kommissyą zjachać nie mógł, przez co to dzieło publiczne iusz rozpoczęte mogło by być przerwane y nie tak prętko dokończone, do uprzeymosci y wiernosci waszych lidzbę kommissarzy powiększyć raczyli. Zaczynamy król do tey suppliki łaskawie przychiliwszy się, do uprzeymosci y wiernosci waszych wielmożnego Chryzantego Opackiego kasztelana Wizekiego, urodzonego Michała Starzenskiego starostę Brańskiego za kommissarzy na też kommissyą boni ordinis do miast y miasteczek naszych królewskich w ziemi Bielskiej leżących przydać y naznaczyć umysliliśmy, iakosz przydaiemy y naznaczamy niniejszym listem reskryptem naszym, żądaiąc po uprzeymosci y wiernosci waszey, abyscie wraz z drugimi wielmożnymi y urodzonymi kommissarzami pierszym reskryptem naszym wyznaczonymi też kommissyą podług obmowy pomienionego reskryptu naszego sądzili. Uczynić to uprzeymość y wierność wasza dla łaski naszej Królewskiej, y z powinności włożonego na siebie urzędu. Na co dla lepszey wiary przy podpisie ręki naszej pieczęcią koronną ztwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia czwartego miesiąca Pazdziernika, roku Panskiego MDCCLXXXIII, panowania naszego XX roku. Stanisław August król. Wyznaczeni za poprzedzaiącymi przez niektórych z JWW. Kommissarzow wydanymi innotescęcyami na dzień niniejszy ziachawszy y juryzdykcyą sądową na ratuszu miasta Jego Królewskiej mosci Bielska zafundowawszy, stronom do stawienia się nakazaliśmy. Na którym terminie strony: J O. xiążę Imse Stanisław Poniatowski generał szeff gwardyi pieszey koronney, orderow Białego Orła y świętego Stanisława kawaler, starosta y woyt Bielski przez urodzonego Ignacego Piaseckiego sęd iego surrogatora Bielskiego, szlachetnie sławetny magistrat miasta I. kmsci Bielska przez szlachetnie sławetnych Benedykta Dołęgowskiego

terazniejszej, Michała Leniewicza dawniejszej rezydencyi prezydentow, Krzysztofa Witerskiego landwoyta tudziesz Jakuba Szuieckiego, Józefa Kozłowskiego radnych, Mikołaja Kossowicza, Grzegorza Busłowicza, Tomasza Tokarewicza ławnikow Macieja Kułaczkowskiego, Wawrzynca Pieczyńskiego, Lukasz Ostaszewicza gminnych mieyskich, niemniej sławetni Paweł Artyszewicz, Grzegorz Borowski cechmistrze garbarski y szewski, Szymon Parfienowicz, Wałęty Borowski cechmistrze krawiecki i kuszniarski, Jan Krusewicz, Józef Drozdowski cechmistrze kowalski y stolarski, juryzdyka Podzamecka przez sławetnego Jana Mickiewicza, woyna teyze juryzdyki, swoim y innych obywatelow imieniem osobiscie stawali, a po uczynionym wniesieniu od J. O. xcia Imsci starosty tuteyszego, aby szlachetny magistrat podług przepisu dekretu dawniejszego sądu swego dnia 3 miesiąca Lipca roku 1779 zapadłego, mapę ziemiomierzczą przez urodzonego geometre uczynić nakazano, na tychmiast złożył. Ponieważ tenże szlachetny magistrat niemożności złożenia teyze mapy (że ieszcze nie iest dokonczona) oswiadcza y do dokonczenia oney przeciagnienia czasu wnosi y żada, więc przychylając się do tegoż żądania, naybardziej dla tego, że uskutecznienie dalszych wynikających kategorii mianowicie ułożenia przyzwoitego do proporecyi dziedziczenia y posiadania gruntow podatkovania, tudziesz y powinności wszelakich od przedmiaszczan dla pożytku potrzeby y ozdoby miasta pełnić się mianych, trudne y niepodobno byłoby, więc pozwalając czasu do zupełnego y doskonałego dokonczenia mapy ziemiomierzczej, ale ak być może naykrotczego dzieła niniejsze do sposobnego czasu y dnia poprzedzającymi innotescencyami oznaczyć się mającego, odraczamy y limitujemy.

Działo się w miescie Jego królewskiey mosci Bielsku, to iest na Ratuszu we Srzodę po świętej Annie dnia dwudziestego ósmego Lipca, roku Panskiego tysiącznego siedmsetnego osmdziesiątego czwartego w przytomności zgromadzonych obywatelow ziemi Bielskiej tudziesz opatrzego Jana Hurynowicza generała woznego autentycznego.

My kommissarze dobrego porządku Jego królewskiey mosci niżej wyrażeni z mocy reskryptu

w pierwszym dziele swoim wyrażonego na żądanie stron na terminie z limity przez list swoy obwieszczający pod dniem siódmego roku terazniejszego 1784-go stronom wydany przypadającym, ziechawszy się do miasta Jego królewskiey mosci Bielska na dzień wyżej w akcie wyrażony, po ufundowanej juryzdykcyi, dogadzając żądaniu stron niżej wyrażonych, aniżeli do uskutecznienia reguły reskryptu Jego królewskiey mosci y poprzedzonego aktu zjazdowego teyze kommissyji przystąpiliśmy, urodzonego instygatora teyze kommissyji dobrego rządu Imci pana Michała Kuczewskiego postanowiliśmy, który sądownie przysięgę w obecności wielu zgromadzonych obywatelow ziemi Bielskiej y magistratu Jego królewskiey mosci Bielska, iako obowiązki swoje wiernie sprawować będzie wykonał, a po wykonaniu takowego juramentu strony do zapisania komparęcyi obowiązaliśmy. Na którym terminie strony: urodzony instygator sądu swego z urzędu czyniący osobiscie, jasnie oswiecony xiąże Jegomość Stanisław Poniatowski, podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, generał cheff gwardyi pieszey koronney, orderow Orła Białego y Świętego Stanisława kawaler, starosta y woyn Bielski, przez wielmożnego Stefana Hryniewickiego tegosz starostwa kommissarza, szlachetnie sławetny magistrat miasta Jego królewskiey mosci Bielska przez szlachetnie sławetnych Michała Leniewicza terazniejszego prezydenta, Krzysztofa Witerskiego landwoyta, Benedykta Dołęgowskiego, Pawła Michałowicza, Jakuba Szuieckiego, Józefa Kozłowskiego radnych, Mikołaja Kossowicza, Grzegorza Busłowicza, Tomasza Tokarewicza, Jana Ostaszewicza ławnikow, Macieja Kułaczkowskiego, Wawrzynca Pieczyńskiego gminnych, cech garbarski y szewski przez sławetnych Grzegorza Borowskiego cechmistrza y Pawła Artyszewicza, cech kowalski przez sławetnych Józefa Oziemiewicza y tegosz imienia Drozdowskiego, cech kuszniarski y krawiecki przez sławetnych Teodora Szymonowicza y Symeona Parfienowicza, juryzdyka Podzamecka przez sławetnego Jana Mickiewicza, woyna Podzameckiego swoim y całego zgromadzenia juryzdyki Podzameckiey imieniem oczywiscie; przedmiescia y folwarku do tegosz miasta Bielska należące, a nayprzed gromada Augustowska przez Wasyla Busłowicza, gromada Widowska przez

Jana Biłokozowicza y Piotra Pauluczuka, gromada Parcewska przez Theodora Jacewickiego gminnego, gromada Szastałowska przez Jana Gorskiego gminnego, gromada wsi Spiczok przez Pawła Chomanczuka y Fedora Kazimieruka, gromada wsi Strykow przez Jana Syczewskiego gminnego swym y innych przerzeczonych wsiow obywatelow y mieszkańcow imieniem, przewielebny Imc xiądz Antoni Markiewicz podproboszczy Bielski swoim y jasnie wielmożnego imci xiędza Szyikowskiego biskupa Synopeńskiego, proboszcza Bielskiego imieniem, aktor przypowiedający y pozwany osobiscie konwent wielebnych oycow Karmelitow kosciola Bielskiego przez wielebnego Salezego Fornera tegosz konwentu prera, wielebny xiądz Leon Snitka paroch cerkwi Przeczyskiej obrządku greckiego unickiego prezbiter osobiscie, wielebny xiądz Eustachy Nowicewicz prezbiter funduszu święto Troieckiego swoim y wielebnego Imci xiędza Piotra Korytynskiego prezbitera cerkwi sobornej imieniem osobiscie, monaster cerkwi świętego Mikołaja oycow bazylianow nieunitow przez oyc Anastazego Gietcewicza namiesnika tegosz monasteru, successorowie niegdy szlachetnie sławetney Anastazyi z Kossowiczow Kozłowskiej przez szlachetnie sławetnego Pawła Kozłowskiego syna swoim y innych współ konsukcessorow imieniem osobiscie, sławetni Szymon y Mikołay Kossowicze pozwani y powodowie osobiscie staneli y zobopolnie między sobą spory czynili, ktorych stron kontrowersyi wysłuchawszy, poniewasz urodzony instygator kommissyi niniejszey sądu y zadosyć uczynienia w punkcie poprzedczym dekretem nakazania przez miasto Bielsk złożenia mapp wymiaru placow y gruntow, ktore w tamtym czasie ieszcze zupełnie wygotowane nie były y dla tego limita do czasu przez innotescencye obwiescić mającego pod dniem dwudziestego siodmego miesiąca Pazdziernika roku zeszłego 1783-go nastąpiła, domaga się. Przeto przychiliwszy się do wyroku zaszley sentencyi sąd kommissarski nakazuje, ażeby przerzeczzone miasto Bielsk mappę iak naydokładniejszą w sądzie niniejszym złożyło, a to na tychmiast, a kiedy też miasto Bielsk mappę wymiaru nietylko przerzeczonego miasta Bielsk, ale y wsiow wszystkich, czyli folwarkow do tego miasta należących, nie-

mniey w szczegulności osobne mappy miasta y wszystkich wsiow złożyło, przeto zadosyć czyniąc w tym punkcie przerzeczzone miasto sąd kommissyi uznaie y stronom w sprawie niniejszey rozpierać się nakazuje, a rozprawieniu się, lubo sąd niniejszy do weryfikacyi tej mappy z placami y gruntami chciał przystąpić, gdy jednak terazniejsza kommissya w czasie zboż różnego rodzaju na polach znajdujących się tak ozimego, iako y jarzynnego odprawuie się y ta weryfikacya dla szkody uniknienia w pomienionych zbożach, ażeby przez tumult ludu chodzącego mieszkańcom miasta Bielska, ich folwarczanom y sąsiadującym granicznie obywatelom uczyniona nie była, z tej przyczyny dopełniona bydz nie może, przeto pomieniono weryfikacyą do sposobniejszego czasu iesiennego sąd kommissyi w tym czasie zawiesza. Rezolwując zaś zawieszenie dekretem poprzedczym pod dniem 3-go Miesiąca Lipca 1779 roku w tymże miescie Bielsku przez sąd kommissyi ferowanym uczynione, względem wykonania juramentu na rzetelną komportacyą dokumentow, przywilejow, reskryptow przez miasto, przedmieszczany, cechy różne, Podzameczanow, iako zbliża się do poznania różnych pretensyi tak miasta Bielska przeciwko przedmieszczanom, y nawzajem przedmieszczan albo folwarczanow do miasta y innych jurysdykeji uprzywilejowanych, tudziesz wszelkich osob grunta w miescie posiadających, które pretensye inaczey poznawane y wolności swobody używane bydz nie mogą, iako z poznania komportowanych y zaprzysiężonych dokumentow, przywilejow, praw, reskryptow, rewizyi y inwentarzow, przeto sąd kommissyi niniejszey nakazuje, ażeby miasto Bielsk przez szlachetnie sławetnych Michała Leniewicza prezydenta, Krzysztofa Witerkiego landwoyta, Theodora Gołowickiego pisarza, a zaś cechy przez swoich cechmistrzow, Podzamecze zaś przez swego woyna Podzameckiego w rotę takową, jako dokumenta wszystkie, ktore tylko mieć mogli miastu, cechom y woynostwu Podzameckiemu służące, summaryuszem spisane y oryginały złożyli, y iako innych żadnych nie mają y na pokrzywdzenie kogokolwiek nie utaili, przysięgę cielesną wykonali, a to natychmiast przydaie się wozny do dyktowania rothy, wykonali jurament. Po którym wykonaniu zadosyć

czyniące tak szlachetnie sławetny magistrat miasta Bielska, iako cechy wszystkie y woyna Podzameckiego w punkcie wykonania juramentu uznać, a dalszych stron kontrowersyi wysłuchawszy, ażeby miasto Bielsk przeciwko przedmieszczanom, a nawzajem przedmieszczanie przeciwko miastu, oraz osoby prywatne przeciwko miastu y osobom pokrzywdzonym pretensye swoje tak na piśmie porządnie do sądu podali y sobie wzajemnie komunikowali, iako strona przeciwko stronie do sądu niniejszey kommissyi wniosła, nakazuie, a to na tychmiast, a ponieważ magistrat Bielski pretensye swoje na piśmie do sądu swego podał y registr tychze pretensyi podpisał, przeto tenże magistrat za dosyć czyniący wyrokowi sądu swego uznawszy, podobnież wsiom do miasta Bielska należącym, albo raczej folwarczanom miasta Bielska registra swoich pretensyi, które tylko mieć mogą do magistratu y osob spisane y podpisane, aby w sądzie kommissyi niniejszey złożyli nakazuie, a to na tychmiast. Lecz kiedy sprzeciwiając się wyrokowi sądu swego żadnych pretensyi na piśmie, ani też, słownie, złożyć, ani umieścić nie chcieli y w tym sposobie nieposłuszeństwo swoje okazali, przeminawszy na nich iako nie posłusznych w tym razie zasłużone kary, mając wzgląd na prostotę ludzi y nieznaomość praw zachowanie, powtórnie tymże folwarczanom pretensye swoje spisać, podpisać y do sądu swego podać, dozwalając czasu godziny jedney dla namyslenia się nakazuie. Lecz gdy dopraszając się czasu po południu, przeto z onemi postępując łatwoscia czasu od godziny dziesiątej aż do pory po obiedney sąd pozwala. A gdy y na tym terminie pomienieni folwarczanie żadnego dokumentu ani rejestru pretensyi nieskładają, y lubo mimo względów ich prostoty podpadać powinni karze sprzeciwienia się przepisowi reskryptu y wyrokowi sądu swego, iednak drugi raz dając z względu sądu niniejszego kary kontrawencyjne na tym terminie y do czasu z limity przypadającego, a tę kategorię y obowiązki nakazane zawiesiwszy, inne kategorie wprowadzać nakazuie. A ponieważ urodzony Zakrzewski rewizor starostwa Bielskiego y szlachetnie sławetny Witerski landwoyt miasta Jego królewskiej mości Bielska przeciwko gromadom, czyli folwarczanom wsiow Augustowa, Strykow, Widowa, Szastałow,

Parcewa y Spiczkow do sądu kommissyi dobrego porządku tak względem niezaplacenia do miasta podatku zwanego szosu pięćset złotych polskich wynoszącego. iako też nieprzyjęcie propinacyi we wszystkich wsiach y wakowanie karzem wniesli, satysfakcyi tak kontraktowi arędownemu, iako y sub arędownemu domagali się, sąd kommissyi zapatrzwszy się najprzód na sesyę w trzech porządkach, iako y pod bytność urodzonego surrogatora miasta tegoż, pod dniem dziewiętnastego miesiaca Sierpnia, roku przeszlego 1783-go odprawioną, tudzież na kontrakt sub arędowny teyże propinacyi przez urodzonego Zakrzewskiego szlachetnie sławetnemu Witerskiemu dnia drugiego Sierpnia 1783 roku ze wszystkimi kondycyami zawarty, nakoniec na manifest przed więgami Radzieckimi Bielskimi przez szlachetniesławetnego Witerskiego dnia dziewiętego miesiaca Sierpnia, roku 1783, naprzeciwko gromadom folwarcznym o nieprzyjęcie takowey propinacyi, a tym sposobem ordynacyi sądu swego sprzeciwienie się, z pilnoscii prawney uczyniony, lubo gromady przerzeczonych wsiow do miasta należących odstąpili od komparycyi sądow kommissyi dobrego porządku, a wszyscy razem poszli do kommissarzy, na mocy dekretu Jego królewskiej mości referendarskiego na stronę tychze folwaczan zapadłego y nie chcieli żadnym sposobem kommissyi dobrego rządu pilnować, gdy iednak reskryptem Jego królewskiej mości nawet z niestawiającą stroną rozprawa iest nakazana, a tak widząc nieposłuszeństwo tychze folwaczan y bunt przeciwko magistratowi y całemu miastu podniesiony, chociaż niestawiającym owszem od komparycyi odstępującym sąd kommissyi Jego królewskiej mości dobrego porządku nakazuie, ażeby gromady folwarczane wsiow szesciu wyżey wytkniętych summę za rok przeszły należącą z licytacyi wynikłą złotych polskich dwa tysiące pięćset wynoszącą w przeciągu niedziel szesciu do rąk y za kwitem szlachetnie sławetnego Witerskiego, a to pod nieodwłoczną exekucyę złożyły y zapłaciły, iako też podobną drugą summę złotych polskich dwa tysiące pięćset za rok terazniejszy (ieżeli takowey propinacyi przyjąć nie będą chciały) podług proporecyi posiadanych gruntow, temusz szlachetnie sławetnemu Witerskiemu, lub komu z prawa służyć będzie,

niemniej osobno szos za rok przeszły złotych pięćset podobną, iako wyżej ostrością win zapłacili. Co się zaś tycze zazalenia obywatelów miasta Bielska do sądu niniejszey kommissyi względem konserwowania towarzystwa wraz z szeregowemi od lat kilku w domostwach swoich. czego drudzy sąsiedzi nie znają, ponieważ te zazalenie inaczej ulepszone być nie może, iako przez rozrzucenie na cały magistrat y obywatelów miasta Jego królewskiej mości Bielska podaku, iżby wzięwszy sposob y obrachowawszy wiele kwater dwie chorągwie potrzebuia, a wynalazszy proporcją co się ma wyznaczyć za rekompensa utrzymuiącemu w stancyi swoiey officjera y towarzysza zebrawszy wszystkie stancye w komput, kwotę do roku wynoszącą rekompensy za te stancye obywatelom obmyślony magistrat miasta Jego królewskiej mości Bielska wraz z urodzonym surrogatorem według proporcji majątku y posiadania wielosci placow y gruntow ułożyli y na wszystkich rozłożyli, a to w czasie nayedaley niedzieli szesciu. Gdy zaś użalał się magistrat przeciwko wsiom y folwarczanom swoim, że żadney powinności zdawna zwyczajnych miastu, jako to: dowożenia piasku, kamieni na reparacya brukow y innych wielorakich dopełniać niecheą y owszem we wszystkim woli y dyspozycyi magistratu miasta jego królewskiej mości Bielska sprzeciwiaią się, przez co też miasto w zachowaniu przyzwoitego porządku y ohydostwa opuszcza się, więc ażeby przerzeczeni folwarczanie miasta Bielska wszelkie posłuszenstwo według dawnych zwyczajow, ażeby za rozkazem miasta pełnili pod ostrością kar na sprzeciwiających się y nieposłusznych rozciągać się mających sąd kommissyi nakazuie. A że w czasie terazniejszey kommissyi dla nieodbitey potrzeby instygatora sądow naszych Jmci pana Michała Kuczewskiego archiwistę akt ziemskich Bielskich ustanowiliśmy, przeto temusz pensyi roczney złotych polskich sto co rocznie aby wypłacane z kassy mieyskiej Bielskiej na święty Jan Chrzciel byli naznaczamy, za którą naszą dyspozycją moc mieć będzie odebrania za kwitem swoim na rzecz magistratu danym. Po ułatwieniu w tym razie publiczniczych interesow do miasta Jego królewskiej mości Bielska rozciągających się, teraz do prywatnych y osobistych

materyi przystapiliśmy y szlachetnie sławetnym successorom niegdy szlachetnie sławetney Anastazyi Kozłowskiej kategorią swoią przeciwko szlachetnie sławetnym Szymonowi stryiovi y Mikołaiowi synowcowi Kossowiczom wprowadzając rozkazaliśmy. Po której sprawie do sądu niniejszego wprowadzeniu y złożeniu genealogij domu Kossowiczowskiego, oraz dokumentow te sprawę owindykuiących, ponieważ successorowie niegdy szlachetnie sławetney Anastazyi z Kossowiczow pierwszego małženstwa Lenkiewiczowey, powtórnego szlachetnie sławetnego Szymona Kozłowskiego pozostały wdowy, szlachetnie sławetnego Szymona stryja y Mikołaja synowca Kossowiczow o niesłuszne y bezprawne do substancyi po niegdy szlachetnie sławetnym Bazylim Kossowiczu landwoycie miasta Jego królewskiej mości Bielska, oycy matki terazniejszych powodow na tę niegdy sławetną Anastazyą y szlachetną z Kossowiczow Kozłowską prawem natury jako po oycu spadły, a równym prawem krwi iako matki na terazniejszych successorow powodow należącey, działom wieczystym ziazdowym surrogatorskim wspólnie z magistratem miasta Bielska feria secunda post festum sanctorum Viti et Modesti martirum w roku 1752 między bracią to iest szlachetnie sławetnymi Szymonem terazniejszym pozwanym y powodem Jerzym y Janem Kossowiczami, tudzież Anastazyą szlachetnie sławetnego Szymona Kozłowskiego żoną y Teofilą panną pod ten czas niezamężną Kossowiczownami nastapionym y prawnie sporządzonym przypadły y wydzieloney wdzieranie się y pretendowanie tychże successorow podług taxy przy dekrete ziazdowym działowym placow, gruntow, budowisk, pastewnikow y łąk uczynionym skupienia, tudzież ustapienie z tych dobr, a oraz podniesienie ceny przypozwe swoim do sądu niniejszey kommissyi dobrego rządu wydanym zapożywiaią; a na wzajem szlachetnie sławetni Kossowiczowie Szymon stryja y Mikołaj synowiec z niegdy szlachetnie sławetnego Jana Kossowicza spłodzony, na fundamencie klauzuli w tymże dziele 1752 roku, iako braci, który bydz może zdolniejszym porcie siostrom wydzielone eliberowac pozwolone o ustapienie z przerzeczonych dobr Kossowiczowskich y podniesienie summ z taxy 1752 roku przy dziele wyrażoney wynikającej powodztwo swoje wprowadz

działy y na dowód tego swego żądania sukcesorowie niegdy szlachetnie sławetney Anastazyi Kozłowskiej złożywszy genealogya swoją iako niegdy Bazylego Kossowicz landwoyt Jego królewskiej mosci Bielska synow trzech Szymona terazniejszego aktora, Jerzego z którego Maryanna żona pana Franciszka Chranowskiego organisty kościoła farnego Bielskiego, Jana od którego idzie Mikołay syn terazniejszy powód Anastazyą żonę pana Szymona Kozłowskiego, z których Pawel y Woyciech synowie y Anna żona urodzonego Jozefa Koca chorążego Kawaleryi narodowej, Teofile żonę Jakuba Piotrowskiego, od której córka dwie Helena żona Jana Rużyczki y Krystyna żona Imszennika obywatela Kleszczelewskiego, na które wyż wyrażone rodzeństwo, to jest synow trzech Szymona, Jerzego, Jana y córek dwie Anastazyą Kozłowską y Teofilą Piotrowską cała substancya niegdy szlachetnie sławetnego Bazylego Kossowicza landwoyta miasta Jego królewskiej mosci Bielska po zgasłym życiu tegosz spadła y dekretem sądow surrogatorskich Bielskich 1752 roku wyżey pod dniem wyrażonym równie na pięć głów synow y córek rozdzielona y w possessyą każdemu oddana, przeciwko któremu działowi do roku 1782-go naymnieysze od żadney osoby z tych sukcesorow y ich następcow żażalenie nie nastąpiło, owszem następnym dekretem 1754 roku we wtorek po święcie świętego Franciszka wyznaczoney między szlachetnie sławetną Teofilą córką niegdy szlachetnie sławetnego Bazylego Kossowicza landwoyta miasta Jego królewskiej mosci Bielska, w assistencyi szlachetnie sławetnego Szymona Kozłowskiego opiekuna czyniącą z iedney, a niegdy sławetnym Janem Kossowiczem terazniejszego Mikołajem Kossowiczem oycem z drugiej strony, kondescensya względem wypłacenia summy złotych tysiąca siedmuset iednego, groszy dwudziestu czterech y wydzielenia połowy folwarku teyże Teofili Kossowiczownie należącego nastąpiła, z mocy którego dekret ziazdowy na gruncie miasta Jego królewskiej mosci Bielska we czwartek przed świętem świętego Łukasza Ewangelisty w tymże roku między temiż stronami zapadły, którym połowę folwarku z placem przy ulicy Hrycowskiej leżącym y budowiskami, oraz wszelkiemi drzewami od wschodu słońca niegdy szlachetnie sławetnemu Janowi Kossowi-

czowi bratu, a drugą równą połowę Teofili Kossowiczownie pod ten czas pannie niezamężney, tak folwarku iako y pacu od zachodu słońca leżącego równie y podobnie z wszystkiemi budowiskami y drzewnami, iako tenże dekret wspomniony surrogatorski Bielski obszernie wyraża rozdzielenie nastąpiło y ten plac wiecznie w dziedziczną possessyą tym stronom sąd ziazdowy oddał y tym sposobem iusz pierwszym dekretem klauzule dancy mocy przez braci siostyr kupna przez lat dwie y miesiący trzy wyszły tenże sąd surrogatorski zniósł y przez ten dekret siostrom działły na nich uczynione przyznał. Na mocy takowego działu w roku 1752 nastompionego jako y w roku iako wyżey wyrażonego nastompionego 1754 subdywizyi żadna strona nie żażaliła, owszem też strony przez lat trzydziesti zupełnie y więcey ten dział utrzymywali, iako y manifest feria quinta post festum sanctorum Trium Regum 1755 roku od teyże Teofili Kossowiczowny przeciwko niegdy Janowi Kossowiczowi bratu o niezaplacenie summy dwuchset dziewięćdziesiąt dziewięć złotych groszy dwudziestu czterech z tegosz działu wynikających żażalony zaswiadcza; niemniey manifest z publikatą feria secunda post Dominicam Invocavit quadragesimalem 1759 roku ze strony szlachetnie sławetnych Jakóba Piotrowskiego męża przerzeczoney Teofili Kossowiczowny przeciwko temusz szlachetnie sławetnemu Janowi Kossowiczowi bratu, względem żony swoiey a szwagrowi swemu o też wysz wspomnioną summę dwiescie dziewięćdziesiąt dziewięć złotych groszy dwadzieścia cztery z działu pochodzącą in officio advocatiali Bielscensi żażalony y następnie tradycyą tegosz szlachetnie sławetnego Piotrowskiego roku 1759 w teyże summie uczynioną, iako y manifest w tymże urzędzie landwoytowskim Bielskim w sobotę po święcie świętego Bartłomieja w tymże roku przeciwko temusz Kossowiczowi o wygnanie z dobr tradowanych a niepowrócenie summy żażaloney y po takowym manifestie dekret in praetorio civitatis sacrae regiae majestatis Bielsk feria tertia post festum immaculatae conceptionis Beattissimae Virginis Mariae w tymże roku zaplaceniu summy w tradycyi wyrażoney dwiescie dziewięćdziesiąt dziewięć złotych y groszy dwadzieścia cztery na miejscu reindukcyi wraz z prowizyą żażalony, także donacyą na ratuszu

Bielskim feria tertia ante festum sancti Bartolomaei apostoli scilicet die vigesima secunda mensis Augusti proxima 1769-no anno przez szlachetnie sławetną Teofilę z Kossowiczow zeszłego pana Jakuba Piotrowskiego żonę pozostałą wdowę na osoby sławetnych Stefana Mironowicza y Maryanny Lipszczanki małżonkow na plac w ulicy Brzeskiej za cerkwią Zmartwychwstania Panskiego leżący, z podziału po rodzicach dekretem kondescensjonalnym przysadzony, zagonow sześć, zeznana, iako y drugą donacyą w miescie Jego królewskiej mosci Bielsku dnia piątego miesiąca Lipca 1779 roku przez szlachetnie sławetną Anastazyą z Kossowiczow Kozłowską pocztmaystrową stacyi Bielskiej Imci panu Pawłowi Michałowiczowi na plac zagonow cztery uczynioną, któremi nieustanną possessyą placów, gruntow y całej fortuny według przerzeczonego działu strona probuie. Na ostatek donacyą w tychże xięgach Jego królewskiej mosci Bielskich Radzieckich dnia siedmnastego miesiąca Listopada 1781-go roku przez szlachetnie sławetnych Szymona niegdy Bazylego, Mikołaja niegdy Jana, niegdy tegosz Bazylego Kossowiczow, Anastazyą z Kossowiczow pierwszego Lenkiewiczową, powtórnego zaś małżenstwa Kozłowską pocztmaystrową stacyi Jego królewskiej mosci Bielskiej pierwszego siostrę, a drugiego ciotkę wdowę, w assistenci wyżej wspomnionego Szymona Kossowicza brata swego rodzzonego, iako z krewnych najbliższego czyniącą na plac w ulicy Zastawockiej leżący zaczynaiący się od drogi do Hołowieska z miasta idący, koncem zas do rzeki Biała zwaney między miedzami z iedney placów Kossowiczowskich zwanych w possessy-i jasnie oswieconey Jeymosci pani Krakowskiej dziedzicznie będących z drugiey strony placu sławetnego Grzegorza Lipskiego az do rzeki Białey szurow trzy, pręcik ieden y puł także dlugosci obok placow Kossowiczowskie antiquitus zwane w possessy-i dziedziczney jasnie oswieconey Krakowskiej będących szurow trzy, prętow sześć, pręcikow dwa, szerokości zaś od drogi do Hołowieska idący szurow dwa, pretow trzy y pręcik ieden, od rzeki szerokosci szurow dwa, prętow cztery, pręcik ieden miary litewskiej przez lustratią Dziewałtowskiego w pomierze używany prawem natury y spadkowym po niegdy szlachetnie sławetnym Bazylu Kossowiczu land-

woycie miasta Bielska oycu swoim dekretem kondescensjonalnym surrogatorskim w porządku rozdziału pozostałego majątku po tymże Bazylu Kossowiczu między konsukcessorami jego we wtorek po swiecie świętych Wita y Modesta meczennikow roku 1752 w Bielsku na gruncie dobr Kossowiczowskich zaszłym na porcyą szlachetnie sławetney Anastazyi Kozłowskiej iako współ konsukcessorowie w summie pewney z tacy ustanowionej podany, tymże samym dekretem do okupna przez którego kolwiek z braci zabezpieczony jasnie oswieconey Izabelli z xiążąt Poniatowskich Brauickiej kasztelanowey Krakowskiej pani y staroscinie Bielskiej zeznaną y uczynioną. Przeciwno której donacyi manifest w ziemstwie Bielskim die octava mensis Aprilis 1782 roku przez urodzonego Jozefa Koca chorążego kawaleryi narodowey swoim y jeymci pani Anny z Kozłowskich małżonki swoiey imieniem, tudzies Ichmose panowie Paweł pocztmayster stacyi Bielskiej y Woyciech towarzysz kawaleryi narodowey woysk koronnych Kozłowscy bracia rodzeni w pilnosc i o to, iż iak prędko dowiedzieli się o uczynionej donacyi przez Anastazyą Kozłowską matkę na rzecz y osobę jasnie oswieconey Jemsci pani Krakowskiej na plac w ulicy Zastawockiej wraz y od szlachetnie sławetnych Szymona stryia y Mikołaja synowca a syna niegdy Jana Kossowicza pomimo wiedzy matki niby wspólnie z podaney kopij podstępnie na zamieszanie substancyi macierzystey Kossowiczowskiej y inwolucyą niedoyscia oney, owszem y przywroceniem prawa natury zeznaney o taki postemppek y przewrotność, niemniej o nieważność rzeczonej donacyi, oraz de pretio kwitu przeciwko tymże Szymonowi stryiovi y Mikołajowi synowcowi Kossowiczom zanesiony, tudzies remanifest od strony sławetnych Kossowiczow pod dniem dwudziestego siódmego miesiąca Kwietnia, tegosz roku przed aktami Radzieckimi Bielskimi względem na mocy klauzuli w działowym dekrete ostrzeżoney skupna siostr uczyniony, oraz dekret radziecki Bielski między temiż stronami zapadły odesłania do sądu posredniczego surrogatorskiego Bielskiego całkowicie sprawy pod dniem siódmym miesiąca Maja 1782-go roku zaszły. iako y powtórný dekret surrogatorski Bielski z remissy od sądu radzieckiego podobnies odesłania do sądu kommissy

boni ordinis między tymisz stronami dnia dwudziestego trzeciego Wrzesnia tegosz roku 1782-go ile po poprzedzonych terminach przez successorow Kozłowskię do sądu teyże kommissyi danych w sądzie swym złożywszy, taż strona successorowie szlachetnie sławetney Anastazyi Kozłowskię niemodz pretendować successorow Kossowiczowskich dziedzictwa y skupna siostr wnoszą y oraz z kar względem zamieszania tranzakcyi y podszycia się pod zeznanie donacyi na osobę jasnie oswieconey Krakowskiey na plac w ulicy Zastawockiey leżący, jako własny y dziedziczny szlachetnie sławetney Kozłowskię matki domagaia się, niemniey uchilenia takowey donacyi pod dniem siedmnastym miesiaca Listopada roku 1781-go przed aktami Radzieckimi Bielskimi zeznaney y nastompioney dopraszaią się, na ostatek wydatkow prawnych powrocenia preteduią. A nawzaiem pomienieni Kossowiczowie na mocy działu y klauzuli w tymże dziele skupna przez braci, siostr ostrzeżoney mimo wyznaczonego czasu okupna tych ze dobr na rzecz niegdy Anastazyi Kozłowskię przypadłych żadaia. Których sporow z obu stron wniesionych sąd kommissyi niniejszey wysłuchawszy, rozwiązując remmissę od sądu posrzedniczego do sądu niniejszego uczynioną z przyczyn, ze okupno tey poreyi które na siostry działem 1752 roku dostały się, bracia przez lat trzydziesci nie nieczynili y też dzielnice w różne ręce wieczystemi tranzakcyami różnym osobom rozdysponowane y zabudowane przez różnych juriskwesitorow, iako też przez też same siostry oraz y z trzeciego brata successora nie o rzecz swoia nie czynila y nie czyni, oraz ze nie tylko iedney siostry dzielnicę skupna mieć chea, a względem drugiey Teofili Kossowiczowny successorow najmniejszey prozekucyi nie było y owszem ia dekretami zaszlemi przy dziedzictwie utwierdzono, niemodz zatym okupna działem siostron Kossowiczownom dobr wyznaczonych pretendowania sąd niniejszey kommissyi uznaie y przy nienaruszoney possessyi tychże dobr successorow po szlachetnie sławetney Anastazyi Kozłowskię zachowuie. Donacyą na osobę jasnie oswieconey Krakowskiey na plac w roku 1781, pod dniem 17 Listopada uczynioną kassuie y za nieważną mieć chee, a donacyą przez successorow szlachetnie sławetney Kozłowskię w aktach ziemskich

Bielskich dnia osmego miesiaca Kwietnia w roku 1782-gim na tenże plac w ulicy Zastawockiey leżący teyże jasnie oswieconey Jeymsci pani Krakowskiey uczynioną y na fundamencie prawa natury zeznaną utwierdza, za zamieszanie zaś y w wątpliwosc wprowadzenie istotnego dziedzictwa substancyi z Kossowiczow Kozłowskię, oraz podszycie się do donacyi y kwitu na osobę jasnie oswieconey Krakowskiey wspolnie z niegdy szlachetnie sławetną Kozłowską na plac w ulicy Zastawockiey leżący, niemniey za wzruszenie spokoyności domowey, lubo większe zasłużyli kary, z miłosierdzia iednak sądowego do mniejszych przystepuiąc, nakazuie, ażeby szlachetnie sławetni Kossowiczowie, szlachetnie sławetnym Kozłowskim y urodzonym Kocom chorążym kawaleryi narodowey, łącząc w to y osobiste winy huitę grzywień czworo czternascie na poniedzialek pierwszy po święcie narodzenia Nayswiętszey Maryi Panny przed aktami Radzieckimi Bielskimi w roku terazniejszym, pod ostroscią banicyi, w przypadku sprzeciwienia się przy manifestie uczynić się maiałym publikowaną zaplacili odwołuią się szlachetnie sławetni Szymon stryji y Mikołay synowiec niegdy Jana syn Kossowiczowie, do sądow Jego Królewskiey mości Assessorskich Zadwornych koronnych, sąd Kommissyi boni ordinis tey mocy dopuszcza y termin zawity zachowuie. Co się zaś tyce bezpieczenstwa y powagi sądow Kommissyi dobrego porządku przy dokonczeniu się sessyi teyże kommissyi na illacyą urzędową czyli wniesienie urodzonego instygatora sądow naszych y iego delatorow urodzonych Józefa Nestorowicza subdelegata grodzkiego Radomskiego, tudziesz Karola Michalskiego w skarbie Rzeczy Pospolitey magazynu tabacznego pisarza uczynioną dnia trzydziestego pierwszego miesiaca Lipca, roku w akcie wyrażonego przeciwko panu Mikołajowi Kossowiczowi po przydanym temusz roku z propozycyi od strony podaney między tymże urodzonym instygatorem sądu swego wraz z urodzonymi Józefem Nestorowiczem, Karolem Michalskim delatorami y powodami osobiscie stawaiącami, a panem Mikołajem Kossowiczem z przydanego roku sądownie niestawaiącym przez propozycyą pozwanym o to, iż on zapomniawszy o prawach wszelkich, a mianowicie prawa narodu względem bezpieczenstwa honorow szlacheckich

postanowionych wbrew y przeciwko powadze kommissyi Jego królewskiej mości dobrego rządu konstytucyą 1768 roku upoważnionej, bez żadnej okazji, szczerulnie uwiedziony zapędem w imaginacyi uprojektowanym powodow na piśmie ręką swą własną, a mianowicie urodzonego Niestorowicza w sądzie niniejszym stawaiącego nieskazytelny honor y dobre urodzenie wyrazami nieprzyzwoitemi wzmiankowania niegodnemi czernić y kazić ważył się y w tymże liście ogłaszać to oswiadczył, o co zapozwany iest rokiem sobie przydanym y z propozycyi w tey treści do kommissyi niniejszey podaney do widzenia y przysłuchania się takowe nieprzyzwoite y dobrej sławie szkodzące opisanie, karę iak naysurowszą sciagnowwszy namienione pismo w miejscu publicznym, iako paszkwil znaczące istotnie przez kogo z prawa należy spalić nakazać y wieczne milczenie postanowić. wraz y podobnych czynności zakazać, pozwany iest propozycyą obszerniey w sobie rzecz opiewa, do sądu niniejszego tenże urodzony instygator y iego delatorowie w komparycyi wyrażeni z tey propozycyi sprawę wnosili y karę na rzeczonym Mikołaju Kossowiczu domagali się. Sąd takowego wniesienia wysłuchawszy. poniewasz okazuie się zczernienie honoru urodzonych Józefa Niestorowicza subdelegata grodzkiego Radomskiego y Karola Michalskiego pisarza przez bilet do urodzonego Nestorowicza pod dniem dzisiejszym wyżey wyrażonym pisany y sądownie na ratuszu przez przysłanego oddany, a oraz pogarda sądowej iurysdykcyi przez lekkomyślne oney poważenie dowodzi się, przeto lubo na większe tenże Mikołaj zasłużył kary, do mniejszych iednak przystępując, nakazuie, ażeby wieze miey-

ską górą w tydzień od dnia niniejszego zasiadł y w tey siedzenie przez niedziel cztery nieprze- stannie kontynuował, a wychodząc z wieży, ażeby dwa zakłady starosejskie stronie, albo raczej obudowom donoszącym, lub ich plenipotentom pod- ostrością wywołania, w przypadku niesiedzenia wieży y nie zapłacenia grzywien przy manifestie przed więzami Bielskimi Landwoytowskiemi uczynionym publikowaną zapłacił y aby skromniey y przyzwoiciey w przyszłym czasie sprawował się pod osobliwszą karę ostrością nakazuie, mocą tego dzieła. A lubo sąd niniejszy kommissyi do dalszego rozrządzenia y rozeznania krzywd tak miasta przeciwko przedmieszczanom, iako przed- mieszczanie przeciwko miastu, y innych publicz- nych y prywatnych przystąpić usiłował, gdy ied- nak przedmieszczanie Bielscy od komparycyi są- du swego odstąpili, a do sądow kommissyi z swo- iej strony sprowadzoney na mocy dekretu Jego królewskiej mości referendarskiego przychylili się, w takowym przypadku niechcąc mimo niestawa- iącej strony w dalszą rezolucyą sądową wcho- dzić, akt niniejszey kommissyi do sposobniejsze- go dalszego czasu przez list obwieszczaiący wy- znaczonego limituie y odrocza. Stanisław Kar- wowski regent koronny Kommissyi Jego królew- skiej mości dobrego porządku kommissarz przy- duiący mp. Jan Szykowski biskup Synopeński Jego królewskiej mości dobrego porządku, kom- missarz mp. Michał Starzenski starosta Brański dobrego porządku kommissarz mp. Paweł Hry- niewicki sędzia ziemski ziemi Bielskiej kommis- sarz mp. Jgnacy Piasecki surrogator y kommis- sarz dobrego porządku zastępujący miejsce J. O. xcia starosty Bielskiego mp.

Документы касающиеся города Бѣлостока.

1745 г. Апрель 13.

Kopia dawnego instruktarza poczynającego się miastu Białemustokowi od s. p. J. O. pana pod ówczas chorążego nadwornego koronnego, dnia 13 Aprilis 1745 roku podanego.

Elekcya magistratu.

1-mo. Tey elekcyi czas się naznacza kóźdego roku we srzodę srodopustną, na którą, za uwiadomieniem całego pospolstwa, mają się wszyscy zgromadzić na Ratusz, lub na naznaczone miejsce na tę elekcya, za wiadomością zamkową, na którą powinni zaraz prosić o deputowaną osobę do tey że elekcyi, jedno dla widzenia prawa, papierow, druga dla wysłuchania kalkulacyi, rejestru grzywien, składek, jeżeli w tym była zachowana sprawiedliwość albo nie, na którą elekcya ponieważ jedno prawo mają y powinności, aby starszy z kahału zasiadał y on także kryskę swoje dawał, na którą deputowana y naznaczona zasiadłszy osoba powinien prawa obaczyć protokuly czyli są porządne y porządnie zapisane, tak spraw, iako y zapisow. Jeżeli niemasz iakich fałszow zrewidować, grzywny z protokulow wykonować, spytawszy kóźdego wiele dał y przeciwko któremu punktowi iego dekretowali, ponieważ przy punktach są naznaczone grzywny. Potym rejestra káźdego z rejestru, spytawszy się na iaką składkę wiele dał, a dać powinien, zweryfikowawszy podsummował przy całym zgromadzeniu pospolstwa, jeżeli się w czym znajdzie iakowa niesłuszność, burmistrza y urząd cały skarać. W dzień zaś samey elekcyi ma całe pospolstwo bydz na mszy świętey o Duchu Świętym najawszy, po której skonezoney ma iść na Ratusz, albo na miejsce naznaczone, a tam zgromadziwszy się, powinien deputowany skrzynkę zamkniętą przy-

pieczętować po swojej rewizyi, aby w całości nowemu według inwentarza oddał prawo y wszelkie munimenta z rejestrami miasta. Potym spytawszy się kogo chcą mieć burmistrem, y kogo tedy podadzą, napisać powinien osob 6, a która osoba z tych będzie miała najwięcej krysek, albo kalkulow, tego ma obwieścić burmistrem, innych zaś na ławnikow, raycow gminskiego. Jeżeli kryskami elekcya, tedy powinien kazać wszystkim na ustęp, a dopiero po jednym wołać y przy każdej osobie, na kogo da, notować. Po obraniu tedy burmistrza nowego, przeczytawszy prawa, instruktarz, punkta y powinności, powinien deputowany inwentarzem zrewidowanym oddać skrzynkę, prawa y inne munimenta nowemu burmistrowi po iuramentach wypełnionych, a zaś z całym zgromadzeniem poić na mszą świętą, lub tego, lub drugiego dnia y mają podziękować. (najawszy mszą) P. Bogu za zgodną elekcya. Nim przysięże burmistrz powinno położyć saxon, miecz y prawo na stole y krucyfix postawić, na którym krucifixie cały urząd ma przysiąć. Po przysiędze zaś mają to wszystko do skrzynki złożyć y zamknąć ze wszelkimi munimentami, ale dla bezpieczeństwa prawo y inn. dokumenta, fundusze miasta, mogą ie konserwować w kościele, by tym były bezpieczniejsze strzeż Boże ognia, albo iakiey inkursyi.

Burmistrza na tę funkcyę powinni obierać nie z jakiey korupcyi ani z przyiazni, lub innych podeyrzanych racyi, ale powinni upatrywać czelaka 1-mo, aby był bez kalumnij y żadney na sobie nie mający noty, lub przewidzionego prawa o rzeczy podeyrzane; 2-do, powinien bydz pobożny, Boga się boiący, nie łakomeca, aby się korupcyami nie bawił; 3-tio—prawa y artykułow wiadomy, aby wiedział iak sobie postąpić w sprawie y dekreecie; 4-to—aby był przystępny, tak ubo-

giego, iako y bogatego jednakowym uchem sprawy wysłuchać; 5-to—około prawa y co iest z lepszym miasta był czuły, starowny; 6-to—posłuszny w okkurencyach zamkowych y pilny. Jeżeli by zaś burmistrz miał wykroczyć jakim nieposłuszeństwem zamkowi, albo wpaść w jaką kalumnia, podeyrzenie, takowy niema rządzić do czasu elekcyi, ale na ten czas za dekretem otrzymanym zamkowym ma byđz zrzuceny.

Pospolstwo powinno burmistrzowi 1-mo—dać na każdym mieyscu prym, poszanowanie y obserwaneyą, iako naystarszemu w mieście; 2-do—aby kóždy, za położonym pozwem, na ten czas y godzinę naznaczoną stanął y dał swoiey sprawy wywod, iezeli zaś nie—grzywien 3 na urząd; 3-tio—gdy poszle znak od domu do domu, któren powinien byđz z herbem zamkowym y mieyskim, zakazując na schadzkę, a ktoby nie miał stanąć przez exkuzy słuszney ma podpadać grzywien trzy za nieposłuszeństwo; słowem we wszystkich punktach y okolicznosciach ma zachować pospolstwo posłuszeństwo y rozkazy burmistrzowskie.

Postanowienie solucyi.

1-mo—od pozwu, gdy kto bierze, ma położyć groszy sześć pisarzowi pozwany, sądowi zaś z położonym na stole pozwem ma położyć groszy dwanastcie, a po skonczoney sprawie, nim dekret przeczytają, ma położyć, który pozywa, złoty ieden. A iezeli która strona nie będzie kontenta, po przeczytaniu dekretu, ma prosić o appellacyą y położyć od niey groszy dwanastcie, od manifestu groszy dwanastcie, od protestacyi groszy dwanastcie, od zapisow gruntow czyli domostwa od każdego złotego grosz ieden.

Powinność pisarza.

1-mo. Nayprzod ma byđz przysiężny, a iezeli nie iest przysiężny, powinien wprzod niż burmistrz przysięgę wypełnić, według saxonu, gdzie inna pisarzowi, inna burmistrzowi, inna ławnikom, inna raycom.

2-do- Powinen porządnie sprawy w protokul wpisać.

3-tio. Manifestow na sławie opisujących nie przyjmować.

4-to. Aby nie falszywego w xięgi protokuly zapisow nie przyjmował, o co, za doświadczeniem,

ma byđz surowo karany y zrzucony. Grzywny tak powinno sądowe odbierać: ma poić na sąd czyli urząd część iedną, a dwie części na reparacyą miasta. Także grzywny, iezeli kto popadnie, przeciwko niżej opisanym punktom, te na trzy części iść mają. iedną część na zamek, druga na burmistrza, trzecią na reparacyą miasta, bram y mostow.

Powinność miasta.

Mając osobliwsze o tym mieście zabiegi y starania, przy wszelkicy aplikacyi moiey chcąc go iako do naylepszey perfekcyi przyprowadzić, a zważywszy że rządem y porządkiem wszelkie królestwa y państwa zmacniają się, fundują y rozszerzają, nierządem zaś się ruynują y upadają, więc nadawszy temu miastu prawa Maydeburskie, a mając codzienną prawie w upadku y ruinie ludzkicy experyencyą, którey wszystkie zabiegi y starania zwykły (przez nieostrożność y nieporządek) podpadać ludzkie, czego y tu po kilka razy napatrzywysz się, a mając praktykę, że mała iskierka całe państwa, miasta y wsi zwykła ostatniey przyprawiać ruinie, zaczyn mając na to przezorne y czule oko, a trzymając się pospolitego przysłowia (że złemu zawczasu zabiegać), takowy porządek y do ratowania sposob. uchoway Boże takowego przypadku, podając z wyrazney woli moiey, co y ręką własną przy pieczęci moiey ztwierdzając, raz na zawsze stanowią.

1-mo. Aby tak żydzi, iako y katolicy, w rynku y w ulicach mieszkający, we trzech złożywszy się y wystawili każdą porządną na kołkach czyli legarach, w ktorey byđz powinno garcy przynajmniej 300, lub 240, stać powinna przeciw tych domow, pełno zawsze nalana wody, pod grzywnami 20.

2-do. Aby kóždy mieszczanin tak żyd, iako y katolik w rynku y w ulicy miał na swoim dachu aż do komina ciągnącą się drabinę porządną, drugą mnieyszą, którą by mógł porwać y zanieść gdzie potrzeba będzie wyciągała, uchoway Boże ognia do ratowania, pod grzywnami dziesięciu.

3-tio. Aby kominy tak w rynku, iako y w ulicy, miał każdy na dach wywiedziony czyli to murem, czyli gliną porządnie y fundamentalnie wylepiony y corocznie powinni reparować, któ

rych co miesiąc rewizya się stanowi, a gdzie nieporządnie, grzywien dziesięć. Te zaś kominy co tydzień mają być wycierane, od wytarcia zaś komina kominiarzowi dać powinien groszy.

4-to. Aby żaden mieszczanin tak w rynku, jako y ulicy y inncy kondycyi w mi scie będący nie ważył się po gorach siana y słomy składać y tam ich konserwować, tudzież, aby się nieważyl po sieniach, stajniach, stodołach y innych budowlaniach ze światłem, seryo przykazuję, pod grzywnami dwudzies u.

5-to. Aby tak żydzi jako y katoli y, ulicznicy y rynkowi, we trzech gospodarzow mieli jeden bosak, czyli hak do rozrywania dachów, scian, strzez Boże ognia; te bosaki powinny być na żyrdziach przynajmniej na sążni 4 y 5. a tak. choway Boże ognia, jedni z bosakami, drudzy z siekierami, trzeci z wiadrami na miejsce do ognia biegli, w niewystarzeniu tego grzywien dwadziescia.

6-to. Aby żaden mieszczanin nie ważył się blisko domostwa swego stawiać nie tylko stodoł, ale y chlewow, gnoiw aby w ulice nie ważyli się wyrzucać, po sieniach w karczmach wie-dnych konserwować, na co tygodniowa naznacza się rewizya przy kominach. Co jeżeli ktoren przeciwko temu punktowi wykroczy—grzywien dwadziescia,

7-mo. Aby każdy przed swoim domostwem tak w mieście, iako y po ulicach, rowy corocznie reparaował, chędożył y szlamował, kiedy tylko potrzeba kaze, na to co miesiąc rewizya, grzywien trzy.

8-vo. Parkany koło miasta, które są w murowanych słupach, kiedy gdzie będzie potrzeba jeżeli się zepsuie miasto reparaowało, co burmistrza przezorność ma pospolstwu zawczasu zalecić y rozpisek rzetelny uczynić. aby powoli każdy co na niego będzie należało przygotował y w czasie reparaowali. Połowe zaś powinien tych parkanow reparaować kahał, zaczawszy od Zwierzynca do bramy Surazkiej, od Surazkiej do Choroskiej y do Wasilkowskiej, od Wasilkowskiej aż do Bojar, a przez połowę katolicy.

9-no. Ponieważ to miasto ma deffalkę na łakach Prohoni 105, respektem zwożenia z cegielni cegły, więc powinien burmistrz porządny registr rozpisać y za daniem znać do wożenia, aby zwiezli na miejsce naznaczone, nikogo nie ochraniając ani krzywdząc; tę zaś łaki ponieważ całemu miastu

są defalkowane, zaczym każdemu powinien p. rewizor y na każdego podzielić, a inquantum by kiedy cegły nie wozili, tedy ten czynsz zapłacić powinni.

10-mo. Aby tlokę № 1 według dawnego zwyczaju dawali katolicy corocznie, na obszar moy zamkowy wysyłali po ludzi dwoje z każdego domostwa procz komornikow, komornicy według swego rejestru tlok № 2 po jednym wychodząc.

11-mo. Ponieważ dla wszelkiego bezpieczeństwa y pożytkow ich ze samych sprowadziłem garnizon regimen u pieszego, zaczym tak żydzi, iako y katolicy, koleyno dawali co dzień do obwachu na swiece po groszy cztery, w czym powinien być sprawiedliwy tak żydow, iako y katolików registr ułożony y na rewizyi p. rewizorowi memu podany dla weryfikacyi, tudzież reparaacya odwachu y stancyi officyerskich według imych miast zwyczaju.

12-do. A ponieważ to miasto okolicznie scisnione y opasane granicami sąsiedzkiemi tak dalece, że cale pastwiska swego y łąk nie mają, zaczym dla uchronienia tak nieprzyjazni sąsiadow, przeklestwa y ustawicznych skarg y spraw powinien burmistrz, innych miast trybem, zebrawszy sebadzkę y spisawszy rejestrem bydła tak żydowskie, iako y katolickie, najać pastuchow, a zaco zgodzi, dopiero bydło taxować po czemu przypadnie od bydłecia, zebrawszy według rejestru piniądze, zapłacić.

13-tio. Aby corocznie stroża do sadzawek moich należących pod zamkiem dawano, onemuż placąc y wikt dając, żeby szkody ich ze samych inwentarz nie robił w dani y w obrywaniu brzegow, na co tak żydzi, iako y katolicy, składać się powinni.

14-to. Surowo przykazem moim przyrzekam, aby olszyny nad rzeką rosnącey na gruntach boiauskich nikt się nie ważył scinać, ani obcinać, pod winą grzywien 20.

15-to. Ponieważ sam Bóg pod miarą, liczbą y wagą wszystkie rzeczy sporządził, stworzył y postanowił, zaczym do woli stosować się Boskiey, iako y we wszelkich prawach fundament, tak y w pomienione, biorąc, postanawia się, aby dla sprawiedliwości ludzkiej była postawiona raz na zawsze kłoda na rynku pod ratuszem, którą by przedawający y kupujący według targu nią mierzyli, na

brzegach zelaznemi blachami przybita, z zamkowa cycha. tudziesz się zakazuje, aby się nikt nie wazył procz kłody na żadną iaszą miarę domową kupować y przedawać. chyba że będzie tąz, chyba cychowaną za wiadomością zamkową y burmistrzowską. Do tegoż punktu należą garce, kwatunki, pułgarcowki, tudziesz kahałne garce na miody przasne y inne likwory. aby były zamkową cycha cychowane na piwo, wodkę, sol w ten sposob, aby garniec na piwo zawsze był cychowany na ratuszu, kwatunka, kwarta na sol y kahałny garniec, aby nie turbować zamku, czego serio ma dopatrzeć burmistrz, a inquantum by nie według słusznosci y postanowioney miary znalazł fałsz. takowy podpadać ma grzywien pięć na reparacyą.

16-to. Dla lepszego porzadku y postanowienia całej maydeburyi postanawia się—dzwonek na ratuszu, na ktorem tak żydzi iako y katolicy złożyć się powinni, ktorem na schadzki, na dekret kryminalny y wyprowadzenie na plac więznia, na gwałt y ogień, choway Boże. dzwonić mają, a procz tego ni naco.

17-mo. Ponieważ zachodzą o różne zlodzieystwa, szkody, skargi, zaczym postanawia się warta nocna, aby kolejno co noc na wartę wychodził żyd gospodarz y katolik gospodarz z bardyszami y trąbą, którą trąbę y bardysz, gdy zeidzie z warty, powinien oddać temu, na kogo kolej następuje, a sami się raportować burmistrzowi. Taz sama warta ma przes rzęcać ogniow y trąbą ogłosić ugaszenie ogniow po domach. lub też rocznego stroża tak żydzi, i ko y katolicy, mają najać.

18-vo. Dworscy ludzie, mieszkajacy w mieście, choć od siebie nie dadzą, od zonęk iednak pogłowne do miasta placić powinni, iako też y do innych extraordynarynych składek y potrzeb przykladać się powinni.

19-no. Sprawy potoczne, mianowicie o szkodę w polu lub kradzież w domu, zwady, swary, uderzenie y tym inne podobne iako też y kryminalne, za odebraniem prawa maydeburskiego od Jego Królewskiey mości sądzić magistrat powinien z wolną iednak appellacyą kożdemu do sądu zamkowego. Excepto tylko tych spraw, ktore o jaki detriment skarbu Pańskiego, iako to pizemyto, w arendzie y inne zachodzą.

20. Parkan okolo Zwierzynca leżacy comiesiac kaze opatrzeć burmistrz y zaraz, gdzie zły, poprawić dopilnuie.

21. A że wszelka praca potrzebuie nadgrody, żeby y sławetni burmistrze na pracę swą daremną nie narz. kali, naznacza się im wziąć ze skrzynki na rok złotych szesćdziesiąt.

22. Sprawa z żydem katolika kiedy przypadnie, ma także podpadać pod sąd magistratu z wolną iednak iako y inszych do sądu appellacyą.

23. Nayba:dzicy zaś przestrzegać powinni będą sławetni burmistrze, ażeby z siebie dobrego zycia kożdemu pokazywali przykład, waruiąc się pijanstwa, co do wszystkiego zlego prowadzi, pilnując sprawiedliwosci czule y pilnie we wszystkich punktach y co tylko zdrowy rozum dyktuie dla dobra mia ta dla łaski dworu y sławy swojej nabycia y utrzymania czynić y sprawować się mają.

Ktory to instruktarz magistratowi Białostockiemu dla dobrego na zawsze podajac rzadu, aby należycie według wyrażonych punktow był obserwowany. Teraznieyszemu y na potym będącym burmistrzom zalecam y to przykazuić, ażeby tenże instruktarz w jak najlepszy z innemi prawami y papierami był konserwacyi, dla czego kożdy burmistrz przy elekcyi nowego tenże instruktarz całemu zgromadzeniu pokazać będzie powinien y przeczytawszy nowemu z innemi prawami oddać. Dattum w Białymstoku ut supra. J. Branicki Ch. N. K. (L. S.). Oryginał iest przy Landwoycie Białostockim.

1760 г. Октября 19.

Kopia prawa magdeburyi Białostockiey.

August Trzeci. z Bożey łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolki, Podlaski, Jufflantski, Smolenski, Siewierki y Czerniechowski, a dziedziczny Xiążę Saski y elektor etc. etc. Oznaymuujemy ninieyszym listem przywilciem naszym wszem w obec y kożdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy y na potomne czasy będzie należało, iż chcąc, aby kraie panstw naszych na potomne wieki w miasta, ludzie zaś wierni

poddani we wszelkich obfitowali pożytkach y nie ustające fortun swoich brali pomnożenie, gdy miasto Białystok nazwane w wojewodztwie Podlaskim leżące wielmożnego Jana Branickiego wojewody Krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego dziedziczne, będąc ludźmi słusznymi do trzymania rządu sposobnemi, tudzież rzemieśnikami różnych kunsztów ku pożytkowi y wygodzie kraju osadzone, tudzież prawem Theutonskim albo magdeburskim dawniej już od nas łaskawie temuż miastu przywilejem naszym zaszczytne, a do lepszej coraz pod zaszczytem praw y prerogatyw pryncypalnieszym miastom tak w koronie, jako y w księstwie wielkim Litewskim służących pory y sytuacji przyiść usiłując, przeto my do pokorney tegoż miasta suppliki łaskawie skłoniwszy się, aby w nim nayprzód sprawiedliwość święta, a potem pożytki obywatelów iak najlepszym rzędem brały pomnożenie, umysłiliśmy prawo Theutonskie, które się magdeburskim nazywa, dawniejszym przywilejem naszym onemu nadane, jako też y inne wszelkie wolności y prerogatywy, których inne, tak w koronie, jako y w wielkim księstwie Litewskim zażywają, temuż miastu wiecznemi czasy nadać, potwierdzić y konfirmować. Jakoż aktualnie niniejszym prawem przywilejem naszym nadaliśmy, potwierdzamy y konfirmujemy wiecznemi czasy, oddalając wszelkie prawa inne y zwyczaje Polskie y Litewskie. Które by prawo Theutonskie, albo magdeburskie w czymkolwiek mieścić miały osobliwie deklarując, że na wzór wszystkich innych miast koronnych, mianowicie iednak Pruskich, wspomniane miasto Białystok rządzić się powinno, magistrat burmistrzowski, woytowski, radziecki y ławniczy obierać y stanowić obranych y ustanowionych do approbacyi wielmożnego dziedzica lub urzędu jego podawać, sprawy wszelkie potoczne y uczynkowe między sobą rozeznawać, sądzić, dekretować, ludzi występnych swywołanych y wszelką osobę w miasteczku y na gruntach onego świeżo popełnionym występku łapać, albo sądowi swemu na kryminalne zupełnie oddaną według prawa karać, appellacyi w sprawach znaczniejszych do sądu dziedzica dopuszczając, a względem rycerskiego stanu ludzi obyczajem innych miast, na prawie magdeburskim ufundowanych, zachowując się y sprawując, braćta y cechy wszystkie rzemieśnicze ordyno-

wać, artykuły układać, maystrowie zaś w kunsztach swoich doskonali czeladź dobrze wyczoną wyzwalając, wyzwolonych do prawa mieyskiego równie z innemi iakiego kolwiek rodzaju ludźmi przyjmować, oprócz tych, których prawo popolite od społeczności z podciwemi oddala, wszelkich nakoniec swobod, wolności y prerogatyw na wzór innych miast dziedzicznych mieszczanom z prawa popolitego służących spokojnie używać pozwalamy, na herb zaś mieyski pieczęć do stwierdzenia aktów, listów y spraw swoich zażywać będzie taką iaka tu iest wymalowana z literami dziedzica. Czysze iednak y inne dziedzicowi zdawna należące powinności swoim trybem y zwyczajem zachowane bydz mają, ani namienione wolności prawu dziedzictwa w najmniejszym punkcie szkodzić nie mogą. Który to list y przywilej nasz aby wszystkich w obec y każdemu z osobna, komu wiedzieć należy, do wiadomości doszedł, mieć chcemy y rozka uieny, ażeby do xiąg był przyjęty y głosem woznego autentycznego obwołany y publikowany, oraz we wszystkim nienaruszenie wiecznemi czasy aby zachowany zostawał, prawa nasze królewskie, Rzeczy Popolitey y kościoła świętego rzymskiego katolickiego w całości zachowując. Na co dla lepszej wiary y wagi ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XIX miesiąca Listopada, roku Pańskiego MDCCLX, panowania zaś naszego XXVIII. Augustus Rex.

Nadanie y konfirmacya praw magdeburskiego y innych mieyskich miastu Białemustokowi służąc. Woyciech Rakowski podczaszy ziemi Wiskiej pieczęci wielkiej koronney sekretarz.

1759 r. Мая 16 дня.

Jan Klemens hrabia na Ruszczy, Tuczynie, Tykocinie y Branicach Branicki, wojewoda Krakowski, hetman wielki koronny Bielski, Krosninski, Moseiski, Janowski etc. etc. starosta.

Jzabella z Poniatowskich Branicka, wojewodzina Krakowska, hetmanowa wielka koronna, Bielska, Krosninska, Moseiska etc. etc. staroscina.

Wiadomo czyniemy tym przywilejem naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym

wiedzieć należy, lub będzie należało w potomne lata, osobliwie iednak sławetnym woytom. burmistrzom, raycom, ławnikom, wszelkiego rzemiosła cechmistrzom y maystrom. tudzież pospolstwu miasta na zego Białegostoku, teraz y potym będącym, iż przychylając się do podancy suppliki przcz maystrom kun ztow, to iest: szewcow, saffianikow, kurdywanikow, rękawi znikow, iuch ar zow, garbarzow, zamsnikow, białoskornikow. do ucalenia ich y ufundowania porządkow w publicznych y w odleglejszych miastach koronnych postanowionych y od nich przyiętych, to iest Krakowa, Warszawy, Poznania, Lwowa, Lublina. Bielska, Branska, Knyszyna y Tykocina naszego dziedzicznego, tak to w miastach wyżey wyrażonych królewskich, iako y w dziedzicznych dobrach praktykowanych y w niczym nienaruszonych, iak się rządzić y sprawować maia, napisać rozkazaliśmy, którego to ustanowienia porządku y ich własnego przyięcia tenor sequitur talis: 1-mo. Żaden rzemieśnik nie ma bydz pierwicy przyięty do cechu, aż pierwicy w urzędzie maydeburskim mieyskie przyimie y list pokaże urodzenia swego, także gdzie się uczył rzemiosła, gdzie się z niego wyzwalał y został cechowym towarzyszem, przy tym wywodzie ma dać wstepnego do cechu złotych dwa y pokazać rzemiosła swego w praktyce doskonałość, a iezeliby chciał zaraz być maystrom, powinien całemu cechowi sprawić kolacyą y dać złotych dwadziescia do skrzynki cechowej y pułkamenia wosku, albo iak nastąpi łaska braterska. Tenze ma czynić posłuszenstwo ku czci y chwale P. Boga w kościele, oraz y pod czas schadzek w cechu poty, aż poki insi młodzi na iego mioysce nie nastapia, a gdy by czego omieszkał, ma dać do skrzynki groszy dwanaście y wręb wosku, syn iednak maystrowski tu urodzony, córka y wdowa maia mieć zawsze wzgląd u całego cechu, przytym y folgę. 2-do. Znak cechowy mieć powinni w którym się na każdą potrzebną schadzkę obsyłać maia, na msze święte żałobne w każdym kwartale odprawowane, na które, ile ich będzie, maia dać po groszu iednym, który by zaś brat bez żadney przyczyny sprawiedliwej był temu przeciwny, ma dać do cechu groszy dwadziescia y wręb wosku; z braci tych rzemiosł, który by przed smiercią pragnął, żeby cech cały ze swiecami po niego wyszedł, ma dać gro-

szy sześć, a uboższy groszy trzy. 3-tio. Iezeliby między bracią trafiła się iaka kłotnia, niegodziwe słowami zelżenie, uderzenie, ranienie, ganieńie roboty lub iakimkolwiek sposobem uczynienie krzywdy, takowy występca, przy zagaieniu y schadzee załego cechu, ma dać do skrzynki złotych dwa, pułkamenia wosku y beczke piwa, pomieyszy zaś występek urząd radziecki uzna y nadgróde prawną naznaczy. 4-to. Wyzwolony z rzemiosła nauki swoiey, po ce howemu towarzysz, ma się sprawować przystoynie, uczciwie, żadną rzezza bezecną nie bawiący się, a iezeliby inaczey postępował sobie, pianaństwem się bawił, rzemiosła swiego nie pilnował. maystra lub maystrową swoią uderzyć ważył się, lub słowami niegodziwemi łaił, takowy ma siedzieć więzienie w turmie mieyskiej, według uchwały całego cechu. 5-to. Gdy by brat bratu miał odmówić czeladnika, takowy ma bydz karany do skrzynki groszy dwanaście y wręb wosku. 6-to. Ucznia do rzemiosła mayster przyjmując niema go dłużej trzymać iak dwie niedzieli, dla przeyrzenia się w nim, a po wyszłych dwóch niedzielach opowiednego do cechu ma dać groszy dwanaście; chłopiec zaś przybywszy drugie dwie niedzieli u maystra ma dać złoty ied n y pokazać urodzenia list swego. Wy-służywszy umowione lata u maystra ma dać całemu cechowi beczkę piwa y iezeli wart tego, odebrać swiadectwo napisane od całego cechu. 7-mo.—Partacze, ktorzy by cechu nie przyieli. rzemiosła swego dla przeszkody drugim robić tak w mieście iako y w poblisku o milę nie będą mogli, a który by się ważył, ma bydz karany winą dziesięciu złotych, pięć do cechu, pięć do urzędu y więzienie swoim kosztem odbyć ma tydzień w ratuszu na gorze; a gdy się trafi iarmark z inszych miast y miasteczek przeiezdzaia różu, nie maia się ważyć towarow swoich y roboty wykładać, aż sie cechowi opowiedza, pod winą dwoch złotych. Rzemiesnicy zaś, ktorzy się handlem bawią osobliwie, postronni, albo kupey towarami do tego cechu należącemi z dney przeszkody na targach bez opowiedzi cechowej czynić nie powinni, ani przedawać, pod winą dziesięciu złotych, pięć do urzędu, pięć do cechu. 8-vo Żaden czeladnik wyzwolony w swoim rzemiosle nie ma się więcey bawić bez roboty iak niedziel dwie; żeby się mu zaś trafiło zachorować, mayster iego podeymować

go do dwóch niedziel iest obligowany, a iezeliby nad dwie niedziele dluzey chorował, ma starszemu opowiedzieć y cały cech konserwować go powinien, który iezeliby umarł, a był ubogi, takiego sumptem cechowym pochować powinno. 9-no. Kiedy któremu z braci cechowych przyniosą robotę, a o zapłatę nie mogli by się zgodzić, powinien znak swoy polozyć, a iuz żaden robić podejmować się niema, pod tąż samą winą dwunastu groszy y wręb wosku. Za złą robotę brata cech cały skarać ma, do czego się urząd dworski y radziecki mieszać niema. 10-mo. Brat młodszy w cechu powinien przy schadzce rzemiosła swego sztuki pisać, które gdy starsi uznają za do konale, konserwowany w cechu bydź ma, a iezliby tego nie pokazał, ma znowu wędrować, aż się nauczy, albo według uchwały braterskiej złotymi szesciu, beczką piwa, dwoma wrębami wosku skarany bydź ma, lub iak laska braterska nastąpi. 11-mo. Na każde święto S. Michała mają złożyć bracia elekcją cechmistrza, radzkich y szafarzow pomiędzy sobą; cechmistrz zaś przeszły, tudzież szafarze, z dochodow cechowych, przy urzędzie mieyskim y przy braciach cechowych rachunki uczynić powinien y bez dozwoleń wszystkich braci cechmistrz niema mocy nic poczynać. 12-do. Za występki iakie kolwiek trafiły by się między bracią z obrazą P. Boga z iakim zgorzeniem ludzi, przykładnie takiego bracia skarać powinni, a iezeli by daley zostawał w uporze swoim od wspoleczności rzemiosła odrzucić y robić nie pozwolić. 13-tio. Powinność iest cechmistrzowska po obraniu swoim aby wykonał przysięgę na ratuszu, przy obecności urzędu mieyskiego y całego cechu, iako dochodow cechowych na żadne swoje potrzeby obracać nie będzie, jako przystoynie według Boga y sumienia na tym urzędzie rządzić się będzie y wszystko, co tylko należy do dobrego porządku, sprawiedliwie y sumiennie zachowa. 14-to. Chorągiew cechowa y bęben mają bydź sprawione y to złożone zaraz u cechmistrza nowego, wszyscy zaś bracia mają mieć odzienie przystoynie, swojemu stanowi służące, tudzież y flintę, ładownicę, szablę y daudę do czterech popisow co rok, ktore dwor naznaczy, a osobliwie na święty Michał, pod czas oktawy Bożego ciała, pod czas rezurrekcyi na Wielkanoc, lub kiedy tego potrzeba wyciągać będzie, własnym kosztem

strzelać powinni, cwiczenia z moderunkiem swoim y wszelkim porządkiem wyżey wyrażonym mają odprawować przed popisami ieneralnemi tygodniem wczesnie, które rewidować będzie Jmé pan ekonom Białstocki; teraz y na potym będący h ryszunkow nicht im od naszey zwierzchności zabierać niema y owszem wszelka uczciwość cechmistrzom y braci cechowym wszędzie ma bydź swiadczona, występny iednak ma podlegać więzieniu y grzywnom. 15-to. Garnący się wszelaki rzemiesnik da miasta ma bydź uczciwie przyięty y żadney od nikogo nie powinien mieć prepedycyi, żydzi nawet takowymi rzemiosłami, iako wyżey wyrażone, bawiący się do cechu należeć mają y w niczym przeciwni bydź nie powinni, oprócz co należy do posługi kościelney, stroff iednak woskowy kiedy zasłuży do cechu ma oddać. Urząd nasz dworski jako to Jehmość pp. kommissarze, ekonomowie, pisarze, rewizorowie et quocunque titulo rządu mający mają dawać protekcją, oraz y urząd mieyski maydeburski sprzeciwić się nie powinien, y owszem w poczeiwym całego cechu rządzeniu, który na potomne czaszy razem złączamy, w niczym przymawiać pod winami według uznania dworskiego nakazujemy y ten cech wiecznie ustanawiamy, ratyfikujemy a fundujemy, w czym gdy by mieli jakie sprzeciwiania się nie tylko do urzędu naszego dworskiego, ale y do nas samych wolne im będzie uzalenie się y do successorow naszych. Który to przywilej dla większego waloru wiary, pewności y w niwczym nie, odmienienia, przy zwykley pieczęci rękami naszymi podpisujemy. Datum w zamku naszym Białstockim, die decima sexta Maij, millesimo septingentesimo quinquagesimo nono anno. Jan Branicki W. K. H. W. K. (L. S.). Jzabella Branicka W. K. H. W. K.

1769 г. Февраля 25 дня.

Jan Klemens hrabia, na Ruszczy, na Tuczynie, Tykocinie y Branicach Branicki, kasztelan Krakowski, hetman wielki koronny, Bielski, Krosninski, Mosciski, Bohusławski, etc. etc. starosta, Złotego Runa, Białego Orła y S. Andrzeja orderow kawaler.

Jzabella z Poniatowskich Branicka, kasztelanowa Krakowska, hetmanowa wielka koronna, Bielska, Krosninska, Mosciska, Bohusławska etc. staroscina.

Czyniemy wiadomo tym przywileiem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć teraz y napotym w potomne lata będzie należało, osobliwie iednak sławetnym woytom, burmistrzom, raycom, ławnikom, wszelkiego rzemiosła cechmistrzom y maystrom, tudzież pospolstwu miasta naszego Białegostoku teraz y napotym będącym, iż my chcąc mieć iak nayprzyzwoitsze miasta tutejszego rozporządzenie, lubo w roku tysiącznym siedmsetnym piędziesiątym dziewiątym przywileiem naszym z wielu konsztow rzemieśnikow ieden cech złożyliśmy, a że teraz za powiększeniem liczby maystrow takż osobny cech bydź może, umysłiliśmy od cechu gancarzow, brukarzow, mularzow, strycharzow, grabarzow y innych niniejszym przywileiem naszym zaszczycawszy niżej wyrażonych rzemieśnikow wyłączyć, jakoż przychyłaiąc się do podaney supliki y na żądanie maystrow różnego kunsztu, iako to: kowalow, slosarzow, sukiennikow, stolarzow, gozdziarzow, siedlarzow, rymarzow, stelmachow, snycerzow, szklarzow, blacharzow, byxmachrow, tokarzow, linnikow, kamieniarzow, pieczętarzow, złotnikow, zegarmistrzow, mosiężnikow, miecznikow, kotlarzow, introligatorow, tkaczow, młynarzow, slifierzow, kominiarzow wyłączamy y osobny cech ustanawiamy. Co do ucalenia y do ufundowania porządkow w poblizszych y odleglejszych miastach postanowionych y od nich przyiątych, to iest Krakowa, Warszawy, Poznania, Lwowa, Lublina, Bielska, Branska, Knyszyna, Tykocina naszego dziedzicznego, tak to w miastach wyżey wyrażonych królewskich, iako też w dziedzicznych dobrach praktykowanych y w nieczym nienaruszonych, iak się rzadzić rozkazaliśmy, którego to ustanowienia porządku y ich własnego przyięcia tenor sequitur talis: 1-mo. Żaden rzemieśnik nie ma bydź pierwiey przyięty do cechu, az pierwiey w urzędzie magdeburskim mieyskie przyimie y pokaże list urodzenia swego, także gdzie się uczył rzemiosła, gdzie się z niego wyzwalał y został cechowym towarzyszem; przytym wywodzie ma dać wstępny do cechu złotych dwa dobrej monety y pokazać rzemiosła

swego w praktyce doskonałość, a iezeliby chciał zaraz bydź maystrem, powinien całemu cechowi sprawić kolacyą y dać złotych dwadziescia dobrej monety do skrzynki cechowej y pulkamicnia wosku, albo iak nastąpi łaska braterska; tenże ma czynić posluszenstwo ku czei y chwale P. Boga w kosciele, oraz y podczas schadzek w cechu poty, poki aż insi młodzi na iego mieysce nie nastapia, a gdyby czego omieszkał, ma dać do skrynki groszy dwanasie dobrych y wrąb wosku; syn iednak maystrowski tu urodzony, córka y wdowa mają mieć zawsze wzgląd u całego cechu, a przytym u folgę. 2-do. Znak cechowy mieć powinni, którymsię na każdą potrzebną schadzkę obsyłać mają; na msze święte żalobne w każdym kwartale odprawione na które, ile ich będzie, mają dać po groszy iednym dobrym; ktory by zaś brat, bez żadney przyczyny sprawiedliwej, był temu przeciwny, ma dać do cechu groszy dwadziescia dobrych y wrąb wosku. Z braci tych rzemiosł, który by przed smiercią pragnał, żeby cech cały po niego ze swiecami wyszedł, ma dać groszy sześć dobrych, a ubozszy groszy trzy. 3-tio. Jezeliby między bracią trafił się iaka kłótnia, niegodziwe słowami zelzenie, uderzenie, ranienie, ganieńie roboty, lub jakim kolwiek sposobem uczynienie drugiemu krzywdy, takowy wystempeca, przy zagaieniu y schadzee całego cechu, ma dać do skrzynki złotych dwa dobrej monety, pulkamicnia wosku y beczkę piwa; pomnieyszy zaś wystempek urząd radziecki uzna y nagrodę prawną naznaczy. 4-to. Wyzwolony z rzemiosła nauki swoiey, po cechowemu towarzysz, ma się sprawować przystoynie, uczciwie, żadną rzeczą bezecną nie bawić się, a iezeliby inaczey postempował sobie, piianstwem się bawił, rzemiosła swego niepilnował, maystra, lub maystrową swoją uderzyć wazył się, lub słowami niegodziwemi lajał, takowy ma siedzieć więzienie w turmie mieyskiej, według uchwały całego cechu. 5-to. Gdyby brat bratu odmówić miał czeładnika, takowy ma bydź karany do skrzynki groszy dwanasie dobrych y wrąb wosku. 6-to. Ucznia do rzemiosła mayster przyimując, nie ma go dłużej trzymać iak dwie niedzieli dla przeyrzenia się w nim, a po wyszłych dwóch niedzielał opowiednego do cechu ma dać groszy dwanasie dobrych. Chłopiec zaś przebywszy dwie niedzieli

drugie u maystra. ma dać złoty ieden dobry y pokazać list urodzenia swego; wysłużywszy umowione lata u maystra, ma dać całemu cechowi beczkę piwa, y, iezeli wart tego, odebrać świadectwo napisane od całego cechu. 7-mo. Partacze, ktorzy by cechu nie przyieli, rzemioła swego dla przeszkody drugim robić tak w mieście, iako y po blisku o mile nie będą mogli, a który by się wazył, ma być karany winą dziesięciu złotych dobrej monety, z których pięć do cechu, a pięć do urzędu, y więzienie swoim kosztem odbyć ma tydzień w ratuszu na gorze; a gdy się trafi jarmark y z inszych miast, miasteczek przejeżdżają, nie mają się wazyć towarow swoich y roboty wykładać, aż się cechowi opowiedzą, pod winą złotych dwu dobrej monety. Rzemiesnicy zaś, którzy się handlem bawią, a osobliwie postronni, albo kupcy towarami do tego cechu należącymi, żadney przeszkody na targach bez opowiedzi cechowej czynić nie powinni, ani przedawać, ani kupować, pod winą dobrych złotych dziesięciu, z których pięć do urzędu, a pięć do cechu należec ma. 8-vo. Wyzwalanie uczniow temu cechowi, virtute praw Teuthonskiego y magdeburskiego miastu tuteyszemu nadanych, pozwala się, y attestacyi dawanie tak, ażeby nie tylko tu w Polsce y w wielkim księstwie Litewskim, ale y za granicą wędrujący walor mieć mogli; wyzwolony zaś w swoim rzemiesle czeladnik nie ma się więcej bawić bez roboty, iak niedziel dwie; żeby się zaś mu trafiło zachorować, mayster iego podejmować go do dwóch niedziel iest obligowany; a iezeli by dłużej na dwie niedziele chorował, ma starszemu opowiedzieć y cały cech konserwować go powinien; który iezeli by umarł. a był ubogi, także go pochować sumptem cechowym powinno. 9-no. Kiedy któremu z braci cechowych przyniosą robotę, a o zapłatę nie mogli by się zgodzić, powinien znak swoy położyć, a iuz żaden robić podejmować się nie powinien, pod winą groszy dwunastu dobrych, y wrąb wosku; za złą zaś robotę cech cały brata skarać ma, do czego, urząd dworski y radziecki mieszać się nie ma. 10-mo. Brat młodszy w cechu powinien przy schadzce rzemiosła swojego sztuki pisać, które gdy starsi uznają za doskonałe, konserwowany w cechu być ma; a iezeliby tego nie ukazał, ma znowu wędrować, aż się nauczy, albo według uchwały braterskiej

złotych dobrych szescią, beczką piwa y dwoma wrębami wosku skarany bydz ma, lub iak łaska braterska nastąpi. 11-mo. Na każde święto s. Kazimierza mają złożyć elekcyą bracia cechmistrza, radzkich y szafarzow między sobą. Cechmistrz zaś przeszły, tudzież szafarze z dochodow cechowych, przy urzędzie mieyskim y przy braciach cechowych, rachunki uczynić powinni y bez dozwolenia wszystkich braci cechmistrz niema mocy nie poczynać; z dochodow wszelkich na konsolacyą braci piąty grosz obrocony bydz ma, iednak y z tego cechmistrz rachunek dać powinien. 12-do. Za występki jakie kolwiek trafiły by się między bracią z obrazą P. Boga y z jakim zgorzeniem ludzi przykładnie takiego bracia skarać powinni, a iezeliby daley zostawał w uporze swoim od wspołeczności rzemiosła odrzucić y robić nie pozwolić. 13-tio. Dyssydenci nie mają mieć żadney precedencyi, ani urzędu w tym cechu, szczegulnie kwartalną pensyą powinni oddawać zwyczajem innych miast katolickich. 14-to. Powinność iest cechmistrzowska po obraniu swoim, aby wykonał przysięgę na ratuszu, przy obecności urzędu mieyskiego y całego cechu, iako dochodow cechowych na żadne swoje potrzeby obracać nie będzie, iako przystoynie według Boga y sumienia na tym urzędzie rządzić się będzie y wszystko co tylko należy do dobrego porządku sprawiedliwie y sumienie zachowa. 15-to. Ch rągiw cechowa y bęben mają bydz sprawione y to złożone zaraz u cechmistrza nowego. wszyscy zaś bracia mają mieć odzienie przystoynie, swojemu stanowi służące, tudzież flintę, ładownicę, szablę y dardę do czterech popisow w rok, które dwor naznaczy, a osobliwie na święty Kazimierz y pod czas oktawy Bozego Ciała, pod czas rezurekcyi na Wielkanoc, lub kiedy tego potrzeba wyciągać powinni; cwiczenia z moderunkiem swoim y wszelkim porządkiem wyżey wyrażonym mają odprawować przed popisami generalnemi tygodniem wczesnie, które rewidowane bydz mają od zwierzchności, dyspozycyą nad miastem mającey, rynsztunkow nikt im od na-zey zwierzchności zabierać nie ma y owszem wszelka niezciwość cechmistrzom y braci cechowym wszędzie ma bydz świadczona, występny iednak ma podlegać więzieniu y grzywnom. 16-to. Garnący się wszelki rzemiesnik do miasta ma bydz uczciwie przyjęty y żadney nie powi-

nien mieć od nikogo prepedycji, żydzi nawet takowemi rzemiosłami (iako wyżej wyrażone) bawiący się do cechu należeć mają y w niwczym przeciwni bydz nie powinni, oprocz co należy do posługi koscielney; stroff iednak w skowy, kiedy który zasłuży, do cechu oddać powinien. Urząd nasz y zwierzchność dworską iako to Ichm. pp. kommissarze, ekonomowie, pisarze, rewizorowie et quocunque titulo rządu mający ma im dawać protekcyę, oraz urząd mieyski maydeburški sprzeciwić się nie powinien, y owszem w poczciwym całego cechu rządzeniu, który na potomne czasy razem złączamy, w niwczym przymawiać y przyganiać pod winami podług uznania dworskiego nie powinien, nakazujemy, y ten cech wiecznie ustanawiamy, ratyfikujemy y fundujemy, w czym gdy by mieli iakie sprzeciwienia się nie tylko do zwierzchności naszej dworskiej, ale y do nas samych y do successorow naszych wolne im będzie uzalenie się. Który to przywilej dla tym większego waloru wiary, pewności y w niczym nie odmienienia przy zwykłej pieczęci rękami własnymi podpisujemy. Datum w zamku naszym Białostockim, dnia dwudziestego piątego miesiąca Lutego, roku Panskiego tysiącznego siedmsetnego szeszedziesiątego dziewiątego. I. Branicki K. K. H. W. K. (L. S.). Izabella Branicka K. K. H. W. K.

1769 г. Мая 18 дня.

Jan Klemens hrabia na Ruszczy, na Tyczynie. Tykocinie y Branicach Branicki, kasztelan Krakowski, hetman wielki koronny, Bielski, Krosninski, Mosciski, Bohuslawski etc. etc. starosta, Złotego Runa, Orła Białego y świętego Andrzeja orderow kawaler.

Izabella z Poniatowskich Branicka, kasztelanowa Krakowska, Hetmanowa wielka Koronna, Bielska, Krosninska, Mosciska, Bohuslawska etc. etc. staroscina.

Czyniemy wiadomo tym przywilejem naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, lub będzie należało w potomne lata, osobliwie iednak sławetnym woytom, burmistrzom, raycom, lawnikom, wszelkiego rzemiosła cechmistrzom y maystrom, tudzież pospolstwu

miasta naszego Białegostoku. teraz y na potym będącym, iż my in virtute praw od najiasniejszego monarchy Augusta Trzeciego króla Polskiego miastu tuteyszemu nadanych, chcąc mieć jak najlepsze onegoż rozporządzenie, lubo w roku tysiącznym siedmsetnym pięćdziesiątym dziewiątym stosując się do tych że praw, oraz na żądanie wszystkich obywatelów y maystrów różnego kunsztu na trzy cechy tych że, zaszczycawszy przywilejami naszymi, podzieliliśmy, iednak w roku terazniejszym, za powiększeniem liczby rzemieśników, cech czwarty kowalski, wyłączywszy na niego maystrów z cechu gancarskiego za przywilejem naszym osobnym ustanowiliśmy, dla cechu zaś gancarskiego z magistrów tych kunsztów, iako to: gancarzow, mularzow, strycharzow od cegły y dachówki robienia, brukarzów, kamieniarzów od ciesania kamieni grubych, grabarzów, ciesłów, bednarzów, traczow, piekarzów, kominiarzów, rzeszotników y sitarzow złożonego odebrawszy, wespół miany przywilej, osobny napisać y z kancelaryi naszej wydać rozkazaliśmy. Co do ustanowienia tego cechu y ufundowania porządkow, stosując się praw, zwyczajów y reguł w poblizszych y w odleglejszych miastach przypisanych y od nich przyjętych, iako to: Krakowa, Warszawy, Poznania, Lwowa, Lublina, Bielska, Branska, Knyszyna y Tykocina naszego dziedzicznego, tak to w miastach wyrażonych, królewskich, iako też w dziedzicznych dobrach praktykowanych y w niczym nie naruszonych, iak się rządzić y sprawować mają w tym że przywileiu wyrazić zalecilismy. Którego to ustanowienia porządku y ich własnego przyjęcia tenor sequitur talis: 1-mo. Żaden rzemieśnik niema bydz pierwey przyjęty do cechu, aż pierwszy w urzędzie maydeburškim mieyskie przyimie y list pokaże urodzenia swego, także gdzie się uczył rzemiosła, gdzie się z niego wyzwał y został cechowym towarzyszem; przy tym wywodzie ma dać wstęp nego do cechu złotych dwa y pokazać rzemiosła swego w praktyce doskonałość; a iezeliby zaraz chciał bydz maystrzem, powinien całemu cechowi sprawić kolacyę y dać złotych dwadziescia do skrzynki cechowej y puł kamienia wosku, albo iak nastąpi łaska braterska. Ten że ma czynić posluszenstwo ku czei y chwale P. Boga w kosciele oraz y pod czas schadzek w cechu poty,

poki aż insi młodszy na jego miejsce nie nastąpią; a gdy by czego omieszkał, ma dać do skrzynki groszy dwanaście y wręb wosku; syn iednak maystrowski, tu urodzony, córka y wdowa mają mieć zawsze wzgląd u całego cechu, a przy tym y folgę. 2-do. Znak cechowy mieć powinni, którym się na każdą potrzebną schadzkę obsyłać mają, na msze święte żałobne, w każdym kwartale odprawione, na które, ile ich będzie, mają dać po groszy trzy; który by zaś brat bez żadney przyczyny sprawiedliwej był temu przeciwny, ma dać do cechu groszy dwadzieścia y wręb wosku; z braci tych rzemiosł, który by przed śmiercią pragnął żeby cech cały po niego ze swiecami wyszedł, ma dać groszy sześć, a uboższy groszy trzy. 3-tio. Jeżeliby między bracią trafiła się iaka kłótnia, niegodziwie słowami zelżenie, uderzenie, ranienie, ganieńie roboty, lub iakim sposobem uczynienie krzywdy, takowy występca, przy zagaieniu y schadzce całego cechu, ma dać do skrzynki złotych dwa, pułkamentu wosku y beczkę piwa, pomnieyszy zaś występca urząd radziecki uzna y uadgrode prawną wyznaczę. 4-to. Wyzwolony z rzemiosła nauki swoiey, po cechowemu towarzysz, ma się sprawować przystoynie, uczciwie, żadną rzeczą bezecną nie bawić się, a jeżeliby inaczej postępował sobie, pianaństwem się bawił, rzemiosła swego nie pilnował, maystra lub maystrówę swoię uderzyć ważył się, lub słowami niegodziwemi lajał, takowy ma siedzieć więzienie w turmie mieyskiej, według uchwały całego cechu. 5-to. Gdy by brat bratu miał odmówić czeladnika, takowy ma bydz karany do skrzynki groszy dwanaście y wręb wosku. 6-to. Ucznia do rzemiosła mayster przyjmując niema go dłużej trzymać iak dwie niedzieli, a po wyszłych dwóch niedzielach opowiednego do cechu ma dać groszy dwanaście; chłopiec zaś przebywszy drugie dwie niedzieli u maystra ma dać złoty ieden y pokazać list urodzenia swego; wysłużywszy umówione lata u maystra, ma dać całemu cechowi beczkę piwa y jeżeli wart tego, odebrać świadectwo napisane od całego cechu. 7-mo. Partacze, który by cechowi nie przyieli, rzemiosła swego dla przeskody drugim, robić tak w miescie, iako y w poblisku o milę, oprócz miasta Choroszczy, nie będą mogli, a który by się ważył robić y tu potajemnie przedawać, za dowie-

dzeniem tego ma bydz karany winą złotych dziesięciu, z których pięć do cechu, a pięć do urzędu należeć mają, oraz więzienie swoim kosztem od bydz ma tydzień w ratuszu na gurze, a gdy się trafi jarmark y z innych miast, miasteczek przeieżdzaią różni, nie mają się ważyć towarów swoich y roboty wykladać, aż się cechowi opowiedzą, pod winą dwóch złotych. Rzemiesnicy zaś, którzy się handlem bawią, a osobliwie postronni, albo kupcy towarami, do tego cechu należącemi, żadney przeskody na targach bez opowiedzi cechowej czynić nie powinni, ani przedawać, ani kupować, pod winą złotych dziesięciu, z których pięć do urzędu, a pięć do cechu dane bydz mają. 8-vo. Wyzwalać uczniow mają według prawa magdeburskiego y Teuthonskiego, miastu tuteyszemu nadanego, tak, aby nie tylko w partykularnieyszych, ale y pryncypalnieyszych polskich y wielkiego księstwa Litewskiego miastach, ale nawet y za granicą wędrujący walor swoy mieć mogli, żaden zaś czeladnik tu wyzwolony w swoim rzemiosle nie ma się więcej bawić bez roboty, iak tylko niedziel dwie, żeby się zaś mu trafiło zachorować, mayster jego podejmować do dwóch niedziel iest obligowany, a jeżeliby dłużej nad dwie niedziele chorował, ma starszemu opowiedzieć y cały cech ptem konserwować go powinni. Który jeżeliby umarł, a był ubogi, takiego pochować sumptem cechowym powinno. 9-no. Kiedy któremu z braci cechowych przyniosą iaką robotę, a o zapłatę nie mógł by się zgodzić, powinien znak swój położyć, a iuż żaden inny robić podejmować się nie ma, pod winą piętnastu groszy y wręb wosku. Za złą zaś robotę cech cały brata skarać ma, do czego się urząd dworski y radziecki mieszać nie powinien. 10-mo. Brat młodszy w cechowi powinien przy schadzce rzemiosła swoiego sztuki pisać, które gdy starsi bracia cechowi uznaią za doskonałe, konserwowany w cechowi bydz ma, a jeżeli by tego nie umiał y nie pokazał, znowu wędrować, aż się nauczy, albo według uchwały braterskiej złotych szescia beczką piwa y dwoma wrębami wosku skarany bydz ma, lub iak łaska braterska w tym nastąpi. 11-mo. Na każde święto świętego Michała Archaniola mają złożyć bracia elekcyą cechmistrza, radzkich y szafarzow po między sobą, cechmistrz zaś przeszedłszy, tudzież szafarze z dochodow cechowych

przy urzędzie mieyskim y przy braciach cechowych rachunki uczynić powinien, a bez dozwolenia wszystkich braci cechmistrz niema mocy nie poczynać. Z dochodow wszelkich na konsolacyą braci piąty grosz obrócony bydz może, iednak y z tego cechmistrz rachunek pokazać powinien. 12-do. Dyssydenci żadney nie mają mieć precedencyi ani urzędu starszenstwa w tym cechu, szczegulnie tylko kwartalną płacę do skrzynki dawać powinni, zwyczajem innych miast katolickich. 13-tio. Powinność iest cechmistrzowska po obraniu swoim, aby wykonał przysięgę na ratuszu, przy obecności urzędu mieyskiego y całego cechu, iako dochodow cechowych na żadne swoje potrzeby obracać nie będzie, iako przystoynie według Boga y sumnienia na tym urzędzie rządzić się będzie y wszystko co tylko należy do dobrego porządku sprawiedliwie zachowa. 14 to. Za występki iakiekolwiek trafiły by się między bracią z obrazą P. Boga y z iakim zgorzeniem ludzi przykładnie takiego bracia skarać powinni, a iezeliby daley zostawał w uporze swoim,—od wspołeczności rzemiosła odrzucić y robic nie pozwolić będzie należało. 15-to. Choragiew cechowa y bęben mają bydz sprawione y to złożone u cechmistrza, wszyscy zas bracia mieć mają odzienie przystoynie, swemu stanowi służące, tudzież flintę, ładownicę, szablę y dardę do czterech popisów co rok, które dwór naznaczy, a osobliwie na święty Michał, podczas oktawy Bożego Ciała, pod czas rezurekcyi na Wielkanoc, lub kiedy tego potrzeba wyciągać będzie, własnym kosztem strzelać powinni. Czwiczenia z moderunkiem swoim y wszelkim porządkiem wyżey wyrażonym mają odprawować przed popisami generalnemi tygodniem wczesnie, które rewidować będzie zwierzchność od nas ustanowiona teraz y na potym będąca. Rynsztunkow nikt im od naszej zwierzchności zabierać niema, y owszem wszelka uczciwość cechmistrzom y braci cechowym wszędzie ma bydz swiadczona, występny iednak ma podlegać więzieniu y grzywnom. 16-to. Garnący się wszelki rzemiesnik do miasta ma bydz uczciwie przyjęty y żadney nie powinien mieć od nikogo prepedycyi, Żydzi nawet sami takowemi rzemiosłami (iako wyżey wyrażone) bawiący się do cechu należeć mają y w niwczym przeciwni bydz nie powinni, oprócz co należy do posługi

koscielney; stroff iednak wyskowy kiedy zasłuży do cechu dać powinien. Urząd nasz y zwierzchność dworska iako to Ichm. panowie kommissarze, ekonomowie, pisarze, rewizorowie et quocunque titulo rządu mający, ma im dawać protekcyą, oraz urząd mieyski magdeburgski sprzeciwiać się w niwczym nie powinien y owszem w poczeiwym całego cechu rządzeniu, który na potomne czasy razem złączamy w niwczym przymawiać y przyganiać, pod winami według uznania dworskiego nie powinien, przykazujemy y ten cech wiecznie ustanawiamy, ratyfikujemy y fundujemy. W czym gdyby mieli iakie sprzeciwiania się nie tylko do zwierzchności naszej dworskiej, ale y do nas samych y do successorow naszych wolne im będzie uzalenie się. Który to przywilej nasz dla większego waloru, wiary, pewności y w niczym nie odmienienia przy zwykłej pieczęci rękami naszymi podpisujemy. Datum w zamku naszym Białostockim die decima octava Maj, millesimo septingentesimo sexagesimo nono anno. Jan Branicki K. K. H. W. K. (L. S.). Izabella Branicka K. K. H. W. K.

Replika s. p. I. O. Pana.

Rezoluwując podaną suplikę od mieszczan Białostockich tak decyduje. Nayprzod zapłacone grabarzom złotych 37 od wykopania rowu za mostem bonifikują się onym przez zapłacenie ze skarbu, z zajętej szkoły pola Zwierzyncem prowent cały był przed tym na zawsze defalkuie się. Że zas pastwisk niema miasto p. Zdanowicz ma wydzielić proporecyonalnie pastwisko na Pieczorkach dla tegoż miasta. Podwod dawać y listy odwozić nie powinni, chyba za karteczką Imci p. marszałka, lub p. administratora. Innych dyspozycyi w tym punkcie nie słuchając. Swiece na haubwach prowidować muszą jako y ludziom służącym od regimentu proporecyonalnie udzielać jarzynę, przez co nie wielką mają szkodę. Do wożenia cegły bydz powinni posłuszni y sami się należycie dysponować, aby unikneli exekucyi, która bydz musi gdy posłuszenstwa nie będzie. Parkany koło Zwierzynca według podziału uczynionego muszą reparować, dworskich ludzi ani absolute nie liber-

tnię od wożenia cegły y innych powinności należy, aby równie z drugimi odbywali y aby z nich miało miasto w tym punkcie pomoc. Datum w Białymstoku die 12 Xbra 1737 anno. I. Branicki.

Replika s. p. I. O. Pana.

Mieszczanie Białostoccy nie mają bydź w dalszą podróż posyłani, ani podwód zwierzchność zamkowa nie ma zażywać daley. iak o mile iedną uwalniam wspomnionych mieszczan raz na zawsze. Datum w Białymstoku die 30 Apr. 1759 anno. I. Branicki.

Instrument na gubernatorstwo w Białymstoku.

Izabella Branicka Kasztelanowa Krakowska, hetmanowa wielka koronna, Bilska, Krosninska, Moseiska starościna

Wiadomo czynię komu o tym wiedzieć będzie należało, osobliwie iednak Iehm. panom kommissarzom dobr moich Podlaskich, ekonomom, pisarzom, rewizorom, administratorom y wszystkim pod iakim kolwiek tytułem na funkcyach zostającym, jako też sławetnemu landwoytowi, burmistrzowi, całemu urzędowi y pospolstwu miastn Białegostoku, tudzież kahałowi y wszystkim żydom obywatelom Białostockim, niemniemy oraz obcym wszystkim tak zawsze, iako y na czas znaydującym się w Białymstoku, iż osądziwszy za rzecz niezawodną, że każdego przyprowadza do uszczęśliwienia sprawiedliwość y rząd dobry, ja zaś chcąc, aby w mieście Białymstoku każdy mieszkający obywatel y obcy z krzywdy różnych wynikających nayszczegulniey z złego rządu do upadku nie przychodził y owszem, aby nie odwłoczną otrzymywał sprawiedliwość, oraz w rządach swoich wszelkich, aby był postrzegany y do jak nayslepszych przyprowadzony, umyśliłam do skutecznienia zaszley dyspozycyi moiey w niżey opisanych punktach w tymże mieście Białymstoku postanowienie gubernatora, do której funkcyi widząc sposobność y doznaną wierność Imci pana Antoniego Patyńskiego, dworzaniina mego, temuż Imci wzwyż wyrażoną funkcyą gubernatorską oddaie.

1-mo. Imć pan gubernator powinien będzie niezanieść dopelnienia instruktarza miastu tuteyszemu od s. p. meża mego przepisanego, mianowicie względem ostróżności ognia, miary y wag sprawiedliwych.

2-do. Co należy do sądzenia spraw wszelkich w mieście tuteyszym, wkłada się na Imci pana gubernatora obowiązek takowy, żeby nie tylko pod czas targów y jarmarków przypadkowe sprawy, ale w każdym czasie zdarzone y nie tylko żyda z katolikiem, ale katolika z katolikiem y żyda z żydem w wszelkich okolicznościach rozsądził finalnie, nie inwokując spraw do kahału y rabina należących. Kto by zaś z rozsądzenia Imci pana gubernatora nie był kontent, appellować do decyzji moiey pozwalam.

3-tio. Co się sciaga do przestrzegania miasu: u potrzebnego, aby żywność wszelka na targi wioząca się koniecznie na rynku przedawana była, ma moc Imc pan gubernator rekwirować u Imci pana kommandanta milicyi moiey, aby tyle ludzi udzielił, ile do przeszkodzenia wybiegającym za miasto y tam przekupującym będzie potrzebował. Takoz Imć pan gubernator obowiązany zostaje dopilnować, aby nicht nikogo pod czas targów zdzierał y pod żadnym pretextem brać nie ważył się targowego, dla polepszenia targow teraz zniesionego, chyba by nowe ustanowienie moie z czasem nastąpiło.

4-to. Pod czas przechodów różnego woyska, aby miasto tuteysze nieporządną y gwałtowną furazow y prowiantow składką zniszczone nie zostało, oraz aby każdy obywatel Białostocki pod czas takowych przechodów zdarzonych bezpieczeństwa swego był pewny, ma Imć pan gubernator, nie czekając ostatniey potrzeby, proporcjonalny formować magazyn. na który dwie części expensy żydzi, a częse trzecią katolicy łożyć będą powinni, y gdy ieden magazyn skończy się, drugi nie odwłocznie od Imci pana gubernatora ma zostać nakazany.

5-to. Pienieważ niewstrzeźliwość wszelka każdy majątek rozprasza y zadosyć wszelkiey powinności uczynić zabrania, zaczym Imć pan gubernator nie tylko gospodarzów y rzemieśników, ale też aktualnie w służbie moiey przy pałacu zostających ludzi, w nałogu pijanstwa postrzeżonych, wszelkiemi nayskuteczniejszymi spo-

sobami od tegoż nałogu odprowadzić iest obligowany.

6-to. Jeżeli by kiedy czy to domowy, czy podróży człek swawole iakie w mieście popełniał, upominający zwierzchności nie słuchał, obcych nie mu nie winnych, tym bardziej obywatelów miasta tutejszego bił y przesładował, tedy haubtwach dla uskromienia takowej swawoli za poprzedzoną rekwizycją Imci pana gubernatora ma udzielić, bez żadney odwołki, tyle ludzi. ile interest wyciągać będzie.

7-mo. Od ludzi paskich tak poddanych, iako y w służbie moiej będących katolikow y żydow, do kordygardy wziętych, nie się brać nie będzie należało bez wiadomości Imci pana gubernatora. Ostrzega się przytym, aby poty żaden aresztant za wiadomością Imci pana gubernatora wsadzony z kordygardy uwolnionym nie został, póki tegoż wyrazna rekwizycya nie zajdzie.

8-vo. Ochędowstwo wszędzie zachować należy tym więcej w mieście, zaczym ma przestrzegać Imć pan gubernator, aby ustanowione do wywożenia gnojów y smieci z miasta kary w czas dalszy utrzymywane były, y aby takowego ochędostwa czynić nie chcących obywatelów przyzwicie ukarał.

9-no. Sługa mieyski do funkcyi gubernatorskiej teraz przyłączony z kahalney krótki strawnego na miesiąc ieden brać będzie po złotych dwanasie, póki iednak potrzeba czynienia składek na magazyn nie przeminie, póty przez wzgląd nie obciążania miasta do dawnych złotych osmiu pomienionemu słuźce skarb moy co miesiąc po złotych cztery dopłacać będzie; landwoyt zaś gdyby przyzwoitą y potrzebną miał jakas usługę kolejno gminskich do pełnienia teyże usługi Im. pan gubernator aby wyznaczył rekomenduię.

10-mo. Zaleca się Imci panu gubernatorowi pilność czuć, aby przestrzegał nawozu przez kogokolwiek polskiego y obcego stępla fałszywey monety do miasta tutejszego.

11-mo. Aby bez woli moiej tak żaden katolik, iako żaden żyd z obywatelów miasta tutejszego nie ważył się przedawać, lub jakim kolwiek sposobem ustąpić ieden drugiemu domostwa, placu, ogrodu etc. w czym mnie zawsze ma informować Imć pan gubernator.

12-do. Aby taxa domów y sprzętow wszelkich tak po zmarłych, iako po bankrutach y ludziach zbiegłych pozostających przez nikogo cicho nie robiła się, ale iako bydz może naypubliczniej była czyniona, pod inspekcją Imci pana gubernatora. Konkurrentow zaś do nabycia otaxowanej rzeczy wybranie od rezolucyi moiej dependować powinno będzie.

13-tio. Aby ustanowił Imć pan gubernator pewną proporcją borgow w szynkach tutejszych, y szynkarzow do iako naysurowszey pociągnął odpowiedzi, iezeliby nad ustanowienie więcej komu zborgowali; takoz szynkarzow y kogokolwiek aby przykładnie ukarał, kturzy by rzeczy skarbowe y pałacowe, rzemiesnicze warsztaty, woski, łoie drwa etc. za trunk przyimować wazyli się, tym bardziej gdy by za gotowe pieniądze kupowali.

14-to. Przy wszelkich wymiarach zdarzonych tak placów, pol y ogrodow Imć pan gubernator przytomności żadać będzie Imci pana rewizora ekonomij moiej Tykockiey.

15-to. Złość y nieostrożność rzeźników, iezeli by zarażone zkad bydła lub skory do miasta wprowadzili, za pewnym dowodem, aby ukarał Imc pan gubernator, obliguie.

16-to. Obowiązuie Imci panu gubernatora, aby legacyi na koscioł z krzywdą successorow czyniącey się robić nie dopuszczał, a zaś zrobionej przez iakowy kolwiek sposób obmyslony skutki zatamował do moiej rezolucyi. Względem zaś pogrzebow y szlubow doyrzeć się ma Imć pan gubernator, aby obywatele Białostoccy do przewyszającego ich sposób od duchowienstwa nie byli pociągani okupu. Każdemu czy to szlub biorącemu, czy umierającemu pozwala się dać co chce, a zaś dla mizernych ludzi, to iest nic, albo mało mających, ustanawia się ten porządek, aby nie placili od szlubu więcej iak złotych cztery, od pogrzebu iak złotych dwa. Ukrzywdzeni w tym punkcie przez grabieże y inne wynalazki, szukać mają protekcji y pomocy Imci pana gubernatora.

17-mo. W wszelkich od kogokolwiek zachodzących rekwizycyach o oddanie na osobę zaciągnionych długow, tak od żydow iako y katolikow komu kolwiek winnych, rekomenduię Imci panu gubernatorowi, aby według sposobności sprawie-

dliwość czynił, z referencyą do Imci pana kommissarza mego generalnego, jeżeli zadłużonych ma przymusić do oddania długu, lub też im pofolgować dla najpierwey należącey skarbowi memu uczynienia satysfakcyi.

18-vo. W okolicznościach wszystkich trudnych lub do całosci skarbu mego sciągających się znościć się y naradzać Imci panu gubernatorowi z Imé panem kommissarzem moim generalnym zalccam. Resztę konserwacyi dobrego rządu w mieście Białymstoku utrzymować się powinnoego przezornosci y doskonałości Imci pana gubernatora oddać. Któren instrument Imci panu Antoniemu Patyńskiemu na gubernatorstwo miasta Białegostoku dany y służący, dla zupełniejszey wiary y wagi, ręką własną przy zwykley podpisie pieczęci. Datum w Białymstoku dnia 30 Grudnia 1772 roku. Izabella Branicka K. K. H. W. K. (L. S).

Ułożenie dla miasta Białegostoku w przypadku ognia ratowania się od tegoż przez umowę z batalionem Fizylierow artylleryi koronncy zwierzchnosci dworskiy sporządzone die 9 Iulij, 1777 anno u Białymstoku.

A. Jak tylko na warcie lub pierwszy dobosz na kwaterach któren by ogien postrzegł larum ogniowy uderzy (kturen to larum przy żadney inney okazji tylko przy ogniu się bije) zaraz każdy żołnierz iak nayprędzey z wszelką gotowoscią y bagażem przed haubtwachem znaydować się ma, tam każdy kapitan sześć ludzi od kompanij oddzieli do bosakow, sikawek ręcznych y węborkow, którym ludziom przydany będzie ieden officer z przyzwoitą liczbą unter officerow; officer wartę mający zaraz pikietę poszle na miejsce ognia, aby oko y bacznosc mieć można na rzeczy, które się ratują; oprócz tego rezerwa z bronią z trzydziestu ludzi złożona pomaszeruie do ognia dla straży y bezpieczeństwa ratujących się, reszta żołnierzy broń na haubtwachu złożą, sikawki y reszta sprzętow z cechauzu wytoczą, zostawiwszy przy tych rzeczach szyldwacha wszyscy z bosakami, węborkami y ręcznymi sikawkami z officerami swemi na miejsce ognia pospieszają.

B. Jak skoro larum usłyszą, ten który ma staranie o wieży koscielney pobieży na gure wieży, widziawszy z tamąd na którey stronie iest ogień w dzwon uderzy, stróże nocni miejscecy ogień okrzykną y do landwoyta z wiadomoscia iako nayprędzey pobiegną.

C. Wszysey rzemieślnicy, którzy mogą bydz pożytecznymi okolo sikawki iako to ciesle, slosarze, kowale, stolarze, kołodzieie y rymarze prosto pobiegną, mając każdy przy sobie kunsztu swego narzędzia partykularnie. Rymarze różnego gatunku y grubosci kawalki skór, drudzy gwozdzie, młotki, siekiery etc. z których maystrow fontanista lub iego substytut powinien bydz wybranym za sprycmaystra, który powinien znać każdą szrubę przy sikawce y dyrygować kiszkę, drudzy zaś powinni bydz wewszystkim iego rozkazowi podlegli. Kominiarze wszyscy takoz stawić się mają.

D. Konie powinny bydz z miasta naznaczone, z któremi by zaraz przybiegli do sikawek, a wroszeie czyie kolwiek w przypadku użyte, okolicznosc gwałtowna uzurpacyą tę exkuzować będzie.

E. Gdy by mieszczenie prosto pobiegli do ognia, niezawodnie z tego wynikało by wielkie zamieszanie. Trojaki gatunek w Białymstoku iest obywatelow—mieszczenie landwoyta swego, obywatele z Nowego miasta y z Boiar woyta, a żydzi starszego swego mają. Pierwsi zatym mieszczenie przed domem landwoyta, z Nowego miasta y z Boiar przed austeryą pod Ieleniem, a żydzi przed szkołę schodzić się będą. Mieszczenie powinni bydz podzieleni na pewną liczbę, po dwudziestu lub po czterdziestu, według pomiarkowania ogulney liczby obywatelów, którzy powinni mieć funkcyą iedni do robienia przy sikawce, drudzy do noszenia wody, trzeci podział do ratowania rzeczy. Ten sam gatunek podziału powinien bydz zachowany na Nowym miescie y u żydow. Przy Nowym miescie zaś y w tych domostwach, gdzie ludzie mieszkają, którzy sami przy ogniu pracować nie mogą, każdy stawić powinien służącego lub służącą.

F. Nicht nie powinien przyść z gotemi rękoma, każdy powinien mieć czy konewkę, czy szaflik, czy siekiere. Pierwszy, który stanie przed temi miejscami naznaczonymi, dostanie jakąś pieniężną

rekompense, która ma być zapłacona przez tych, którzy najpóźniej staną, tym więcej którzy znajdować się nie będą; niesposobni strosz takowy zapłacić obmyślony karze podpadną.

G. Każdy z tych przełożonych powinien mieć rejestr ludzi pod jego zwierzchnością zostających y kiedy po kilka razy dla ćwiczenia się w tym porządku alarmy będą, tym bardziej pod czas aktualnego przypadku ognia, brakujących do kary pociągnie się bez wymówki.

H. Jak skoro batalion stanie na miejscu ognia, powinien komendant tegoż batalionu ludzi pod karą ostrzegać, ażeby nie hałasowali, ani krzyczeli, każdy żołnierz powinien w swoim szeregu stać, nie rozchodzić się y nie swoim domysłem nie robić. Komendant batalionu powinien ich dopiero według potrzeby w liczbie należytej rozdysponować, obywatelów nie bić, nie łajać, nie sarkać. Ichm. panowie officerowie gdy by próżniaków postrzegli, tych do roboty mają zapędzić. Officer ten, który komenderowany będzie do ratowania rzeczy, powinien sztydłwachów od miejsca ognia aż do miejsca składu postawić, aby ludzie, którzy rzeczy ratują koniecznie ich mijali y przy składzie który być powinien w otwartym miejscu otoczony żołnierzami, składali. Reszta przezorności komendanta się oddaie.

I. Dobosi nie powinni się zgromadzać przed wartą, tylko rozchodząc się wszędzie przez miasto prosto ku ogniewi sציגać się mają.

K. Ciesle regimentowi z swymi siekierami przyjdą do ognia zawsze.

L. Ma zaś generalny rządca miasta I. pan gubernator, do którego mniejsi rządcy, od tegoż wyznaczeni, referować się będą, znajdować się współ z komendantem przy ogniu y dysponować ludzmi, nie pozwalając hałasu y krzyku. Jak pożar się skończy, na podobieństwo żołnierzy porządkiem obywatele stawać będą y każdy być ma przeczytany imieniem y przezwiskiem, a ten zostanie karany, który się przed koncem oddali.

Ł. Do pompowania wody naznaczeni nie powinni się wszyscy razem brać, tylko tyle, ile potrzeba, drudzy przy tym stawać, do innej roboty się nie brać, tylko iak pierwsi zmordowani zostaną, drudzy powinni zaczynać tamtych czynności.

M. Zażyci do bosaków y siekier powinni bez żadnego względu, jeżeli się ogień na dole zajął, dach zrzucić, jeżeli przez górę, a budynek nie murowany, cały rozrzucić, gdyby zaś poboczne dachy goniami przykryte były to y te równie zrzucić, lepiej jeden albo kilka domów zrujnować, jak gdy by całe miasto w popiół się miało obrócić.

N. Czyli blisko, czy daleko żaden nie powinien z stawu, z studni lub z pompy aż do sikawki wodę nosić, ale uformowawszy linią jeden drugiemu podać wężorki. Jeżeli blisko, podwoyna stać ma linią, jedna próżna, druga pełne podawać będzie.

O. Na wodzie w kadziach będącej powinny być pływające przykrywadła, inaczej by wody więcej się wylało, jeżeliby się na miejsce przywieść mogło.

P. Oprócz ludzi potrzebnych do ognia gaszenia, kobiety z dziećmi powinny pod karą zostać się w domach swoich y trzymać je zamknięte.

Q. Drabiny do ognia z kolkami rozmaitey miary sporządzone, niesione być powinny prócz przy domach będących y inne narzędzia, w należytem dozorcze aby zażyte w potrzebie nie psuły się zostawać będą.

R. Po skończonym ogniu każdy czy żołnierz, czy obywatel oddać powinien przełożonemu swemu powierzone mu ogniowe sprzęty; jeżeliby co który zgubił, powrócić swoim kosztem powinien słusznie.

S. Po usmierzonym na koniec ogniu do gaszenia pożaru ludzie z miasta naznaczone być mają według potrzeby, y jeżeliby w nocy ogień zdarzył się do godziny dziewiętej, z rana na zaiutrz aby drzewa rozerwanego y innych rzeczy wyratowanych nie rozkradziono, niemniej aby nikt obcy w pogorzelniznie szukać żelaza, miedzi etc. prócz właściciela nie ważył się warta pod dozorem słusznego gospodarza dodana być powinna, a gdy konczyć będzie powinność swoją opowie się swojej mieyskiej zwierzchności. Równie lubo by się w dzień trafił ogień, dysponowani do zalewania pożaru ludzie z miasta y do pilności wyż wyrażoney zażyci być mają.

T. Dla wszystkich zaś w powszechności zaleca się, aby skargi wzajemne swoje po usmierzonym ogniu w przeciągu czasu dwudziestu czte-

rech godzin zanosili, ponieważ w późniejszym czasie zupełnie zostaną odrzucone.

Przepis przyzwoitego w obywatelstwie rządzenia się dla kahału Białegostockiego do zachowania podany 1777 roku w Białymstoku.

1. Elekcyja starszych miesięcznych żydów kich w czasie przyzwoitym, na wielkanoc żydowską, odprawiać się ma, z pomocą zwierzchności dworskiej, która ludzi swoich według potrzeby doda do szkolki, gdzie podług zwyczaju wyrażona elekcyja robić się będzie, którzy dodani ludzie poty elektorow nie rozpuszczają do domow y w szkole pilnować obowiązani będą, poki ci elekcyi skutecznie nie zakończą y teyże elekcyi w xięgi swoje nie zapiszą, oraz tak dostatecznie nie sprawią się, aby co kolwiek tylko do należytej elekcyi y prawności w niey zachowania ściągac się może, nie na czas dalszy odłożono nie zostało. O nas'apionym zaś koncu zupełnym tey elekcyi, rabin ludzi do szkolki dodanych uwiadomić będzie powinien.

2. Starszy rokowy z słusznych gospodarzow ieden, którego by do częstego y na czas długi wyjazdu z miasta handel nie obowiązywał, pod czas przerzeczoney elekcyi ma bydz obrany, do którego ciąglą to iest nieustaiąca interessow wszystkich kahalnych przez bieg roku całego wiadomość należeć będzie, y bez przytomności iego (chyba by aktualna choroba dyspensowała) żadna sessya zgromadzać się, tym bardziey nie rezolwować nie powinna, którego starszego obranie rokowego bynajmniey starszenstwu kahalnemu miesięcznemu nie uwlecze, ponieważ kolejno starsi kahalni co miesiąc po sobie następować będą y interessami, tudziez wszelkiemi okolicznościami współwładnie z starszym rokowym rządzić się mają.

3. Ażeby na powinnym bezpieczeństwie dla kassy kahalney nie zbywało, starsi zaś miesięczni oraz wiernik kahalny aby podeyrzenia zlosliwego z osobistego taż kassą zawiadowania pospolicie pochodzącego unikneli, zalecam, aby na pobory podatkow publicznych, takoz na różne gatunki percept kahalnych skrzynia, sporządzona kosztem

kahalnym była, z trzema zamkami, to iest z zamkiem wewnętrznym iednym y z dwoma na bokach teyże wiszącymi kłódkami, od której skrzyni klucz przy starszym rokowym, klucz drugi przy starszym miesięcznym z kolei następującym, klucz zaś trzeci przy wierniku kahalnym zostawać mają, y iedna z pomienionych osob bez drugiej, ani dwie bez trzeciej tak percept żadnych odbierać, iako też z tych że expensować nic nie będą powinni.

4. Wiernik kahalny ma bydz na ciężką rothę przysięgły nie tylko na to, że swemu kahałowi wiernym y posłusznym będzie, ale też na to, że pospolstwa zdzierać y nie słusznie grabić, krewnym zas swoim przyjaciółom y starszym folgować y żadnych czynić wzglendow nie będzie, lecz należytość zupełną od każdego obywatela rzetelnie wybierać ma podług rejestru, który przy układaniu podatku ręką układających moderatorow podpisany bydz powinien. Dla zupełniejszego zaś przekonania suspicyi o sprawiedliwym podatkow wybieraniu, zalecam raz na zawsze wiernikowi kahalnemu, ażeby na każdy grosz podatkowy wybrany, z wyrażeniem na iaki rodzaj podatku onego wybrał, punktualne y dostateczne dawał kwity, do takowych zaś dawania iezeliby arendowana była króbką, każdy iey tenutor obowiązany będzie, a ponieważ trafić się może przez złość, pod czas zdarzoney weryfikacji kwitów pozataiane, pospolstwo przyznając że nadto wybrany podatek został y z tey przyczyny kwity nie dane mu były, zaczym nie pozwalając złości takowej y szalbierstwu z zatartej niepamięcią okoliczności zyskiwać, naznaczam, aby na nieregularność w dawaniu kwitów, lub zdzierstwo wiernika, czy też krobki tenutora nie późniey skargi zanoszone były, iak w przeciagu dni trzech po zapłaconym podatku, które w późniejszym czasie czynione (chyba by oczewiste dowody y świadectwa poborcow pomienionych o fałsz przekonały) wysłuchane nie będą.

5. Przerzeczony wiernik kahalny pogłowne y podymne na ratę septembrową pierwszych dni Sierpnia, a na ratę marcową pierwszych dni Lutego wybierać zacznie, takowym porządkiem. Nayprzód za podanym sobie przez starszych miesięcznych rejestrem bierzczym obowiązany będzie maiętnego równie ubogiego obywatela sam przez

się y przez begunow użytych uwiadomić y w bożnicy pod czas zgiomadzenia obwołać, aby w trzech dniach wszyscy do zaplacenja podatku publicznego starali się znaleść w sposobności y ten podatek po upłynionych trzech dniach na gospodę iego odnosili, przy tym oswiadczyć powinien, że na gospodzie swoiey tylko przez dni dwa przerzezony podatek odbierać ma, a po wyszłych tych dwóch dniach exekucją z pomocą dworską zacznie. Po którym czasie zakonczoney wiernik exekutora od zwierzchnosci wziąwszy, sposobnieyszych do zaplacenja należytosci dalszemu czasowi zostawi. mniej sposobnych exekwować będzie y tygodniem przed dniem w prawie wyznaczonym dla exaktora skarbu koronnego. w którym ordynaryinie podatki się publiczne wybierać zaczynaia, starać się ma usilnie tenże wiernik, ażeby zupełną summę do kassy swoiey importował oraz, co miedzi zbierze. na monetę srebrną zamienił

6. Wyż wyrazony wiernik zastawy jakowc od kogo weznie konserwować w calosci powinien y tych na wygodę własną użyć, lub komu użyzyć, pod karą niema, po wyszłych zaś dniach trzydziestu według prawa żydowskiego. Ieżeliby właściciele onych zastawów nie wykupili za poprzedzoną taxą kahalną, publicznie uczynioną, aby retenta na obywatelach z ich większą w czasie stratą y z zepsuciem oddanych w zastawę rzeczy nie zalegały. one zastawy sprzedać lub przezastawić wolny będzie.

7. Tenże wiernik kahalny w wybieraniu swoim kroczannego podatku nappierwszą baczność zachowa na to, aby na terminach przypadłych placenia należących procentow od summ. na kahale tutejszym będących. punktualnie każdemu kredytorowi y bez zwłoki żadney procent należący wypłać, oraz pilnie przestrzegać będzie, ażeby przed czasem do kassy zgromadzonych pieniędzy starzy rokowy, zniósłszy się z starszym miesięcznym. na własną potrzebę handlową, czyli inną lubo z obowiązkiem tych na czas potrzeby oddania nie używali. Co gdy by się stało, nieodwłocznie zwierzchność uwiadomić powinien, pod karą, ieżeliby pozne uczynić miał doniesienie. tym większą, ieżeliby cale nic o tym nie oznaymil.

8. Po skonczoney każdym miesiącu rachunek miesięczny z percept, iakowe do kassy kahalney weszły, oraz z expensy, jakowa y na co była

uczyniona, wiernik do weryfikacyi y podpisu starszych rokowego y miesięcznego odda, który registr miesięczny podpisany, (oprócz tego zaś raz na raz w wiegę kahalną tak percepta, iako expensa wciągana bydz ma) dostatniego przy konkluzji roku czynić się mającego porachunku konserwować przy sobie powinien będzie.

9. Gdy zaś pobor rocznych podatkow za zbliżającym się ułożeniem nowych konczyć się będzie, starszy rokowy z całym kahalem y z ławicą złożycy powinni sessją generalną, na której rachmistrzow, roczny rachunek odebrać mających, zwyczajem swoim przez ciągnienie losów obiorą z osob w starey radzie zasiadaiących y tymże rachmistrzom dwóch, lub trzech z pospolstwa, z pozwoleniem im wiadomosci nayspełniejszey o perceptach y expensach kahalnych dodadzą, którzy wszyscy, po zakonczeniu rachunku, wiernikowi kwit dać y onego podpisać obowiazani będą. A ieżeli by kiedy zdarzyć się miało, że wiernik bez oddania wyzey opisanym sposobem rachunku y odebrania co z tegoż rachunku winnym kassie będzie z obowiazkow swoich uwolniony, tym bardziej z miasta wypuszczony zostł by, tedy starsi rokowy y miesięczny, za którego miesiąca takowy trafi się przypadek, w odpowiedzi zostaną.

10. Ponieważ prowent do bractwa pogrzebowego, z pogrzebow obywatelski h wchodzący, popolicie zawiadowcow onego wspomaga, a do powszechnych potrzeb mieyskich do tad nie przykładał się, który lubo ma prawem swoim przepisane wydatki niektóre nabożne, iednak rzecz iest z praktyk wiadomych pewna, że częstokroć reszty onego na prywatny zysk starszych tegoż bractwa obracają się. Zaczyn dla nie wyzucia bractwa pomienionego pogrzebowego z praw mu służących żydowskich, intrat onego do kahalney kassy nie przyłączam, lecz obowiaznię scisle kahal, aby, gdy rachunek roczny czynić będzie, przez wybranych rachmistrzow percepty tegoż bractwa y expensa wyexaminowawszy. zbywaiącą reszta, która zostanie w ręku starszych brackich do percepty kahalney, dla pofolgowania w podatkowaniu ubogim obywatelom zapisywali. Do którego bractwa wchodzących znaczne wkupno, ponieważ do takowey pretensyi przyprowadza, że nadgradzaiąc hojny wydatek, dzieci male swoje wpisować w toz bractwo zwykli. z krzywdą pre-

endetow dojrzałych y słusznych ludzi, co polstwo przeciwko starszenstwu oburza. Zaczynam naznaczam, aby wkupno w bractwo pomienione odtąd było proporcjonalniejsze. Małoletny zaś nikt do niego brackiej pod wolnym z teyże za odebraną najpierwszą wiadomością wymazaniem y ukaraniem grzywną takowego chłopca zapisujących, przyjęty nie został. A elekcyja starszych bractwa pogrzebowego, według praw żydowskich, co rok pod czas Wielkiej nocy żydowskiej być powinna y na tey kilka osob słusznych gospodarzow, za wkupnem, w więgę bracką wpisanych bydz ma

11. Że część znaczna dobrego rządu wszelkiego od regularnego y osobnego kategorii wszelkiej czy to pieniężney, czy też uczynkowej zapisywania zależy, więc naznaczam, aby więgi kahalne sporządzone były tży, osobna na registra percept y expensow wszelkich, osobna na zapisywanie w niej elekcyi zwykley starszych miesięcznych y innych officyalistow kahalnych, tudzież w starey radzie zasiadających osob, osobna na zapisywanie manifestów, dekretów, zapisów y innych, w jakim kolwiek gatunku tranzakcyi, które w więgę, iezeli w ówczas gdy robić się będą wprowadzone nie zostaną, a pod rozsądzenie zwierzchnosci sprawa przydzie, tedy czynione piśma sposobem partykularnym na obronę strony, takowemi dokumentami. kryjomo prokurowanemi, broniący się mi służyć nie będą.

12. Apellacya od duchownego, żydowskiego y kahalnego sądu tuteyszego, według dawney ustawy, zawsze zostaje wolna do synagogi Tykockiey w spawie nie mniejszey, aby się na proces strony nie wycięzały, iak summę złotych polskich 500 wynoszący; kto zaś z ferowanego przez pomienione duchowieństwo, lub kahal dekretu nie kontent będzie, ten, po przeczytaniu onego, apellacyą swoją, oswiadczyć ma, a to z przyczyny doswiadczenia, że z krzywda kredytorow dekreta solucyi zyskujących dłużnicy do terminu naznaczonego apellacyą utrzymywać zwykli.

13. Kahał z rabinem y ławicą całą nie będzie powinien prywatnym sposobem czy to formalne obywatelstwo w miescie mającego żyda, czy też nawet komornika z miasta rugować, lecz iezeliby tak występny kto znalazł się, że go wygnąć z miasta należałoby, inkwizycya ma bydz dosta-

tecznym sposobem p zez starszych rokowego y miesięcznego, lub też przez duchowny sąd wyprowadzona, wyprowadzających ją rękoma podpisana y do rezolucyi zwierzchnosci podana. Gdy by się inaczej kiedy stać miało, sprawy takowey czynnosci, sztofem karani będą, a iezeliby publiczną wiadomością tych okrywał kahał, na cały tenże kahał zasłużona kara rozciągnie się.

14. Rabin ani kahał z ławicą całą, bankrutując osoby, towaru ani gospodarskiego sprzętu. tym bardziey argenteryi y pieniędzy gotowych gdzie kolwiek opytanych na satysfakcyą kredytorow żydow, z podeysciem kredytorow znaleźć się w czasie mogących katolików, obrać, bez wyrazney y wczesney do zwierzchnosci referencyi, nie powinni będą; takoz publiczną sławą, czy partykularnym doniesieniem o złodzieystwo oskarżonych osob, własną mocą karać y uwalniać nie może, ponieważ takowy trafunek konkludować zwierzchnosc z wielorakich przyczyn iest obowiązana.

15. Kahał w miescie iako iest dla rządu utrzymania postanowiony, tak do tegoż sciagać się powinna troskliwosc najzupełniejsza y ustawiczna, azeby funty, łokci y miary warszawskie, przed kilku latami przezemnie do miasta tuteyszego wprowadzone y rozdane, zatracone nie zostały. azeby przed zaczęciem się targów, w dni targowe zboza z podwodami postępując większą iaka przeszłych była targow cenę do siebie nikt nie zwracał, tym bardziey azeby toż zboze y cokolwiek się na targ prowadzi za miastem nie spotykał y płacił, o czym nie odwłocznie starsi rokowy y miesięczny, od bieganow swoich uwiadomieni zostawszy, zwierzchnosci rzetelnie, doniesć mają. Y tego kahał pilnie dostrzegać powinien. azeby potrzebne w miescie ochędostwo zaniechane przez opuszczenie się obywatelów nie było, to iest aby bruki raz na raz czyszczone były, azeby dachy y kominy złe, ile zdolność mieszkającego pozwoli, reparowano, studnie y pompy utrzymywano, okna stłuczone, tynk obleciały, dachówkę złą naprawiano, rowy y rynsztoki w czasach dwóch przynajmniej roku, to iest na wiosnę y w iesieni należycie chędżono, austerye y karczmy z gnoiu oczyszczano, kadziow co czwarty dom wodą od przypadku ognia napelnionych nie zagubiano, podróznych skoro do miasta przybędą, zwierzchnosci

meldowano, stróżów nocnych, iako bardzo potrzebnych, w mieście utrzymywano y tym płacono. A jeżeli się sprawować nie dobrze będą, na tych się uskarżyć zwierzchosci starsi rokowy y mieścieczny powinni.

16. Jeżeli by obywatel przez przypadek ognia dom stracił, od płacenia przez czas, iaki zwierzchność determinować będzie, ma bydz wolny. A jeżeliby ruchomosci gospodarskiej z tegoż ognia nie wyratował y zupełnie wszystko w domu gospodarstwo stracił, lubo by handel osobno sytuowany ocalony został, dla przysposobienia onego, aby się w czasie zabudować mógł, płacić podatku krobczannego, takoz za rezolucją zwierzchnosci, przez pewny czas nie będzie; od kogo zaś ogień się zacznie, ten bez żadney kompassyi ukarany zostanie, ile gdy przyczyna z iego niedbalstwa lub nieostrożno ci okaże się. Obywatele żydzi, względem ratunku od ognia, do ułożenia tey okolicznosci między komendą batallionu fizylerow artylleryi koronney y między zwierzchnością dworską uczynionego, które osobno iest przepisane, stosować się zupełnie mają, pod karą na niestawiających do tegoż ratunku, w opisie pomienionym naznaczoną.

17. Do kahału należeć będzie, aby nawozu monety fałszywey do miasta bronil y nie pozwalał, a zjawionego nawozcę takowey złey monety zatrzymawszy, zwierzchność o nim uwiadomił; kto kolwiek zaś pobłąży, takowemu nawozcy czyli w zarzuceniu miasto monetą fałszywą, czy też w pozwoleniu onemu ucieczki, aby rygorowi przyzwoitemu nie podlegał za publiczny występki, ten karze surowey podpadnie, bez żadnego względu na dystynkcyą osoby majątney.

18. Rabin tuteyszy ażeby w dawaniu szlubow zachował prawo. Rzeczy pospolitey, które rozporządza, aby niemającym sposobu do życia żydom szlubow nie dawał, który sposob w dwoiakim rodzaju uważany bydz ma: albo jeżeli żeniący się zapis znaczny zyskować będzie, z którego w handel, lub w szynk włożonego mieć może sposob do życia dalszego, albo też jeżeli kunszt rzemiosła jakiego doskonale umieć będzie.

19. Kahał pilny zachować ma dozor, aby kryiomo to iest bez żadney opowiedzi publiczney nie tylko osiadli gospodarze żydzi, ale nawet rzemieślnicy komorą u gospodarzow mieszkający nie wynosili-

się z miasta, o których jak tylko powezmie wiadomość, że się wynosić mają, uwiadomić dwor powinien będzie, a tym czasem aresztować ich ma nieodwlocznie, a za dopuszczoną ucieczkę odpowie

20. Uniwersałow wszelkich, od kommissyi skarbowey koronney wychodzących, w okolicznosciach handlu i innych kopie dla wiadomosci potrzebney miasta zawsze bydz powinny przy starszym rokowym, który następującemu po sobie one y kwity wszelkie z oddanych podatków publicznych, zdawać będzie powinien, pod surową odpowiedzialnością z osoby swoiey.

21. Kahał wspólny z starszym rokowym y z sędziami cechowemi na cechy tu znajdujące się, to iest krawiecki, kusznierski, piekarski y cyrulicki inspekcją pilną zachować ma, aby na sesjach swoich podatków na nieprzytomnych cechmistrzowie nie wkładali, aby na cechy kredytów nie zaciągali, bankietow nie czynili, podstępkiw w robotach przez zepsucie reputacy rzemieślnika sobie nie wyrządzali, zgola aby przystoynie się rzadzili. Podatki na nieprzytomnych włożone y kredyty na szynkach imieniem cechu zrobione albo cechmistrzowie iako sprawcy takowego zdzierstwa z własney kieszeni płacić będą, albo też, jeżeli by się pokazali bydz niesposobnemi do zapłacenia tey natury długu, karze przykładowey podpadną, a kredytorowie trunek kredytowany utracić powinni będą.

Rotha przysięgi dla żyda.

Adonai Stworco niebies y okrągu ziemi y wszystkich rzeczy, moy y tu stojących ludzi, wzywam Cię w Imieniu Twoim świętym teraz na świadectwo, iż tak długo pokąd etc. Adonai dopomóż, iesli zaś w tym iakiego fałszu y oszukania dopuszczę, niech będę Herem y wiecznie przeklęty, niech mnie strawi ogień, który pożarł Sodomę y Gomorę, niech wszystkie przeklęstwa w Torach opisane na mnie spadną y niech mi prawdziwy Bóg, który stworzył liscia y trawę y wszystkie rzeczy, nie będzie pomocą y sparciem w wszelkich moich sprawach y potrzebach. Jeżeli się zaś we wszystkim sprawiedliwie zachowam, to mi dopomóż prawdziwy Boże Adonai Amen.

Nota 1-mo. Gdy zaś żydowi w processie iakowym od chrześcijańskiego sądu przysięga nakazana bywa, to potrzeba y w sądach wojskowych przed przysięgą następującą uważić przestrożę, żeby się tu w Bożnicy lub szkole Żydowskiej, a nie zwyczajney izbie sądowej, odprawia, y gdy na tym miejscu, gdzie proces wiedziony niemasz bożnicy, potrzeba naybliższego urzędu gdzie się takowa znajduie, rekwirować, aby iey wysłuchał.

Nota 2-do. Przy przysiędze żydowskiej ma bydz 10 innych żydów przytomnych, przynajmniej lat 13 mających, a między temi ieden rabin, lub gdy tego niemasz, inny iaki szkolny żydowski, a ten powinien żyda tego, który przysięgać ma, ięzykiem przytomnym, chrześcianom świadomym, względem krzywoprzysięstwa, dokładnie z zakonu Mojżesowego napomnieć, a przy tym przełożyć mu, że żadney niema nadziei, aby mu ta przysięga darowana była, że przysięgę tą nie podług swoich myśli, ale podług Boga y sędziogo zdania wykonać ma, a zatym mu żaden w myśli zachowany wybieg, albo kondycya wymyślona nie niepomozę, a na ostatek że ta zwierzchność chrześcijańska, która po nim tey wymaga przysięgi, iest iego przyzwoitym sędzią. Na te tedy wszystkie punkta, powinien rabin żyda takowego zakląć, iesli ie ma za prawdziwe, na co odpowiedzieć ma amen. Niż rozpocznie żyd przysięgę, powinien czysto ręce umyć, a to y inni przytomni żydzi uczynić obowiązani, przy tym powinien mieć suknię swoją, pas y płaszcz, oraz arba, compoth, tudziesz cecys y Thephillim, albo zakonne rzemienie na czole y na lewym ramieniu, gdzie go po drugi raz rabin spyta y zaklnie, iesli to wszystko iest prawdziwe, y iesli też podług zakonu na się wziął, na co rabin zwyczajne na to glosno zmówi pożegnanie, a gdy to nastąpi, żyd wsadza swoy kapelusz, lub czapkę na głowę, potym bierze tallis y u tych wiszące cecys, obraca się ku wschodowi, bierze znajdujący się w Bożnicy prawdziwy Rodał (pocałowawszy go), prawą ręką y kładzie nań aż do łokcia obnażoną lewą ręką na te słowa z wtórych xiąg Możeszowych, rozdziału 20, wiersza 7, które glosno wprzód przeczytawszy, z wyrażeniem imienia y przezwiska swego, w hebrajskim ięzyku składa przysięgę następującą:

Nota 3-tio. Ja N N albo iakiekolwiek bym imne mogł mieć imie y przezwisko, syn N N, przy-

siegam Panu Bogu Wszchemogącemu Stwórey Nieba y Ziemi, memu y tu przytomnych ludzi Bogu Abraamowemu, Izaakowemu, iz etc. etc. y wzywam Cię Adonai Elohim Jedyny wieczny Boże, abys przენayswiętzym wielkim Twoim Imieniem sam poswiadczył y potwierdził tę moję przysięgę, tak mi dopomoz prawdziwy Boże Adonai; iesli zaś w tym nieprawdę y przewrótnie mówię a fałszu y obojętnosci iakiey zażywam, y tak krzywo przysięgam, albo przy tey przysiędze fałszywe w sercu myśli mam, niechę od Boga żadnego mieć odpuszczenia y poiednania z nim, tak na tym tu, iako y na drugim swiecie, a żadne nawrócenie się niema bydz więcęcy pomocnym; ale Bóg ma zesłać na mnie wszystkie przeklęstwa w Torach opisane, wszystkie przeklęstwa Bileama y wszystkie 10 plag Egipskich, dom moy y dobra, żona y dzieci mają bydz siarką y smolą, iak Sodom y Gomorra, ukarane. Niech będę Orar y Cherem, wygnancem y przeklętym, a moia dusza y ciało niech nie mają uczesnictwa wszystkich Twoich obietnic, któreś ludowi twemu uczynił, ia zaś niech niemasz wspomnienia od ciebie prawdziwego Boga y nie zmiłuiiesz się nademną przy moim skonaniu.

Nota 4-o. Na ostatek konczy się przysięga żydowska wykrzykaniem przez przytomnych żydów iednostaynym tych słów: Amen, Amen. Słuchay Izraelu, Pan nasz Bóg iest iedyny Bóg, niech będzie Imię chwały królestwa iego wielbione na wszystkie wieki. A nato całue żyd przysięgając powtórnie Rodał.

Nota 5-to. Żydowki także niemoga unikać złozenia tey przepisanej przysięgi z tą tylko różnicą, że u nich co o Tallis y Thephillim iest powiedziano odpada.

Nota 6-to. W ważnych bardzo sprawach można, na przeciwney strony, lub sądu żądanie, oprócz tych wspomnionych okolicznosci, kazać trumną do Bożnicy wniesć, na której żyd przysięgać mający, oblokłszy suknie na sądny dzień u nich używane wzięść powinien, y goły noż w ręce trzymać ma, można też kazać czarnę swieczę przynieść y te zapalone żydzi nosić powinni.

Nota 7-mo. Wszystkie przysięgi żydowskie mają bydz od sądowej osoby wysłuchane, a do tych mają bydz poniedziałki lub wtorki wyzna-

zone, ponieważ oni są tego zdania, że w te dni na drugim świecie sędzeni będą

Nota 8-vo. Zabierając się do na naczęcia juramentu dla żyda strzedz się ma zwierzchność nakazywania onego sposobem absolutnym, naprzykład w tych słowach: ja ci żydzie, każę ażebyś. co mi na obronę swoją mówisz, zaprzysiągł, bo znajdzie restrykęją najprawdziwszey pretensyi

do siebie odprzysiądz się, a to że niema króla y państwa swego y iest niewolnikiem nakazującego jurament, ale należy żyda łagodnie zapytać czy chce z napaszi N N wyjść przez przysięgę y jeżeli onę wykonać żąda, to do niego trzeba go przypuszczać nie sposobem jnkunckyi ale pozwolenia.

Tabella podymnego majątności Tykocinskiej w województwie Podlaskim, powiecie Tykocinskim, parafij teyże leżącey, sukcesorow niegdy I. O. Branickiego kasztellana Krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego dziedzicznejey, w possessyi dożytnicy I. O. ziągł Poniatowskich Izabelli Branickiey, kasztellanowey Krakowskiej, hetmanowey Wielkiej Koronney na dymow ut sequitur

	W folwarku y innych budynkach dworskich.	W plebanij y innych budynkach plebanialnych Alumnat m.	W budynkach cerkiewnych.	W budynkach do Mi sztoru xx bernardynow należących.	W browarach, karczmach, gorzelniach, cerkwiach, młynach, cegielniach.	We dworach szlacheckich.	W chatkach męskich y żydowskich.	W chatkach wiejskich.	Summa dymow calej majątności.		
									Dymy mieszkanie 4.	Dymy wioskiste a florensis 5.	
Miasto Tykocin	12	19	1	2	6	6	247	—	293	—	
Folwark	2	—	—	—	—	—	—	8	—	2	
Wies Lopuchowo	—	—	—	—	2	—	—	3	—	10	
Stelmachówek	—	—	—	—	—	—	—	6	—	3	
Broniszewo	—	—	—	—	—	—	—	10	—	6	
Radule	2	—	—	—	—	—	—	10	—	12	
Lesniki	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10	
Paiewo	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10	
Boiarowie Sierki	—	—	—	—	—	—	—	25	—	25	
Folwark	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
Wies Samniki	—	—	—	—	—	—	—	15	—	15	
Sawino	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10	
Siekierki	—	—	—	—	1	—	—	9	—	10	
Na gronzie Lipnickim	—	—	—	—	3	—	—	1	—	1	
Klucz Trzcianski w Nowey wsi.	2	—	—	—	2	—	—	36	—	41	
Wies Brzeziny	—	—	—	—	2	—	—	13	—	15	
Laskowiec	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9	
Sempiki y Łazy	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	
Żuki y Łaziuki	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	
Kisłaki, Frącki y Szelagówka	—	—	—	—	2	—	—	3	—	5	
Chobotki y Szafranki	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	
Tatary y Morusy	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	
											Summa
											204
											293
											eficit
											dymow
											204

Klucz Stelmachowski, Klucz Lipnicki, dymow 78.   Klucz Zakątkowski dymow 46.

Tabella dymow zaprzysiężonych w grodzie Brańskim starostwa y lesnictwa Bielskiego, tudzież dobr Orli, z wyrażeniem osobnym dymow w possessyi I. O. pani będących y różnych possessorow po ten czas przy zaprzysiężaniu do tabellów wpisanych.

	Dymy z kturzych rocznie należy.				Na rothę.		Decessa z myth nowej taryffy.
	a florenis 4.	a florenis 5.	a flor. 7 groszy 15.	a flor. 7 gr. 15.	Summa należąca		
<i>Dymy starostwa Bielskiego z miastem.</i>							
<i> Klucz Holowieski.</i>							
<i>Miasto Bielsk z wsiami do siebie należącemi.</i>							
	Mieskie	Dworskie	Cerkiewne, karcz-mne, browarniowe.	Chlopskie	Złote.		
Miasteczko Bielsk	159	—	—	—	—	—	
Podzamcze	21	—	—	—	—	—	
W miescie plebania kościoła farnego . . .	11	—	—	—	—	—	
W klastorze ww. oo. karmelitow	7	—	—	—	418	—	
W plebanij przy cerkwi Preczyskiej . . .	1	—	—	—	—	—	
przy cerkwi Woskreszenskiej	1	—	—	—	—	—	
przy cerkwi Soborney	2	—	—	—	—	—	
przy cerkwi s. Tróycy	2	—	—	—	—	—	
przy manasterze oo. dyzunitow . . .	5	—	—	—	—	—	
Wieś Augustowo	—	—	—	66	251	7 1/2	
Tamże folwarczek ww. oo karmelitow . .	—	—	—	1			
Wieś Stryki	—	—	—	31	146	7 1/2	
Tamże kmieć do cerkwi Woskreszenskiej .	—	—	—	1			
do cerkwi s. Tróycy	—	—	—	6			
do monasteru oo. dyzinitow	—	—	—	1	—	—	
Wieś Szastały	—	—	—	24	90	—	
Wieś Widowo	—	—	—	41	165	—	
Tamże Lubmagerowizna	—	3	—	—	7	15	
Wieś Parcewo	—	—	—	63	236	7 1/2	
Wieś Spiczki	—	—	—	33	123	22 1/2	
Na końcu lasu mieskiego przy puszczy Bia- łowieskiej mieszkańcy	—	—	—	7	26	7 1/2	
Karczma y młyn probostwa Bielskiego w miescie	2	—	—	—	4	—	
Summa mias a Bielska z wsiami .	211	3	—	277	1468	7 1/2	
<i>Attynencya y wsie staroscinskie.</i>							
Austerya woytowska w miescie Bielsku . .	4	—	—	—	8	—	
w Holowiesku	—	15	—	—	37	15 fl. 1 gr. 7 1/2	
Tamże browar y karczma	—	—	2	—	7	15	

Na Klementynowie	—	—	2	1	} 11	7 ¹ / ₂	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Wieś Hredele	—	—	2	12			
Tamże kmiecie cerkwi Soborney	—	—	—	3	—	—	fl. 1 gr. 8 ¹ / ₂
Wieś Hołody	—	—	2	19	} 78	22 ¹ / ₂	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Wieś Piliki	—	—	2	8			
Tamże woytowstwo W. I. P. Piaseckiego	—	2	—	—	—	—	—
Wieś Saki	—	—	1	26	101	7 ¹ / ₂	—
Wieś Kotły	—	—	—	18	67	15	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Tamże część I. P. Gieszkowskiego	—	—	2	42	165	—	—
Wieś Orlanka	—	—	2	3	18	22 ¹ / ₂	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Wioska Biała	—	—	1	4	18	22 ⁵ / ₂	—
Summa klucza Hołowieskiego	215	20	16	413	2088	22¹/₂	
<i>Klucz Użycki.</i>							
Użyki	—	5	—	—	} 20	—	—
Tamże karczma y młyn	—	—	2	—			
Wieś Ogrodniki	—	—	—	29	112	15	fl. 2 gr. 15
Wieś Krzywa	—	—	1	29	112	15	fl. 2 gr. 15
Tamże woytowstwo I. P. Gilbaszewskiego	—	1	—	2	10	—	—
Wieś Rakowicze	—	—	2	9	41	7 ¹ / ₂	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Wieś Podrzecze	—	—	1	10	41	7 ¹ / ₂	—
Wieś Passynki	—	—	1	19	} 82	15	fl. 2 gr. 15
Tamże cerkiewne	—	—	2	—			
Wieś Knorozy	—	—	1	50	191	7 ¹ / ₂	—
Wieś Trzeszczotki	—	—	1	21	82	15	—
Na gruncie Szewel zwanym	—	—	—	2	7	15	—
Summa klucza Uzyckiego	—	6	11	171	697	15	
<i>Klucz Klenicki.</i>							
Klenicki folwark	2	—	—	—	5	—	—
Wieś Kleniki	—	2	—	31	123	22 ¹ / ₂	fl. 2 gr. 15
Tamże woytowstwo I. P. Janiszewskiego	—	—	—	6	22	15	—
Tamże do probostwa Narowskiego poddani	—	—	—	18	67	15	fl. 22 gr. 15
Tamże cerkiewne	—	2	—	—	7	15	—
Wieś Pilipki	—	2	—	22	90	—	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Wieś Zubowo	—	1	—	37	112	15	—
Wieś Hukowicze	—	1	—	21	82	15	—
Wieś Kozanki	—	—	—	18	67	15	—
Wieś Kozliki	—	2	—	10	45	—	il. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Wioska Janowo	—	2	—	7	33	22 ¹ / ₂	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Wioska Hradoczne	—	1	—	8	33	22 ¹ / ₂	—
Summa klucza Klenickiego	2	13	—	178	721	7¹/₂	

<i>Klucz Stołowacki.</i>						
Dwór y folwark Stołowacki	12	4	—	45	—	fl. 2 gr. 15
Wieś Hussaki	—	1	20	78	22 ¹ / ₂	
Wieś Stacewice	—	1	16	63	22 ¹ / ₂	
Wieś Nałogi	—	—	7	26	7 ¹ / ₂	
Wieś Orechwice	—	2	13	56	7 ¹ / ₂	
Wieś Raysk	—	1	40	—	—	
Tamże cerkiewne	—	1	2	167	15	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Tamże woytowstwo I. P. Olszewskiego . .	1	—	—	—	—	
Wieś Hacki	—	1	14	65	—	
Tamże woytowstwo I. P. Olszewskiego . .	2	—	1	—	—	
Wieś Proniewicze	—	1	16	63	22 ¹ / ₂	
Wieś Jacewicze	—	—	5	18	22 ¹ / ₂	
Wioska Lyse	—	—	3	11	7 ¹ / ₂	
W Karpaczach rybak	—	—	1	3	22 ¹ / ₂	
Wieś Plutycze	—	2	52	205	—	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Tamże woytowstwo I. P. Macieja Moniuszki.	1	—	—	—	—	
Wieś Deniski	—	1	52	198	22 ¹ / ₂	
Wieś Chraboły	—	1	9	37	15	
Wieś Ploski	—	1	66	251	7 ¹ / ₂	
Wieś Woyszki	—	2	68	270	—	
Tamże na sołystwie pocztmajster	—	—	2	—	—	
Wieś Pawły	—	1	65	257	15	
Tamże woytowstwo I. P. Łapinkiewicza . .	1	—	2	—	—	
Wieś Cieluszki	—	1	31	120	—	
Wieś Kaniuki	—	1	30	116	7 ¹ / ₂	
W Płoskach przy rzece Narwi	—	5	—	18	22 ¹ / ₂	fl. 2 gr. 15.
Z dymu iednego Werpechow do wsi Werpechow płaci się	—	—	—	—	—	
Summa klucza Stołowackiego . .	17	27	215	2075	—	
<i>Klucz Rybołowski.</i>						
Ryboły tołwark	2	—	—	7	—	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Wieś Ryboły	—	1	47	—	—	
Tamże cerkiewny	—	1	—	186	7 ¹ / ₂	
Tamże woytowstwa I. P. Horodeckiego . .	1	—	—	—	—	
Wieś Trościanica	—	1	56	217	15	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Tamże cerkiewny	—	1	—	—	—	
Tamże woytowstwa I. P. Ciecierskiego . .	2	1	—	8	22 ¹ / ₂	
Wieś Soce	—	2	45	176	7 ¹ / ₂	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Wieś Bielki	—	2	30	120	—	fl. 1 gr. 7 ¹ / ₂
Summa klucza Rybołowskiego . .	5	9	178	713	22¹/₂	

	Dobra dziedziczne.		DOBRA KROLEWSKIE.				SUMMA przydatku za hyberne przez dwor.	
	Liczba dymow	Dymy w miasteczkach po złt 4.	Liczba dymow	Dymy wsiow 2-giej klasy po złt. 5.	Dymy w miasteczkach po złt. 4.	Dymy wsiow 2 klasy po złt. 5.	Złote.	Grosze.
<i>Miejtnosć Białystok cum adjacentis.</i>								
Klucz Orłanki cum adjacentis	90	151	1115	—	—	—	—	—
Wies Kuszki, Buduty, Toporki y Baranowc	—	71	355	—	—	—	—	—
Wsie Dolistowo y Smogorowka.	—	26	130	—	—	—	—	—
Miejtnosć Tykocin cum adjacentis	393	194	2142	—	—	—	—	—
Wies Zlotorya	—	38	190	—	—	—	—	—
Wies Siekieki Walewszczyzna	—	2	10	—	—	—	—	—
Klucz Holowieski miasteczko z wsiami	—	—	—	215	—	3105	—	—
Za hyberne przez dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	1072	15
Klucz Stodowacki	—	—	—	—	17	545	—	—
Za hyberne przez dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	1355	—
Klucz Uzycki	—	—	—	—	6	182	—	—
Za hyberne przez dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	455	—
Klucz Rybolowski	—	—	—	—	5	187	—	—
Za hyberne oprócz dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	467	15
Klucz Klenicki	—	—	—	—	2	191	—	—
Za hyberne przez dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	477	15
Klucz Ladzki	—	—	—	—	21	458	—	—
Za hyberne oprócz dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	2395	—
Klucz Trywiczki	—	—	—	—	7	389	—	—
Za hyberne przez dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	1980	—
Klucz Klewianski	—	—	—	—	2	47	—	—
Za hyberne przez dworskich jako w liniach	—	—	—	—	—	—	245	—
IN SUMMA								

Lesnictwo Bielskie.

Starostwo Bielskie.

	Dymy z których rocznie należą.			Summa należąca.		Decessa z myth nowey taryffy.	
	Po złt. 5.	Po złt. 7 ¹ / ₂ .	Po złt. 7 ¹ / ₂ .	Na ratę.		Złote.	Grosze.
	Dwor- skie.	Cukiew- ne kar- czemne browarne.	Chłop- skie.	Złote.	Gro- sze.		
<i>Dymy lesnictwa Bielskiego.</i>							
<i>Klucz Ladzki.</i>							
Dwór y folwark Ladzki	18	3	—	56	7 ¹ / ₂	3	22 ¹ / ₂
Wieś Ladka	—	2	10	45	—	—	—
Wieś Kuraszewo	—	1	50	191	7 ¹ / ₂	—	—
Wieś Kojły	—	1	56	213	22 ¹ / ₂	—	—
Wieś Osowka	—	1	8	36	7 ¹ / ₂	—	—
Tamże woytowstwo I. P. Zdanowicza . . .	1	—	—	—	—	—	—
Wieś Berezowo stare	—	1	29	112	15	—	—
Wieś Morze	—	2	30	120	—	1	7 ¹ / ₂
Wieś Zbucz	—	1	26	110	—	—	—
Tamże woytowstwo I. P. Suchodolskiego . .	2	—	1	—	—	—	—
Wieś Czyze	—	2	156	592	15	—	—
Tamże cerkiewny	—	1	—	3	22 ¹ / ₂	1	7 ¹ / ₂
Wieś Luszcze	—	—	9	33	22 ¹ / ₂	—	—
Wieś Szostakowo	—	2	17	71	7 ¹ / ₂	1	7 ¹ / ₂
Wieś Dawidowce	—	1	45	172	15	—	—
Na gruncie Bijakowszczyzna zwanym . .	—	—	3	11	7 ¹ / ₂	—	—
Summa klucza Ladzkiego	21	18	440	1770	—	7	15
<i>Klucz Trywieszki.</i>							
Trywiesz	4	3	—	21	7 ¹ / ₂	2	15
Wieś Kornin Nowy	—	1	55	210	—	—	—
Wieś Czyżyki	—	2	36	141	15	1	7 ¹ / ₂
Wieś Berezowo Nowe	—	1	40	—	—	3	22 ¹ / ₂
Tamże cerki wne	—	2	—	175	—	—	—
Tamże woytowstwo I. P. Derynda z ohułą.	1	1	2	—	—	—	—
Wieś Chytra	—	—	17	63	22 ¹ / ₂	—	—
Wieś Dubicze	—	1	33	127	15	—	—
Wioska Szostakowka	—	1	6	26	7 ¹ / ₂	—	—
Wioska Kowela	—	1	7	30	—	—	—
Wioska Horodysko	—	2	7	33	22 ¹ / ₂	1	7 ¹ / ₂
Wieś Krzywicz I. P. Strażnikiem	1	1	33	130	—	12	15
Wieś Kotowka	—	1	12	48	22 ¹ / ₂	—	—
Wieś Wasilowo z Idzkiem zydem	—	—	7	26	7 ¹ / ₂	—	—
Wieś Rzepiska	—	1	19	75	—	—	—
Wieś Łosinka	—	1	17	67	15	—	—
Wieś Kutowo	—	1	4	18	22 ¹ / ₂	—	—

Wioska Waski	—	—	5	18	22 ¹ / ₂	—	—
Wieś Górna z gromadzkim	—	—	26	97	15	—	—
Wieś Dolna	—	—	12	45	—	—	—
Wieś Bielszczyzna	—	—	6	22	15	—	—
Pod puszcza y w samey puszczy mieszkancy Na gruncie Przybytek zwanym I. P. Rogowskiego	1	—	1	6	7 ¹ / ₂	—	—
Summa klucza Trywiezkiego . .	7	20	369	1476	7¹/₂	21	7¹/₂
<i>Klucz Mochnacki.</i>							
Folwark Mochnate	1	1	—	6	7 ¹ / ₂	1	7 ¹ / ₂
Wieś Mochnate z pasiecznikami	—	1	26	101	7 ¹ / ₂	—	—
Wieś Koruń stary z straz. y pasiecznikami. Tamże cerkiewne	—	2	12	52	15	—	—
Tamże cerkiewne	—	4	1	18	22 ¹ / ₂	6	7 ¹ / ₂
Tamże woytowstwo I. P. Paca	2	—	4	20	—	—	—
Wieś Korytyńska z pasiecznikami	—	—	7	26	7 ¹ / ₂	—	15
Wieś Witowo	—	1	8	33	22 ¹ / ₂	—	—
Wieś Borek	—	1	12	48	22 ¹ / ₂	—	—
Wieś Jahodnik	—	1	11	45	—	—	—
Tamże woytowstwo I P Roszkowskiego.	2	—	2	12	15	—	—
Wiś Istok	—	2	5	26	7 ¹ / ₂	1	7 ¹ / ₂
Summa klucza Mochnackiego . .	5	13	88	391	7¹/₂	9	7¹/₂
				Dymy z których rocznie należy.		Summa należąca.	
				Po złt. 4.	Po złt. 5.	Po złt. 5.	Na ratę.
				Mieskie dworskie y cerkiewne.	Karczemne browarne mlynowe.	Chłopskie.	Złote. Grosze.
				26	—	—	52 —
				57	—	—	114 —
				1	—	—	2 —
				5	—	—	10 —
				1	—	—	2 —
<i>Na włosci.</i>							
Wieś Krywia yeze	—	2	—	16	—	52	15
Wieś Werweczki	—	—	—	7	—	17	15
Wieś Wolka	—	2	—	6	—	20	—

Wieś Miklasze	—	—	10	25	—
Wieś Koszele	—	2	40	105	—
Wieś Szernie	—	—	9	2	15
Wieś Topczykały	—	2	32	8	—
Wieś Paszkowszczyzna	—	—	18	4	—
Młyn Gabrysiuk	—	1	—	—	15
Młyn Zieniowszczyzna	—	1	—	—	15
Summa dobr Orli	90	10	141	557	15

Działo się na Ratuszu Miasta Starej Warszawy pod Bytność Jego Królewskiej Mości, dnia 16 miesiąca marca, roku Pańskiego 1776. Taxa Marszałkowska Koronna, Cech Rzeźniczy.

<i>Taxa mięsa z Wołu przedniego</i>		Złote.	Gr.	<i>Taxa mięsa z Wołu podleyszego.</i>		Złote.	Gr.
Funt mięsa płacić się ma po.	6		Rura mięsista z przedniej	Pochrzept	3		
Głowa	1		ćwierci	18 Sadła funt	15		
Karku cała połowica . . .	1		Rurka od szczypany pieczeni.	6 Ozor z podozorem	25		
Serce	15		Cztery nogi wspólnie . . .	15 Kiszki, kiełbaśnice, wątroba,			
Wątroba	15		Funt loiu	6½ osierdzie	1		
Kaptur	18		Kamień loiu	7 3½ Cynadry	3		
Sledziona	4		<i>Taxa Baraniny.</i>	Głowa od podleyszego wieprza	2	18	
Letkie	6		Funt Baraniny od najlep-	5½ 2 Pochrzepcizna	2	10	
Para cynader	16		szego barana	4 Cztery nogi z ratkami . . .	8		
Ozor z podozorem	1 7½		Funt ditto od podłego barana.	Podozorze, kiszki, wątroba,			
Fłakow wiązka	7½		<i>Taxa Kozłowiny.</i>	kiełbaśnice, osierdzie, cy-			
Goleń	15		Funt Kozłowiny od dobrego	nadry	3		
Rura mięsista od przedniej			Kozła	4½ Kielbasy Francuskiej funt.	15		
ćwierci	22½		Funt ditto od podleyszego	2½ 2 Kielbasy Polskiej funt . . .	12		
Rurka od szczypany pieczeni.	7½		Kozła	Na wolnicy zaś wszystkie			
Cztery nogi wspólnie . . .	22½		<i>Taxa Cielęciny.</i>	rekwizyta y mięsa funt ta-			
Funt loiu	10		Differtur do dalszego czasu:	niej groszem przedawać			
Kamień loiu	10		z tym ostrzeżeniem, aby	się ma.			
<i>Taxa mięsa z Wołu podley-</i>			Rzeźnicy kupujących w	<i>Taxa skór wołowych y innych.</i>			
<i>szego.</i>			przedawaniu oney niedepak-	Skóry wołowe, krowie,			
Funt mięsa przedawać się			owali, koncem okazania tłu-	bukaty y cielęce mają być			
ma po	4		stosci oney niewydymali, ale	przedawane na wagę bez			
Głowa	22½		samiennie przedawali, pod	rogow, ogona, czysto ochę-			
Cała połowica karku . . .	20		kałą iako niżej ostrzega się	dożone.			
Serce	10		<i>Taxa Wieprzowiny.</i>	Skóry suszone od funtow			
Kaptur	12		Głowa od dobrego wieprza.	2½, do funtow 36, mają być			
Wątroba	10		Cztery nogi z ratkami iedna	placone ogółem od funta po	16		
Sledziona	3		gr. 3.	Skóry mokre iak z wołu			
Letkie	5		Słoniny taflowey Funt . . .	maią się płacić od funta po.			
Para cynader	8		Szynki funt	2 Ktoby chciał osobliwie pla-			
Ozor z podozorem	1		Boku funt	cić skóry od funtow 30, do			
Fłakow wiązka	6		Schabu funt.				
Goleń	12						

funtow 30, ma za funt pła- cić po	Gr. 15	Skóry także mokre od funta po	Gr. 5	Skóry suche cielece od najmniejszej aż do waży- cej funtow, od funta po . .	Gr. 18
Skóry suche, wulowe, krowie y bukaty od fun- tow 7, aż do funtow 19, mają się płać od funta po.	10	Na skórah zimowych dla dłuższej szerści mają się od- wagi potrać na funtach 10, funt ieden.		Skóry także mokre po . .	9

K ora to taxę wyżej wyrażoną tak co do mięsa, iako też co do skor, aby Rzeznicy wszyscy bez excepcyi ściśle zachowali, mięsa ni wagę sprawiedliwą ceną Marszałkowską Koronną zna- czoną, a zaś sko y w wadze Miasta Starey Warszawy ważyć sprzedawali; kości swą cenę mających do wagi mięsa innego, pod żadnym pretextem, nieprzykładali, ani przycinali, pod k rą 14 grzywien za pierwszą kontrawencyą, w artykule Marszałkowskim Koron: wyrażoną, za drugą wedwoy nasob y więcej przez sąd Marszałkowski Koron: lub szlachetnego prezy- denta wskazać ie mający, mocno przykazuie, a dla wiadomości kupujących, aby każdy bez excepcyi Rzeznik w swey iatce Taxę ninieyszą miał zawsze wywieszoną, pod tąż karą zaleca się. Stanisław Lubomirski, Marszałek Wielki Koronny. (L. S.).

*Działo się na Ratuszu Miasta Starey Warszawy pod bytność J. K. Mci dnia 15 mie-
sijca Marca Roku Pańskiego 1776. przy zasiadaniu J. O. Xciu J. Stanisława Lubo-
mirskiego Marszałka Wielkiego Koronnego, Wiślickiego &c. Starosty. Taxa Marszał-
kowska Koronna. Cech Rybacki. Taxa Ryb żywych.*

	zł.	grosze.		gr.
Szczupaki, Warunki y Zawianki zwane, mają się płać funt po		20	Leszczyki najmniejsze, długości aż do calow 11 funt	7 1/2
Szczupaki wzdłuż nad calow 16. aż do łokciowego		24	Leszcz średni od calow 12 aż do 15 funt po	10
Szczupak co nad łokieć aż do naj- główniejszego funt po	1		Leszcze główne co nad calow 15	13
Sendacz wielki y mały funt po		26	Liny większe y mnieysze funt	10
Rapy małe od calow 10 aż do 19		7 1/2	Karaś większy y mnieyszy funt.	10
Dit'o większey od calow 20 y daley w górę		10	Okoń większy y mnieyszy funt po	20
Węgorz większy y mnieyszy		24	Jesietrzyna na Wiosnę	12
Karp większy y mnieyszy.		18	Ditto w Jesieni	18
			Jesiotrza głowa, chrząstki, flaki y inne drobne cząstki funt.	5

Zamrożone zaś świeżo wszelkie ryby połową taniej niż taxę ninieyszą przedawane być mają.
Tudzież to się przydaie: ażeby Rybacy nikogo nieprzymuszali do kupowania innego ryb gatun-
ku, tylko ikiego kto zechce, przedawać powinni

Taxa słonych Węgorzy.

Węgorza słonego funt po groszy 18

Którą to Taxę aby wszyscy sprzedający ryby ściśle zachowali, kupującym wagą sprawiedliwą, obserwując wyżej gatunki wyrażone przedawali pod karą grzywien sześciu za pierwszą kontra- wencyą; za drugą grzywien 12. y daley mocno przykazuie, y ażeby każdy Rybak taxę ninieyszą dla wiadomości kupujących w iatce miał wywieszoną, pod tąż karą zaleca się.

Stanisław Lubomirski Marszałek Wielki Koronny (L. S.)

*Obwołanie względem ochędostwa ulic, dawniejsze dyspozycje urzędu Marszałkowskiego
Koron. ponawiając, iako y teraz ustanowione, komu o tym wiedzieć należy, donosi się.*

1-mo. Gdy bruki przez wyskrobywanie ziemi, z pomiędzy kamieni, żelaznemi łopatami psują się, tedy odtąd nie żelaznemi, ale drewnianemi łopatami, czyli koszorarami, błota na kupy po ulicach, tak iednak, aby karetom przechodzącym

nie przeszkadzały, zgartywane, zaś pod czas lata y suszy, miotłami nie twardemi, dla niewyskro- bania ziemi, zmiotane bydź powinny.

2-do. Smiecie, gnoie, wiory, gruz, błota, z kamienie, domow, na ulicę wyrzucane bydź nie

maią, podług obwołania. dnia 30 Czerwca R. 1767.

3-tio. Siana, trawy, z furami na ulicy stojąc. koniom dawać, słomą barłozyc, nie godzi się, podług tegoż obwołania

4-to. Drzewa na dwóch kołach po ulicach tak brukowanych, iako nie brukowanych (ile przez to psują się) nikt prowadzić, ani tegoż drzewa na ulicy obrabiać do Fabryki, bez dozwoleń Juryzdykcyi marszałkowskiej nie powinien. Drzewo zaś na opał przed domem złożone na ulicy, w dniach pięciu spżatnione być ma. podług obwołań dawniejszych.

5-to. Rynsztoki, kanały, osobliwie pod czas ulewow, każdy przed swą possessyą chędożyć każe, podług obwołania roku 1767 z 1768.

6-to. Brukow domysłem swoim podnosić. ko-bylicę, mostki stawiać. ani sztandarow zakopywać, na ulicy, nikt bez dozwoleń nie ma, podług tegoż obwołania.

7-mo. Kawalka grantu publicznego z ulic dla wygody, bądź weyścia do domu, sklepu, piwnicy, bądź pod innym pretextem, nikt zajmować nie powinien, podług obwołania, dnia 31 Marca R. 1768

8-to. Weyścia z ulic do piwnic dawne, każdy przed domem swoim na dzień przykręte mieć powinien, podług tegoż obwołania. Drzwi zaś na ulicę otwierających się, nikt dawać nie ma, kto-reby do samego muru, albo do domu nie składa-

A ktoby ninieyszemu Obwołaniu sprzeciwił się, takowy w Sądzie Marszałkowskim karze w wyżej wspomnianych Obwołaniach wyrażoney podpadać będzie. Dan w Warszawie Dnia 10. Czerwca. R. 1771.

Stanisław Lubomirski M. W. K. (L. S.)

Obwołanie względem bezpieczeństwa od ognia.

Gdy artykułami Marszałkowskimi, y innymi konstytuyami dozór bezpieczeństwa od ognia, w mieyscu Rezydencyi Najjaśniejszych Krolow Polskich, Juryzdykcyi Marszałkowskiej Koronney jest zlecony. Przeto z władzy teyże Juryzdykcyi Marszałkowskiej Koronney, wszystkim obywatelom, possessorom, murgrabiom, y gospodarzom, pałacow, kamienic, domow, tak duchownych, iako y swieckich, w miastach Warszawy, y ich przedmieściach, do wiadomości podaje się, y mocą wyżej wyrażonych praw zaleca się.

1-mo. Aby ciż obywatele, possessorowie, czyli murgrabiowie, y gospodarze w każdym domie swoim, wodę w statkach umyślnie na to przysposobionych zawsze w pełni konserwowali.

2-do. Aby bosaki, drabiny, konwie, lub

ły się, dla wygody przechodzących.

9-no. Każdy zaczynający Fabrykę, lub budowlę drewnianą na ulicy, ma wpród Juryzdykcyi Marszałkowskiej oznaymienie czynić dla uregulowania ulicy.

10-mo. Ściekow z domow, kucheń, wyżej nad bruk na ulicę nikt wypuszczać nie ma, w których kra'y dawane bydz maia, tak, aby sama woda, a nie fecessa, niemi wypływała, u kogo zaś takowe ścieki wyżej nad bruk teraz znajduia się, aby nie tylko spuszczan, ale y kraty w ściekach w czasie tygodni 6 dane były, przykazui się.

11-mo. Psy któzkolwiek u siebie chowaiący, w domu swym wiazać y zamykać każe, albowiem na ulicę wypuszczone, Mistrz chwytania onych moc ma.

12-mo Kominow lepionych w domach choć nayodleglejszych od miasta, nikt stawiać nie powinien, tylko murowane, a ktorzy stare maia, aby one zrzucili pod demolicyą.

13-mo. Wyplacenie podatku łokciowego, dla utrzymania chędostwa publicznego, iako Dekretami Kommissyi Brukowej dwiema Ratami, to iest: w Marcu y Wrzesniu, corocznie iest oznaczone, tak punktualność wyplacenia tegoż łokciowego zaleca się.

3-tio. Aby studnie u kogo się znajduia, w dobrym stanie utrzymywali. a w przypadku wszczętego ognia, onych nie bronili.

4-to. A gdyby u kogo namienione narzędzia, pod czas rewizyi od juryzdykcyi (ktora następować będzie) nie znajdowały się. takowy winami, w artykułach marszałkowskich wyrażonemi karany będzie. Datt. w Warszawie Dnie 31. Maja 1771

Stanisław Lubomirski M. W. K. (L. S.)

Stanisław Lubomirski M. W. K. (L. S.)

Рубон. тѣ Вил. Публ. Библи. № 169.